UAN
DAD A NOMA DE NUE
CIÓN G DE BIBLIO

BS1294
.L3
P4
1760
c.1

110018

1080041982

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
ALERE FLAMMAM VERITATIS

229

UANL
UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN ®
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

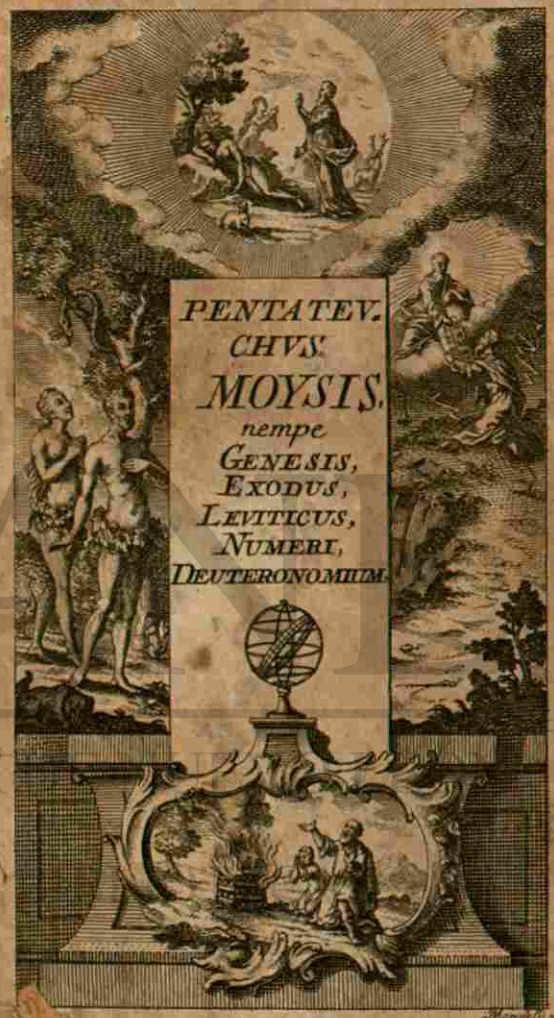

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE

37598

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

LIBER JOSUE,
HEBRAICE
JEHOSUA.

CAPUT PRIMUM.

Confortatus Josue a Domino monet populum ut se ad Jordanis transitum præparent in diem tertium; tribus autem Ruben, Gad, & dimidiam Manasse, ut fratres ad promissam terram armati ex condiĉo præcedant.

1 ET factum est post mortem Moysi servi Domini; ut loqueretur Dominus ad Josue filium Nun, ministrum Moysi, &

diceret ei:

2 Moyses servus meus mortuus est: surge, & transi Jordanem istum tu, & omnis populus tecum, in terram, quam ego dabo filiis Israel.

3 * Omnem locum, quem calcaverit vestigium * Deut. pedis vestri, vobis tradam, sicut locutus sum Moysi.

4 A deserto & Libano usque ad fluvium magnum Euphraten, omnis terra Hethæorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester.

5 Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ: * sicut fui cum Moyse, ita ero tecum, non dimittam, nec derelinquam te. * Deut. 31. v. 13.

6 * Confortare, & esto robustus: tu enim sorte divides populo huic Terram, pro qua juravi * Deut. patribus suis, ut traderem eam illis.

7 Confortare igitur, & esto robustus valde, ut custodias, & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses servus meus: ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta quæ agis.

8 Non recedat volumen legis hujus ab ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut cu-

110018

LIBER JOSUE,
HEBRAICE
JEHOSUA.

CAPUT PRIMUM.

Confortatus Josue a Domino monet populum ut se ad Jordanis transitum præparent in diem tertium; tribus autem Ruben, Gad, & dimidiam Manasse, ut fratres ad promissam terram armati ex condiĉo præcedant.

1 ET factum est post mortem Moysi servi Domini; ut loqueretur Dominus ad Josue filium Nun, ministrum Moysi, &

diceret ei:

2 Moyses servus meus mortuus est: surge, & transi Jordanem istum tu, & omnis populus tecum, in terram, quam ego dabo filiis Israel.

3 * Omnem locum, quem calcaverit vestigium * Deut. pedis vestri, vobis tradam, sicut locutus sum Moysi.

4 A deserto & Libano usque ad fluvium magnum Euphraten, omnis terra Hethæorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester.

5 Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ: * sicut fui cum Moyse, ita ero tecum, non dimittam, nec derelinquam te. * Deut. 31. v. 13.

6 * Confortare, & esto robustus: tu enim sorte divides populo huic Terram, pro qua juravi * Deut. patribus suis, ut traderem eam illis.

7 Confortare igitur, & esto robustus valde, ut custodias, & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses servus meus: ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta quæ agis.

8 Non recedat volumen legis hujus ab ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut cu-

110018

ſtodias & facias omnia quæ ſcripta ſunt in eo: tunc diriges viam tuam, & intelliges eam.

9 Ecce præcipio tibi, confortare, & eſto robuſtus. Noli metuere, & noli timere: quoniam tecum eſt Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcumque perrexeris.

10 Præcepitque Joſue principibus populi, dicens: Tranſite per medium caſtrorum, & imperate populo, ac dicite:

11 Præparate vobis cibaria: quoniam poſt diem tertium tranſibitis Jordanem, & intrabitis ad poſſidendam Terram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt vobis:

12 Rubenitis quoque & Gaditis, & dimidiæ tribui Manaſſe ait:

13 Mementote ſermonis, quem præcepit vobis Moyſes famulus Domini dicens: Dominus Deus veſter dedit vobis requiem, & omnem terram.

14 * Uxores veſtræ, & filii, ac jumenta manebunt in Terra, quam tradidit vobis Moyſes trans Jordanem: vos autem tranſite armati ante fratres veſtros, omnes fortes manu, & pugnate pro eis. * Num. 32. 26.

15 Donec det Dominus requiem fratribus veſtris ſicut & vobis dedit, & poſſideant ipſi quoque Terram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt eis: & ſic revertemini in Terram poſſeſſionis veſtræ, & habitabitis in ea, quam vobis dedit Moyſes famulus Domini trans Jordanem contra ſolis ortum.

16 Reſponderuntque ad Joſue, atque dixerunt: Omnia, quæ præcepiſti nobis, faciemus: & quocumque miſeris, ibimus.

17 Sicut obedivimus in cunctis Moyſi, ita obediemus & tibi: tantum ſit Dominus Deus tuus tecum, ſicut fuit cum Moyſe.

18 Qui contradixerit ori tuo, & non obedierit cunctis ſermonibus, quos præceperis ei, moriatur. Tu tantum confortare, & viriliter age.

CAPUT II.

Miſſi exploratores in urbem Jericho, a Rahab meretrice occultantur, promiſſa illi omnique illius familiæ miſericordia, incolumes redeunt in caſtra.

1 Miſit igitur Joſue filius Nun de Setim duos viros exploratores in abſcondito: & dixit eis: Ite, & conſiderate Terram, urbemque Jericho. * Qui pergentes ingreſſi ſunt domum mulieris meretricis, nomine Rahab, & quieverunt apud eam. * Hebr. 11. 31. Jac. 2. 25.

2 Nuntiatumque eſt regi Jericho, & dictum: Ecce viri ingreſſi ſunt huc per noctem de filiis Iſrael, ut explorarent Terram.

3 Miſitque rex Jericho ad Rahab, dicens: Educ viros, qui venerunt ad te, & ingreſſi ſunt domum tuam: exploratores quippe ſunt, & omnem Terram conſiderare venerunt.

4 * Tollenſque mulier viros, abſcondit, & ait: Fateor, venerunt ad me, ſed neſciebam unde eſſent: * Infra 6. 17.

5 Cumque porta clauderetur in tenebris, & illi pariter exierunt, neſcio quo abierunt: perſequimini cito, & comprehendetis eos.

6 Ipſa autem fecit aſcendere viros in ſolarium domus ſuæ, operuitque eos ſtipula lini, quæ ibi erat.

7 Hi autem, qui miſſi fuerant, ſecuti ſunt eos per viam, quæ ducit ad vadum Jordanis: illiſque egreſſis ſtatim porta clauſa eſt.

8 Necdum obdormierant qui latebant, & ecce mulier aſcendit ad eos, & ait:

9 Novi quod Dominus tradiderit vobis Terram: etenim irruit in nos terror veſter, & elanguerunt omnes habitatores Terræ.

10 Audivimus quod * ſiccaverit Dominus aquas * Exod. Maris rubri ad veſtrum introitum, quando egreſſi eſtis ex Ægypto: * & quæ feceritis duobus * Num. Amorrhæorum regibus, qui erant trans Jordanem, Sehon & Og, quos interfeciſtis. 14. 21. 21. 24.

11 Et hæc audientes pertimuimus, & elanguit cor noſtrum, nec remanſit in nobis ſpiritus ad introitum veſtrum: Dominus enim Deus veſter, ipſe eſt Deus in cœlo ſurſum, & in terra deorſum.

12 * Nunc ergo jurate mihi per Dominum, ut quomodo ego miſericordiam feci vobiſcum, ita & vos faciatis cum domo patris mei: detiſque mihi verum ſignum, * Infra 6. 22.

13 Ut salvetis patrem meum & matrem, fratres ac sorores meas, & omnia quæ illorum sunt, & eruatis animas nostras a morte.

14 Qui responderunt ei: Anima nostra sit pro vobis in mortem, si tamen non prodideris nos, cumque tradiderit nobis Dominus Terram, faciemus in te misericordiam & veritatem.

15 Demisit ergo eos per funem de fenestra: domus enim ejus hærebat muro.

16 Dixitque ad eos: Ad montana conscendite, ne forte occurrant vobis revertentes: ibique latitate tribus diebus, donec redeant, & sic ibitis per viam vestram.

17 Qui dixerunt ad eam: Innoxii erimus a juramento hoc, quo adjurasti nos:

18 Si ingredientibus nobis Terram, signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaveris eum in fenestra, per quam demisisti nos: & patrem tuum ac matrem, fratresque & omnem cognationem tuam, congregaveris in domum tuam,

19 Qui ostium domus tuæ egressus fuerit, sanguis ipsius erit in caput ejus. & nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput nostrum, si eos aliquis tetigerit.

20 Quod si nos prodere volueris, & sermonem istum proferre in medium, erimus mundi ab hoc juramento, quo adjurasti nos.

21 Et illa respondit: Sicut locuti estis, ita fiat: dimittensque eos ut pergerent, appendit funiculum coccineum in fenestra.

22 Illi vero ambulantes pervenerunt ad montana, & manserunt ibi tres dies, donec reverterentur qui fuerant persecuti: quærentes enim per omnem viam, non repererunt eos.

23 Quibus urbem ingressis, reversi sunt, & descenderunt exploratores de monte: & transmisso Jordane, venerunt ad Josue filium Nun, narraveruntque ei omnia quæ acciderant sibi,

24 Atque dixerunt: Tradidit Dominus omnem terram hanc in manu nostra, & timore prostrati sunt cuncti habitatores ejus.

CA-

CAPUT III.

Siccatum Dei miraculo Jordanem, præeunte arca, populus transit.

1 Igitur Josue de nocte consurgens movit castra: egredientesque de Setim, venerunt ad Jordanem ipse & omnes filii Israel, & morati sunt ibi tres dies.

2 Quibus evolutis, transierunt præcones per castrorum medium,

3 Et clamare cœperunt: Quando videritis arcam fœderis Domini Dei vestri, & sacerdotes stirpis Leviticæ portantes eam, vos quoque consurgite, & sequimini præcedentes:

4 Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duum millium: ut procul videre possitis, & nosse per quam viam ingrediamini: quia prius non ambulastis per eam: & cavete ne appropinquetis ad arcam.

5 Dixitque Josue ad populum: Sanctificamini: cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

6 Et ait ad sacerdotes: Tollite arcam fœderis, & præcedite populum. Qui jussa complentes, tulerunt, & ambulaverunt ante eos.

7 Dixitque Dominus ad Josue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israel; ut sciant quod sicut cum * Moyse fui, ita & tecum sim. * *Supra* I. 5.

8 Tu autem præcipe sacerdotibus, qui portant arcam fœderis, & dic eis: Cum ingressi fueritis partem aquæ Jordanis, state in ea.

9 Dixitque Josue ad filios Israel: Accedite huc, & audite verbum Domini Dei vestri.

10 Et rursum: In hoc, inquit, scietis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est, & disperdet in conspectu vestro Chananæum & Hethæum, Hevæum & Pherezæum, Gergesæum quoque & Jebusæum, & Amorrhæum.

11 * Ecce arca fœderis Domini omnis terræ antecedet vos per Jordanem. * *Ab.* 7. 45.

12 Parate duodecim viros de tribubus Israel, singulos per singulas tribus.

13 Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domini Dei universæ terræ, in aquis Jordanis, aquæ quæ infe-

riores sunt, decurrent atque deficient: quæ autem desuper veniunt, in una mole consistent.

14 Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, ut transiret Jordanem: & sacerdotes, qui portabant arcam fœderis, pergebant ante eum.

15 Ingressisque eis Jordanem, & pedibus eorum in parte aquæ tinctis (Jordanis autem ripas alvei sui tempore * messis impleverat)

* Eccli. 24. 36.

16 Steterunt aquæ descendentes in loco uno, & ad instar montis intumescentes apparebant procul ab urbe, quæ vocatur Adom usque ad locum Sarthan: quæ autem infetiores erant, in Mare solitudinis (quod nunc vocatur mortuum) descenderunt, usquequo omnino deficerent.

17 Populus autem incedebat contra Jericho: & sacerdotes, qui portabant arcam fœderis Domini, stabant super siccam humum in medio Jordanis accincti, omnisque populus per arentem alveum transibat.

CAPUT IV.

Duodecim lapides de Jordane siccato ad posterorum memoriam colliguntur, aliique duodecim in ipso Jordanis alveo statuuntur.

1 Quibus transgressis, dixit Dominus ad Josue:

2 Elige duodecim viros singulos per singulas tribus:

3 Et præcipe eis ut tollant de medio Jordanis alveo, ubi steterunt pedes sacerdotum, duodecim durissimos lapides, quos ponetis in loco castrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria:

4 Vocavitque Josue duodecim viros, quos elegerat de filiis Israel, singulos de singulis tribubus,

5 Et ait ad eos: Ite ante arcam Domini Dei vestri ad Jordanis medium, & portate inde singuli singulos lapides in humeris vestris, juxta numerum filiorum Israel,

6 Ut sit signum inter vos: & quando interrogaverint vos filii vestri cras, dicentes: Quid sibi volunt isti lapides?

7 Respondebitis eis: Defecerunt aquæ Jordanis ante arcam fœderis Domini, cum transiret eum:

eum: idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum Israel usque in æternum.

8 Fecerunt ergo filii Israel sicut præcepit eis Josue, portantes de medio Jordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperarat, juxta numerum filiorum Israel, usque ad locum, in quo castrametati sunt, ibique posuerunt eos.

9 Alios quoque duodecim lapides posuit Josue in medio Jordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes, qui portabant arcam fœderis: & sunt ibi usque in præsentem diem.

10 Sacerdotes autem, qui portabant arcam, stabant in Jordanis medio, donec omnia complerentur, quæ Josue, ut loqueretur ad populum, præceperat Dominus, & dixerat ei Moyses. Festinavitque populus, & transiit.

11 Cumque transissent omnes, transivit & arca Domini, sacerdotesque pergebant ante populum.

12 Filii quoque Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manasse, armati præcedebant filios Israel,

* sicut eis præceperat Moyses:

* Num. 32. 17.

13 Et quadraginta pugnatorum millia per turmas, & cuneos, incedebant per plana atque campestria urbis Jericho.

14 In die illo magnificavit Dominus Josue coram omni Israel, ut timerent eum, sicut timuerant Moysen, dum adhuc viveret.

15 Dixitque ad eum:

16 Præcipe sacerdotibus, qui portant arcam fœderis, ut ascendant de Jordane.

17 Qui præcepit eis, dicens: Ascendite de Jordane.

18 Cumque ascendissent portantes arcam fœderis Domini, & siccam humum calcare cœpissent: reversæ sunt aquæ in alveum suum, & fluebant sicut ante confueverant.

19 Populus autem ascendit de Jordane, decimo die mensis primi, & castrametati sunt in Galgalis contra Orientalem plagam urbis Jericho.

20 Duodecim quoque lapides, quos de Jordanis alveo sumpserant, posuit Josue in Galgalis,

21 Et dixit ad filios Israel: Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos, & dixerint eis: Quid sibi volunt lapides isti?

22 Docebitis eos, atque dicetis: Per arentem alveum transivit Israel Jordanem istum,

23 Siccante Domino Deo vestro aquas ejus in conspectu vestro, donec transiretis:

* Exod. 4. 21. 24 * Sicut fecerat prius in Mari rubro, quod siccavit donec transiremus:

25 Ut discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum, ut & vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore.

CAPUT V.

Terrentur Chananæi; circumcisio fit in Galgalis, & Phase celebratur; deficit manna ubi de fructibus terræ edunt, & Angelus Domini Josue apparet.

1 Postquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Jordanem ad Occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan, qui propinqua possidebant magni maris loca, quod siccasset Dominus fluenta Jordanis coram filiis Israel donec transirent, dissolutum est cor eorum, & non remansit in eis spiritus, timentium introitum filiorum Israel.

2 Eo tempore ait Dominus ad Josue: Fac tibi cultros lapideos, & circumcide secundo filios Israel.

3 Fecit quod jusserat Dominus, & circumcidit filios Israel in colle præputiorum.

4 Hæc autem causa est secundæ circumcisionis: Omnis populus, qui egressus est de Ægypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus,

5 Qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto,

6 Per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis incircumcisus fuit: donec consumerentur qui non audierant vocem Domini, & quibus ante juraverat ut non ostenderet eis Terram lacte & melle manantem.

7 Horum filii in locum successerunt patrum, & circumcisi sunt a Josue: quia sicut nati fuerant, in præputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat.

8 Postquam autem omnes circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec sanarentur.

9 Dixitque Dominus ad Josue: Hodie abstuli opprobrium Ægypti a vobis. Vocatumque est nomen loci illius Galgala, usque in præsentem diem.

10 Manseruntque filii Israel in Galgalis, & fecerunt Phase, quartadecima die mensis ad vesperum in campestribus Jericho:

11 Et comederunt de frugibus Terræ die altero, azymos panes, & polentam ejusdem anni.

12 Defecitque manna postquam comederunt de frugibus Terræ, nec usi sunt ultra cibo illo filii Israel, sed comederunt de frugibus præsentis anni Terræ Chanaan.

13 Cum autem esset Josue in agro urbis Jericho, levavit oculos, & vidit virum stantem contra se, evaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum, & ait: Noster es, an adversariorum?

14 Qui respondit: Nequaquam: sed sum princeps exercitus Domini. & nunc venio.

15 Cecidit Josue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad servum suum? * Exod. 3. 5. Act. 7. 33.

16 * Solve, inquit, calceamentum tuum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, sanctus est. Fecitque Josue ut sibi fuerat imperatum.

CAPUT VI.

Post varios septem dierum circuitus cum arca, Jericho capta funditus deletur, sola servatur Rahab cum suis; reædificatori urbis maledicitur.

1 Jericho autem clausa erat atque munita, timore filiorum Israel, & nullus egredi audebat aut ingredi.

2 Dixitque Dominus ad Josue: Ecce dedi in manu tua Jericho, & regem ejus, omnesque fortes viros.

3 Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem: sic facietis sex diebus.

4 Septimo autem die sacerdotes tollant septem buccinas, quarum usus est in jubilæo, & præcedant arcam fœderis: septiesque circuibitis civitatem, & sacerdotes clangent buccinis.

5 Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior, & in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent civitatis, ingredienturque singuli per locum contra quem steterint.

6 Vocavit ergo Josue filius Nun sacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis: & septem alii sacerdotes tollant septem Jubilæorum buccinas, & incedant ante arcam Domini.

7 Ad populum quoque ait: Ite, & circuite civitatem, armati, præcedentes arcam Domini.

8 Cumque Josue verba finisset, & septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante arcam fœderis Domini,

9 Omnisque præcederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcam sequebatur, ac buccinis omnia concrepabant.

10 Præceperat autem Josue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox vestra, neque ullus sermo ex ore vestro egredietur: donec veniat dies in quo dicam vobis: Clamate, & vociferamini.

11 Circuivit ergo arca Domini civitatem semel per diem, & reversa in castra, mansit ibi.

12 Igitur Josue de nocte consurgente, tulerunt sacerdotes arcam Domini,

13 Et septem ex eis septem buccinas, quarum in jubilæo usus est: præcedebantque arcam Domini ambulantes atque clangentes: & armatus populus ibat ante eos: vulgus autem reliquum sequebatur arcam, & buccinis personabat.

14 Circuieruntque civitatem secundo die semel, & reversi sunt in castra: sic fecerunt sex diebus.

15 Die autem septimo, diluculo consurgentes, circuierunt urbem, sicut dispositum erat, septies.

16 Cumque septimo circuitu clangerent buccinis sacerdotes, dixit Josue ad omnem Israel: Vociferamini: tradidit enim vobis Dominus civitatem.

17 Sitque civitas hæc anathema: & omnia quæ in ea sunt, Domino. Sola Rahab meretrix vivat cum universis, qui cum ea in domo sunt: * abscondit enim nuntios quos direximus.

* *Supra* 2. 4. *Heb.* 11. 31.

18 Vos autem cavete, ne de his, quæ præcepta

ta sunt, quippiam contingatis, & sitis prævaricationis rei, & omnia castra Israel sub peccato sint, atque turbentur.

19 Quidquid autem auri & argenti fuerit, & vasorum æneorum ac ferri, Domino consecretur, repositum in thesauris ejus.

20 * Igitur omni populo vociferante, & clangentibus tubis, postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri illico corruerunt: & ascendit unusquisque per locum, qui contra se erat: * ceperuntque civitatem,

* *Heb.* 11. 30.

* 2. *Mach.* 12. 15.

21 Et interfecerunt omnia quæ erant in ea, a viro usque ad mulierem, ab infante usque ad senem. Boves quoque & oves & asinos in ore gladii percusserunt.

22 Duobus autem viris, * qui exploratores missi fuerant, dixit Josue: Ingredimini domum mulieris meretricis, & producite eam, & omnia quæ illius sunt, sicut illi juramento firmastis.

* *Supra* 2. 1. 14.

23 * Ingressique juvenes, eduxerunt Rahab, & parentes ejus, fratres quoque, & cunctam supellectilem ac cognationem illius, & extra castra Israel manere fecerunt.

* *Heb.* 11. 31.

24 * Urbem autem, & omnia, quæ erant in ea, succenderunt: absque auro & argento, & vasis æneis, ac ferro, quæ in ærarium Domini consecrarunt.

* *Infra* 8. 2.

25 Rahab vero meretricem, & domum patris ejus, & omnia quæ habebat, fecit Josue vivere, & habitaverunt in medio Israel usque in præsentem diem: eo quod absconderit nuntios, quos miserat ut explorarent Jericho. In tempore illo, imprecatus est Josue, dicens:

26 * Maledictus vir coram Domino, qui susciteverit & ædificaverit civitatem Jericho. In primogenito suo fundamenta illius jaciat, & in novissimo liberorum ponat portas ejus.

* 3. *Reg.* 16. 34.

27 Fuit ergo Dominus cum Josue & nomen ejus vulgatum est in omni terra.

CAPUT VII.

Explorata urbe Hai cedit populus Israel hostibus propter furtum de anathemate Jericho; qua-

quapropter post Josue lamentationem, missa sorte Achan lapidatur jussu Domini.

* Infra 22. 20. * 1. Par. 2. 7.

1 Filii * autem Israel prævaricati sunt mandatum, & usurpaverunt de anathemate. * Nam Achan filius Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Juda, tulit aliquid de anathemate: iratusque est Dominus contra filios Israel.

2 Cumque mitteret Josue de Jericho viros contra Hai, quæ est juxta Bethaven, ad Orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Ascendite, & explorate Terram. Qui præcepta complentes exploraverunt Hai.

3 Et reversi dixerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel tria millia virorum pergant, & deleant civitatem: quare omnis populus frustra vexabitur contra hostes pauciſſimos?

4 Ascenderunt ergo tria millia pugnatorum. Qui statim terga vertentes,

5 Percussi sunt a viris urbis Hai, & corruerunt ex eis triginta sex homines: persecutique sunt eos adversarii de porta usque ad Sabarim, & ceciderunt per prona fugientes: pertimuitque cor populi, & instar aquæ liquefactum est.

6 Josue vero scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terram coram arca Domini usque ad vesperam, tam ipse, quam omnes senes Israel: miseruntque pulverem super capita sua.

7 Et dixit Josue: Heu Domine Deus! quid voluisti traducere populum istum Jordanem fluvium, ut traderes nos in manus Amorrhæi, & perderes? utinam, ut cœpimus, mansissemus trans Jordanem!

8 Mi Domine Deus, qui dicam, videns Israelem hostibus suis terga vertentem?

9 Audient Chananæi, & omnes habitatores Terræ, & pariter conglobati circumdabunt nos, atque delebunt nomen nostrum de terra: & quid facies magno nomini tuo?

10 Dixitque Dominus ad Josue: Surge, cur jaces pronus in terra?

11 Peccavit Israel, & prævaricatus est pactum meum: tuleruntque de anathemate, & furati sunt atque mentiti, & absconderunt inter vasa sua.

12 Nec

12 Nec poterit Israel stare ante hostes suos, eosque fugiet: quia pollutus est anathemate. Non ero ultra vobiscum, donec conteratis eum, qui hujus sceleris reus est.

13 Surge, sanctifica populum, & dic eis: ** Sanctificamini in crastinum: hæc enim dicit Dominus Deus Israel: Anathema in medio tui est Israel: non poteris stare coram hostibus tuis, donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere.

** Lev. 20. 7. Num. 11. 18. Supra 3. 5. 1. Reg. 16. 5.

14 Accedetisque mane singuli per tribus vestras: & quamcumque tribum sors invenerit, accedet per cognationes suas, & cognatio per domos, domusque per viros.

15 Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni cum omni substantia sua: quoniam prævaricatus est pactum Domini, & fecit nefas in Israel.

16 Surgens itaque Josue mane, applicuit Israel per tribus suas, & inventa est tribus Juda.

17 Quæ cum juxta familias suas esset oblata, inventa est familia Zare. Illam quoque per domos offerens, reperit Zabdi:

18 Cujus domum in singulos dividens viros, invenit Achan filium Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Juda.

19 Et ait Josue ad Achan: Fili mi, da gloriam Domino Deo Israel, & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abscondas.

20 Respondítque Achan Josue, & dixit ei: Vere ego peccavi Domino Deo Israel, & sic & sic feci.

21 Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, & ducentos siclos argenti, regulamque auream quinquaginta siclorum: & concupiscens abstuli, & abscondi in terra contra medium tabernaculi mei, argentumque fossa humo operui.

22 Misit ergo Josue ministros: qui currentes ad tabernaculum illius, repererunt cuncta abscondita in eodem loco, & argentum simul.

23 Auferentesque de tentorio tulerunt ea ad Josue, & ad omnes filios Israel, projeceruntque ante Dominum.

24 Tol-

24 Tollens itaque Josue Achan filium Zare, argentumque & pallium, & auream regulam, filios quoque & filias ejus, boves & asinos, & oves, ipsumque tabernaculum & cunctam supellectilem: (& omnis Israel cum eo) duxerunt eos ad vallem Achor:

25 Ubi dixit Josue: Quia turbasti nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidavitque eum omnis Israel: & cuncta quæ illius erant, igne consumpta sunt.

* 2. Reg. 18. 17. 26 Congregaveruntque super eum * acervum magnum lapidum, qui permanet usque in præsentem diem. Et aversus est furor Domini ab eis. Vocatumque est nomen loci illius, Vallis Achor, usque hodie.

CAPUT VIII.

Expugnata Hai rex ejus suspenditur, erecto altari lapideo: Deuteronomium super lapides scribitur, & populo benedicitur.

1 Dixit autem Dominus ad Josue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum, & consurgens ascende in oppidum Hai. Ecce tradidi in manu tua regem ejus, & populum, urbemque & terram.

* Supra 6. 24. 2 Faciesque urbi Hai, & regi ejus, * sicut fecisti Jericho, & regi illius: prædam vero, & omnia animantia diripietis vobis: pone insidias urbi post eam.

3 Surrexitque Josue, & omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderet in Hai, & electa triginta millia virorum fortium misit nocte.

4 Præcepitque eis, dicens: Ponite insidias post civitatem: nec longius recedatis: & eritis omnes parati.

5 Ego autem, & reliqua multitudo, quæ mecum est, accedemus ex adverso contra urbem. * Supra 7. 4. Cumque exierint contra nos, * sicut ante fecimus, fugiemus, & terga vertemus:

6 Donec persequentes ab urbe longius protrahantur: putabunt enim nos fugere sicut prius.

7 Nobis ergo fugientibus, & illis persequentibus, consurgetis de insidiis, & vastabitis civitatem,

tem: tradetque eam Dominus Deus in manus vestras.

8 Cumque ceperitis, succendite eam, & sic omnia facietis, ut jussi.

9 Dimisitque eos, & perrexerunt ad locum insidiarum, sederuntque inter Bethel, & Hai, ad Occidentalam plagam urbis Hai: Josue autem nocte illa in medio mansit populi,

10 Surgensque diluculo recensuit socios, & ascendit cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio pugnatorum.

11 Cumque veniissent & ascendissent ex adverso civitatis, steterunt ad Septentrionalem urbis plagam, inter quam & eos erat vallis media.

12 Quinque autem millia viros elegerat, & posuerat in insidiis inter Bethel & Hai, ex occidentali parte ejusdem civitatis:

13 Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut noviissimi illius multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Josue nocte illa, & stetit in vallis medio.

14 Quod cum vidisset rex Hai, festinavit mane, & egressus est cum omni exercitu civitatis, direxitque aciem contra desertum, ignorans quod post tergum laterent insidiæ.

15 Josue vero, & omnis Israel cesserunt loco, simulantes metum, & fugientes per solitudinis viam.

16 At illi vociferantes pariter, & se mutuo cohortantes, persecuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate,

17 Et ne unus quidem in urbe Hai & Bethel remansisset qui non persequeretur Israel (sicut eruperant aperta oppida relinquentes,)

18 Dixit Dominus ad Josue: Leva clypeum, qui in manu tua est, contra urbem Hai, quoniam tibi tradam eam.

19 Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, insidiæ, quæ latebant, surrexerunt confestim: & pergentes ad civitatem, ceperunt, & succenderunt eam.

20 Viri autem civitatis, qui persequebantur Josue,

Josue, respicientes & videntes fumum urbis ad cœlum usque conscendere, non potuerunt ultra huc illucque diffugere: præsertim cum hi, qui simulaverant fugam, & tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissime restitissent.

21 Vidensque Josue & omnis Israel quod capta esset civitas, & fumus urbis ascenderet, reversus percussit viros Hai.

22 Si quidem & illi qui ceperant & succenderant civitatem, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire cœperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii cæderentur, ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur,

23 Regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem, & obtulerunt Josue.

24 Igitur omnibus interfectis, qui Israelem ad desertа tendentem fuerant persecuti, & in eodem loco gladio corruentibus, reversi filii Israel percusserunt civitatem.

25 Erant autem qui in eodem die conciderant a viro usque ad mulierem, duodecim millia hominum, omnes urbis Hai.

26 Josue vero non contraxit manum, quam in sublime porrexerat, tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Hai.

27 Jumenta autem & prædam civitatis diviserunt sibi Filii Israel, sicut præceperat Dominus Josue,

28 Qui succendit urbem, & fecit eam tumulum sempiternum:

29 Regem quoque ejus suspendit in patibulo usque ad vesperam & solis occasum. Præcepitque Josue, & depositum cadaver ejus de cruce: projeceruntque in ipso introitu civitatis, congesto super eum magno acervo lapidum, qui permanet usque in præsentem diem.

30 Tunc ædificavit Josue altare Domino Deo Israel in monte Hebal:

31 * Sicut præceperat Moyses famulus Domini filiis Israel, & scriptum est in volumine legis Moysi: Altare vero de lapidibus impolitis, quos ferrum non tetigit: & obtulit super eo holocausta Domino, immolavitque pacificas victimas.

* Exod. 20. 25 Deut. 27. 5.

32 Et

32 Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi, quod ille digesserat coram filiis Israel.

33 Omnis autem populus, & majores natu, ducesque ac judices stabant ex utraque parte arcæ, in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini, ut advena ita & indigena. Media pars eorum juxta montem Garizim, & media juxta montem Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem benedixit populo Israel.

34 Post hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis, & cuncta quæ scripta erant in legis volumine.

35 Nihil ex his, quæ Moyses jusserat, reliquit intactum, sed universa replicavit coram omni multitudine Israel, mulieribus ac parvulis & advenis, qui inter eos morabantur.

CAPUT IX.

Gabaonitæ simulatione longi itineris imponentes Josue & principibus Israelitarum, interposito juramento salvantur, insecuto tamen murmure, perpetuo famulitio astringuntur.

1 QUibus auditis, cuncti reges trans Jordanem, qui versabantur in montanis & campestribus, in maritimis ac littore magni maris, hi quoque qui habitabant juxta Libanum Hethæus, & Amorrhæus, Chananæus, Pherezæus, & Hevæus, & Jebusæus,

2 Congregati sunt pariter, ut pugnarent contra Josue & Israel uno animo, eademque sententia.

3 At hi, qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quæ fecerat Josue, Jericho & Hai:

4 Et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis imponentes, & utres vinarios scissos atque consutos,

5 Calceamentaque perantiqua quæ ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant, induti veteribus vestimentis: panes quoque, quos portabant ob viaticum, duri erant, & in frusta comminuti:

6 Perrexeruntque ad Josue, qui tunc morabatur in castris Galgalæ, & dixerunt ei, atque si-

mul omni Iſraeli: De terra longinqua venimus, pacem vobiſcum facere cupientes. Reſponderuntque viri Iſrael ad eos, atque dixerunt:

7 Ne forte in terra, quæ nobis ſorte debetur, habitetis, & non poſſimus fœdus inire vobiſcum.

8 At illi ad Joſue, Servi, inquiunt, tui ſumus. Quibus Joſue ait: Quinam eſtis vos? & unde veniſtis?

9 Reſponderunt: De terra longinqua valde venerunt ſervi tui in nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam potentiæ ejus, cuncta quæ fecit in Ægypto,

* Num. 21. 24. 10 * Et duobus regibus Amorrhæorum qui fuerunt trans Jordanem, Sehon regi Heſebon, & Og regi Baſan, qui erat in Aſtaroth:

11 Dixeruntque nobis ſeniores, & omnes habitatores Terræ noſtræ: Tollite in manibus cibaria ob longiſſimam viam, & occurrite eis, & dicite: Servi veſtri ſumus, fœdus inite nobiſcum.

12 En, panes quando egreſſi ſumus de domibus noſtris, ut veniremus ad vos, calidos ſumpſimus, nunc ficci facti ſunt, & vetuſtate nimia comminuti.

13 Utres vini novos implevimus, nunc rupti ſunt & ſoluti. Veſtes & calceamenta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus, ob longitudinem longioris viæ trita ſunt, & pene conſumpta.

14 Suſceperunt igitur de cibariis eorum, & os Domini non interrogaverunt.

* 2. Reg. 21. 2. 15 * Feciſque Joſue cum eis pacem, & inito fœdere pollicitus eſt quod non occiderentur: principes quoque multitudinis juraverunt eis.

16 Poſt dies autem tres initi fœderis, audierunt quod in vicino habitarent, & inter eos futuri eſſent.

17 Moveruntque caſtra filii Iſrael, & venerunt in civitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula ſunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth, & Cariathiarim.

18 Et non percuſſerunt eos, eo quod juraſſent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Iſrael. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes.

19 Qui

19 Qui reſponderunt eis: Juravimus illis in nomine Domini Dei Iſrael, & idcirco non poſſumus eos contingere.

20 Sed hoc faciemus eis: Reſerventur quidem ut vivant, ne contra nos ira Domini concitetur, ſi pejeraverimus:

21 Sed ſic vivant, ut in uſus univerſæ multitudinis ligna cædant, aquaſque comportent. Quibus hæc loquentibus:

22 Vocavit Gabaonitas Joſue, & dixit eis: Cur nos decipere fraude voluiſtis, ut diceretis: Procul valde habitamus a vobis, cum in medio noſtri ſitis?

23 Itaque ſub maledictione eritis, & non deficiet de ſtirpe veſtra ligna cædens, aquaſque comportans in domum Dei mei.

24 Qui reſponderunt: Nuntiatum eſt nobis ſervis tuis, quod promiſiſſet Dominus Deus tuus Moyſi ſervo ſuo, ut traderet vobis omnem terram, & diſperderet cunctos habitatores ejus. Timuimus igitur valde, & providimus animabus noſtris, veſtro terrore compulſi, & hoc conſilium inivimus.

25 Nunc autem in manu tua ſumus: quod tibi bonum & rectum videtur, fac nobis.

26 Fecit ergo Joſue ut dixerat, & liberavit eos de manu filiorum Iſrael, ut non occiderentur.

27 Decrevitque in illo die eos eſſe in miniſterio cuncti populi, & altaris Domini, cædentes ligna, & aquas comportantes, uſque in præſens tempus, in loco, quem Dominus elegiſſet.

CAPUT X.

Quinque reges oppugnantes urbem Gabaon, immoto ſole unius diei ſpatio, vincuntur; & exſpelunca extracti ſuſpenduntur, plureſque alii reges & civitates exſcinduntur.

1 QUæ cum audiſſet Adoniſedec rex Jeruſalem, quod ſcilicet cepiſſet Joſue Hai, & ſubvertiſſet eam (ſicut enim fecerat Jericho & regi ejus, ſic fecit Hai, & regi illius) & quod transfugiſſent Gabaonitæ ad Iſrael, & eſſent fœderati eorum,

2 Timuit valde. Urbs enim magna erat Gabaon, & una civitatum regalium, & major oppido Hai, omnesque bellatores ejus fortissimi.

3 Misit ergo Adonisedec rex Jerusalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharam regem Jerimoth, ad Japhia quoque regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon, dicens:

4 Ad me ascendite, & ferte præsidium, ut expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Josue, & ad filios Israel.

5 Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhæorum: rex Jerusalem, rex Hebron, rex Jerimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, & castrametati sunt circa Gabaon, oppugnantes eam.

6 Habitatores autem Gabaon urbis obsessæ miserunt ad Josue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum: ascende cito, & libera nos, ferque præsidium: convenerunt enim adversum nos omnes reges Amorrhæorum, qui habitant in montanis.

7 Ascenditque Josue de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi.

8 Dixitque Dominus ad Josue: Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi resistere poterit.

9 Irruit itaque Josue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis:

10 Et conturbavit eos Dominus a facie Israel: contrivitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Beth-horon, & percussit usque Azeca & Maceda.

11 Cumque fugerent filios Israel, & essent in descensu Beth-horon, Dominus misit super eos lapides magnos de cœlo usque ad Azeca: & mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percusserant filii Israel.

12 Tunc locutus est Josue Domino, in die qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne moveatis, & Luna contra vallem Ajalon.

13 Steteruntque * Sol & Luna, donec ulciscere-

* Eccli. 46. 5. Isaiæ 28. 21.

tur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in libro justorum? Stetit itaque Sol in medio cœli, & non festinavit occumbere spatio unius diei.

14 Non fuit antea nec postea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel.

15 Reversusque est Josue cum omni Israel in castra Galgalæ.

16 Fugerant enim quinque reges, & se absconderant in spelunca urbis Maceda.

17 Nuntiatumque est Josue, quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca urbis Maceda.

18 Qui præcepit sociis, & ait: Volvite saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros industrios, qui clausos custodiant:

19 Vos autem nolite stare, sed persequimini hostes, & extremos quosque fugientium cædite: nec dimittatis eos urbium suarum intrare præsidia, quos tradidit Dominus Deus in manus vestras.

20 Cæsis ergo adversariis plaga magna, & usque ad internecionem pene consumptis, hi, qui Israel effugere potuerunt, ingressi sunt civitates munitas,

21 Reversusque est omnis exercitus ad Josue in Maceda, ubi tunc erant castra, sani & integro numero: nullusque contra filios Israel mutire ausus est.

22 Præcepitque Josue, dicens: Aperite os speluncæ, & producite ad me quinque reges, qui in ea latitant.

23 Feceruntque ministri ut sibi fuerat imperatum: & eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca, regem Jerusalem, regem Hebron, regem Jerimoth, regem Lachis, regem Eglon.

24 Cumque educti essent ad eum, vocavit omnes viros Israel, & ait ad principes exercitus qui secum erant: Ite, & ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perrexissent, & subjectorum colla pedibus calcarent,

25 Rursum ait ad eos: Nolite timere, nec paveatis, confortamini & estote robusti: sic enim

faciet Dominus cunctis hostibus vestris adversum quos dimicatis.

26 Percussitque Josue, & interfecit eos, atque suspendit super quinque stipites: fueruntque suspensi usque ad vesperum.

* Deut. 21. 23. 27 * Cumque occumberet Sol, præcepit sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos projecerunt in speluncam, in qua latuerant, & posuerunt super os ejus saxa ingentia, quæ permanent usque in præsens.

28 Eodem quoque die Macedam cepit Josue, & percussit eam in ore gladii, regemque illius interfecit, & omnes habitatores ejus: non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Fecitque regi Maceda, sicut fecerat regi Jericho.

29 Transivit autem cum omni Israel de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam;

30 Quam tradidit Dominus cum rege suo in manus Israel: percusseruntque urbem in ore gladii, & omnes habitatores ejus. Non dimiserunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi Lebna, * sicut fecerant regi Jericho.

* Supra 6. 2. 31 De Lebna transivit in Lachis cum omni Israel; & exercitu per gyrum dispositio oppugnabat eam.

32 Tradiditque Dominus Lachis in manus Israel, & cepit eam die altero, atque percussit in ore gladii, omnemque animam, quæ fuerat in ea, sicut fecerat Lebna.

33 Eo tempore ascendit Horam rex Gazer ut auxiliaretur Lachis: quem percussit Josue cum omni populo ejus usque ad internecionem.

34 Transivitque de Lachis in Eglon, & circumdedit,

35 Atque expugnavit eam eadem die: percussitque in ore gladii omnes animas, quæ erant in ea juxta omnia quæ fecerat Lachis.

36 Ascendit quoque cum omni Israel de Eglon in Hebron, & pugnavit contra eam:

37 Cepit eam, & percussit in ore gladii, regem quoque ejus, & omnia oppida regionis illius, universasque animas, quæ in ea fuerant commoratæ: non reliquit in ea ullas reliquias: sicut fecerat Eglon, sic fecit & Hebron, cuncta quæ in ea reperit consumens gladio.

38 Inde reversus in Dabir,

39 Cepit eam atque vastavit: regem quoque ejus atque omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii: non dimisit in ea ullas reliquias: sicut fecerat Hebron & Lebna & regibus earum, sic fecit Dabir & regi illius.

40 Percussit itaque Josue omnem Terram montanam & meridianam atque campestrem, & Asedoth cum regibus suis: non dimisit in ea ullas reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit, sicut præceperat ei Dominus Deus Israel,

41 A Cadesbarne usque Gazam. Omnem terram Gosen usque Gabaon,

42 Universosque reges, & regiones eorum, uno impetu cepit atque vastavit: Dominus enim Deus Israel pugnavit pro eo.

43 Reversusque est cum omni Israel ad locum castrorum in Galgala.

CAPUT XI.

Expugnat Josue regem Jabin cum aliis plurimis regibus ac populis, omnia servans quæ Dominus Moysi præceperat.

1 QUæ cum audisset Jabin rex Asor, misit ad Jobab regem Madon, & ad regem Semeron, atque ad regem Achsaph:

2 Ad reges quoque Aquilonis, qui habitabant in montanis & in planitie contra meridiem Cineroth, in campestribus quoque & in regionibus Dor juxta mare:

3 Chananæum quoque ab Oriente & Occidente, & Amorrhæum atque Hethæum ac Pherezæum & Jebusæum in montanis: Hevæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in Terra Maspha.

4 Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus multus nimis sicut arena, quæ est in littore maris, equi quoque & currus immensæ multitudinis.

5 Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Israel,

6 Dixitque Dominus ad Josue: Ne timeas eos:

cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israel: equos eorum subnervabis, & currus igne combures.

7 Venitque Josue, & omnis exercitus cum eo, adversus illos ad Aquas Merom subito, & irruerunt super eos.

8 Tradiditque illos Dominus in manus Israel. Qui percusserunt eos, & persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, & Aquas Maserephoth, campumque Masphe, qui est ad Orientalem illius partem. Ita percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias:

9 Fecitque sicut præceperat ei Dominus, equos eorum subnervavit, currusque combussit igni.

10 Reversusque statim cepit Asor: & regem ejus percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna hæc principatum tenebat.

11 Percussitque omnes animas, quæ ibidem morabantur: non dimisit in ea ullas reliquias, sed usque ad internecionam universa vastavit, ipsamque urbem peremit incendio.

12 Et omnes per circuitum civitates, regesque earum cepit, percussit atque delevit, * sicut præceperat ei Moyses famulus Domini. * Deut. 7. 1.

13 Absque urbibus quæ erant in collibus, & in tumulis sitæ, cæteras succendit Israel: unam tantum Asor munitissimam flamma consumpsit.

14 Omnemque prædam istarum urbium ac jumenta diviserunt sibi filii Israel, cunctis hominibus interfectis.

15 * Sicut præceperat Dominus Moysi servo suo, ita præcepit Moyses Josue, & ille universa complevit: non præteriit de universis mandatis, nec unum quidem verbum quod jusserat Dominus Moysi. * Exod. 34. 11. Deut. 7. 1.

16 Cepit itaque Josue omnem Terram montanam & meridianam, terramque Gosen, & planitiem, & Occidentalem plagam, montemque Israel, & campestria ejus:

17 Et partem montis quæ ascendit Seir usque Baalgad per planitiem Libani subter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, percussit, & occidit,

18 Mul-

18 Multo tempore pugnavit Josue contra reges istos.

19 Non fuit civitas quæ se traderet filiis Israel, præter Hevæum, qui habitabat in Gabaon, omnes enim bellando cepit.

20 Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israel, & caderent, & non mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut præceperat Dominus Moysi.

21 In illo tempore venit Josue, & interfecit Enacim de montanis, Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Juda & Israel, urbesque eorum delevit.

22 Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in Terra filiorum Israel: absque civitatibus Gaza, & Geth, & Azoto, in quibus solis relicti sunt.

23 Cepit ergo Josue omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysen, & tradidit eam in possessionem filiis Israel secundum partes & tribus suas: quievitque Terra a præliis.

CAPUT XII.

Numerantur reges 31. citra & ultra Jordanem, quos percusserunt Moyses & Josue.

1 Hi sunt reges, quos percusserunt filii Israel, & possederunt Terram eorum trans Jordanem ad solis ortum, a torrente Arnon usque ad montem Hermon, & omnem Orientalem plagam, quæ respicit solitudinem.

2 Sehon rex Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroer, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, & mediæ partis in valle, dimidiæque Galaad, usque ad torrentem Jaboc, qui est terminus filiorum Ammon.

3 Et a solitudine usque ad mare Ceneroth contra Orientem, & usque ad Mare deserti, quod est mare salsissimum, ad Orientalem plagam per viam quæ ducit Bethsimoth: & ab australi parte, quæ subjacet Asedoth, usque Phasga.

4 Terminus Og regis Basan, de reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, & in Edrai, & dominatus est in monte Hermon & in Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos

5

5 Geſſuri, & Machati, & dimidiæ partis Galaad: terminos Sehon regis Heſebon.

6 Moyſes famulus Domini, & filii Iſrael percuſſerunt eos, tradiditque Terram eorum Moyſes in poſſeſſionem Rubenitis, & Gaditis, & dimidiæ tribui Manaſſe.

7 Hi ſunt reges Terræ, quos percuſſit Joſue & filii Iſrael trans Jordanem ad Occidentalem plagam, a Baalgad in campo Libani, uſque ad montem, cujus pars aſcendit in Seir: tradiditque eam Joſue in poſſeſſionem tribubus Iſrael, ſingulis partes ſuas,

8 Tam in montanis quam in planis atque campeſtribus. In Aſedoth, & in ſolitudine, ac in meridie Hethæus fuit & Amorrhæus, Chananæus & Pherezæus, Hevæus & Jebuſæus.

9 Rex Jericho unus: rex Hai, quæ eſt ex latere Bethel, unus:

10 Rex Jeruſalem unus, rex Hebron unus:
11 Rex Jerimoth unus, rex Lachis unus,
12 Rex Eglon unus, rex Gazer unus,
13 Rex Dabir unus, rex Gader unus,
14 Rex Herma unus, rex Hered unus,
15 Rex Lebna unus, rex Odullam unus,
16 Rex Maceda unus, rex Bethel unus,
17 Rex Taphua unus, rex Opher unus,
18 Rex Aphec unus, rex Saron unus,
19 Rex Madon unus, rex Aſor unus,
20 Rex Semeron unus, rex Achſaph unus,
21 Rex Thenac unus, rex Mageddo unus,
22 Rex Cades unus, rex Jachanan Carmeli unus,
23 Rex Dor, & provinciæ Dor unus, rex Gentium Galgal unus,
24 Rex Therſa unus: omnes reges triginta unus.

CAPUT XIII.

Jubet Dominus Joſue ut terram occupatam Iſraelitis dividat: recenſentur jam ante aſſignatæ portiones Ruben, Gad & dimidiæ tribui Manaſſe trans Jordanem.

1 JOſue ſenex, provectæque ætatis erat, & dixit Dominus ad eum: Senuiſti, & longævus es, terraque latiſſima derelicta eſt, quæ necdum ſorte diviſa eſt; 2

2 Omnis videlicet Galilæa, Philiſtiim, & univerſa Geſſuri.

3 A fluvio turbido, qui irrigat Ægyptum, uſque ad terminos Accaron contra Aquilonem: Terra Chanaan, quæ in quinque regulos Philiſtiim dividitur, Gazæos, & Azotios, Aſcalonitas, Gethæos, & Accaronitas.

4 Ad meridiem vero ſunt Hevæi, omnis terra Chanaan, & Maara Sidoniorum uſque Apheca & terminos Amorrhæi,

5 Ejuſque confinia. Libani quoque regio contra Orientem a Baalgad ſub monte Hermon, donec ingrediaris Emath.

6 Omnium qui habitant in monte, a Libano uſque ad aquas Maſerephoth, univerſique Sidonii. Ego ſum qui delebo eos a facie filiorum Iſrael. Veniat ergo in partem hæreditatis Iſrael, ſicut præcepi tibi.

7 Et nunc divide Terram in poſſeſſionem novem tribubus, & dimidiæ tribui Manaſſe.

8 Cum qua Ruben & Gad poſſederunt Terram, * quam tradidit eis Moyſes famulus Domini trans fluenta Jordanis, ad Orientalem plagam. * Num. 32. 33.

9 Ab Aroer, quæ ſita eſt in ripa torrentis Arnon, & in vallis medio, univerſaque campeſtria Medaba, uſque Dibon:

10 Et cunctas civitates Sehon regis Amorrhæi: qui regnavit in Heſebon uſque ad terminos filiorum Ammon.

11 Et Galaad, ac terminum Geſſuri & Machati, & omnem montem Hermon, & univerſam Baſan, uſque ad Salecha.

12 Omne regnum Og in Baſan, qui regnavit in Aſtaroth & Edrai, ipſe fuit de reliquiis Raphaim: percuſſitque eos Moyſes atque delevit.

13 Noluerunt que diſperdere filii Iſrael Geſſuri & Machati: & habitaverunt in medio Iſrael uſque in præſentem diem.

14 * Tribui autem Levi non dedit poſſeſſionem: ſed ſacrificia & victimæ Domini Dei Iſrael, ipſa eſt ejus hæreditas, ſicut locutus eſt illi. * Num. 18. 20.

15 Dedit ergo Moyſes poſſeſſionem tribui filiorum Ruben juxta cognationet ſuas.

16 Fuit-

16 Fuitque terminus eorum ab Aroer, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in valle ejusdem torrentis media: universam planitiem, quæ ducit Medaba,

17 Et Hesebon, cunctosque viculos earum, qui sunt in campestribus: Dibon quoque, & Bamothbaal, & oppidum Baalmaon,

18 Et Jassa, & Cedimoth, & Mephaath,

19 Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathasar in monte convallis.

20 Bethphogor & Asedoth, Phasga & Bethiesimoth,

21 Et omnes urbes campestres, universaque regna Sehon regis Amorrhæi, qui regnavit in Hesebon, * quem percussit Moyses cum principibus Madian: Hevæum, & Recem, & Sur, & Hur, & Rebe duces Sehon habitatores Terræ.

* Num. 31. 8.

22 Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israel gladio cum cæteris interfectis.

23 Factusque est terminus filiorum Ruben Jordanis fluvius. Hæc est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium & viculorum.

24 Deditque Moyses tribui Gad & filiis ejus per cognationes suas possessionem, cujus hæc divisio est.

25 Terminus Jaser, & omnes civitates Galaad, & dimidiam partem Terræ filiorum Ammon, usque ad Aroer, quæ est contra Rabba.

26 Et ab Hesebon usque Ramoth, Masphe & Betonim: & a Manaim usque ad terminos Dabir.

27 In valle quoque Betharam, & Bethnemra, & Socoth, & Saphon reliquam partem regni Sehon regis Hesebon: hujus quoque finis, Jordanis est usque ad extremam partem maris Cenereth trans Jordanem ad Orientalem plagam.

28 Hæc ex possessio filiorum Gad per familias suas, civitates, & villæ earum.

29 Dedit & dimidiæ tribui Manasse, filiisque ejus juxta cognationes suas possessionem,

30 Cujus hoc principium est: a Manaim universam Basan, & cuncta regna Og regis Basan, omnesque vicos Jair, qui sunt in Basan, sexaginta oppida.

31 Et

31 Et dimidiam partem Galaad, & Astaroth, & Edrai urbes regni Og in Basan: filiis Machir filii Manasse dimidiæ parti filiorum Machir juxta cognationes suas.

32 Hanc possessionem divisit Moyses in campestribus Moab trans Jordanem contra Jericho ad Orientalem plagam.

33 *Tribui autem Levinondedit possessionem: quoniam Dominus Deus Israel ipse est possessio ejus, ut locutus est illi.

* Num. 1. 50.

CAPUT XIV.

Caleb accipit Hebron in hæreditatem sibi a Deo promissam, eo quod aliis exploratoribus detrahentibus terræ promissæ, ipse secutus sit Dominum.

1 HOc est, quod possederunt, filii Israel in Terra Chanaan, quam dederunteis Eleazar sacerdos, & Josue filius Nun, & principes familiarum per tribus Israel:

2 Sorte omnia dividentes, * sicut præceperat Dominus in manu Moysi, novem tribubus & dimidiæ tribui.

* Num. 34. 13.

3 Duabus enim tribubus, & dimidiæ dederat Moyses trans Jordanem possessionem: absque Levitis, qui nihil Terræ acceperunt inter fratres suos:

4 Sed in eorum successerunt locum filii Joseph in duas divisi tribus, Manasse & Ephraim: nec acceperunt Levitæ aliam in Terra partem, nisi urbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda jumenta & pecora sua.

5 Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt filii Israel, & diviserunt Terram.

6 Accesserunt itaque filii Juda ad Josue in Galgala, locutusque est ad eum Caleb filius Jephone Cenezæus: * Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de me & te in Cadesbarne.

* Num. 14. 24.

7 Quadraginta annorum eram quando misit me Moyses famulus Domini de Cadesbarne, ut considerarem Terram, nuntiavique ei quod mihi verum videbatur.

8 Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi: & nihilominus ego secutus sum Dominum Deum meum.

9.

9 Juravitque Moyses in die illo, dicens: Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, & filiorum tuorum in æternum: quia secutus es Dominum Deum meum.

10 Concessit ergo Dominus vitam mihi, sicut pollicitus est usque in præsentem diem. Quadraginta & quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moysen, quando ambulabat Israel per solitudinem: hodie octoginta quinque annorum sum.

11 Sic valens, ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum: * illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad gradiendum.

* Eccli. 45. 11.

12 Da ergo mihi montem istum, quem pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim sunt, & urbes magnæ atque munitæ: si forte sit Dominus mecum, & potuero delere eos: sicut promisit mihi.

13 Benedixitque ei Josue: & tradidit ei Hebron in possessionem.

14 Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Jephone Cenezæo usque in præsentem diem: quia secutus est Dominum Deum Israel.

15 Nomen Hebron ante vocabatur Cariath Arbe: Adam maximus ibi inter Enacim situs est: & Terra cessavit a præliis.

CAPUT XV.

Sors tribus Judæ, civitates & villæ earum. Othoniel accipit Axam filiam Caleb, eo quod obtinuerit Cariath Sepher, additurque ei terra irrigua.

1 Igitur sors filiorum Judæ per cognationes suas ista fuit: * A termino Edom, usque ad desertum Sin contra Meridiem, & usque ad extremam partem australis plagæ.

* Num. 34. 3.

2 Initium ejus a summitate maris salsissimi, & a lingua ejus, quæ respicit Meridiem.

3 Egrediturque contra Ascensum Scorpionis & pertransit in Sina: ascenditque in Cadesbarne, & pervenit in Esron, ascendens ad Addar, & circuiens Carcaa,

4 Atque inde pertransiens in Asemona, & perveniens ad Torrentem Ægypti: eruntque termini ejus mare magnum. Hic erit finis meridianæ plagæ.

5 Ab Oriente vero erit initium, mare salsissimum usque ad extrema Jordanis: & ea quæ respiciunt ad Aquilonem, a lingua maris usque ad eundem Jordanis fluvium.

6 Ascenditque terminus in Beth Hagla: & transit ab Aquilone in Beth Araba: ascendens ad lapidem Boen filii Ruben.

7 Et tendens usque ad terminos Debera de Valle Achor, contra Aquilonem respiciens Galgala, quæ est ex adverso Ascensionis Adommim, ab australi parte torrentis: transitque aquas, quæ vocantur Fons solis: & erunt exitus ejus ad Fontem Rogel.

8 Ascenditque per convallem filii Ennom ex latere Jebusæi ad Meridiem, hæc est Jerusalem: & inde se erigens ad verticem montis, quæ est contra Geenom ad Occidentem in summitate vallis Raphaim contra Aquilonem.

9 Pertransitque a vertice montis usque ad fontem aquæ Nepthoa, & pervenit usque ad Vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quæ est Cariathiarim, id est, urbs sylvarum.

10 Et circuit de Baala contra Occidentem, usque ad montem Seir, transitque juxta latus montis Jarim ad Aquilonem in Cheslon: & descendit in Bethsames, transitque in Thamna.

11 Et pervenit contra Aquilonem partis Accaron ex latere: inclinaturque Sechrona, & transit montem Baala: pervenitque in Jebneel, & magni maris contra Occidentem fine concluditur.

12 Hi sunt termini filiorum Juda per circuitum in cognationibus suis.

13 Caleb vero filio Jephone dedit partem in medio filiorum Juda, sicut præceperat ei Dominus: Cariath Arbe patris Enac, ipsa est Hebron.

14 * Delevitque ex ea Caleb tres filios Enac, Sesai & Ahiman, & Tholmai de stirpe Enac. * Judic. 1. 20.

15 Atque inde conscendens venit ad habitatores Dabir, quæ prius vocabatur Cariath Sepher, id est, civitas litterarum.

16 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Se-

Sepher, & ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

17 Cepitque eam Othoniel filius Cenez frater Caleb junior: deditque ei Axam filiam suam uxorem.

18 Quæ, cum pergerent simul, suasa est a viro suo ut peteret a patre suo agrum, suspiravitque ut sedebat in asino. Cui Caleb: Quid habes, inquit?

19 At illa respondit: Da mihi benedictionem; Terram australem & arentem dedisti mihi, junge & irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum superius & inferius.

20 Hæc est possessio tribus filiorum Juda per cognationes suas.

21 Erantque civitates ab extremis partibus filiorum Juda juxta terminos Edom a Meridie: Gabseel & Eder & Jagur,

22 Et Cina & Dimona & Adada,

23 Et Cades, & Asor, & Jethnam,

24 Ziph, & Telem & Baloth,

25 Asor nova & Carioth, Hesron, hæc est Asor

26 Amam, Sama, & Molada,

27 Et Asergadda & Hassemon & Bethphelet,

28 Et Hasersual & Bersabee & Baziothia.

29 Et Baala & Jim & Esem,

30 Et Eltholad & Cesil & Harma,

31 Et Siceleg & Medemena & Bensenna,

32 Lebaoth, & Selim & Aen, & Remon. Omnes civitates viginti novem, & villæ earum.

33 In campestribus vero: Estaol & Sarea & Asena,

34 Et Zanoe & Ængannim & Taphua & Enaim,

35 Et Jerimoth & Adullam, Socho & Azeca,

36 Et Saraim & Adithaim & Gedera & Gederothaim: urbes quatuordecim, & villæ earum.

37 Sanan & Hadassa & Magdalgad.

38 Delean & Masepha & Jecthel,

39 Lachis & Bascath & Eglon,

40 Chebbon & Leheman & Cethlis,

41 Et Gideroth & Bethdagon & Naama & Maceda: civitates sedecim, & villæ earum.

42 Labana & Ether & Asan,

43 Jephtha & Esna & Nesib,

44 Et Ceila & Achzib & Maresa: civitates novem, & villæ earum.

45 Accaron cum vicis & villulis suis.

46 Ab Accaron usque ad mare: omnia quæ vergunt ad Azotum & viculos ejus.

47 Azotus cum vicis & villulis suis. Gaza cum vicis & villulis suis, usque ad torrentem Ægypti, & mare magnum terminus ejus.

48 Et in monte: Samir & Jether & Sochoth,

49 Et Danna & Cariathsenna, hæc est Dabir:

50 Anab & Istemo & Anim,

51 Gosen & Olon & Gilo: civitates undecim, & villæ earum.

52 Arab & Ruma & Esaan,

53 Et Janum & Beththaphua & Apheca,

54 Athmatha & Cariatharbe, hæc est Hebron, & Sior: civitates novem, & villæ earum,

55 Maon & Carmel & Ziph & Jota,

56 Jezrael & Jucadam & Zanoe,

57 Accain, Gabaa & Thamna: civitates decem, & villæ earum.

58 Halhul, & Bessur, & Gedor,

59 Mareth, & Bethanoth, & Eltecon: civitates sex, & villæ earum.

60 Cariathbaal, hæc est Cariathiarim urbs sylvarum, & Arebba: civitates duæ, & villæ earum.

61 In deserto Betharaba, Meddin, & Sachacha,

62 Et Nebsan, & civitas salis, & Engaddi: civitates sex, & villæ earum.

63 Jebusæum autem habitatorem Jerusalem non potuerunt filii Juda delere, habitavitque Jebusæus cum filiis Juda in Jerusalem usque in præsentem diem.

CAPUT XVI.

Sors Ephraim, urbes & viculi earum; mansitque inter hos, Chananæus tributarius.

1 CEcidit quoque sors filiorum Joseph ab Jordane contra Jericho & aquas ejus ab Oriente: solitudo quæ ascendit de Jericho ad montem Bethel:

2 Et egreditur de Bethel Luza: transitque terminum Archi, Ataroth:

3 Et descendit ad Occidentem juxta terminum Jephleti, usque ad terminos Beth-horon inferioris, & Gazer: finiunturque regiones ejus mari magno:

4 Possederuntque filii Joseph Manasses & Ephraim.

5 Et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas: & possessio eorum contra Orientem Ataroth Addar usque Beth-horon superiorem.

6 Egrediunturque confinia in mare: Machmethath vero Aquilonem respicit, & circuit terminos contra Orientem in Thanathselo: & pertransit ab Oriente Janoe:

7 Descenditque de Janoe in Ataroth & Naaratha: & pervenit in Jericho, egrediturque ad Jordanem.

8 De Taphua pertransit contra mare in Vallem arundineti, suntque egressus ejus in mare salsissimum. Hæc est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas.

9 Urbesque separatæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, & villæ earum.

10 Et non interfecerunt filii Ephraim Chananæum qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananæus in medio Ephraim usque in diem hanc tributarius.

CAPUT XVII.

Mediæ tribui Manasse & filiabus Salphaad sortes assignantur, & augetur sors filiorum Joseph.

1 CEciditautem sors tribui Manasse: (ipse enim est primogenitus Joseph) Machir primogenito Manasse patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque possessionem Galaad & Basan;

* Num. 26. 30. 2 * Et reliquis filiorum Manasse juxta familias suas, filiis Abiezer, & filiis Helec, & filiis Esriel, & filiis Sechem, & filiis Hepher, & filiis Semida. Isti sunt filii Manasse filii Joseph, mares, per cognationes suas.

* Num. 27. 1. & 36. 11. 3 * Salphaad vero filio Hepher, filii Galaad filii Machir filii Manasse non erant filii, sed solæ filiæ: quarum ista sunt nomina, Maala & Noa & Hegla & Melcha & Thersa. 4 Ve-

4 Veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis, & Josue filii Nun, & principum, dicentes: Dominus præcepit per manum Moysi, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis juxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

5 Et ceciderunt funiculi Manasse, decem, absque Terra Galaad & Basan trans Jordanem.

6 Filiæ enim Manasse possederunt hæreditatem in medio filiorum ejus. Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant.

7 Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmethath quæ respicit Sichem, & egreditur ad dexteram juxta habitatores Fontis Taphuæ.

8 Etenim in sorte Manasse ceciderat Terra Taphuæ, quæ est juxta terminos Manasse filiorum Ephraim.

9 Descenditque terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim, quæ in medio sunt urbium Manasse: terminus Manasse ab Aquilone torrentis, & exitus ejus pergit ad mare:

10 Ita ut possessio Ephraim sit ab Austro, & ab Aquilone Manasse, & utramque claudat mare, & conjungantur sibi in tribu Aser ab Aquilone, & in tribu Issachar ab Oriente.

11 Fuitque hæreditas Manasse in Issachar & in Aser, Bethsan & viculi ejus, & Jeblaam cum viculis suis, & habitatores Dor cum oppidis suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis: similiterque habitatores Thenac cum viculis suis: & habitatores Maggeddo cum viculis suis, & tertia pars urbis Nopheth.

12 Nec potuerunt filii Manasse has civitates subvertere, sed cœpit Chananæus habitare in terra sua.

13 Postquam autem convaluerunt filii Israel, subjecerunt Chananæos, & fecerunt sibi tributarios, nec interfecerunt eos.

14 Locutique sunt filii Joseph ad Josue, & dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem sortis & funiculi unius, cum sim tantæ multitudinis, & benedixerit mihi Dominus?

15 Ad quos Josue ait: Si populus multus es,

ascende in sylvam, & succide tibi spatia in Terra Pherezæi & Raphaim : quia angusta est tibi possessio montis Ephraim.

16 Cui responderunt filii Joseph : Non poterimus ad montana conscendere, cum ferreis curribus utantur Chananæi, qui habitant in terra campestri, in qua sitæ sunt Bethsan cum viculis suis, & Jezrael mediam possidens vallem.

17 Dixitque Josue ad domum Joseph, Ephraim & Manasse: Populus multus es, & magnæ fortitudinis, non habebis sortem unam,

18 Sed transibis ad montem, & succides tibi, atque purgabis ad habitandum spatia : & poteris ultra procedere cum subverteris Chananæum, quem dicis ferreos habere currus, & esse fortissimum.

CAPUT XVIII.

Mittuntur qui describant terram reliquarum septem tribuum, & assignatur sors Benjamin.

1 COngregatique sunt omnes filii Israel in Silo, ibique fixerunt tabernaculum testimonii, & fuit eis Terra subjecta.

2 Remanserant autem filiorum Israel septem tribus, quæ necdum acceperant possessiones suas.

3 Ad quos Josue ait: Usquequo marcetis ignavia, & non intratis ad possidendam Terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis?

4 Eligite de singulis tribubus ternos viros, ut mittam eos, & pergant atque circumeant Terram, & describant eam juxta numerum uniuscujusque multitudinis : referantque ad me quod descripserint.

5 Dividite vobis Terram in septem partes : Judas sit in terminis suis ab australi plaga, & domus Joseph ab Aquilone.

6 Mediam inter hos terram in septem partes describite: & huc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem:

7 Quia non est inter vos pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum hæreditas. Gad autem & Ruben, & dimidia tribus Manasse jam ac-

acceperant possessiones suas trans Jordanem ad Orientalem plagam: quas dedit eis Moyses famulus Domini.

8 Cumque surrexissent viri, ut pergerent ad describendam Terram, præcepit eis Josue, dicens: Circuite Terram, & describite eam, ac revertimini ad me: ut hic coram Domino, in Silo mittam vobis sortem.

9 Itaque perrexerunt: & lustrantes eam, in septem partes diviserunt, scribentes in volumine. Reversique sunt ad Josue in castra Silo.

10 Qui misit sortes coram Domino in Silo, divisitque Terram filiis Israel in septem partes.

11 Et ascendit sors prima filiorum Benjamin per familias suas, ut possiderent Terram inter filios Juda & filios Joseph.

12 Fuitque terminus eorum contra Aquilonem a Jordane: pergens juxta latus Jericho septentrionalis plagæ, & inde contra Occidentem ad montana conscendens, & perveniens ad solitudinem Bethaven,

13 Atque pertransiens juxta * Luzam ad Meridiem, ipsa est Bethel: descenditque in Ataroth-Addar, in montem qui est ad Meridiem Bethhoron inferioris: * Gen. 28. 19.

14 Et inclinatur circuiens contra mare ad Meridiem montis qui respicit Beth-horon contra Africum: suntque exitus ejus in Cariatbaal, quæ vocatur & Cariathiarim urbem filiorum Juda: hæc est plaga contra mare, ad Occidentem.

15 A Meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare, & pervenit usque ad fontem aquarum Nepthoa.

16 Descenditque in partem montis, qui respicit Vallem filiorum Ennom: & est contra septentrionalem plagam in extrema parte Vallis Raphaim. Descenditque in Geennom (id est Vallem Ennom) juxta latus Jebusæi ad Austrum: & pervenit ad Fontem Rogel,

17 Transiens ad Aquilonem, & egrediens ad Ensemes, id est, Fontem solis:

18 Et pertransit usque ad tumulos, qui sunt e regione Ascensus Adommim : descenditque ad

Abenboen, id est, Lapidem Boen filii Ruben: & pertransit ex latere Aquilonis ad campestria: descenditque in planitiem,

19 Et prætergreditur contra Aquilonem Bethhagla: suntque exitus ejus contra linguam maris salsissimi ab Aquilone in fine Jordanis ad australem plagam:

20 Qui est terminus illius ab Oriente. Hæc est possessio filiorum Benjamin per terminos suos in circuitu, & familias suas.

21 Fueruntque civitates ejus, Jericho & Bethhagla, & Vallis Casis,

22 Beth-Araba & Samaraim & Bethel,

23 Et Avim & Aphara & Ophera,

24 Villa Emona & Ophni & Gabee: civitates duodecim, & villæ earum.

25 Gabaon & Rama & Beroth,

26 Et Mesphe & Caphara, & Amosa.

27 Et Recem, & Jarephel & Tharela,

28 Et Sela, Eleph, & Jebus, quæ est Jerusalem, Gabaath & Cariath: civitates quatuordecim, & villæ earum. Hæc est possessio filiorum Benjamin juxta familias suas.

CAPUT XIX.

Assignantur sortes sex tribubus Simeon, Zabulon, Issachar, Aser, Nephthalim, Dan & Josue.

1 ET egressa est sors secunda filiorum Simeon per cognationes suas: fuitque hæreditas.

2 Eorum in medio possessionis filiorum Juda: Bersabee & Sebee & Molada.

3 Et Hasersual, Bala & Asem,

4 Et Eltholad, Bethul & Harma,

5 Et Siceleg & Bethmarchaboth & Hasersusa.

6 Et Bethlebaoth & Sarohen: civitates tredecim, & villæ earum:

7 Ain & Remmon & Athar & Asan: civitates quatuor, & villæ earum:

8 Omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Balaath Beer Ramath contra australem plagam. Hæc est hæreditas filiorum Simeon juxta cognationes suas,

9 In possessione & funiculo filiorum Juda: quia major

major erat. Et idcirco filii Simeon possederunt in medio hæreditatis eorum.

10 Ceciditque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas: & factus est terminus possessionis eorum usque Sarid.

11 Ascenditque de Mari & Merala, & pervenit in Debbaseth, usque ad torrentem qui est contra Jeconam.

12 Et revertitur de Sared contra Orientalem in fines Ceseleththabor: & egreditur ad Dabereth, ascenditque contra Japhie.

13 Et inde pertransit usque ad Orientalem plagam Gethhepher & Thacasin: & egreditur in Remmon, Amthar & Noa.

14 Et circuit ad Aquilonem Hanathon: suntque egressus ejus Vallis Jepthahel,

15 Et Cathed, & Naalol & Semeron & Jedala & Bethlehem: civitates duodecim, & villæ earum.

16 Hæc est hæreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, urbes & viculi earum.

17 Issachar egressa est sors quarta per cognationes suas.

18 Fuitque ejus hæreditas Jezrael & Casaloth & Sunem,

19 Et Hapharaim & Seon, & Anaharath,

20 Et Rabboth & Cesion, Abes,

21 Et Rameth, & Engannim, & Enhadda, & Bethphetes.

22 Et pervenit terminus ejus usque Thabor & Sehesima & Bethsames: eruntque exitus ejus Jordanis: civitates sedecim, & villæ earum.

23 Hæc est possessio filiorum Issachar per cognationes suas, urbes & viculi earum.

24 Ceciditque sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas:

25 Fuitque terminus eorum Halcath & Chali & Beten & Axaph,

26 Et Elmelech & Amaad & Mesal: & pervenit usque ad Carmelum maris & Sihor & Labanath,

27 Ac revertitur contra orientem Bethdagon: & pertransit usque Zabulon & Vallem Jephthael

contra Aquilonem in Bethemec & Nehiel. Egrediturque ad lævam Cabul,

28 Et Abran & Rohob & Hamon & Cana, usque ad Sidonem magnam.

29 Revertiturque in Horma usque ad civitatem munitissimam Tyrum, & usque Hosa: eruntque exitus ejus in mare de funiculo Achziba:

30 Et Amma & Aphec & Rohob: civitates viginti duæ, & villæ earum.

31 Hæc est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque & viculi earum.

32 Filiorum Nephthali sexta sors cecidit per familias suas:

33 Et cœpit terminus de Heleph & Elon in Saananim, & Adami, quæ est Neceb, & Jebnael usque Lecum: & egressus eorum usque ad Jordanem:

34 Revertiturque terminus contra Occidentem in Azanotthabor, atque inde egreditur in Hucuca, & pertransit in Zabulon contra Meridiem, & in Aser contra Occidentem, & in Juda ad Jordanem contra ortum solis.

35 Civitates munitissimæ, Assedim, Ser, & Emath, & Reccath & Cenereth,

36 Et Edema & Arama, Asor

37 Et Cedes & Edrai, Enhasor

38 Et Jeron & Magdalel, Horem & Bethanath & Bethsames: civitates decem & novem, & villæ earum.

39 Hæc est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas, urbes & viculi earum.

40 Tribui filiorum Dan per familias suas egressa est sors septima:

41 Et fuit terminus possessionis ejus Sara & Esthaol, & Hirsemes, id est, Civitas solis.

42 Selebin & Aialon & Jethela,

43 Elon & Themna & Acron,

44 Elthece, Gebbethon & Balaath,

45 Et Jud & Bane & Barach & Gethremmon:

46 Et Meiarcon & Arecon, cum termino qui respicit Joppen,

47 Et ipso fine concluditur. Ascenderuntque filii Dan, & pugnaverunt contra Lesem, ceperunt

runtque eam: & percusserunt eam in ore gladii, & possederunt, & habitaverunt in ea, vocantes nomen ejus Lesem Dan, ex nomine Dan patris sui.

48 Hæc est possessio tribus filiorum Dan, per cognationes suas, urbes & viculi earum.

49 Cumque complesset sorte dividere Terram singulis per tribus suas, dederunt filii Israel possessionem Josue filio Nun in medio sui,

50 Juxta præceptum Domini, urbem quam postulavit, Thamnath Saraa in monte Ephraim: & ædificavit civitatem, habitavitque in ea.

51 Hæ sunt possessiones, quas sorte diviserunt Eleazar sacerdos, & Josue filius Nun, & principes familiarum, ac tribuum filiorum Israel in Silo, coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii, partitique sunt Terram.

CAPUT XX.

Sex refugii civitates cis, & trans Jordanem, & qui ad eas possint confugere: & quamdiu ibi remanere debeant.

1 ET locutus est Dominus ad Josue, dicens: Loquere filiis Israel, & dic eis:

2 Separate urbes fugitivorum, * de quibus locutus sum ad vos per manum Moysi;

3 Ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius: & possit evadere iram proximi, qui ultor est sanguinis:

4 Cum ad unam harum confugerit civitatum, stabit ante portam civitatis, & loquetur senioribus urbis illius ea quæ se comprobent innocentem: sicque suscipient eum, & dabunt ei locum ad habitandum.

5 Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus ejus: quia ignorans percussit proximum ejus, nec ante biduum, triduumve ejus probatur inimicus.

6 Et habitabit in civitate illa, donec stet ante judicium causam reddens facti sui, & moriatur sacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore: tunc revertetur homicida: & ingredietur civitatem & domum suam de qua fugerat.

7 Decreveruntque Cedes in Galilæa montis

* Num. 35. 10. Deut. 19. 2.

Nephthali, & Sichem in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebron in monte Juda.

8 Et trans Jordanem contra Orientalem plagam Jericho, * statuerunt Bosor, quæ sita est in campestri solitudine de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Basan de tribu Manasse.

* Deut. 4. 43.

9 Hæ civitates constitutæ sunt cunctis filiis Israel, & advenis, qui habitabant inter eos: ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset, & non moreretur in manu proximi, effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

CAPUT XXI.

Levitis assignantur civitates quadraginta octo cum suburbanis: & completa Dei promissione olim Patriarchis facta, pax & requies datur filiis Israel.

1 Accesserunt que principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, & Josue filium Nun, & ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israel:

2 Locutique sunt ad eos in Silo Terræ Chanaan, atque dixerunt: * Dominus præcepit per manum Moysi, ut darentur nobis urbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda jumenta.

* Num. 35. 2.

3 Dederuntque filii Israel de possessionibus suis, juxta imperium Domini, civitates & suburbana earum.

4 Egressaque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis de tribubus Juda, & Simeon & Benjamin, civitates tredecim:

5 Et reliquis filiorum Caath, id est Levitis, qui superfuerant de tribubus Ephraim, & Dan, & dimidia tribu Manasse, civitates decem.

6 Porro filiis Gerson egressa est sors, ut acciperent de tribubus Issachar & Aser & Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan civitates numero tredecim.

7 Et filiis Merari per cognationes suas de tribubus Ruben & Gad & Zabulon urbes duodecim.

8 Dederuntque filii Israel Levitis civitates & suburbana earum, sicut præcepit Dominus per manum Moysi, singulis sorte tribuentes.

* 1. Paral. 6. 55.

9 De tribubus filiorum Juda & Simeon dedit Josue Civitates: * quarum ista sunt nomina,

10 Filiis Aaron per familias Caath Levitici generis (prima enim sors illis egressa est)

11 Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Juda, & suburbana ejus per circuitum.

12 * Agros vero, & villas ejus dederat Caleb filio Jephone ad possidendum.

* Supra 14. 14.

13 Dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem ac suburbana ejus: & Lobnam cum suburbanis suis:

14 Et Jether, & Esthemo,

15 Et Holon, & Dabir,

16 Et Ain, & Jeta, & Bethsames, cum suburbanis suis: civitates novem de tribubus, ut dictum est, duabus.

17 De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, & Gabae,

18 Et Anathoth & Almon, cum suburbanis suis: civitates quatuor.

19 Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis tredecim, cum suburbanis suis.

20 Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici generis hæc est data possessio.

21 De tribu Ephraim urbes confugii, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, & Gaser.

22 Et Cibsaim & Beth-horon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

23 De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabathon,

24 Et Aialon & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

25 Porro de dimidia tribu Manasse, Thanach & Gethremmon, cum suburbanis suis civitates duæ.

26 Omnes civitates decem, & suburbana earum, datæ sunt filiis Caath inferioris gradus.

27 Filiis quoque Gerson Levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gaulon in Basan, & Bosram, cum suburbanis suis, civitates duas.

28 Porro de tribu Issachar, Cesion, & Dabereth,

29 Et Jaramoth, & Engannim, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

30 De tribu autem Aser, Masal & Abdon,

31

31 Et Helcath, & Rohob, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

32 De tribu quoque Nepthali civitates confugii, Cedes in Galilæa, & Hammoth Dor, & Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres.

33 Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim cum suburbanis suis.

34 Filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Jecnam & Cartha

35 Et Damna & Naalol, civitates quatuor; cum suburbanis suis.

36 De tribu Ruben ultra Jordanem contra Jericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Misor & Jaser & Jethson & Mephaath, civitates quatuor, cum suburbanis suis.

37 De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, & Manaim & Hesebon & Jazer, civitates quatuor, cum suburbanis suis.

38 Omnes urbes filiorum Merari per familias & cognationes suas, duodecim.

39 Itaque civitates universæ Levitarum in medio possessionis filiorum Israel fuerunt quadraginta octo,

40 Cum suburbanis suis, singulæ per familias distributæ.

41 Deditque Dominus Deus Israel omnem Terram, quam traditurum se patribus eorum juraverat: & possederunt illam, atque habitaverunt in ea.

42 Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt.

43 Ne unum quidem verbum, quod illis præstiturum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

CAPUT XXII.

Remissæ ad suam possessionem trans Jordanem tribus Ruben, & Gad & dimidia Manasse, suspicionem movent cæteris tribubus, propter extructum ad Jordanem altare: sed missi legati suscipiunt justam eorum excusationem.

Eodem

1 EOdem tempore vocavit Josue Rubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Manasse,

2 Dixitque ad eos: Feciſtis omnia quæ præcepit vobis Moyses famulus Domini: mihi quoque in omnibus obediſtis,

3 Nec reliquiſtis fratres vestros longo tempore, usque in præsentem diem, custodientes imperium Domini Dei vestri.

4 Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem & pacem, sicut pollicitus est: revertimini, & ite in tabernacula vestra, & in terram possessionis, * quam tradidit vobis Moyses famulus Domini trans Jordanem: * Num. 32. 33. Supra 13. 8.

5 Ita duntaxat, ut custodiatis attente, & opere compleatis mandatum & legem quam præcepit vobis Moyses famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum vestrum, & ambuletis in omnibus viis ejus, & observetis mandata illius, adhæreatisque ei, ac serviatis in omni corde, & in omni anima vestra.

6 Benedixitque eis Josue, & dimisit eos. Qui reversi sunt in tabernacula sua.

7 Dimidiæ autem tribui Manasse possessionem Moyses dederat in Basan: & idcirco mediæ, quæ superfuit, dedit Josue sortem inter cæteros fratres suos trans Jordanem ad Occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula sua, & benedixisset eis,

8 Dixit ad eos: In multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras, cum argento & auro, ære ac ferro, & veste multiplici: dividite prædam hostium cum fratribus vestris.

9 Reversique sunt, & abierunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manasse a filiis Israel de Silo, quæ sita est in Chanaan, ut intrarent Galaad Terram possessionis suæ, quam obtinuerant juxta imperium Domini in manu Moysi.

10 Cumque venissent ad tumulos Jordanis in Terram Chanaan, ædificaverunt juxta Jordanem altare infinitæ magnitudinis.

11 Quod cum audissent filii Israel, & ad eos certi nuntii detulissent ædificasse filios Ruben, & Gad dimidiæ tribus Manasse altare in Terra Chanaan, super Jordanis tumulos, contra filios Israel:

12

12 Convenerunt omnes in Silo, ut ascenderent & dimicarent contra eos.

13 Et interim miserunt ad illos in Terram Galaad Phinees filium Eleazari sacerdotis,

14 Et decem principes cum eo, singulos de singulis tribubus.

15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse in Terram Galaad, dixeruntque ad eos:

16 Hæc mandat omnis populus Domini: Quæ est ista transgressio? Cur reliquistis Dominum Deum Israel, ædificantes altare sacrilegum, & a cultu illius recedentes?

* Num. 25. 3. Deut. 4. 3. 17 An parum vobis est * quod peccastis in Beelphegor, & usque in præsentem diem macula hujus sceleris in nobis permanet? multique de populo corruerunt.

18 Et vos hodie reliquistis Dominum, & cras in universum Israel ira ejus desæviet.

19 Quod si putatis immundam esse terram possessionis vestræ, transite ad Terram, in qua tabernaculum Domini est, & habitate inter nos: tantum ut a Domino, & a nostro consortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei nostri.

* Supra 7. 1. 20 * Nonne Achan filius Zare præteriit mandatum Domini, & super omnem populum Israel ira ejus incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam solus periisset in scelere suo.

21 Responderuntque filii Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse principibus legationis Israel.

22 Fortissimus Deus Dominus, Fortissimus Deus Dominus, ipse novit, & Israel simul intelliget: si prævaricationis animo, hoc altare construximus, non custodiat nos, sed puniat nos in præsenti:

23 Et si ea mente fecimus ut holocausta, & sacrificium, pacificas victimas super eo imponemus, ipse quærat & judicet:

24 Et non ea magis cogitatione atque tractatu, ut diceremus: Cras dicent filii vestri filiis nostris: Quid vobis & Domino Deo Israel?

25 Terminum posuit Dominus inter nos & vos, o filii

o filii Ruben, & filii Gad, Jordanem fluvium: & idcirco partem non habetis in Domino. Et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros a timore Domini. Putavimus itaque melius.

26 Et diximus: Extruamus nobis altare, non in holocausta, neque ad victimas offerendas,

27 Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestramque progeniem, ut serviamus Domino, & juris nostri sit offerre & holocausta, & victimas, & pacificas hostias: & nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris: Non est vobis pars in Domino.

28 Quod si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce altare Domini, quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29 Absit a nobis hoc scelus ut recedamus a Domino, & ejus vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta, & sacrificia, & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri, quod extructum est ante tabernaculum ejus.

30 Quibus auditis, Phinees sacerdos, & principes legationis Israel, qui erant cum eo, placati sunt: & verba filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse, libentissime susceperunt.

31 Dixitque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis a prævaricatione hac, & liberastis filios Israel de manu Domini.

32 Reversusque est cum principibus a filiis Ruben & Gad de terra Galaad, finium Chanaan, ad filios Israel, & retulit eis.

33 Placuitque sermo cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii Israel, & nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent contra eos, atque pugnarent, & delerent Terram possessionis eorum.

34 Vocaveruntque filii Ruben, & filii Gad, altare quod extruxerant, Testimonium nostrum, quod Dominus ipse sit Deus.

CAPUT XXIII.

Josue senex, jamque moribundus, exhortatur filios

lios Israel ad servanda Dei præcepta, & cavendam societatem cum Gentibus.

1 EVoluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dominus Israel, subjectis in gyro nationibus universis, & Josue jam longævo, & persenilis ætatis:

2 Vocavit Josue omnem Israelem, majoresque natu, & principes ac duces, & magistros, dixitque ad eos: Ego senui, & progressioris ætatis sum:

3 Vosque cernitis omnia quæ fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipse pugnaverit:

4 Et nunc quia vobis sorte divisit omnem Terram, ab Orientali parte Jordanis usque ad mare magnum, multæque adhuc supersunt nationes:

5 Dominus Deus vester disperdet eas & auferet a facie vestra, & possidebitis Terram sicut vobis pollicitus est.

6 Tantum confortamini, & estote solliciti, ut custodiatis cuncta quæ scripta sunt in volumine legis Moysi: & non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad sinistram:

7 Ne postquam intraveritis ad Gentes, quæ inter vos futuræ sunt, juretis in nomine deorum earum, & serviatis eis, & adoretis illos:

8 Sed adhæreatis Domino Deo vestro: quod feciſtis usque in diem hanc.

9 Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas & robustissimas, & nullus vobis resistere poterit.

10 Unus e vobis persequetur hostium mille viros: quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est.

11 Hoc tantum diligentissime præcavete, ut diligatis Dominum Deum vestrum.

12 Quod si volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum eis miscere connubia, atque amicitias copulare:

13 Jam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas deleat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de Terra hac optima, quam tradidit vobis.

14 * En ego hodie ingredior viam universæ terræ, & toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis, quæ se Dominus præstiturum vobis esse pollicitus est, unum non præterierit incassum. * 3. Reg. 2. 2.

15 Sicut ergo implevit opere quod promisit, & prospera cuncta venerunt: sic adducet super vos quidquid malorum comminatus est, donec vos auferat atque disperdat de Terra hac optima, quam tradidit vobis,

16 Eo quod præterieritis pactum Domini Dei vestri, quod pepigit vobiscum, & servieritis diis alienis, & adoraveritis eos: cito atque velociter consurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

CAPUT XXIV.

Commemorantur beneficia Israelitis a Deo exhibita, fœdus populi cum Domino, mors Josue, sepultura ossium Joseph, & mors Eleazari sacerdotis.

1 COngregavitque Josue omnes tribus Israel in Sichem, & vocavit majores natu, ac principes, & judices, & magistros: steteruntque in conspectu Domini:

2 Et ad populum sic locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio, * Thare pater Abraham, & Nachor: servieruntque diis alienis. * Gen. 11. 26.

3 * Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus: & adduxi eum in Terram Chanaan: multiplicavique semen ejus. * Gen. 11. 31.

4 * Et dedi ei Isaac: * illique rursum dedi Jacob & Esau. * E quibus, Esau dedi montem Seir ad possidendum: * Jacob vero, & filii ejus descenderunt in Ægyptum. * Gen. 21. 2. * Gen. 25. 26. * Gen. 36. 8.

5 * Misique Moysen & Aaron, & percussi Ægyptum multis signis atque portentis. * Gen. 46. 6.

6 * Eduxique vos & patres vestros de Ægypto, & venistis ad mare: persecutique sunt * Ægyptii patres vestros cum curribus & equitatu usque ad mare rubrum. * Exod. 3. 10. * Exod. 12. 37. * Exod. 14. 9.

7 Clamaverunt autem ad Dominum filii Israel: qui posuit tenebras inter vos & Ægyptios, & adduxit super eos mare, & operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta quæ in Ægypto fecerim, & habitastis in solitudine multo tempore:

8 Et introduxi vos in Terram Amorrhæi, qui habitabat trans Jordanem. * Cumque pugnarent contra vos, tradidi eos in manus vestras, & possedistis Terram eorum, atque interfecistis eos.

* Num. 21. 24.

9 Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, & pugnavit contra Israelem. * Misitque & vocavit Balaam filium Beor, ut malediceret vobis:

* Num. 22. 5.

10 Et ego nolui audire eum: sed e contrario per illum benedixi vobis, & liberavi vos de manu ejus.

11 * Transistisque Jordanem, & venistis ad Jericho. Pugnaveruntque contra vos viri civitatis ejus, Amorrhæus, & Pherezæus, & Chananæus, & Hethæus, & Gergesæus, & Hevæus, & Jebusæus: & tradidi illos in manus vestras,

* Supra 3. 14. & 6. 1. & 11. 3.

12 * Misique ante vos crabrones: & ejeci eos de locis suis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec in arcu tuo.

* Exod. 23. 28. Deut. 7. 20. Supra 11. 20.

13 Dedique vobis Terram, in qua non laborastis, & urbes quas non ædificastis, ut habitaretis in eis: vineas & oliveta, quæ non plantastis.

14 * Nunc ergo timete Dominum, & servite ei perfecto corde atque veriſſimo: & auferte deos, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia & in Ægypto, ac servite Domino.

* 1. Reg. 7. 3. Tob. 14. 10.

15 Sin autem malum vobis videtur ut Domino serviatis, optio vobis datur: eligite hodie quod placet, cui servire potissimum debeatis, utrum diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæorum, in quorum Terra habitatis: ego autem & domus mea serviemus Domino.

16 Respondit que populus, & ait: Absit a nobis ut relinquamus Dominum, & serviamus diis alienis.

17 Dominus Deus noster ipse eduxit nos, & patres nostros de Terra Ægypti, de domo servitutis: fecit que videntibus nobis signa ingentia, & custodivit nos in omni via, per quam ambulavimus, & in cunctis populis, per quos transivimus.

18 Et ejecit universas gentes, Amorrhæum habitatorem Terræ, quam nos intravimus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus noster.

19 Dixitque Josue ad populum: Non poteritis servire Domino: Deus enim sanctus, & fortis æmulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis.

20 Si dimiseritis Dominum, & servieritis diis alienis, convertet se, & affliget vos, atque subvertet postquam vobis præstiterit bona.

21 Dixitque populus ad Josue: Nequaquam ita ut loqueris, erit, sed Domino serviemus.

22 Et Josue ad populum, Testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis vobis Dominum ut serviatis ei. Responderuntque: Testes.

23 Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio vestri, & inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israel.

24 Dixitque populus ad Josue: Domino Deo nostro serviemus, & obedientes erimus præceptis ejus.

25 Percussit ergo Josue in die illo fœdus, & proposuit populo præcepta atque judicia in Sichem.

26 Scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: & tulit lapidem pergrandem, posuitque eum subter quercum, quæ erat in Sanctuario Domini:

27 Et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit vobis in testimonium quod audierit omnia verba Domini quæ locutus est vobis: ne forte postea negare velitis, & mentiri Domino Deo vestro.

28 Dimisitque populum, singulos in possessionem suam.

29 Et post hæc mortuus est Josue filius Nun servus Domini, centum & decem annorum:

30 Sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnathsare, quæ est sita in monte Ephraim, a Septentrionali parte montis Gaas.

31 Servivitque Israel Domino cunctis diebus

Josue, & seniorum qui longo vixerunt tempore post Josue, & qui noverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israel.

* Gen. 50. 24. Exod. 13. 19. * Gen. 33. 19.

32 * Ossa quoque Joseph, quæ tulerant filii Israel de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri, * quem emerat Jacob a filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, & fuit in possessionem filiorum Joseph.

33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus est; & sepelierunt eum in Gabbaath Phinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

LIBER JUDICUM, HEBRAICE SOPHETIM.

CAPUT PRIMUM.

Juda duce una cum fratre ipsius Simeone plurimæ gentium civitates expugnantur: Othoniel obtenta Cariath Sepher ducit Axam filiam Caleb, addita terra irrigua: Chananæi tributarii servantur.

1 POST mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananæum, & erit dux belli?

2 Dixitque Dominus: Judas ascendet; ecce tradidi Terram in manus ejus.

3 Et ait Judas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, & pugna contra Chananæum, ut & ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

4 Ascenditque Judas, & tradidit Dominus Chananæum ac Pherezæum in manus eorum: & percusserunt in Bezec decem millia virorum.

5 Invenerunt que Adonibezec in Bezec, & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananæum, & Pherezæum.

6 Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, cæsis summitatibus manuum ejus ac pedum.

7 Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Jerusalem, & ibi mortuus est.

8 Oppugnantes ergo filii Juda Jerusalem, ceperunt eam, & percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem.

9 Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananæum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem & in campestribus.

10 *Pergensque Judas contra Chananæum, qui habitabat in Hebron (cujus nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percussit Sesai, & Ahiman, & Tholmai: * Jos. 15. 14.

11 Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cujus nomen vetus erat Cariath Sepher, id est, civitas litterarum.

12 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13 Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam conjugem.

14 Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum. Quæ cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?

15 At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius & irriguum inferius.

16 Filii autem Cinæi cognati Moysi ascenderunt de civitate palmarum, cum filiis Juda in desertum sortis ejus, quod est ad meridiem Arad, & habitaverunt cum eo.

17 Abiit autem Judas cum Simeone fratre suo, & percusserunt simul Chananæum qui habitabat in Sephaath, & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, anathema.

Josue, & seniorum qui longo vixerunt tempore post Josue, & qui noverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israel.

* Gen. 50. 24. Exod. 13. 19. * Gen. 33. 19.

32 * Ossa quoque Joseph, quæ tulerant filii Israel de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri, * quem emerat Jacob a filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, & fuit in possessionem filiorum Joseph.

33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus est; & sepelierunt eum in Gabbaath Phinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

LIBER JUDICUM, HEBRAICE SOPHETIM.

CAPUT PRIMUM.

Juda duce una cum fratre ipsius Simeone plurimæ gentium civitates expugnantur: Othoniel obtenta Cariath Sepher ducit Axam filiam Caleb, addita terra irrigua: Chananæi tributarii servantur.

1 POST mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananæum, & erit dux belli?

2 Dixitque Dominus: Judas ascendet; ecce tradidi Terram in manus ejus.

3 Et ait Judas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, & pugna contra Chananæum, ut & ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

4 Ascenditque Judas, & tradidit Dominus Chananæum ac Pherezæum in manus eorum: & percusserunt in Bezec decem millia virorum.

5 Invenerunt que Adonibezec in Bezec, & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananæum, & Pherezæum.

6 Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, cæsis summitatibus manuum ejus ac pedum.

7 Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Jerusalem, & ibi mortuus est.

8 Oppugnantes ergo filii Juda Jerusalem, ceperunt eam, & percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem.

9 Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananæum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem & in campestribus.

10 *Pergensque Judas contra Chananæum, qui habitabat in Hebron (cujus nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percussit Sesai, & Ahiman, & Tholmai: * Jos. 15. 14.

11 Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cujus nomen vetus erat Cariath Sepher, id est, civitas litterarum.

12 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13 Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam conjugem.

14 Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum. Quæ cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?

15 At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius & irriguum inferius.

16 Filii autem Cinæi cognati Moysi ascenderunt de civitate palmarum, cum filiis Juda in desertum sortis ejus, quod est ad meridiem Arad, & habitaverunt cum eo.

17 Abiit autem Judas cum Simeone fratre suo, & percusserunt simul Chananæum qui habitabat in Sephaath, & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, anathema.

18 Cepitque Judas Gazam cum finibus suis, & Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis.

19 Fuitque Dominus cum Juda, & montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.

* Num. 10. 30. 20 Dederuntque Caleb Hebron, * sicut dixerat Moyses qui delevit ex ea tres filios Enac.

21 Jebusæum autem habitatorem Jerusalem non deleverunt filii Benjamin: habitavitque Jebusæus cum filiis Benjamin in Jerusalem, usque in præsentem diem.

22 Domus quoque Joseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.

23 Namcum obsiderent urbem, quæ prius Luza vocabatur,

24 Viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, & faciemus tecum misericordiam.

25 Qui cum ostendisset eis, percusserunt urbem in ore gladii: hominem autem illum, & omnem cognationem ejus, dimiserunt,

26 Qui dimissus, abiit in Terram Hetthim, & ædificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam: quæ ita appellatur usque in præsentem diem.

27 Manasses quoque non delevit Bethsan, & Thanac cum viculis suis, & habitatores Dor, & Jeblaam, & Mageddo cum viculis suis, cœpitque Chananæus habitare cum eis.

28 Postquam autem confortatus est Israel, fecit eos tributarios, & delere noluit.

29 Ephraim etiam non interfecit Chananæum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo.

30 Zabulon non delevit habitatores Cetron, & Naalol: sed habitavit Chananæus in medio ejus, factusque est ei tributarius.

31 Aser quoque non delevit habitatores Accho, & Sidonis, Ahalab, & Achazib, & Helca, & Bethanitæ & Aphec & Rohob:

32 Habitavitque in medio Chananæi habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.

33 Nephtali quoque non delevit habitatores Bethsames, & Bethanath: & habitavit inter Chananæum habitatorem Terræ, fueruntque ei Bethsamitæ tributarii.

34 Arctavitque Amorhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent:

35 Habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testaceo, in Ajalon & Salebim. Et aggravata est manus domus Joseph, factusque est ei tributarius.

36 Fuit autem terminus Amorrhæi ab ascensu Scorpionis, Petra & superiora loca.

CAPUT II.

Angelus Dei beneficia refert; quo audito, flet populus: post mortem tamen Josue & coævorum, Israel frequenter liberatus, semper in pejora recidit.

1 Ascenditque Angelus Domini de Galgalis ad Locum flentium, & ait: Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in Terram pro qua juravi patribus vestris: & pollicitus sum, ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum:

2 Ita duntaxat ut non feriretis fœdus cum habitatoribus Terræ hujus, sed aras eorum subverteretis: & noluistis audire vocem meam: cur hoc fecistis?

3 Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra: ut habeatis hostes, & dii eorum sint vobis in ruinam.

4 Cumque loqueretur Angelus Domini hæc verba ad omnes filios Israel: elevaverunt ipsi vocem suam, & fleverunt.

5 Et vocatum est nomen loci illius: Locus flentium, sive lacrymarum: immolaveruntque ibi hostias Domino.

6 * Dimisit ergo Josue populum, & abierunt filii Israel unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent eam. * Jos. 24. 28.

7 Servieruntque Domino cunctis diebus ejus, & seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore, & noverant omnia opera Domini, quæ fecerat cum Israel.

8 Mortuus est autem Josue filius Nun, famulus Domini, centum & decem annorum,

9 Et sepelierunt eum in finibus possessionis suæ in Thamnathsare in monte Ephraim, a Septentrionali plaga montis Gaas.

10 Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos: & surrexerunt alii, qui non noverant Dominum, & opera quæ fecerat cum Israel.

11 Feceruntque Filii Israel malum in conspectu Domini, & servierunt Baalim.

12 Ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxerat eos de Terra Ægypti: & secuti sunt deos alienos, deosque populorum, qui habitabant in circuitu eorum, & adoraverunt eos: & ad iracundiam concitaverunt Dominum,

13 Dimittentes eum, & servientes Baal & Astaroth.

14 Iratusque Dominus contra Israel, tradidit eos in manus diripientium: qui ceperunt eos, & vendiderunt hostibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt resistere adversariis suis:

15 Sed quocunque pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sicut locutus est, & juravit eis: & vehementer afflicti sunt.

16 Suscitavitque Dominus judices, qui liberarent eos de vastantium manibus: sed nec eos audire voluerunt,

17 Fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos. Cito deseruerunt viam, per quam ingressi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria.

18 Cumque Dominus judices suscitaret, in diebus eorum flectebatur misericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vastantium.

19 Postquam autem mortuus esset judex, revertebantur, & multo faciebant pejora quam fecerant patres eorum, sequentes deos alienos, servientes eis, & adorantes illos. Non dimiserunt adinventiones suas, & viam durissimam, perquam ambulare consueverunt.

20 Iratusque est furor Domini in Israel, & ait: Quia irritum fecit gens ista pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire contempsit:

21 Et ego non delebo gentes, quas dimisit Josue, & mortuus est:

22 Ut in ipsis experiar Israel, utrum custodiant viam Domini, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.

23 Dimisit ergo Dominus omnes nationes has, & cito subvertere noluit, nec tradidit in manus Josue.

CAPUT III.

Israel dum sociatur gentibus a Domino derelictis, ad ipsius exercitationem, earum sceleribus contaminatur, ideo sæpius per extraneos reges affligitur; sed resipiscens, per Othoniel, Aod, & Samgar liberatur.

1 Hæ sunt gentes, quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Israelem, & omnes qui non noverant bella Chananæorum:

2 Ut postea discerent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi:

3 Quinque satrapas Philistinorum, omnemque Chananæum, & Sidonium, atque Hevæum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Emath.

4 Dimisitque eos, ut in ipsis experiretur Israelem, utrum audiret mandata Domini quæ præceperat patribus eorum per manum Moysi, an non.

5 Itaque filii Israel habitaverunt in medio Chananæi, & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Hevæi, & Jebusæi:

6 Et duxerunt uxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradiderunt, & servierunt diis eorum.

7 Feceruntque malum in conspectu Domini, & obliti sunt Dei sui, servientes Baalim & Astaroth.

8 Iratusque contra Israel Dominus, tradidit eos in manus Chusan Rasathaim regis Mesopotamiæ, servieruntque ei octo annis.

9 Et clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem:

10 Fuitque in eo Spiritus Domini, & judicavit Israel. Egressusque est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus ejus Chusan Rasathaim regem Syriæ, & oppressit eum.

11 Quievitque terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.

12 Addiderunt autem filii Iſrael facere malum in conſpectu Domini: qui conforrayit adverſum eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in conſpectu ejus.

13 Et copulavit ei filios Ammon, & Amalec: abiitque & percuſſit Iſrael, atque poſſedit Urbem palmarum.

14 Servieruntque filii Iſrael Eglon regi Moab decem & octo annis:

15 Et poſtea clamaverunt ad Dominum: qui ſuſcitavit eis ſalvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filii Jamini, qui utraque manu pro dextera utebatur. Miſeruntque filii Iſrael per illum munera Eglon regi Moab.

16 Qui fecit ſibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmæ manus, & accinctus eſt eo ſubter ſagum in dextro femore.

17 Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon craſſus nimis.

18 Cumque obtuliſſet ei munera, profecutus eſt ſocios, qui cum eo venerant.

19 Et reverſus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad Regem: Verbum ſecretum habeo ad te o Rex. Et ille imperavit ſilentium: Egreſſiſque omnibus, qui circa eum erant,

20 Ingreſſus eſt Aod ad eum: ſedebat autem in æſtivo cœnaculo ſolus, dixitque: Verbum Dei habeo ad te. Qui ſtatim ſurrexit de throno.

21 Extenditque Aod ſiniſtram manum, & tulit ſicam de dextero femore ſuo, infixitque eam in ventre ejus

22 Tam valide, ut capulus ſequeretur ferrum in vulnere acpinguiſſimo adipe ſtringeretur. Nec eduxit gladium, ſed ita ut percuſſerat, reliquit in corpore: ſtatimque per ſecreta naturæ alvi ſtercora proruperunt.

23 Aod autem clauſis diligentiſſime oſtiis cœnaculi, & obſirmatis ſera,

24 Per poſticum egreſſus eſt. Servique regis ingreſſi viderunt clauſas fores cœnaculi, atque dixerunt: Forſitan purgat alvum in æſtivo cubiculo.

25 Expectanteſque diu donec erubeſcerent, & vide-

videntes quod nullus aperiret, tulerunt clavem, & aperientes invenerunt dominum ſuum in terra jacentem mortuum.

26 Aod autem, dum illi turbarentur, effugit, & pertranſiit Locum idolorum, unde reverſus fuerat. Venitque in Seirath:

27 Et ſtatim inſonuit buccina in monte Ephraim: deſcenderuntque cum eo filii Iſrael, ipſo in fronte gradiente.

28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit enim Dominus inimicos noſtros Moabitas in manus noſtras. Deſcenderuntque poſt eum, & occupaverunt vada Jordanis quæ tranſmittunt in Moab: & non dimiſerunt tranſire quemquam:

29 Sed percuſſerunt Moabitas in tempore illo, circiter decem millia, omnes robuſtos & fortes viros. Nullus eorum evadere potuit.

30 Humiliatuſque eſt Moab in die illo ſub manu Iſrael: & quievit Terra octoginta annis.

31 Poſt hunc fuit Samgar filius Anath, qui percuſſit de Philiſtiim ſexcentos viros vomere: & ipſe quoque defendit Iſrael.

CAPUT IV.

Debbora prophetiſſa & Barac adverſus Siſaram principem militiæ regis ſabin feliciter dimicant, quem profugum occidit Jahel uxor Haber Cinæi.

1 ADdideruntque filii Iſrael facere malum in conſpectu Domini poſt mortem Aod,

2 *Et tradidit illos Dominus in manus Jabin regis Chanaan, qui regnavit in Aſor: habuitque ducem exercitus ſui nomine Siſaram, ipſe autem habitabat in Haroſeth gentium. *1. Reg. 12. 9.

3 Clamaveruntque filii Iſrael ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppreſſerat eos.

4 Erat autem Debbora prophetiſſa uxor Lapidoth, quæ judicabat populum in illo tempore.

5 Et ſedebat ſub palma, quæ nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel, in monte Ephraim, aſcendebantque ad eam filii Iſrael in omne judicium.

6 Quæ miſit & vocavit Barac filium Abinoem de,

de Cedes Nephthali: dixitque ad eum: Præcepit tibi Dominus Deus Israel, vade, & duc exercitum in montem Thabor: tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon:

7 Ego autem adducam ad te in loco torrentis Cison, Sisaram principem exercitus Jabin, & currus ejus, atque omnem multitudinem, & tradam eos in manu tua.

8 Dixitque ad eam Barac: Si venis mecum, vadam: si nolueris venire mecum, non pergam.

9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit itaque Debbora, & perrexit cum Barac in Cedes.

10 Qui, accitis Zabulon & Nephthali, ascendit cum decem millibus pugnatorum, habens Debboram in comitatu suo.

11 Haber autem Cinæus recesserat quondam a cæteris Cinæis fratribus suis filiis Hobab, cognati Moysi: & tetenderat tabernacula usque ad vallem, quæ vocatur Sennin, & erat juxta Cedes.

12 Nuntiatumque est Sisaræ quod ascendisset Barac filius Abinoem, in montem Thabor:

13 Et congregavit nongentos falcatos currus, & omnem exercitum de Haroseth gentium ad torrentem Cison.

14 Dixitque Debbora ad Barac: Surge, hæc est enim dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac de monte Thabor, & decem millia pugnatorum cum eo.

* Psal. 82. 10. 15 * Perterruitque Dominus Sisaram, & omnes currus ejus, universamque multitudinem in ore gladii ad conspectum Barac: in tantum, ut Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret,

16 Et Barac persequeretur fugientes currus, & exercitum usque ad Haroseth gentium, & omnis hostium multitudo usque ad internecionem caderet.

17 Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Jahel uxoris Haber Cinæi. Erat enim pax inter Jabin regem Azor, & domum Haber Cinæi.

18 Egressa igitur Jahel in occursum Sisaræ, dixit ad eum: Intra ad me domine mi, intra, ne timeas. Qui ingressus tabernaculum ejus, & opertus ab ea pallio,

19 Dixit ad eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ, quia sitio valde. Quæ aperuit utrem lactis, & dedit ei bibere, & operuit illum.

20 Dixitque Sisara ad eam: Sta ante ostium tabernaculi: & cum venerit aliquis interrogans te, & dicens: Nunquid hic est aliquis? Respondebis: Nullus est.

21 Tulit itaque Jahel uxor Haber clavum tabernaculi, assumens pariter & malleum: & ingressa abscondite, & cum silentio posuit supra tempus capitis ejus clavum, percussumque malleo defixit in cerebrum usque ad terram: qui soporem morti consocians defecit, & mortuus est.

22 Et ecce Barac sequens Sisaram veniebat: egressaque Jahel in occursum ejus, dixit ei: Veni, & ostendam tibi virum, quem quæris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram jacentem mortuum, & clavum infixum in tempore ejus.

23 Humiliavit ergo Deus in die illo Jabin regem Chanaan coram filiis Israel:

24 Qui crescebant quotidie, & forti manu opprimebant Jabin regem Chanaan, donec delerent eum.

CAPUT V.

Canticum triumphale & gratiarum actionis Debboræ & Barac post victoriam.

1 CEcineruntque Debbora & Barac filius Abinoem in illo die, dicentes:

2 Qui sponte obtulistis de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Domino.

3 Audite reges, auribus percipite principes: Ego sum, ego sum quæ Domino canam, psallam Domino Deo Israel.

4 Domine cum exires de Seir, & transires per regiones Edom, terra mota est, cœlique ac nubes distillaverunt aquis.

5 Montes fluxerunt a facie Domini, & Sinai a facie Domini Dei Israel.

6 In diebus Samgar filii Anath, in diebus Jahel quieverunt semitæ: & qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.

7 Cessaverunt fortes in Israel, & quieverunt: donec surgeret Debbora, surgeret mater in Israel.

8 Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit: clypeus & hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israel.

9 Cor meum diligit principes Israel: qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino,

10 Qui ascenditis super nitentes asinos, & sedetis in judicio, & ambulatis in via, loquimini.

11 Ubi collisi sunt currus, & hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur justitiæ Domini & clementia in fortes Israel: tunc descendit populus Domini ad portas, & obtinuit principatum.

12 Surge, surge Debbora, surge, surge, & loquere canticum: surge Barac, & apprehende captivos tuos fili Abinoem.

13 Salvatæ sunt reliquiæ populi, Dominus in fortibus dimicavit.

14 Ex Ephraim delevit eos in Amalec, & post eum ex Benjamin in populos tuos o Amalec: de Machir principes descenderunt, & de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.

15 Duces Issachar fuere cum Debbora, & Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in præceps ac barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.

16 Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.

17 Galaad trans Jordanem quiescebat, & Dan vacabat navibus: Aser habitabat in littore maris, & in portubus morabatur.

18 Zabulon vero & Nephthali obtulerunt animas suas morti in regione Merome.

19 Venerunt reges & pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.

20 De cœlo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine & cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt.

21 Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison: conculca anima mea robustos.

22 Ungulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu, & per præceps ruentibus fortissimis hostium.

23 Maledicite terræ Meroz, dixit Angelus Domini: maledicite habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adjutorium fortissimorum ejus.

24 Benedicta inter mulieres Jahel uxor Haber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo suo.

25 Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.

26 Sinistram manum misit ad clavum, & dexteram ad fabrorum malleos, percussitque Sisaram quærens in capite vulneri locum, & tempus valide perforans.

27 Inter pedes ejus ruit: defecit, & mortuus est: volvebatur ante pedes ejus, & jacebat exanimis & miserabilis.

28 Per fenestram respiciens, ululabat mater ejus: & de cœnaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus ejus? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?

29 Una sapientior cæteris uxoribus ejus, hæc socrui verba respondit:

30 Forsitan nunc dividit spolia, & pulcherrima fœminarum eligitur ei: vestes diversorum colorum Sisaræ traduntur in prædam, & supellex varia ad ornanda colla congeritur.

31 Sic pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilent.

32 Quievitque Terra per quadraginta annos.

CAPUT VI.

Israelitis a Madian oppressis Gedeon multis signis auxilio designatur: qui post sacrificium & altare Deo erectum, destruxit aram Baal, eique rursum datur signum in vellere.

1 Fecerunt autem filii Israel malum in conspectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian septem annis,

2

2 Et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra & speluncas in montibus, & munitissima ad repugnandum loca.

3 Cumque seviisset Israel, ascendebat Madian & Amalec, cæterique Orientalium nationum:

4 Et apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gazæ: nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israel, non oves, non boves, non asinos.

5 Ipsi enim & universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, & instar locustarum universa complebant, innumera multitudo hominum, & camelorum, quidquid tetigerant devastantes.

6 Humiliatusque est Israel valde in conspectu Madian,

7 Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas.

8 Qui misit ad eos virum prophetam, & locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego vos feci conscendere de Ægypto, & eduxi vos de domo servitutis,

9 Et liberavi de manu Ægyptiorum, & omnium inimicorum, qui affligebant vos: ejecique eos ad introitum vestrum, & tradidi vobis Terram eorum.

10 Et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et noluistis audire vocem meam.

11 Venit autem Angelus Domini, & sedit sub quercu, quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Joas patrem familiæ Ezri. Cumque Gedeon filius ejus excuteret atque purgaret frumenta in torcular, ut fugeret Madian,

12 Apparuit ei Angelus Domini, & ait: Dominus tecum, virorum fortissime.

13 Dixitque ei Gedeon: Obsecro mi Domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia? ubi sunt mirabilia ejus, quæ narraverunt patres nostri, atque dixerunt: De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Dominus & tradidit in manu Madian.

14 Respexitque ad eum Dominus, & ait:

* Va-

* Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Israel de manu Madian: scito quod miserim te. * 1. Reg. 12. 11.

15 Qui respondens ait: Obsecro, mi domine, in quo liberabo Israel? ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei.

16 Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum: & percuties Madian quasi unum virum.

17 Et ille, Si inveni, inquit, gratiam coram te, da mihi signum quod tu sis qui loqueris ad me.

18 Nec recedas hinc, donec revertar ad te, portans sacrificium, & offerens tibi. Qui respondit: Ego præstolabor adventum tuum.

19 Ingressus est itaque Gedeon & coxit hœdum, & de farinæ modio azymos panes: carnesque ponens in canistro, & jus carnium mittens in ollam, tulitque omnia sub quercu, & obtulit ei.

20 Cui dixit Angelus Domini: Tolle carnes & azymos panes, & pone supra petram illam, & jus desuper funde. Cumque feciisset ita,

21 Extendit Angelus Domini summitatem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos: ascenditque ignis de petra, & carnes, azymosque panes consumpsit: Angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus.

22 Videnque Gedeon quod esset Angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini facie ad faciem.

23 Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas, non morieris.

24 Ædificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax, usque in præsentem diem. Cumque adhuc esset in Ephra, quæ est familiæ Ezri,

25 Nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, & alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal, quæ est patris tui, & nemus, quod circa aram est, succide:

26 Et ædificabis altare Domino Deo tuo in summitate petræ hujus, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, & offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris.

27 Assumptis ergo Gedeon decem viris de servis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, & homines illius civitatis, per diem noluit id facere, sed omnia nocte complevit.

28 Cumque surrexissent viri oppidi ejus mane, viderunt destructam aram Baal lucumque succisum, & taurum alterum impositum super altare, quod tunc ædificatum erat.

29 Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Joas fecit hæc omnia.

30 Et dixerunt ad Joas: Produc filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, & succidit nemus.

31 Quibus ille respondit: Nunquid ultores estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius est ejus, moriatur antequam lux crastina veniat: si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram ejus.

32 Ex illo die vocatus est Gedeon, Jerobaal, eo quod dixisset Joas: Ulciscatur se de eo Baal, qui suffodit aram ejus.

33 Igitur omnis Madian, & Amalec, & Orientales populi congregati sunt simul: & transeuntes Jordanem, castrametati sunt in valle Jezrael.

34 Spiritus autem Domini induit Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum Abiezer, ut sequeretur se.

35 Misitque nuntios in universum Manassen, qui & ipse secutus est eum: & alios nuntios in Aser & Zabulon & Nephthali, qui occurrerunt ei.

36 Dixitque Gedeon ad Deum: Si salvum facis per manum meam Israel, sicut locutus es,

37 Ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israel.

38 Factumque est ita. Et de nocte consurgens expresso vellere, concham rore implevit.

39 Dixitque rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel tentavero, signum quærens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.

40 Fe-

40 Fecitque Deus nocte illa ut postulaverat, & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

CAPUT VII.

Probatis ad aquas his qui ad bellum essent progressuri, Gedeon audito unius e castris Madianitarum somnio, in eos irruit, tubis, lagenis ac lucernis armatus; quos cum Oreb & Zeb principibus eorum devicit.

1 Igitur Jerobaal qui & Gedeon, de nocte consurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad. Erant autem castra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis excelsi.

2 Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus ejus: ne gloriętur contra me Israel, & dicat: Meis viribus liberatus sum.

3 Loquere ad populum, & cunctis audientibus prædica: * Qui formidolosus & timidus est, revertatur. Recesseruntque de monte Galaad, & reversi sunt de populo viginti duo millia virorum, & tantum decem millia remanserunt. * Deut. 20. 8. 1. Machab. 3. 56.

4 Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, & ibi probabo illos: & de quo dixero tibi ut tecum vadat, ipse pergat: quem ire prohibuero, revertatur.

5 Cumque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6 Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os projiciente lambuerant aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7 Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum.

8 Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis, omnem reliquam multitudinem abire præcepit ad tabernacula sua: & ipse cum trecentis viris

se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle.

9 Eadem nocte dixit Dominus ad eum : Surge, & descende in castra : quia tradidi eos in manu tua.

10 Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus.

11 Et cum audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuæ, & securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse & Phara puer ejus in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliæ.

12 Madian autem & Amalec, & omnes Orientales populi fusi jacebant in valle, ut locustarum multitudo : cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena quæ jacet in littore maris.

13 Cumque veniisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo: & in hunc modum referebat quod viderat : Vidi somnium, & videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere : cumque perveniisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terræ funditus coæquavit.

14 Respondit is, cui loquebatur: Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii Joas viri Israelitæ : tradidit enim Dominus in manu ejus Madian, & omnia castra ejus.

15 Cumque audisset Gedeon somnium, & interpretationem ejus, adoravit: & reversus est ad castra Israel, & ait : Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian.

16 Divisitque trecentos viros in tres partes & dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum.

17 Et dixit ad eos : Quod me facere videritis, hoc facite : ingrediar partem castrorum, & quod fecero fectamini.

18 Quando personuerit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite & conclamate, Domino, & Gedeoni.

19 Ingressusque est Gedeon, & trecenti viri qui erant cum eo in partem castrorum, incipientibus vigiliis noctis mediæ, & custodibus suscitatis, cœperunt

perunt buccinis clangere, & complodere inter se lagenas.

20 Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis, & hydrias confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, & dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius Domini, & Gedeonis:

21 Stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt, & vociferantes, ululantesque fugerunt:

22 Et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. * Immisitque Dominus gladium in omnibus castris, & mutua se cæde truncabant. * Psal. 82. 10.

23 Fugientes usque ad Bethsetta, & crepidinem Abelmehula in Tebbath. Conclamantes autem viri Israel de Nephtali, & Aser, & omni Manasse persequebantur Madian.

24 Misitque Gedeon nuntios in omnem montem Ephraim, dicens : Descendite in occursum Madian, & occupate aquas usque Bethbera atque Jordanem. Clamavitque omnis Ephraim, & præoccupavit aquas atque Jordanem usque Bethbera.

25 * Apprehensosque duos viros Madian, Oreb, & Zeb, interfecit Oreb in Petra Oreb, Zeb vero in Torculari Zeb. Et persecuti sunt Madian, capita Oreb & Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Jordanis. * Psal. 82. 12. Isa. 10. 26

CAPUT VIII.

Tribus Ephraim insurgit adversus Gedeon, quod, putaret se contemptam, quam blandis verbis compescuit, & devictis Zebee & Salmana, viros Soccoth & Phanuel perdidit, & ex inauribus aliisque populi donis fecit Ephod, quod domui suæ & Israeli fuit in ruinam : postquam autem quadraginta annis præfuit, generatis 70 filiis ex uxoribus, & uno Abimelech ex concubina, mortuus est, rediitque Israel ad idololatriam.

1 DIxeruntque ad eum viri Ephraim : Quid est hoc quod facere voluisti, ut nos non vocares, cum ad pugnam pergeres contra Madian? jurgantes fortiter, & prope vim inferentes.

2 Quibus ille respondit: Quid enim tale facere potui, quale vos feciſtis? nonne melior eſt racemus Ephraim, vindemiis Abiezer?

3 In manus veſtras Dominus tradidit principes Madian, Oreb, & Zeb: quid tale facere potui, quale vos feciſtis? Quod cum locutus eſſet, requievit ſpiritus eorum, quo tumebant contra eum.

4 Cumque veniſſet Gedeon ad Jordanem, tranſivit eum cum trecentis viris, qui ſecum erant: & præ laſſitudine, fugientes perſequi non poterant.

5 Dixitque ad viros Soccoth: Date, obſecro, panes populo, qui mecum eſt, quia valde defecerunt: ut poſſimus perſequi Zebee, & Salmana reges Madian.

6 Reſponderunt principes Soccoth: Forſitan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua ſunt, & idcirco poſtulas, ut demus exercitui tuo panes.

7 Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit Dominus Zebee & Salmana in manus meas, conteram carnes veſtras cum ſpinis, tribuliſque deſerti.

8 Et inde conſcendens, venit in Phanuel: locutuſque eſt ad viros loci illius ſimilia. Cui & illi reſponderunt, ſicut reſponderant viri Soccoth.

9 Dixit itaque & eis: Cum reverſus fuero victor in pace, deſtruam turrim hanc.

10 Zebee autem & Salmana requieſcebant cum omni exercitu ſuo. Quindecim enim millia viri remanſerant ex omnibus turmis Orientalium populorum, cæſis centum viginti millibus bellatorum educentium gladium.

11 *Aſcendenſque Gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur, ad Orientalem partem Nobe, & Jegbaa, percuſſit caſtra hoſtium, qui ſecuri erant, & nihil adverſi ſuſpicabantur. * Oſee 10. 14

12 Fugeruntque Zebee & Salmana, quos perſequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum.

13 Revertenſque de bello ante ſolis ortum,

14 Apprehendit puerum de viris Soccoth: interrogavitque eum nomina principum & ſeniorum Soccoth, & deſcripſit ſeptuaginta ſeptem viros.

15 Venitque ad Soccoth, & dixit eis: En Zebee, & Salmana ſuper quibus exprobraſtis mihi, dicentes: Forſitan manus Zebee & Salmana in manibus tuis ſunt, & idcirco poſtulas, ut demus viris, qui laſſi ſunt & defecerunt, panes.

16 Tulit ergo ſeniores civitatis & ſpinas deſerti ac tribulos, & contrivit cum eis, atque comminuit viros Soccoth.

17 Turrim quoque Phanuel ſubvertit, occiſis habitatoribus civitatis.

18 Dixitque ad Zebee & Salmana: Quales fuerunt viri, quos occidiſtis in Thabor? Qui reſponderunt: Similes tui, & unus ex eis quaſi filius regis.

19 Quibus ille reſpondit: Fratres mei fuerunt, filii matris meæ. Vivit Dominus, quia ſi ſervaſſetis eos, non vos occiderem.

20 Dixitque Jether primogenito ſuo: Surge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat.

21 Dixeruntque Zebee & Salmana: Tu ſurge, & irrue in nos: quia juxta ætatem robur eſt hominis. Surrexit Gedeon, * & interfecit Zebee & Salmana: & tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regalium camelorum decorari ſolent. * Pſalm. 82. 12.

22 Dixeruntque omnes viri Iſrael ad Gedeon: Dominare noſtri tu, & filius tuus, & filius filii tui: quia liberaſti nos de manu Madian.

23 Quibus ille ait: Non dominabor veſtri, nec dominabitur in vos filius meus, ſed dominabitur vobis Dominus.

24 Dixitque ad eos: Unam petitionem poſtulo a vobis: Date mihi inaures ex præda veſtra. Inaures enim aureas Iſmaelitæ habere conſueverant.

25 Qui reſponderunt: Libentiſſime dabimus. Expandenteſque ſuper terram pallium, projecerunt in eo inaures de præda:

26 Et fuit pondus poſtulatarum inaurium mille ſeptingenti auri ſicli, abſque ornamentis, & monilibus, & veſte purpurea, quibus reges Madian uti ſoliti erant, & præter torques aureas camelorum.

27 Fecitque ex eo Gedeon Ephod, & poſuit illud in civitate ſua Ephra. Fornicatuſque eſt omnis Iſrael in eo, & factum eſt Gedeoni & omni domui ejus in ruinam.

28 Humiliatus est autem Median coram filiis Israel, nec potuerunt ultra cervices elevare: sed quievit terra per quadraginta annos quibus Gedeon præfuit.

29 Abiit itaque Jerobaal filius Joas, & habitavit in domo sua:

30 Habuitque septuaginta filios, qui egressi sunt de femore ejus: eo quod plures haberet uxores:

31 Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech:

32 Mortuusque est Gedeon filius Joas in senectute bona, & sepultus est in sepulchro Joas patris sui in Ephra de familia Ezri.

33 Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israel, & fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal fœdus, ut esset eis in deum:

34 Nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum:

35 Nec fecerunt misericordiam cum domo Jerobaal Gedeon juxta omnia bona, quæ fecerat Israeli.

CAPUT IX.

Abimelech occisis 70 fratribus suis, imperium sibi tyrannice usurpat; qui post parabolam Joatham fratris ejus qui servatus erat, exercitum Gaal devicit, turrimque Sichem exussit, & a muliere tandem fragmine molæ oppressus est.

1 ABiit autem Abimelech filius Jerobaal in Sichem ad fratres matris suæ, & locutus est ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matris suæ, dicens:

2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominentur vestri septuaginta viri omnes filii Jerobaal, an ut dominetur unus vir? simulque considerate quod os vestrum, & caro vestra sum.

3 Locutique sunt fratres matris ejus de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos; & inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4 De-

4 Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes & vagos, secutique sunt eum.

5 Et venit in domum patris sui in Ephra, & occidit fratres suos filios Jerobaal septuaginta viros, super lapidem unum: remansitque Joatham filius Jerobaal minimus, & absconditus est.

6 Congregati sunt autem omnes viri Sichem, & universæ familiæ urbis Mello: abieruntque & constituerunt regem Abimelech juxta quercum, quæ stabat in Sichem.

7 Quod cum nuntiatum esset Joatham, ivit, & stetit in vertice montis Garizim, elevataque voce, clamavit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus.

8 Ierunt ligna, ut ungerent super se regem: dixeruntque olivæ: Impera nobis.

9 Quæ respondit: Numquid possum deserere pinguedinem meam, qua & dii utuntur, & homines, & venire ut inter ligna promovear?

10 Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, & super nos regnum accipe.

11 Quæ respondit eis: Nunquid possum deserere dulcedinem meam, fructusque suavissimos, & ire ut inter cætera ligna promovear?

12 Locutaque sunt ligna ad vitem: Veni, & impera nobis.

13 Quæ respondit eis: Nunquid possum deserere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter ligna cætera promoveri?

14 Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, & impera super nos.

15 Quæ respondit eis: Si vere me regem vobis constituitis, venite, & sub umbra mea requiescite. Si autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & devoret cedros Libani.

16 Nunc igitur, si recte, & absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, & bene egistis cum Jerobaal, & cum domo ejus, & reddidistis vicem beneficiis ejus, qui pugnavit pro vobis,

17 Et animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian,

18 Qui nunc surrexistis contra domum patris

mei, & interfeciſtis filios ejus ſeptuaginta viros ſuper unum lapidem, & conſtituiſtis regem Abimelech filium ancillæ ejus ſuper habitatores Sichem, eo quod frater veſter ſit:

19 Si ergo recte, & abſque vitio egiſtis cum Jerobaal, & domo ejus, hodie lætamini in Abimelech, & ille lætetur in vobis.

20 Sin autem perverſe: egrediatur ignis ex eo, & conſumat habitatores Sichem, & oppidum Mello: egrediaturque ignis de viris Sichem, & de oppido Mello, & devoret Abimelech.

21 Quæ cum dixiſſet, fugit, & abiit in Bera: habitavitque ibi ob metum Abimelech fratris ſui.

22 Regnavit itaque Abimelech ſuper Iſrael tribus annis.

23 Miſitque Dominus ſpiritum peſſimum inter Abimelech & habitatores Sichem: qui cœperunt eum deteſtari,

24 Et ſcelus interfectionis ſeptuaginta filiorum Jerobaal, & effuſionem ſanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem ſuum, & in cæteros Sichimorum principes, qui eum adjuverant.

25 Poſueruntque inſidias adverſus eum in ſummitate montium: & dum illius præſtolabantur adventum, exercebant latrocinia, agentes prædas de prætereuntibus, nunciatumque eſt Abimelech.

26 Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus ſuis, & tranſivit in Sichimam. Ad cujus adventum erecti habitatores Sichem,

27 Egreſſi ſunt in agros vaſtantes vineas, uvaſque calcantes: & factis cantantium choris, ingreſſi ſunt ſanum dei ſui, & inter epulas & pocula maledicebant Abimelech,

28 Clamante Gaal filio Obed: Quis eſt Abimelech, & quæ eſt Sichem, ut ſerviamus ei? numquid non eſt filius Jerobaal, & conſtituit principem Zebul ſervum ſuum ſuper viros Emor patris Sichem? Cur ergo ſerviemus ei?

29 Utinam daret aliquis populum iſtum ſub manu mea, ut auferrem de medio Abimelech. Dictumque eſt Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, & veni.

30 Zebul enim princeps civitatis auditis ſermonibus Gaal filii Obed, iratus eſt valde,

31 Et miſit clam ad Abimelech nuntios, dicens: Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus ſuis, & oppugnat adverſum te civitatem.

32 Surge itaque nocte cum populo, qui tecum eſt, & latita in agro:

33 Et primo mane oriente ſole, irrue ſuper civitatem. Illo autem egrediente adverſum te cum populo ſuo, fac ei quod potueris.

34 Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu ſuo nocte, & tetendit inſidias juxta Sichimam in quatuor locis.

35 Egreſſuſque eſt Gaal filius Obed, & ſtetit in introitu portæ civitatis. Surrexit autem Abimelech, & omnis exercitus cum eo de inſidiarum loco.

36 Cumque vidiſſet populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce de montibus multitudo deſcendit. Cui ille reſpondit: Umbras montium vides quaſi capita hominum, & hoc errore deciperis.

37 Rurſumque Gaal ait: Ecce populus de umbilico terræ deſcendit, & unus cuneus venit per viam quæ reſpicit quercum.

38 Cui dixit Zebul: Ubi eſt nunc os tuum, quo loquebaris? Quis eſt Abimelech ut ſerviamus ei? Nonne hic populus eſt, quem deſpiciebas? Egredere, & pugna contra eum.

39 Abiit ergo Gaal, ſpectante Sichimorum populo, & pugnavit contra Abimelech,

40 Qui perſecutus eſt eum fugientem, & in urbem compulit: ceciderunteque ex parte ejus plurimi, uſque ad portam civitatis:

41 Et Abimelech ſedit in Ruma; Zebul autem, Gaal & ſocios ejus expulit de urbe, nec in ea paſſus eſt commorari.

42 Sequenti ergo die egreſſus eſt populus in campum. Quod cum nuntiatum eſſet Abimelech,

43 Tulit exercituum ſuum, & diviſit in tres turmas, tendens inſidias in agris. Videnſque quod egrederetur populus de civitate, ſurrexit, & irruit in eos

44 Cum cuneo suo, oppugnans, & obsidens civitatem: duæ autem turmæ palantes per campum adversarios persequebantur.

45 Porro Abimelech omni die illo oppugnabat urbem; quam cepit, interfectis habitatoribus ejus, ipsaque destructa, ita ut sal in ea dispergeret.

46 Quod cum audissent qui habitabant in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui Berith, ubi fœdus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen acceperat, qui erat munitus valde.

47 Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos,

48 Ascendit in montem Selmon cum omni populo suo: & arrepta securi, præcidit arboris ramum, impositumque ferens humero, dixit ad socios: Quod me videtis facere cito facite.

49 Igitur certatim ramos de arboribus præcidentes sequebantur ducem. Qui circumdantes præsidium, succenderunt; atque ita factum est, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem.

50 Abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitu.

51 Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausa firmissime janua, & super turris tectum stantes per propugnacula.

52 Accedensque Abimelech juxta turrim, pugnabat fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur:

* 2. Reg. 11. 21. 53 * Et ecce una mulier fragmen molæ desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus.

* 1. Reg. 3. 4. 1. Par. 10. 4. 54 * Qui vocavit cito armigerum suum, & ait ad eum: Evagina gladium tuum, & percute me: ne forte dicatur quod a fœmina interfectus sim. Qui jussa perficiens, interfecit eum.

55 Illoque mortuo, omnes qui cum eo erant de Israel, reversi sunt in sedes suas:

56 Et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suum interfectis septuaginta fratribus suis. 57

57 Sichimitis quoque, quod operati erant, retributum est, & venit super eos maledictio Joatham filii Jerobaal.

CAPUT X.

Thola dux creatur, huic vita functo Jair succedit: Israelitæ vero in idololatriam lapsi traduntur Philistiæis, & Ammonitis; quibus pœnitentibus, Dominus ingratitudinem improberat, tandemque eorum misereturi.

1 Post Abimelech surrexit dux in Israel Thola filius Phua patrui Abimelech, vir de Issachar, qui habitavit in Samir montis Ephraim:

2 Et judicavit Israelem viginti & tribus annis, mortuusque est, ac sepultus in Samir.

3 Huic successit Jair Galaadites, qui judicavit Israelem per viginti & duos annos,

4 Habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum, & principes triginta civitatum, quæ ex nomine ejus sunt appellatæ Havoth-Jair, id est, oppida Jair, usque in præsentem diem in Terra Galaad.

5 Mortuusque est Jair, ac sepultus in loco cui est vocabulum Camon.

6 Filii autem Israel peccatis veteribus jungentes nova, fecerunt malum in conspectu Domini, & servierunt idolis, Baalim & Astaroth, & diis Syriæ ac Sidonis & Moab & filiorum Ammon & Philisthiim: dimiseruntque Dominum, & non coluerunt eum.

7 Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philisthiim & filiorum Ammon.

8 Afflictique sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo, omnes qui habitabant trans Jordanem in Terra Amorrhæi, qui est in Galaad:

9 In tantum, ut filii Ammon, Jordane transmisso, vastarent Judam & Benjamin & Ephraim: afflictusque est Israel nimis.

10 Et clamantes ad Dominum, dixerunt: Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, & servivimus Baalim.

11 Quibus locutus est Dominus: Nunquid non Ægyptii & Amorrhæi, filiique Ammon & Philisthiim, 12

12 Sidonii quoque & Amalec & Chanaan oppreſſerunt vos, & clamaſtis ad me, & erui vos de manu eorum?

13 Et tamen reliquiſtis me, & coluiſtis deos alienos: idcirco non addam ut ultra vos liberem:

14 Ite, & invocate deos quos elegiſtis: Ipſi vos liberent in tempore anguſtiæ.

15 Dixeruntque filii Iſrael ad Dominum: Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos.

16 Quæ dicentes, omnia de finibus ſuis alienorum deorum idola projecerunt, & ſervierunt Domino Deo: qui doluit ſuper miſeriis eorum.

17 Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregati filii Iſrael, in Maſpha caſtrametati ſunt.

18 Dixeruntque principes Galaad ſinguli ad proximos ſuos: Qui primus ex nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit dux populi Galaad.

CAPUT XI.

Jephte judex factus, Dei ſpiritu accenſus, primum ratione agit cum Rege Ammonitarum: deinde ubi eos viciſſet, ob votum temere factum filiam ſuam unicam Deo ſacrificat.

1 Fuit illo tempore Jephte Galaadites vir fortiſſimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus eſt de Galaad.

2 Habuit autem Galaad uxorem, de qua ſuſcepit filios: qui poſtquam creverant, ejecerunt Jephte, dicentes: Hæres in domo patris noſtri eſſe non poteris, quia de altera matre natus es.

3 Quos ille fugiens atque devitans, habitavit in Terra Tob: congregatique ſunt ad eum viri inopes, & latrocinantes, & quaſi principem ſequebantur.

4 In illis diebus pugnabant filii Ammon contra Iſrael.

5 Quibus acriter inſtantibus perrexerunt majores natu de Galaad, ut tollerent in auxilium ſui Jephte de Terra Tob:

6 Dixeruntque ad eum: Veni, & eſto princeps noſter, & pugna contra filios Ammon.

7 Qui-

7 Quibus ille reſpondit: * Nonne vos eſtis qui odiſtis me, & ejeciſtis de domo patris mei, & nunc veniſtis ad me neceſſitate compulſi? * Gen. 26. 27.

8 Dixeruntque principes Galaad ad Jephte: Ob hanc igitur cauſam nunc ad te venimus, ut proficiſcaris nobiſcum, & pugnes contra filios Ammon, ſisque dux omnium qui habitant in Galaad.

9 Jephte quoque dixit eis: Si vere veniſtis ad me, ut pugnem pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominus in manus meas, ego ero veſter princeps?

10 Qui reſponderunt ei: Dominus, qui hæc audit, ipſe mediator ac teſtis eſt quod noſtra promiſſa faciemus.

11 Abiit itaque Jephte cum principibus Galaad, fecitque eum omnis populus principem ſui. Locutuſque eſt Jephte omnes ſermones ſuos coram Domino in Maſpha.

12 Et miſit nuntios ad regem filiorum Ammon, qui ex perſona ſua dicerent: Quid mihi & tibi eſt, quia veniſti contra me, ut vaſtares Terram meam?

13 Quibus ille reſpondit: * Quia tulit Iſrael Terram meam, quando aſcendit de Ægypto a finibus Arnon uſque Jaboc atque Jordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam. * Num. 21. 24.

14 Per quos rurſum mandavit Jephte, & imperavit eis ut dicerent regi Ammon:

15 Hæc dicit Jephte: Non tulit Iſrael Terram Moab, nec Terram filiorum Ammon:

16 Sed quando de Ægypto conſcenderunt, ambulavit per ſolitudinem uſque ad Mare rubrum, & venit in Cades.

17 * Miſitque nuntios ad regem Edom, dicens: Dimitte me ut tranſeam per terram tuam. Qui noluit acquieſcere precibus ejus. Miſit quoque ad regem Moab, qui & ipſe tranſitum præbere contempſit. Manſit itaque in Cades, * Num. 20. 14.

18 Et circuivit ex latere Terram Edom, & Terram Moab: venitque contra Orientalem plagam Terræ Moab, & caſtrametatus eſt trans Arnon: nec voluit intrare terminos Moab: * Arnon quippe confinium eſt Terræ Moab. * Num. 21. 13.

19 Mi-

12 Sidonii quoque & Amalec & Chanaan oppreſſerunt vos, & clamaſtis ad me, & erui vos de manu eorum?

13 Et tamen reliquiſtis me, & coluiſtis deos alienos: idcirco non addam ut ultra vos liberem:

14 Ite, & invocate deos quos elegiſtis: Ipſi vos liberent in tempore anguſtiæ.

15 Dixeruntque filii Iſrael ad Dominum: Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos.

16 Quæ dicentes, omnia de finibus ſuis alienorum deorum idola projecerunt, & ſervierunt Domino Deo: qui doluit ſuper miſeriis eorum.

17 Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregati filii Iſrael, in Maſpha caſtrametati ſunt.

18 Dixeruntque principes Galaad ſinguli ad proximos ſuos: Qui primus ex nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit dux populi Galaad.

CAPUT XI.

Jephte judex factus, Dei ſpiritu accenſus, primum ratione agit cum Rege Ammonitarum: deinde ubi eos viciſſet, ob votum temere factum filiam ſuam unicam Deo ſacrificat.

1 Fuit illo tempore Jephte Galaadites vir fortiſſimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus eſt de Galaad.

2 Habuit autem Galaad uxorem, de qua ſuſcepit filios: qui poſtquam creverant, ejecerunt Jephte, dicentes: Hæres in domo patris noſtri eſſe non poteris, quia de altera matre natus es.

3 Quos ille fugiens atque devitans, habitavit in Terra Tob: congregatique ſunt ad eum viri inopes, & latrocinantes, & quaſi principem ſequebantur.

4 In illis diebus pugnabant filii Ammon contra Iſrael.

5 Quibus acriter inſtantibus perrexerunt majores natu de Galaad, ut tollerent in auxilium ſui Jephte de Terra Tob:

6 Dixeruntque ad eum: Veni, & eſto princeps noſter, & pugna contra filios Ammon.

7 Qui-

7 Quibus ille reſpondit: * Nonne vos eſtis qui odiſtis me, & ejeciſtis de domo patris mei, & nunc veniſtis ad me neceſſitate compulſi? * Gen. 26. 27.

8 Dixeruntque principes Galaad ad Jephte: Ob hanc igitur cauſam nunc ad te venimus, ut proficiſcaris nobiſcum, & pugnes contra filios Ammon, ſisque dux omnium qui habitant in Galaad.

9 Jephte quoque dixit eis: Si vere veniſtis ad me, ut pugnem pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominus in manus meas, ego ero veſter princeps?

10 Qui reſponderunt ei: Dominus, qui hæc audit, ipſe mediator ac teſtis eſt quod noſtra promiſſa faciemus.

11 Abiit itaque Jephte cum principibus Galaad, fecitque eum omnis populus principem ſui. Locutuſque eſt Jephte omnes ſermones ſuos coram Domino in Maſpha.

12 Et miſit nuntios ad regem filiorum Ammon, qui ex perſona ſua dicerent: Quid mihi & tibi eſt, quia veniſti contra me, ut vaſtares Terram meam?

13 Quibus ille reſpondit: * Quia tulit Iſrael Terram meam, quando aſcendit de Ægypto a finibus Arnon uſque Jaboc atque Jordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam. * Num. 21. 24.

14 Per quos rurſum mandavit Jephte, & imperavit eis ut dicerent regi Ammon:

15 Hæc dicit Jephte: Non tulit Iſrael Terram Moab, nec Terram filiorum Ammon:

16 Sed quando de Ægypto conſcenderunt, ambulavit per ſolitudinem uſque ad Mare rubrum, & venit in Cades.

17 * Miſitque nuntios ad regem Edom, dicens: Dimitte me ut tranſeam per terram tuam. Qui noluit acquieſcere precibus ejus. Miſit quoque ad regem Moab, qui & ipſe tranſitum præbere contempſit. Manſit itaque in Cades, * Num. 20. 14.

18 Et circuivit ex latere Terram Edom, & Terram Moab: venitque contra Orientalem plagam Terræ Moab, & caſtrametatus eſt trans Arnon: nec voluit intrare terminos Moab: * Arnon quippe confinium eſt Terræ Moab. * Num. 21. 13.

19 Mi-

19 Misit itaque Israel nuntios ad Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, & dixerunt ei: Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium.

20 Qui & ipse Israel verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudine congregata, egressus est contra eum in Jasa, & fortiter resistebat.

21 Tradiditque eum Dominus in manu Israel cum omni exercitu suo, qui percussit eum, & possedit omnem Terram Amorrhæi habitatoris regionis illius,

22 Et universos fines ejus de Arnon usque Jaboc, & de solitudine usque ad Jordanem.

23 Dominus ergo Deus Israel subvertit Amorrhæum, pugnante contra illum populo suo Israel, & tu nunc vis possidere terram ejus?

24 Nonne ea quæ possidet Chamos Deus tuus, tibi jure debentur? Quæ autem Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedent possessionem:

* Num. 22. 2. 25 * Nisi forte melior es Balac filio Sephor rege Moab: aut docere potes, quod jurgatus sit contra Israel, & pugnaverit contra eum,

26 Quando habitavit in Hesebon, & viculis ejus, & in Aroer: & villis illius, vel in cunctis civitatibus juxta Jordanem, per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis?

27 Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male agis, indicens mihi bella non justa. Judicet Dominus arbiter hujus diei inter Israel, & inter filios Ammon.

28 Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Jephte, quæ per nuntios mandaverat.

29 Factus est ergo super Jephte Spiritus Domini, & circuiens Galaad, & Manasse, Maspha quoque Galaad, & inde transiens ad filios Ammon,

30 Votum vovit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas,

31 Quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihique occurrerit revertenti cum pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino. 32

32 Transivitque Jephte ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos, quos tradidit Dominus in manus ejus.

33 Percussitque ab Aroer usque dum venias in Mennith, viginti civitates, & usque ad Abel, quæ est vineis consita, plaga magna nimis. Humiliatique sunt filii Ammon a filiis Israel.

34 Revertente autem Jephte in Maspha domum suam, occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis & choris. Non enim habebat alios liberos.

35 Qua visa, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me filia mea decepisti me, & ipsa decepta es: aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.

36 Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis.

37 Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: Dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, & plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.

38 Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis, flebat virginitatem suam in montibus.

39 Expletisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, & fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbuit in Israel, & consuetudo servata est:

40 Ut post anni circulum conveniant in unum filiæ Israel, & plangant filiam Jephte Galaaditæ diebus quatuor.

CAPUT XII.

Ephrathæi injuste adversus Jephte insurgentes ad vada Jordanis ad 42. millia occiduntur, cum vocem Schibboleth proferre non possent; quo vitæ functo succedunt duces Abesan, Ahialon, & Abdon.

1 ECce autem in Ephraim orta est seditio. Nam transeuntes contra Aquilonem, dixerunt ad Jephte: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos noluisti, ut

pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam.

2 Quibus ille respondit: Disceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehemens: vocavique vos, ut præberetis mihi auxilium, & facere noluistis.

3 Quod cernens posui animam meam in manibus meis, transivique ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manus meas. Quid commerui, ut adversum me consurgatis in prælium?

4 Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim: percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: Fugitivus est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.

5 Occupaveruntque Galaaditæ vada Jordanis, per quæ Ephraim reversus erat. Cumque venisset ad ea de Ephraim numero, fugiens, atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis: dicebant ei Galaaditæ: Nunquid Ephrathæus es? quo dicente: Non sum;

6 Interrogabant eum: Dic ergo Schibboleth, quod interpretatur Spica. Qui respondebat, Sibboleth: eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugulabant in ipso Jordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.

7 Judicavit itaque Jephte Galaadites Israel sex annis: & mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad.

8 Post hunc judicavit Israel Abesan de Bethlehem:

9 Qui habuit triginta filios, & totidem filias, quas emittens foras, maritis dedit, & ejusdem numeri filiis suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis judicavit Israel:

10 Mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem.

11 Cui successit Ahialon Zabulonites: & judicavit Israel decem annis:

12 Mortuusque est, ac sepultus in Zabulon.

13 Post hunc judicavit Israel Abdon, filius Illel Pharathonites,

14 Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex

ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinarum. & judicavit Israel octo annis:

15 Mortuusque est, ac sepultus in Pharathon terræ Ephraim, in monte Amalech.

CAPUT XIII.

Israelitæ rursum in idololatriam lapsi Philisthæis traduntur: Samson nasciturus ab Angelo prædicitur matri, & deinde patri, natusque a Domino benedicitur.

1 RUrsumque * filii Israel fecerunt malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis. * Supra 10. 6.

2 Erat autem quidam vir de Saraa, & de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem.

3 Cui apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam: Sterilis es & absque liberis; sed concipies & paries filium:

4 * Cave ergo ne bibas vinum ac liceram, nec immundum quidquam comedas: * Gen. 16. 11. 1. Reg. 1. 20. Luc. 1. 31.

5 Quia concipies, & paries filium, cujus non tanget caput novacula: erit enim nazaræus Dei ab infantia sua, & ex matris utero, & ipse incipiet liberare Israel de manu Philistinorum. Num. 6. 3. 4.

6 Quæ cum venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cum interrogassem, quis esset, & unde venisset, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere:

7 Sed hoc respondit: Ecce concipies & paries filium: cave ne vinum bibas, nec siceram, & ne aliquo vescaris immundo: erit enim puer nazaræus Dei ab infantia sua, ex utero matris suæ usque ad diem mortis suæ.

8 Oravit itaque Manue Dominum, & ait: Obsecro Domine, ut vir Dei, quem misisti, veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puero, qui nasciturus est.

9 Exaudivitque Dominus deprecantem Manue, & apparuit rursum Angelus Dei uxori ejus sedenti in agro. Manue autem maritus ejus non erat cum ea. Quæ cum vidisset Angelum,

10 Festinavit, & cucurrit ad virum suum:

nuntiavitque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir, quem ante videram,

11 Qui surrexit, & secutus est uxorem suam: venienſque ad virum, dixit ei: Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respondit: Ego sum.

12 Cui Manue: Quando inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis ut faciat puer? aut a quo se observare debebit?

13 Dixitque Angelus Domini ad Manue: Ab omnibus, quæ locutus sum uxori tuæ, abstineat se:

14 Et quidquid ex vinea nascitur, non comedat: vinum & siceram non bibat, nullo vescatur immundo: & quod ei præcepi, impleat atque custodiat.

15 Dixitque Manue ad Angelum Domini: Obsecro te ut acquiescas precibus meis, & faciamus tibi hœdum de capris.

16 Cui respondit Angelus: Si me cogis, non comedam panes tuos; si autem vis holocaustum facere, offer illud Domino. Et nesciebat Manue quod Angelus Domini esset.

17 Dixitque ad eum: Quod est tibi nomen, ut, si sermo tuus fuerit expletus, honoremus te?

18 Cui ille respondit: * Cur quæris nomen meum, quod est mirabile?

* Gen. 32. 29.

19 Tulit itaque Manue hœdum de capris, & libamenta, & posuit super petram, offerens Domino, qui facit mirabilia: ipse autem & uxor ejus intuebantur.

20 Cumque ascenderet flamma altaris in cælum, Angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidissent Manue & uxor ejus, proni ceciderunt in terram.

21 Et ultra eis non apparuit Angelus Domini, statimque intellexit Manue Angelum Dominie esse.

22 Et dixit ad uxorem suam: Morte moriemur, quia vidimus Deum.

23 Cui respondit mulier: Si Dominus nos vellet occidere, de manibus nostris holocaustum & libamenta non suscepisset, nec ostendisset nobis hæc omnia, neque ea, quæ sunt ventura, dixisset.

24 Peperit itaque filium, & vocavit nomen ejus Samson. Crevitque puer, & benedixit ei Dominus.

25 Cœpitque Spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa & Esthaol.

CAPUT XIV.

Samson uxorem ducit Philisthæam; quam cum viseret, leonem laceravit, in cujus ore postmodum reperto melle, sumpsit ab eo parabolam: quasdam libus propositam, illi interpretationem per Samsonis uxorem intellexerunt.

1 Descendit ergo Samson in Thamnatha. Vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthiim,

2 Ascendit, & nuntiavit patri suo, & matri suæ, dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philisthinorum: quam quæso ut mihi accipiatis uxorem.

3 Cui dixerunt pater & mater sua: Nunquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philisthiim, qui incircumcisi sunt? Dixitque Samson ad patrem suum: Hanc mihi accipe: quia placuit oculis meis.

4 Parentes autem ejus nesciebant quod res a Domino fieret, & quæreret occasionem contra Philisthiim. Eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israeli.

5 Descendit itaque Samson cum patre suo & matre in Thamnata. Cumque venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis sævus, & rugiens, & occurrit ei.

6 Irruit autem Spiritus Domini in Samson, & dilaceravit leonem, quasi hœdum in frusta discerpens, nihil omnino habens in manu: & hoc patri & matri noluit indicare.

7 Descenditque & locutus est mulieri, quæ placuerat oculis ejus.

8 Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam, declinavit ut videret cadaver leonis, & ecce examen apum in ore leonis erat ac favus mellis.

9 Quem cum sumpsisset in manibus, comedebat in via; venienſque ad patrem suum & matrem,

dedit eis partem, qui & ipsi comederunt: nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis assumpserat.

10 Descendit itaque pater ejus ad mulierem, & fecit filio suo Samson convivium. Sic enim juvenes facere consueuerant.

11 Cum ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta ut essent cum eo.

12 Quibus locutus est Samson: Proponam vobis problema: quod si solveritis mihi intra septem dies convivii, dabo vobis triginta sindones & totidem tunicas:

13 Sin autem non potueritis solvere, vos dabitis mihi triginta sindones, & ejusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei: Propone problema, ut audiamus.

14 Dixitque eis: De comedente exivit cibus & de forti egressa est dulcedo. Nec potuerunt per dies tres propositionem solvere.

15 Cumque adesset dies septimus, dixerunt ad uxorem Samson: Blandire viro tuo, & suade ei ut indicet tibi, quid significet problema. Quod si facere nolueris, incendemus te, & domum patris tui, an idcirco vocastis nos ad nuptias, ut spoliaretis?

16 Quæ fundebat apud Samson lacrymas, & querebatur dicens: Odisti me, & non diligis: idcirco problema, quod proposuisti filiis populi mei, non vis mihi exponere, At ille respondit: Patri meo & matri nolui dicere: & tibi indicare potero?

17 Septem igitur diebus convivii flebat ante eum: tandemque die septimo cum ei esset molesta expostuit. Quæ statim indicavit civibus suis.

18 Et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum: Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Qui ait ad eos: Si non arassetis in vitula mea, non inveniffetis propositionem meam.

19 Irruit itaque in eum Spiritus Domini, descenditque Ascalonem: & percussit ibi triginta viros, quorum ablatas vestes dedit eis, qui problema solverant. Iratusque nimis ascendit in domum patris sui:

20 Uxor autem ejus accepit maritum unum de amicis ejus & pronubis.

CAPUT XV.

Trecentis vulpibus, & faculis Samson Philisthæorum segetes incendit, & fractis funibus quibus ligatus erat, mille Philisthæos asini maxilla prostravit, e cujus dente molari aquæ sitienti fluxerunt.

1 POst aliquantulum autem temporis, cum dies triticeæ messis instarent, venit Samson, invisere volens uxorem suam, & attulit ei hœdum de capris. Cumque cubiculum ejus solito vellet intrare, prohibuit eum pater illius, dicens:

2 Putavi quod odisses eam, & ideo tradidi illam amico tuo: sed habet sororem, quæ junior & pulchrior illa est, sit tibi pro ea uxor.

3 Cui Samson respondit: Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthæos: faciam enim vobis mala.

4 Perrexitque & cepit trecentas vulpes, caudasque earum junxit ad caudas, & faces ligavit in medio.

5 Quas igne succendens, dimisit, ut huc illucque discurrerent. Quæ statim perrexerunt in segetes Philisthinorum. Quibus succensis, & comportatæ jam fruges, & adhuc stantes in stipula, concrematæ sunt, in tantum, ut vineas quoque & oliveta flamma consumeret.

6 Dixeruntque Philisthiim: Quis fecit hanc rem? Quibus dictum est: Samson gener Tamnathæi: quia tulit uxorem ejus, & alteri tradidit, hæc operatus est. Ascenderuntque Philisthiim: & combusserunt tam mulierem quam patrem ejus.

7 Quibus ait Samson: Licet hæc feceritis, tamen adhuc ex vobis expetam ultionem, & tunc quiescam.

8 Percussitque eos ingenti plaga, ita ut stupentes suram femori imponerent. Et descendens habitavit in spelunca petræ Etam.

9 Igitur ascendentes Philisthiim in Terram Juda, castrametati sunt in loco, qui postea vocatus est Lechi, id est, maxilla, ubi eorum effusus est exercitus.

10 Dixeruntque ad eos de tribu Juda: Cur ascendistis adversum nos? Qui responderunt: Ut ligemus Samson, venimus, & reddamus ei quæ in nos operatus est.

11 Descenderunt ergo tria millia virorum de Juda, ad specum silicis Etam, dixeruntque ad Samson: Nescis quod Philisthiim imperent nobis? quare hoc facere voluisti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt mihi, sic feci eis.

12 Ligare, inquiunt, te venimus, & tradere in manus Philisthinorum. Quibus Samson, Jurate, ait, & spondete mihi quod non occidatis me.

13 Dixerunt: Non te occidemus, sed vinctum trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus, & tulerunt eum de petra Etam.

14 Qui cum venisset ad locum Maxillæ, & Philisthiim vociferantes occurrissent ei, irruit Spiritus Domini in eum: & sicut solent ad odorem ignis lina consumi, ita vincula quibus ligatus erat, dissipata sunt & soluta.

15 Inventamque maxillam, id est, mandibulam asini, quæ jacebat, arripiens, interfecit in ea mille viros,

16 Et ait: In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum delevi eos, & percussi mille viros.

17 Cumque hæc verba canens complesset, projecit mandibulam de manu, & vocavit nomen loci illius Ramathlechi, quod interpretatur elevatio maxillæ.

18 Sitiensque valde, clamavit ad Dominum, & ait: Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam: en siti morior, incidamque in manus incircumcisorum.

19 Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini, & egressæ sunt ex eo aquæ. Quibus haustis, refocillavit spiritum, & vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius, Fons invocantis de maxilla, usque in præsentem diem.

20 Judicavitque Israel in diebus Philisthiim viginti annis.

CAPUT XVI.

Samson, observantibus eum custodibus, portas Gazæ

Gazæ urbis in montem detulit: a Dalila autem cui æpius illuserat, cognita causa fortitudinis, detonsus, illuditur & excæcatur ab hostibus: quos tandem una secum interemit, videlicet 3000. Philisthæorum.

1 Abiit quoque in Gazam, & vidit ibi mulierem meretricem, ingressusque est ad eam.

2 Quod cum audissent Philisthiim, & percrebuisset apud eos, intrasse urbem Samson, circumdederunt eum, positis in porta civitatis custodibus, & ibi tota nocte cum silentio præstolantes, ut facto mane exeuntem occiderent.

3 Dormivit autem Samson usque ad medium noctis: & inde consurgens apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis, & sera, impositasque humeris suis portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron.

4 Post hæc amavit mulierem, quæ habitabat in Valle Sorec, & vocabatur Dalila.

5 Veneruntque ad eam principes Philisthinorum, atque dixerunt: Decipe eum, & disce ab illo, in quo habeat tantam fortitudinem, & quo modo eum superare valeamus, & vinctum affligere. Quod si feceris, dabimus tibi singuli mille & centum argenteos.

6 Locuta est ergo Dalila ad Samson: Dic mihi, obsecro, in quo sit tua maxima fortitudo, & quid sit quo ligatus erumpere nequeas?

7 Cui respondit Samson: Si septem nerviceis funibus necdum siccis, & adhuc humentibus ligatus fuero, infirmus ero ut cæteri homines.

8 Attuleruntque ad eam satrapæ Philisthinorum septem funes, ut dixerat: quibus vinxit eum,

9 Latentibus apud se insidiis. & in cubiculo finem rei expectantibus, clamavitque ad eum: Philisthiim super te Samson. Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filum de stupæ tortum putamine, cum odorem ignis acceperit: & non est cognitum in quo esset fortitudo ejus.

10 Dixitque ad eum Dalila: ecce illusisti mihi, & falsum locutus es: saltem nunc indica mihi quo ligari debeas?

11 Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis

funibus, qui nunquam fuerunt in opere, infirmus ero, & aliorum hominum similis.

12 Quibus rursum Dalila vinxit eum, & clamavit: Philisthiim super te Samson, in cubiculo insidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum.

13 Dixitque Dalila rursum ad eum: Usquequo decipis me, & falsum loqueris? ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, & clavum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero.

14 Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthiim super te Samson. Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus & licio.

15 Dixitque ad eum Dalila: Quo modo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit mecum? Per tres vices mentitus es mihi, & noluisti dicere in quo sit maxima fortitudo tua.

16 Cumque molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhæreret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima ejus, & ad mortem usque lassata est.

17 Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum nunquam ascendit super caput meum, quia nazaræus, id est, consecratus Deo sum de utero matris meæ: si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, & deficiam, eroque sicut cæteri homines.

18 Vidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philisthinorum ac mandavit: Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt assumpta pecunia, quam promiserant.

19 At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, & rasit septem crines ejus, & cœpit abigere eum, & a se repellere: statim enim ab eo fortitudo discessit:

20 Dixitque: Philisthiim super te Samson. Qui de somno consurgens, dixit in animo suo: Egrediar sicut ante feci, & me excutiam, nesciens quod recessisset ab eo Dominus.

21 Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim

tim eruerunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vinctum catenis, & claustam in carcere molere fecerunt.

22 Jamque capilli ejus renasci cœperant,

23 Et principes Philisthinorum convenerunt in unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo, & epularentur, dicentes: Tradidit Deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras.

24 Quod etiam populus videns, laudabat Deum suum, eademque dicebat: Tradidit Deus noster adversarium nostrum in manus nostras, qui delevit terram nostram, & occidit plurimos.

25 Lætantesque per convivia, sumptis jam epulis, præceperunt ut vocarent Samson, & ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos: feceruntque eum stare inter duas columnas.

26 Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimitte me, ut tangam columnas, quibus omnis imminet domus, & recliner super eas, & paulum requiescam.

27 Domus autem erat plena virorum ac mulierum, & erant ibi omnes principes Philisthinorum, ac de tecto & solario circiter tria millia utriusque sexus spectantes ludentem Samson.

28 At ille invocato Domino ait: Domine Deus, memento mei, & redde mihi nunc fortitudinem pristinam Deus meus, ut ulciscar me de hostibus meis, & pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam.

29 Et apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur domus, alteramque earum dextera, & alteram læva tenens,

30 Ait: Moriatur anima mea cum Philisthiim, concussisque fortiter columnis, cecidit domus super omnes principes, & cæteram multitudinem, quæ ibi erat: multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat.

31 Descendentes autem fratres ejus & universa cognatio tulerunt corpus ejus, & sepelierunt inter Saraa & Esthaol in sepulchro patris sui Manue: judicavitque Israel viginti annis.

CA-

CAPUT XVII.

Mater Michæ conflavit ipsi de servato argento idolum; cui ille primo filium suum, deinde Leviten Bethlehemiten præfecit sacerdotem.

1 FUit eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas.

2 Qui dixit matri suæ: Mille & centum argenteos, quos separaveras tibi, & super quibus me audiente juraveras, ecce ego habeo, & apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus Domino.

3 Reddidit ergo eos matri suæ, quæ dixerat ei: Consecravi & vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, & faciat sculptile atque conflatile: & nunc trado illud tibi.

4 Reddidit igitur eos matri suæ: quæ tulit ducentos argenteos, & dedit eos argentario, ut faceret ex eis sculptile atque conflatile, quod fuit in domo Michæ.

5 Qui ædiculam quoque in ea Deo separavit, & fecit Ephod, & theraphim, id est, vestem sacerdotalem, & idola: implevitque unius filiorum suorum manum, & factus est ei sacerdos.

6 In diebus illis non erat rex in Israel, sed unusquisque quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

7 Fuit quoque alter adolescens de Bethlehem Juda, ex cognatione ejus, eratque ipse Levites, & habitabat ibi.

8 Egressusque de civitate Bethlehem, peregrinari voluit ubicumque sibi commodum reperisset. Cumque venisset in montem Ephraim, iter faciens, & declinasset parumper in domum Michæ,

9 Interrogatus est ab eo unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehem Juda, & vado ut habitem ubi potuero, & utile mihi esse perspexero.

10 Dixitque Michas: Mane apud me, & esto mihi parens ac sacerdos: daboque tibi per annos singulos decem argenteos, ac vestem duplicem, & quæ ad victum sunt necessaria.

11

11 Acquievit, & mansit apud hominem, fuitque illi quasi unus de filiis.

12 Implevitque Michas manum ejus, & habuit puerum sacerdotem apud se.

13 Nunc scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habenti Levitici generis sacerdotem.

CAPUT XVIII.

Missis primum exploratoribus, secuti postea sunt sexcenti viri de tribu Dan, quærentes sibi possessionem: & ablato Michæ idolo cum sacerdote, urbem Lais vi capientes inhabitaverunt.

1 IN diebus illis non erat rex in Israel, & tribus Dan quærebat possessionem sibi, ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter cæteras tribus sortem non acceperat.

2 Miserunt ergo filii Dan, stirpis & familiæ suæ quinque viros fortissimos de Saraa & Esthaol, ut explorarent terram, & diligenter inspicerent: dixeruntque eis: Ite, & considerate terram Qui cum pergentes venissent in montem Ephraim, & intrassent domum Michæ, requieverunt ibi:

3 Et agnoscentes vocem adolescentis Levitæ, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hic agis? quam ob causam huc venire voluisti?

4 Qui respondit eis: Hæc, & hæc præstitit mihi Michas, & me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos.

5 Rogaverunt autem eum, ut consuleret Dominum, ut scire possent an prospero itinere pergerent, & res haberet effectum.

6 Qui respondit eis: Ite in pace: Dominus respicit viam vestram, & iter quo pergitis.

7 Euntes igitur quinque viri venerunt Lais: videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore juxta consuetudinem Sidoniorum, securum & quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, & procul a Sidone atque a cunctis hominibus separatum.

8 Reversique ad fratres suos in Saraa & Esthaol, & quid egissent scisitantibus responderunt:

9 Surgite, ascendamus ad eos: vidimus enim

Ter-

Terram valde opulentam & uberem : nolite negligere, nolite cessare. Eamus, & possideamus eam, nullus erit labor.

10 Intrabimus ad securos, in regionem latissimam, tradetque nobis Dominus locum, in quo nullius rei est penuria eorum, quæ gignuntur in terra.

11 Profecti igitur sunt de cognatione Dan: id est, de Saraa & Esthaol sexcenti viri accincti armis bellicis,

12 Ascendentesque manserunt in Cariathiarim Judæ: qui locus ex eo tempore Castrorum Dan, nomen accepit, & est post tergum Cariathiarim.

13 Inde transierunt in montem Ephraim. Cumque venissent ad domum Michæ,

14 Dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandam terram Lais, cæteris fratribus suis: Nostis quod in domibus istis sit Ephod, & theraphim, & sculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat.

15 Et cum paululum declinassent, ingressi sunt domum adolescentis Levitæ; qui erat in domo Michæ: salutaveruntque eum verbis pacificis.

16 Sexcenti autem viri, ita ut erant armati, stabant ante ostium.

17 At illi, qui ingressi fuerant domum juvenis, sculptile, & Ephod, & theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, & sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus.

18 Tulerunt igitur qui intraverant, sculptile, ephod, & idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis?

19 Cui responderunt: Tace, & pone digitum super os tuum: venique nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu & familia in Israel?

20 Quod cum audisset, acquievit sermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac sculptile, & profectus est cum eis.

21 Qui cum pergerent, & ante se ire fecissent parvulos ac jumenta, & omne quod erat pretiosum,

22 Et jam a domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ conclamantes secuti sunt,

23 Et post tergum clamare cœperunt. Qui cum respexissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? Cur clamas?

24 Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, & sacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis: Quid tibi est?

25 Dixeruntque ei filii Dan: Cave ne ultra loquaris ad nos, & veniant ad te viri animo concitati, & ipse cum omni domo tua pereas.

26 Et sic cœpto itinere perrexerunt. Videns autem Michas, quod fortiores se essent, reversus est in domum suam.

27 Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, & quæ supra diximus: veneruntque in Lais ad populum quiescentem atque securum, & percusserunt eos in ore gladii: urbemque incendio tradiderunt,

28 Nullo penitus ferente præsidium, eo quod procul habitarent a Sidone, & cum nullo hominum haberent quidquam societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Rohob: quam rursum extruentes habitaverunt in ea,

29 Vocato nomine civitatis Dan juxta vocabulum patris sui, quem genuerat Israel, quæ prius Lais dicebatur.

30 Posueruntque sibi sculptile, & Jonatham filium Gersan filii Moysi, ac filios ejus sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem captivitatis suæ.

31 Mansitque apud eos idolum Michæ omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo: in diebus illis non erat rex in Israel.

CAPUT XIX.

Cum Levita suam uxorem a parentum domo reduceret, ipsa a Gabaonitis qui tribus erant Benjamin, prodigiosa libidine extincta, maritus in duodecim partes corpore secto, ad singulas tribus singulas portiones misit, ad infandum scelus ulciscendum reliquas tribus evocans.

1 FUit quidam vir Levites habitans in latere montis Ephraim: qui accepit uxorem de Bethlehem Juda:

2 Quæ reliquit eum, & reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque apud eum quatuor mensibus.

3 Secutusque est eam vir suus, volens reconciliari ei, atque blandiri, & secum reducere, habens in comitatu puerum & duos asinos: quæ suscepit eum, & introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset socer ejus, eumque vidisset, occurrit ei lætus,

4 Et amplexatus est hominem. Mansitque gener in domo soceri tribus diebus, comedens cum eo & bibens familiariter.

5 Die autem quarto de nocte consurgens, proficisci voluit, quem tenuit socer, & ait ad eum: Gusta prius pauxillum panis, & conforta stomachum, & sic proficiscéris.

6 Sederuntque simul, ac comederunt & biberunt. Dixitque pater puellæ ad generum suum: Quæso te ut hodie hic maneas, pariterque lætemur.

7 At ille consurgens, cœpit velle proficisci. Et nihilominus obnixe eum socer tenuit, & apud se fecit manere.

8 Mane autem facto, parabat Levites iter. Cui socer rursum: Oro te, inquit, ut paululum cibi capias, & assumptis viribus, donec increscat dies, postea proficiscaris. Comederunt ergo simul.

9 Surrexitque adolescens ut pergeret cum uxore sua & puero. Cui rursum locutus est socer: Considera quod dies ad occasum declivior sit, & propinquat ad vesperam: mane apud me etiam hodie, & duc lætum diem, & cras proficiscéris, ut vadas in domum tuam.

10 Noluit gener acquiescere sermonibus ejus: sed statim perrexit, & venit contra Jebus, quæ altero nomine vocatur Jerusalem, ducens secum duos asinos onustos, & concubinam.

11 Jamque erant juxta Jebus, & dies mutabatur in noctem: dixitque puer ad dominum suum, Veni, obsecro, deflectamus ad urbem Jebusæorum, & maneamus in ea.

12 Cui respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ non est de filiis Israel, sed transibo usque Gabaa:

13 Et cum illuc pervenero, manebimus in ea, aut certe in urbe Rama.

14 Transierunt ergo Jebus, & cœptum carpebant iter, occubuitque eis sol juxta Gabaa, quæ est in tribu Benjamin:

15 Diverteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum intrassent, sedebant in platea civitatis, & nullus eos recipere voluit hospitio.

16 Et ecce, apparuit homo senex, revertens de agro & de opere suo vesperi, qui & ipse de monte erat Ephraim, & peregrinus habitabat in Gabaa. Homines autem regionis illius erant filii Jemini.

17 Elevatisque oculis, vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis: & dixit ad eum: Unde venis? & quo vadis?

18 Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Juda: & pergimus ad locum nostrum, qui est in latere montis Ephraim, unde ieramus in Bethlehem: & nunc vadimus ad domum Dei, nullusque sub tectum suum nos vult recipere,

19 Habentes paleas & fœnum in asinorum pabulum, & panem ac vinum in meos & ancillæ tuæ usus, & pueri, qui mecum est: nulla re indigemus nisi hospitio.

20 Cui respondit senex: Pax tecum sit, ego præbebo omnia quæ necessaria sunt: tantum, quæso, ne in platea maneas.

21 Introduxitque eum in domum suam, & pabulum asinis præbuit: ac postquam laverunt pedes suos, recepit eos in convivium.

22 Illis epulantibus, & post laborem itineris, cibo & potu reficientibus corpora, venerunt viri civitatis illius, filii Belial (id est, absque jugo) & circumdantes domum senis, fores pulsare cœperunt, clamantes ad dominum domus, atque dicentes: *Educ virum, qui ingressus est domum tuam, ut abutamur eo. * Gen. 19. 5.

23 Egressusque est ad eos senex, & ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc: quia in-

greſſus eſt homo hoſpitium meum, & ceſſate ab hac ſtultitia:

24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis eas, & veſtram libidinem compleatis: tantum obſecro, ne ſcelus hoc contra naturam operemini in virum.

25 Nolebant acquieſcere ſermonibus illius, quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam ſuam, & eis tradidit illudendam: qua cum tota nocte abuſi eſſent, dimiſerunt eam mane.

26 At mulier, recedentibus tenebris, venit ad oſtium domus, ubi manebat dominus ſuus, & ibi corruit.

27 Manefacto, ſurrexit homo, & aperuit oſtium, ut cœptam expleret viam: & ecce concubina ejus jacebat ante oſtium, ſparſis in limine manibus.

28 Cui ille, putans eam quieſcere, loquebatur: Surge & ambulemus. Qua nihil reſpondente, intelligens quod erat mortua, tulit eam, & impoſuit aſino, reverſuſque eſt in domum ſuam.

29 Quam cum eſſet ingreſſus, arripuit gladium, & cadaver uxoris cum oſſibus ſuis in duodecim partes ac in fruſta concidens, miſit in omnes terminos Iſrael.

30 Quod cum vidiſſent ſinguli, conclamabant: Numquam res talis facta eſt in Iſrael, ex eo die quo aſcenderunt patres noſtri de Ægypto, uſque in præſens tempus, ferte ſententiam, & in commune decernite, quid facto opus ſit.

CAPUT XX.

Ob hoc ſcelus pugnantes reliquæ tribus adverſus Benjamin, ſemel atque iterum bello inferiores, tertioque committentes juſſu Domini prælium, tribum illam, præter ſexcentos qui in ſolitudinem fugerant, penitus deleverunt.

1 EGreſſi itaque ſunt omnes filii Iſrael, & pariter congregati, quaſi vir unus, * de Dan uſque Berſabee, & Terra Galaad, ad Dominum in Maſpha:

* Oſee 5. 8.

2 Omneſque anguli populorum, & cunctæ tribus Iſrael in Eccleſiam populi Dei convenerunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.

3 (Nec

3 (Nec latuit filios Benjamin, quod aſcendiſſent filii Iſrael in Maſpha.) Interrogatusque Levita, maritus mulieris interfectæ, quomodo tantum ſcelus perpetratum eſſet,

4 Reſpondit: Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illucque diverti:

5 Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum, in qua manebam, volentes me occidere, & uxorem meam incredibili furore libidinis vexantes, denique mortua eſt.

6 Quam arreptam, in fruſta concidi, miſique partes in omnes terminos poſſeſſionis veſtræ: quia nunquam tantum nefas, & tam grande piaculum factum eſt in Iſrael.

7 Adeſtis omnes filii Iſrael, decernite quid facere debeatis.

8 Staſque omnis populus, quaſi unius hominis ſermone reſpondit: Non recedemus in tabernacula noſtra, nec ſuam quiſquam intrabit domum:

9 Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus:

10 Decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus Iſrael, & centum de mille, & mille de decem millibus, ut comportent exercitui cibaria, & poſſimus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro ſcelere, quod meretur.

11 Convenitque univerſus Iſrael ad civitatem, quaſi homo unus, eadem mente, unoque conſilio.

12 Et miſerunt nuntios ad omnem tribum Benjamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in vobis repertum eſt;

13 Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, & auferatur malum de Iſrael. Qui noluerunt fratrum ſuorum filiorum Iſrael audire mandatum:

14 Sed ex cunctis urbibus, quæ ſortis ſuæ erant, convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, & contra univerſum populum Iſrael dimicarent.

15 Inventique ſunt viginti quinque millia de Benjamin educentium gladium, præter habitatores Gabaa,

16 Qui ſeptingenti erant viri fortiſſimi, ita ſiniſtra ut dextra præliantes: & ſic fundis lapides ad certum jacientes, ut capillum quoque poſſent

percutere, & nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur.

17 Virorum quoque Israel, absque filiis Benjamin, inventa sunt quadringenta millia educentium gladios, & paratorum ad pugnam.

18 Qui surgentes venerunt in domum Dei, hoc est, in Silo: consulueruntque Deum, atque dixerunt: Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin? Quibus respondit Dominus: Judas sit dux vester.

19 Statimque filii Israel surgentes mane, castrametati sunt juxta Gabaa:

20 Et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, urbem oppugnare cœperunt.

21 Egressique filii Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israel die illo viginti duo millia virorum.

22 Rursum filii Israel & fortitudine & numero confidentes, in eodem loco, in quo prius certaverant, aciem direxerunt:

23 Ita tamen ut prius ascenderent & flerent coram Domino usque ad noctem: consulerentque eum, & dicerent: Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus ille respodit: Ascendite ad eos, & inite certamen.

24 Cumque filii Israel altera die contra filios Benjamin ad prælium processissent,

25 Eruperunt filii Benjamin de portis Gabaa: & occurrentes eis, tanta in illos cæde bacchati sunt, ut decem & octo millia virorum educentium gladium prosternerent.

26 Quamobrem omnes filii Israel venerunt in domum Dei, & sedentes flebant coram Domino: jejunaveruntque die illo usque ad vesperam, & obtulerunt ei holocausta, atque pacificas victimas,

27 Et super statu suo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca fœderis Dei,

28 Et Phinees filius Eleazari filii Aaron præpositus domus. Consulueruntigitur Dominum, atque dixerunt: Exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros, an quiescere? Quibus ait Dominus: Ascendite, cras enim tradam eos in manus vestras. 29

29 Posueruntque filii Israel insidias per circuitum urbis Gabaa:

30 Et tertia vice, sicut semel & bis, contra Benjamin exercitum produxerunt.

31 Sed & filii Benjamin audacter eruperunt de civitate, & fugientes adversarios longius persecuti sunt, ita ut vulnerarent ex eis sicut primo die & secundo, & cæderent per duas semitas vertentes terga, quarum una ferebatur in Bethel, & altera in Gabaa, atque prosternerent triginta circiter viros:

32 Putaverunt enim solito eos more cedere. Qui fugam arte simulantes, inierunt consilium ut abstraherent eos de civitate, & quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent.

33 Omnes itaque filii Israel surgentes de sedibus suis, tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baalthamar Insidiæ quoque, quæ circa urbem erant, paulatim se aperire cœperunt,

34 Et ab Occidentali urbis parte procedere. Sed & alia decem millia virorum de universo Israel, habitatores urbis ad certamina provocabant. Ingravatumque est bellum contra filios Benjamin: & non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus,

35 Percussitque eos Dominus in conspectu filiorum Israel, & interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque millia & centum viros, omnes bellatores & educentes gladium.

36 Filii autem Benjamin, cum se inferiores esse vidissent, cœperunt fugere. Quod cernentes filii Israel, dederunt eis ad fugiendum locum, ut ad præparatas insidias devenirent, quas juxta urbem posuerant.

37 Qui cum repente de latibulis surrexissent, & Benjamin terga cædentibus daret, ingressi sunt civitatem, & percusserunt eam in ore gladii.

38 Signum autem dederant filii Israel his quos in insidiis collocaverant, ut postquam urbem cepissent, ignem accenderent: ut ascendente in altum fumo, captam urbem demonstrarent.

39 Quod cum cernerent filii Israel in ipso certamine positi (putaverunt enim filii Benjamin

eos fugere, & instantius persequebantur, cæsis de exercitu eorum triginta viris)

40 Et viderent quasi columnam fumi de civitate conscendere; Benjamin quoque aspiciens retro, cum captam cerneret civitatem, & flammas in sublime ferri;

41 Qui prius simulaverant fugam, versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent filii Benjamin, in fugam versi sunt,

42 Et ad viam deserti ire cœperunt, illuc quoque eos adversariis persequentibus. Sed & hi qui urbem succenderant, occurrerunt eis.

43 Atque ita factum est, ut ex utraque parte ab hostibus cæderentur, nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atque prostrati sunt ad Orientalem plagam urbis Gabaa.

44 Fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt, decem & octo millia virorum, omnes robustissimi pugnatores.

45 Quod cum vidissent qui remanserant de Benjamin fugerunt in solitudinem: & pergebant ad petram, cujus vocabulum est Remmon. In illa quoque fuga palantes, & in diversa tendentes, occiderunt quinque millia virorum. Et cum ultra tenderent, persecuti sunt eos, & interfecerunt etiam alia duo millia.

46 Et sic factum est, ut omnes qui ceciderant de Benjamin in diversis locis, essent viginti quinque millia, pugnatores ad bella promptissimi.

47 Remanserunt itaque de omni numero Benjamin, qui evadere, & fugere in solitudinem potuerunt, sexcenti viri: sederuntque in petra Remmon mensibus quatuor.

48 Regressi autem filii Israel, omnes reliquias civitatis, a viris usque ad jumenta, gladio percusserunt, cunctasque urbes & viculos Benjamin vorax flamma consumpsit.

CAPUT XXI.

Instauratur tribus Benjamin ex 400 virginibus in cæde habitatorum Jabes Galaad reservatis, & ex raptis ducentium choros in Silo virginibus.

1 JUraverunt quoque filii Israel in Maspha, & dixe-

dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis Benjamin de filiabus suis uxorem.

2 Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, & in conspectu ejus sedentes usque ad vesperam, levaverunt vocem, & magno ululatu cœperunt flere, dicentes:

3 Quare Domine Deus Israel, factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis?

4 Altera autem die diluculo consurgentes, extruxerunt altare: obtuleruntque ibi holocausta, & pacificas victimas, & dixerunt:

5 Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israel? Grandi enim juramento se constrinxerant, cum essent in Maspha, interfici eos qui defuissent.

6 Ductique pœnitentia filii Israel super fratre suo Benjamin, cœperunt dicere: Ablata est tribus una de Israel,

7 Unde uxores accipient? Omnes enim in commune juravimus, non daturos nos his filias nostras.

8 Idcirco dixerunt: Quis est de universis tribubus Israel, qui non ascendit ad Dominum in Maspha. Et ecce inventi sunt habitatores Jabes Galaad in illo exercitu non fuisse.

9 (Eo quoque tempore cum essent in Silo, nullus ex eis ibi repertus est.)

10 Miserunt itaque decem millia viros robustissimos, & præceperunt eis: Ite, & percutite habitatores Jabes Galaad in ore gladii, tam uxores quam parvulos eorum.

11 Et hoc erit quod observare debebitis: * Omne generis masculini, & mulieres quæ cognoverunt viros, interficite, virgines autem reservate. * Num. 31. 17. 18.

12 Inventæque sunt de Jabes Galaad quadringentæ virgines, quæ nescierunt viri thorum, & adduxerunt eas ad castra in Silo, in Terram Chanaan.

13 Miseruntque nuntios ad filios Benjamin, qui erant in Petra Remmon, & præceperunt eis, ut eos susciperent in pace.

14 Veneruntque filii Benjamin in illo tempore, & datæ sunt eis uxores de filiabus Jabes Galaad:

alias autem non repererunt, quas simili modo traderent.

15 Universusque Israel valde doluit, & egit pœnitentiam super interfectione unius tribus ex Israel.

16 Dixeruntque majores natu: Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? omnes in Benjamin fœminæ conciderunt.

17 Et magna nobis cura, ingentique studio providendum est, ne una tribus deleatur ex Israel.

18 Filias enim nostras eis dare non possumus constricti juramento & maledictione, qua diximus: maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin.

19 Ceperuntque consilium, atque dixerunt: Ecce solemnitas Domini est in Silo anniversaria, quæ sita est ad Septentrionalem urbis Bethel, & ad Orientalem plagam viæ quæ de Bethel tendit ad Sichimam, & ad Meridiem oppidi Lebona.

20 Præceperuntque filiis Benjamin, atque dixerunt: Ite: & latitate in vineis.

21 Cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere, exite repente de vineis, & rapite ex eis singuli uxores singulas, & pergite in Terram Benjamin.

22 Cumque venerint patres earum, ac fratres, & adversum vos queri cœperint, atque jurgari, dicemus eis: Miseremini eorum: non enim rapuerunt eas jure bellantium atque victorum, sed rogantibus ut acciperent, non dedistis, & a vestra parte peccatum est.

23 Feceruntque filii Benjamin, ut sibi fuerat imperatum: & juxta numerum suum, rapuerunt sibi de his quæ ducebant choros, uxores singulas: abieruntque in possessionem suam, ædificantes urbes, & habitantes in eis.

24 Filii quoque Israel reversi sunt per tribus & familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in Israel: sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

LI-

LIBER RUTH.

CAPUT PRIMUM.

Elimelech Bethlehemita præ nimia fame cum uxore Noemi ac duobus filiis in terram Moab concedit; quo una cum filiis mortuo, Noemi cum Ruth nuru sua in Bethlehem revertens, non vult vocari Noemi, sed Mara.

1 IN diebus unius judicis, quando judices præerant, facta est fames in Terra. Abiitque homo de Bethlehem Juda, ut peregrinaretur in regione Moabitide, cum uxore sua ac duobus liberis.

2 Ipse vocabatur Elimelech, & uxor ejus Noemi: & duo filii, alter Mahalon, & alter Chelion, Ephrathæi de Bethlehem Juda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi.

3 Et mortuus est Elimelech maritus Noemi: remansitque ipsa cum filiis.

4 Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis,

5 Et ambo mortui sunt, Mahalon videlicet & Chelion: remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito.

6 Et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua, de regione Moabitide: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas.

7 Egressa est itaque de loco peregrinationis suæ, cum utraque nuru: & jam in via revertendi posita in Terram Juda,

8 Dixit ad eas: Ite in domum matris vestræ, faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecistis cum mortuis & mecum.

9 Det vobis invenire requiem in domibus virorum, quos sortituræ estis. Et osculata est eas. Quæ elevata voce flere cœperunt,

10 Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.

alias autem non repererunt, quas simili modo traderent.

15 Universusque Israel valde doluit, & egit pœnitentiam super interfectione unius tribus ex Israel.

16 Dixeruntque majores natu: Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? omnes in Benjamin fœminæ conciderunt.

17 Et magna nobis cura, ingentique studio providendum est, ne una tribus deleatur ex Israel.

18 Filias enim nostras eis dare non possumus constricti juramento & maledictione, qua diximus: maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin.

19 Ceperuntque consilium, atque dixerunt: Ecce solemnitas Domini est in Silo anniversaria, quæ sita est ad Septentrionalem urbis Bethel, & ad Orientalem plagam viæ quæ de Bethel tendit ad Sichimam, & ad Meridiem oppidi Lebona.

20 Præceperuntque filiis Benjamin, atque dixerunt: Ite: & latitate in vineis.

21 Cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere, exite repente de vineis, & rapite ex eis singuli uxores singulas, & pergite in Terram Benjamin.

22 Cumque venerint patres earum, ac fratres, & adversum vos queri cœperint, atque jurgari, dicemus eis: Miseremini eorum: non enim rapuerunt eas jure bellantium atque victorum, sed rogantibus ut acciperent, non dedistis, & a vestra parte peccatum est.

23 Feceruntque filii Benjamin, ut sibi fuerat imperatum: & juxta numerum suum, rapuerunt sibi de his quæ ducebant choros, uxores singulas: abieruntque in possessionem suam, ædificantes urbes, & habitantes in eis.

24 Filii quoque Israel reversi sunt per tribus & familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in Israel: sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

LI-

LIBER RUTH.

CAPUT PRIMUM.

Elimelech Bethlehemita præ nimia fame cum uxore Noemi ac duobus filiis in terram Moab concedit; quo una cum filiis mortuo, Noemi cum Ruth nuru sua in Bethlehem revertens, non vult vocari Noemi, sed Mara.

1 IN diebus unius judicis, quando judices præerant, facta est fames in Terra. Abiitque homo de Bethlehem Juda, ut peregrinaretur in regione Moabitide, cum uxore sua ac duobus liberis.

2 Ipse vocabatur Elimelech, & uxor ejus Noemi: & duo filii, alter Mahalon, & alter Chelion, Ephrathæi de Bethlehem Juda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi.

3 Et mortuus est Elimelech maritus Noemi: remansitque ipsa cum filiis.

4 Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis,

5 Et ambo mortui sunt, Mahalon videlicet & Chelion: remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito.

6 Et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua, de regione Moabitide: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas.

7 Egressa est itaque de loco peregrinationis suæ, cum utraque nuru: & jam in via revertendi posita in Terram Juda,

8 Dixit ad eas: Ite in domum matris vestræ, faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecistis cum mortuis & mecum.

9 Det vobis invenire requiem in domibus virorum, quos sortituræ estis. Et osculata est eas. Quæ elevata voce flere cœperunt,

10 Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.

11 Quibus illa respondit : Revertimini filiæ meæ, cur venitis mecum? num ultra habeo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis?

12 Revertimini filiæ meæ, & abite: jam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo conjugali. Etiam si possem hac nocte concipere, & parere filios,

13 Si eos expectare velitis, donec crescant, & annos pubertatis impleant, ante eritis vetulæ quam nubatis. Nolite, quæso, filiæ meæ: quia vestra angustia magis me premit, & egressa est manus Domini contra me.

14 Elevata igitur voce, rursum flere cœperunt: Orpha osculata est socrum, ac reversa est: Ruth adhæsit socrui suæ.

15 Cui dixit Noemi: En reversa est cognata tua ad populum suum, & ad deos suos, vade cum ea.

16 Quæ respondit: Ne adversèris mihi ut relinquam te & abeam: quocumque enim perrexeris, pergam: & ubi morata fueris, & ego pariter morabor: Populus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.

17 Quæ te terra morientem susceperit, in ea moriar: ibique locum accipiam sepulturæ. Hæc mihi faciat Dominus, & hæc addat, si non sola mors me & te separaverit.

18 Videns ergo Noemi, quod obstinato animo Ruth decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ad suos ultra reditum persuadere:

19 Profectæque sunt simul, & venerunt in Bethlehem. Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebuit: dicebantque mulieres: Hæc est illa Noemi.

20 Quibus ait: Ne vocetis me Noemi (id est pulchram) sed vocate me Mara (id est, amaram) quia amaritudine valde replevit me Omnipotens.

21 Egressa sum plena, & vacuam reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noemi, quam Dominus humiliavit, & afflixit Omnipotens?

22 Venit ergo Noemi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suæ: ac reversa est in Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

CA-

CAPUT II.

Ruth pressa fame, spicas in agro Booz affinis sui colligens, gratiam apud eum invenit, & læta vesperi ad socrum reversa, multum frumenti & de ciborum reliquiis ei affert.

1 ERat autem viro Elimelech consanguineus, homo potens, & magnarum opum, nomine Booz.

2 Dixitque Ruth Moabitis ad socrum suam: Si jubes, vadam in agrum, & colligam spicas, quæ fugerint manus metentium, ubicumque clementis in me patrisfamilias reperero gratiam. Cui illa respondit: Vade filia mea.

3 Abiit itaque & colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet Dominum nomine Booz, qui erat de cognatione Elimelech.

4 Et ecce, ipse veniebat de Bethlehem, dixitque messoribus: Dominus vobiscum. Qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus.

5 Dixitque Booz juveni, qui messoribus præerat: Cujus est hæc puella?

6 Cui respondit: Hæc est Moabitis, quæ venit cum Noemi, de regione Moabitide,

7 Et rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens messorum vestigia, & de mane usque nunc stat in agro, & ne ad momentum quidem domum reversa est.

8 Et ait Booz ad Ruth: Audi filia ne vadas in alterum agrum ad colligendum, nec recedas ab hoc loco: sed jungere puellis meis,

9 Et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi, sed etiam si sitieris, vade ad sarciunulas, & bibe aquas, de quibus & pueri bibunt.

10 Quæ cadens in faciem suam & adorans super terram, dixit ad eum: Unde mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris peregrinam mulierem?

11 Cui ille respondit: Nuntiata sunt mihi omnia, quæ feceris socrui tuæ post mortem viri tui: & quod reliqueris parentes tuos, & terram

ram in qua nata es, & veneris ad populum, quem antea nesciebas.

12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam mercedem recipias a Domino Deo Israel, ad quem venisti, & sub cujus confugisti alas.

13 Quæ ait: Inveni gratiam apud oculos tuos domine mi, qui consolatus es me, & locutus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum similis unius puellarum tuarum.

14 Dixitque ad eam Booz: Quando hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem, & intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad messorum latus, & congessit polentam sibi, comeditque & saturata est, & tulit reliquias.

15 Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris suis, dicens: Etiamsi vobiscum metere voluerit, ne prohibeatis eam:

16 Et de vestris quoque manipulis projicite de industria, & remanere permittite, ut absque rubore colligat, & colligentem nemo corripiat.

17 Collegit ergo in agro usque ad vesperam: & quæ collegerat virga cædens & excutiens, invenit hordei quasi ephi mensuram, id es, tres modios.

18 Quos portans reversa est in civitatem, & ostendit socrui suæ: insuper protulit, & dedit ei de reliquiis cibi sui, quo saturata fuerat.

19 Dixitque ei socrus sua: Ubi hodie collegisti, & ubi fecisti opus? sit benedictus qui misertus est tui. Indicavitque ei apud quem fuisset operata: & nomen dixit viri, quod Booz vocaretur.

20 Cui respondit Noemi: Benedictus sit a Domino: quoniam eamdem gratiam, quam præbuerat vivis, servavit & mortuis. Rursumque ait: Propinquus noster est homo.

21 Et Ruth, Hoc quoque, inquit, præcepit mihi, ut tamdiu messoribus ejus jungerer, donec omnes segetes meterentur.

22 Cui dixit socrus: Melius est, filia mea, ut cum puellis ejus exeas ad metendum, ne in alieno agro quispiam resistat tibi.

23 Juncta est itaque puellis Booz: & tamdiu cum eis messuit, donec hordea & triticum in horreis conderentur.

CAPUT III.

Ruth socrus suæ consilio obsecuta ad pedes Booz dormientis recumbens, nuptias verecunde postulat; accepto læto responso, sex hordei modios ad socrum defert.

1 Postquam autem reversa est ad socrum suam, audivit ab ea: Filia mea, quæram tibi requiem, & providebo ut bene sit tibi.

2 Booz iste, cujus puellis in agro juncta es, propinquus noster est, & hac nocte aream hordei ventilat.

3 Lavare igitur, & ungere, & induere cultioribus vestimentis, & descende in aream. Non te videat homo, donec esum potumque finierit.

4 Quando autem ierit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: veniesque & discooperies pallium, quo operitur a parte pedum, & projicies te, & ibi jacebis: ipse autem dicet tibi quid agere debeas.

5 Quæ respondit: Quidquid præceperis faciam.

6 Descenditque in aream, & fecit omnia, quæ sibi imperaverat socrus.

7 Cumque comedisset Booz, & bibisset, & factus esset hilarior, isseque ad dormiendum juxta acervum manipulorum, venit abscondite, & discooperto pallio a pedibus ejus, se projecit.

8 Et ecce, nocte jam media expavit homo, & conturbatus est; viditque mulierem jacentem ad pedes suos,

9 Et ait illi: Quæ es? Illaque respondit: Ego sum Ruth ancilla tua, expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es.

10 Et ille, benedicta, inquit, es a Domino filia, & priorem misericordiam posteriore superasti: quia non es secuta juvenes pauperes, sive divites.

11 Noli ergo metuere: sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis meæ, mulierem te esse virtutis.

12 Nec abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior.

13 Quiesce hac nocte: & facto mane, si te voluerit propinquitatis jure retinere, bene res acta est: sin autem ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione suscipiam, vivit Dominus. Dormi usque mane.

14 Dormivit itaque ad pedes ejus, usque ad noctis abscessum. Surrexit itaque antequam homines se cognoscerent mutuo, & dixit Booz: Cave ne quis noverit quod huc veneris.

15 Et rursum, Expande, inquit, pallium tuum, quo operiris, & tene utraque manu. Qua extendente, & tenente, mensus est sex modios hordei, & posuit super eam. Quæ portans ingressa est civitatem,

16 Et venit ad socrum suam. Quæ dixit ei: Quid egisti filia? Narravitque ei omnia, quæ sibi fecisset homo.

17 Et ait: Ecce sex modios hordei dedit mihi, & ait: Nolo vacuam te reverti ad socrum tuam.

18 Dixitque Noemi: Expecta filia donec videamus quem res exitum habeat. Neque enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est.

CAPUT IV.

Booz coram senioribus civitatis, accipit possessionem Elimelech, & Ruth nurum defuncti in uxorem (cedente alio propinquiore juri propinquitatis) ex qua genuit Obed avum Davidis regis.

1 Ascendit ergo Booz ad portam, & sedit ibi. Cumque vidisset propinquum præterire, de quo prius sermo habitus est, dixit ad eum: Declina paulisper, & sede hic: vocans eum nomine suo. Qui divertit, & sedit.

2 Tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis, dixit ad eos: Sedete hic.

3 Quibus sedentibus, locutus est ad propinquum: Partem agri fratris nostri Elimelech vendet Noemi, quæ reversa est de regione Moabitide:

4 Quod audire te volui, & tibi dicere coram cunctis sedentibus, & majoribus natu de populo meo. Si vis possidere jure propinquitatis: eme, & possside. Sin autem displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut sciam quid facere debeam. Nullus enim est propinquus, excepto te, qui prior es: & me, qui secundus sum. At ille respondit: Ego agrum emam.

5 Cui dixit Booz: Quando emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidem, quæ uxor defuncti fuit, debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui in hæreditate sua.

6 Qui respondit: Cedo juri propinquitatis: neque enim posteritatem familiæ meæ delere debeo. Tu meo utere privilegio, quo me libenter carere profiteor.

7 * Hic autem erat mos antiquitus in Israel inter propinquos, ut si quando alter alteri suo juri cedebat: ut esset firma concessio, solvebat homo calceamentum suum, & dabat proximo suo, hoc erat testimonium cessionis in Israel. * Deut. 25. 7.

8 Dixit ergo propinquo suo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo.

9 At ille majoribus natu, & universo populo, Testes vos, inquit, estis hodie, quod possederim omnia quæ fuerunt Elimelech; & Chelion, & Mahalon, tradente Noemi:

10 Et Ruth Moabitidem, uxorem Mahalon, in conjugium sumpserim, ut suscitem nomen defuncti in hæreditate sua, ne vocabulum ejus de familia sua ac fratribus & populo deleatur. Vos, inquam, hujus rei testes estis.

11 Respondit omnis populus, qui erat in porta, & majores natu: Nos testes sumus: faciat Dominus hanc mulierem, quæ ingreditur domum tuam, sicut Rachel, & Liam, quæ ædificaverunt domum Israel: ut sit exemplum virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen in Bethlehem:

12 Fiatque domus tua, sicut domus Phares, * quem Thamar peperit Judæ, de semine quod cibi dederit Dominus ex hac puella. * Gen. 38. 29.

13 Tulit itaque Booz Ruth, & accepit uxorem: ingressusque est ad eam, * & dedit illi Dominus ut conciperet, & pareret filium. * 1. Par. 2. 5. & 4. 1. Matth. 1. 3.

14 Dixeruntque mulieres ad Noemi: Benedictus Dominus, qui non est passus ut deficeret suc.

succeſſor familiæ tuæ, & vocaretur nomen ejus in Iſrael,

15 Et habeas qui conſoletur animam tuam, & enutriat ſenectutem. De nuru enim tua natus eſt, quæ te diligit: & multo tibi melior eſt, quam ſi ſeptem haberes filios.

16 Suſceptumque Noemi puerum poſuit in ſinu ſuo, & nutricis ac gerulæ fungebatur officio.

17 Vicinæ autem mulieres congratulantes ei, & dicentes: Natus eſt filius Noemi: vocaverunt nomen ejus Obed: hic eſt pater Iſai, patris David.

18 Hæ ſunt generationes Phares: Phares genuit Eſron.

19 Eſron genuit Aram, Aram genuit Aminadab,

20 Aminadab genuit Nahaſſon, Nahaſſon genuit Salmon,

21 Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed,

22 Obed genuit Iſai, Iſai genuit David.

LIBER PRIMUS SAMUELIS, QUEM NOS PRIMUM REGUM DICIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Elcana habuit uxores Annam & Phenennam: quarum Anna diu ſterilis & æmulæ improperio triſtis, fuſa in Silo coram Heli oratione ad Dominum, genuit Samuelem; quem ablactatum Domino obtulit, ut voverat.

1 FUIT vir unus de Ramathaimſophim, de monte Ephraim, & nomen ejus Elcana, filius Jeroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephrathæus:

2 Et

2 Et habuit duas uxores, nomen uni Anna, & nomen ſecundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filii: Annæ autem non erant liberi.

3 Et aſcendebat vir ille de civitate ſua ſtatutis diebus, ut adoraret & ſacrificaret Domino exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni & Phinees, ſacerdotes Domini.

4 Venit ergo dies, & immolavit Elcana, deditque Phenennæ uxori ſuæ, & cunctis filiis ejus, & filiabus partes:

5 Annæ autem dedit partem unam triſtis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluſerat vulvam ejus.

6 Affligebat quoque eam æmula ejus, & vehementer angebat, in tantum, ut exprobraret quod Dominus concluſiſſet vulvam ejus:

7 Sicque faciebat per ſingulos annos, cum redeunte tempore aſcenderent ad templum Domini: & ſic provocabat eam. Porro illa flebat, & non capiebat cibum.

8 Dixit ergo ei Elcana vir ſuus: Anna, cur fles? & quare non comedis? & quam ob rem affligitur cor tuum? nunquid non ego melior tibi ſum, quam decem filii?

9 Surrexit autem Anna poſtquam comederat, & biberat in Silo. Et Heli ſacerdote ſedente ſuper ſellam ante poſtes templi Domini,

10 Cum eſſet Anna amaro animo, oravit ad Dominum, flens largiter,

11 Et votum vovit, dicens: Domine exercituum, ſi reſpiciens videris afflictionem famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederiſque ſervæ tuæ ſexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, & novacula non aſcendet ſuper caput ejus.

12 Factum eſt autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli obſervaret os ejus.

13 Porro Anna loquebatur in corde ſuo, tantumque labia illius movebantur, & vox penitus non audiebatur. Æſtimavit ergo eam Heli temulentam,

14 Dixitque ei: Uſquequo ebria eris? digere pauliſper vinum, quo mades.

15 Respondens Anna, Nequaquam, inquit, domine mi: nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque & omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini.

16 Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris, & mœroris mei locuta sum usque in præsens.

17 Tunc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Israel det tibi petitionem tuam, quam rogasti eum.

18 Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam, & comedit, vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati.

19 Et surrexerunt mane, & adoraverunt coram Domino: reversique sunt, & venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem suam: & recordatus est ejus Dominus.

20 Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, & peperit filium, vocavitque nomen ejus Samuel: eo quod a Domino postulasset eum:

21 Ascendit autem vir ejus Elcana, & omnis domus ejus, ut immolaret Domino hostiam solemnem, & votum suum,

22 Et Anna non ascendit: dixit enim viro suo, Non vadam, donec ablactetur infans, & ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, & maneat ibi jugiter.

23 Et ait ei Elcana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur, & mane donec ablactes eum: precorque ut impleat Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, & lactavit filium suum, donec amoveret eum a lacte.

24 Et adduxit eum secum, postquam ablactaverat, in vitulis tribus, & tribus modiis farinæ & amphora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus:

25 Et immolaverunt vitulum, & obtulerunt puerum Heli.

26 Et ait Anna: Obsecro mi domine, vivit anima tua domine: ego sum illa mulier, quæ steti coram te hic orans Dominum. 27

27 Pro puero isto oravi, & dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulavi eum.

28 Idcirco & ego commodavi eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit commodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, & ait:

CAPUT II.

Annæ canticum in gratiarum actionem; quæ rursum tres filios & duas filias generavit: ob peccata autem filiorum Heli & nimiam patris indulgentiam, sit illi & domui ejus comminatio, ac mors filiorum prædicitur.

1 EXultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo meo: dilatatum est os meum super inimicos meos; quia lætata sum in salutari tuo.

2 Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster.

3 Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes: recedant vetera de ore vestro: quia Deus scientiarum, Dominus est, & ipsi præparantur cogitationes.

4 Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore.

5 Repleti prius, pro panibus se locaverunt: & famelici saturati sunt: donec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

6 * Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. * *Deut. 32. 39. Tob. 13. 2. Sap. 16. 13.*

7 Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat.

8 Suscitat de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem: ut sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.

9 Pedes sanctorum suorum servabit, & impii in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

10 Dominum formidabunt adversarii ejus: & super ipsos in cœlis tonabit: Dominus judicabit fines Terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui.

11 Et abiit Elcana Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis.

12 Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum,

13 Neque officium sacerdotum ad populum: sed quicumque immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis, dum coquerentur carnes, & habebat fuscinulam tridentem in manu sua,

14 Et mittebat eam in lebetem, vel in caldariam, aut in ollam, sive in cacabum: & omne, quod levabat fuscinula, tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant universo Israel venientium in Silo.

15 Etiam antequam adolerent adipem, veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti: Da mihi carnem, ut coquam sacerdoti: non enim accipiam a te carnem coctam, sed crudam.

16 Dicebatque illi immolans: Incendatur primum juxta morem hodie adeps, & tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua. Qui respondens ajebat ei: Nequaquam: nunc enim dabis, alioquin tollam vi.

17 Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino: quia retrahebant homines a sacrificio Domini.

18 Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer, accinctus ephod lineo.

19 Et tunicam parvam faciebat ei mater sua, quam afferebat statutis diebus, ascendens cum viro suo, ut immolaret hostiam solemnem.

20 Et benedixit Heli Elcanæ & uxori ejus: dixitque ei: Reddat tibi Dominus semen de muliere hac, pro fœnore quod commodasti Domino. Et abierunt in locum suum.

21 Visitavit ergo Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios, & duas filias: & magnificatus est puer Samuel apud Dominum.

22 Heli autem erat senex valde, & audivit omnia quæ faciebant filii sui universo Israeli: & quomodo dormiebant cum mulieribus quæ observabant ad ostium tabernaculi:

23 Et dixit eis: Quare facitis res hujuscemodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo?

24 Nolite

24 Nolite filii mei; non enim est bona fama, quam ego audio, ut transgredi faciatis populum Domini

25 Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui; quia voluit Dominus occidere eos.

26 Puer autem Samuel proficiebat, atque crescebat, & placebat tam Domino quam hominibus.

27 Venit autem vir Dei ad Heli, & ait ad eum: Hæc dicit Dominus: Nunquid non aperte revelatus sum domui patris tui, cum essent in Ægypto in domo Pharaonis?

28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Israel mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad altare meum, & adoleret mihi incensum, & portaret ephod coram me: & dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israel.

29 Quare calce abjecistis victimam meam, & munera mea, quæ præcepi ut offerrentur in templo: & magis honorasti filios tuos quam me, ut comederetis primitias omnis sacrificii Israel populi mei?

30 Propterea ait Dominus Deus Israel: * Loquens locutus sum, ut domus tua, & domus patris tui ministraret in conspectu meo, usque in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Absit hoc a me: sed quicumque glorificaverit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. * 3 Reg. 2. 27.

31 Ecce dies veniunt: & præcidam brachium tuum, & brachium domus patris tui, ut non sit senex in domo tua.

32 Et videbis æmulum tuum in templo, in universis prosperis Israel: & non erit senex in domo tua omnibus diebus.

33 Verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo: sed ut deficiant oculi tui, & tabescat anima tua: & pars magna domus tuæ morietur cum ad virilem ætatem venerit.

34 Hoc autem erit tibi signum, quod venturum est duobus filiis tuis, Ophni & Phinees: In die uno morientur ambo.

35 Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui

juxta cor meum, & animam meam faciet: & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus.

36 Futurum est autem, ut quicumque remanserit in domo tua, veniat ut oretur pro eo, & offerat nummum argenteum, & tortam panis, dicatque: Dimitte me, obsecro, ad unam partem sacerdotalem, ut comedam buccellam panis.

CAPUT III.

Samuel quater a Domino vocatus, revelationem sibi adversum Heli factam, ei refert: & paulatim toti Israeli suis prophetiis innotescit.

1 PUer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, & sermo Domini erat pretiosus in diebus illis, non erat visio manifesta.

2 Factum est ergo in die quadam, Heli jacebat in loco suo, & oculi ejus caligaverant, nec poterat videre:

3 Lucerna Dei antequam extingueretur, Samuel dormiebat in templo Domini, ubi erat arca Dei.

4 Et vocavit Dominus Samuel. Qui respondens, ait: Ecce ego.

5 Et cucurrit ad Heli: & dixit: Ecce ego: vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi: revertere, & dormi. Et abiit, & dormivit.

6 Et adjecit Dominus rursum vocare Samuelem. Consurgensque Samuel, abiit ad Heli, & dixit: Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit: Non vocavi te fili mi: revertere & dormi.

7 Porro Samuel necdum sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei sermo Domini.

8 Et adjecit Dominus: & vocavit adhuc Samuelem tertio. Qui consurgens abiit ad Heli.

9 Et ait: Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit ergo Heli quia Dominus vocaret puerum: & ait ad Samuelem: Vade, & dormi: & si deinceps vocaverit te, dices: Loquere Domine, quia audit servus tuus. Abiit ergo Samuel, & dormivit in loco suo.

10 Et venit Dominus, & stetit: & vocavit, sicut vocaverat secundo; Samuel, Samuel. Et ait

ait Samuel: Loquere Domine: quia audit servus tuus.

11 Et dixit Dominus ad Samuelem: Ecce ego facio verbum in Israel: quod quicumque audierit, tinnient ambæ aures ejus.

12 In die illa suscitabo adversum Heli omnia quæ locutus sum super domum ejus: incipiam, & complebo.

13 Prædixi enim ei, quod judicaturus essem domum ejus in æternum, propter iniquitatem, eo quod noverat indigne agere filios suos, & non corripuerit eos.

14 Idcirco juravi domui Heli quod non expietur iniquitas domus ejus victimis & muneribus usque in æternum.

15 Dormivit autem Samuel usque mane, aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel timebat indicare visionem Heli.

16 Vocavit ergo Heli Samuelem, & dixit: Samuel fili mi. Qui respondens, ait: Præsto sum.

17 Et interrogavit eum: Quis est sermo, quem locutus est Dominus ad te? oro te ne celaveris me. Hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis, quæ dicta sunt tibi.

18 Indicavit itaque ei Samuel universos sermones, & non abscondit ab eo. Et ille respondit: Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat.

19 Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram.

20 Et cognovit universus Israel a Dan, usque Bersabee, quod fidelis Samuel propheta esset Domini.

21 Et addidit Dominus ut appareret in Silo, quoniam revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo, juxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis universo Israeli.

CAPUT IV.

Cæduntur Israelitæ a Philisthæis, rursumque adducta in castra arca cæduntur, captaque arca duo

filii Heli occiduntur: quibus auditis, Heli corruens occumbit, & nurus eis in partu moritur.

1 ET factum est in diebus illis, convenerunt Philisthiim in pugnam: & egressus est Israel obviam Philisthiim in prælium, & castrametatus est juxta Lapidem adjutorii. Porro Philisthiim venerunt in Aphec,

2 Et instruxerunt aciem contra Israel. Inito autem certamine, terga vertit Israel Philisthæis: & cæsa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quatuor millia virorum.

3 Et reversus est populus ad castra: dixeruntque majores natu de Israel: Quare percussit nos Dominus hodie coram Philisthiim? Afferamus ad nos de Silo arcam fœderis Domini, & veniat in medium nostri, ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum.

4 Misit ergo populus in Silo, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum sedentis super Cherubim: erantque duo filii Heli cum arca fœderis Dei, Ophni & Phinees.

5 Cumque veniisset arca fœderis Domini in castra, vociferatus est omnis Israel clamore grandi, & personuit terra.

6 Et audierunt Philisthiim vocem clamoris, dixeruntque: Quænam est hæc vox clamoris magni in castris Hebræorum? Et cognoverunt quod arca Domini veniisset in castra.

7 Timueruntque Philisthiim, dicentes: Venit Deus in castra. Et ingemuerunt, dicentes:

8 Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio heri & nudiustertius: væ nobis. Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium istorum? hi sunt Dii, qui percusserunt Ægyptum omni plaga, in deserto.

9 Confortamini, & estote viri Philisthiim: ne serviatis Hebræis, sicut & illi servierunt vobis: confortamini, & bellate.

10 Pugnaverunt ergo Philisthiim, & cæsus est Israel & fugit unusquisque in tabernaculum suum: & facta est plaga magna nimis: & ceciderunt de Israel triginta millia peditum.

11 Et arca Dei capta est: duo quoque filii Heli mortui sunt, Ophni & Phinees.

12

12 Currens autem vir de Benjamin ex acie, venit in Silo in die illa, scissa veste, & conspersus pulvere caput.

13 Cumque ille veniisset, Heli sedebat super sellam contra viam spectans. Erat enim cor ejus pavens pro arca Dei. Vir autem ille postquam ingressus est, nuntiavit urbi: & ululavit omnis civitas.

14 Et audivit Heli sonitum clamoris, dixitque: Quis est hic sonitus tumultus hujus? At ille festinavit, & venit, & nuntiavit Heli.

15 Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi ejus caligaverant, & videre non poterat.

16 Et dixit ad Heli: Ego sum, qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actum est fili mi?

17 Respondens autem ille, qui nuntiabat: Fugit, inquit, Israel coram Philisthiim, & ruina magna facta est in populo: insuper & duo filii tui mortui sunt, Ophni & Phinees: & arca Dei capta est.

18 Cumque ille nominasset arcam Dei, cecidit de sella retrorsum juxta ostium, & fractis cervicibus mortuus est. Senex enim erat vir & grandævus: & ipse judicavit Israel quadraginta annis.

19 Nurus autem ejus, uxor Phinees, prægnans erat, vicinaque partui: & audito nuntio, quod capta esset arca Dei, & mortuus esset socer suus, & vir suus, incurvavit se, & peperit: irruerant enim in eam dolores subiti.

20 In ipso autem momento mortis ejus, dixerunt ei, quæ stabant circa eam: Ne timeas, quia filium peperisti. Quæ non respondit eis, neque animadvertit.

21 Et vocavit puerum, Ichabod, dicens: Translata est gloria de Israel, quia capta est arca Dei, & pro socero suo & pro viro suo:

22 Et ait: Translata est gloria ab Israel, eo quod capta est arca Dei.

CAPUT V.

Dagon coram arca semel, ac iterum corruit, abscissis in limine capite & manibus. Philisthæi quo-

que mariscis & muribus percussi, arcam a se repellunt.

1 PHilisthiim autem tulerunt arcam Dei, & asportaverunt eam a Lapide adjutorii in Azotum.

2 Tuleruntque Philisthiim arcam Dei, & intulerunt eam in Templum Dagon, & statuerunt eam juxta Dagon.

3 Cumque surrexissent diluculo Azotii altera die, ecce Dagon jacebat pronus in terra ante arcam Domini: & tulerunt Dagon, & restituerunt eum in locum suum.

4 Rursumque mane die altera consurgentes, invenerunt Dagon jacentem super faciem suam in terra coram arca Domini: caput autem Dagon, & duæ palmæ manuum ejus abscissæ erant super limen:

5 Porro Dagon solus truncus remanserat in loco suo. Propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum ejus, super limen Dagon in Azoto usque in hodiernum diem.

6 Aggravata est autem manus Domini super Azotios, & demolitus est eos: * & percussit in secretiori parte natium Azotum, & fines ejus. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis, & nati sunt mures, & facta est confusio mortis magnæ in civitate.

* *Psal.* 77. 66.

7 Videntes autem viri Azotii hujuscemodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Israel apud nos: quoniam dura est manus ejus super nos, & super Dagon deum nostrum.

8 Et mittentes congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum ad se, & dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israel? Responderuntque Gethæi: Circumducatur arca Dei Israel. Et circumduxerunt arcam Dei Israel.

9 Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus domini per singulas civitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros uniuscujusque urbis a parvo usque ad majorem, & computrescebant prominentes extales eorum. Inieruntque Gethæi consilium, & fecerunt sibi sedes pelliceas.

10

10 Miserunt ergo arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes: Adduxerunt ad nos arcam Dei Israel, ut interficiat nos & populum nostrum.

11 Miserunt itaque & congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum, qui dixerunt: Dimittite arcam Dei Israel, & revertatur in locum suum, & non interficiat nos cum populo nostro.

12 Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus, & gravissima valde manus Dei. Viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natium: & ascendebat ululatus uniuscujusque civitatis in cœlum.

CAPUT VI.

Philistæi arcam cum votivis donariis, muribus & anis aureis, suorum sacerdotum consilio, a se remittunt per vaccas lactantes & novum plaustrum usque Bethsames: ubi vaccas super ligna plaustri Bethsamitæ immolaverunt, plurimis de populo ac plebe a Domino interemptis, quod arcam Dei non sat reverenter conspexissent.

1 FUit ergo arca Domini in regione Philisthinorum septem mensibus.

2 Et vocaverunt Philisthiim sacerdotes & divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt:

3 Si remittitis arcam Dei Israel, nolite dimittere eam vacuam, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, & tunc curabimini: & scietis quare non recedat manus ejus a vobis.

4 Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi:

5 Juxta numerum provinciarum Philisthinorum, quinque anos aureos facietis, & quinque mures aureos; quia plaga una fuit omnibus vobis, & satrapis vestris. Facietisque similitudines anorum vestrorum, & similitudines murium, qui demoliti sunt terram. Et dabitis Deo Israel gloriam: si forte relevet manum suam a vobis, & a diis vestris, & a terra vestra.

6 Quare aggravatis corda vestra, sicut aggravavit Ægyptus, & Pharao cor suum? * nonne post-

* *Exod.* 12. 31.

quam

quam percuſſus eſt, tunc dimiſit eos, & abierunt?

7 Nunc ergo arripite & facite plauſtrum novum unum: & duas vaccas fœtas, quibus non eſt impoſitum jugum, jungite in plauſtro, & recludite vitulos earum domi.

8 Tolletiſque arcam Domini, & ponetis in plauſtro, & vaſa aurea, quæ exolviſtis ei pro delicto, ponetis in capſellam ad latus ejus: & dimittite eam, ut vadat.

9 Et aſpicietis: & ſi quidem per viam finium ſuorum aſcenderit contra Bethſames, ipſe fecit nobis hoc malum grande: ſin autem minime; ſciemus quia nequaquam manus ejus tetigit nos, ſed caſu accidit.

10 Fecerunt ergo illi hoc modo: & tollentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos, junxerunt ad plauſtrum, vituloſque earum concluſerunt domi.

11 Et poſuerunt arcam Dei ſuper plauſtrum, & capſellam, quæ habebat mures aureos & ſimilitudines anorum.

12 Ibant autem in directum vaccæ, per viam quæ ducit Bethſames, & itinere uno gradiebantur, pergentes & mugientes: & non declinabant neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram: ſed & ſatrapæ Philiſthiim ſequebantur uſque ad terminos Bethſames.

13 Porro Bethſamitæ metebant triticum in valle: & elevantes oculos ſuos, viderunt arcam, & gaviſi ſunt cum vidiſſent.

14 Et plauſtrum venit in agrum Joſue Bethſamitæ, & ſtetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plauſtri, vaccaſque impoſuerunt ſuper ea holocauſtum Domino.

15 Levitæ autem depoſuerunt arcam Dei, & capſellam, quæ erat juxta eam, in qua erant vaſa aurea, & poſuerunt ſuper lapidem grandem. Viri autem Bethſamitæ obtulerunt holocauſta, & immolaverunt victimas in die illa Domino.

16 Et quinque ſatrapæ Philiſthinorum viderunt, & reverſi ſunt in Accaron in die illa.

17 Hi ſunt autem ani aurei, quos reddiderunt Philiſthiim pro delicto, Domino: Azotus unum, Gaza

Gaza unum, Aſcalon unum, Geth unum, Accaron unum:

18 Et mures aureos ſecundum numerum urbium Philiſthiim, quinque provinciarum, ab urbe murata, uſque ad villam, quæ erat abſque muro, & uſque ad Abel magnum, ſuper quem poſuerunt arcam Domini, quæ erat uſque in illum diem in agro Joſue Bethſamitis.

19 Percuſſit autem de viris Bethſamitibus, eo quod vidiſſent arcam Domini: & percuſſit de populo ſeptuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. Luxitque populus, eo quod Dominus percuſſiſſet plebem plaga magna.

20 Et dixerunt viri Bethſamitæ: Quis poterit ſtare in conſpectu Domini Dei ſancti hujus? & ad quem aſcendet a nobis?

21 Miſeruntque nuntios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: Reduxerunt Philiſthiim arcam Domini, deſcendite, & reducite eam ad vos.

CAPUT VII.

Reducitur arca in domum Abinadab in Gabaa, & Samuelis hortatu Iſraelitæ ad Dominum converſi, Philiſthæos vicerunt, orante pro ipſis Samuele.

1 VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & reduxerunt arcam Domini, & intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem filium ejus ſanctificaverunt, ut cuſtodiret arcam Domini.

2 Et factum eſt, ex qua die manſit arca Domini in Cariathiarim, multiplicati ſunt dies (erat quippe jam annus vigeſimus) & requievit omnis domus Iſrael poſt Dominum.

3 Ait autem Samuel ad univerſam domum Iſrael, dicens: * Si in toto corde veſtro revertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio veſtri, Baalim & Aſtaroth: & præparate corda veſtra Domino & ſervite ei ſoli, & eruet vos de manu Philiſthiim. *Deut. 6. 13. Matth. 4. 10.*

4 Abſtulerunt ergo filii Iſrael Baalim & Aſtaroth, & ſervierunt Domino ſoli.

5 Dixit autem Samuel: Congregate univerſum Iſrael in Maſphath, ut orem pro vobis Dominum.

6 Et

6 Et convenerunt in Maſphath: hauſeruntque aquam, & effuderunt in conſpectu Domini, & jejunaverunt in die illa, atque dixerunt ibi: Peccavimus Domino. Judicavitque Samuel filios Iſrael in Maſphath.

7 Et audierunt Philiſthiim quod congregati eſſent filii Iſrael in Maſphath, & aſcenderunt ſatrapæ Philiſthinorum ad Iſrael. Quod cum audiſſent filii Iſrael, timuerunt a facie Philiſthinorum.

8 Dixeruntque ad Samuelem: Ne ceſſes pro nobis clamare ad Dominum Deum noſtrum, ut ſalvet nos de manu Philiſthinorum.

9 Tulit autem Samuel agnum lactentem unum, & obtulit illum holocauſtum integrum Domino: & clamavit Samuel ad Dominum pro Iſrael, & exaudivit eum Dominus.

10 Factum eſt autem, cum Samuel offerret holocauſtum, Philiſthiim iniere prælium contra Iſrael: * intonuit autem Dominus fragore magno in die illa ſuper Philiſthiim, & exterruit eos, & cæſi ſunt a facie Iſrael.

* Eccli. 46. 20.

11 * Egreſſique viri Iſrael de Maſphath perſecuti ſunt Philiſthæos, & percuſſerunt eos usque ad locum, qui erat ſubter Bethchar.

* Eccli. 46. 21.

12 Tulit autem Samuel lapidem unum, & poſuit eum inter Maſphath & inter Sen: & vocavit nomen loci illius, Lapis adjutorii. Dixitque: Hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus.

13 Et humiliati ſunt Philiſthiim, nec apposuerunt ultra ut venirent in terminos Iſrael. Facta eſt itaque manus Domini ſuper Philiſthæos, cunctis diebus Samuelis.

14 Et redditæ ſunt urbes, quas tulerant Philiſthiim ab Iſrael, Iſraeli, ab Accaron usque Geth, & terminos ſuos: liberavitque Iſrael de manu Philiſthinorum, eratque pax inter Iſrael & Amorrhæum.

15 Judicabat quoque Samuel Iſraelem cunctis diebus vitæ ſuæ:

16 Et ibat per ſingulos annos circuiens Bethel & Galgala & Maſphath, & judicabat Iſraelem in ſupradictis locis.

17 Re-

17 Revertebaturque in Ramatha: ibi enim erat domus ejus, & ibi judicabat Iſraelem: ædificavit etiam ibi altare Domino.

CAPUT VIII.

Filiis Samuelis ad avaritiam declinantibus petit populus ſibi regem more Gentilium; quibus Samuel, jubente Domino, durum jus regis prædicit; ſed non auditur.

1 FActum eſt autem cum ſenuiſſet Samuel poſuit filios ſuos judices in Iſrael:

2 Fuitque nomen filii ejus primogeniti Joel: & nomen ſecundi Abia, judicum in Berſabee.

3 Et non ambulaverunt filii illius in viis ejus: ſed declinaverunt poſt avaritiam, acceperuntque munera, & perverterunt judicium.

4 Congregati ergo univerſi majores natu Iſrael, venerunt ad Samuelem in Ramatha.

5 Dixeruntque ei: Ecce tu ſenuiſti, & filii tui non ambulant in viis tuis: * conſtitue nobis regem, ut judicet nos, ſicut & univerſæ habent nationes.

* Oſee 13. 10. Act. 13. 21.

6 Diſplicuitque ſermo in oculis Samuelis, eo quod dixiſſent: Da nobis regem, ut judicet nos. Et oravit Samuel ad Dominum.

7 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi. Non enim te abjecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos.

8 Juxta omnia opera ſua, quæ fecerunt a die qua eduxi eos de Ægypto usque ad diem hanc: ſicut dereliquerunt me, & ſervierunt diis alienis, ſic faciunt etiam tibi.

9 Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen conteſtare eos, & prædic eis jus regis, qui regnaturus eſt ſuper eos.

10 Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui petierat a ſe regem,

11 Et ait: Hoc erit jus regis, qui imperaturus eſt vobis: Filios veſtros tollet, & ponet in curribus ſuis, facietque ſibi equites & præcurſores quadrigarum ſuarum.

12 Et conſtituet ſibi tribunos, & centuriones,

&

& aratores agrorum suorum, & messores segetum, & fabros armorum & curruum suorum.

13 Filias quoque vestras faciet sibi unguentarias, & focarias, & panificas.

14 Agros quoque vestros, & vineas, & oliveta optima tollet, & dabit servis suis.

15 Sed & segetes vestras, & vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis & famulis suis.

16 Servos etiam vestros, & ancillas, & juvenes optimos, & asinos auferet, & ponet in opere suo.

17 Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei servi.

18 Et clamabitis in die illa a facie regis vestri, quem elegistis vobis: & non exaudiet vos Dominus in die illa, quia petistis vobis regem.

19 Noluit autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam: rex enim erit super nos,

20 Et erimus nos quoque sicut omnes gentes: & judicabit nos rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit bella nostra pro nobis.

21 Et audivit Samuel omnia verba populi, & locutus est ea in auribus Domini.

22 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem eorum, & constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel: Vadat unusquisque in civitatem suam.

CAPUT IX.

Stirps Saulis, qui quærendo patris asinas pervenit ad Samuelem, cui revelatur ungendus rex, cum quo prandit est, ac nocte hospitio receptus.

1 ET erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filii Seror, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri Jemini, fortis robore.

2 Et erat ei filius vocabulo Saul, electus & bonus: & non erat vir de filiis Israel melior illo. Ab humero & sursum eminebat super omnem populum.

3 Perierant autem asinæ Cis patris Saul: & dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum unum de pueris, & consurgens vade, & quære asinas. Qui cum transissent per montem Ephraim,

4 Et per Terram Salisa, & non invenissent, transierunt etiam per Terram Salim, & non erant: sed & per Terram Jemini, & minime repererunt.

5 Cum autem veniissent in Terram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni & revertamur, ne forte dimiserit pater meus asinas, & sollicitus sit pro nobis.

6 Qui ait ei: Ecce vir Dei est in civitate hac, vir nobilis: omne quod loquitur, sine ambiguitate venit. Nunc ergo eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, propter quam venimus.

7 Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce ibimus: quid feremus ad virum Dei? panis defecit in sitarciis nostris: & sportulam non habemus, ut demus homini Dei, nec quidquam aliud.

8 Rursum puer respondit Saul, & ait: Ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti, demus homini Dei, ut indicet nobis viam nostram.

9 (Olim in Israel sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: Venite, & eamus ad Videntem. Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim Videns.)

10 Et dixit Saul ad puerum suum: Optimus sermo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in civitatem, in qua erat vir Dei.

11 Cumque ascenderent clivum civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, & dixerunt eis: Num hic est Videns?

12 Quæ respondentes, dixerunt illis: Hic est: ecce ante te, festina nunc: hodie enim venit in civitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelso.

13 Ingredientes urbem, statim invenietis eum antequam ascendat excelsum ad vescendum. Neque enim comesurus est populus donec ille veniat: quia ipse benedicit hostiæ, & deinceps comedunt qui vocati sunt. Nunc ergo conscendite, quia hodie reperietis eum.

14 Et ascenderunt in civitatem. Cumque illi ambularent in medio urbis, apparuit Samuel egrediens obviam eis, ut ascenderet in excelsum.

* Act. 13. 21.

15 * Dominus autem revelaverat auriculam Samuelis ante unam diem quam veniret Saul, dicens:

16 Hac ipsa hora, quæ nunc est, cras mittam virum ad te de Terra Benjamin, & unges eum ducem super populum meum Israel: & salvabit populum meum de manu Philisthinorum, quia respexi populum meum, venit enim clamor eorum ad me.

17 Cumque aspexisset Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce vir, quem dixeram tibi, iste dominabitur populo meo.

18 Accessit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, & ait: Indica, oro, mihi, ubi est domus Videntis.

19 Et respondit Samuel Sauli, dicens: Ego sum Videns. Ascende ante me in excelsum, ut comedatis mecum hodie, & dimittam te mane: & omnia quæ sunt in corde tuo, indicabo tibi:

20 Et de asinis, quas nudiustertius perdidisti, ne sollicitus sis, quia inventæ sunt. Et cujus erunt optima quæque Israel? nonne tibi & omni domui patris tui?

21 Respondens autem Saul, ait: Nunquid non filius Jemini ego sum de minima tribu Israel, & cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin? quare ergo locutus es mihi sermonem istum?

22 Assumens itaque Samuel Saulem, & puerum ejus, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum, qui fuerant invitati. Erant enim quasi triginta viri.

23 Dixitque Samuel coco: Da partem, quam dedi tibi, & præcepi ut reponeres seorsum apud te.

24 Levavit autem cocus armum, & posuit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod remansit, pone ante te, & comede: quia de industria servatum est tibi, quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuel in die illa.

25 Et descenderunt de excelso in oppidum, & locutus est cum Saule in solario: stravitque Saul in solario, & dormivit.

26 Cumque mane surrexissent, & jam lucesceret,

ret, vocavit Samuel Saulem in solario, dicens: Surge, & dimittam te. Et surrexit Saul: egressique sunt ambo, ipse videlicet, & Samuel.

27 Cumque descenderent in extrema parte civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic puero ut antecedat nos, & transeat: tu autem substiste paulisper, ut indicem tibi verbum Domini.

CAPUT X.

Ungitur Saul in regem a Samuele, datis ac succedentibus signis, prophetat inter Prophetas, & missus sortibus a Samuele confirmatur in regem: lex regni in libro scripta, coram Domino reponitur.

1 TUlit * autem Samuel lenticulam olei, & effudit super caput ejus, & deosculatus est eum, & ait: Ecce, unxit te Dominus super hæreditatem suam in principem, & liberabis populum suum de manibus inimicorum ejus, qui in circuitu ejus sunt. Et hoc tibi signum, quia unxit te Deus in principem. * Act. 13. 21.

2 Cum abieris hodie a me, invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel, in finibus Benjamin, in Meridie, dicentque tibi: Inventæ sunt asinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermissis pater tuus asinis, sollicitus est pro vobis, & dicit: Quid faciam de filio meo?

3 Cumque abieris inde, & ultra transieris, & veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel, unus portans tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini.

4 Cumque te salutaverint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.

5 Post hæc venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum: & cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso, & ante eos psalterium & tympanum, & tibiam, & citharam, ipsosque prophetantes.

6 Et insiliet in te Spiritus Domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium.

7 Quando ergo evenerint signa hæc omnia tibi, fac quæcumque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est.

8 Et descendes ante me in Galgala, (ego quippe descendam ad te) ut offeras oblationem, & immoles victimas pacificas: septem diebus expectabis, donec veniam ad te, & ostendam tibi quid facias.

9 Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret a Samuele, immutavit ei Deus cor aliud, & venerunt omnia signa hæc in die illa.

10 Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus Prophetarum obvius ei: & insiluit super eum Spiritus Domini, & prophetavit in medio eorum.

11 Videntes autem omnes qui noverant eum heri & nudiustertius, quod esset cum Prophetis, & prophetaret, dixerunt ad invicem: Quænam res accidit filio Cis? num & Saul inter Prophetas?

12 Respondit que alius ad alterum, dicens: Et quis pater eorum? propterea versum est in proverbium: * Num & Saul inter Prophetas?

* Infra 19. 24.

13 Cessavit autem prophetare, & venit ad excelsum

14 Dixitque patruus Saul ad eum, & ad puerum ejus: Quo abistis? Qui responderunt: Quærere asinas: quas cum non reperissemus, venimus ad Samuelem.

15 Et dixit ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.

16 Et ait Saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia inventæ essent asinæ. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel.

17 Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maspha,

18 Et ait ad filios Israel: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego eduxi Israel de Ægypto, & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum qui affligebant vos.

19 Vos autem hodie projecistis Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis & tribulationibus vestris, & dixistis: * Nequaquam, sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras, & per familias.

* Supra 8. 19.

20 Et

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, & cecidit sors tribus Benjamin.

21 Et applicuit tribum Benjamin & cognationes ejus, & cecidit cognatio Metri & pervenit usque ad Saul filium Cis. Quæsierunt ergo eum, & non est inventus.

22 Et consuluerunt post hæc Dominum utrumnam venturus esset illuc. Respondit que Dominus: Ecce absconditus est domi.

23 Cucurrerunt itaque & tulerunt eum inde: stetitque in medio populi, & altior fuit universo populo ab humero & sursum.

24 Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit Dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, & ait: Vivat Rex.

25 Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, & scripsit in libro, & reposuit coram Domino: & dimisit Samuel omnem populum, singulos in domum suam.

26 Sed & Saul abiit in domum suam in Gabaa: & abiit cum eo pars exercitus, quoniam tetigerat Deus corda.

27 Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille vero dissimulabat se audire.

CAPUT XI.

Saul, irruente in ipsum spiritu Domini divisisque suis bobus, populum ad bellum convocat, vincitque Naas regem Ammonitarum, liberatis viris Jabes Galaad, & regnum ejus instauratur in Galgala.

1 ET factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites, & pugnare cœpit adversum Jabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Jabes ad Naas: Habeto nos fœderatos, & serviemus tibi.

2 Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israel.

3 Et dixerunt ad eum seniores Jabes: Concede

nobis septem dies, ut mittamus nuntios ad universos terminos Israel: & si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te.

4 Venerunt ergo nuntii in Gabaa Saulis: & locuti sunt verba hæc, audiente populo: & levavit omnis populus vocem suam, & flevit.

5 Et ecce Saul veniebat, sequens boves de agro, & ait: Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum Jabes.

6 Et insilivit Spiritus Domini in Saul, cum audisset verba hæc, & iratus est furor ejus nimis.

7 Et assumens utrumque bovem, concidit in frusta, misitque in omnes terminos Israel per manum nuntiorum, dicens: Quicumque non exierit, & secutus fuerit Saul & Samuel, sic fiet bobus ejus. Invasit ergo timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir unus.

8 Et recensuit eos in Bezech: fueruntque filiorum Israel trecenta millia; virorum autem Juda triginta millia.

9 Et dixerunt nuntiis, qui venerant: Sic dicetis viris, qui sunt in Jabes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii, & annuntiaverunt viris Jabes: qui lætati sunt.

10 Et dixerunt: Mane exibimus ad vos, facietis nobis omne quod placuerit vobis.

11 Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes: & ingressus est media castra in vigilia matutina, & percussit Ammon usque dum incalesceret dies: reliqui autem dispersi sunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter.

12 Et ait populus ad Samuelem: * Quis est iste qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros, & interficiemus eos. * Supra 10. 27.

13 Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dominus salutem in Israel.

14 Dixit autem Samuel ad populum: Venite, & eamus in Galgala, & innovemus ibi regnum.

15 Et perrexit omnis populus in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, & immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino

mino. Et lætatus est ibi Saul, & cuncti viri Israel nimis.

CAPUT XII.

Samuel populi judicio probatus innocens, Israelem ingraditudinis erga Deum arguit, datis e cœlo signis dicta sua confirmat, hortaturque ut Domino adhæreant, non cessans pro ipsis orare.

1 Dixit autem Samuel ad universum Israel: Ecce audivi vocem vestram juxta omnia quæ locuti estis ad me, & constitui super vos regem.

2 Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, & incanui: porro filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad hanc diem, ecce præsto sum.

3 *Loquimini de me coram Domino & coram Christo ejus, utrum bovem cujusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cujusquam munus accepi: & contemnam illud hodie, restituamque vobis. * Eccli. 46. 22.

4 Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicujus quippiam.

5 Dixitque ad eos: Testis est Dominus adversum vos, & testis Christus ejus in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis.

6 Et ait Samuel ad populum: Dominus qui fecit Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de Terra Ægypti.

7 Nunc ergo state, ut judicio contendam adversum vos coram Domino, de omnibus misericordiis Domini, quas fecit vobiscum, & cum patribus vestris:

8 *Quo modo Jacob ingressus est in Ægyptum, & clamaverunt patres vestri ad Dominum: & misit Dominus Moysen & Aaron, & eduxit patres vestros de Ægypto, & collocavit eos in loco hoc. * Gen. 46. 5.

9 Qui obliti sunt Domini Dei sui, & *tradidit eos in manu Sisaræ magistri militiæ Hasor, & in manu regis Moab, & pugnaverunt adversum eos. * Judic. 4. c. 2.

10 Postea autem clamaverunt ad Dominum, & dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus Dominum, & servivimus Baalim & Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, & serviemus tibi.

* *Judic. 6. 14.* 11 * Et misit Dominus Jerobaal, & Badan, & Jephte, & Samuel, & eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum & habitastis confidenter.

* *Supra 8. 19. & 10. 19.* 12 Videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon veniret adversum vos, dixistis mihi: * Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum Dominus Deus vester regnaret in vobis.

13 Nunc ergo præsto est rex vester, quem elegistis & petistis: ecce dedit vobis Dominus regem.

14 Si timueritis Dominum, & servieritis ei, & audieritis vocem ejus, & non exasperaveritis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum.

15 Si autem non audieritis vocem Domini, sed exasperaveritis sermones ejus, erit manus Domini super vos, & super patres vestros.

16 Sed & nunc state, & videte rem istam grandem, quam facturus est Dominus in conspectu vestro.

17 Nunquid non messis tritici est hodie? invocabo Dominum, & dabit voces & pluvias: & scietis, & videbitis quia grande malum fecer tis vobis in conspectu Domini, petentes super vos regem.

18 Et clamavit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluvias in illa die.

19 Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem, & dixit universus populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur: addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem.

20 Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos feciistis universum malum hoc: verumtamen nolite recedere a tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro.

21 Et nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt.

22

22 Et non derelinquet Dominus populum suum magnum: quia Dominus juravit facere vos sibi populum.

23 Absit autem a me hoc peccatum in Dominum, ut cessem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.

24 Igitur timete Dominum, & servite ei in veritate, & ex toto corde vestro: vidistis enim magnifica quæ in vobis gesserit.

25 Quod si perseveraveritis in malitia: & vos & rex vester pariter peribitis.

CAPUT XIII.

Victi a Saule Philisthæi maximo apparatu adversus Israelem armantur; territi Hebræi in antris latitant: & Saul quia non expectato Samuelis adventu obtulit holocaustum, reprobatus a Domino dicitur: de cautela Philisthæorum ut Israelitæ armis spoliarentur.

1 FIlius unius anni erat Saul cum regnare cœpisset, duobus autem annis regnavit super Israel.

2 Et elegit sibi Saul tria millia de Israel: & erant cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Jonatha in Gabaa Benjamin. Porro cæterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua.

3 Et percussit Jonathas stationem Philisthinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hæbræi,

4 Et universus Israel audivit hujuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philisthinorum: & erexit se Israel adversus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala.

5 Et Philisthiim congregati sunt ad præliandum contra Israel, triginta millia curruum, & sex millia equitum, & reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad Orientem Bethaven.

6 Quod cum vidissent viri Israel se in arcto positos, (afflictus enim erat populus) absconderunt

10 Postea autem clamaverunt ad Dominum, & dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus Dominum, & servivimus Baalim & Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, & serviemus tibi.

* *Judic. 6. 14.* 11 * Et misit Dominus Jerobaal, & Badan, & Jephte, & Samuel, & eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum & habitastis confidenter.

* *Supra 8. 19. & 10. 19.* 12 Videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon veniret adversum vos, dixistis mihi: * Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum Dominus Deus vester regnaret in vobis.

13 Nunc ergo præsto est rex vester, quem elegistis & petistis: ecce dedit vobis Dominus regem.

14 Si timueritis Dominum, & servieritis ei, & audieritis vocem ejus, & non exasperaveritis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum.

15 Si autem non audieritis vocem Domini, sed exasperaveritis sermones ejus, erit manus Domini super vos, & super patres vestros.

16 Sed & nunc state, & videte rem istam grandem, quam facturus est Dominus in conspectu vestro.

17 Nunquid non messis tritici est hodie? invocabo Dominum, & dabit voces & pluvias: & scietis, & videbitis quia grande malum fecer tis vobis in conspectu Domini, petentes super vos regem.

18 Et clamavit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluvias in illa die.

19 Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem, & dixit universus populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur: addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem.

20 Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos feciistis universum malum hoc: verumtamen nolite recedere a tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro.

21 Et nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt.

22

22 Et non derelinquet Dominus populum suum magnum: quia Dominus juravit facere vos sibi populum.

23 Absit autem a me hoc peccatum in Dominum, ut cessem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.

24 Igitur timete Dominum, & servite ei in veritate, & ex toto corde vestro: vidistis enim magnifica quæ in vobis gesserit.

25 Quod si perseveraveritis in malitia: & vos & rex vester pariter peribitis.

CAPUT XIII.

Victi a Saule Philisthæi maximo apparatu adversus Israelem armantur; territi Hebræi in antris latitant: & Saul quia non expectato Samuelis adventu obtulit holocaustum, reprobatus a Domino dicitur: de cautela Philisthæorum ut Israelitæ armis spoliarentur.

1 FIlius unius anni erat Saul cum regnare cœpisset, duobus autem annis regnavit super Israel.

2 Et elegit sibi Saul tria millia de Israel: & erant cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Jonatha in Gabaa Benjamin. Porro cæterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua.

3 Et percussit Jonathas stationem Philisthinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hæbræi,

4 Et universus Israel audivit hujuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philisthinorum: & erexit se Israel adversus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala.

5 Et Philisthiim congregati sunt ad præliandum contra Israel, triginta millia curruum, & sex millia equitum, & reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad Orientem Bethaven.

6 Quod cum vidissent viri Israel se in arcto positos, (afflictus enim erat populus) absconderunt

se in speluncis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, & in cisternis.

7 Hebræi autem transierunt Jordanem in Terram Gad & Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est, qui sequebatur eum.

8 Et expectavit septem diebus juxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est populus ab eo.

9 Ait ergo Saul: Afferte mihi holocaustum, & pacifica. Et obtulit holocaustum.

10 Cumque complesset offerens holocaustum, ecce Samuel veniebat: & egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum.

11 Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberetur a me, & tu non veneras juxta placitos dies, porro Philisthiim congregati fuerant in Machmas,

12 Dixi: Nunc descendent Philisthiim ad me in Galgala, & faciem Domini non placavi. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum.

13 Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non defeciisses, jam nunc præparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum,

* Act. 13. 22.

14 Sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. * Quæsivit Dominus sibi virum juxta cor suum: & præcepit ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris quæ præcepit Dominus.

15 Surrexit autem Samuel, & ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recensuit Saul populum, qui inventi fuerant cum eo, quasi sexcentos viros.

16 Et Saul & Jonathas filius ejus, populusque qui inventus fuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin: porro Philisthiim consederant in Machmas.

17 Et egressi sunt ad prædandum de castris Philisthinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad Terram Sual. 18

18 Porro alius ingrediebatur per viam Bethhoron. Tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum.

19 Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni Terra Israel. Caverant enim Philisthiim, ne forte facerent Hebræi gladium aut lanceam.

20 Descendebat ergo omnis Israel ad Philisthiim, ut exacueret unusquisque vomerem suum, & ligonem & securim & sarculum.

21 Retusæ itaque erant acies vomerum, & ligonum, & tridentum, & securium, usque ad stimulum corrigendum.

22 Cumque venisset dies prælii, non est inventus ensis & lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Jonatha, excepto Saul & Jonatha filio ejus.

23 Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas.

CAPUT XIV.

Jonathas Domino fidens, cum armigero suo Philisthæos dissipat; verum, post victoriam, melle gustato, contra patris prohibitionem quam ignorabat, populi auxilio vix mortem evasit.

1 ET accidit quadam die ut diceret Jonathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, & transeamus ad stationem Philisthinorum, quæ est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit.

2 Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa sub malogranato, quæ erat in Magron: & erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum.

3 Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees, * qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo, portabat Ephod. Sed & populus ignorabat quo isset Jonathas.

* Supr. 4. 21.

4 Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Jonathas transire ad stationem Philisthinorum, eminentes petræ ex utraque parte, & quasi in modum dentium scopuli hinc & inde prærupti, nomen uni Boses, & nomen alteri Sene:

5 Unus scopulus prominens ad Aquilonem ex adverso Machmas, & alter ad meridiem contra Gabaa. 6

6 Dixit autem Jonathas ad adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus ad stationem incircumciforum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile salvare vel in multis, vel in paucis.

7 Dixitque ei armiger suus: Fac omnia quæ placent animo tuo: perge quo cupis, & ero tecum ubicumque volueris.

8 Et ait Jonathas: Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis,

9 Si taliter locuti fuerint ad nos: Manete donec veniamus ad vos; stemus in loco nostro, nec ascendamus ad eos.

10 Si autem dixerint: Ascendite ad nos: ascendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris, hoc erit nobis signum.

11 Apparuit igitur uterque statione Philisthinorum: dixeruntque Philisthim: En Hebræi egrediuntur de cavernis, in quibus abscónditi fuerant

12 Et locuti sunt viri de statione ad Jonatham, & ad armigerum ejus, dixeruntque: Ascendite ad nos, & ostendemus vobis rem. Et ait Jonathas ad armigerum suum: Ascendamus, sequere me: * tradidit enim Dominus eos in manus Israel.

* 1. Mach. 4. 30.

13 Ascendit autem Jonathas manibus & pedibus reptans, & armiger ejus post eum. Itaque alii cadebant ante Jonatham, alios armiger ejus interficiebat sequens eum.

14 Et facta est plaga prima, qua percussit Jonathas & armiger ejus, quasi viginti virorum, in media parte jugeri, quam par boum in die arare consuevit.

15 Et factum est miraculum in castris, per agros: sed & omnis populus stationis eorum qui ierant ad prædandum, obstupuit, & conturbata est terra: & accidit quasi miraculum a Deo.

16 Et respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Benjamin, & ecce multitudo prostrata, & huc illucque diffugiens.

17 Et ait Saul populo, qui erat cum eo: Requirite, & videte quis abierit ex nobis. Cumque requisissent, repertum est non adesse Jonatham, & armigerum ejus.

18 Et ait Saul ad Achiam: Applica arcam Dei. (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Israel.)

19 Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est in castris Philisthinorum: crescebatque paulatim, & clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem: Contrahe manum tuam.

20 Conclamavit ergo Saul, & omnis populus, qui erat cum eo, & venerunt usque ad locum certaminis: & ecce versus fuerat gladius uniuscujusque ad proximum suum, & cædes magna nimis.

21 Sed & Hebræi qui fuerant cum Philisthiim heri & nudiustertius, ascenderantque cum eis in castris, reversi sunt ut essent cum Israel, qui erant cum Saul & Jonatha.

22 Omnes quoque Israelitæ, qui se absconderant in monte Ephraim, audientes quod fugissent Philisthæi, sociaverunt se cum suis in prælio. Et erant cum Saul, quasi decem millia virorum.

23 Et salvavit Dominus in die illa Israel. Pugna autem pervenit usque ad Bethaven.

24 Et viri Israel socati sunt sibi in die illa: adjuravit autem Saul populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem usque ad vesperam, donec ulciscar de inimicis meis. Et non manducavit universus populus panem:

25 Omneque terræ vulgus venit in saltum, in quo erat mel super faciem agri.

26 Ingressus est itaque populus saltum, & apparuit fluens mel, nullusque applicuit manum ad os suum: timebat enim populus juramentum.

27 Porro Jonathas non audierat cum adjuraret pater ejus populum: extenditque summitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in favum mellis: & convertit manum suam ad os suum, & illuminati sunt oculi ejus.

28 Respondensque unus de populo, ait: Jurejurando constrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem hodie. (Defecerat autem populus.)

29 Dixitque Jonathas: Turbavit pater meus

ter-

terram: vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eo quod gustaverim paululum de melle isto:

30 Quanto magis si comedisset populus de præda inimicorum suorum, quam reperit? Nonne major plaga facta fuisset in Philisthiim?

31 Percusserunt ergo in die illa Philisthæos a Machmis usque in Aialon. Defatigatus est autem populus nimis:

32 Et versus ad prædam, tulit oves, & boves, & vitulos, & mactaverunt in terra: comeditque populus cum sanguine.

33 Nuntiaverunt autem Sauli dicentes quod populus peccasset Domino, comedens cum sanguine. Qui ait. Prævaricati estis: volvite ad me jam nunc saxum grande.

34 Et dixit Saul: Dispergimini in vulgus, & dicite eis, ut adducat ad me unusquisque bovem suum & arietem, & occidite super istud, & vescimini, & non peccabitis Domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem: & occiderunt ibi.

35 Ædificavit autem Saul altare Domino: tunc que primum cœpit ædificare altare Domino.

36 Et dixit Saul: Irruamus super Philisthæos nocte, & vastemus eos usquedum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus: Omne quod bonum videtur in oculis tuis, fac. Et ait sacerdos: Accedamus huc ad Deum.

37 Et consuluit Saul Dominum: Num persequar Philisthiim? si trades eos in manus Israel? Et non respondit ei in die illa,

38 Dixitque Saul: Applicate huc universos angulos populi: & scitote, & videte per quem acciderit peccatum hoc hodie.

39 Vivit Dominus salvator Israel, quia si per Jonatham filium meum factum est, absque retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo.

40 Et ait ad universum Israel: Separamini vos in partem unam, & ego cum Jonatha filio meo ero in parte altera. Respondítque populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis tuis, fac.

41 Et

41 Et dixit Saul ad Dominum Deum Israel: Domine Deus Israel da indicium: quid est quod non responderis servo tuo hodie? Si in me, aut in Jonatha filio meo, est iniquitas hæc, da ostensionem: aut si hæc iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Jonathas & Saul, populus autem exivit.

42 Et ait Saul: Mittite sortem inter me, & inter Jonatham filium meum. Et captus est Jonathas.

43 Dixit autem Saul ad Jonatham: Indica mihi quid feceris. Et indicavit ei Jonathas, & ait: Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior.

44 Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Jonatha.

45 Dixitque populus ad Saul: Ergone Jonathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc nefas est: vivit Dominus, si ceciderit capillus de capite ejus in terram, quia cum Deo operatus est hodie. Liberavit ergo populus Jonatham, ut non moreretur.

46 Recessitque Saul, nec persecutus est Philisthiim: porro Philisthiim abierunt in loca sua.

47 Et Saul, confirmato regno super Israel, pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos ejus, contra Moab, & filios Ammon, & Edom, & reges Soba, & Philisthæos: & quocumque se verterat, superabat.

48 Congregatoque exercitu, percussit Amalec, & eruit Israel de manu vastatorum ejus.

49 Fuerunt autem filii Saul, Jonathas & Jessue, & Melchisua: & nomina duarum filiarum ejus, nomen primogenitæ Merob, & nomen minoris Michol.

50 Et nomen uxoris Saul, Achinoam filia Achimaas: & nomen principis militiæ ejus Abner, filius Ner, patruelis Saul.

51 Porro Cis fuit pater Saul, & Ner pater Abner, filius Abiel.

52 Erat autem bellum potens adversum Philisthæos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque viderat Saul virum fortem, & aptum ad prælium, sociabat eum sibi.

Ca-

CAPUT XV.

Saul missus a Domino ad delendum funditus Amalec, Agag eorum regem multamque prædam reservans, inobedientiæ arguitur, commendata obedientia, ideoque secundo reprobatus a regno rejicitur; interfectoque Agag, Saul reprobatus a Samuele lugetur.

1 ET dixit Samuel ad Saul: Me misit Dominus, ut ungerem te in regem super populum ejus Israel: nunc ergo audi vocem Domini:

2 Hæc dicit Dominus exercituum: Recensui quæcumque fecit Amalec Israeli, * quomodo restitit ei in via cum ascenderet de Ægypto.

* Exod. 17. 8.

3 Nunc ergo vade, & percute Amalec, & demolire universa ejus: non parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid: sed interfice a viro usque ad mulierem, & parvulum atque lactentem, bovem & ovem, camelum & asinum.

4 Præcepit itaque Saul populo, & recensuit eos quasi agnos: ducenta millia peditum, & decem millia virorum Juda.

5 Cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalec, tetendit insidias in torrente.

6 Dixitque Saul Cinæo: Abite, recedite, atque descendite ab Amalec, ne forte involvam te cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israel, cum ascenderent de Ægypto. Et recessit Cinæus de medio Amalec.

7 Percussitque Saul Amalec ab Hevila, donec venias ad Sur, quæ est e regione Ægypti.

8 Et apprehendit Agag regem Amalec vivum: omne autem vulgus interfecit in ore gladii.

9 Et pepercit Saul, & populus Agag, & optimis gregibus ovium & armentorum, & vestibus, & arietibus, & universis, quæ pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea: quidquid vero vile fuit & reprobum, hoc demoliti sunt.

10 Factum est autem verbum Domini ad Samuel: dicens:

11 Pœnitet me quod constituerim Saul regem: quia dereliquit me, & verba mea opere non implevit. Contristatusque est Samuel, & clamavit ad Dominum tota nocte.

12 Cum-

12 Cumque de nocte surrexisset Samuel, ut iret ad Saul mane, nuntiatum est Samueli, eo quod venisset Saul in Carmelum, & erexisset sibi fornicem triumphalem, & reversus transisset, descendissetque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, & Saul offerebat holocaustum Domino de initiis prædarum, quæ attulerat ex Amalec.

13 Et cum venisset Samuel ad Saul, dixit ei Saul: Benedictus tu Domino, implevi verbum Domini.

14 Dixitque Samuel: Et quæ est hæc vox gregum, quæ resonat in auribus meis, & armentorum, quam ego audio?

15 Et ait Saul: De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ovibus & armentis, ut immolarentur Domino Deo tuo: reliqua vero occidimus.

16 Ait autem Samuel ad Saul: Sine me, & indicabo tibi quæ locutus sit Dominus ad me nocte. Dixitque ei: Loquere.

17 Et ait Samuel: Nonne cum parvulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es? unxitque te Dominus in regem super Israel,

18 Et misit te Dominus in viam, & ait: Vade, & interfice peccatores Amalec, & pugnabis contra eos usque ad internecionem eorum.

19 Quare ergo non audisti vocem Domini: sed versus ad prædam es, & fecisti malum in oculis Domini:

20 Et ait Saul ad Samuelem: Immo audivi vocem Domini, & ambulavi in via per quam misit me Dominus, & adduxi Agag regem Amalec, & Amalec interfeci.

21 Tulit autem de præda populus oves & boves, primitias eorum quæ cæsa sunt, ut immolet Domino Deo suo in Galgalis.

22 Et ait Samuel: * Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini? MELIOR est enim obedientia quam victimæ, & auscultare magis quam offerre adipem arietum,

* Eccli. 4. 17. Osee 6. 6. Matth. 9. 13. & 12. 7.

23 Quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle ac-

quiescere. Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis rex.

24 Dixitque Saul ad Samuelem: Peccavi quia prævaricatus sum sermonem Domini, & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum,

25 Sed nunc porta, quæso, peccatum meum, & revertere mecum, ut adorem Dominum.

26 Et ait Samuel ad Saul: Non revertar tecum, quia projecisti sermonem Domini, & projecit te Dominus, ne sis rex super Israel.

27 Et conversus est Samuel ut abiret: ille autem apprehendit summitatem pallii ejus, quæ & scissa est.

* *Infra* 28. 17. 28 Et ait ad eum Samuel: * Scidit Dominus regnum Israel a te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te.

29 Porro Triumphator in Israel non parcet, & pœnitudine non flectetur: neque enim homo est ut agat pœnitentiam.

30 At ille ait: Peccavi, sed nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israel, & revertere mecum, ut adorem Dominum Deum tuum.

31 Reversus ergo Samuel secutus est Saulem: & adoravit Saul Dominum.

32 Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag regem Amalec. Et oblatus est ei Agag pinguissimus, & tremens. Et dixit Agag: Siccine separat amara mors?

33 Et ait Samuel: Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frusta concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis.

34 Abiit autem Samuel in Ramatha: Saul vero ascendit in domum suam in Gabaa.

35 Et non vidit Samuel ultra Saul usque ad diem mortis suæ: verumtamen lugebat Samuel Saulem, quoniam Dominum pœnitebat quod constituisset eum regem super Israel.

CAPUT XVI.

Reprobato Saule, David inter fratres minimus in regem ungitur: quo cithara psallente coram Saule

Saule, cum agitaretur spiritu malo, ille levius habebat.

1 Dixitque Dominus ad Samuelem: Usquequo tu luges Saul, cum ego projecerim eum ne regnet super Israel? Imple cornu tuum oleo, & veni, ut mittam te ad Isai Bethlehemitem: providi enim in filiis ejus mihi regem.

2 Et ait Samuel: Quomodo vadam? audiet enim Saul, & interficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de armento tolles in manu tua, & dices: Ad immolandum Domino veni.

3 Et vocabis Isai ad victimam, & ego ostendam tibi quid facias, & unges quemcumque monstravero tibi.

4 Fecit ergo Samuel, sicut locutus est ei Dominus. Venitque in Bethlehem, & admirati sunt seniores civitatis, occurrentes ei, dixeruntque: Pacificusne est ingressus tuus?

5 Et ait: Pacificus: ad immolandum Domino veni, sanctificamini, & venite mecum ut immolem. Sanctificavit ergo Isai & filios ejus, & vocavit eos ad sacrificium.

6 Cumque ingressi essent, vidit Eliab, & ait: Num coram Domino est Christus ejus?

7 Et dixit Dominus ad Samuelem: ne respicias vultum ejus, neque altitudinem staturæ ejus: quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum hominis ego judico: homo enim videt ea quæ parent, * Dominus autem intuetur cor. * *Psal.* 7. 10.

8 Et vocavit Isai Abinadab, & adduxit eum coram Samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit Dominus.

9 Adduxit autem Isai Samma, de quo ait: Etiam hunc non elegit Dominus.

10 Adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuele: & ait Samuel ad Isai: Non elegit Dominus ex istis.

11 Dixitque Samuel ad Isai: Nunquid jam completi sunt filii? Qui respondit: Adhuc reliquus est parvulus, & pascit oves. Et ait Samuel ad Isai: Mitte, & adduc eum: nec enim discumbemus prius, quam huc ille veniat.

12 Misit ergo, & adduxit eum. Erat autem

rufus, & pulcher aſpectu, decoraque facie, & ait Dominus: Surge, unge eum, ipſe eſt enim.

13 Tulit ergo Samuel cornu olei, * & unxit eum in medio fratrum ejus: & directus eſt Spiritus Domini á die illa in David, & deinceps. Surgenſque Samuel abiit in Ramatha.

* 2. Reg. 7. 8. Pſalm. 77. 70. & 88. 21. Actor. 7. 44. & 13. 22.

14 Spiritus autem Domini receſſit a Saul, & exagitabat eum ſpiritus nequam, a Domino.

15 Dixeruntque ſervi Saul ad eum: Ecce ſpiritus Dei malus exagitat te.

16 Jubeat Dominus noſter, & ſervi tui, qui coram te ſunt, quærent hominem ſcientem pſallere cithara, ut quando arripuerit te ſpiritus Domini malus, pſallat manu ſua, & levius feras.

17 Et ait Saul ad ſervos ſuos: Providete ergo mihi aliquem bene pſallentem, & adducite eum ad me.

18 Et reſpondens unus de pueris, ait: Ecce vidi filium Iſai Bethlehemitem ſcientem pſallere, & fortiſſimum robore, & virum bellicoſum, & prudentem in verbis, & virum pulchrum: & Dominus eſt cum eo.

19 Miſit ergo Saul nuntios ad Iſai, dicens: Mitte ad me David filium tuum, qui eſt in paſcuis.

20 Tulit itaque Iſai aſinum plenum panibus, & lagenam vini, & hœdum de capris unum, & miſit per manum David filii ſui Sauli.

21 Et venit David ad Saul, & ſtetit coram eo: at ille dilexit eum nimis, & factus eſt ejus armiger.

22 Miſitque Saul ad Iſai dicens: Stet David in conſpectu meo: invenit enim gratiam in oculis meis.

23 Igitur quandocumque ſpiritus Domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam, & percutiebat manu ſua, & refocillabatur Saul, & levius habebat. Recedebat enim ab eo ſpiritus malus.

CAPUT XVII.

Philiſthæis contra Iſraelem ad pugnam congregatis, Goliath gigantem in armis & fortitudine confidentem, ſola funda David occidit, præciſumque caput, diffugis Philiſthæis, ad Saulem tulit.

1 Congregantes autem Philiſthiim agmina ſua in prælium, convenerunt in Socho Judæ: & caſtrametati ſunt inter Socho & Azeca in finibus Dommim.

2 Porro Saul & filii Iſrael congregati venerunt in Vallem terebinthi, & direxerunt aciem ad pugnandum contra Philiſthiim.

3 Et Philiſthiim ſtabant ſuper montem ex parte hac, & Iſrael ſtabat ſupra montem ex altera parte: valliſque erat inter eos.

4 Et egreſſus eſt vir ſpurius de caſtris Philiſthinorum nomine Goliath, de Geth, altitudinis ſex cubitorum & palmi:

5 Et caſſis ærea ſuper caput ejus, & lorica ſquamata induebatur. Porro pondus loricæ ejus & quinque millia ſiclorum æris erat:

6 Et ocreas æreas habebat in cruribus: & clypeus æreus tegebat humeros ejus.

7 Haſtile autem haſtæ ejus erat quaſi liciatorium texentium, ipſum autem ferrum haſtæ ejus ſexcentos ſiclos habebat ferri: & armiger ejus antecedebat eum.

8 Stanſque clamabat adverſum phalangas Israel, & dicebat eis: Quare veniſtis parati ad prælium? Nunquid ego non ſum Philiſthæus, & vos ſervi Saul? Eligite ex vobis virum, & deſcendat ad ſingulare certamen.

9 Si quiverit pugnare mecum, & percuſſerit me, erimus vobis ſervi: ſi autem ego prævaluero, & percuſſero eum, vos ſervi eritis, & ſervietis nobis.

10 Et ajebat Philiſthæus: Ego exprobravi agminibus Iſrael hodie: Date mihi virum, & ineat mecum ſingulare certamen.

11 Audiens autem Saul, & omnes Iſraelitæ ſermones Philiſthæi hujuſcemodi, ſtupebant, & metuebant nimis.

12 David autem erat filius viri Ephrathæi, de quo * ſupra dictum eſt, de Bethlehem Juda, cui nomen erat Iſai, qui habebat octo filios, & erat vir in diebus Saul ſenex, & grandævus inter viros. * Supra 16. 1.

13 Abierunt autem tres filii ejus majores poſt Saul in prælium: & nomina trium filiorum ejus,

qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, & secundus Abinadab, tertiusque Samma.

14 David autem erat minimus. Tribus ergo majoribus secutis Saulem,

15 Abiit David, & reversus est a Saul, ut pasceret gregem patris sui in Bethlehem.

16 Procedebat vero Philisthæus mane & vespere, & stabat quadraginta diebus.

17 Dixit autem Isai ad David filium suum: Accipe fratribus tuis Ephi polentæ, & decem panes istos, & curre in castra ad fratres tuos,

18 Et decem formellas casei has deferes ad tribunum: & fratres tuos visitabis, si recte agant: & cum quibus ordinati sunt, disce.

19 Saul autem, & illi, & omnes filii Israel in Valle terebinthi pugnabant adversum Philisthiim.

20 Surrexit itaque David mane, & commendavit gregem custodi: & onustus abiit, sicut præceperat ei Isai. Et venit ad locum Magalæ, & ad exercitum, qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine.

21 Direxerat enim aciem Israel, sed & Philisthiim ex adverso fuerant præparati.

22 Derelinquens ergo David vasa quæ attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, cucurrit ad locum certaminis, & interrogabat, si omnia recte agerentur erga fratres suos.

23 Cumque adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille spurius ascendens, Goliath nomine, Philisthæus, de Geth, de castris Philisthinorum: & loquente eo hæc eadem verba audivit David.

24 Omnes autem Israelitæ, cum vidissent virum, fugerunt a facie ejus, timentes eum valde.

25 Et dixit unus quispiam de Israel: Num vidistis virum hunc, qui ascendit? ad exprobrandum enim Israeli ascendit. Virum ergo, qui percusserit eum, ditabit rex divitiis magnis, & filiam suam dabit ei, & domum patris ejus faciet absque tributo in Israel.

26 Et ait David ad viros, qui stabant secum, dicens: Quid dabitur viro, qui percusserit Philisthæum hunc, & tulerit opprobrium de Israel? quis enim est hic Philisthæus incircumcisus, qui exprobravit acies Dei viventis? 27

27 Referebat autem ei populus eundem sermonem, dicens: Hæc dabuntur viro, qui percusserit eum.

28 Quod cum audisset Eliab frater ejus major, loquente eo cum aliis, iratus est contra David, & ait: Quare venisti, & quare dereliquisti paucas oves illas in deserto? ego novi superbiam tuam, & nequitiam cordis tui: quia ut videres prælium, descendisti,

29 Et dixit David: Quid feci? nunquid non verbum est?

30 Et declinavit paululum ab eo ad alium: dixitque eundem sermonem. Et respondit ei populus verbum sicut prius.

31 Audita sunt autem verba, quæ locutus est David, & annuntiata in conspectu Saul.

32 Ad quem cum fuisset adductus, locutus est ei: Non concidat cor cujusquam in eo: ego servus tuus vadam, & pugnabo adversus Philisthæum.

33 Et ait Saul ad David: Non vales resistere Philisthæo isti, nec pugnare adversus eum: quia puer es, hic autem vir bellator est ab adolescentia sua.

34 Dixitque David ad Saul: *Pascebat servus tuus patris sui gregem, & veniebat leo, vel ursus, & tollebat arietem de medio gregis: * Eccli. 47. 3.

35 Et persequebar eos, & percutiebam, eruebamque de ore eorum: & illi consurgebant adversum me, & apprehendebam mentum eorum, & suffocabam, interficiebamque eos.

36 Nam & leonem, & ursum interfeci ego servus tuus: erit igitur & Philisthæus hic incircumcisus, quasi unus ex eis. Nunc vadam, & auferam opprobrium populi: quoniam quis est iste Philisthæus incircumcisus, qui ausus est maledicere exercitui Dei viventis?

37 Et ait David: Dominus qui eripuit me de manu leonis, & de manu ursi, ipse me liberabit de manu Philisthæi hujus. Dixit autem Saul ad David: Vade, & Dominus tecum sit.

38 Et induit Saul David vestimentis suis, & imposuit galeam æream super caput ejus, & vestivit eum lorica.

39 Accinctus ergo David gladio ejus super veſtem ſuam, cœpit tentare ſi armatus poſſet incedere: non enim habebat conſuetudinem. Dixitque David ad Saul: Non poſſum ſic incedere, quia uſum non habeo. Et depoſuit ea.

40 Et tulit baculum ſuum, quem ſemper habebat in manibus: & elegit ſibi quinque limpidiſſimos lapides de torrente, & miſit eos in peram paſtoralem, quam habebat ſecum, & fundam manu tulit: & proceſſit adverſum Philiſthæum.

41 Ibat autem Philiſtæus incedens, & appropinquans adverſum David, & armiger ejus ante eum.

42 Cumque inſpexiſſet Philiſthæus, & vidiſſet David, deſpexit eum. Erat enim adoleſcens, rufus & pulcher aſpectu.

43 Et dixit Philiſthæus ad David: Nunquid ego canis ſum, quod tu venis ad me cum baculo? Et maledixit Philiſthæus David in diis ſuis,

44 Dixitque ad David: Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cœli & beſtiis terræ.

45 Dixit autem David ad Philiſthæum: Tu venis ad me cum gladio, & haſta, & clypeo: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Dei agminum Iſrael, quibus exprobraſti

46 Hodie, & dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum a te: & dabo cadavera caſtrorum Philiſthiim hodie volatilibus cæli, & beſtiis terræ: ut ſciat omnis terra, quia eſt Deus in Iſrael.

47 Et noverit univerſa Eccleſia hæc, quia non in gladio, nec in haſta ſalvat Dominus: ipſius enim eſt bellum, & tradet vos in manus noſtras.

48 Cum ergo ſurrexiſſet Philiſthæus, & veniret, & appropinquaret contra David, feſtinavit David, & cucurrit ad pugnam ex adverſo Philiſthæi.

49 Et miſit manum ſuam in peram, tulitque unum lapidem, & funda jecit, & circumducens percuſſit Philiſthæum in fronte: & infixus eſt lapis in fronte ejus, & cecidit in faciem ſuam ſuper terram.

50 * Prævaluitque David adverſum Philiſthæum in funda & lapide, percuſſumque Philiſtæum interfecit. Cumque gladium non haberet in manu David, * *Eccli.* 47. 4. 1. *Machab.* 4. 30.

51 Cucurrit, & ſtetit ſuper Philiſthæum, & tulit gladium ejus, & eduxit eum de vagina ſua: & interfecit eum, præciditque caput ejus. Videntes autem Philiſthiim, quod mortuus eſſet fortiſſimus eorum, fugerunt.

52 Et conſurgentes viri Iſrael & Juda vociferati ſunt, & perſecuti ſunt Philiſthæos uſque dum venirent in vallem, & uſque ad portas Accaron, ceciderunt que vulnerati de Philiſthiim in via Saraim, & uſque ad Geth, & uſque ad Accaron.

53 Et revertentes filii Iſrael poſtquam perſecuti fuerant Philiſthæos, invaſerunt caſtra eorum.

54 Aſſumens autem David caput Philiſthæi, attulit illud in Jeruſalem: arma vero ejus poſuit in tabernaculo ſuo.

55 Eo autem tempore, quo viderat Saul David egredientem contra Philiſthæum, ait ad Abner principem militiæ: De qua ſtirpe deſcendit hic adoleſcens, Abner? Dixitque Abner: Vivit anima tua, rex, ſi novi.

56 Et ait rex: Interroga tu, cujus filius ſit iſte puer.

57 Cumque regreſſus eſſet David, percuſſo Philiſthæo, tulit eum Abner, & introduxit coram Saule, caput Philiſthæi habentem in manu.

58 Et ait ad eum Saul: De qua progenie es, o adoleſcens? Dixitque David: Filius ſervi tui Iſai Bethlehemitæ ego ſum.

CAPUT XVIII.

Jonathas Davidi arctiſſimo jungitur fœdere; Saul, audita ſui & David comparatione, peſſime illum odit, unde malo ſpiritu agitatus nititur David configere; & Merob filiam, quam erat Davidi pollicitus, tradit alteri: Michol vero juniorem callide mediantibus centum præputiis Philiſthæorum deſpondet David in uxorem.

1 ET factum eſt cum compleſſet loqui ad Saul: anima Jonathæ conglutinata eſt animæ David,

vid, & dilexit eum Jonathas quasi animam suam.

2 Tulitque eum Saul in die illa, & non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui.

3 Inierunt autem David & Jonathas fœdus: diligebat enim eum quasi animam suam.

4 Nam expoliavit se Jonathas tunica, qua erat indutus, & dedit eam David, & reliqua vestimenta sua usque ad gladium & arcum suum, & usque ad balteum.

5 Egrediebatur quoque David ad omnia quæcumque mittebat eum Saul, & prudenter se agebat: posuitque eum Saul super viros belli, & acceptus erat in oculis universi populi, maximeque in conspectu famulorum Saul.

6 Porro cum reverteretur percusso Philisthæo David, egressæ sunt mulieres de universis urbibus Israel, cantantes, choroque ducentes in occursum Saul regis, in tympanis lætitiæ, & in sistris.

7 Et præcinebant mulieres ludentes, atque dicentes: * Percussit Saul mille, & David decem millia.

* Infra 21. 11. Eccli. 47. 7.

8 Iratus est autem Saul nimis, & displicuit in oculis ejus sermo iste: dixitque: Dederunt David decem millia, & mihi mille dederunt: quid ei superest, nisi solum regnum?

9 Non rectis ergo oculis Saul aspiciebat David a die illa, & deinceps.

10 Post diem autem alteram, invasit spiritus Dei malus Saul, & prophetabat in medio domus suæ: David autem psallebat manu sua, sicut per singulos dies; tenebatque Saul lanceam,

11 Et misit eam, putans quod configere posset David cum pariete: & declinavit David a facie ejus secundo.

12 Et timuit Saul David, eo quod Dominus esset cum eo, & a se recessisset.

13 Amovit ergo eum Saul a se, & fecit eum tribunum super mille viros: & egrediebatur, & intrabat in conspectu populi.

14 In omnibus quoque viis suis David prudenter agebat, & Dominus erat cum eo.

15 Vidit itaque Saul quod prudens esset nimis, & cœpit cavere eum.

16 Omnis autem Israel & Juda diligebat David: ipse enim ingrediebatur & egrediebatur ante eos.

17 Dixitque Saul ad David: Ecce filia mea major Merob, ipsam dabo tibi uxorem: tantummodo esto vir fortis, & præliare bella Domini. Saul autem reputabat, dicens: Non sit manus mea in eum, sed sit super eum manus Philisthinorum.

18 Ait autem David ad Saul: Quis ego sum, aut quæ est vita mea, aut cognatio patris mei in Israel, ut fiam gener regis?

19 Factum est autem tempus, cum deberet dari Merob filia Saul David, data est Hadrieli Molathitæ uxor.

20 Dilexit autem David Michol filia Saul altera. Et nuntiatum est Saul, & placuit ei.

21 Dixitque Saul: Dabo eam illi, ut fiat ei in scandalum, & sit super eum manus Philisthinorum. Dixitque Saul ad David: In duabus rebus gener meus eris hodie.

22 Et mandavit Saul servis suis: Loquimini ad David clam me, dicentes: Ecce places regi, & omnes servi ejus diligunt te. Nunc ergo esto gener regis.

23 Et locuti sunt servi Saul in auribus David omnia verba hæc. Et ait David: Num parum videtur vobis, generum esse regis? Ego autem sum vir pauper & tenuis.

24 Et renuntiaverunt servi Saul, dicentes: Hujuscemodi verba locutus est David.

25 Dixit autem Saul: Sic loquimini ad David: Non habet rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philisthinorum, ut fiat ultio de inimicis regis. Porro Saul cogitabat tradere David in manus Philisthinorum.

26 Cumque renuntiassent servi ejus David, verba, quæ dixerat Saul, placuit sermo in oculis David, ut fieret gener regis.

27 Et post paucos dies surgens David, abiit cum viris, qui sub eo erant. Et percussit ex Philisthiim

listhiim ducentos viros, & attulit eorum præputia, & annumeravit ea regi, ut esset gener ejus. Dedit itaque Saul ei Michol filiam suam uxorem.

28 Et vidit Saul, & intellexit quod Dominus esset cum David. Michol autem filia Saul diligebat eum.

29 Et Saul magis cœpit timere David: factusque est Saul inimicus David cunctis diebus.

30 Et egressi sunt principes Philisthinorum. A principio autem egressionis eorum, prudentius se gerebat David quam omnes servi Saul, & celebre factum est nomen ejus nimis.

CAPUT XIX.

Saul Davidem occidere volens, voce Jonathæ placatur: quem coram se citharizantem iterum transfigere tentat, & fugientem industria Michol in Najoth apud Samuelem persecutus, post ternos nuntios prophetantes etiam ipse prophetat.

1 Locutus est autem Saul ad Jonatham filium suum, & ad omnes servos suos, ut occiderent David. Porro Jonathas filius Saul diligebat David valde:

2 Et indicavit Jonathas David, dicens: Quærit Saul pater meus occidere te: quapropter observa te, quæso, mane, & manebis clam, & absconderis.

3 Ego autem egrediens stabo juxta patrem meum, in agro ubicumque fueris: & ego loquar de te ad patrem meum: & quodcumque videro, nuntiabo tibi.

4 Locutus est ergo Jonathas de David bona ad Saul patrem suum: dixitque ad eum: Ne pecces rex in servum tuum David, quia non peccavit tibi, & opera ejus bona sunt tibi valde.

5 Et posuit animam suam in manu sua, & percussit Philisthæum, & fecit Dominus salutem magnam universo Israeli: vidisti, & lætatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens David, qui est absque culpa?

6 Quod cum audisset Saul, placatus voce Jonathæ, juravit: Vivit Dominus, quia non occidetur.

7 Vo-

7 Vocavit itaque Jonathas David, & indicavit ei omnia verba hæc: & introduxit Jonathas David ad Saul, & fuit ante eum, sicut fuerat heri & nudiustertius.

8 Motum est autem rursum bellum: & egressus David, pugnavit adversum Philisthiim: percussitque eos plaga magna, & fugerunt a facie ejus.

9 Et factus est spiritus Domini malus in Saul. Sedebat autem in domo sua, & tenebat lanceam: porro David psallebat manu sua.

10 Nisusque est Saul configere David lancea in pariete, & declinavit David a facie Saul: lancea autem casso vulnere perlata est in parietem, & David fugit, & salvatus est nocte illa.

11 Misit ergo Saul satellites suos in domum David, ut custodirent eum, & interficeretur mane. Quod cum annuntiasset David Michol uxor sua, dicens: Nisi salvaveris te nocte hac, cras morieris:

12 Depoluit eum per fenestram. Porro ille abiit & aufugit, atque salvatus est.

13 Tulit autem Michol statuam, & posuit eam super lectum, & pellem pilosam caprarum posuit ad caput ejus, & operuit eam vestimentis.

14 Misit autem Saul apparitores qui raperent David: & responsum est quod ægrotaret.

15 Rursumque misit Saul nuntios ut viderent David, dicens: Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur.

16 Cumque venissent nuntii, inventum est simulachrum super lectum, & pellis caprarum ad caput ejus.

17 Dixitque Saul ad Michol: Quare sic illusisti mihi, & dimisisti inimicum meum, ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse locutus est mihi: Dimitte me, alioquin interficiam te.

18 David autem fugiens, salvatus est, & venit ad Samuel in Ramatha, & nuntiavit ei omnia quæ fecerat sibi Saul: & abierunt ipse & Samuel, & morati sunt in Naioth.

19 Nuntiatum est autem Sauli a dicentibus: Ecce David in Naioth in Ramatha.

20 Misit ergo Saul lictores, ut raperent David: qui cum vidissent cuneum Prophetarum vaticinantium, & Samuelem stantem super eos, factus est etiam Spiritus Domini in illis, & prophetare cœperunt etiam ipsi.

21 Quod cum nuntiatum esset Sauli, misit & alios nuntios: prophetaverunt autem & illi. Et rursum misit Saul tertios nuntios: qui & ipsi prophetaverunt. Et iratus iracundia Saul,

22 Abiit etiam ipse in Ramatha, & venit usque ad cisternam magnam, quæ est in Socho, & interrogavit, & dixit: In quo loco sunt Samuel & David? Dictumque est ei: Ecce in Naioth sunt in Ramatha.

23 Et abiit in Naioth in Ramatha, & factus est etiam super eum Spiritus Domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat usquedum veniret in Naioth in Ramatha.

24 Et expoliavit etiam ipse se vestimentis suis, & prophetavit cum cæteris coram Samuele, & cecidit nudus tota die illa & nocte. Unde & exivit proverbium: * Num & Saul inter Prophetas?

* Supra 10. 12.

CAPUT XX.

Jonathas post repetitum cum Davide fœdus ipsum cum patre reconciliare frustra conatur; illum tamen e manibus ejus trium sagittarum signo liberat.

1 FUgit autem David de Naioth, quæ est in Ramatha, venienſque locutus est coram Jonatha: Quid feci? quæ est iniquitas mea, & quod peccatum meum in patrem tuum, quia quærit animam meam?

2 Qui dixit ei: Absit, non morieris: neque enim faciet pater meus quidquam grande vel parvum, nisi prius indicaverit mihi: hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo? nequaquam erit istud.

3 Et juravit rursum Davidi. Et ille ait: Scit profecto pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis, & dicet: Nesciat hoc Jonathas: ne forte tristetur. Quinimo vivit Dominus, & vivit anima tua, quia uno tantum (ut ita dicam) gradu, ego morsque dividimur.

4 Et

4 Et ait Jonathas ad David: Quodcumque dixerit mihi anima tua, faciam tibi.

5 Dixit autem David ad Jonatham: Ecce calendæ sunt crastino, & ego ex more sedere soleo juxta regem ad vescendum: dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperum diei tertiæ.

6 Si respiciens requisierit me pater tuus, respondebis ei: Rogavit me David, ut iret celeriter in Bethlehem civitatem suam: quia victimæ solemnes ibi sunt universis contribulibus suis.

7 Si dixerit, Bene: pax erit servo tuo. Si autem fuerit iratus, scito quia completa est malitia ejus.

8 Fac ergo misericordiam in servum tuum: quia fœdus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti. Si autem est iniquitas aliqua in me, tu me interfice, & ad patrem tuum ne introduceas me.

9 Et ait Jonathas: Absit hoc a te: neque enim fieri potest, ut si certe cognovero completam esse patris mei malitiam contra te, non annuntiem tibi.

10 Respondit que David ad Jonatham: Quis renuntiabit mihi, si quid forte responderit tibi pater tuus dure de me?

11 Et ait Jonathas ad David: Veni, & egrediamur foras in agrum. Cumque exissent ambo in agrum,

12 Ait Jonathas ad David: Domine Deus Israel, si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie: & aliquid boni fuerit super David, & non statim misero ad te, & notum tibi fecero,

13 Hæc faciat Dominus Jonathæ, & hæc addat. Si autem perseveraverit patris mei malitia adversum te, revelabo aurem tuam, & dimittam te, ut vadas in pace, & sit Dominus tecum, sicut fuit cum patre meo.

14 Et si vixero, facies mihi misericordiam Domini: si vero mortuus fuero,

15 Non auferes misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum, quando eradicaverit Dominus inimicos David, unumquemque de terra;

ra: auferat Jonatham de domo ſua, & requirat Dominus de manu inimicorum David.

16 Pepigit ergo Jonathas fœdus cum domo David: & requiſivit Dominus de manu inimicorum David.

17 Et addidit Jonathas dejerare David, eo quod diligeret illum: ſicut enim animam ſuam, ita diligebat eum.

18 Dixitque ad eum Jonathas: Cras calendæ ſunt, & requireris:

19 Requiretur enim ſeſſio tua uſque perendie. Deſcendes ergo feſtinus, & venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet, & ſedebis juxta lapidem, cui nomen eſt Ezel.

20 Et ego tres ſagittas mittam juxta eum, & jaciam quaſi exercens me ad ſignum.

21 Mittam quoque & puerum, dicens ei: Vade, & affer mihi ſagittas.

22 Si dixero puero: Ecce ſagittæ intra te ſunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi eſt, & nihil eſt mali, vivit Dominus. Si autem ſic locutus fuero puero: Ecce ſagittæ ultra te ſunt: vade in pace, quia dimiſit te Dominus.

23 De verbo autem quod locuti ſumus ego & tu, ſit Dominus inter me & te uſque in ſempiternum.

24 Abſconditus eſt ergo David in agro, & venerunt calendæ, & ſedit rex ad comedendum panem.

25 Cumque ſediſſet rex ſuper cathedram ſuam (ſecundum conſuetudinem) quæ erat juxta parietem ſurrexit Jonathas, & ſedit Abner ex latere Saul, vacuuſque apparuit locus David.

26 Et non eſt locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quod forte eveniſſet ei, ut non eſſet mundus, nec purificatus.

27 Cumque illuxiſſet dies ſecunda poſt calendas rurſus apparuit vacuus locus David. Dixitque Saul ad Jonathan filium ſuum: Cur non venit filius Iſai nec heri, nec hodie ad veſcendum?

28 Reſponditque Jonathas Sauli: Rogavit me obnixe, ut iret in Bethlehem,

29 Et ait: Dimitte me, quoniam ſacrificium ſo-

ſolemne eſt in civitate, unus de fratribus meis accerſivit me: nunc ergo ſi inveni gratiam in oculis tuis, vadam cito, & videbo fratres meos. Ob hanc cauſam non venit ad menſam regis.

30 Iratus autem Saul adverſum Jonatham, dixit ei: Fili mulieris virum ultro rapientis, nunquid ignoro quia diligis filium Iſai in confuſionem tuam, & in confuſionem ignominioſæ matris tuæ?

31 Omnibus enim diebus, quibus filius Iſai vixerit ſuper terram, non ſtabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque jam nunc mitte, & adduc eum ad me: quia filius mortis eſt.

32 Reſpondens autem Jonathas Sauli patri ſuo, ait: Quare morietur? quid fecit?

33 Et arripuit Saul lanceam ut percuteret eum. Et intellexit Jonathas quod definitum eſſet a patre ſuo, ut interficeret David.

34 Surrexit ergo Jonathas a menſa in ira furoris, & non comedit in die calendarum ſecunda panem. Contriſtatus eſt enim ſuper David, eo quod confudiſſet eum pater ſuus.

35 Cumque illuxiſſet mane, venit Jonathas in agrum juxta placitum David, & puer parvulus cum eo,

36 Et ait ad puerum ſuum: Vade, & affer mihi ſagittas, quas ego jacio. Cumque puer cucurriſſet, jecit aliam ſagittam trans puerum.

37 Venit itaque puer ad locum jaculi, quod miſerat Jonathas: & clamavit Jonathas poſt tergum pueri, & ait: Ecce ibi eſt ſagitta porro ultra te.

38 Clamavitque iterum Jonathas poſt tergum pueri, dicens: Feſtina velociter, ne ſteteris. Collegit autem puer Jonathæ ſagittas, & attulit ad dominum ſuum:

39 Et quid ageretur, penitus ignorabat: tantummodo enim Jonathas & David rem noverant.

40 Dedit ergo Jonathas arma ſua puero, & dixit ei: Vade, & defer in civitatem.

41 Cumque abiiſſet puer, ſurrexit David de loco, qui vergebat ad Auſtrum, & cadens pronus in terram, adoravit tertio: & oſculantes ſe alterutrum, fleverunt pariter, David autem amplius.

ra: auferat Jonatham de domo ſua, & requirat Dominus de manu inimicorum David.

16 Pepigit ergo Jonathas fœdus cum domo David: & requiſivit Dominus de manu inimicorum David.

17 Et addidit Jonathas dejerare David, eo quod diligeret illum: ſicut enim animam ſuam, ita diligebat eum.

18 Dixitque ad eum Jonathas: Cras calendæ ſunt, & requireris:

19 Requiretur enim ſeſſio tua uſque perendie. Deſcendes ergo feſtinus, & venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet, & ſedebis juxta lapidem, cui nomen eſt Ezel.

20 Et ego tres ſagittas mittam juxta eum, & jaciam quaſi exercens me ad ſignum.

21 Mittam quoque & puerum, dicens ei: Vade, & affer mihi ſagittas.

22 Si dixero puero: Ecce ſagittæ intra te ſunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi eſt, & nihil eſt mali, vivit Dominus. Si autem ſic locutus fuero puero: Ecce ſagittæ ultra te ſunt: vade in pace, quia dimiſit te Dominus.

23 De verbo autem quod locuti ſumus ego & tu, ſit Dominus inter me & te uſque in ſempiternum.

24 Abſconditus eſt ergo David in agro, & venerunt calendæ, & ſedit rex ad comedendum panem.

25 Cumque ſediſſet rex ſuper cathedram ſuam (ſecundum conſuetudinem) quæ erat juxta parietem ſurrexit Jonathas, & ſedit Abner ex latere Saul, vacuuſque apparuit locus David.

26 Et non eſt locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quod forte eveniſſet ei, ut non eſſet mundus, nec purificatus.

27 Cumque illuxiſſet dies ſecunda poſt calendas rurſus apparuit vacuus locus David. Dixitque Saul ad Jonathan filium ſuum: Cur non venit filius Iſai nec heri, nec hodie ad veſcendum?

28 Reſponditque Jonathas Sauli: Rogavit me obnixe, ut iret in Bethlehem,

29 Et ait: Dimitte me, quoniam ſacrificium ſo-

ſolemne eſt in civitate, unus de fratribus meis accerſivit me: nunc ergo ſi inveni gratiam in oculis tuis, vadam cito, & videbo fratres meos. Ob hanc cauſam non venit ad menſam regis.

30 Iratus autem Saul adverſum Jonatham, dixit ei: Fili mulieris virum ultro rapientis, nunquid ignoro quia diligis filium Iſai in confuſionem tuam, & in confuſionem ignominioſæ matris tuæ?

31 Omnibus enim diebus, quibus filius Iſai vixerit ſuper terram, non ſtabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque jam nunc mitte, & adduc eum ad me: quia filius mortis eſt.

32 Reſpondens autem Jonathas Sauli patri ſuo, ait: Quare morietur? quid fecit?

33 Et arripuit Saul lanceam ut percuteret eum. Et intellexit Jonathas quod definitum eſſet a patre ſuo, ut interficeret David.

34 Surrexit ergo Jonathas a menſa in ira furoris, & non comedit in die calendarum ſecunda panem. Contriſtatus eſt enim ſuper David, eo quod confudiſſet eum pater ſuus.

35 Cumque illuxiſſet mane, venit Jonathas in agrum juxta placitum David, & puer parvulus cum eo,

36 Et ait ad puerum ſuum: Vade, & affer mihi ſagittas, quas ego jacio. Cumque puer cucurriſſet, jecit aliam ſagittam trans puerum.

37 Venit itaque puer ad locum jaculi, quod miſerat Jonathas: & clamavit Jonathas poſt tergum pueri, & ait: Ecce ibi eſt ſagitta porro ultra te.

38 Clamavitque iterum Jonathas poſt tergum pueri, dicens: Feſtina velociter, ne ſteteris. Collegit autem puer Jonathæ ſagittas, & attulit ad dominum ſuum:

39 Et quid ageretur, penitus ignorabat: tantummodo enim Jonathas & David rem noverant.

40 Dedit ergo Jonathas arma ſua puero, & dixit ei: Vade, & defer in civitatem.

41 Cumque abiiſſet puer, ſurrexit David de loco, qui vergebat ad Auſtrum, & cadens pronus in terram, adoravit tertio: & oſculantes ſe alterutrum, fleverunt pariter, David autem amplius.

42 Dixit ergo Jonathas ad David: Vade in pace: quæcumque juravimus ambo in nomine Domini, dicentes: Dominus sit inter me & te, & inter semen meum & semen tuum usque in sempiternum.

43 Et surrexit David, & abiit: sed & Jonathas ingressus est civitatem.

CAPUT XXI.

Profugus David in Nobe urbem sacerdotalem, fame compulsus panes sanctificatos comedit datos ab Achimelech, præsente ibidem Doeg Idumæo; & Goliath gladio accepto, apud Achis regem Geth dementiam præ timore simulat.

1 VEnit autem David in Nobe ad Achimelech sacerdotem: & obstupuit Achimelech, eo quod veniisset David. Et dixit ei: Quare tu solus, & nullus est tecum?

2 Et ait David ad Achimelech sacerdotem: Rex præcepit mihi sermonem, & dixit: Nemo sciat rem, propter quam missus es a me, & cujusmodi præcepta tibi dederim: nam & pueris condixi in illum & illum locum.

3 Nunc ergo si quid habes ad manum, vel quinque panes, da mihi, aut quidquid inveneris.

4 Et respondens sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum: si mundi sunt pueri, maxime a mulieribus?

5 Et respondit David sacerdoti, & dixit ei: Equidem, si de mulieribus agitur, continuimus nos ab heri & nudiustertius, quando egrediebamur, & fuerunt vasa puerorum sancta. Porro via hæc polluta est, sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis.

* *Matt.* 12. 3. 4. 6 * Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem. Neque enim erat ibi panis, nisi tantum panes propositionis, qui sublati fuerant a facie Domini, ut ponerentur panes calidi.

7 Erat autem ibi vir quidam de servis Saul, in die illa, intus in tabernaculo Domini; & nomen ejus Doeg Idumæus, potentissimus pastorum Saul.

8 Dixit autem David ad Achimelech: Si habes hic ad manum hastam, aut gladium? quia gladium meum, & arma mea non tuli mecum. Sermo enim regis urgebat.

9 Et dixit sacerdos: Ecce hic gladius Goliath Philisthæi, quem percussisti in Valle terebinthi, est involutus pallio post Ephod: si istum vis tollere, tolle. Neque enim hic est alius absque eo. Et ait David: Non est huic alter similis, da mihi eum.

10 Surrexit itaque David, & fugit in die illa a facie Saul; & venit ad Achis regem Geth:

11 Dixeruntque servi Achis ad eum cum vidissent David: Nunquid non iste est David rex terræ? nonne huic cantabant per choros, dicentes: * Percussit Saul mille, & David decem millia? * *Supra* 18. 7. *Eccli.* 47. 7.

12 Posuit autem David sermones istos in corde suo, & extimuit valde a facie Achis regis Geth.

13 Et immutavit os suum coram eis, & collabebatur inter manus eorum, & impingebat in ostia portæ, defluebantque salivæ ejus in barbam.

14 Et ait Achis ad servos suos: Vidistis hominem insanum: quare adduxistis eum ad me?

15 An defunt nobis furiosi, quod introduxistis istum, ut fureret me præsente? hiccine ingredietur domum meam?

CAPUT XXII.

David plurimos ad se in speluncam Odollam suscipit, inde ad regem Moab proficiscitur; unde consilio Gad prophetæ in Terram Juda revertitur. Saul vero omnes sacerdotes Nobe præter Abiathar, qui ad David confugit, per Doeg Idumæum jussit interimi.

1 ABiit ergo David inde, & fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres ejus, & omnis domus patris ejus, descenderunt ad eum illuc.

2 Et convenerunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno, & amaro animo: & factus est eorum princeps, fueruntque cum eo quasi quadringenti viri.

3 Et profectus est David inde in Maspha, quæ

est Moab: & dixit ad regem Moab: Maneat, oro, pater meus & mater mea, vobiscum, donec sciam quid faciat mihi Deus.

4 Et reliquit eos ante faciem regis Moab: manseruntque apud eum cunctis diebus, quibus David fuit in præsidio.

5 Dixitque Gad propheta ad David: Noli manere in præsidio, proficiscere, & vade in Terram Juda. Et profectus est David, & venit in saltum Haret.

6 Et audivit Saul quod apparuisset David, & viri qui erant cum eo. Saul autem cum maneret in Gabaa, & esset in nemore, quod est in Rama, hastam manu tenens, cunctique servi ejus circumstarent eum,

7 Ait ad servos suos qui assistebant ei: Audite nunc filii Jemini: numquid omnibus vobis dabit filius Isai agros & vineas, & universos vos faciet tribunos, & centuriones:

8 Quoniam conjurastis omnes adversum me, & non est qui mihi renuntiet, maxime cum & filius meus fœdus inierit cum filio Isai? Non est qui vicem meam doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi: eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me, insidiantem mihi usque hodie.

9 Respondens autem Doeg Idumæus, qui assistebat, & erat primus inter servos Saul: Vidi, inquit, filium Isai in Nobe, apud Achimelech filium Achitob sacerdotem.

10 Qui consuluit pro eo Dominum, & cibaria dedit ei: sed & gladium Goliath Philisthæi dedit illi.

11 Misit ergo rex ad accersendum Achimelech sacerdotem filium Achitob, & omnem domum patris ejus, sacerdotum, qui erant in Nobe, qui universi venerunt ad regem.

12 Et ait Saul ad Achimelech: Audi fili Achitob. Qui respondit: Præsto sum domine.

13 Dixitque ad eum Saul: Quare conjurastis adversum me, tu & filius Isai, & dedisti ei panes & gladium, & consuluisti pro eo Deum, ut consurgeret adversum me, insidiator usque hodie permanens?

14 Respondensque Achimelech regi, ait: Et quis in omnibus servis tuis, sicut David fidelis, & gener regis, & pergens ad imperium tuum, & gloriosus in domo tua?

15 Num hodie cœpi pro eo consulere Deum? absit hoc a me: ne suspicetur rex adversus servum suum rem hujuscemodi, in universa domo patris mei: non enim scivit servus tuus quidquam super hoc negotio, vel modicum vel grande.

16 Dixitque rex: Morte morieris Achimelech, tu, & omnis domus patris tui.

17 Et ait rex emissariis, qui circumstabant eum: Convertimini, & interficite sacerdotes Domini: nam manus eorum cum David est: scientes quod fugisset, & non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis extendere manus suas in sacerdotes Domini.

18 Et ait rex Doeg: Convertere tu, & irrue in sacerdotes. Conversusque Doeg Idumæus, irruit in sacerdotes, & trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos Ephod lineo.

19 Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii, viros & mulieres, & parvulos, & lactentes, bovemque & asinum, & ovem in ore gladii.

20 Evadens autem unus filius Achimelech filii Achitob, cujus nomen erat Abiathar, fugit ad David,

21 Et annuntiavit ei quod occidisset Saul sacerdotes Domini.

22 Et ait David ad Abiathar: Sciebam in die illa, quod cum ibi esset Doeg Idumæus, procul dubio annuntiaret Sauli: ego sum reus omnium animarum patris tui.

23 Mane mecum, ne timeas: si quis quæsierit animam meam, quæret & animam tuam, mecumque servaberis.

CAPUT XXIII.

Cum David Ceilam a Philisthæis liberasset, ne in manus Saul a viris Ceilæ traderetur, profugus in desertum Ziph proditur a Ziphæis: fœdere autem inter David & Jonatham renovato, Saul eum

persequitur, sed propter subitam Philisthæorum irruptionem liberatur.

1 ET annuntiaverunt David: dicentes: Ecce Philisthiim oppugnant Ceilam, & diripiunt areas.

2 Consuluit ergo David Dominum, dicens: Num vadam, & percutiam Philistæos istos? Et ait Dominus ad David: Vade, & percuties Philisthæos, & Ceilam salvabis.

3 Et dixerunt viri, qui erant cum David, ad eum: Ecce nos hic in Judæa consistentes timemus: quanto magis si ierimus in Ceilam, adversum agmina Philisthinorum?

4 Rursum ergo David consuluit Dominum. Qui respondens, ait ei: Surge, & vade in Ceilam: ego enim tradam Philisthæos in manu tua.

5 Abiit ergo David, & viri ejus in Ceilam, & pugnavit adversum Philisthæos, & abegit jumenta eorum, & percussit eos plaga magna: & salvavit David habitatores Ceilæ.

6 Porro eo tempore, quo fugiebat Abiathar filius Achimelech ad David in Ceilam, Ephod secum habens descenderat.

7 Nuntiatum est autem Sauli quod venisset David in Ceilam, & ait Saul: Tradidit eum Deus in manus meas, conclususque est, introgressus urbem, in qua portæ & seræ sunt.

8 Et præcepit Saul omni populo ut ad pugnam descenderet in Ceilam: & obsideret David, & viros ejus.

9 Quod cum David resciisset quia præpararet ei Saul clam malum, dixit ad Abiathar sacerdotem: Applica Ephod.

10 Et ait David: Domine Deus Israel: audivit famam servus tuus, quod disponat Saul venire in Ceilam, ut evertat urbem propter me:

11 Si tradent me viri Ceilæ in manus ejus? & si descendet Saul, sicut audivit servus tuus? Domine Deus Israel indica servo tuo. Et ait Dominus: Descendet.

12 Dixitque David: Si tradent me viri Ceilæ, & viros qui sunt mecum, in manus Saul? Et dixit Dominus: Tradent.

13 Surrexit ergo David & viri ejus quasi sexcenti

centi, & egressi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti: nuntiatumque est Sauli quod fugisset David de Ceila, & salvatus esset: quam ob rem dissimulavit exire.

14 Morabatur autem David in deserto in locis firmissimis, mansitque in monte solitudinis Ziph, in monte opaco: quærebat eum tamen Saul cunctis diebus: & non tradidit eum Deus in manus ejus.

15 Et vidit David quod egressus esset Saul ut quæreret animam ejus. Porro David erat in deserto Ziph in silva.

16 Et surrexit Jonathas filius Saul, & abiit ad David in silvam, & confortavit manus ejus in Deo:

17 dixitque ei: Ne timeas: neque enim inveniet te manus Saul patris mei, & tu regnabis super Israel, & ego ero tibi secundus, sed & Saul pater meus scit hoc.

18 Percussit ergo uterque fœdus coram Domino: mansitque David in silva: Jonathas autem reversus est in domum suam.

19 * Ascenderunt autem Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Nonne ecce David latitat apud nos in locis tutissimis silvæ, in Colle Hachila, quæ est ad dexteram deserti? * *Inf.* 26. 1.

20 Nunc ergo, sicut desideravit anima tua ut descenderes, descende: nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis.

21 Dixitque Saul: Benedicti vos a Domino, quia doluistis vicem meam.

22 Abite ergo, oro, & diligentius præparate & curiosius agite, & considerate locum ubi sit pes ejus, vel quis viderit eum ibi: recogitat enim de me, quod callide insidier ei.

23 Considerate & videte omnia latibula ejus, in quibus absconditur: & revertimini ad me ad rem certam, ut vadam vobiscum. Quod si etiam in terram se abstruserit, perscrutabor eum in cunctis millibus Iuda.

24 At illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul: David autem & viri ejus erant in deserto Maon, in campestribus, ad dexteram Jesimon.

25 Ivit ergo Saul & ſocii ejus ad quærendum eum: & nuntiatum eſt David, ſtatimque deſcendit ad petram, & verſabatur in deſerto Maon: quod cum audiſſet Saul, perſecutus eſt David in deſerto Maon.

26 Et ibat Saul ad latus montis ex parte una: David autem & viri ejus erant in latere montis ex parte altera: porro David deſperabat ſe poſſe evadere a facie Saul: itaque Saul & viri ejus, in modum coronæ cingebant David & viros ejus, ut caperent eos.

27 Et nuntius venit ad Saul, dicens: Feſtina, & veni, quoniam infuderunt ſe Philiſthiim ſuper terram.

28 Reverſus eſt ergo Saul deſiſtens perſequi David, & perrexit in occurſum Philiſthinorum. Propter hoc vocaverunt locum illum, Petram dividentem.

CAPUT XXIV.

David in ſpelunca Engaddi latitans, oram chlamydis Saul perſequentis abſcidit, & ne occideretur, ipſum liberavit; quare Saul culpam agnoſcit, & ſciens David regnaturum, ſuſcepto ab ipſo juramento de non exſcindenda Saulis familia, ei reconciliatur.

1 Ascendit ergo David inde: & habitavit in locis tutiſſimis Engaddi.

2 Cumque reverſus eſſet Saul, poſtquam perſecutus eſt Philiſthæos, nuntiaverunt ei, dicentes: Ecce, David in deſerto eſt Engaddi.

3 Aſſumens ergo Saul tria millia electorum virorum ex omni Iſrael, perrexit ad inveſtigandum David & viros ejus, etiam ſuper abruptiſſimas petras, quæ ſolis ibicibus perviæ ſunt.

4 Et venit ad caulas ovium, quæ ſe offerebant viantì: eratque ibi ſpelunca, quam ingreſſus eſt Saul, ut purgaret ventrem: porro David & viri ejus in interiore parte ſpeluncæ latebant.

5 Et dixerunt ſervi David ad eum: Ecce dies, de qua locutus eſt Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei ſicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo David & præcidit oram chlamydis Saul ſilenter. 6

6 Poſt hæc percuſſit cor ſuum David, eo quod abſcidiſſet oram chlamydis Saul.

7 Dixitque ad viros ſuos: Propitius ſit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino meo, chriſto Domini, ut mittam manum meam in eum, quia chriſtus Domini eſt.

8 Et confregit David viros ſuos ſermonibus, & non permiſit eos ut conſurgerent in Saul: porro Saul exurgens de ſpelunca, pergebat cœpto itinere.

9 Surrexit autem & David poſt eum: & egreſſus de ſpelunca, clamavit poſt tergum Saul, dicens: Domine mi rex. Et reſpexit Saul poſt ſe, & inclinans ſe David pronus in terram, adoravit,

10 Dixitque ad Saul: Quare audis verba hominum loquentium, David quærit malum adverſum te?

11 Ecce hodie viderunt oculi tui, quod tradiderit te Dominus in manu mea in ſpelunca: & cogitavi ut occiderem te, ſed pepercit tibi oculus meus. Dixi enim: Non extendam manum meam in dominum meum, quia Chriſtus Domini eſt.

12 Quin potius, pater mi, vide, & cognoſce oram chlamydis tuæ in manu mea: quoniam cum præſcinderem ſummitatem chlamydis tuæ, nolui extendere manum meam in te. Animadverte, & vide, quoniam non eſt in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccavi in te: tu autem inſidiaris animæ meæ ut auferas eam.

13 Judicet Dominus inter me & te, & ulciſcatur me Dominus ex te, manus autem mea non ſit in te.

14 Sicut & in proverbio antiquo dicitur: AB IMPIIS egredietur impietas: manus ergo mea non ſit in te.

15 Quem perſequeris, rex Iſrael? quem perſequeris? canem mortuum perſequeris, & pulicem unum.

16 Sit Dominus judex, & judicet inter me & te: & videat, & judicet cauſam meam, & eruat me de manu tua.

17 Cum autem compleſſet David loquens ſermones hujuſcemodi ad Saul, dixit Saul: Nunquid

vox hæc tua est fili mi David? Et levavit Saul vocem suam, & flevit:

18 Dixitque ad David: Justior tu es quam ego: tu enim tribuisti mihi bona: ego autem reddidi tibi mala.

19 Et tu indicasti hodie quæ feceris mihi bona: quomodo tradiderit me Dominus in manum tuam, & non occideris me.

20 Quis enim cum invenerit inimicum suum, dimittet eum in via bona? Sed Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc, pro eo quod hodie operatus es in me.

21 Et nunc quia scio quod certissime regnaturus sis, & habiturus in manu tua regnum Israel:

22 Jura mihi in Domino, ne deleas semen meum post me, neque auferas nomen meum de domo patris mei.

23 Et juravit David Saulí. Abiit ergo Saul in domum suam: & David, & viri ejus ascenderunt ad tutiora loca.

CAPUT XXV.

Mortuus Samuel plangitur: David Nabal victum neganti mortem minatus, egregia Abigail oratione placatur, quam, mortuo Nabal, in connubium accipit, simul & Achinoam; Saul vero filiam Michol Phalti tradit.

1 MOrtuus * est autem Samuel, & congregatus est universus Israel, & planxerunt eum, & sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensque David descendit in desertum Pharan.

* *Infr.* 28. 3. *Eccli.* 46. 23.

2 Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, & possessio ejus in Carmelo, & homo ille magnus nimis: eratque ei oves tria millia, & mille capræ: & accidit ut tonderetur grex ejus in Carmelo.

3 Nomen autem viri illius erat Nabal: & nomen uxoris ejus Abigail, eratque mulier illa prudentissima & speciosa: porro vir ejus durus, & pessimus, & malitiosus: erat autem de genere Caleb.

4 Cum ergo audisset David in deserto quod tonderet Nabal gregem suum,

5 Mi-

5 Misit decem juvenes, & dixit eis: Ascendite in Carmelum, & venietis ad Nabal, & salutabitis eum ex nomine meo pacifice.

6 Et dicetis: Sit fratribus meis, & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcumque habes, sit pax.

7 Audivi quod tonderent pastores tui, qui erant nobiscum in deserto: numquam eis molesti fuimus, nec aliquando defuit quidquam eis de grege, omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo.

8 Interroga pueros tuos, & indicabunt tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in die enim bona venimus: quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis, & filio tuo David.

9 Cumque venissent pueri David, locuti sunt ad Nabal omnia verba hæc ex nomine David: & siluerunt.

10 Respondens autem Nabal pueris David, ait: Quis est David? & quis est filius Isai? hodie increverunt servi qui fugiunt dominos suos.

11 Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum, quæ occidi tonsoribus meis, & dabo viris quos nescio unde sint?

12 Regressi sunt itaque pueri David per viam suam, & reversi venerunt, & nuntiaverunt ei omnia verba quæ dixerat.

13 Tunc ait David pueris suis: Accingatur unusquisque gladio suo. Et accincti sunt singuli gladiis suis, accinctusque est & David ense suo: & secuti sunt David quasi quadringenti viri: porro ducenti remanserunt ad sarcinas.

14 Abigail autem uxori Nabal nuntiavit unus de pueris suis, dicens: Ecce David misit nuntios de deserto, ut benedicerent domino nostro: & aversatus est eos.

15 Homines isti, boni satis fuerunt nobis, & non molesti: nec quidquam aliquando periit omni tempore, quo fuimus conversati cum eis in deserto:

16 Pro muro erant nobis tam in nocte quam in die, omnibus diebus quibus pavimus apud eos greges.

17 Quam ob rem considera, & recogita quid facias: quoniam completa est malitia adversum virum tuum, & adversum domum tuam, & ipse est filius Belial, ita ut nemo possit ei loqui.

18 Festinavit igitur Abigail, & tulit ducentos panes, & duos utres vini, & quinque arietes coctos, & quinque sata polentæ, & centum ligaturas uvæ passæ, & ducentas massas caricarum, & posuit super asinos:

19 Dixitque pueris suis: Præcedite me: ecce, ego post tergum sequar vos: viro autem suo Nabal non indicavit.

20 Cum ergo ascendisset asinum, & descenderet ad radices montis, David & viri ejus descendebant in occursum ejus: quibus & illa occurrit.

21 Et ait David: Vere frustra servavi omnia quæ hujus erant in deserto, & non periit quidquam de cunctis quæ ad eum pertinebant: & reddidit mihi malum pro bono.

22 Hæc faciat Deus inimicis David, & hæc addat, si reliquero de omnibus quæ ad ipsum pertinent usque mane, mingentem ad parietem.

23 Cum autem vidisset Abigail David, festinavit, & descendit de asino, & procidit coram David super faciem suam, & adoravit super terram,

24 Et cecidit ad pedes ejus, & dixit: In me sit, domine mi, hæc iniquitas: loquatur, obsecro, ancilla tua in auribus tuis: & audi verba famulæ tuæ.

25 Ne ponat, oro, dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal: quoniam secundum nomen suum stultus est, & stultitia est cum eo; ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos, domine mi, quos misisti.

26 Nunc ergo, domine mi, vivit Dominus, & vivit anima tua, qui prohibuit te ne venires in sanguinem, & salvavit manum tuam tibi: & nunc fiant sicut Nabal inimici tui, & qui quærunt domino meo malum.

27 Qua propter suscipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua tibi domino meo: & da pueris qui sequuntur te dominum meum.

28 Aufer iniquitatem famulæ tuæ; faciens enim faciet Dominus tibi domino meo domum fidelem, quia prælia Domini, domine mi, tu præliaris: malitia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vitæ tuæ.

29 Si enim surrexerit aliquando homo persequens te, & quærens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud Dominum Deum tuum: porro inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu & circulo fundæ.

30 Cum ergo fecerit Dominus tibi domino meo omnia quæ locutus est bona de te, & constituerit te ducem super Israel,

31 Non erit tibi hoc in singultum, & in scrupulum cordis domino meo, quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te ultus fueris: & cum benefecerit Dominus domino meo, recordaberis ancillæ tuæ.

32 Et ait David ab Abigail: Benedictus Dominus Deus Israel, qui misit hodie te in occursum meum, & benedictum eloquium tuum,

33 Et benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem, & ulciscerer me manu mea.

34 Alioquin vivit Dominus Deus Israel, qui prohibuit me ne malum facerem tibi: nisi cito veniisses in occursum mihi, non remansisset Nabal usque ad lucem matutinam, mingens ad parietem.

35 Suscepit ergo David de manu ejus omnia quæ attulerat ei, dixitque ei: Vade pacifice in domum tuam, ecce audivi vocem tuam, & honoravi faciem tuam.

36 Venit autem Abigail ad Nabal: & ecce erat ei convivium in domo ejus, quasi convivium regis, & cor Nabal jucundum: erat enim ebrius nimis; & non indicavit ei verbum pusillum aut grande usque mane.

37 Diluculo autem cum digessisset vinum Nabal, indicavit ei uxor sua verba hæc, & emortuum est cor ejus intrinsecus, & factus est quasi lapis.

38 Cumque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est.

39

39 Quod cum audisset David mortuum Nabal, ait: Benedictus Dominus, qui judicavit causam opprobrii mei de manu Nabal, & servum suum custodivit a malo, & malitiam Nabal reddidit Dominus in caput ejus. Misit ergo David, & locutus est ad Abigail, ut sumeret eam sibi in uxorem.

40 Et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelum, & locuti sunt ad eam, dicentes: David misit nos ad te, ut accipiat te sibi in uxorem.

41 Quæ consurgens adoravit prona in terram, & ait: Ecce famula tua sit in ancillam, ut lavet pedes servorum domini mei.

42 Et festinavit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ ierunt cum ea, pedisequæ ejus, & secuta est nuntios David: & facta est illi uxor.

43 Sed & Achinoam accepit David de Jezrael: & fuit utraque uxor ejus.

44 Saul autem dedit Michol filiam suam, uxorem David, Phalti filio Lais, qui erat de Gallim,

CAPUT XXVI.

David iterum a Ziphæis apud Saul proditus, hastam & scyphum dormienti Saul abstulit: quod agnoscens Saul, culpam fatetur, revocatoque Davidi securitatem pollicetur.

1 ET * venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Ecce, David absconditus est in colle Hachila, quæ est ex adverso solitudinis. * Supra 23. 19.

2 Et surrexit Saul, & descendit in desertum Ziph, & cum eo tria millia virorum de electis Israel, ut quæreret David in deserto Ziph.

3 Et castrametatus est Saul in Gabaa Hachila, quæ erat ex adverso solitudinis in via: David autem habitabat in deserto. Videns autem quod venisset Saul post se in desertum,

4 Misit exploratores, & didicit quod illuc venisset certissime.

5 Et surrexit David clam, & venit ad locum ubi erat Saul: cumque vidisset locum, in quo dormiebat Saul, & Abner filius Ner, princeps militiæ ejus, & Saulem dormientem in tentorio, & reliquum vulgus per circuitum ejus, 6

6 Ait David ad Achimelech Hethæum, & Abisai filium Sarviæ, fratrem Joab, dicens: Quis descendet mecum ad Saul in castra? Dixitque Abisai: Ego descendam tecum.

7 Venerunt ergo David & Abisai ad populum nocte, & invenerunt Saul jacentem & dormientem in tentorio, & hastam fixam in terra ad caput ejus: Abner autem & populum dormientes in circuitu ejus.

8 Dixitque Abisai ad David: Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas: nunc ergo perfodiam eum lancea in terra, semel, & secundo opus non erit.

9 Et dixit David ad Abisai: Ne interficias eum: quis enim extendet manum suam in Christum Domini, & innocens erit?

10 Et dixit David: Vivit Dominus, quia nisi Dominus percusserit eum, aut dies ejus venerit ut moriatur, aut in prælium descendens perierit:

11 Propitius sit mihi Dominus ne extendam manum meam in Christum Domini. Nunc igitur tolle hastam, quæ est ad caput ejus, & scyphum aquæ, & abeamus.

12 Tulit igitur David hastam, & scyphum aquæ qui erat ad caput Saul, & abierunt: & non erat quisquam, qui videret, & intelligeret, & evigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor Domini irruerat super eos.

13 Cumque transisset David ex adverso, & stetisset in vertice montis de longe, & esset grande intervallum inter eos,

14 Clamavit David ad populum, & ad Abner filium Ner, dicens: Nonne respondebis, Abner? Et respondens Abner, ait: Quis es tu qui clamas, & inquietas regem?

15 Et ait David ad Abner: Nunquid non vir tu es? & quis alius similis tui in Israel? quare ergo non custodisti dominum tuum regem? ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem, dominum tuum.

16 Non est bonum hoc, quod fecisti: vivit Dominus, quoniam filii mortis estis vos, qui non custodistis dominum vestrum, christum domini.

Nunc

Nunc ergo vide ubi sit hasta regis, & ubi sit scyphus aquæ, qui erat ad caput ejus.

17 Cognovit autem Saul vocem David & dixit: Numquid vox hæc est tua, fili mi David? & ait David: Vox mea, domine mi rex.

18 Et ait: Quam ob causam dominus meus persequitur servum suum? Quid feci? aut quod est malum in manu mea?

19 Nunc ergo audi, oro, domine mi rex, verba servi tui: Si Dominus incitat te adversum me, odoretur sacrificium: si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu Domini, qui ejecerunt me hodie, ut non habitem in hæreditate Domini, dicentes: Vade, servi diis alienis.

20 Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram Domino: quia egressus est rex Israel ut quærat pulicem unum, sicut persequitur perdix in montibus.

21 Et ait Saul: Peccavi, revertere fili mi David: nequaquam enim ultra tibi malefaciam: eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: apparet enim quod stulte egerim, & ignoraverim multa nimis.

22 Et respondens David, ait: Ecce hasta regis: transeat unus de pueris regis, & tollat eam.

23 Dominus autem retribuet unicuique secundum justitiam suam, & fidem: tradidit enim te Dominus hodie in manum meam, & nolui extendere manum meam in christum Domini.

24 Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me de omni angustia.

25 Ait ergo Saul ad David: Benedictus tu fili mi David: & quidem faciens facies, & potens poteris. Abiit autem David in viam suam, & Saul reversus est in locum suum.

CAPUT XXVII.

David inconstantiæ Saulis fidere non ausus, apud Achis profugus, ab eo urbem Siceleg obtinuit, quæ ex eo facta est in hæreditatem regum Juda, unde plurimas ex Amalecitis & vicinis locis agebat prædas imponens regi Achis.

1 Et

1 ET ait David in corde suo: Aliquando incidam una die in manus Saul: nonne melius est, ut fugiam, & salver in Terra Philisthinorum, ut desperet Saul, cessetque me quærere in cunctis finibus Israel? fugiam ergo manus ejus.

2 Et surrexit David, & abiit ipse, & sexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maoch regem Geth.

3 Et habitavit David cum Achis in Geth, ipse & viri ejus; vir & domus ejus: & David & duæ uxores ejus, Achinoam Jezrahelitis, & Abigail uxor Nabal Carmeli.

4 Et nuntiatum est Sauli, quod fugisset David in Geth, & non addidit ultra quærere eum.

5 Dixit autem David ad Achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis hujus, ut habitem ibi: cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum?

6 Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg: propter quam causam facta est Siceleg regum Juda, usque in diem hanc.

7 Fuit autem numerus dierum, quibus habitavit David in regione Philisthinorum, quatuor mensium.

8 Et ascendit David, & viri ejus, & agebant prædas de Gessuri, & de Gerzi, & de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur usque ad Terram Ægypti.

9 Et percutiebat David omnem terram, nec relinquebat viventem virum & mulierem: tollensque oves, & boves, & asinos, & camelos, & vestes, revertebatur, & veniebat ad Achis.

10 Dicebat autem ei Achis: In quem irruisti hodie? Respondebat David: Contra meridiem Judæ, & contra meridiem Jerameel, & contra meridiem Ceni.

11 Virum & mulierem non vivificabat David, nec adducebat in Geth, dicens: Ne forte loquantur adversum nos: Hæc fecit David: & hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione Philisthinorum.

12 Credidit ergo Achis David, dicens: Multa mala operatus est contra populum suum Israel: erit igitur mihi servus sempiternus.

CAPUT XXVIII.

Philisthæi contra Saul armantur, ad quod bellum David pollicetur fidem regi Achis. Saul, occisis Magis, Pythonissam consulit, suscitare jubens Samuelem, a quo suam, suorumque proximam mortem didicit.

1 FActum est autem in diebus illis, congregaverunt Philisthiim agmina sua, ut præparantur ad bellum contra Israel: dixitque Achis ad David: Sciens nunc scito, quoniam mecum egredieris in castris tu, & viri tui.

2 Dixitque David ad Achis: Nunc scies quæ facturus est servus tuus. Et ait Achis ad David: Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus.

* Supra 25. 1. Eccli. 46. 23.

3 * Samuel autem mortuus est, planxitque eum omnis Israel, & sepelierunt eum in Ramatha urbe sua. Et Saul abstulit magos, & ariolos de terra.

4 Congregatique sunt Philisthiim, & venerunt & castrametati sunt in Sunam: congregavit autem & Saul universum Israel, & venit in Gelboe.

5 Et vidit Saul castra Philisthiim, & timuit, & expavit cor ejus nimis.

6 Consuluitque Dominum, & non respondit ei neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per prophetas.

* Levit. 20. 27. Deut. 18. 11. Actor. 16. 16.

7 Dixitque Saul servis suis: Quærite mihi mulierem habentem * pythonem, & vadam ad eam, & scisciter per illam. Et dixerunt servi ejus ad eum: Est mulier pythonem habens in Endor.

8 Mutavit ergo habitum suum: vestitusque est aliis vestimentis, & abiit ipse, & duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, & ait illi: Divina mihi in pythone, & suscita mihi quem dixero tibi.

9 Et ait mulier ad eum: Ecce, tu nosti quanta fecerit Saul, & quomodo eraserit magos, & ariolos de terra: quare ergo insidiaris animæ meæ, ut occidar?

10 Et juravit ei Saul in Domino, dicens: Vivit Dominus, quia non eveniet tibi quidquam mali propter hanc rem,

11 Dixitque ei mulier: Quem suscitabo tibi? Qui ait: Samuelem mihi suscita.

12 Cum autem vidisset mulier Samuelem, exclamavit voce magna, & dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul.

13 Dixitque ei rex: Noli timere: quid vidisti? Et ait mulier ad Saul: Deos vidi ascendentes de terra.

14 Dixitque ei: Qualis est forma ejus? Quæ ait: Vir senex ascendit, & ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul quod Samuel esset, & inclinavit se super faciem suam in terra, & adoravit.

15 Dixit autem Samuel ad Saul: * Quare inquietasti me ut suscitarer? Et ait Saul: Coarctor nimis: siquidem Philisthiim pugnant adversum me, & Deus recessit a me, & exaudire me noluit, neque in manu Prophetarum, neque per somnia: vocavi ergo te, ut ostenderes mihi quid faciam. * Eccli. 46. 23.

16 Et ait Samuel: Quid interrogas me, cum Dominus receserit a te, & transierit ad æmulum tuum?

17 Faciet enim tibi Dominus sicut locutus est in manu mea, & scindet regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo David:

18 Quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris ejus in Amalec. Idcirco quod pateris, fecit tibi Dominus hodie.

19 Et dabit Dominus etiam Israel tecum in manus Philisthiim: eras autem tu & filii tui mecum eritis: sed & castra Israel tradet Dominus in manus Philisthiim.

20 Statimque Saul cecidit porrectus in terram: extimuerat enim verba Samuelis, & robur non erat in eo, quia non comederat panem tota die illa.

21 Ingressa est itaque mulier illa ad Saul (conturbatus enim erat valde) dixitque ad eum: Ecce obedivit ancilla tua voci tuæ: & posui animam meam in manu mea: & audivi sermones tuos, quos locutus es ad me.

22 Nunc igitur audi & tu vocem ancillæ tuæ,

& ponam coram te buccellam panis, ut comedens convalescas, & possis iter agere.

21 Qui renuit, & ait: Non comedam. Coegerunt autem eum servi sui & mulier, & tandem audita voce eorum surrexit de terra, & sedit super lectum.

24 Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, & festinavit, & occidit eum: tollensque farinam, miscuit eam, & coxit azyma,

25 Et posuit ante Saul & ante servos ejus. Qui cum comedissent, surrexerunt, & ambulaverunt per totam noctem illam.

CAPUT XXIX.

David cum Philisthæis adversus Israel proficiscens, remittitur, quia metuebant principes, ne in prælio fieret ipsis adversarius, jubeturque in Siceleg reverti.

1 CONgregata sunt ergo Philisthiim universa agmina in Aphec: sed & Israel castrametatus est super fontem, qui erat in Jezrael.

2 Et satrapæ quidem Philisthiim incedebant in centuriis & millibus: David autem & viri ejus erant in novissimo agmine cum Achis.

3 Dixeruntque principes Philisthiim ad Achis: Quid sibi volunt Hebræi isti? Et ait Achis ad principes Philisthiim: Num ignoratis David, qui fuit servus Saul regis Israel, & est apud me multis diebus, vel annis, & non inveni in eo quidquam, ex die qua transfugit ad me, usque ad diem hanc:

4 * Irati sunt autem adversus eum principes Philisthiim, & dixerunt ei: Revertatur vir iste, & sedeat in loco suo, in quo constituisti eum, & non descendat nobiscum in prælium, ne fiat nobis adversarius, cum prœliari cœperimus: quomodo enim aliter poterit placare dominum suum, nisi in capitibus nostris? * 1. Par. 12. 19.

5 Nonne iste est David, cui cantabant in choris, dicentes: Percussit Saul in millibus suis, & David in decem millibus suis?

6 Vocavit ergo Achis David, & ait ei: Vivit Dominus, quia rectus es tu, & bonus in conspectu meo: & exitus tuus & introitus tuus mecum est in castris: & non inveni in te quidquam mali ex die qua venisti ad me, usque in diem hanc: sed satrapis non places.

7 Revertere ergo, & vade in pace, & non offendas oculos satraparum Philisthiim.

8 Dixitque David ad Achis: Quid enim feci, & quid invenisti in me servo tuo, a die, qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc, ut non veniam, & pugnem contra inimicos domini mei regis?

9 Respondens autem Achis, locutus est ad David: Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut Angelus Dei: sed principes Philisthinorum dixerunt: Non ascendet nobiscum in prælium.

10 Igitur consurge mane tu, & servi domini tui, qui venerunt tecum: & cum de nocte surrexeritis, & cœperit diluescere, pergite.

11 Surrexit itaque de nocte David ipse & viri ejus, ut proficiscerentur mane, & reverterentur ad Terram Philisthiim: Philisthiim autem ascenderunt in Jezrahel.

CAPUT XXX.

Absente cum suis Davide, Amalecitæ Siceleg incenderant ablata præda, quos David persequens occidit, recepta præda, quam singulis sociis ex æquo divisit, etiam iis, qui ad sarcinas lassi remanserant.

1 CUmque * venissent David & viri ejus in Siceleg die tertia, Amalecitæ impetum fecerant ex parte australi in Siceleg, & percusserant Siceleg, & succenderant eam igni. * 1. Par. 12. 20.

2 Et captivas duxerant mulieres ex ea, a minimo usque ad magnum: & non interfecerant quemquam, sed secum duxerant, & pergebant itinere suo.

3 Cum ergo venissent David & viri ejus ad civitatem, & invenissent eam succensam igni, & uxores suas, & filios suos, & filias ductas esse captivas,

4 Levaverunt David & populus qui erat cum eo voces suas, & planxerunt, donec deficerent in eis lacrymæ.

5 Siquidem & duæ uxores David captivæ du-

Quæ fuerant, Achinoam Jezrahelites, & Abigail uxor Nabal Carmeli.

6 Et contristatus est David valde: volebat enim eum populus lapidare, quia amara erat anima uniuscujusque viri super filiis suis, & filiabus: confortatus est autem David in Domino Deo suo.

7 Et ait ad Abiathar sacerdotem filium Achimelech: Applica ad me ephod. Et applicavit Abiathar ephod ad David,

8 Et consuluit David Dominum, dicens: Persequar latrunculos hos, & comprehendam eos, an non? Dixitque ei Dominus: Persequere: absque dubio enim comprehendes eos, & excuties prædam.

9 Abiit ergo David ipse, & sexcenti viri qui erant cum eo, & venerunt usque ad Torrentem Besor: & lassi quidam substiterunt.

10 Persecutus est autem David ipse, & quadringenti viri: substiterant enim ducenti, qui lassi transire non poterant Torrentem Besor.

11 Et invenerunt virum Ægyptium in agro, & adduxerunt eum ad David: dederuntque ei panem ut comederet, & biberet aquam,

12 Sed & fragmen massæ caricarum, & duas ligaturas uvæ passæ. Quæ cum comedisset, reversus est spiritus ejus, & refocillatus est: non enim comederat panem, neque biberat aquam, tribus diebus & tribus noctibus.

13 Dixit itaque ei David: Cujus es tu? vel unde? & quo pergis? Qui ait: Puer Ægyptius ego sum, servus viri Amalecitæ: dereliquit autem me dominus meus, quia ægrotare cœpi nudiustertius.

14 Siquidem nos erupimus ad australem plagam Cerethi, & contra Judam, & ad Meridiem Caleb, & Siceleg succendimus igni.

15 Dixitque ei David: Potes me ducere ad cuneum istum? Qui ait: Jura mihi per Deum, quod non occidas me, & non tradas me in manus domini mei, & ego ducam te ad cuneum istum. Et juravit ei David.

16 Qui cum duxisset eum, ecce illi discumbebant super faciem universæ terræ, comedentes & bibentes, & quasi festum celebrantes diem, pro cuncta præda, & spoliis quæ ceperant de Terra Philisthiim, & de Terra Juda.

17 Et percussit eos David a vespere usque ad vesperam alterius diei, & non evasit ex eis quisquam, nisi quadringenti viri adolescentes, qui ascenderant camelos, & fugerant.

18 Eruit ergo David omnia, quæ tulerant Amalecitæ, & duas uxores suas eruit.

19 Nec defuit quidquam a parvo usque ad magnum, tam de filiis quam de filiabus, & de spoliis, & quæcumque rapuerant, omnia reduxit David.

20 Et tulit universos greges & armenta, & minavit ante faciem suam, dixeruntque: Hæc est præda David.

21 Venit autem David ad ducentos viros, qui lassi substiterant, nec sequi potuerant David, & residere eos jusserat in Torrente Besor: qui egressi sunt obviam David, & populo qui erat cum eo. Accedens autem David ad populum, salutavit eos pacifice.

22 Respondensque omnis vir pessimus & iniquus, de viris, qui ierant cum David, dixit: Quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quidquam de præda, quam eruimus: sed sufficiat unicuique uxor sua & filii: quos cum acceperint, recedant.

23 Dixit autem David: Non sic facietis fratres mei de his, quæ tradidit nobis Dominus, & custodivit nos, & dedit latrunculos, qui eruperant adversum nos, in manus nostras:

24 Nec audiet vos quisquam super sermone hoc: æqua enim pars erit descendentis ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter dividunt.

25 Et factum est hoc ex die illa, & deinceps constitutum & præfinitum, & quasi lex in Israel usque in diem hanc.

26 Venit ergo David in Siceleg, & misit dona de præda senioribus Juda proximis suis, dicens: Accipite benedictionem de præda hostium Domini:

27 His qui erant in Bethel, & qui in Ramoth ad Meridiem, & qui in Jether,

28 Et qui in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in Esthamo.

29 Et qui in Rachal, & qui in urbibus Jerameel, & qui in urbibus Ceni,

30 Et qui in Arama, & qui in lacu Asan, & qui in Athach,

31 Et qui in Hebron, & reliquis qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat David ipse, & viri ejus.

CAPUT XXXI.

Saulis cum filiis in pugna cæsi corpus, truncato capite, in muro Bethsan suspenditur, armaque ejus in templo Astaroth: viri autem Jabes, ablatis Saul ac filiorum ejus corporibus, juxta Jabes ea sepelierunt.

1 PHilisthiim autem pugnabant adversum Israel: & fugerunt viri Israel ante faciem Philisthiim, & ceciderunt interfecti in monte Gelboe.

2 * Irruerunt que Philisthiim in Saul, & in filios ejus, & percusserunt Jonatham, & Abinadab, & Melchisua filios Saul,

3 Totumque pondus prælii versum est in Saul: & consecuti sunt eum viri sagittarii, & vulneratus est vehementer a sagittariis.

4 * Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, & percute me: ne forte veniant incircumcisi isti, & interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger ejus: fuerat enim nimio terrore pertertitus. Arripuit itaque Saul gladium, & irruit super eum.

5 Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum eo.

6 Mortuus est ergo Saul, & tres filii ejus, & armiger illius, & universi viri ejus in die illa pariter.

7 Videntes autem viri Israel, qui erant trans vallem, & trans Jordanem, quod fugissent viri Israelitæ, & quod mortuus esset Saul, & filii ejus, reliquerunt civitates suas, & fugerunt: veneruntque Philisthiim, & habitaverunt ibi.

8 Facta autem die altera, venerunt Philisthiim, ut

* 1. Par. 10. 2.

* 1. Par. 10. 4.

ut spoliarent interfectos, & invenerunt Saul & tres filios ejus jacentes in monte Gelboe.

9 Et præciderunt caput Saul, & spoliaverunt eum armis: & miserunt in Terram Philisthinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo idolorum, & populis.

10 Et posuerunt arma ejus in templo Astaroth, corpus vero ejus suspenderunt in muro Bethsan.

11 * Quod cum audissent habitatores Jabes Galaad, quæcumque fecerant Philisthiim Saul, * 2. Reg. 2. 4.

12 Surrexerunt omnes viri fortissimi, & ambulaverunt tota nocte, & tulerunt cadaver Saul, & cadavera filiorum ejus, de muro Bethsan: veneruntque Jabes Galaad, & combusserunt ea ibi:

13 Et tulerunt ossa eorum, & sepelierunt in nemore Jabes, & jejunaverunt septem diebus.

LIBER SECUNDUS SAMUELIS, QUEM NOS SECUNDUM REGUM DICIMUS.

CAPUT PRIMUM.

David occiso nuntio, qui se Saulem occidisse dicebat, scissis vestibus defet eum, cum cæteris occisis, jejunans ac præcipiens ut filios Juda docerent arcum.

1 FACTUM est autem, postquam mortuus est Saul, ut David reverteretur a cæde Amalec, & maneret in Siceleg duos dies.

2 In die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste conscissa & pulvere conspersus caput: & ut venit ad David, cecidit super faciem suam, & adoravit.

28 Et qui in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in Esthamo.

29 Et qui in Rachal, & qui in urbibus Jerameel, & qui in urbibus Ceni,

30 Et qui in Arama, & qui in lacu Asan, & qui in Athach,

31 Et qui in Hebron, & reliquis qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat David ipse, & viri ejus.

CAPUT XXXI.

Saulis cum filiis in pugna cæsi corpus, truncato capite, in muro Bethsan suspenditur, armaque ejus in templo Astaroth: viri autem Jabes, ablatis Saul ac filiorum ejus corporibus, juxta Jabes ea sepelierunt.

1 PHilisthiim autem pugnabant adversum Israel: & fugerunt viri Israel ante faciem Philisthiim, & ceciderunt interfecti in monte Gelboe.

2 * Irruerunt que Philisthiim in Saul, & in filios ejus, & percusserunt Jonatham, & Abinadab, & Melchisua filios Saul,

3 Totumque pondus prælii versum est in Saul: & consecuti sunt eum viri sagittarii, & vulneratus est vehementer a sagittariis.

4 * Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, & percute me: ne forte veniant incircumcisi isti, & interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger ejus: fuerat enim nimio terrore pertertitus. Arripuit itaque Saul gladium, & irruit super eum.

5 Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum eo.

6 Mortuus est ergo Saul, & tres filii ejus, & armiger illius, & universi viri ejus in die illa pariter.

7 Videntes autem viri Israel, qui erant trans vallem, & trans Jordanem, quod fugissent viri Israelitæ, & quod mortuus esset Saul, & filii ejus, reliquerunt civitates suas, & fugerunt: veneruntque Philisthiim, & habitaverunt ibi.

8 Facta autem die altera, venerunt Philisthiim, ut

* 1. Par. 10. 2.

* 1. Par. 10. 4.

ut spoliarent interfectos, & invenerunt Saul & tres filios ejus jacentes in monte Gelboe.

9 Et præciderunt caput Saul, & spoliaverunt eum armis: & miserunt in Terram Philisthinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo idolorum, & populis.

10 Et posuerunt arma ejus in templo Astaroth, corpus vero ejus suspenderunt in muro Bethsan.

11 * Quod cum audissent habitatores Jabes Galaad, quæcumque fecerant Philisthiim Saul, * 2. Reg. 2. 4.

12 Surrexerunt omnes viri fortissimi, & ambulaverunt tota nocte, & tulerunt cadaver Saul, & cadavera filiorum ejus, de muro Bethsan: veneruntque Jabes Galaad, & combusserunt ea ibi:

13 Et tulerunt ossa eorum, & sepelierunt in nemore Jabes, & jejunaverunt septem diebus.

LIBER SECUNDUS SAMUELIS, QUEM NOS SECUNDUM REGUM DICIMUS.

CAPUT PRIMUM.

David occiso nuntio, qui se Saulem occidisse dicebat, scissis vestibus defet eum, cum cæteris occisis, jejunans ac præcipiens ut filios Juda docerent arcum.

1 FACTUM est autem, postquam mortuus est Saul, ut David reverteretur a cæde Amalec, & maneret in Siceleg duos dies.

2 In die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste conscissa & pulvere conspersus caput: & ut venit ad David, cecidit super faciem suam, & adoravit.

3 Dixitque ad eum David : Unde venis? Qui ait ad eum : De castris Israel fugi.

4 Et dixit ad eum David : Quod est verbum quod factum est? indica mihi. Qui ait, Fugit populus ex prælio, & multi corruentes e populo mortui sunt : sed & Saul & Jonathas filius ejus interierunt.

5 Dixitque David ad adolescentem, qui nuntiabat ei : Unde scis quia mortuus est Saul, & Jonathas filius ejus?

6 Et ait adolescens, qui nuntiabat ei : Casu veni in montem Gelboe, & Saul incumbebat super hastam suam, porro currus & equites appropinquabant ei,

7 Et conversus post tergum suum, vidensque me vocavit. Cui cum respondissem adsum :

8 Dixit mihi : Quisnam es tu? Et aio ad eum : Amalecites ego sum.

9 Et locutus est mihi : Sta super me, & interfice me : quoniam tenent me angustiæ, & adhuc tota anima mea in me est.

10 Stansque super eum, occidi illum : sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam : & tuli diadema quod erat in capite ejus, & armillam de brachio illius, & attuli ad te dominum meum huc.

11 Apprehendens autem David vestimenta sua scidit, omnesque viri, qui erant cum eo,

12 Et planxerunt, & fleverunt, & jejunaverunt usque ad vesperam super Saul, & super Jonatham filium ejus, & super populum Domini, & super domum Israel, eo quod corruissent gladio.

13 Dixitque David ad juvenem qui nuntiaverat : Unde es tu? Qui respondit : Filius hominis advenæ Amalecitæ ego sum.

14 Et ait ad eum David : * Quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres Christum Domini? * Psalm. 104. 15.

15 Vocansque David unum de pueris suis, ait : Accedens irrue in eum. Qui percussit illum, & mortuus est.

16 Et ait ad eum David : Sanguis tuus super caput tuum : os enim tuum locutum est adversum te, dicens : Ego interfeci Christum Domini. 17

17 Planxit autem David planctum hujuscemodi super Saul, & super Jonatham filium ejus,

18 (Et præcepit ut docerent filios Juda arcum, sicut scriptum est in Libro justorum.) Et ait : Considera Israel pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati.

19 Inclyti, Israel, super montes tuos interfecti sunt : quomodo ceciderunt fortes?

20 Nolite annuntiare in Geth, neque annuntietis in compitis Ascalonis : ne forte lætentur filiæ Philisthiim, ne exultent filiæ incircumcisorum.

21 Montes Gelboe, nec ros, nec pluvia veniant super vos, neque sint agri primitiarum : quia ibi abjectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo.

22 A sanguine interfectorum, ab adipe fortium, sagitta Jonathæ nunquam rediit retrorsum, & gladius Saul non est reversus inanis.

23 Saul & Jonathas amabiles, & decori in vita sua, in morte quoque non sunt divisi : aquilis velociores, leonibus fortiores.

24 Filiæ Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in deliciis, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro.

25 Quomodo ceciderunt fortes in prælio? Jonathas in excelsis tuis occisus est?

26 Doleo super te frater mi Jonatha decore nimis, & amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligebam.

27 Quomodo ceciderunt robusti, & perierunt arma bellica?

CAPUT II.

David Dei oraculo jussus ascendere in Hebron, ibi super Juda in regem unctus, viros Jabes Galaad ob Saulis sepulturam commendat : Isbosethi vero in regem super Israel unctio gravem peperit seditionem ac pugnam inter utramque domum.

1 IGitur post hæc consuluit David Dominum, dicens : Num ascendam in unam de civitatibus Juda? Et ait Dominus ad eum : Ascende. Dixitque David : Quo ascendam? Et respondit ei : In Hebron. 2 As-

2 Ascendit ergo David, & duæ uxores ejus, Achinoam Jezrahelites, & Abigail uxor Nabal Carmeli:

3 Sed & viros, qui erant cum eo, duxit David singulos cum domo sua: & manserunt in oppidis Hebron.

4 *Veneruntque viri Juda, & unxerunt ibi David, ut regnaret super domum Juda. Et nuntiatum est David, quod viri Jabes Galaad sepelissent Saul.

* 1. Mach. 2. 57.

5 Misit ergo David nuntios ad viros Jabes Galaad, dixitque ad eos: Benedicti vos a Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul, & sepelistis eum.

6 Et nunc retribuet vobis quidem Dominus misericordiam & veritatem: sed & ego reddam gratiam, eo quod fecistis verbum istud.

7 Confortentur manus vestræ, & estote filii fortitudinis: licet enim mortuus sit dominus vester Saul, tamen me unxit domus Juda in regem sibi.

8 Abner autem filius Ner princeps exercitus Saul tulit Isbosethfilium Saul, & circumduxit eum per castra,

9 Regemque constituit super Galaad & super Gessuri, & super Jezrael, & super Ephraim, & super Benjamin: & super Israel universum.

10 Quadraginta annorum erat Isbosethfilius Saul cum regnare cœpisset super Israel, & duobus annis regnavit: sola autem domus Juda sequebatur David.

11 Et fuit numerus dierum quos commoratus est David, imperans in Hebron super domum Juda septem annorum, & sex mensium.

12 Egressusque est Abner filius Ner, & pueri Isbosethfilii Saul, de castris in Gabaon.

13 Porro Joab filius Sarviæ, & pueri David egressi sunt, & occurrerunt eis juxta piscinam Gabaon. Et cum in unum convenissent, e regione sederunt: hi ex una parte piscinæ, & illi ex altera.

14 Dixitque Abner ad Joab: Surgant pueri, & ludant coram nobis. Et respondit Joab: Surgant.

15 Surrexerunt ergo, & transierunt numero duodecim de Benjamin, ex parte Isbosethfilii Saul, & duodecim de pueris David. 16

16 Apprehensoque unusquisque capite comparis sui, defixit gladium in latus contrarii, & ceciderunt simul: vocatumque est nomen loci illius: Ager robustorum in Gabaon.

17 Et ortum est bellum durum satis in die illa: fugatusque est Abner, & viri Israel a pueris David.

18 Erant autem ibi tres filii Sarviæ, Joab & Abisai, & Asael: porro Asael cursor velocissimus fuit, quasi unus de capreis, quæ morantur in silvis.

19 Persequebatur autem Asael Abner, & non declinavit ad dexteram, neque ad sinistram omittens persequi Abner.

20 Respexit itaque Abner post tergum suum, & ait: Tune es Asael? Qui respondit: Ego sum.

21 Dixitque ei Abner: Vade ad dextram, sive ad sinistram, & apprehende unum de adolescentibus, & tolle tibi spolia ejus. Noluit autem Asael omittere quin urgeret eum.

22 Rursumque locutus est Abner ad Asael: Recede, noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, & levare non potero faciem meam ad Joab fratrem tuum.

23 Qui audire contempsit, & noluit declinare: percussit ergo eum Abner aversa hasta in inguine, & transfodit, & mortuus est in eodem loco: omnesque qui transibant per locum illum, in quo ceciderat Asael, & mortuus erat, substistebant.

24 Persequentibus autem Joab, & Abisai fugientem Abner, sol occubuit: & venerunt usque ad collem aquæ ductus, qui est ex adverso vallis itineris deserti in Gabaon.

25 Congregatique sunt filii Benjamin ad Abner: & conglobati in unum cuneum, steterunt in summitate tumuli unius.

26 Et exclamavit Abner ad Joab: & ait: Num usque ad internecionem tuus mucro desæviet? an ignoras quod periculosa sit desperatio? usquequo non dicis populo ut omittat persequi fratres suos?

27 Et ait Joab: Vivit Dominus, si locutus fuisses, mane recessisset populus persequens fratrem suum.

28 In-

28 Insonuit ergo Joab buccina, & stetit omnis exercitus, nec persecuti sunt ultra Israel, neque iniere certamen.

29 Abner autem & viri ejus abierunt per campestria tota nocte illa: & transierunt Jordanem, & lustrata omni Beth-horon, venerunt ad castra.

30 Porro Joab reversus, omisso Abner, congregavit omnem populum: & defuerunt de pueris David decem & novem viri, excepto Asaele.

31 Servi autem David percusserunt de Benjamin, & de viris, qui erant cum Abner trecentos sexaginta, qui & mortui sunt.

32 Tuleruntque Asael, & sepelierunt eum in sepulchro patris sui in Bethlehem: & ambulaverunt tota nocte Joab & viri qui erant cum eo, & in ipso crepusculo pervenerunt in Hebron.

CAPUT III.

Abner reprehensus ob concubinam iratus regi Isboseth fœdus init cum David, & reducta Michol, dum congregaret Israelitas ad David, occiditur a Joab, cui David iratus amare deflet Abner.

1 FACta est ergo longa concertatio inter domum Saul, & inter domum David: David proficiscens, & semper seipso robustior, domus autem Saul decrescens quotidie.

* 1. Par. 3. 1. 2 * Natique sunt filii David in Hebron: fuitque primogenitus ejus Amnon de Achinoam Jezraelitide.

3 Et post eum Cheleab de Abigail uxore Nabal Carmeli: porro tertius Absalom filius Maacha filiæ Tholmai regis Gessur.

4 Quartus autem Adonias, filius Haggith: & quintus Saphathia, filius Abital.

5 Sextus quoque Jethraam de Egla uxore David, hi nati sunt David in Hebron.

6 Cum ergo esset prælium inter domum Saul & domum David, Abner filius Ner regebat domum Saul.

7 Fuerat autem Sauli concubina nomine Respha, filia Aia. Dixitque Isboseth ad Abner:

8 Quare ingressus es ad concubinam patris mei? Qui

Qui iratus nimis propter verba Isboseth, ait: Numquid caput canis ego sum adversum Judam hodie, qui fecerim misericordiam super domum Saul patris tui, & super fratres & proximos ejus, & non tradidi te in manus David, & tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie?

9 Hæc faciat Deus Abner, & hæc addat ei, nisi quomodo juravit Dominus David, sic faciam cum eo,

10 Ut transferatur regnum de domo Saul, & elevetur thronus David super Israel, & super Judam, a Dan usque Bersabee.

11 Et non potuit respondere ei quidquam, quia metuebat illum.

12 Misit ergo Abner nuntios ad David pro se dicentes: Cujus est terra? Et ut loquerentur: Fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum, & reducam ad te universum Israel.

13 Qui ait: Optime: ego faciam tecum amicitias; sed unam rem peto a te, dicens: Non videbis faciem meam antequam adduxeris Michol filiam Saul: & sic venies, & videbis me.

14 Misit autem David nuntios ad Isboseth filium Saul, dicens: * Redde uxorem meam Michol, quam despondi mihi centum præputiis Philisthiim. * 1. Par. 18. 27.

15 Misit ergo Isboseth, & tulit eam a viro suo Phaltiel, filio Lais.

16 Sequebaturque eam vir suus, plorans usque Bahurim: & dixit ad eum Abner: Vade, & revertere. Qui reversus est.

17 Sermonem quoque intulit Abner ad seniores Israel, dicens: Tam heri quam nudiustertius quærebatis David ut regnaret super vos.

18 Nunc ergo facite: quoniam Dominus locutus est ad David, dicens: In manu servi mei David salvabo populum meum Israel de manu Philisthiim, & omnium inimicorum ejus.

19 Locutus est autem Abner etiam ad Benjamin. Et abiit ut loqueretur ad David in Hebron, omnia quæ placuerant Israeli, & universo Benjamin.

20 Venitque ad David in Hebron cum viginti viris: & fecit David Abner, & viris ejus qui venerant cum eo, convivium.

21

21 Et dixit Abner ad David: Surgam, ut congregem ad te dominum meum regem omnem Israel, & ineam tecum fœdus, & imperes omnibus, sicut desiderat anima tua. Cum ergo deduxisset David Abner, & ille esset in pace,

22 Statim pueri David, & Joab venerunt, cæsis latronibus, cum præda magna nimis: Abner autem non erat cum David in Hebron, quia jam dimiserat eum, & profectus fuerat in pace.

23 Et Joab, & omnis exercitus, qui erat cum eo, postea venerunt: nuntiatum est itaque Joab a narrantibus: Venit Abner filius Ner ad regem, & dimisit eum, & abiit in pace.

24 Et ingressus est Joab ad regem, & ait: Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te: quare dimisisti eum, & abiit & recessit?

25 Ignoras Abner filium Ner, quoniam ad hoc venit ad te ut deciperet te, & sciret exitum tuum, & introitum tuum, & nosset omnia quæ agis?

26 Egressus itaque Joab a David, misit nuntios post Abner, & reduxit eum a cisterna Sira, ignorante David.

* 3. Reg. 2. 5. 27 Cumque rediisset * Abner in Hebron, seorsum adduxit eum Joab ad medium portæ, ut loqueretur ei in dolo: & percussit illum ibi in inguine, & mortuus est in ultionem sanguinis Asael fratris ejus.

28 Quod cum audisset David rem jam gestam, ait: Mundus ego sum, & regnum meum apud Dominum, usque in sempiternum, a sanguine Abner filii Ner;

29 Et veniat super caput Joab, & super omnem domum patris ejus: nec deficiat de domo Joab fluxum seminis sustinens, & leprosus, & tenens fusum, & cadens gladio, & indigens pane.

30 Igitur Joab & Abisai frater ejus interfecerunt Abner, eo quod occidisset Asael fratrem eorum in Gabaon in prælio.

31 Dixit autem David ad Joab, & ad omnem populum, qui erat cum eo: Scindite vestimenta vestra, & accingimini saccis, & plangite ante exequias Abner. Porro rex David sequebatur feretrum,

32 Cumque sepelissent Abner in Hebron, levavit rex David vocem suam, & flevit super tumulum Abner: flevit autem & omnis populus.

33 Plangensque rex & lugens Abner, ait: Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner.

34 Manus tuæ ligatæ non sunt, & pedes tui non sunt compedibus aggravati: sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis, sic corruisti. Congeminansque omnis populus flevit super eum.

35 Cumque venisset universa multitudo cibum capere cum David, clara adhuc die juravit David, dicens: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, si ante occasum solis gustavero panem, vel aliud quidquam.

36 Omnisque populus audivit, & placuerunt ei cuncta quæ fecit rex in conspectu totius populi.

37 Et cognovit omne vulgus, & universus Israel in die illa, quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur Abner filius Ner.

38 Dixit quoque rex ad servos suos: Num ignoratis, quoniam princeps & maximus cecidit hodie in Israel?

39 Ego autem adhuc delicatus, & unctus rex: porro viri isti filii Sarviæ duri sunt mihi: retribuat Dominus facienti malum juxta malitiam suam.

CAPUT IV.

Baana & Rechab militum præfecti caput Isboseth, quem dormientem occiderant, ad David attulerunt, quos pro mercede jussit interimi.

1 AUdivit autem Isboseth filius Saul, quod cecidisset Abner in Hebron: & dissolutæ sunt manus ejus, omnisque Israel perturbatus est.

2 Duo autem viri principes latronum erant filio Saul, nomen uni Baana, & nomen alteri Rechab, filii Remmon Berothitæ de filiis Benjamin: siquidem & Beroth reputata est in Benjamin.

3 Et fugerunt Berothitæ in Gethaim, fueruntque ibi advenæ usque ad tempus illud.

4 Erat autem Jonathæ filio Saul filius debilis pedibus: quinquennis enim fuit, quando venit nuntius de Saul, & Jonatha ex Jezrael. Tollens itaque eum nutrix sua, fugit: cumque festinaret ut fugeret, cecidit, & claudus effectus est: habuitque vocabulum Miphiboseth.

5 Venientes igitur filii Remmon Berothithæ, Rechab & Baana, ingressi sunt fervente die domum Isboseth: qui dormiebat super stratum suum meridie. Et ostiaria domus purgans triticum, obdormivit.

6 Ingressi sunt autem domum latenter assumentes spicas tritici, & percusserunt eum in inguine Rechab & Baana frater ejus, & fugerunt.

7 Cum autem ingressi fuissent domum, ille dormiebat super lectum suum in conclavi, & percutientes interfecerunt eum: sublatoque capite ejus, abierunt per viam deserti tota nocte,

8 Et attulerunt caput Isboseth ad David in Hebron: dixeruntque ad regem: Ecce caput Isboseth filii Saul inimici tui, qui quærebat animam tuam: & dedit dominus domino meo regi ultionem hodie de Saul, & de semine ejus.

9 Respondens autem David Rechab, & Baana fratri ejus, filiis Remmon Berothitæ, dixit ad eos: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia,

10 * Quoniam eum, qui annuntiaverat mihi, & dixerat: Mortuus est Saul: qui putabat se prospera nuntiare, tenui, & occidi eum in Siceleg, cui oportebat mercedem dare pro nuntio. * Supra 1. 4.

11 Quanto magis nunc, cum homines impii interfecerunt virum innoxium in domo sua, super lectum suum, non quæram sanguinem ejus de manu vestra, & auferam vos de terra?

12 Præcepit itaque David pueris suis, & interfecerunt eos: præcidentesque manus & pedes eorum, suspenderunt eos super piscinam in Hebron: caput autem Isboseth tulerunt, & sepelierunt in sepulchro Abner in Hebron.

CAPUT V.

David unctus super totum Israel, pulsis Jebusæis, arcem Sion cepit: ubi extructa domo habitavit, alias superinducens uxores, filiosque procreans, & Philisthæos bis prosternens.

1 ET venerunt universæ tribus Israel ad David in Hebron, dicentes: * Ecce nos, os tuum, & caro tua sumus. * 1. Par. 11. 1.

2 Sed

2 Sed & heri & nudiustertius cum esset Saul rex super nos, tu eras educens & reducens Israel: dixit autem Dominus ad te: Tu pasces populum meum Israel, & tu eris dux super Israel.

3 Venerunt quoque & seniores Israel ad regem in Hebron, & percussit cum eis rex David fœdus in Hebron coram Domino: unxeruntque David in regem super Israel.

4 Filius triginta annorum erat David, cum regnare cœpisset, * & quadraginta annis regnavit. * 3 Reg. 2. 11.

5 In Hebron regnavit super Judam septem annis & sex mensibus: in Jerusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem Israel & Judam.

6 Et abiit rex, & omnes viri qui erant cum eo, in Jerusalem ad Jebusæum habitatorem terræ: dictumque est David ab eis: Non ingredieris huc, nisi abstuleris cæcos & claudos dicentes: Non ingredietur David huc.

7 Cepit autem David arcem Sion, hæc est civitas David.

8 Proposuerat enim David in die illa præmium, qui percussisset Jebusæum, & tetigisset domatum fistulas, & abstulisset cæcos & claudos odientes animam David. Idcirco dicitur in proverbio: Cæcus & claudus non intrabunt in templum.

9 Habitavit autem David in arce, & vocavit eam Civitatem David: & ædificavit per gyrum a Mello & intrinsecus.

10 Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, & Dominus Deus exercituum erat cum eo.

11 * Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, & ligna cedrina, & artifices lignorum, artificesque lapidum ad parietes: & ædificaverunt domum David. * 1. Par. 14. 1.

12 Et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israel, & quoniam exaltasset regnum ejus super populum suum Israel.

13 * Accepit ergo David adhuc concubinas & uxores de Jerusalem, postquam venerat de Hebron: natique sunt David & alii filii & filiæ. * 1. Par. 3. 1. 2.

14 Et hæc nomina eorum, qui nati sunt ei in Jerusalem, Samua, & Sobab, & Nathan, & Salomon,

15 Et Jebahar, & Elisua, & Nepheg,
16 Et Japhia, & Elisama, & Elioda, & Eliphaleth.
17 Audierunt ergo Philisthiim quod unxissent David in regem super Israel: & ascenderunt universi ut quærerent David: quod cum audisset David, descendit in præsidium.
* 1. Par. 14. 9. 18 * Philisthiim autem venientes diffusi sunt in Valle Raphaim.
19 Et consuluit David Dominum, dicens: Si ascendam ad Philisthiim? & si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Ascende, quia tradens dabo Philisthiim in manu tua.
* Hic. 20. 21. 20 * Venit ergo David in Baal Pharasim, & percussit eos ibi, & dixit: Divisit Dominus inimicos meos coram me, sicut dividuntur aquæ. Propterea vocatum est nomen loci illius, Baal Pharasim.
21 Et reliquerunt ibi sculptilia sua: quæ tulit David, & viri ejus.
22 Et addiderunt adhuc Philisthiim ut ascenderent, & diffusi sunt in Valle Raphaim.
23 Consuluit autem David Dominum: Si ascendam contra Philisthæos, & tradas eos in manus meas? Qui respondit: Non ascendas contra eos, sed gyra post tergum eorum, & venies ad eos ex adverso pyrorum.
24 Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis prælium: quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, ut percutiat castra Philisthiim.
25 Fecit itaque David sicut præceperat ei Dominus, & percussit Philisthiim de Gabaa usque dum venias Gezer.

CAPUT VI.

Reducente David arcam a domo Abinadab, Oza a Domino occisus est quod illam attigisset, quare eam in domo Obededom reliquit: postmodum vero in Jerusalem reducens, & ante eam ludens, a Michol uxore ridetur; in cujus pœnam nunquam illa desinens peperit.

1 Con-

1 CONgregavit autem rursum David omnes electos ex Israel triginta millia.
* 1. Par. 13. 5. 2 * Surrexitque David, & abiit, & universus populus, qui erat cum eo de viris Juda, ut adducerent arcam Dei, super quam invocatum est nomen Domini exercituum, sedentis in Cherubim super eam.
3 Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum novum: tuleruntque eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa: Oza autem, & Ahio filii Abinadab, minabant plaustrum novum.
* 1. Par. 13. 7. 4 * Cumque tulissent eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa, custodiens arcam Dei Ahio præcedebat arcam.
5 David autem, & omnis Israel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, & citharis & lyris & tympanis & sistris & cymbalis.
6 Postquam autem venerunt ad aream Nachon, extendit Oza manum ad arcam Dei, & tenuit eam: quoniam calcitrabant boves, & declinaverunt eam.
7 Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, & percussit eum super temeritate: qui mortuus est ibi juxta arcam Dei.
* 1. Par. 13. 11. 8 * Contristatus est autem David, eo quod percussisset Dominus Ozam, & vocatum est nomen loci illius: Percussio Ozæ, usque in diem hanc.
9 Et extimuit David Dominum in die illa, dicens: Quomodo ingredietur ad me arca Domini?
10 Et noluit divertere ad se arcam Domini in civitatem David: sed divertit eam in domum Obededom Gethæi.
11 Et habitavit arca Domini in domo Obededom Gethæi tribus mensibus: & benedixit Dominus Obededom, & omnem domum ejus.
* 1. Par. 13. 13. 12 * Nuntiatumque est regi David quod benedixisset Dominus Obededom, & omnia ejus, propter arcam Dei. Abiit ergo David, & adduxit arcam Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio: & erant cum David septem chori, & victima vituli.
* 1. Par. 15. 26. 13 * Cumque transcendissent qui portabant arcam Domini sex passus, immolabat bovem & arietem,

14 Et David saltabat totis viribus ante Dominum. Porro David erat accinctus ephod lineo.

15 Et David, & omnis domus Israel ducebant arcam testamenti Domini in jubilo, & in clangore buccinæ.

16 Cumque intrasset arca Domini in civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit regem David subsilientem, atque saltantem coram Domino: & despexit eum in corde suo.

17 Et introduxerunt arcam Domini, & imposuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David, & obtulit David holocausta, & pacifica coram Domino.

18 Cumque complesset offerens holocausta & pacifica, benedixit populo in nomine Domini exercituum.

19 Et partitus est universæ multitudini Israel, tam viro quam mulieri, singulis collyridam panis unam, & assaturam bubulæ carnis unam, & similam frixam oleo: & abiit omnis populus unusquisque in domum suam.

20 Reversusque est David ut benediceret domui suæ: & egressa Michol filia Saul in occursum David, ait: Quam gloriosus fuit hodie rex Israel discooperiens se ante ancillas servorum suorum & nudatus est, quasi si nudetur unus de scurris.

21 Dixitque David ad Michol: Ante Dominum qui elegit me potius quam patrem tuum, & quam omnem domum ejus, & præcepit mihi ut essem dux super populum Domini in Israel,

22 Et ludam, & vilior fiam plus quam factus sum: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis, de quibus locuta es, gloriosior apparebo.

23 Igitur Michol filiæ Saul non est natus filius usque in diem mortis suæ.

CAPUT VII.

David proponens ædificare domum Domino, a Nathan propheta primum collaudatur, postmodum jubente Domino prohibetur, sed filius ei promittitur illam ædificaturus, unde Domino gratias agit.

1 Fa-

1 FActum est autem cum sedisset rex in domo sua, & Dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis,

2 Dixit ad Nathan prophetam: * Videsne quod ego habitem in domo cedrina, & arca Dei posita sit in medio pellium? * 1. Par. 17. 1.

3 Dixitque Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade, fac: quia Dominus tecum est.

4 Factum est autem in illa nocte: & ecce sermo Domini ad Nathan, dicens:

5 Vade, & loquere ad servum meum David: Hæc dicit Dominus: Nunquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum?

6 Neque enim habitavi in domo ex die illa qua eduxi filios Israel de Terra Ægypti, usque in diem hanc: sed ambulabam in tabernaculo, & in tentorio.

7 Per cuncta loca, quæ transivi cum omnibus filiis Israel, nunquid loquens locutus sum ad unam de tribubus Israel: cui præcepi, ut pasceret populum meum Israel, dicens: Quare non ædificastis mihi domum cedrinam?

8 Et nunc hæc dices servo meo David: Hæc dicit Dominus exercituum: * Ego tuli te de pascuis sequentem greges, ut esses dux super populum meum Israel; * 1. Reg. 16. 13. Psalm. 77. 70.

9 Et fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti, & interfeci universos inimicos tuos a facie tua: fecique tibi nomen grande, juxta nomen magnorum, qui sunt in terra.

10 Et ponam locum populo meo Israel, & plantabo eum, & habitabit sub eo, & non turbabitur amplius: nec addent filii iniquitatis ut affligant eum sicut prius,

11 Ex die qua constitui judices super populum meum Israel: & requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis. Prædicitque tibi Dominus, quod domum faciat tibi Dominus.

12 * Cumque completi fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, suscitabo semen tuum post te, quod egredietur de utero tuo, & firmabo regnum ejus. * 3. Reg. 8. 19.

13 * Ipse ædificabit domum nomini meo, & * 3. Reg. 5. 5.

ſtabilem thronum regni ejus uſque in ſempiternum.

14 * Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium: qui ſi inique aliquid geſſerit, arguam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominum.

15 * Miſericordia autem meam non auferam ab eo, ſicut abſtuli a Saul, quem amovi a facie mea.

16 Et fidelis erit domus tua, & regnum tuum uſque in æternum ante faciem tuam, & * thronus tuus erit firmus jugiter.

17 Secundum omnia verba hæc, & juxta univerſam viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathan ad David.

18 Ingreſſus eſt autem rex David, & ſedit coram Domino, & dixit: Quis ego ſum Domine Deus, & quæ domus mea, quia adduxiſti me hucuſque?

19 Sed & hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo Domine Deus, niſi loquereris etiam de domo ſervi tui in longinquum: iſta eſt enim lex Adam, Domine Deus.

20 Quid ergo addere poterit adhuc David ut loquatur ad te? tu enim ſcis ſervum tuum Domine Deus.

21 Propter verbum tuum, & ſecundum cor tuum feciſti omnia magnalia hæc, ita ut notum faceres ſervo tuo.

22 Ideirco magnificatus es Domine Deus, quia non eſt ſimilis tui, neque eſt Deus extra te, in omnibus quæ audivimus auribus noſtris.

23 Quæ eſt autem, ut populus tuus Iſrael, gens in terra, propter quam ivit Deus, ut redimeret eam ſibi in populum, & poneret ſibi nomen, faceretque eis magnalia, & horribilia ſuper terram a facie populi tui, quem redemiſti tibi ex Ægypto, gentem, & deum ejus.

24 Firmaſti enim tibi populum tuum Iſrael in populum ſempiternum: & tu Domine Deus factus es eis in Deum.

25 Nunc ergo Domine Deus, verbum quod locutus es ſuper ſervum tuum, & ſuper domum ejus,

* 1. Par. 22. 10. Hebr. 1. 5.

* Pſal. 88. 4. 37.

* Hebr. 1. 8.

ejus, ſuſcita in ſempiternum: & fac ſicut locutus es,

26 Ut magnificetur nomen tuum uſque in ſempiternum, atque dicatur: Dominus exercituum, Deus ſuper Iſrael. Et domus ſervi tui David erit ſtabilita coram Domino,

27 Quia tu Domine exercituum Deus Iſrael revelaſti aurem ſervi tui, dicens: Domum ædificabo tibi: propterea invenit ſervus tuus cor ſuum ut oraret te oratione hac.

28 Nunc ergo Domine Deus, tu es Deus, & verba tua erunt vera: locutus es enim ad ſervum tuum bona hæc.

29 Incipe ergo, & benedic domui ſervi tui, ut ſit in ſempiternum coram te: quia tu Domine Deus locutus es, & benedictione tua benedicetur domus ſervi tui in ſempiternum.

CAPUT VIII.

Victoriæ variæ Davidis, qui multos fecit tributarios quibus ſolebant Iſraelitæ pendere tributa: congratulatio Thou regis Emath de rege Adarezer devicto, a quo multa ſpolia David abſtulit: officiarii quos habebat David recenſentur.

1 FActum eſt autem poſt hæc, percuſſit David Philiſthiim, & humiliavit eos, * & tulit David Frænum tributi de manu Philiſthiim.

* 1. Par. 18. 1. 3.

2 Et percuſſit Moab, & menſus eſt eos funiculo, coæquans terræ: menſus eſt autem duos funiculos, unum ad occidendum, & unum ad vivificandum: factuſque eſt Moab David ſerviens ſub tributo.

3 Et percuſſit David Adarezer filium Rohob regem Soba, quando profectus eſt ut dominaretur ſuper flumen Euphraten.

4 Et captis David ex parte ejus mille ſeptingentis equitibus, & viginti millibus peditum, ſubnervavit omnes jugales curruum: dereliquit autem ex eis centum currus.

5 Venit quoque Syria Damaſci, ut præſidium ferret Adarezer regi Soba: & percuſſit David de Syria viginti duo millia virorum.

6 Et poſuit David præſidium in Syria Damaſci:

factaque est Syria David serviens sub tributo: servavitque Dominus David in omnibus ad quæcumque profectus est.

7 Et tulit David arma aurea, quæ habebant servi Adarezer, & detulit ea in Jerusalem.

8 Et de Bete, & de Beroth civitatibus Adarezer tulit rex David æs multum nimis.

9 Audivit autem Thou rex Emath, quod percussisset David omne robur Adarezer.

10 Et misit Thou Joram filium suum ad regem David, ut salutaret eum congratulans, & gratias ageret: eo quod expugnasset Adarezer, & percussisset eum. Hostis quippe erat Thou Adarezer, & in manu ejus erant vasa aurea, & vasa argentea, & vasa ærea:

11 Quæ & ipsa sanctificavit rex David Domino cum argento & auro, quæ sanctificaverat de universis gentibus, quas subegerat

12 De Syria, & Moab, & filiis Ammon, & Philisthiim, & Amalec, & de manubiis Adarezer filii Rohob regis Soba.

13 Fecit quoque sibi David nomen cum reverteretur capta Syria in Valle Salinarum, cæsis decem & octo millibus:

14 Et posuit in Idumæa custodes, statuitque præsidium: & facta est universa Idumæa serviens David: & servavit Dominus David in omnibus ad quæcumque profectus est.

15 Et regnavit David super omnem Israel: faciebat quoque David judicium & justitiam omni populo suo.

16 Joab autem filius Sarviæ erat super exercitum: porro Josaphat filius Ahilud erat a commentariis:

17 Et Sadoc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar, erant sacerdotes: & Saraias scriba:

18 Banaias autem filius Joiadæ super Cerethi & Pheleti: filii autem David sacerdotes erant.

CAPUT IX.

Quantum pietatis exhibuerit David Miphiboseth filio Jonathæ claudo, redditis omnibus agris Saul, quos colebat Siba cum filiis ac servis suis, Miphiboseth ad mensum David recepto.

1 Et

1 ET dixit David: Putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam propter Jonatham?

2 Erat autem de domo Saul, servus nomine Siba; quem cum vocasset rex ad se, dixit ei: Tune es Siba? Et ille respondit: Ego sum servus tuus.

3 Et ait rex: Nunquid superest aliquis de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam Dei? Dixitque Siba regi: Supersest filius Jonathæ, debilis pedibus.

4 Ubi, inquit, est? Et Siba ad regem: Ecce, ait, in domo est Machir filii Ammiel in Lodabar.

5 Misit ergo rex David, & tulit eum de domo Machir filii Ammiel de Lodabar.

6 Cum autem venisset Miphiboseth filius Jonathæ filii Saul ad David, corruit in faciem suam, & adoravit. Dixitque David: Miphiboseth? Qui respondit: Adsum servus tuus.

7 Et ait ei David: Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Jonatham patrem tuum, & restituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper.

8 Qui adorans eum, dixit: Quis ego sum servus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem mei?

9 Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul, & dixit ei: Omnia quæcumque fuerunt Saul, & universam domum ejus, dedi filio domino tuo.

10 Operare igitur ei terram tu, & filii tui, & servi tui: & inferes filio domini tui cibos ut alatur: Miphiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam. Erant autem Sibæ quindecim filii, & viginti servi.

11 Dixitque Siba ad regem: Sicut jussisti domino mi rex servo tuo, sic faciet servus tuus: & Miphiboseth comedet super mensam meam, quasi unus de filiis regis.

12 Habebat autem Miphiboseth filium parvulum nomine Micha: omnis vero cognatio domus Sibæ serviebat Miphiboseth.

13 Porro Miphiboseth habitabat in Jerusalem: quia de mensa regis jugiter vescebatur: & erat claudus utroque pede.

CA-

CAPUT X.

Hanon rex Ammonitarum, post illatam legatis Davidis injuriam, quos ad consolandum de patris morte miserat, contractis quinque regum Syriæ copiis adversus Davidem, ab eo profligatur semel ac iterum.

1 FActum est autem post hæc, ut moreretur rex filiorum Ammon, & regnavit Hanon filius ejus pro eo.

*1. Par. 19. 2. 2 Dixitque David: *Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas, sicut fecit pater ejus mecum misericordiam. Misit ergo David, consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi David in terram filiorum Ammon,

3 Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon dominum suum: Putas quod propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores, & non ideo ut investigaret, & exploraret civitatem, & everteret eam, misit David servos suos ad te?

4 Tulit itaque Hanon servos David, rasitque dimidiam partem barbæ eorum, & præscidit vestes eorum medias usque ad nates, & dimisit eos.

5 Quod cum nuntiatum esset David, misit in occursum eorum: erant enim viri confusi turpiter valde, & mandavit eis David: Manete in Jericho, donec crescat barba vestra, & tunc revertimini.

6 Videntes autem filii Ammon quod injuriam fecissent David, miserunt, & conduxerunt mercede Syrum Rohob, & Syrum Soba, viginti millia peditum, & a rege Maacha mille viros, & ab Istob duodecim millia virorum.

7 Quod cum audisset David, misit Joab & omnem exercitum bellatorum.

8 Egressi sunt ergo filii Ammon, & direxerunt aciem ante ipsum introitum portæ: Syrus autem Soba, & Rohob, & Istob, & Maacha seorsum erant in campo.

9 Videns igitur Joab quod præparatum esset adversum se prælium, & ex adverso & post tergum, elegit ex omnibus electis Israel, & instruxit aciem contra Syrum:

10 Reliquam autem partem populi tradidit Abi-

sai fratri suo, qui direxit aciem adversus filios Ammon.

11 Et ait Joab: Si prævaluerint adversum me Syri, eris mihi in adjutorium: si autem filii Ammon prævaluerint adversum te, auxiliabor tibi.

12 Esto vir fortis, & pugnemus pro populo nostro, & civitate Dei nostri: Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo.

13 Iniit itaque Joab, & populus qui erat cum eo certamen contra Syros, qui statim fugerunt a facie ejus.

14 Filii autem Ammon videntes quia fugissent Syri, fugerunt & ipsi a facie Abisai, & ingressi sunt civitatem: reversusque est Joab a filiis Ammon, & venit Jerusalem.

15 Videntes igitur Syri quoniam corruissent coram Israel, congregati sunt pariter.

16 Misitque Adarezer, & eduxit Syros, qui erant trans fluvium, & adduxit eorum exercitum: Sobach autem, magister militiæ Adarezer, erat princeps eorum.

17 Quod cum nuntiatum esset David, contraxit omnem Israelem, & transivit Jordanem, venitque in Helam: & direxerunt aciem Syri ex adverso David, & pugnaverunt contra eum.

18 Fugeruntque Syri a facie Israel, & occidit David de Syris septingentos currus, & quadraginta millia equitum, & Sobach principem militiæ percussit: qui statim mortuus est.

19 Videntes autem universi reges, qui erant in præsidio Adarezer, se victos esse ab Israel, expaverunt, & fugerunt quinquaginta & octo millia coram Israel. Et fecerunt pacem cum Israel: & servierunt eis, timueruntque Syri auxilium præbere ultra filiis Ammon.

CAPUT XI.

Dum Joab obsidet Rabba civitatem Ammonitarum, David domi residens adulterio Bethsabee adjunxit, ad id celandum, homicidium viri illius Uriæ; acceptaque illa in uxorem, & nato ex ea filio, Dominum commovit ad iram.

1 FActum est autem, *vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, mi-

*1. Par. 20. 1.

misit David Joab, & servos suos cum eo, & universum Israel, & vastaverunt filios Ammon, & obsederunt Rabba, David autem remansit in Jerusalem.

2 Dum hæc agerentur, accidit ut surgeret David de strato suo post meridiem, & deambularet in solario domus regiæ: viditque mulierem se lavantem, ex adverso super solarium suum: erat autem mulier pulchra valde.

3 Misit ergo rex: & requisivit quæ esset mulier. Nuntiatumque est ei, quod ipsa esset Bethsabee filia Eliam, uxor Uriæ Hethæi.

4 Misitque itaque David nuntiis, tulit eam, quæ cum ingressa esset ad illum, dormivit cum ea; * statimque sanctificata est ab immunditia sua: * Jru. 15. 18.

5 Et reversa est in domum suam concepto fœtu. Mittensque nuntiavit David, & ait: Concepi.

6 Misit autem David ad Joab, dicens: Mitte ad me Uriam Hethæum. Misitque Joab Uriam ad David.

7 Et venit Urias ad David. Quæsivitque David quam recte ageret Joab, & populus, & quo modo administraretur bellum.

8 Et dixit David ad Uriam. Vade in domum tuam, & lava pedes tuos. Et egressus est Urias de domo regis, secutusque est eum cibus regius.

9 Dormivit autem Urias ante portam domus regiæ cum aliis servis domini sui, & non descendit ad domum suam.

10 Nuntiatumque est David a dicentibus: Non ivit Urias in domum suam. Et ait David ad Uriam: Nunquid non de via venisti? quare non descendisti in domum tuam?

11 Et ait Urias ad David: Arca Dei & Israel & Juda habitant in papilionibus, & dominus meus Joab, & servi domini mei super faciem terræ manent: & ego ingrediar domum meam, ut comedam & bibam, & dormiam cum uxore mea? per salutem tuam, & per salutem animæ tuæ non faciam rem hanc.

12 Ait ergo David ad Uriam: Mane hic etiam hodie, & cras dimittam te. Mansit Urias in Jerusalem in die illa & altera:

13 Et vocavit eum David ut comederet coram se & biberet, & inebriavit eum: qui egressus vespere, dormivit in strato suo cum servis domini sui, & in domum suam non descendit.

14 Factum est ergo mane, & scripsit David epistolam ad Joab: misitque per manum Uriæ,

15 Scribens in epistola: Ponite Uriam ex adverso belli, ubi fortissimum est prælium: & derelinquite eum: ut percussus intereat.

16 Igitur cum Joab obsideret urbem, posuit Uriam in loco ubi sciebat viros esse fortissimos.

17 Egressique viri de civitate, bellabant adversum Joab, & ceciderunt de populo servorum David, & mortuus est etiam Urias Hethæus.

18 Misit atque Joab, & nuntiavit David omnia verba prælii:

19 Præcepitque nuntio, dicens: Cum compleveris universos sermones belli ad regem,

20 Si eum videris indignari, & dixerit: Quare accessistis ad murum, ut præliaremini? an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela mittantur?

21 Quis percussit Abimelech filium Jerobaal? * nonne mulier misit super eum fragmen molæ de muro, & interfecit eum in Thebes? quare juxta murum accessistis? dices: Etiam servus tuus Urias Hethæus occubuit. * Judic. 9. 53.

22 Abiit ergo nuntius, & venit, & narravit David omnia quæ ei præceperat Joab:

23 Et dixit nuntius ad David: Prævaluerunt adversum nos viri, & egressi sunt ad nos in agrum: nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis.

24 Et direxerunt jacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper: mortuique sunt de servis regis, quin etiam servus tuus Urias Hethæus mortuus est.

25 Et dixit David ad nuntium: Hæc dices Joab: Non te frangat ista res: varius enim eventus est belli: nunc hunc, & nunc illum consumit gladius: conforta bellatores tuos adversus urbem, ut destruas eam, & exhortare eos.

26 Audivit autem uxor Uriæ, quod mortuus esset Urias vir suus, & planxit eum.

27 Transacto autem luctu, misit David, & intro-

traduxit eam in domum suam, & facta est ei uxor, peperitque ei filium: & displicuit verbum hoc, quod fecerat David, coram Domino.

CAPUT XII.

David, sub parabola a Nathan proposita correptus, in se ipsum tulit sententiam: unde Nathan multa illi minatur incommoda; quibus compuncto culpa condonatur, manente pœna: & mortuo puero nascitur Salomon; ac civitas Rabbath cum magna ultione diruitur; accepto diademate pretiosissimo regis ipsius, in Ammonitas graviter advertitur.

1 Misit ergo Dominus Nathan ad David: qui cum venisset ad eum, dixit ei: Duo viri erant in civitate una, unus dives, & alter pauper:

2 Dives habebat oves, & boves plurimos valde:

3 Pauper autem nihil habebat omnino, præter ovem unam parvulam, quam emerat & nutrierat, & quæ creverat apud eum cum filiis ejus simul, de pane illius comedens, & de calice ejus bibens, & in sinu illius dormiens: eratque illi sicut filia.

4 Cum autem peregrinus quidam veniisset ad divitem, parcens ille sumere de ovibus & de bobus suis, ut exhiberet convivium peregrino illi, qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis, & præparavit cibos homini qui venerat ad se.

5 Iratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan; Vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc.

* Exod. 22. 1. 6 * Ovem reddet in quadruplum, eo quod fecerit verbum istud, & non pepercerit.

7 Dixit autem Nathan ad David: Tu es ille vir: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego unxi te in regem super Israel, & ego erui te de manu Saul,

8 Et dedi tibi domum domini tui, & uxores domini tui in sinu tuo, dedique tibi domum Israel & Juda: & si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora.

9 Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo? Uriam Hethæum percussisti gladio, & uxorem illius accepisti in uxorem tibi, & interfecisti eum gladio filiorum Ammon.

10 Quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despexeris me, & tuleris uxorem Uriæ Hethæi, ut esset uxor tua.

11 Itaque hæc dicit Dominus: Ecce, ego suscitabo super te malum de domo tua, & tollam uxores tuas in oculis tuis, & * dabo proximo tuo, & dormiet cum uxoribus tuis in oculis Solis hujus. * Infra 16. 21.

12 Tu enim fecisti abscondite: ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu Solis.

13 Et dixit David ad Nathan: Peccavi Domino. Dixitque Nathan ad David: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum: non morieris. * Eccli. 47. 13

14 Verumtamen, quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius, qui natus est tibi, morte morietur.

15 Et reversus est Nathan in domum suam. Percussit quoque Dominus parvulum, quem pepererat uxor Uriæ David, & desperatus est.

16 Deprecatusque est David Dominum pro parvulo: & jejunavit David jejunio, & ingressus seorsum, jacuit super terram.

17 Venerunt autem seniores domus ejus, cogentes eum ut surgeret de terra: qui noluit, nec comedit cum eis cibum.

18 Accidit autem die septima ut moreretur infans: timuerunt quoque servi David nuntiare ei quod mortuus esset parvulus. Dixerunt enim: Ecce cum parvulus adhuc viveret, loquebamur ad eum, & non audiebat vocem nostram: quanto magis si dixerimus: Mortuus est puer, faciet malum?

19 Cum ergo David vidisset servos suos mussitantes, intellexit quod mortuus esset infantulus: dixitque ad servos suos: Num mortuus est puer? Qui responderunt ei: Mortuus est.

20 Surrexit ergo David de terra, & lotus unctusque est: cumque mutasset vestem, ingressus est

est domum Domini: & adoravit, & venit in domum suam petivitque ut ponerent ei panem, & comedit.

21 Dixerunt autem ei servi sui: Quis est sermo, quem fecisti? propter infantem, cum adhuc viveret, jejunasti & flebas: mortuo autem puero, surrexisti, & comedisti panem.

22 Qui ait: Propter infantem, dum adhuc viveret, jejunavi & flevi: dicebam enim: Quis scit si forte donet eum mihi Dominus, & vivat infans?

23 Nunc autem quia mortuus est, quare jejunem? Nunquid potero revocare eum amplius? ego vadam magis ad eum: ille vero non revertetur ad me.

24 Et consolatus est David Bethsabee uxorem suam, ingressusque ad eam, dormivit cum ea: quæ genuit filium, & vocavit nomen ejus SALOMON, & Dominus dilexit eum.

25 Misitque in manu Nathan Prophetæ, & vocavit nomen ejus, AMABILIS DOMINO, eo quod diligeret eum Dominus.

* 1. Par. 20. 1. 26 * Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon, & expugnabat urbem regiam.

27 Misitque Joab nuntios ad David, dicens: Dimicavi adversum Rabbath, & capienda est Urbs aquarum.

28 Nunc igitur congrega reliquam partem populi, & obside civitatem, & cape eam: ne cum a me vastata fuerit urbs, nomini meo adscribatur victoria.

29 Congregavit itaque David omnem populum, & profectus est adversum Rabbath: cumque dimicasset, cepit eam.

30 Et tulit diadema regis eorum de capite ejus, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput David. Sed & præda m civitatis asportavit multam valde:

31 Populum quoque ejus adducens servavit, & circumegit super eos ferrata carpenta: divisitque cultris, & traduxit in typo laterum: sic fecit universis civitatibus filiorum Ammon: & reversus est David, & omnis exercitus in Jerusalem.

CA-

CAPUT XIII.

Absalom, propter incestum cum sorore Thamar, fratrem Amnon inter epulas occidit: iratoque patre, profugus ad regem Gessur, tribus annis ibi permansit.

1 FActum est autem post hæc, ut Absalom filii David sororem speciosissimam vocabulo Thamar, adamaret Amnon filius David,

2 Et deperiret eam valde, ita ut propter amorem ejus ægrotaret: quia cum esset virgo, difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea.

3 Erat autem Amnon amicus, nomine Jonadab filius Semmaa fratris David, vir prudens valde.

4 Qui dixit ad eum: Quare sic attenuaris macie fili regis per singulos dies? cur non indicas mihi? Dixitque ei Amnon: Thamar sororem fratris mei Absalom amo.

5 Cui respondit Jonadab: Cuba super lectum tuum, & languorem simula: cumque venerit pater tuus ut visitet te, dic ei: Veniat, oro, Thamar soror mea, ut det mihi cibum, & faciat pulmentum, ut comedam de manu ejus.

6 Accubuit itaque Amnon, & quasi ægrotare cœpit: cumque veniisset rex ad visitandum eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obsecro, Thamar soror mea, ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas, & cibum capiam de manu ejus.

7 Misit ergo David ad Thamar domum, dicens: Veni in domum Amnon fratris tui, & fac ei pulmentum.

8 Venitque Thamar in domum Amnon fratris sui: ille autem jacebat: quæ tollens farinam commiscuit: & liquefaciens, in oculis ejus coxit sorbitiunculas.

9 Tollensque quod coxerat, effudit & posuit coram eo, & noluit comedere, dixitque Amnon: Ejicite universos a me. Cumque ejecissent omnes,

10 Dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in conclave, ut vescar de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbitiunculas, quas fecerat, & intulit ad Amnon fratrem suum in conclave.

est domum Domini: & adoravit, & venit in domum suam petivitque ut ponerent ei panem, & comedit.

21 Dixerunt autem ei servi sui: Quis est sermo, quem fecisti? propter infantem, cum adhuc viveret, jejunasti & flebas: mortuo autem puero, surrexisti, & comedisti panem.

22 Qui ait: Propter infantem, dum adhuc viveret, jejunavi & flevi: dicebam enim: Quis scit si forte donet eum mihi Dominus, & vivat infans?

23 Nunc autem quia mortuus est, quare jejunem? Nunquid potero revocare eum amplius? ego vadam magis ad eum: ille vero non revertetur ad me.

24 Et consolatus est David Bethsabee uxorem suam, ingressusque ad eam, dormivit cum ea: quæ genuit filium, & vocavit nomen ejus SALOMON, & Dominus dilexit eum.

25 Misitque in manu Nathan Prophetæ, & vocavit nomen ejus, AMABILIS DOMINO, eo quod diligeret eum Dominus.

* 1. Par. 20. 1. 26 * Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon, & expugnabat urbem regiam.

27 Misitque Joab nuntios ad David, dicens: Dimicavi adversum Rabbath, & capienda est Urbs aquarum.

28 Nunc igitur congrega reliquam partem populi, & obside civitatem, & cape eam: ne cum a me vastata fuerit urbs, nomini meo adscribatur victoria.

29 Congregavit itaque David omnem populum, & profectus est adversum Rabbath: cumque dimicasset, cepit eam.

30 Et tulit diadema regis eorum de capite ejus, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput David. Sed & præda m civitatis asportavit multam valde:

31 Populum quoque ejus adducens servavit, & circumegit super eos ferrata carpenta: divisitque cultris, & traduxit in typo laterum: sic fecit universis civitatibus filiorum Ammon: & reversus est David, & omnis exercitus in Jerusalem.

CA-

CAPUT XIII.

Absalom, propter incestum cum sorore Thamar, fratrem Amnon inter epulas occidit: iratoque patre, profugus ad regem Gessur, tribus annis ibi permansit.

1 FActum est autem post hæc, ut Absalom filii David sororem speciosissimam vocabulo Thamar, adamaret Amnon filius David,

2 Et deperiret eam valde, ita ut propter amorem ejus ægrotaret: quia cum esset virgo, difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea.

3 Erat autem Amnon amicus, nomine Jonadab filius Semmaa fratris David, vir prudens valde.

4 Qui dixit ad eum: Quare sic attenuaris macie fili regis per singulos dies? cur non indicas mihi? Dixitque ei Amnon: Thamar sororem fratris mei Absalom amo.

5 Cui respondit Jonadab: Cuba super lectum tuum, & languorem simula: cumque venerit pater tuus ut visitet te, dic ei: Veniat, oro, Thamar soror mea, ut det mihi cibum, & faciat pulmentum, ut comedam de manu ejus.

6 Accubuit itaque Amnon, & quasi ægrotare cœpit: cumque veniisset rex ad visitandum eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obsecro, Thamar soror mea, ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas, & cibum capiam de manu ejus.

7 Misit ergo David ad Thamar domum, dicens: Veni in domum Amnon fratris tui, & fac ei pulmentum.

8 Venitque Thamar in domum Amnon fratris sui: ille autem jacebat: quæ tollens farinam commiscuit: & liquefaciens, in oculis ejus coxit sorbitiunculas.

9 Tollensque quod coxerat, effudit & posuit coram eo, & noluit comedere, dixitque Amnon: Ejicite universos a me. Cumque ejecissent omnes,

10 Dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in conclave, ut vescar de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbitiunculas, quas fecerat, & intulit ad Amnon fratrem suum in conclave.

11 Cumque obtuliſſet ei cibum, apprehendit eam, & ait: Veni, cuba mecum ſoror mea.

12 Quæ reſpondit ei: Noli frater mi, noli opprimere me, neque enim hoc fas eſt in Iſrael: noli facere ſtultitiam hanc.

13 Ego enim ferre non potero opprobrium meum, & tu eris quaſi unus de inſipientibus in Iſrael: quin potius loquere ad regem, & non negabit me tibi.

14 Noluit autem acquieſcere precibus ejus, ſed prævalens viribus oppreſſit eam, & cubavit cum ea.

15 Et exoſam eam habuit Amnon odio magno nimis: ita ut majus eſſet odium, quo oderat eam, amore quo ante dilexerat. Dixitque ei Amnon: Surge, & vade.

16 Quæ reſpondit ei: Majus eſt hoc malum, quod nunc agis adverſum me, quàm quod ante feciſti, expellens me. Et noluit audire eam:

17 Sed vocato puero, qui miniſtrabat ei dixit: Ejice hanc a me foras, & claude oſtium poſt eam.

18 Quæ induta erat talari tunica: hujuſcemodi enim filiæ regis virgines veſtibus utebantur. Ejecit itaque eam miniſter illius foras: clauſitque fores poſt eam.

19 Quæ aſpergens cinerem capiti ſuo, ſciſſa talari tunica, impoſitisque manibus ſuper caput ſuum, ibat ingrediens, & clamans.

20 Dixit autem ei Abſalom frater ſuus: Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? ſed nunc ſoror tace, frater tuus eſt: neque affligas cor tuum pro hac re. Manſit itaque Thamar contabeſcens in domo Abſalom fratris ſui.

21 Cum autem audiſſet rex David verba hæc, contriſtatus eſt valde, & noluit contriſtare ſpiritum Amnon filii ſui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei.

22 Porro non eſt locutus Abſalom ad Amnon nec malum, nec bonum: oderat enim Abſalom Amnon, eo quod violaſſet Thamar ſororem ſuam.

23 Factum eſt autem poſt tempus biennii, ut tonderentur oves Abſalom in Baalhaſor, quæ eſt juxta Ephraim; & vocavit Abſalom omnes filios regis,

24 Ve-

24 Venitque ad regem, & ait ad eum: Ecce tondentur oves ſervi tui: veniat, oro, rex cum ſervis ſuis ad ſervum ſuum.

25 Dixitque rex ad Abſalom: Noli fili mi, noli rogare ut veniamus omnes, & gravemus te. Cum autem cogeret eum, & noluiſſet ire, benedixit ei.

26 Et ait Abſalom: Si non vis venire, veniat, obſecro, nobiſcum ſaltem Amnon frater meus. Dixitque ad eum rex: Non eſt neceſſe ut vadat tecum.

27 Coegit itaque Abſalom eum, & dimiſit cum eo Amnon, & univerſos filios regis. Feceratque Abſalom convivium quaſi convivium regis.

28 Præceperat autem Abſalom pueris ſuis, dicens: Obſervate cum temulentus fuerit Amnon vino, & dixero vobis: Percutite eum & interficite, nolite timere: ego enim ſum qui præcipio vobis: roboramini, & eſtote viri fortes.

29 Fecerunt ergo pueri Abſalom adverſum Amnon, ſicut præceperat eis Abſalom. Surgenteſque omnes filii regis, aſcenderunt ſinguli mulas ſuas, & fugerunt.

30 Cumque adhuc pergerent in itinere, fama pervenit ad David, dicens: Percuſſit Abſalom omnes filios regis, & non remanſit ex eis ſaltem unus.

31 Surrexit itaque rex, & ſcidit veſtimenta ſua, & cecidit ſuper terram, & omnes ſervi illius, qui aſſiſtebant ei, ſciderunt veſtimenta ſua.

32 Reſpondens autem Jonadab filius Semmaa fratris David, dixit: Ne æſtimet dominus meus rex, quod omnes pueri filii regis occiſi ſint: Amnon ſolus mortuus eſt, quoniam in ore Abſalom erat poſitus ex die qua oppreſſit Thamar ſororem ejus.

33 Nunc ergo ne ponat dominus meus rex ſuper cor ſuum verbum iſtud, dicens: Omnes filii regis occiſi ſunt: quoniam Amnon ſolus mortuus eſt.

34 Fugit autem Abſalom: & elevavit puer ſpeculator oculos ſuos, & aſpexit: & ecce populus multus veniebat per iter devium ex latere montis.

35 Dixit autem Jonadab ad regem: Ecce filii regis adsunt: juxta verbum servi tui sic factum est.

36 Cumque cessasset loqui, apparuerunt & filii regis: & intrantes levaverunt vocem suam, & fleverunt: sed & rex & omnes servi ejus fleverunt ploratu magno nimis.

37 Porro Absalom fugiens, abiit ad Tholomai filium Ammiud regem Gessur. Luxit ergo David filium suum cunctis diebus.

38 Absalom autem cum fugisset, & venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis.

39 Cessavitque rex David persequi Absalom, eo quod consolatus esset super Amnon interitu.

CAPUT XIV.

Absalom mulieris Thecuitæ solertia revocari curat Joab a Gessur in Jerusalem; de pulchritudine & filiis Absalom, qui biennio post reditum faciem patris non vidit, donec messem Joab incendi jussit.

1 INtelligens autem Joab filius Sarviæ, quod cor regis versum esset ad Absalom,

2 Misit Thecuam, & tulit inde mulierem sapientem: dixitque ad eam: Lugere te simula, & induere veste lugubri, & ne ungaris oleo, ut sis quasi mulier jam plurimo tempore lugens mortuum:

3 Et ingredieris ad regem, & loqueris ad eum sermones hujuscemodi. Posuit autem Joab verba in ore ejus.

4 Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo super terram: & adoravit, & dixit: Serva me rex.

5 Et ait ad eam rex: Quid causæ habes? Quæ respondit: Heu, mulier vidua ego sum: mortuus est enim vir meus.

6 Et ancillæ tuæ erant duo filii: qui rixati sunt adversum se in agro, nullusque erat, qui eos prohibere posset: & percussit alter alterum, & interfecit eum.

7 Et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam, dicit: Trade eum, qui percussit fratrem suum, ut occidamus eum pro anima fratris sui, quem interfecit, & deleamus hæredem: & quærunt extinguere scintillam meam,

quæ

quæ relicta est, ut non superstet viro meo nomen, & reliquiæ super terram.

8 Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam, & ego jubebo pro te.

9 Dixitque mulier Thecuitis ad regem: In me, domine mi rex, sit iniquitas, & in domum patris mei: rex autem & thronus ejus sit innocens.

10 Et ait rex: Qui contradixerit tibi, adduc eum ad me, & ultra non addet ut tangat te.

11 Quæ ait: Recordetur rex Domini Dei sui, ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum, & nequaquam interficiant filium meum. Qui ait: Vivit Dominus, quia non cadet de capillis filii tui super terram.

12 Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait: Loquere.

13 Dixitque mulier: Quare cogitasti hujuscemodi rem contra populum Dei, & locutus est rex verbum istud, ut peccet, & non reducat ejectum suum?

14 Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non reverti*untur: *nec vult Deus perire animam, sed retractat cogitans, ne penitus pereat qui abjectus est.

* Ezech. 1. 32. & 33. 11.

15 Nunc igitur veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum hoc, præsente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regem, si quo modo faciat rex verbum ancillæ suæ.

16 Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam de manu omnium, qui volebant de hæreditate Dei delere me, & filium meum simul.

17 Dicat ergo ancilla tua, ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrificium. Sicut enim Angelus Dei, sic est dominus meus rex, ut nec benedictione, nec maledictione moveatur: unde & Dominus Deus tuus est tecum.

18 Et respondens rex, dixit ad mulierem: Ne abscondas a me verbum, quod te interrogo. Dixitque ei mulier: Loquere domine mi rex.

19 Et ait rex: Numquid manus Joab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier, & ait: Per salutem animæ tuæ, domine mi rex, nec ad sinistram, nec ad dexteram est, ex omnibus his, quæ

locutus est dominus meus rex: servus enim tuus Joab, ipse præcepit mihi, & ipse posuit in os ancillæ tuæ omnia verba hæc.

20 Ut verterem figuram sermonis hujus, servus tuus Joab præcepit istud: tu autem domine mi rex, sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia super terram.

21 Et ait rex ad Joab: Ecce placatus feci verbum tuum: vade ergo, & revoca puerum Absalom.

22 Cadensque Joab super faciem suam in terram, adoravit & benedixit regi: & dixit Joab: Hodie intellexit servus tuus, quia inveni gratiam in oculis tuis, domine mi rex: fecisti enim sermonem servi tui.

23 Surrexit ergo Joab & abiit in Gessur, & adduxit Absalom in Jerusalem.

24 Dixit autem rex: Revertatur in domum suam, & faciem meam non videat. Reversus est itaque Absalom in domum suam, & faciem regis non vidit.

25 Porro sicut Absalom, vir non erat pulcher in omni Israel, & decorus nimis: a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula.

26 Et quando tondebat capillum (semel autem in anno tondebatur, quia gravabat eum cæsaries) ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis, pondere publico.

27 Nati sunt autem Absalom filii tres: & filia una nomine Thamar, elegantis formæ.

28 Mansitque Absalom in Jerusalem duobus annis, & faciem regis non vidit.

29 Misit itaque ad Joab, ut mitteret eum ad regem, qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset, & ille noluisset venire ad eum,

30 Dixit servis suis: Scitis agrum Joab juxta agrum meum, habentem messem hordei: ite igitur, & succendite eum igni. Succenderunt ergo servi Absalom segetem igni. Et venientes servi Joab, scissis vestibus suis, dixerunt: Succenderunt servi Absalom partem agri igni.

31 Surrexitque Joab, & venit ad Absalom in domum ejus, & dixit: Quare succenderunt servi tui segetem meam igni?

32 Et respondit Absalom ad Joab: Misi ad te obsecrans ut venires ad me, & mitterem te ad regem, & diceres ei: Quare veni de Gessur? melius mihi erat ibi esse: obsecro ergo ut videam faciem regis: quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me.

33 Ingressus itaque Joab ad regem, nuntiavit ei omnia: vocatusque est Absalom, & intravit ad regem, & adoravit super faciem terræ coram eo: osculatusque est rex Absalom.

CAPUT XV.

Absalom conciliato sibi populi favore, adversus patrem conjurat in Hebron, quem pater fugit, paucis cum arca remissis; & inter alios Chusai remittitur, dissipaturus consilium Achitophel.

1 IGitur post hæc fecit sibi Absalom currus, & equites, & quinquaginta viros, qui præcederent eum.

2 Et mane consurgens Absalom, stabat juxta introitum portæ, & omnem virum, qui habebat negotium ut veniret ad regis judicium, vocabat Absalom ad se, & dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex una tribu Israel ego sum servus tuus.

3 Respondebatque ei Absalom: Videntur mihi sermones tui boni & justi: Sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque Absalom:

4 Quis me constituat judicem super terram, ut ad me veniant omnes, qui habent negotium, & juste judicem?

5 Sed & cum accederet ad eum homo ut salutaret illum, extendebat manum suam, & apprehendens, osculabatur eum.

6 Faciebatque hoc omni Israel venienti ad judicium, ut audiretur a rege, & follicitabat corda virorum Israel.

7 Post quadraginta autem annos, dixit Absalom ad regem David: Vadam, & reddam vota mea quæ vovi Domino in Hebron.

8 Vovens enim vovit servus tuus, cum esset in Gessur Syriæ, dicens: Si reduxerit me Dominus in Jerusalem, sacrificabo Domino.

9 Dixitque ei Rex David: Vade in pace. Et surrexit, & abiit in Hebron.

10 Misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israel, dicens: Statim ut audieritis clangorem buccinæ, dicite: Regnavit Absalom in Hebron.

11 Porro cum Absalom ierunt ducenti viri de Jerusalem vocati, euntes simplici corde, & causam penitus ignorantes.

12 Accersivit quoque Absalom Achitophel Gilonitem consiliarium David, de civitate sua Gilo. Cumque immolaret victimas, facta est conjuratio valida, populusque concurrens augebatur cum Absalom.

13 Venit igitur nuntius ad David dicens: Toto corde universus Israel sequitur Absalom.

14 Et ait David servis suis, qui erant cum eo in Jerusalem: Surgite, fugiamus: neque enim erit nobis effugium a facie Absalom: festinate egredi, ne forte veniens occupet nos, & impellat super nos ruinam, & percutiat civitatem in ore gladii.

15 Dixeruntque servi regis ad eum: Omnia quæcumque præceperit Dominus noster rex, libenter exequemur servi tui.

16 Egressus est ergo rex, & universa domus ejus pedibus suis: & dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum.

17 Egressusque rex & omnis Israel pedibus suis, stetit procul a domo:

18 Et universi servi ejus ambulabant juxta eum, & legiones Cerethi, & Phelethi, & omnes Gethæi, pugnatores validi, sexcenti viri, qui secuti eum fuerant de Geth pedites, præcedebant regem.

19 Dixit autem rex ad Ethai Gethæum: Cur venis nobiscum? revertere, & habita cum rege, quia peregrinus es, & egressus es de loco tuo.

20 Heri venisti, & hodie compelleris nobiscum egredi? ego autem vadam quo iturus sum: revertere, & reduc tecum fratres tuos, & Dominus faciet tecum misericordiam, & veritatem, quia ostendisti gratiam & fidem.

21 Et respondit Ethai regi, dicens: Vivit Dominus, & vivit dominus meus rex, quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus.

22 Et ait David Ethai: Veni, & transi. Et transivit Ethai Gethæus, & omnes viri qui cum eo erant, & reliqua multitudo.

23 Omnesque flebant voce magna, & universus populus transibat: rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam, quæ respicit ad desertum.

24 Venit autem & Sadoc sacerdos, & universi Levitæ cum eo, portantes arcam fœderis Dei, & deposuerunt arcam Dei: & ascendit Abiathar, donec expletus esset omnis populus, qui egressus fuerat de civitate.

25 Et dixit rex ad Sadoc: Reporta arcam Dei in urbem: si invenero gratiam in oculis Domini reducet me, & ostendet mihi eam, & tabernaculum suum.

26 Si autem dixerit mihi: Non places: præsto sum, faciat quod bonum est coram se.

27 Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: O videns revertere in civitatem in pace: & Achimaas filius tuus, & Jonathas filius Abiathar duo filii vestri, sint vobiscum.

28 Ecce ego abscondar in campestribus deserti, donec veniat sermo a vobis indicans mihi.

29 Reportaverunt ergo Sadoc, & Abiathar arcam Dei in Jerusalem: & manserunt ibi.

30 Porro David ascendebat Clivum olivarum scandens & flens, nudis pedibus incedens, & operto capite, sed & omnis populus, qui erat cum eo, operto capite ascendebat plorans.

31 Nuntiatum est autem David quod & Achitophel esset in conjuratione cum Absalom, dixitque David: Infatua, quæso, Domine consilium Achitophel.

32 Cumque ascenderet David summitatem montis, in quo adoraturus erat Dominum, ecce occurrit ei Chusai Arachites, scissa veste, & terra pleno capite.

33 Et dixit ei David: Si veneris mecum, eris mihi oneri:

34 Si autem in civitatem revertaris, & dixeris Absalom: Servus tuus fum, rex: sicut fui servus patris tui, sic ero servus tuus: dissipabis consilium Achitophel.

35 Habes autem tecum Sadoc, & Abiathar sacerdotes: & omne verbum quodcunque audieris de domo regis, indicabis Sadoc, & Abiathar sacerdotibus.

36 Sunt autem cum eis duo filii eorum Achimaas filius Sadoc, & Jonathas filius Abiathar; & mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis.

37 Veniente ergo Chusai amico David in civitatem, Absalom quoque ingressus est Hierusalem.

CAPUT XVI.

Sibæ cibaria adferenti ac detractori confert bona Miphiboseth. Semei maledicentem occidi vetat. Absalom Jerusalem ingressus consilio Achitophel ad concubinas patris sui publice ingreditur.

1 CUmque David transisset paululum montis verticem, apparuit Siba puer Miphiboseth in occursum ejus, cum duobus asinis, qui onerati erant ducentis panibus, & centum alligaturis uvæ passæ, & centum massis palatharum, & utre vini.

2 Et dixit rex Sibæ: Quid sibi volunt hæc? Respondítque Siba: Asini, domesticis regis ut sedeant, panes & palathæ ad vescendum pueris tuis: vinum autem ut bibat si quis defecerit in deserto.

3 Et ait rex: Ubi est filius domini tui? * Respondítque Siba regi: Remansit in Jerusalem, dicens: Hodie restituet mihi domus Israel regnum patris mei.

* *Infra* 19. 27.

4 Et ait rex Sibæ: Tua sint omnia quæ fuerunt Miphiboseth. Dixitque Siba: Oro ut inveniam gratiam coram te, domine mi rex.

5 Venit ergo rex David usque Bahurim: & ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, filius Gera, procedebatque egrediens, & * maledicebat,

* 3. Reg. 2. 8.

6 Mittebatque lapides contra David, & contra universos servos regis David: omnis autem populus, & universi bellatores, a dextro, & a sinistro latere regis incedebant.

7 Ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi: Egredere, egredere vir sanguinum, & vir Belial.

8 Reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul: quoniam invasisti regnum pro eo, & dedit Dominus regnum in manu Absalom filii tui, & ecce premunt te mala tua quoniam vir sanguinum es.

9 Dixit autem Abisai filius Sarviæ regi: Quare maledicit canis hic mortuus domino meo regi? vadam, & amputabo caput ejus.

10 Et ait rex: Quid mihi & vobis est filii Sarviæ? dimittite eum, ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret David: & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?

11 Et ait rex Abisai, & universis servis suis: Ecce filius meus, qui egressus est de utero meo, quærit animam meam: quanto magis nunc filius Jemini? dimittite eum, ut maledicat juxta præceptum Domini:

12 Si forte respiciat Dominus afflictionem meam: & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.

13 Ambulabat itaque David & socii ejus per viam cum eo. Semei autem per jugum montis ex latere, contra illum gradiebatur, maledicens, & mittens lapides adversum eum, terramque spargens.

14 Venit itaque rex, & universus populus cum eo lassus, & refocillati sunt ibi.

15 Absalom autem & omnis populus ejus ingressi sunt Jerusalem, sed & Achitophel cum eo.

16 Cum autem venisset Chusai Arachites amicus David ad Absalom, locutus est ad eum: Salve rex, salve rex.

17 Ad quem Absalom: Hæc est, inquit gratia tua ad amicum tuum? quare non ivisti cum amico tuo?

18 Respondítque Chusai ad Absalom: Nequaquam: quia illius ero, quem elegit Dominus, & omnis

omnis hic populus, & universus Israel, & cum eo manebo.

19 Sed ut & hoc inferam, cui ego serviturus sum: nonne filio regis? sicut parui patri tuo, ita parebo & tibi.

20 Dixit autem Absalom ad Achitophel: Inite consilium quid agere debeamus.

21 Et ait Achitophel Absalom: Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimisit ad custodiendam domum: ut cum audierit omnis Israel quod fœdaveris patrem tuum, roborentur tecum manus eorum.

* *Supra* 12. 11. 22 * Tetenderunt ergo Absalom tabernaculum in solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israel.

23 Consilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum: sic erat omne consilium Achitophel, & cum esset cum David, & cum esset cum Absalom.

CAPUT XVII.

Chusai dissipat consilium Achitophel, de obruendo statim Davide, idque per nuntios indicat Davidi, qui consilio Chusai transit Jordanem, quare se suspendit Achitophel: tres amici David munera adferunt, ne ejus populus necessariis egens deficeret.

1 DIxit ergo Achitophel ad Absalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, & consurgens persequar David hac nocte.

2 Et irruens super eum (quippe qui lassus est, & solutis manibus) percutiam eum: cumque fugerit omnis populus, qui cum eo est, percutiam regem desolatum.

3 Et reducam universum populum, quomodo unus homo reverti solet: unum enim virum tu quæris: & omnis populus erit in pace.

4 Placuitque sermo ejus Absalom, & cunctis majoribus natu Israel.

5 Ait autem Absalom: Vocate Chusai Arachiten, & audiamus quid etiam ipse dicat.

6 Cumque veniisset Chusai ad Absalom, ait Absalom ad eum: Hujuscemodi sermonem locutus est Achitophel: facere debemus an non? quod das consilium?

7

7 Et dixit Chusai ad Absalom: Non est bonum consilium, quod dedit Achitophel hac vice.

8 Et rursum intulit Chusai: Tu nosti patrem tuum, & viros, qui cum eo sunt, esse fortissimos & amaro animo, veluti si ursa raptis catulis in saltu sæviat: sed & pater tuus vir bellator est, nec morabitur cum populo.

9 Forsitan nunc latitat in foveis, aut in uno quo voluerit, loco: & cum ceciderit unus quilibet in principio, audiet quicumque audierit, & dicet: Facta est plaga in populo qui sequebatur Absalom.

10 Et fortissimus quisque, cujus cor est quasi leonis, pavore solvetur: scit enim omnis populus Israel fortem esse patrem tuum, & robustos omnes qui cum eo sunt.

11 Sed hoc mihi videtur rectum esse consilium: Congregetur ad te universus Israel, a Dan usque Bersabee, quasi arena maris innumerabilis: & tu eris in medio eorum

12 Et irruemus super eum in quocumque loco inventus fuerit: & operiemus eum, sicut cadere solet ros super terram: & non relinquemus de viris, qui cum eo sunt, ne unum quidem.

13 Quod si urbem aliquam fuerit ingressus, circumdabit omnis Israel civitati illi funes, & trahemus eam in torrentem, ut non reperiatur ne calculus quidem ex ea.

14 Dixitque Absalom, & omnes viri Israel: Melius est consilium Chusai Arachitæ, consilio Achitophel. Domini autem nutu dissipatum est consilium Achitophel utile, ut induceret Dominus super Absalom malum.

15 Et ait Chusai Sadoc & Abiathar sacerdotibus: Hoc & hoc modo consilium dedit Achitophel Absalom, & senioribus Israel: & ego tale & tale dedi consilium.

16 Nunc ergo mittite cito, & nuntiate David, dicentes: Ne moreris nocte hac in campestribus deserti, sed absque dilatione transgredere: ne forte absorbeatur rex, & omnis populus qui cum eo est.

17 Jonathas autem & Achimaas stabant juxta Fon-

Fontem Rogel: abiit ancilla & nuntiavit eis: & illi profecti sunt, ut referrent ad regem David nuntium, non enim poterant videri, aut introire civitatem.

18 Vidit autem eos quidam puer, & indicavit Absalom: illi vero concito gradu ingressi sunt domum cujusdam viri in Bahurim, qui habebat puteum in vestibulo suo, & descenderunt in eum.

19 Tulit autem mulier, & expandit velamen super os putei, quasi siccans ptisanas: & sic latuit res.

20 Cumque venissent servi Absalom in domum, ad mulierem dixerunt: Ubi est Achimaas & Jonathas? Et respondit eis mulier: Transierunt festinanter, gustata paululum aqua. At hi qui quærebant, cum non reperissent, reversi sunt in Jerusalem.

21 Cumque abiissent, ascenderunt illi de puteo, & pergentes nuntiaverunt regi David, & dixerunt: Surgite, & transite cito fluvium: quoniam hujuscemodi dedit consilium contra vos Achitophel.

22 Surrexit ergo David, & omnis populus qui cum eo erat, & transierunt Jordanem, donec diluceseeret: & ne unus quidem residuus fuit, qui non transisset fluvium.

23 Porro Achitophel videns quod non fuisset factum consilium suum, stravit asinum suum, surrexitque & abiit in domum suam & in civitatem suam: & dispositâ domo sua, suspendio interiit, & sepultus est in sepulchro patris sui.

24 David autem venit in Castra, & Absalom transivit Jordanem, ipse & omnes viri Israel cum eo.

25 Amasam vero constituit Absalom pro Joab super exercitum: Amasa autem erat filius viri, qui vocabatur Jetra de Jesraeli, qui ingressus est ad Abigail filiam Naas sororem Sarviæ, quæ fuit mater Joab.

26 Et castrametatus est Israel cum Absalom in Terra Galaad.

27 Cumque venisset David in Castra, Sobi filius Naas de Rabbath filiorum Ammon, & Machir

chir filius Ammihel de Lodabar, & Berzellai Galaadites de Rogelim,

28 Obtulerunt ei stratoria, & tapetia, & vasa fictilia, frumentum, & hordeum, & farinam, & polentam, & fabam, & lentem, & frixum cicer,

29 Et mel, & butyrum, oves, & pingues vitulos. Dederuntque David, & populo, qui cum eo erat, ad vescendum: suspicati enim sunt populum fame, & siti fatigari in deserto.

CAPUT XVIII.

Absalom victus prælio, & de quercu pendens ab Joab transfoditur, quod audiens David, amare eum flevit.

1 IGitur considerato David populo suo, constituit super eos tribunos & centuriones.

2 Et dedit populi tertiam partem sub manu Joab, & tertiam partem sub manu Abisai filii Sarviæ fratris Joab, & tertiam partem sub manu Ethai, qui erat de Geth, dixitque rex ad populum: Egrediar & ego vobiscum.

3 Et respondit populus: Non exibis: sive enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit: sive media pars ceciderit e nobis non satis curabunt: quia tu unus pro decem millibus computaris: melius est igitur ut sis nobis in urbe præsidio.

4 Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex juxta portam: egrediebaturque populus per turmas suas centeni, & milleni.

5 Et præcepit rex Joab, & Abisai, & Ethai, dicens: Servate mihi puerum Absalom. Et omnis populus audiebat præcipientem regem cunctis principibus pro Absalom.

6 Itaque egressus est populus in campum contra Israel, & factum est prælium in saltu Ephraim.

7 Et cæsus est ibi populus Israel ab exercitu David, factaque est plaga magna in die illa, viginti millium.

8 Fuit autem ibi prælium dispersum super faciem omnis terræ, & multo plures erant, quos saltus consumpserat de populo, quam hi quos voraverat gladius in die illa.

9 Accidit autem ut occurreret Abſalom ſervis David, ſedens mulo. Cumque ingreſſus fuiſſet mulus ſubter condenſam quercum & magnam, adhæſit caput ejus quercui: & illo ſuſpenſo inter cœlum & terram, mulus, cui inſederat, pertranſivit.

10 Vidit autem hoc quiſpiam, & nuntiavit Joab, dicens: Vidi Abſalom pendere de quercu.

11 Et ait Joab viro, qui nuntiaverat ei: Si vidiſti, quare non confodiſti eum cum terra, & ego dediſſem tibi decem argenti ſiclos, & unum balteum?

12 Qui dixit ad Joab: Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis: audientibus enim nobis præcepit rex tibi, & Abiſai & Ethai, dicens: Cuſtodite mihi puerum Abſalom.

13 Sed & ſi feciſſem contra animam meam audacter, nequaquam hoc regem latere potuiſſet, & tu ſtares ex adverſo.

14 Et ait Joab: Non ſicut tu vis, ſed aggrediar eum coram te. Tulit ergo tres lanceas in manu ſua, & infixit eas in corde Abſalom. Cumque adhuc palpitaret hærens in quercu,

15 Cucurrerunt decem juvenes armigeri Joab, & percutientes interfecerunt eum.

16 Cecinit autem Joab buccina, & retinuit populum, ne perſequeretur fugientem Iſrael, volens parcere multitudini.

17 Et tulerunt Abſalom, & projecerunt eum in ſaltu, in foveam grandem, & comportaverunt ſuper eum acervum lapidum magnum nimis: omnis autem Iſrael fugit in tabernacula ſua.

18 Porro Abſalom erexerat ſibi, cum adhuc viveret, titulum qui eſt in Valle regis: dixerat enim: Non habeo filium, & hoc erit monimentum nominis mei. Vocavitque titulum nomine ſuo, & appellatur Manus Abſalom, uſque ad hanc diem.

19 Achimaas autem filius Sadoc, ait: Curram, & nuntiabo regi, quia judicium fecerit ei Dominus de manu inimicorum ejus.

20 Ad quem Joab dixit: non eris nuntius in hac

hac die, ſed nuntiabis in alia: hodie nolo te nuntiare, filius enim regis eſt mortuus.

21 Et ait Joab Chuſi: Vade, & nuntia regi quæ vidiſti. Adoravit Chuſi Joab, & cucurrit.

22 Rurſus autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Joab: Quid impedit ſi etiam ego curram poſt Chuſi? Dixitque ei Joab: Quid vis currere fili mi? non eris boni nuntii bajulus.

23 Qui reſpondit: Quid enim ſi cucurrero? Et ait ei: Curre. Currens ergo Achimaas per viam compendii, tranſivit Chuſi.

24 David autem ſedebat inter duas portas: ſpeculator vero, qui erat in faſtigio portæ ſuper murum, elevans oculos, vidit hominem currentem ſolum.

25 Et exclamans indicavit regi, dixitque rex: Si ſolus eſt, bonus eſt nuntius in ore ejus. Properante autem illo, & accedente propius,

26 Vidit ſpeculator hominem alterum currentem, & vociferans in culmine, ait: Apparet mihi alter homo currens ſolus. Dixitque rex: Et iſte bonus eſt nuntius.

27 Speculator autem, Contemplor, ait, curſum prioris, quaſi curſum Achimaas filii Sadoc. Et ait rex: Vir bonus eſt, & nuntium portans bonum, venit.

28 Clamans autem Achimaas, dixit ad regem: Salve rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram, ait: Benedictus Dominus Deus tuus, qui concluſit homines qui levaverunt manus ſuas contra dominum meum regem.

29 Et ait rex: Eſtne pax puero Abſalom: Dixitque Achimaas: Vidi tumultum magnum, cum mitteret Joab ſervus tuus, o rex, me ſervum tuum: neſcio aliud.

30 Ad quem rex: Tranſi, ait, & ſta hic. Cumque ille tranſiſſet, & ſtaret,

31 Apparuit Chuſi: & veniens ait: Bonum apporto nuntium, domine mi rex: judicavit enim pro te Dominus hodie de manu omnium qui ſurrexerunt contra te.

32 Dixit autem rex ad Chuſi: Eſtne pax puero

ro Absalom? Cui respondens Chusi, Fiant, inquit, sicut puer, inimici domini mei regis, & universi qui consurgunt adversus eum in malum.

3 Contristatus itaque rex, ascendit cœnaculum portæ, & flevit. Et sic loquebatur, vadens: * Fili mi Absalom, Absalom fili mi: quis mihi tribuat ut ego moriar pro te, Absalom fili mi, fili mi Absalom?

* Infra 19. 4.

CAPUT XIX.

David Joab verbis commotus cessat plangere Absalom, & suos conspiratores sibi reconciliat, & a viris Juda in Jerusalem reducitur, ac Semei veniam precanti ignoscit, & Miphiboseth recipit, jubens ut agros cum Siba dividat: valedicit ipsi Berzellai retinens secum Chamaan, Israel autem cum Juda pro David acriter contendit.

1 NUntiatum est autem Joab quod rex fleret & lugeret filium suum:

2 Et versa est victoria in luctum in die illa omni populo: audivit enim populus in die illa dici: Dolet rex super filio suo.

3 Et declinavit populus in die illa ingredi civitatem, quomodo declinare solet populus versus & fugiens de prælio.

4 Porro rex operuit caput suum, & clamabat voce magna: Fili mi Absalom, Absalom fili mi, fili mi.

5 Ingressus ergo Joab ad regem in domum dixit: Confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum, qui salvam fecerunt animam tuam: & animam filiorum tuorum, & filiarum tuarum: & animam uxorum tuarum, & animam concubinarum tuarum.

6 Diligis odientes te, & odio habes diligentes te: & ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis, & de servis tuis: & vere cognovi modo, quia si Absalom viveret, & omnes nos occubuissemus, tunc placeret tibi.

7 Nunc igitur surge, & procede, & alloquens satisfac servis tuis: juro enim tibi per Dominum, quod si non exieris, ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac: & pejus erit hoc tibi, quam omnia

omnia mala, quæ venerunt super te ab adolescentia tua usque in præsens.

8 Surrexit ergo rex & sedit in porta: & omni populo nuntiatum est quod rex sederet in porta: venitque universa multitudo coram rege: Israel autem fugit in tabernacula sua.

9 Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Israel, dicens: Rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum, ipse salvavit nos de manu Philisthinorum: & nunc fugit de terra propter Absalom.

10 Absalom autem, quem unximus super nos, mortuus est in bello: usquequo tiletis, & non reducitis regem?

11 Rex vero David misit ad Sadoc, & Abiathar sacerdotes, dicens: Loquimini ad majores natu Juda, dicentes: Cur venitis novissimi ad reducendum regem in domum suam? (sermo autem omnis Israel pervenerat ad regem in domo ejus.)

12 Fratres mei vos, os meum, & caro mea vos, quare novissimi reducitis regem?

13 Et Amasæ dicite: Nonne os meum & caro mea es? Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, si non magister militiæ fueris coram me omni tempore pro Joab.

14 Et inclinavit cor omnium virorum Juda, quasi viri unius: miseruntque ad regem, dicentes: Revertere tu, & omnes servi tui.

15 Et reversus est rex: & venit usque ad Jordanem, & omnis Juda venit usque in Galgalam, ut occurreret regi, & traduceret eum Jordanem.

16 * Festinavit autem Semei filius Gera filii Jemini de Bahurim, & descendit cum viris Juda in occursum regis David,

* 2 Reg. 2. 8.

17 Cum mille viris de Benjamin, & Siba puer de domo Saul: & quindecim filii ejus, ac viginti servi erant cum eo: & irrumpentes Jordanem, ante regem

18 Transierunt vada, ut traducerent domum regis, & facerent juxta jussionem ejus: Semei autem filius Gera prostratus coram rege, cum jam transisset Jordanem,

19 Dixit ad eum: Ne reputes mihi domine mi iniquitatem, neque memineris injuriarum servi tui in die qua egressus es domine mi rex de Jerusalem, neque ponas rex in corde tuo.

20 Agnosco enim servus tuus peccatum meum: & idcirco hodie primus veni de omni domo Joseph, descendique in occursum domini mei regis.

21 Respondens vero Abisai filius Sarviæ, dixit: Numquid pro his verbis non occidetur Semei, quia maledixit christo Domini?

22 Et ait David: Quid mihi, & vobis filii Sarviæ? cur efficimini mihi hodie in Satan? ergone hodie interficietur vir in Israel? an ignoro hodie me factum regem super Israel?

23 Et ait rex Semei: Non morieris. Juravitque ei.

24 Miphiboseth quoque filius Saul descendit in occursum regis, illotis pedibus, & intonsa barba: vestesque suas non laverat a die qua egressus fuerat rex, usque ad diem reversionis ejus in pace.

25 Cumque Jerusalem occurrisset regi, dixit ei rex: Quare non venisti mecum Miphiboseth?

26 Et respondens ait: Domine mi rex, servus meus contempsit me: dixique ei ego famulus tuus ut sterneret mihi asinum, & ascendens abirem cum rege: claudus enim sum servus tuus.

27 * Insuper & accusavit me servum tuum ad te dominum meum regem: tu autem domine mi rex, sicut Angelus Dei es, fac quod placitum est tibi,

28 Neque enim fuit domus patris mei, nisi morti obnoxia domino meo regi: tu autem posuisti me servum tuum inter convivas mensæ tuæ: quid ergo habeo justæ querelæ? aut quid possum ultra vociferari ad regem?

29 Ait ergo ei rex: Quid ultra loqueris? fixum est quod locutus sum: tu, & Siba dividite possessiones.

30 Respondit que Miphiboseth regi: Etiam cuncta accipiat, postquam reversus est dominus meus rex pacifice in domum suam.

31 Berzellai quoque Galaadites, descendens de Rogelim, traduxit regem Jordanem, paratus etiam ultra fluvium prosequi eum.

32 * Erat autem Berzellai Galaadites senex valde, id est, octogenarius, & ipse præbuit alimenta regi, cum moraretur in castris: fuit quippe vir dives nimis. * Supra 17. 28. 3. Reg. 2. 7.

33 Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni mecum, ut requiescas securus mecum in Jerusalem.

34 Et ait Berzellai ad regem: Quot sunt dies annorum vitæ meæ, ut ascendam cum rege in Jerusalem?

35 Octogenarius sum hodie: nunquid vigent sensus mei ad discernendum suave, aut amarum? aut delectare potest servum tuum cibus & potus? vel audire possum ultra vocem cantorum, atque cantatricum? quare servus tuus sit oneri domino meo regi?

36 Paululum procedam famulus tuus ab Jordane tecum: non indigeo hac vicissitudine,

37 Sed obsecro ut revertar servus tuus, & moriar in civitate mea, & sepeliar juxta sepulchrum patris mei, & matris meæ. Est autem servus tuus Chamaam, ipse vadat tecum, domine mi rex, & fac ei quidquid tibi bonum videtur.

38 Dixit itaque ei rex: Mecum transeat Chamaam, & ego faciam ei quidquid tibi placuerit, & omne, quod petieris a me, impetrabis.

39 Cumque transisset universus populus & rex Jordanem, osculatus est rex Berzellai, & benedixit ei: & ille reversus est in locum suum.

40 Transivit ergo rex in Galgalam, & Chamaam cum eo. Omnis autem populus Juda traduxerat regem, & media tantum pars adfuerat de populo Israel.

41 Itaque omnes viri Israel concurrentes ad regem, dixerunt ei: Quare te furati sunt fratres nostri viri Juda, & traduxerunt regem & domum ejus Jordanem, omnesque viros David cum eo?

42 Et respondit omnis vir Juda ad viros Israel: Quia mihi propior est rex: cur irasceris super hac re? numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data sunt?

43 Et respondit vir Israel ad viros Juda, & ait: Decem partibus major ego sum apud regem, magisque ad me pertinet David quam ad te: cur

feciſti mihi injuriam, & non mihi nuntiatum eſt priori, ut reducerem regem meum? Durius autem reſponderunt viri Juda viris Iſrael.

CAPUT XX.

Joab cum fratre Abiſai perſequens Sebam filium Bochri moventem contra David ſeditionem in Iſrael, Amaſam in via occidit, tandemque ab obſidione Abelæ, miſſo Sebæ per murum capite, diſcedit.

1 ACcidit quoque ut ibi eſſet vir Belial, nomine Seba, filius Bochri, vir Jemineus: & cecinit buccina, & ait: Non eſt nobis pars in David, neque hæreditas in filio Iſai: revertere in tabernacula tua Iſrael.

2 Et ſeparatus eſt omnis Iſrael ab David, ſecutuſque eſt Seba filium Bochri: viri autem Juda, adhæſerunt regi ſuo a Jordane uſque Jeruſalem.

3 Cumque veniſſet rex in domum ſuam in Jeruſalem, tulit decem mulieres concubinas, quas dereliquerat ad cuſtodiendam domum, & tradidit eas in cuſtodiam, alimenta eis præbens: & non eſt ingreſſus ad eas, ſed erant clauſæ uſque in diem mortis ſuæ in viduitate viventes.

4 Dixit autem rex Amaſæ: Convoca mihi omnes viros Juda in diem tertium, & tu adeſto præſens.

5 Abiit ergo Amaſa ut convocaret Judam, & moratus eſt extra placitum quod ei conſtituerat rex.

6 Ait autem David ad Abiſai: Nunc magis afflicturus eſt nos Seba filius Bochri quam Abſalom: tolle igitur ſervos domini tui, & perſequere eum, ne forte inveniat civitates munitas, & effugiat nos.

7 Egreſſi ſunt ergo cum eo viri Joab, Cerethi quoque & Phelethi: & omnes robuſti exierunt de Jeruſalem ad perſequendum Seba filium Bochri.

8 Cumque illi eſſent juxta lapidem grandem, qui eſt in Gabaon, Amaſa veniens occurrit eis. Porro Joab veſtitus erat tunica ſtricta ad menſuram habitus ſui, & deſuper accinctus gladio dependente uſque ad ilia, in vagina, qui fabricatus levi motu egredi poterat, & percutere. 9

9 Dixit itaque Joab ad Amaſam: Salve mi frater. * Et tenuit manu dextera mentum Amaſæ, quaſi oſculans eum. 3. Reg. 2. 5.

10 Porro Amaſa non obſervavit gladium, quem habebat Joab, qui percuſſit eum in latere, & effudit inteſtina ejus in terram, nec ſecundum vulnus appoſuit, & mortuus eſt. Joab autem, & Abiſai frater ejus, perſecuti ſunt Seba filium Bochri.

11 Interea quidam viri, cum ſtetiſſent juxta cadaver Amaſæ, de ſociis Joab, dixerunt: Ecce qui eſſe voluit pro Joab comes David.

12 Amaſa autem conſperſus ſanguine, jacebat in media via. Vidit hoc quidam vir quod ſubſiſteret omnis populus ad videndum eum, & amovit Amaſam de via in agrum, operuitque eum veſtimento, ne ſubſiſterent tranſeuntes propter eum.

13 Amoto ergo illo de via, tranſibat omnis vir ſequens Joab ad perſequendum Seba filium Bochri.

14 Porro ille tranſierat per omnes tribus Iſrael in Abelam, & Bethmaacha: omneſque viri electi congregati fuerant ad eum.

15 Veneruntitaque & oppugnabant eum in Abela, & in Bethmaacha, & circumdederunt munitionibus civitatem, & obſeſſa eſt urbs: omnis autem turba, quæ erat cum Joab, moliebatur deſtruere muros.

16 Et exclamavit mulier ſapiens de civitate: Audite, dicite Joab: Appropinqua huc, & loquar tecum.

17 Qui cum acceſſiſſet ad eam: ait illi: Tu es Joab? Et ille reſpodit: Ego. Ad quem ſic locuta eſt: Audi ſermones ancillæ tuæ. Qui reſpondit: Audio.

18 Rurſumque illa, Sermo, inquit, dicebatur in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela: & ſic perficiebant.

19 Nonne ego ſum quæ reſpondeo veritatem in Iſrael, & tu quæris ſubvertere civitatem, & evertere matrem in Iſrael? Quare præcipitas hæreditatem Domini?

20 Reſpondenſque Joab, ait: Abſit, abſit hoc a me: non præcipito, neque demolior, 21

21 Non sic se habet res, sed homo de monte Ephraim Seba, filius Bochri cognomine, levavit manum suam contra regem David: tradite illum solum, & recedemus a civitate. Et ait mulier ad Joab: Ecce caput ejus mittetur ad te per murum.

22 Ingressa est ergo ad omnem populum, & locuta est eis sapienter: qui abscissum caput Seba filii Bochri projecerunt ad Joab. Et ille cecinit tuba, & recesserunt ab urbe, unusquisque in tabernacula sua; Joab autem reversus est Jerusalem ad regem.

* Supra 8. 16. 23 * Fuit ergo Joab super omnem exercitum Israel: Banaias autem filius Joiadæ super Cerethæos & Phelethæos.

24 Aduram vero super tributa: porro Josaphat filius Ahilud, a commentariis.

25 Siva autem, scriba: Sadoc vero & Abiathar, sacerdotes.

26 Ira autem Jairites erat sacerdos David.

CAPUT XXI.

Immissa propter Saulis in Gabaonitas injustam sævitiam fame triennali, ad illorum petitionem David Saulis reliquias, præter Miphiboseth tradit ut crucifigerentur, quarum ossa una cum Saulis & Jonathæ ossibus jubet sepulturæ tradi: narrantur & quatuor bella Davidis adversus Philisthæos.

1 FActa est quoque fames in diebus David tribus annis jugiter: & consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul, & domum ejus sanguinum, quia occidit Gabaonitas.

* Jos. 9. 15. 2 Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad eos. (Porro Gabaonitæ non erant de filiis Israel, sed reliquiæ Amorrhæorum: * filii quippe Israel, juraverant eis, & voluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israel & Juda)

3 Dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid faciam vobis? & quod erit vestri piaculum, ut benedicatis hæreditati Domini?

uper

4 Dixeruntque ei Gabaonitæ: non est nobis super argento & auro quæstio, sed contra Saul, & contra domum ejus; neque volumus ut interficiatur homo de Israel. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis ut faciam vobis?

5 Qui dixerunt regi: Virum, qui attrivit nos, & oppressit inique, ita delere debemus, ut ne unus quidem residuus sit de stirpe ejus in cunctis finibus Israel.

6 Dentur nobis septem viri de filiis ejus, ut crucifigamus eos Domino in Gabaa Saul, quondam electi Domini. Et ait rex: Ego dabo.

* 1. Reg. 18. 1. 7 * Pepercitque rex Miphiboseth filio Jonathæ filii Saul, propter jusjurandum Domini, quod fuerat inter David & inter Jonatham filium Saul.

8 Tulit itaque rex duos filios Respha filiæ Aia, quos peperit Sauli Armoni, & Miphiboseth: & quinque filios Michol filiæ Saul, quos genuerat Hadrieli filio Berzellai, qui fuit de Molathi,

9 Et dedit eos in manus Gabaonitarum: qui crucifixerunt eos in monte coram Domino: & ceciderunt hi septem simul occisi in diebus messis primis, incipiente messione hordei.

10 Tollens autem Respha filia Aia, cilicium substravit sibi supra petram ab initio messis, donec stillaret aqua super eos de cœlo: & non dimisit aves lacerare eos per diem, neque bestias per noctem.

11 Et nuntiata sunt David quæ fecerat Respha, filia Aia, concubina Saul.

12 Et abiit David, & sulit ossa Saul, & ossa Jonathæ filii ejus a viris Jabes Galaad, * qui furati fuerant ea de platea Bethsan, in qua suspenderant eos Philisthiim, cum interfeciissent Saul in Gelboe: * 1. Reg. 31. 12.

13 Et asportavit inde ossa Saul, & ossa Jonathæ filii ejus: & colligentes ossa eorum, qui affixi fuerant,

14 Sepelierunt ea cum ossibus Saul & Jonathæ filii ejus in Terra Benjamin, in latere, in sepulchro Cis patris ejus: feceruntque omnia, quæ præceperat rex, & repropitiatus est Deus terræ post hæc,

15 Fa-

15 Factum est autem rursum prælium Philisthinorum adversum Israel, & descendit David, & servi ejus cum eo, & pugnabant contra Philisthiim. Deficiente autem David,

* 1. Reg. 17. 7. 16 Jesbibenob, qui fuit de genere Arapha, * cujus ferrum hastæ trecentas uncias appendebat, & accinctus erat ense novo, nisus est percutere David.

17 Præsidioque ei fuit Abisai filius Sarviæ, & percussum Philisthæum interfecit. Tunc juraverunt viri David, dicentes: Jam non egredieris nobiscum in bellum, ne extinguas lucernam Israel.

* 1. Par. 20. 4. 18 * Secundum quoque bellum fuit in Gob contra Philisthæos: tunc percussit Sobochai de Husati, Saph de stirpe Arapha de genere gigantum.

19 Tertium quoque fuit bellum in Gob contra Philisthæos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus polymitarius Bethlehemites Goliath Gethæum, cujus hastile hastæ erat quasi liciatorium texentium.

20 Quartum bellum fuit in Geth: in quo vir fuit excelsus, qui senos in manibus pedibusque habebat digitos, id est viginti quatuor, & erat de origine Arapha.

21 Et blasphemavit Israel: percussit autem eum Jonathan filius Samaa fratris David.

22 Hi quatuor nati sunt de Arapha in Geth, & ceciderunt in manu David, & servorum ejus.

CAPUT XXII.

Canticum gratiarum actionis David pro sua ab omnibus inimicis liberatione.

1 LOcutus est autem David Domino verba carminis hujus, in die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum, & de manu Saul.

* Psalm. 17. 3. 2 Et ait: * Dominus petra mea, & robur meum, & salvator meus.

3 Deus fortis meus sperabo in eum: scutum meum, & cornu salutis meæ, elevator meus, & refugium meum: salvator meus, de iniquitate liberabis me.

* Psalm. 17. 4. 4 * Laudabilem invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero.

5

5 Quia circumdederunt me contritiones mortis: torrentes Belial terruerunt me.

6 Funes inferni circumdederunt me: prævenerunt me laquei mortis.

7 In tribulatione mea invocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo: & exaudiet de templo suo vocem meam, & clamor meus veniet ad aures ejus.

8 Commota est & contremuit terra: fundamenta montium concussa sunt, & conquassata, quoniam iratus est eis.

9 Ascendit fumus de naribus ejus, & ignis de ore ejus vorabit: carbones succensi sunt ab eo.

10 Inclinavit cœlos, & descendit: & caligo sub pedibus ejus.

11 Et ascendit super Cherubim, & volavit: & lapsus est super pennas venti.

12 Posuit tenebras in circuitu suo latibulum; cribrans aquas de nubibus cœlorum.

13 Præ fulgore in conspectu ejus, succensi sunt carbones ignis.

14 Tonabit de cœlo Dominus: & excelsus dabit vocem suam.

15 Misit sagittas & dissipavit eos: fulgur, & consumpsit eos.

16 Et apparuerunt effusiones maris, & revelata sunt fundamenta orbis, ab increpatione Domini, ab inspiratione spiritus furoris ejus.

17 Misit de excelso, & assumpsit me: & extraxit me de aquis multis.

18 Liberavit me ab inimico meo potentissimo, & ab his qui oderant me: quoniam robustiores me erant

19 Prævenit me in die afflictionis meæ, & factus est Dominus firmamentum meum,

20 Et eduxit me in latitudinem, liberavit me, quia complacui ei.

21 Retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam: & secundum munditiam manuum mearum reddet mihi,

22 Quia custodivi vias Domini, & non egi impie, a Deo meo.

23 Omnia enim judicia ejus in conspectu meo: & præcepta ejus non amovi a me.

24

15 Factum est autem rursum prælium Philisthinorum adversum Israel, & descendit David, & servi ejus cum eo, & pugnabant contra Philisthiim. Deficiente autem David,

* 1. Reg. 17. 7. 16 Jesbibenob, qui fuit de genere Arapha, * cujus ferrum hastæ trecentas uncias appendebat, & accinctus erat ense novo, nisus est percutere David.

17 Præsidioque ei fuit Abisai filius Sarviæ, & percussum Philisthæum interfecit. Tunc juraverunt viri David, dicentes: Jam non egredieris nobiscum in bellum, ne extinguas lucernam Israel.

* 1. Par. 20. 4. 18 * Secundum quoque bellum fuit in Gob contra Philisthæos: tunc percussit Sobochai de Husati, Saph de stirpe Arapha de genere gigantum.

19 Tertium quoque fuit bellum in Gob contra Philisthæos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus polymitarius Bethlehemites Goliath Gethæum, cujus hastile hastæ erat quasi liciatorium texentium.

20 Quartum bellum fuit in Geth: in quo vir fuit excelsus, qui senos in manibus pedibusque habebat digitos, id est viginti quatuor, & erat de origine Arapha.

21 Et blasphemavit Israel: percussit autem eum Jonathan filius Samaa fratris David.

22 Hi quatuor nati sunt de Arapha in Geth, & ceciderunt in manu David, & servorum ejus.

CAPUT XXII.

Canticum gratiarum actionis David pro sua ab omnibus inimicis liberatione.

1 LOcutus est autem David Domino verba carminis hujus, in die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum, & de manu Saul.

* Psalm. 17. 3. 2 Et ait: * Dominus petra mea, & robur meum, & salvator meus.

3 Deus fortis meus sperabo in eum: scutum meum, & cornu salutis meæ, elevator meus, & refugium meum: salvator meus, de iniquitate liberabis me.

* Psalm. 17. 4. 4 * Laudabilem invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero.

5

5 Quia circumdederunt me contritiones mortis: torrentes Belial terruerunt me.

6 Funes inferni circumdederunt me: prævenerunt me laquei mortis.

7 In tribulatione mea invocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo: & exaudiet de templo suo vocem meam, & clamor meus veniet ad aures ejus.

8 Commota est & contremuit terra: fundamenta montium concussa sunt, & conquassata, quoniam iratus est eis.

9 Ascendit fumus de naribus ejus, & ignis de ore ejus vorabit: carbones succensi sunt ab eo.

10 Inclinavit cœlos, & descendit: & caligo sub pedibus ejus.

11 Et ascendit super Cherubim, & volavit: & lapsus est super pennas venti.

12 Posuit tenebras in circuitu suo latibulum; cribrans aquas de nubibus cœlorum.

13 Præ fulgore in conspectu ejus, succensi sunt carbones ignis.

14 Tonabit de cœlo Dominus: & excelsus dabit vocem suam.

15 Misit sagittas & dissipavit eos: fulgur, & consumpsit eos.

16 Et apparuerunt effusiones maris, & revelata sunt fundamenta orbis, ab increpatione Domini, ab inspiratione spiritus furoris ejus.

17 Misit de excelso, & assumpsit me: & extraxit me de aquis multis.

18 Liberavit me ab inimico meo potentissimo, & ab his qui oderant me: quoniam robustiores me erant

19 Prævenit me in die afflictionis meæ, & factus est Dominus firmamentum meum,

20 Et eduxit me in latitudinem, liberavit me, quia complacui ei.

21 Retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam: & secundum munditiam manuum mearum reddet mihi,

22 Quia custodivi vias Domini, & non egi impie, a Deo meo.

23 Omnia enim judicia ejus in conspectu meo: & præcepta ejus non amovi a me.

24

24 Et ero perfectus cum eo: & custodiam me ab iniquitate mea.

25 Et restituet mihi Dominus secundum justitiam meam: & secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum.

26 Cum sancto sanctus eris, & cum robusto perfectus.

27 Cum electo electus eris: & cum perverso perverteris.

28 Et populum pauperem salvum facies: oculisque tuis excelsos humiliabis.

29 Quia tu lucerna mea Domine: & tu Domine illuminabis tenebras meas.

30 In te enim curram accinctus: in Deo meo transiliam murum.

31 Deus, immaculata via ejus, eloquium Domini ighe examinatum: scutum est omnium sperantium in se.

32 Quis est Deus præter Dominum: & quis fortis præter Deum nostrum?

33 Deus qui accinxit me fortitudine: & complanavit perfectam viam meam.

34 Coæquans pedes meos cervis, & super excelsa mea statuens me.

* Psalm. 143. 1.

35 * Docens manus meas ad prælium, & componens quasi arcum æreum brachia mea.

36 Dedisti mihi clypeum salutis tuæ: & mansuetudo tua multiplicavit me.

37 Dilatabis gressus meos subtus me: & non deficient tali mei.

38 Persequar inimicos meos, & conteram: & non convertar donec consumam eos.

39 Consumam eos & confringam, ut non consurgant: cadent sub pedibus meis.

40 Accinxisti me fortitudine ad prælium: incurvasti resistentes mihi subtus me.

41 Inimicos meos dedisti mihi dorsum: odientes me, & disperdam eos.

42 Clamabunt, & non erit qui salvet: ad Dominum, & non exaudiet eos.

43 Delebo eos ut pulverem terræ: quasi lutum platearum comminuam eos atque confringam.

44 Salvabis me a contradictionibus populi mei: custodies me in caput Gentium: populus quem ignoro, serviet mihi.

45 Filii alieni resistent mihi, auditu auris obedient mihi.

46 Filii alieni defluxerunt, & contrahentur in angustiis suis.

47 Vivit Dominus, & benedictus Deus meus: & exaltabitur Deus fortis salutis meæ.

48 Deus qui das vindictas mihi, & dejicis populos sub me.

49 Qui educis me ab inimicis meis, & a resistentibus mihi elevas me: a viro iniquo liberabis me:

50 Propterea confitebor tibi Domine in gentibus: & nomini tuo cantabo.

51 Magnificans salutes regis sui, & faciens misericordiam Christo suo David, & semini ejus in sempiternum.

CAPUT XXIII.

Verba novissima David, & catalogus virorum ipsius illustrium.

1 Hæc autem sunt verba David novissima. Dixit David filius Isai: Dixit vir, cui constitutum est de Christo Dei Jacob egregius psaltes Israel:

2 Spiritus Domini locutus est per me, & sermo ejus per linguam meam.

3 Dixit Deus Israel mihi: locutus est Fortis Israel; Dominator hominum, justus dominator in timore Dei.

4 Sicut lux auroræ, oriente sole, mane absque nubibus rutilat, & sicut pluviis germinat herba de terra.

5 Nec tanta est domus mea apud Deum, ut pactum æternum iniret mecum firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim salus mea, & omnis voluntas: nec est quidquam ex ea quod non germinet.

6 Prævaricatores autem quasi spinæ evellentur universi: quæ non tolluntur manibus.

7 Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro & ligno lanceato, igneque succensæ comburentur, usque ad nihilum.

* 1. Par. 11. 10.

8 * Hæc nomina fortium David. Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno.

9 Post hunc, Eleazar filius Patruiejus Ahohites inter tres fortes, qui erant cum David, quando exprobraverunt Philisthiim, & congregati sunt illuc in prælium.

10 Cumque ascendissent viri Israel, ipse stetit & percussit Philisthæos, donec deficeret manus ejus, & obrigesceret cum gladio: fecitque Dominus salutem magnam in die illa: & populus, qui fugerat, reversus est ad cæsorum spolia detrahenda.

11 Et post hunc, Semma filius Age de Arari. Et congregati sunt Philisthiim in statione: erat quippe ibi ager lente plenus. Cumque fugisset populus a facie Philisthiim,

12 Stetit ille in medio agri, & tuitus est eum, percussitque Philisthæos: & fecit Dominus salutem magnam.

13 Nec non & ante descenderant tres qui erant principes inter triginta, & venerant tempore messis ad David in speluncam Odollam: castra autem Philisthinorum erant posita in valle gigantum.

14 Et David erat in præsidio: porro statio Philisthinorum tunc erat in Bethlehem.

15 Desideravit ergo David, & ait: O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem juxta portam!

16 Irruperunt ergo tres fortes castra Philisthinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethlehem, quæ erat juxta portam, & attulerunt ad David. At ille noluit bibere, sed libavit eam Domino;

17 Dicens: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hoc: num sanguinem hominum istorum, qui profecti sunt, & animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hæc fecerunt tres robustissimi.

18 Abisai quoque frater Joab filius Sarviæ, princeps erat de tribus: ipse est qui levavit hastam suam contra trecentos, quos interfecit, nominatus in tribus,

19 Et

19 Et inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat.

20 Et Banajas filius Jojadæ viri fortissimi, magnorum operum, de Cabseel: ipse percussit duos leones Moab, & ipse descendit, & percussit leonem in media cisterna in diebus nivis.

21 Ipse quoque interfecit virum Ægyptium, virum dignum spectaculo, habentem in manu hastam: itaque cum descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Ægyptii, & interfecit eum hasta sua.

22 Hæc fecit Banajas filius Jojadæ.

23 Et ipse nominatus inter tres robustos, qui erant inter triginta nobiliores, verumtamen usque ad tres non pervenerat: fecitque eum sibi David auricularium, a secreto.

24 Asael frater Joab inter triginta, Elehanan filius patrui ejus de Bethlehem,

25 Semma de Harodi, Elica de Harodi,

26 Heles de Phalti, Hira filius Acces de Thecua.

27 Abiezer de Anathoth, Mobonnai de Husati,

28 Selmon Ahohites, Maharai Netophathites,

29 Heled filius Baana, & ipse Netophathites, Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin,

30 Banaja Pharathonites, Heddai de Torrente Gaas,

31 Abialbon Arbathites, Azmaveth de Beromi,

32 Eliaba de Salaboni. Filii Jassen, Jonathan,

33 Semma de Orori, Aiam filius Sarar Arorites,

34 Eliphelet filius Aasbai filii Machati, Eliam filius Achitophel Gelonites,

35 Hesrai de Carmelo, Pharai de Arbi,

36 Igaal filius Nathan de Soba, Bonni de Gadi,

37 Selec de Ammoni, Naharai Berothites armiger Joab filii Sarviæ,

38 Ira Jethrites Gareb & ipse Jethrites,

39 Urias Hethæus. Omnes triginta septem.

CAPUT XXIV.

David ob numeratum populum a Gad propheta correptus ex tribus flagellis oblatis pestem triduanam elegit; qua in populum sæviente, ac 70000 interemptis, orat David Dominum, & a Gad pro-

pheta admonitus, in area Areuna, dato pretio, altare erigit, cessatque pestis.

* 1. Par. 21. 1. 1 ET * addidit furor Domini irasci contra Israel, commovitque David in eis dicentem: Vade, numera Israel & Judam.

2 Dixitque rex ad Joab principem exercitus sui: Perambula omnes tribus Israel a Dan usque Bersabee, & numerate populum, ut sciam numerum ejus.

3 Dixitque Joab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum tuum, quantus nunc est, iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis: sed quid sibi dominus meus rex vult in re hujusce modi?

4 Obtinuit autem sermo regis verba Joab, & principum exercitus: egressusque est Joab, & principes militum, a facie regis, ut numerarent populum Israel.

5 Cumque pertransissent Jordanem, venerunt in Aroer ad dextram urbis, quæ est in Valle Gad:

6 Et per Jaser transierunt in Galaad, & in terram inferiorem Hodsi, & venerunt in Dan sylvestria. Circumeunteque juxta Sidonem,

7 Transierunt prope mœnia Tyri, & omnem terram Hevæi & Chananæi, veneruntque ad meridiem Juda in Bersabee:

8 Et lustrata universa terra, affuerunt post novem menses & viginti dies in Jerusalem.

9 Dedit ergo Joab numerum descriptionis populi regi, & inventa sunt de Israel octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & de Juda quingenta millia pugnatorum.

10 Percussit autem cor David eum, postquam numeratus est populus, & dixit David ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto: sed precor Domine, ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egi nimis.

11 Surrexit itaque David mane, & sermo Domini factus est ad Gad prophetam & videntem David, dicens:

12 Vade, loquere ad David: Hæc dicit Dominus; Trium tibi datur optio, elige unum quod volueris ex his, ut faciam tibi.

13 Cumque venisset Gad ad David, nuntiavit ei dicens: aut septem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mensibus fugies adversarios tuos, & illi te persequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, & vide quem respondeam ei, qui me misit, sermonem.

14 Dixit autem David ad Gad: Coarctor nimis: * sed melius est ut incidam in manus Domini (multæ enim misericordiæ ejus sunt) quam in manus hominum. * 1. Par. 21. 13. Dan. 13. 23.

15 Immisitque Dominus pestilentiam in Israel, de mane usque ad tempus constitutum, & mortui sunt ex populo, a Dan usque ad Bersabee, septuaginta millia virorum.

16 Cumque extendisset manum suam Angelus Domini super Jerusalem ut disperderet eam, misertus est Dominus super afflictione, & ait Angelo percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini juxta aream Areuna Jebusæi.

17 Dixitque David ad Dominum, cum vidisset Angelum cædentem populum: Ego sum qui peccavi, ego inique egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? vertatur, obsecro, manus tua contra me, & contra domum patris mei.

18 Venit autem Gad ad David in die illa, & dixit ei: Ascende, & constitue altare Domino in area Areuna Jebusæi.

19 Et ascendit David juxta sermonem Gad, quem præceperat ei Dominus.

20 Conspicienseque Areuna, animadvertit regem & servos ejus transire ad se.

21 Et egressus adoravit regem prono vultu in terram, & ait: Quid causæ est ut veniat dominus meus rex ad servum suum? Cui David ait: Ut emam a te aream, & ædificem altare Domino, & cesset interfectio quæ grassatur in populo.

22 Et ait Areuna ad David: Accipiat, & offerat dominus meus rex, sicut placet ei: habes boves in holocaustum, & plaustrum, & juga boum in usum lignorum.

23 Omnia dedit Areuna regi: dixitque

Areuna ad regem: Dominus Deus tuus suscipiat votum tuum.

24 Cui respondens rex, ait: Nequaquam ut vis, sed emam pretio a te, & non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita. Emit ergo David aream, & boves argenti siclis quinquaginta:

25 Et ædificavit ibi David altare Domino, & obtulit holocausta & pacifica: & propitiatus est Dominus terræ, & cohibita est plaga ab Israel.

LIBER REGUM
TERTIUS,
SECUNDUM HEBRÆOS
PRIMUS MELACHIM.

CAPUT PRIMUM.

David senio confectum puella Abisag calefacit, casta manens; Adonia vero regnum occupante, Bethsabee directa consilio Nathan, impetravit a David ungi Salomonem in regem; quo audito, fugit Adonias.

1 ET rex David senuerat, habebatque ætatis plurimos dies: cumque operiretur vestibus, non calefiebat.

2 Dixerunt ergo ei servi sui: Quæramus domino nostro regi adolescentulam virginem, & stet coram rege, & foveat eum, dormiatque in sinu suo, & calefaciat dominum nostrum regem.

3 Quæsierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israel, & invenerunt Abisag Sunamitidem, & adduxerunt eam ad regem.

4 Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque cum rege, & ministrabat ei, rex vero non cognovit eam.

5 Adonias autem filius Haggith elevabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque sibi currus & equites, & quinquaginta viros, qui currerent ante eum.

6 Nec corripuit eum pater suus aliquando, dicens: Quare hoc fecisti? Erat autem & ipse pulcher valde, secundus natu post Absalom.

7 Et sermo ei cum Joab filio Sarviæ, & cum Abiathar sacerdote, qui adjuvabant partes Adoniæ,

8 Sadoc vero sacerdos, Banajas filius Jojadæ, & Nathan propheta, & Semei, & Rei, & robur exercitus David non erat cum Adonia.

9 Immolatis ergo Adonias arietibus & vitulis, & universis pinguibus juxta lapidem Zoheleth, qui erat vicinus Fonti Rogel, vocavit universos fratres suos filios regis, & omnes viros Juda servos regis.

10 Nathan autem prophetam, & Banajam, & robustos quosque, & Salomonem fratrem suum non vocavit.

11 Dixit itaque Nathan ad Bethsabee matrem Salomonis: Num audisti quod regnaverit Adonias filius Haggith, & dominus noster David hoc ignorat?

12 Nunc ergo veni, accipe consilium a me, & salva animam tuam, filiique tui Salomonis.

13 Vade, & ingredere ad regem David, & dic ei: Nonne tu domine mi rex jurasti mihi ancillæ tuæ, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit in solio meo? quare ergo regnat Adonias?

14 Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam post te, & complebo sermones tuos.

15 Ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculum: rex autem senuerat nimis, & Abisag Sunamitis ministrabat ei.

16 Inclinavit se Bethsabee, & adoravit regem. Ad quam rex, Quid tibi, inquit, vis?

17 Quæ respondens, ait: Domine mi, tu jurasti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ. Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit in solio meo.

18 Et ecce nunc Adonias regnat, te, domine mi rex, ignorante.

19 Mactavit boves, & pinguia quæque, & arietes plurimos, & vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque sacerdotem, & Joab principem militiæ: Salomonem autem servum tuum non vocavit.

20 Verumtamen domine mi rex, in te oculi respiciunt totius Israel, ut indices eis, quis sedere debeat in solio tuo, domine mi rex, post te.

21 Eritque cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis, erimus ego & filius meus Salomon peccatores.

22 Adhuc illa loquente cum rege, Nathan propheta venit.

23 Et nuntiaverunt regi, dicentes: Adest Nathan propheta. Cumque introisset in conspectu regis, & adorasset eum pronus in terram,

24 Dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixisti: Adonias regnet post me, & ipse sedeat super thronum meum?

25 Quia descendit hodie, & immolavit boves & pinguia, & arietes plurimos, & vocavit universos filios regis & principes exercitus, Abiathar quoque sacerdotem: illisque vescentibus, & bibentibus coram eo, & dicentibus: Vivat rex Adonias:

26 Me servum tuum, & Sadoc sacerdotem, & Banajam filium Jojadæ, & Salomonem famulum tuum, non vocavit.

27 Nunquid a domino meo rege exivit hoc verbum, & mihi non indicasti servo tuo, quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum?

28 Et respondit rex David, dicens: Vocate ad me Bethsabee. Quæ cum fuisset ingressa coram rege, & stetisset ante eum,

29 Juravit rex, & ait: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia,

30 Quia sicut juravi tibi per Dominum Deum Israel, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium meum pro me: sic faciam hodie.

31 Summissoque Bethsabee in terram vultu, adoravit regem, dicens: Vivat dominus meus David in æternum.

32 Dixit quoque rex David: Vocate mihi Sadoc sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banajam filium Jojadæ. Qui cum ingressi fuissent coram rege,

33 Dixit ad eos: Tollite vobiscum servos domini vestri, & imponite Salomonem filium meum super mulam meam: & ducite eum in Gihon.

34 Et ungat eum ibi Sadoc sacerdos, & Nathan propheta, in regem super Israel: & canetis buccina, atque dicetis: Vivat rex Salomon.

35 Et ascendetis post eum, & veniet, & sedebit super solium meum, & ipse regnabit pro me: illique præcipiam ut sit dux super Israel, & super Judam.

36 Et respondit Banajas filius Jojadæ regi, dicens: Amen: sic loquatur Dominus Deus domini mei regis.

37 Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic, sit cum Salomone, & sublimius faciat solium ejus a solio domini mei regis David.

38 Descendit ergo Sadoc sacerdos, & Nathan propheta, & Banajas filius Jojadæ, & Cerethi, & Phelethi: & imposuerunt Salomonem super mulam regis David, & adduxerunt eum in Gihon.

39 Sumpsitque Sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo, & unxit Salomonem: & cecinerunt buccina, & dixit omnis populus: Vivat rex Salomon.

40 Et ascendit universa multitudo post eum, & populus canentium tibiis, & lætantium gaudio magno, & insonuit terra a clamore eorum.

41 Audivit autem Adonias, & omnes, qui invitati fuerant ab eo, jamque convivium finitum erat: sed & Joab, audita voce tubæ, ait: Quid sibi vult clamor civitatis tumultuantis?

42 Adhuc illo loquente, Jonathas filius Abiathar sacerdotis venit: cui dixit Adonias: Ingredere, quia vir fortis es, & bona nuntians.

43 Respondit que Jonathas Adoniæ: Nequaquam: dominus enim noster rex David regem constituit Salomonem:

44 Misitque cum eo Sadoc sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banajam filium Jojadæ, &

Cerethi & Phelethi, & impoſuerunt eum ſuper mulam regis.

45 Unxeruntque eum Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta regem in Gihon: & aſcenderunt inde lætantes, & inſonuit civitas: hæc eſt vox, quam audiſtis.

46 Sed & Salomon ſedet ſuper ſolium regni.

47 Et ingreſſi ſervi regis benedixerunt domino noſtro regi David, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis ſuper nomen tuum, & magnificet thronum ejus ſuper thronum tuum. Et adoravit rex in lectulo ſuo:

48 Et locutus eſt: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui dedit hodie ſedentem in ſolio meo, videntibus oculis meis.

49 Territi ſunt ergo, & ſurrexerunt omnes, qui invitati fuerant ab Adonia, & ivit unuſquiſque in viam ſuam.

50 Adonias autem timens Salomonem, ſurrexit, & abiit, tenuitque cornu altaris.

51 Et nuntiaverunt Salomoni, dicentes: Ecce Adonias timens regem Salomonem, tenuit cornu altaris, dicens: Juret mihi rex Salomon hodie, quod non interficiat ſervum ſuum gladio.

52 Dixitque Salomon: Si fuerit vir bonus, non cadet ne unus quidem capillus ejus in terram: ſin autem malum inventum fuerit in eo, morietur.

53 Miſit ergo rex Salomon, & eduxit eum ab altari: & ingreſſus adoravit regem Salomonem: dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam.

CAPUT II.

David datis Salomoni variis præceptis moritur. Adonias petens Abiſag in uxorem, ob affectatum eo dolo regnum, occidi a Salomone jubetur: Abiathar ſacerdotio privatur, & tandem Joab in tabernaculo interficitur: Semei quoque, quia contra præſcriptum egreſſus eſt Jeruſalem, triennio poſt occiditur.

1 APpropinquaverunt autem dies David ut moreretur, præcepitque Salomoni filio ſuo, dicens:

2 Ego ingredior viam univerſæ terræ: confortare, & eſto vir.

3 Et obſerva cuſtodias Domini Dei tui, ut ambules in viis ejus, & cuſtodias cæremonias ejus, & præcepta ejus, & judicia, & teſtimonia, * ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi: ut intelligas univerſa quæ facis, & quocumque te verteris: * Deut. 17. 19.

4 Ut confirmet Dominus ſermones ſuos, quos locutus eſt de me, dicens: Si cuſtodierint filii tui vias ſuas, & ambulaverint coram me in veritate, in omni corde ſuo, & in omni anima ſua, non auferetur tibi vir de ſolio Iſrael.

5 Tu quoque noſti quæ fecerit mihi Joab filius Sarviæ, quæ fecerit duobus principibus exercitus Iſrael, * Abnerfilio Ner, & * Amaſæ filio Jether: quos occidit, & effudit ſanguinem belli in pace: & poſuit cruorem prælii in balteo ſuo, qui erat circa lumbos ejus, & in calceamento ſuo, quod erat in pedibus ejus. * 2 Reg. 3. 27. * 2. Reg. 20. 10.

6 Facies ergo juxta ſapientiam tuam, & non deduces canitiem ejus pacifice ad inferos.

7 Sed & filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam, eruntque comedentes in menſa tua: * occurrerunt enim mihi quando fugiebam a facie Abſalom fratris tui. * 2. Reg. 19. 31.

8 * Habes quoque apud te Semei filium Gera filii Jemini de Bahurim, qui maledixit mihi maledictione peſſima, quando ibam ad Caſtra: ſed quia deſcendit mihi in occurſum cum tranſirem Jordanem, & juravi ei per Dominum, dicens: Non te interficiam gladio: * 2. Reg. 16. 5. & 19. 19.

9 Tu noli pati eum eſſe innoxium. Vir autem ſapiens es, ut ſcias quæ facies ei, deduceſque canos ejus cum ſanguine ad inferos.

10 * Dormivit igitur David cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in civitate David. * Act. 2. 29.

11 * Dies autem quibus regnavit David ſuper Iſrael, quadraginta anni ſunt: in Hebron regnavit ſeptem annis: in Jeruſalem triginta tribus. * 1. Par. 29. 23.

12 Salomon autem ſedit ſuper thronum David patris ſui, & firmatum eſt regnum ejus nimis.

13 Et ingreſſus eſt Adonias filius Haggith ad Bethſabee matrem Salomonis. Quæ dixit ei: Paci-

cificusne est ingressus tuus? Qui respondit: Pacificus.

14 Addiditque: Sermo mihi est ad te. Cui, ait: Loquere. Et ille:

15 Tu, inquit, nosti, quia meum erat regnum, & me præposuerat omnis Israel sibi in regem: sed translatum est regnum, & factum est fratris mei: a Domino enim constitutum est ei:

16 Nunc ergo petitionem unam precor a te; ne confundas faciem meam. Quæ dixit ad eum: Loquere.

17 Et ille ait: Precor ut dicas Salomoni regi (neque enim negare tibi quidquam potest) ut det mihi Abisag Sunamitidem uxorem.

18 Et ait Bethsabee: Bene, ego loquar pro te regi.

19 Venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem, ut loqueretur ei pro Adonia: & surrexit rex in occursum ejus, adoravitque eam, & sedit super thronum suum: positusque est thronus matri regis: quæ sedit ad dextram ejus.

20 Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor a te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex: Pete mater mea: neque enim fas est ut avertam faciem tuam.

21 Quæ ait: Detur Abisag Sunamitis Adoniæ fratri tuo uxor.

22 Respondit que rex Salomon, & dixit matri suæ: Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniæ? postula ei regnum: ipse est enim frater meus major me, & habet Abiathar sacerdotem, & Joab filium Sarviæ.

23 Juravit itaque rex Salomon per Dominum, dicens: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc.

24 Et nunc vivit Dominus, qui firmavit me, & collocavit me super solium David patris mei, & qui fecit mihi domum, sicut locutus est, quia hodie occidetur Adonias.

25 Misitque rex Salomon per manum Banaja filii Jojadæ, qui interfecit eum, & mortuus est.

26 Abiathar quoque sacerdoti dixit rex: Vade in

in Anatoth ad agrum tuum, equidem vir mortis es: sed hodie te non interficiam, quia portasti arcam Domini Dei coram David patre meo, & sustinuisti laborem in omnibus, in quibus laboravit pater meus.

27 Ejecit ergo Salomon Abiathar, ut non esset sacerdos Domini, * ut impleretur sermo Domini, quem locutus est super domum Heli in Silo. * 1. Reg. 2. 31.

28 Venit autem nuntius ad Joab, quod Joab declinasset post Adoniam, & post Salomonem non declinasset: fugit ergo Joab in tabernaculum Domini, & apprehendit cornu altaris.

29 Nuntiatumque est regi Salomoni quod fugisset Joab in tabernaculum Domini, & esset juxta altare: misitque Salomon Banajam filium Jojadæ, dicens: Vade, interfice eum.

30 Et venit Banajas ad tabernaculum Domini, & dixit ei: Hæc dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar, sed hic moriar. Renuntiavit Banajas regi sermonem, dicens: Hæc locutus est Joab, & hæc respondit mihi.

31 Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est: & interfice eum, & sepeli, & amovebis sanguinem innocentem, qui effusus est a Joab, a me, & a domo patris mei.

32 Et reddet Dominus sanguinem ejus super caput ejus, quia interfecit duos viros justos, meliores que se: & occidit eos gladio, patre meo David ignorante, * Abner filium Ner principem militiæ Israel, & * Amasam filium Jether principem exercitus Juda: * 2. Reg. 3. 27. * 2. Reg. 20. 10.

33 Et revertetur sanguis illorum in caput Joab, & in caput seminis ejus in sempiternum. David autem & semini ejus, & domui, & throno illius fit pax usque in æternum a Domino.

34 Ascendit itaque Banajas filius Jojadæ, & aggressus eum interfecit: sepultusque est in domo sua in deserto.

35 Et constituit rex Banajam filium Jojadæ pro eo super exercitum, & Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar.

36 Misit quoque rex, & vocavit Semei, dixitque ei; Ædifica tibi domum in Jerusalem, & ha-

habita ibi: & non egredieris inde huc atque illuc.

37 Quacumque autem die egressus fueris, & transieris Torrentem Cedron, scito te interficiendum, sanguis tuus erit super caput tuum.

38 Dixitque Semei regi: Bonus sermo. Sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus. Habitavit itaque Semei in Jerusalem diebus multis.

39 Factum est autem post annos tres, ut fugerent servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth: nuntiatumque est Semei quod servi ejus essent in Geth.

40 Et surrexit Semei, & stravit asinum suum, ivitque ad Achis in Geth ad requirendum servos, suos & adduxit eos de Geth.

41 Nuntiatum est autem Salomoni quòd isset Semei in Geth de Jerusalem, & rediisset.

42 Et mittens vocavit eum, dixitque illi: Nonne testificatus sum tibi per Dominum, & prædixi tibi: Quacumque die egressus, ieris huc & illuc, scito te esse moriturum? Et respondisti mihi: Bonus sermo, quem audivi.

43 Quare ergo non custodisti jusjurandum Domini, & præceptum quod præceperam tibi?

44 Dixitque rex ad Semei: Tu nosti omne malum, cujus tibi conscium est cor tuum, quod fecisti David patri meo: reddidit Dominus malitiam tuam in caput tuum.

45 Et rex Salomon benedictus, & thronus David erit stabilis coram Domino usque in sempiternum.

46 Jussit itaque rex Banajæ filio Jojadæ: qui egressus, percussit eum, & mortuus est.

CAPUT III.

Salomon, accepta in uxòrem filia Pharaonis, sapientiam in somno petit, quam una cum divitiis & gloria accipit, & primum in meretricum dirimenda lite ostendit.

* 2. Par. 1. 1. 1 CONfirmatum est igitur regnum in manu Salomonis, & affinitate conjunctus est Pharaoni regi Ægypti: accepit namque filiam ejus, & adduxit

& adduxit in civitatem David donec compleret ædificans domum suam, & domum Domini, & murum Jerusalem per circuitum.

2 Attamen populus immolabat in excelsis: non enim ædificatum erat templum nomini Domini usque in diem illum.

3 Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in præceptis David patris sui, excepto quod in excelsis immolabat, & accendebat thymiama.

4 Abiit itaque in Gabaon, ut immolaret ibi: illud quippe erat excelsum maximum: mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon.

5 Apparuit autem Dominus Salomoni per somnium nocte, dicens: Postula quod vis ut dem tibi.

6 Et ait Salomon: Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam, sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate, & justitia, & recto corde tecum: custodisti ei misericordiam tuam grandem, & dedisti ei filium sedentem super thronum ejus, sicut est hodie.

7 Et nunc Domine Deus, tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo: ego autem sum puer parvulus, & ignorans egressum, & introitum meum.

8 Et servus tuus in medio est populi, quem elegisti, populi infiniti, qui numerari & supputari non potest præ multitudine.

9 * Dabis ergo servo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possit, & discernere inter bonum & malum. Quis enim poterit judicare populum istum, populum tuum hunc multum? * 2. Par. 1. 10.

10 Placuit ergo sermo coram Domino, quod Salomon postulasset hujuscemodi rem,

11 Et dixit Dominus Salomoni: Quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum judicium:

12 Ecce feci tibi secundum sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens & intelligens, in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit.

13 * Sed & hæc quæ non postulasti, dedi tibi: divitias scilicet, & gloriam, ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus.

* Sap. 7. 11. Matth. 6. 29.

14 Si autem ambulaveris in viis meis, & custodieris præcepta mea, & mandata mea, sicut ambulavit pater tuus, longos faciam dies tuos.

15 Igitur evigilavit Salomon, & intellexit quod esset somnium: cumque venisset Jerusalem, stetit coram arca fœderis Domini, & obtulit holocausta, & fecit victimas pacificas, & grande convivium universis famulis suis.

16 Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad regem, steteruntque coram eo,

17 Quarum una ait: Obsecro, mi domine: ego & mulier hæc habitabamus in domo una, & peperi apud eam in cubiculo.

18 Tertia autem die postquam ego peperi, peperit & hæc: & eramus simul, nullusque alius nobiscum in domo, exceptis nobis duabus.

19 Mortuus est autem filius mulieris hujus nocte. Dormiens quippe oppressit eum.

20 Et consurgens intempestæ noctis silentio, tulit filium meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis, & collocavit in sinu suo: suum autem filium, qui erat mortuus, posuit in sinu meo.

21 Cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo, apparuit mortuus: quem diligentius intuens clara luce, deprehendi non esse meum, quem genueram.

22 Respondit que altera mulier: Non est ita ut dicis, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. E contrario illa dicebat: Mentiris: filius quippe meus vivit, & filius tuus mortuus est. Atque in hunc modum contendebant coram rege.

23 Tunc rex ait: Hæc dicit, Filius meus vivit, & filius tuus mortuus est. Et ista respondit, Non, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit.

24 Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege,

25 Dividite, inquit, infantem vivum in duas partes, & date dimidiam partem uni, & dimidiam partem alteri.

26 Dixit autem mulier, cujus filius erat vivus, ad regem: (commota sunt quippe viscera ejus super filio suo:) Obsecro domine, date illi infantem vivum, & nolite interficere eum. Econtrario illa dicebat: Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur.

27 Respondit rex: & ait: Date huic infantem vivum, & non occidatur: hæc est enim mater ejus.

28 Audivit itaque omnis Israel judicium quod judicasset rex, & timuerunt regem, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum judicium.

CAPUT IV.

Numerantur principes & præfecti Salomonis, apparatus ciborum ipsius, opes, sapientia, pacisque securitas eo regnante, & numerus parabolarum atque carminum ejus.

1 Erat autem rex Salomon regnans super omnem Israel:

2 Et hi principes quos habebat, Azarias filius Sadoc sacerdotis:

3 Elihoreph, & Ahiz filii Sisa scribæ, Josaphat filius Ahilud a commentariis:

4 Banajas filius Jojadæ super exercitum: Sadoc autem, & Abiathar sacerdotes.

5 Azarias filius Nathan, super eos qui assistebant regi: Zabud filius Nathan sacerdos amicus regis:

6 Et Ahisar præpositus domus: & Adoniram filius Abda super tributa.

7 Habebat autem Salomon duodecim præfectos super omnem Israel, qui præbebant annonam regi & domui ejus: per singulos enim menses in anno, singuli necessaria ministrabant.

8 Et hæc nomina eorum: Benhur, in monte Ephraim.

9 Bendecar, in Macces, & in Salebim, & in Bethsames, & in Elon, & in Bethanan.

10 Benhesed in Aruboth: ipsius erat Socho, & omnis terra Epher.

11 Benabinadab, cujus omnis Nephathdor, Tapheth filiam Salomonis habebat uxorem.

12 Baana filius Ahilud regebat Thanac & Maged-

geddo, & universam Betsan, quæ est juxta Sarthana subter Jezrael, a Bethsan usque Abelmehula e regione Jecmaan.

13 Bengaber in Ramoth Galaad: habebat Avothiair filii Manasse in Galaad, ipse præerat in omni regione Argob, quæ est in Basan, sexaginta civitatibus magnis atque muratis, quæ habebant seras æreas.

14 Ahinadab filius Addo præerat in Manaim.

15 Achimaas in Nepthali: sed & ipse habebat Basemath filiam Salomonis in conjugio.

16 Baana filius Husi, in Aser, & in Baloth.

17 Josaphat filius Pharue, in Issachar.

18 Semei filius Ela, in Benjamin.

19 Gaber filius Uri, in terra Galaad, in terra Sehon regis Amorrhæi & Og regis Basan, super omnia quæ erant in illa terra.

20 Juda & Israel innumerabiles, sicut arena maris in multitudine: comedentes, & bibentes, atque lætantes.

* Eccli. 47. 15. 21 * Salomon autem erat in ditione sua, habens omnia regna a flumine terræ Philisthiim usque ad terminum Ægypti: offerentium sibi munera, & servientium ei cunctis diebus vitæ ejus.

22 Erat autem cibus Salomonis per dies singulos triginta cori similæ, & sexaginta cori farinæ,

23 Decem boves pingues, & viginti boves pascuales, & centum arietes, excepta venatione cervorum, caprearum, atque bubalorum, & avium altilium.

24 Ipse enim obtinebat omnem regionem, quæ erat trans flumen, a Taphsa usque ad Gazam, & cunctos reges illarum regionum: & habebat pacem ex omni parte in circuitu.

25 Habitabatque Juda, & Israel absque timore ullo, unusquisque sub vite sua, & sub ficu sua, a Dan usque Bersabee cunctis diebus Salomonis.

* 1. Par. 5. 25. 26 * Et habebat Salomon quadraginta millia præsepia equorum currilium, & duodecim millia equestrium.

27 Nutriebantque eos supradicti regis præfecti: sed & necessaria mensæ regis Salomonis cum ingenti cura præbebant in tempore suo.

28

28 Hordeum quoque & paleas equorum & jumentorum deferebant in locum ubi erat rex, juxta constitutum sibi.

29 Dedit quoque Deus sapientiam Salomoni, & prudentiam multum nimis, & latitudinem cordis quasi arenam, quæ est in littore maris.

30 Et præcedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium Orientalium & Ægyptiorum,

31 * Et erat sapientior cunctis hominibus: sapientior Ethan Ezrahita, & Heman, & Chalcol, & Dorda filiis Mahol: & erat nominatus in universis gentibus per circuitum. * Eccli. 47. 16.

32 Locutus est quoque Salomon tria millia parabolas: & fuerunt carmina ejus quinque & mille.

33 Et disputavit super lignis a cedro, quæ est in Libano, usque ad hyssopum, quæ egreditur de pariete: & differuit de jumentis, & volucribus, & reptilibus, & piscibus.

34 Et veniebant de cunctis populis ad audiendam sapientiam Salomonis, & ab universis regibus terræ, qui audiebant sapientiam ejus.

CAPUT V.

Concedit Hiram Salomoni ad templi ædificationem cæsores lignorum, quibus Salomon tribuit cibaria: numerus cæsorum, portantium onera, latomorum & præfectorum eorum.

1 Misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem: audivit enim quod ipsum unxissent regem pro patre ejus: quia amicus fuerat Hiram David omni tempore.

2 Misit autem Salomon ad Hiram, dicens:

3 Tu scis voluntatem David patris mei, & quia non potuerit ædificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminentia per circuitum, donec daret Dominus eos sub vestigio pedum ejus.

4 Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi per circuitum: & non est satan, neque occursus malus.

5 Quamobrem cogito ædificare templum nomini Domini Dei mei, sicut locutus est Dominus David patri meo, dicens: * Filius tuus, quem dabo * 2. Reg. 7. 13. 1. Par. 22. 10.

dabo pro te super solium tuum, ipse ædificabit domum nomini meo.

6 Præcipe igitur ut præcidant mihi servi tui cedros de Libano, & servi mei sint cum servis tuis: mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque petieris; scis enim quomodo non est in populo meo vir qui noverit ligna cædere sicut Sidonii.

7 Cum ergo audisset Hiram verba Salomonis, lætatus est valde, & ait: Benedictus Dominus Deus hodie, qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum.

8 Et misit Hiram ad Salomonem, dicens: Audivi quæcumque mandasti mihi: ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis & abiegnis.

9 Servi mei deponent ea de Libano ad mare: & ego componam ea in ratibus in mari usque ad locum quem significaveris mihi: & applicabo ea ibi, & tu tolles ea: præbebisque necessaria mihi, ut detur cibus domui meæ.

10 Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina, & ligna abiegna, juxta omnem voluntatem ejus.

11 Salomon autem præbebat Hiram coros tritici, viginti millia, in cibum domui ejus, & viginti coros purissimi olei: hæc tribuebat Salomon Hiram per singulos annos.

* Supra 3. 12.

12 * Dedit quoque Dominus sapientiam Salomoni, sicut locutus est ei: & erat pax inter Hiram & Salomonem, & percusserunt ambo fœdus.

13 Elegitque rex Salomon operarios de omni Israel, & erat indictio triginta millia virorum.

14 Mittebatque eos in Libanum, decem millia per menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus essent in domibus suis: & Adoniram erat super hujuscemodi indictione.

15 Fueruntque Salomoni septuaginta millia eorum qui onera portabant, & octoginta millia latomorum in monte:

16 Absque præpositis qui præerant singulis operibus, numero trium millium, & trecentorum præcipientium populo & his qui faciebant opus.

17

17 Præcepitque rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos:

18 Quos dolaverunt cæmentarii Salomonis, & cæmentarii Hiram: porro Giblii præparaverunt ligna & lapides ad ædificandam domum.

CAPUT VI.

Figura & fabrica templi quoad præcipuas ejus partes interiores & exteriores.

1 Factum est ergo * quadringentesimo & octogesimo anno egressionis filiorum Israel de Terra Ægypti, in anno quarto, mense Zio, (ipse est mensis secundus) regni Salomonis super Israel, ædificari cœpit domus Domino.

* 2. Par. 3. 1.

2 Domus autem, quam ædificabat rex Salomon Domino, habebat sexaginta cubitos in longitudine, & viginti cubitos in latitudine, & triginta cubitos in altitudine.

3 Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, juxta mensuram latitudinis templi: & habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi.

4 Fecitque in templo fenestras obliquas.

5 Et ædificavit super parietem templi tabulata per gyrum, in parietibus domus per circuitum templi & oraculi, & fecit latera in circuitu.

6 Tabulatum, quod subter erat, quinque cubitos habebat latitudinis, & medium tabulatum sex cubitorum latitudinis, & tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus, ut non hærerent muris templi.

7 Domus autem cum ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata est, & malleus, & securis, & omne ferramentum non sunt audita in domo cum ædificaretur.

8 Ostium lateris medii in parte erat domus dexteræ: & per cochleam ascendebant in medium cœnaculum, & a medio in tertium.

9 Et ædificavit domum, & consummavit eam: texit quoque domum laquearibus cedrinis.

10 Et ædificavit tabulatum super omnem do-

mum quinque cubitis altitudinis, & operuit domum lignis cedrinis.

11 Et factus est sermo Domini ad Salomonem, dicens:

12 Domus hæc, quam ædificas, si ambulaveris in præceptis meis, & judicia mea feceris, & custodieris omnia mandata mea, gradiens per
* 2. Reg. 7. 16. 17. ea: firmabo sermonem meum tibi, * quem locutus sum ad David patrem tuum.

* 1. Par. 22. 9. 13 * Et habitabo in medio filiorum Israel, & non derelinquam populum meum Israel.

14 Igitur ædificavit Salomon domum, & consummavit eam.

15 Et ædificavit parietes domus intrinsecus, tabulatis cedrinis, a pavimento domus usque ad summitatem parietum, & usque ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecus: & texit pavimentum domus tabulis abiegnis,

16 Ædificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina, a pavimento usque ad superiora: & fecit interiorem domum oraculi in Sanctum sanctorum.

17 Porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi.

18 Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas, & juncturas suas fabrefactas & cælaturas eminentes: omnia cedrinis tabulis vestiebantur, nec omnino lapis apparere poterat in pariete.

19 Oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat, ut poneret ibi arcam fœderis Domini.

20 Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis, & viginti cubitos latitudinis, & viginti cubitos altitudinis: & operuit illud atque vestivit auro purissimo. Sed & altare vestivit cedro.

21 Domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo, & affixit laminas clavis aureis.

22 Nihilque erat in templo quod non auro tegeretur: sed & totum altare oraculi texit auro.

23 Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis olivarum, decem cubitorum altitudinis.

24

24 Quinque cubitorum ala cherub una, & quinque cubitorum ala cherub altera: id est, decem cubitos habentes, a summitate alæ unius usque ad alæ alterius summitatem.

25 Decem quoque cubitorum erat cherub secundus: in mensura pari, & opus unum erat in duobus cherubim,

26 Id est, altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum, & similiter cherub secundus.

27 Posuitque cherubim in medio templi interioris: extendebant autem alas suas cherubim, & tangebat ala una parietem, & ala cherub secundi tangebat parietem alterum: alæ autem alteræ in media parte templi se invicem contingebant.

28 Texit quoque cherubim auro.

29 Et omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis cælaturis & torno: & fecit in eis cherubim, & palmas, & picturas varias, quasi prominentes de pariete, & egredientes.

30 Sed & pavimentum domus texit auro intrinsecus & extrinsecus.

31 Et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum, postesque angulorum quinque.

32 Et duo ostia de lignis olivarum: & sculpsit in eis picturam cherubim, & palmarum species, & anaglypha valde prominentia: & texit ea auro: & operuit tam cherubim quam palmas, & cætera, auro.

33 Fecitque in introitu templi postes de lignis olivarum quadrangulatos:

34 Et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus: & utrumque ostium duplex erat, & se invicem tenens aperiebatur.

35 Et sculpsit cherubim, & palmas, & cælaturas valde eminentes: operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam.

36 Et ædificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, & uno ordine lignorum cedri.

37 Anno quarto fundata est domus Domini in mense Zio:

38 Et in anno undecimo, mense Bul (ipse est mensis octavus) perfecta est domus in omni ope-

re suo, & in universis utensilibus suis: ædificavitque eam annis septem.

CAPUT VII.

Palatium Salomonis, domus saltus Libani atque uxoris ejus, varia & sumptuosissima templi suppellex.

* Infra 9. 10.

1 DOmum autem suam ædificavit Salomon * tredecim annis, & ad perfectum usque perduxit.

2 Ædificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis, & quinquaginta cubitorum latitudinis, & triginta cubitorum altitudinis: & quatuor deambulacra inter columnas cedrinas: ligna quippe cedrina exciderat in columnas.

3 Et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram, quæ quadraginta quinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim

4 Contra se invicem positas,

5 Et e regione se respicientes, æquali spatio inter columnas, & super columnas quadrangulata ligna in cunctis æqualia.

6 Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis: & triginta cubitorum latitudinis: & alteram porticum in facie majoris porticus: & columnas, & epistilia super columnas.

7 Porticum quoque solii, in qua tribunal est, fecit: & texit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem.

8 Et domuncula, in qua sedebatur ad judicandum, erat in media porticu, simili opere. Domum quoque fecit filiæ Pharaonis (* quam uxorem duxerat Salomon) tali opere, quali & hanc porticum.

* Supra 3. 1.

9 Omnia lapidibus pretiosis, qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant: a fundamento usque ad summitatem parietum, & extrinsecus usque ad atrium majus.

10 Fundamenta autem de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis decem sive octo cubitorum.

11 Et desuper lapides pretiosi æqualis mensuræ secti erant, similiterque de cedro,

12 Et atrium majus rotundum trium ordinum de

de lapidibus sectis, & unius ordinis de dolata cedro: nec non & in atrio domus Domini interiori, & in porticu domus.

13 Misit quoque rex Salomon, & tulit Hiram de Tyro.

14 Filium mulieris viduæ de tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem ærarium, & plenum sapientia, & intelligentia, & doctrina ad faciendum omne opus ex ære. Qui cum venisset ad regem Salomonem, fecit omne opus ejus.

15 Et finxit duas columnas æreas decem & octo cubitorum altitudinis columnam unam: * & linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utramque.

* Jer. 52. 21.

16 Duo quoque capitella fecit, quæ ponerentur super capita columnarum, fusilia ex ære: quinque cubitorum altitudinis capitellum unum, & quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum:

17 Et quasi in modum retis, & catenarum sibi invicem miro opere contextarum. Utrumque capitellum columnarum fusile erat: septena versuum retiacula in capitello uno, & septena retiacula in capitello altero.

18 Et perfecit columnas, & duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum, ut tegerent capitella, quæ erant super summitatem malogranatorum: eodem modo fecit & capitello secundo.

19 Capitella autem, quæ erant super capita columnarum, quasi opere lilii fabricata erant in porticu quatuor cubitorum.

20 Et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper juxta mensuram columnæ contra retiacula: malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi.

21 Et statuit duas columnas in porticu templi: cumque statuisset columnam dexteram, vocavit eam nomine Jachin: similiter erexit columnam secundam: & vocavit nomen ejus Booz.

22 Et super capita columnarum opus in modum lilii posuit: perfectumque est opus columnarum.

23 * Fecit quoque mare fusile decem cubitorum

* 2. Par. 4. 2.

a labio usque ad labium, rotundum in circuitu quinque cubitorum altitudo ejus, & restícula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum.

24 Et sculptura subter labium circuibat illud decem cubitis ambiens mare: duo ordines sculpturarum striatarum erant fusiles.

25 Et stabat super duodecim boves, e quibus tres respiciebant ad Aquilonem, & tres ad Occidentem, & tres ad Meridiem, & tres ad Orientem, & mare super eos desuper erat: quorum posteriora universa intrinsecus latitabant.

26 Grossitudo autem luteris trium unciarum erat: labiumque ejus, quasi labium calicis, & folium repandi lilii: duo millia batos capiebat.

27 Et fecit decem bases æneas, quatuor cubitorum longitudinis bases singulas, & quatuor cubitorum latitudinis, & trium cubitorum altitudinis.

28 Et ipsum opus basium, interrasile erat: & sculpturæ inter junctúras.

29 Et inter coronulas & plectas, leones, & boves, & cherubim: & in junctúris similiter desuper: & subter leones, & boves quasi lora ex ære dependentia.

30 Et quatuor rotæ per bases singulas, & axes ærei: & per quatuor partes quasi humeruli subter luterem fusiles, contra se invicem respectantes.

31 Os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate: & quod forinsecus apparebat, unius cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat unum cubitum & dimidium: in angulis autem columnarum variæ cælaturæ erant: & media intercolumnia, quadrata non rotunda.

32 Quatuor quoque rotæ, quæ per quatuor angulos basis erant, cohærebant sibi subter basim: una rota habebat altitudinis cubitum & semis.

33 Tales autem rotæ erant, quales solent in curru fieri: & axes earum, & radii, & canthi, & modioli, omnia fusilia.

34 Nam & humeruli illi quatuor per singulos angulos basis unius, ex ipsa basi fusiles & connecti erant.

35 In summitate autem basis erat quædam rotunditas dimidii cubiti, ita fabrefacta, ut luter desuper posset imponi, habens cælaturas suas, variasque sculpturas ex semetipsa.

36 Sculpsit quoque in tabulatis illis quæ erant ex ære, & in angulis cherubim, & leones, & palmas, quasi in similitudinem hominis stantis, ut non cælata, sed apposita per circuitum viderentur.

37 In hunc modum fecit decem bases, fusura una, & mensura, sculpturaque consimili.

38 Fecit quoque decem luteres æneos: quadraginta batos capiebat luter unus, eratque quatuor cubitorum: singulos quoque luteres per singulas, id est, decem bases, posuit.

39 Et constituit decem bases, quinque ad dexteram partem templi, & quinque ad sinistram: mare autem posuit ad dexteram partem templi contra Orientem ad Meridiem.

40 Fecit ergo Hiram lebetes, & scutras, & hamulas, & perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini.

41 Columnas duas, & funiculos capitellorum super capitella columnarum duos: & retiacula duo, ut operirent duos funiculos, qui erant super capita columnarum.

42 Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: duos versus malogranatorum in retiaculis singulis, ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant super capita columnarum.

43 Et bases decem, & luteres decem super bases.

44 Et mare unum, & boves duodecim subter mare.

45 Et lebetes, & scutras, & hamulas: omnia vasa, quæ fecit Hiram regi Salomoni in domo Domini, de aurichalco erant.

46 In campestri regione Jordanis fudit ea rex in argillosa terra, inter Sochoth & Sarthan.

47 Et posuit Salomon omnia vasa: propter multitudinem autem nimiam non erat pondus æris.

48 Fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini: altare aureum, & mensam, super quam ponerentur panes propositionis, aureum:

49 Et candelabra aurea, quinque ad dexteram, & quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro: & quasi lilii flores, & lucernas desuper aureas, & forcipes aureos,

50 Et hydrias, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & thuribula, de auro purissimo: & cardines ostiorum domus interioris Sancti sanctorum, & ostiorum domus templi, ex auro erant.

51 * Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, & intulit quæ sanctificaverat David pater suus, argentum & aurum, & vasa, reposuitque in thesauris domus domini. * 2. Par. 5. 1.

CAPUT VIII.

Templum, introducta in ipsum arca, dedicatur, nebula illud implente. Salomon post longam orationem populo benedicit: numerus boum & ovium immolatarum hac celebri festivitate.

1 TUnc * congregati sunt omnes majores natu Israel cum principibus tribuum, & duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Jerusalem: ut deferrent arcam fœderis Domini, de civitate David, id est, de Sion. * 2. Par. 5. 2.

2 Convenitque ad regem Salomonem universus Israel in mense Ethanim, in solemni die, ipse est mensis septimus.

3 Veneruntque cuncti senes de Israel, & tulerunt arcam sacerdotes,

4 Et portaverunt arcam Domini, & tabernaculum fœderis, & omnia vasa sanctuarii, quæ erant in tabernaculo: & ferebant ea sacerdotes & Levitæ.

5 Rex autem Salomon, & omnis multitudo Israel, quæ convenerat ad eum, gradiebatur cum illo ante arcam, & immolabant oves & boves absque æstimatione & numero.

6 Et intulerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum templi, in Sanctum sanctorum subter alas Cherubim.

7 Siquidem Cherubim expandebant alas super locum arcæ, & protegebant arcam, & vectes ejus desuper.

8 Cumque eminerent vectes, & apparerent summitates eorum foris Sanctuarium ante oraculum, non

non apparebant ultra extrinsecus, qui & fuerunt ibi usque in præsentem diem.

9 In arca autem non erat aliud, * nisi duæ tabulæ lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus fœdus cum filiis Israel, cum egrederentur de Terra Ægypti. * Exod. 34. 27. Hebr. 9. 4.

10 Factum est autem, cum exissent sacerdotes de Sanctuario, nebula implevit domum Domini,

11 Et non poterant sacerdotes stare & ministrare propter nebulam: impleverat enim gloria Domini domum Domini.

12 Tunc ait Salomon: * Dominus dixit, ut habitaret in nebula. * 2. Par. 6. 1.

13 Ædificans ædificavi domum in habitaculum tuum, firmissimum solium tuum in sempiternum.

14 Convertitque rex faciem suam, & benedixit omni Ecclesiæ Israel: omnis enim Ecclesia Israel, stabat.

15 Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, & in manibus ejus perfecit, dicens:

16 A die, qua eduxi populum meum Israel de Ægypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israel, ut ædificaretur domus, & esset nomen meum ibi; sed elegi David ut esset super populum meum Israel.

17 * Voluitque David pater meus ædificare domum nomini Domini Dei Israel: * 2. Reg. 7. 5.

18 Et ait Dominus ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente tractans.

19 Verumtamen tu non ædificabis mihi domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse ædificabit domum nomini meo.

20 Confirmavit Dominus sermonem suum, quem locutus est; stetique pro David patre meo, & sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: & ædificavi domum nomini Domini Dei Israel.

21 Et constitui ibi locum arcæ, in qua fœdus Domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de Terra Ægypti.

22 Stetit autem Salomon ante altare Domini in

49 Et candelabra aurea, quinque ad dexteram, & quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro: & quasi lilii flores, & lucernas desuper aureas, & forcipes aureos,

50 Et hydrias, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & thuribula, de auro purissimo: & cardines ostiorum domus interioris Sancti sanctorum, & ostiorum domus templi, ex auro erant.

51 * Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, & intulit quæ sanctificaverat David pater suus, argentum & aurum, & vasa, reposuitque in thesauris domus domini. * 2. Par. 5. 1.

CAPUT VIII.

Templum, introducta in ipsum arca, dedicatur, nebula illud implente. Salomon post longam orationem populo benedicit: numerus boum & ovium immolatarum hac celebri festivitate.

1 TUnc * congregati sunt omnes majores natu Israel cum principibus tribuum, & duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Jerusalem: ut deferrent arcam fœderis Domini, de civitate David, id est, de Sion. * 2. Par. 5. 2.

2 Convenitque ad regem Salomonem universus Israel in mense Ethanim, in solemni die, ipse est mensis septimus.

3 Veneruntque cuncti senes de Israel, & tulerunt arcam sacerdotes,

4 Et portaverunt arcam Domini, & tabernaculum fœderis, & omnia vasa sanctuarii, quæ erant in tabernaculo: & ferebant ea sacerdotes & Levitæ.

5 Rex autem Salomon, & omnis multitudo Israel, quæ convenerat ad eum, gradiebatur cum illo ante arcam, & immolabant oves & boves absque æstimatione & numero.

6 Et intulerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum templi, in Sanctum sanctorum subter alas Cherubim.

7 Siquidem Cherubim expandebant alas super locum arcæ, & protegebant arcam, & vectes ejus desuper.

8 Cumque eminerent vectes, & apparerent summitates eorum foris Sanctuarium ante oraculum, non

non apparebant ultra extrinsecus, qui & fuerunt ibi usque in præsentem diem.

9 In arca autem non erat aliud, * nisi duæ tabulæ lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus fœdus cum filiis Israel, cum egrederentur de Terra Ægypti. * Exod. 34. 27. Hebr. 9. 4.

10 Factum est autem, cum exissent sacerdotes de Sanctuario, nebula implevit domum Domini,

11 Et non poterant sacerdotes stare & ministrare propter nebulam: impleverat enim gloria Domini domum Domini.

12 Tunc ait Salomon: * Dominus dixit, ut habitaret in nebula. * 2. Par. 6. 1.

13 Ædificans ædificavi domum in habitaculum tuum, firmissimum solium tuum in sempiternum.

14 Convertitque rex faciem suam, & benedixit omni Ecclesiæ Israel: omnis enim Ecclesia Israel, stabat.

15 Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, & in manibus ejus perfecit, dicens:

16 A die, qua eduxi populum meum Israel de Ægypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israel, ut ædificaretur domus, & esset nomen meum ibi; sed elegi David ut esset super populum meum Israel.

17 * Voluitque David pater meus ædificare domum nomini Domini Dei Israel: * 2. Reg. 7. 5.

18 Et ait Dominus ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente tractans.

19 Verumtamen tu non ædificabis mihi domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse ædificabit domum nomini meo.

20 Confirmavit Dominus sermonem suum, quem locutus est; stetique pro David patre meo, & sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: & ædificavi domum nomini Domini Dei Israel.

21 Et constitui ibi locum arcæ, in qua fœdus Domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de Terra Ægypti.

22 Stetit autem Salomon ante altare Domini in

in conſpectu Eccleſiæ Iſrael, & expandit manus ſuas in cœlum,

23 Et ait: Domine Deus Iſrael, non eſt ſimilis tui Deus in cœlo deſuper, & ſuper terram deorſum: qui cuſtodis pactum & miſericordiam ſervis tuis, qui ambulant coram te in toto corde ſuo.

24 Qui cuſtodiſti ſervo tuo David patri meo quæ locutus es ei: ore locutus es, & manibus perfeciſti, ut hæc dies probat.

25 Nunc igitur Domine Deus Iſrael, conſerva famulo tuo David patri meo quæ locutus es ei, dicens: * Non auferetur de te vir coram me, qui ſedeat ſuper thronum Iſrael: ita tamen ſi cuſtodierint filii tui viam ſuam, ut ambulent coram me ſicut tu ambulaſti in conſpectu meo.

* 2. Reg. 7. 12.

26 Et nunc Domine Deus Iſrael, firmentur verba tua, quæ locutus es ſervo tuo David patri meo.

27 Ergone putandum eſt quod vere Deus habiter ſuper terram? ſi enim cœlum, & cœli cœlorum te capere non poſſunt, quanto magis domus hæc quam ædificavi?

28 Sed reſpice ad orationem ſervi tui, & ad preces ejus, Domine Deus meus: audi hymnum & orationem, quam ſervus tuus orat coram te hodie:

29 Ut ſint oculi tui aperti ſuper domum hanc nocte ac die: ſuper domum, de qua dixiſti: * Erit nomen meum ibi: ut exaudias orationem, quam orat in loco iſto ad te ſervus tuus.

* Deut. 12. 11.

30 Ut exaudias deprecationem ſervi tui & populi tui Iſrael, quodcumque oraverint in loco iſto, & exaudies in loco habitaculi tui in cœlo, & cum exaudieris, propitius eris.

31 Si peccaverit homo in proximum ſuum, & habuerit aliquod juramentum, quo teneatur aſtrictus; & venerit propter juramentum coram altari tuo in domum tuam,

32 Tu exaudies in cœlo: & facies, & judicabis ſervos tuos, condemnans impium, & reddens viam ſuam ſuper caput ejus, juſtificanſque juſtum, & retribuens ei ſecundum juſtitiam ſuam.

33 Si fugerit populus tuus Iſrael inimicos ſuos (quia peccaturus eſt tibi) & agentes pœnitentiam, & confitentes nomini tuo, venerint, & oraverint, & deprecati te fuerint in domo hac;

34 Exaudi in cœlo, & dimitte peccatum populi tui Iſrael, & reduces eos in terram, quam dediſti patribus eorum.

35 Si clauſum fuerit cœlum, & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco iſto, pœnitentiam egerint nomini tuo, & a peccatis ſuis converſi fuerint propter afflictionem ſuam:

36 Exaudi eos in cœlo, & dimitte peccata ſervorum tuorum, & populi tui Iſrael: & oſtende eis viam bonam per quam ambulent, & da pluviam ſuper terram tuam, quam dediſti populo tuo in poſſeſſionem.

37 Fames ſi oborta fuerit in terra, aut peſtilentia, aut corruptus aer, aut ærugo, aut locuſta, vel rubigo, & afflixerit eum inimicus ejus portas obſidens, omnis plaga, univerſa infirmitas,

38 Cuncta devotatio, & imprecatio, quæ acciderit omni homini de populo tuo Iſrael: ſi quis cognoverit plagam cordis ſui, & expanderit manus ſuas in domo hac,

39 Tu exaudies in cœlo, in loco habitationis tuæ, & repropitiaberis, & facies ut des unicuique ſecundum omnes vias ſuas, ſicut videris cor ejus (quia tu noſti ſolus cor omnium filiorum hominum)

40 Ut timeant te cunctis diebus, quibus vivunt ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris.

41 Inſuper & alienigena, qui non eſt de populo tuo Iſrael, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum

42 Extentum ubique) cum venerit ergo, & oraverit in hoc loco,

43 Tu exaudies in cœlo, in firmamento habitaculi tui, & facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena: ut diſcant univerſi populi terrarum nomen tuum timere, ſicut populus tuus Iſrael, & probent quia nomen tuum invocatum eſt ſuper domum hanc, quam ædificavi.

44 Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos ſuos, per viam, quocumque miſeris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam elegiſti, & contra domum, quam ædificavi nomini tuo.

45 Et exaudies in cœlo orationes eorum, & preces eorum, & facies judicium eorum.

* 2. Par. 6. 36. Eccleſ. 7. 21. 1. Joann. 1. 8. 46 Quod ſi peccaverint tibi (* non eſt enim homo qui non peccet) & iratus tradideris eos inimicis ſuis, & captivi ducti fuerint in terra inimicorum longe vel prope,

47 Et egerint pœnitentiam in corde ſuo in loco captivitatis, & converſi deprecati te fuerint in captivitate ſua, dicentes: Peccavimus, inique egimus, impie geſſimus:

48 Et reverſi fuerint ad te in univerſo corde ſuo, & tota anima ſua, in terra inimicorum ſuorum, ad quam captivi ducti fuerint: & oraverint te contra viam terræ ſuæ, quam dediſti patribus eorum, & civitatis quam elegiſti, & templi quod ædificavi nomini tuo.

49 Exaudies in cœlo, in firmamento ſolii tui, orationes eorum, & preces eorum, & facies judicium eorum:

50 Et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, & omnibus iniquitatibus eorum, quibus prævaricati ſunt in te: & dabis miſericordiam coram eis, qui eos captivos habuerint, ut miſereantur eis.

51 Populus enim tuus eſt, & hæreditas tua, quos eduxiſti de Terra Ægypti, de medio fornacis ferreæ.

52 Ut ſint oculi tui aperti ad deprecationem ſervi tui, & populi tui Iſrael, & exaudias eos in univerſis pro quibus invocaverint te:

53 Tu enim ſeparaſti eos tibi in hæreditatem de univerſis populis terræ, ſicut locutus es per Moyſen ſervum tuum, quando eduxiſti patres noſtros de Ægypto, Domine Deus.

54 Factum eſt autem, cum compleſſet Salomon orans Dominum omnem orationem, & deprecationem hanc, ſurrexit de conſpectu altaris Domini: utrumque enim genu in terram fixerat, & manus expanderat in cœlum.

55 Stetit ergo, & benedixit omni Eccleſiæ Iſrael voce magna, dicens:

56 Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo ſuo Iſrael, juxta omnia quæ locutus eſt: non cecidit ne unus quidem ſermo, ex omnibus bonis, quæ locutus eſt per Moyſen ſervum ſuum.

57 Sit Dominus Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit cum patribus noſtris, non derelinquens nos, neque projiciens.

58 Sed inclinet corda noſtra ad ſe, ut ambulemus in univerſis viis ejus, & cuſtodiamus mandata ejus, & cæremonias ejus, & judicia quæcumque mandavit patribus noſtris.

59 Et ſint ſermones mei iſti, quibus deprecatus ſum coram Domino, appropinquantes Domino Deo noſtro, die ac nocte, ut faciat judicium ſervo ſuo, & populo ſuo Iſrael per ſingulos dies:

60 Ut ſciant omnes populi terræ, quia Dominus ipſe eſt Deus, & non eſt ultra abſque eo.

61 Sit quoque cor noſtrum perfectum cum Domino Deo noſtro, ut ambulemus in decretis ejus, & cuſtodiamus mandata ejus, ſicut & hodie.

62 Igitur rex, & omnis Iſrael cum eo, immolabant victimas coram Domino.

63 Mactavitque Salomon hoſtias pacificas, quas immolavit Domino, boum viginti duo millia, & ovium centum viginti millia: & dedicaverunt templum Domini rex, & filii Iſrael.

64 In die illa ſanctificavit rex medium atrii, quod erat ante Domum Domini: fecit quippe holocauſtum ibi, & ſacrificium, & adipem pacificorum: quoniam altare æreum, quod erat coram Domino, minus erat, & capere non poterat holocauſtum, & ſacrificium, & adipem pacificorum.

65 Fecit ergo Salomon in tempore illo feſtivitatem celebrem, & omnis Iſrael cum eo, multitudo magna ab introitu Emath uſque ad Rivum Ægypti, coram Domino Deo noſtro, ſeptem diebus, & ſeptem diebus, id eſt, quatuordecim diebus.

66 Et in die octava dimiſit populos: qui benedicentes regi, profecti ſunt in tabernacula ſua lætantes, & alacri corde ſuper omnibus bonis,

quæ fecerat Dominus David servo suo & Israel populo suo.

CAPUT IX.

Dominus Salomoni secundo apparens, jubet sua servare præcepta, addita comminatione, nisi servata fuerint. Salomon plures ædificat civitates, gentes sibi facit tributarias, & classe in Ophir missa, plurimum auri recipit.

1 FActum est autem cum perfeciſſet Salomon ædificium domus Domini, & ædificium regis, & omne quod optaverat & voluerat facere,

* Supra 3. 5. 2. Par. 7. 12. 2 Apparuit ei Dominus secundo * sicut apparuerat ei in Gabaon.

3 Dixitque Dominus ad eum: Exaudivi orationem tuam & deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me: sanctificavi domum hanc, quam ædificasti, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum, & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

4 Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulavit pater tuus, in simplicitate cordis, & in æquitate: & feceris omnia, quæ præcepi tibi, & legitima mea & judicia mea servaveris;

* 2. Reg. 7. 12. 16. 5 * Ponam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio Israel.

6 Si autem aversione averſi fueritis vos & filii vestri, non sequentes me, nec custodientes mandata mea, & cæremonias meas, quas proposui vobis, sed abieritis & colueritis deos alienos, & adoraveritis eos:

7 Auferam Israel de superficie terræ, quam dedi eis: & templum, quod sanctificavi nomini meo, projiciam a conspectu meo, eritque Israel in proverbium, & in fabulam cunctis populis.

8 Et domus hæc erit in exemplum: omnis qui transierit per eam, stupebit, & sibilabit, & dicet:

* Deut. 29. 24. Jerem. 22. 8. * Quare fecit Dominus sic terræ huic, & domui huic?

9 Et respondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum suum, qui eduxit patres eorum de terra

terra Ægypti, & secuti sunt deos alienos, & adoraverunt eos, & coluerunt eos: idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc.

* 2. Par. 8. 1. 10 * Expletis autem annis viginti, postquam ædificaverat Salomon duas domos, id est, domum Domini, & domum regis,

11 (Hiram rege Tyri præbente Salomoni ligna cedrina & abiegna, & aurum juxta omne quod opus habuerat) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in Terra Galilææ.

12 Et egressus est Hiram de Tyro, ut videret oppida quæ dederat ei Salomon, & non placuerunt ei,

13 Et ait: Hæccine sunt civitates, quas dedisti mihi, frater? & appellavit eas Terram Chabul, usque in diem hanc.

14 Misit quoque Hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri.

15 Hæc est summa expensarum, quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini & domum suam, & Mello, & murum Jerusalem, & Heser, & Mageddo, & Gazer.

16 Pharao rex Ægypti ascendit, & cepit Gazer, succenditque eam igni: & Chananæum, qui habitabat in civitate, interfecit, & dedit eam in dotem filiæ suæ uxori Salomonis.

17 Ædificavit ergo Salomon Gazer, & Bethoron inferiorem.

18 Et Baalath, & Palmiram in Terra solitudinis.

19 Et omnes vicos, qui ad se pertinebant, & erant absque muro, munivit, & civitates curruum & civitates equitum, & quodcumque ei placuit, ut ædificaret in Jerusalem, & in Libano, & in omni terra potestatis suæ.

20 Universum populum, qui remanserat de Amorrhæis, & Hethæis, & Pherezæis, & Hevæis, & Jebusæis, qui non sunt de filiis Israel:

21 Horum filios, qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filii Israel exterminare, fecit Salomon tributarios, usque in diem hanc.

22 De filiis autem Israel non constituit Salo-

mon servire quemquam, sed erant viri bellatores, & ministri ejus, & principes, & duces, & præfecti curruum & equorum.

23 Erant autem principes super omnia opera Salomonis præpositi quingenti quinquaginta, qui habebant subjectum populum, & statutis operibus imperabant.

* 2. Par. 8. 11. 24 * Filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam, quam ædificaverat ei Salomon: tunc ædificavit Mello.

25 Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta, & pacificas victimas super altare, quod ædificaverat Domino, & adolebat thymiama coram Domino: perfectumque est templum.

26 Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber, quæ est juxta Ailath in littore Maris rubri, in Terra Idumææ.

27 Misitque Hiram in classe illa servos suos, viros nauticos & gnaros maris, cum servis Salomonis.

28 Qui cum venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

CAPUT X.

Venit regina Saba ad regem Salomonem: quæ ejus mirata sapientiam, magnificentiam & gubernationem, datis acceptisque amplis muneribus, discessit: Salomon multum tributum ac aurum aliunde accipit, vasa & scuta magnificumque thronum construit, multam ac pretiosam habet supellectilem in vasis, curribus & equis, in abundantia argenti ac cedrorum.

* 2. Par. 9. 1. Matth. 12. 42. Luc. 11. 31. 1 SEd * & regina Saba, audita fama Salomonis in nomine Domini, venit tentare eum in ænigmatibus.

2 Et ingressa Jerusalem multo cum comitatu, & divitiis, camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis, & gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonem, & locuta est ei universa quæ habebat in corde suo.

3 Et docuit eam Salomon omnia verba, quæ pro-

proposuerat: non fuit sermo, qui regem posset latere, & non responderet ei.

4 Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, & domum quam ædificaverat,

5 Et cibos mensæ ejus, & habitacula servorum, & ordines ministrantium, vestesque eorum, & pincernas, & holocausta, quæ offerebat in domo Domini: non habebat ultra spiritum.

6 Dixitque ad regem: Verus est sermo, quem audivi in terra mea

7 Super sermonibus tuis, & super sapientia tua: & non credebam narrantibus mihi, donec ipsa veni, & vidi oculis meis, & probavi quod media pars mihi nuntiata non fuerit: major est sapientia & opera tua, quam rumor, quem audivi.

8 Beati viri tui, & beati servi tui, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam.

9 Sit Dominus Deus tuus benedictus, cui complacuisti, & posuit te super thronum Israel, eo quod dilexerit Dominus Israel in sempiternum, & constituit te regem, ut faceres judicium & justitiam.

10 Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretiosas: non sunt allata ultra aromata tam multa, quam ea quæ dedit regina Saba regi Salomoni.

* 2. Par. 9. 10. 11 (Sed & * classis Hiram, quæ portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis, & gemmas pretiosas.

12 Fecitque rex de lignis thyinis fulcra domus Domini, & domus regiæ, & citharas lyrasque cantoribus: non sunt allata hujuscemodi ligna thyina, neque visa usque in præsentem diem.)

13 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba omnia quæ voluit, & petivit ab eo: exceptis his, quæ ultro obtulerat ei munere regio. Quæ reversa est, & abiit in terram suam cum servis suis.

14 Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per annos singulos, sexcentorum sexaginta sex talentorum auri:

15 Excepto eo, quod afferebant viri, qui super vectigalia erant, & negotiatores, universi-

que scruta vendentes, & omnes reges Arabiæ, ducesque terræ.

16 Fecit quoque rex Salomon ducenta scuta de auro purissimo, sexcentos auri siclos dedit in laminas scuti unius.

17 Et trecentas peltas ex auro probato: trecentæ minæ auri unam peltam vestiebant: posuitque eas rex in domo saltus Libani.

18 Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore grandem: & vestivit eum auro fulvo nimis;

19 Qui habebat sex gradus: & summitas throni rotunda erat in parte posteriori: & duæ manus hinc atque inde tenentes sedile: & duo leones stabant juxta manus singulas.

20 Et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde: non est factum tale opus in universis regnis.

21 Sed & omnia vasa, quibus potabat rex Salomon, erant aurea: & universa suppellex domus saltus Libani de auro purissimo: non erat argentum, nec alicujus pretii putabatur in diebus Salomonis,

22 Quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis, deferens inde aurum, & argentum, & dentes elephantorum, & simias, & pavos.

23 Magnificatus est ergo rex Salomon super omnes reges terræ divitiis, & sapientia.

24 Et universa terra desiderabat vultum Salomonis, ut audiret sapientiam ejus, quam dederat Deus in corde ejus.

25 Et singuli deferebant ei munera, vasa argentea & aurea, vestes & arma bellica, aromata quoque, & equos & mulos per annos singulos.

* 2. Par. 1. 14. 26 * Congregavitque Salomon currus & equites, & facti sunt ei mille quadringenti currus, & duodecim millia equitum: & disposuit eos per civitates munitas, & cum rege in Jerusalem.

27 Fecitque ut tanta esset abundantia argenti in Jerusalem, quanta & lapidum: & cedrorum præbuit multitudinem, quasi sycomoros, quæ nascuntur in campestribus.

28 Et educebantur equi Salomoni de Ægypto, & de Coa. Negotiatores enim regis emebant de Coa, & statuto pretio perducebant.

29 Egrediebatur autem quadriga ex Ægypto sexcentis siclis argenti, & equus centum quinquaginta. Atque in hunc modum cuncti reges Hethæorum & Syriæ equos venundabant.

CAPUT XI.

Salomon plurimis jungitur mulieribus alienigenis, & ab ipsis infatuatus ad ipsarum idola convertitur: in quem iratus Dominus, suscitat ei adversarios Adad, Razon, & Jeroboam; cui per prophetam, Ahiam promittit regnum Israel, servata una tribu Salomonis filio: moritur Salomon post quadraginta regni annos, cui succedit filius Roboam.

1 Rex autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas, filiam quoque Pharaonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, Idumæas, & Sidonias, * & Hethæas:

* Deut. 17. 17. Eccli. 47. 21.

2 De gentibus, super quibus dixit Dominus filiis Israel: * Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingredientur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum. His itaque copulatus est Salomon ardentissimo amore.

* Exod. 34. 16.

3 Fueruntque ei uxores quasi reginæ septingentæ, & concubinæ trecentæ: & averterunt mulieres cor ejus.

4 Cumque jam esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris ejus,

5 Sed colebat Salomon Astarthen deam Sidoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum.

6 Fecitque Salomon quod non placuerat coram Domino, & non adimplevit ut sequeretur Dominum, sicut David pater ejus.

7 Tunc ædificavit Salomon fanum Chamos, idolo Moab, in monte qui est contra Jerusalem, & Moloch idolo filiorum Ammon.

8 Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis, quæ adolebant thura, & immolabant diis suis.

9 Igitur iratus est Dominus Salomoni, quod aversa esset mens ejus a Domino Deo Israel,
* Sup. 9. 2. qui * apparuerat ei secundo,
10 Et præceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos, & non custodivit quæ mandavit ei Dominus.
11 Dixit itaque Dominus Salomoni: Quia habuisti hoc apud te, & non custodisti pactum meum, & præcepta mea, quæ mandavi tibi, disrumpens scindam regnum tuum, & dabo illud servo tuo.
* Infr. 12. 15. 12 * Verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum: de manu filii tui scindam illud,
13 Nec totum regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo, propter David servum meum, & Jerusalem quam elegi.
14 Suscitavit autem Dominus adversarium Salomoni, Adad Idumæum de semine regio, qui erat in Edom.
* 2. Reg. 8. 14. 15 * Cum enim esset David in Idumæa, & ascendisset Joab princeps militiæ ad sepeliendum eos, qui fuerant interfecti, & occidisset omne masculinum in Idumæa;
16 (Sex enim mensibus ibi moratus est Joab, & omnis Israel, donec interimeret omne masculinum in Idumæa.)
17 Fugit Adad ipse, & viri Idumæi de servis patris ejus cum eo, ut ingrederetur Ægyptum: erat autem Adad puer parvulus.
18 Cumque surrexissent de Madian, venerunt in Pharan, tuleruntque secum viros de Pharan, & introierunt Ægyptum ad Pharaonem regem Ægypti: qui dedit ei domum, & cibos constituit, & terram delegavit.
19 Et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde, in tantum ut daret ei uxorem, sororem uxoris suæ germanam Taphnes reginæ.
20 Genuitque ei soror Taphnes Genubath filium, & nutrivit eum Taphnes in domo Pharaonis: eratque Genubath habitans apud Pharaonem cum filiis ejus.
21 Cumque audisset Adad in Ægypto, dormisse David cum patribus suis, & mortuum esse Joab principem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me, ut vadam in terram meam.

22 Dixitque ei Pharao: Qua enim re apud me indiges, ut quæras ire ad terram tuam? At ille respondit: Nulla: sed obsecro te ut dimittas me.
23 Suscitavit quoque ei Deus adversarium Razon filium Eliada, qui fugerat ad Adarezer regem Soba dominum suum:
24 Et congregavit contra eum viros, & factus est princeps latronum cum interficeret eos David: abieruntque Damascum, & habitaverunt ibi, & constituerunt eum regem in Damasco,
25 Eratque adversarius Israeli cunctis diebus Salomonis: & hoc est malum Adad, & odium contra Israel, regnavitque in Syria.
* 2. Par. 13. 6. 26 * Jeroboam quoque filius Nabath, Ephrathæus, de Sareda, servus Salomonis, cujus mater erat nomine Sarua, mulier vidua: levavit manum contra regem.
27 Et hæc est causa rebellionis adversus eum, quia Salomon ædificavit Mello, & coæquavit voraginem civitatis David patris sui.
28 Erat autem Jeroboam vir fortis & potens: videnseque Salomon adolescentem bonæ indolis & industrium, constituerat eum præfectum super tributa universæ domus Joseph.
* 2. Par. 10. 15. 29 * Factum est igitur in tempore illo, ut Jeroboam egrederetur de Jerusalem, & inveniret eum Ahias Silonites propheta in via, opertus pallio novo: erant autem duo tantum in agro.
30 Apprehendensque Ahias pallium suum novum, quo coopertus erat, scidit in duodecim partes.
31 Et ait ad Jeroboam: Tolle tibi decem scissuras: hæc enim dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego scindam regnum de manu Salomonis, [& dabo tibi decem tribus.
32 Porro una tribus remanebit ei, propter servum meum David, & Jerusalem civitatem, quam elegi ex omnibus tribubus Israel:
33 Eo quod dereliquerit me, & adoraverit Astarthen deam Sidoniorum, & Chamos deum Moab, & Moloch deum filiorum Ammon: & non ambulaverit

rit in viis meis, ut faceret justitiam coram me, & præcepta mea, & judicia sicut David pater ejus.

34 Nec auferam omne regnum de manu ejus, sed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ suæ, propter David servum meum quem elegi, qui custodivit mandata mea & præcepta mea.

35 Auferam autem regnum de manu filii ejus, & dabo tibi decem tribus:

36 Filio autem ejus dabo tribum unam, ut remaneant lucerna David servo meo cunctis diebus coram me in Jerusalem civitate, quam elegi, ut esset nomen meum ibi.

37 Te autem assumam, & regnabis super omnia, quæ desiderat anima tua, erisque rex super Israel,

38 Si igitur audieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaveris in viis meis, & feceris quod rectum est coram me, custodiens mandata mea & præcepta mea, sicut fecit David servus meus: ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ædificavi David domum, & tradam tibi Israel:

39 Et affligam semen David super hoc, verumtamen non cunctis diebus.

40 Voluit rego Salomon interficere Jeroboam: qui surrexit, & aufugit in Ægyptum ad Sesac regem Ægypti, & fuit in Ægypto usque ad mortem Salomonis.

41 Reliquum autem verborum Salomonis, & omnia quæ fecit, & sapientia ejus: ecce universa scripta sunt in Libro verborum dierum Salomonis.

42 Dies autem, quos regnavit Salomon in Jerusalem super omnem Israel, quadraginta anni sunt.

43 Dormivitque Salomon cum patribus suis, & sepultus est in Civitate David patris sui, regnavitque Roboam filius ejus pro eo.

CAPUT XII.

Roboam juvenum secutus consilium patitur regni divisionem, & Jeroboam rex super decem tribus constituitur, exercitum quoque Roboam adversus Jeroboam Dominus per Semejam Prophetam dissipat. Jeroboam vero aureos erexit vitulos in Dan & Bethel adorandos, constitutis solemnitate, altari, ac sacerdotibus.

1 VEnit autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Israel ad constituendum eum regem. * 2. Par. 10. 1.

2 At vero Jeroboam filius Nabath, cum adhuc esset in Ægypto profugus a facie regis Salomonis, audita morte ejus, reversus est de Ægypto.

3 Miseruntque & vocaverunt eum: venit ergo Jeroboam, & omnis multitudo Israel, & locuti sunt ad Roboam, dicentes:

4 Pater tuus durissimum jugum imposuit nobis: tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo, & de jugo gravissimo, quod imposuit nobis, & serviemus tibi.

5 Qui ait eis: Ite usque ad tertium diem, & revertimini ad me. Cumque abiisset populus,

6 Iniit consilium rex Roboam cum senioribus qui assistebant coram Salomone patre ejus, cum adhuc viveret, & ait: Quod datis mihi consilium ut respondeam populo huic?

7 Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic, & servieris, & petitioni eorum cesseris, locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis diebus.

8 Qui dereliquit consilium senum, quod dederant ei, & adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant cum eo, & assistebant illi.

9 Dixitque ad eos: Quod mihi datis consilium, ut respondeam populo huic, qui dixerunt mihi: Levius fac jugum quod imposuit pater tuus super nos?

10 Et dixerunt ei juvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loqueris populo huic, qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus aggravavit jugum nostrum, tu releva nos. Sic loqueris ad eos: Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei.

11 Et nunc pater meus posuit super vos jugum grave, ego autem addam super jugum vestrum: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus.

12 Venit ergo Jeroboam, & omnis populus ad Roboam die tertia, sicut locutus fuerat rex dicens: Revertimini ad me die tertia.

13 Responditque rex populo dura, derelicto consilio seniorum, quod ei dederant,

14 Et locutus est eis secundum consilium juvenum, dicens: Pater meus aggravavit jugum vestrum, ego autem addam jugo vestro: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus.

15 Et non acquievit rex populo; quoniam aversatus fuerat eum Dominus, ut suscitaret verbum suum, * quod locutus fuerat in manu Ahiæ Silonitæ, ad Jeroboam filium Nabat. * Supra 11. 31.

16 Videns itaque populus quod noluisset eos audire rex, respondit ei dicens: Quæ nobis pars in David? vel quæ hæreditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua Israel, nunc vide domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua,

17 Super filios autem Israel, quicumque habitabant in civitatibus Juda regnavit Roboam.

18 Misit ergo rex Roboam Aduram, qui erat super tributa: & lapidavit eum omnis Israel, & mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, & fugit in Jerusalem:

19 Recessitque Israel a domo David, usque in præsentem diem.

20 Factum est autem cum audisset omnis Israel, quod reversus esset Jeroboam, miserunt, & vocaverunt eum congregato cœtu, & constituerunt eum regem super omnem Israel, nec secutus est quisquam domum David præter tribum Juda solam.

21 Venit autem Roboam Jerusalem, & congregavit universam domum Juda, & tribum Benjamin, centum octoginta millia electorum virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Israel, & reducerent regnum Roboam filio Salomonis.

22 * Factus est autem sermo Domini ad Semejam virum Dei, dicens: * 2. Par. 11. 2.

23 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, & ad omnem domum Juda, & Benjamin, & reliquos de populo, dicens:

24 Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque bellabitis contra fratres vestros filios Israel: revertatur vir in domum suam, a me enim factum est verbum hoc. Audierunt sermonem Domini, & reversi sunt de itinere, sicut eis præceperat Dominus.

25 Ædificavit autem Jeroboam Sichem in monte Ephraim, & habitavit ibi: & egressus inde ædificavit Phanuel.

26 Dixitque Jeroboam in corde suo: Nunc revertetur regnum ad domum David,

27 Si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Jerusalem: & convertetur cor populi hujus ad dominum suum Roboam regem Juda, interficientque me, & revertentur ad eum.

28 * Et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis: Nolite ultra ascendere in Jerusalem: * Ecce dii tui Israel, qui te eduxerunt de Terra Ægypti. * Tob. 1. 5. * Exod. 32. 8.

29 Posuitque unum in Bethel, & alterum in Dan:

30 Et factum est verbum hoc in peccatum: ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in Dan.

31 Et fecit fana in excelsis, & * sacerdotes de extremis populi, qui non erant de filiis Levi. * 2. Par. 11. 15.

32 Constituitque diem solemnem in mense octavo, quintadecima die mensis, in similitudinem solemnitatis, quæ celebrabatur in Juda. Et ascendens altare, similiter fecit in Bethel, ut immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat: constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum, quæ fecerat.

33 Et ascendit super altare quod extruxerat in Bethel, quintadecima die mensis octavi, quem finxerat de corde suo: & fecit solemnitatem filiis Israel, & ascendit super altare, ut adoleret incensum.

CAPUT XIII.

Missus Propheta de Juda ad Jeroboam; de altaris subversione & nativitate Josiæ regis prophetat: quo orante, manus Jeroboam quæ exaruerat, sanitati restituitur; rediens autem Propheta a leone occiditur, quod Dei verbo inobediens fuisset, & Jeroboam suam auget impietatem.

1 Et

1 ET ecce vir Dei venit de Juda in sermone Domini in Bethel, Jeroboam stante super altare, & thus jaciente.

2 Et exclamavit contra altare in sermone Domini, & ait: Altare, altare, hæc dicit Dominus: * Ecce filius nascetur domui David, Josias nomine, & immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succendunt, & ossa hominum super te incendet.

* 4. Reg. 23. 16.

3 Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus: Ecce altare scindetur, & effundetur cinis, qui in eo est.

4 Cumque audisset rex sermonem hominis Dei, quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus ejus, quam extenderat contra eum: nec valuit retrahere eam ad se.

5 Altare quoque scissum est, & effusus est cinis de altari, juxta signum quod prædixerat vir Dei in sermone Domini.

6 Et ait rex ad virum Dei: Deprecare faciem Domini Dei tui, & ora pro me, ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir Dei faciem Domini, & reversa est manus regis ad eum, & facta est sicut prius fuerat.

7 Locutus est autem rex ad virum Dei: Veni mecum domum ut prandeas, & dabo tibi munera.

8 Respondit que vir Dei ad regem: Si dederis mihi mediam partem domus tuæ, non veniam tecum nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto:

9 Sic enim mandatum est mihi in sermone Domini præcipientis: Non comedes panem, neque bibes aquam, nec reverteris per viam, qua venisti.

10 Abiit ergo per aliam viam, & non est reversus per iter, quo venerat in Bethel.

11 Prophetes autem quidam senex habitabat in Bethel, ad quem venerunt filii sui, & narraverunt ei omnia opera, quæ fecerat vir dei illa die in Bethel: & verba quæ locutus fuerat ad regem, narraverunt patri suo.

12 Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abiit?

abiit? Ostenderunt ei filii sui viam, per quam abierat vir Dei, qui venerat de Juda.

13 Et ait filiis suis: Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent, ascendit,

14 Et abiit post virum Dei, & invenit eum sedentem subtus terebithum: & ait illi: Tune es vir Dei qui venisti de Juda? Respondit ille: Ego sum.

15 Dixitque ad eum: Veni mecum domum, ut comedas panem.

16 Qui ait: Non possum reverti, neque venire tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto:

17 Quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini, dicens: Non comedes panem, & non bibes aquam ibi, nec reverteris per viam, qua ieris.

18 Qui ait illi: Et ego propheta sum similis tui: & Angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, ut comedat panem, & bibat aquam. Fefellit eum,

19 Et reduxit secum: comedit ergo panem in domo ejus, & bibit aquam.

20 Cumque sederent ad mensam, factus est sermo Domini ad prophetam, qui reduxerat eum.

21 Et exclamavit ad virum Dei, qui venerat de Juda, dicens: Hæc dicit Dominus: Quia non obediens fuisti ori Domini, & non custodisti mandatum, quod præcepit tibi Dominus Deus tuus,

22 Et reversus es, & comedisti panem, & bibisti aquam in loco in quo præcepit tibi ne comederes panem, neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum.

23 Cumque comedisset & bibisset, stravit asinum suum prophetæ, quem reduxerat.

24 Qui cum abisset, invenit eum leo in via, & occidit, & erat cadaver ejus projectum in itinere: asinus autem stabat juxta illum, & leo stabat juxta cadaver.

25 Et ecce, viri transeuntes viderunt cadaver projectum in via, & leonem stantem juxta cadaver. Et venerunt & divulgaverunt in civitate, in qua prophetes ille senex habitabat.

26 Quod cum audiſſet propheta ille, qui reduxerat eum de via, ait: Vir Dei eſt, qui inobediens fuit ori Domini, & tradidit eum Dominus leoni, & confregit eum, & occidit juxta verbum Domini, quod locutus eſt ei.

27 Dixitque ad filios ſuos: Sternite mihi aſinum. Qui cum ſtraviſſent,

28 Et ille abiiſſet, invenit cadaver ejus projectum in via, & aſinum & leonem ſtantes juxta cadaver: non comedit leo de cadavere, nec læſit aſinum.

29 Tulit ergo prophetes cadaver viri Dei, & poſuit illud ſuper aſinum, & reverſus intulit in civitatem propheta ſenis ut plangeret eum, *

30 Et poſuit cadaver ejus in ſepulchro ſuo: & planxerunt eum: Heu, heu mi frater.

31 Cumque planxiſſent eum, dixit ad filios ſuos: Cum mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro, in quo vir Dei ſepultus eſt: juxta oſſa ejus ponite oſſa mea.

32 Profecto enim veniet ſermo, quem prædixit in ſermone Domini contra altare quod eſt in Bethel, & contra omnia fana excelſorum, quæ ſunt in urbibus Samariæ.

33 Poſt verba hæc non eſt reverſus Jeroboam de via ſua peſſima, ſed e contrario fecit de noviſſimis populi ſacerdotes excelſorum: quicumque volebat, implebat manum ſuam, & fiebat ſacerdos excelſorum.

34 Et propter hanc cauſam peccavit domus Jeroboam, & everſa eſt, & deleta de ſuperficie terræ.

CAPUT XIV.

Ahias Propheta ab uxore Jeroboam ſuper filio Abia ægrotante interrogatus, prædicit filium moriturum, & domum Jeroboam penitus evertendam; quo mortuo, ſuccedit filius Nadab; rex autem Ægypti diripit domum Domini in Jeruſalem, & mortuo Roboam, ſuccedit filius Abia.

1 IN tempore illo ægrotavit Abia filius Jeroboam.

2 Dixitque Jeroboam uxori ſuæ: Surge, & commuta

muta habitum, ne cognoſcaris quod ſis uxor Jeroboam: & vade in Silo, ubi eſt Ahias propheta, * qui locutus eſt mihi, quod regnaturus eſſem ſuper populum hunc. * Supra 11. 31.

3 Tolle quoque in manu tua decem panes, & cruſtulam, & vas mellis, & vade ad illum: ipſe enim indicabit tibi, quid eventurum ſit puero huic.

4 Fecit ut dixerat, uxor Jeroboam: & conſurgens abiit in Silo, & venit in domum Ahiæ: at ille non poterat videre, quia caligaverant oculi ejus præ ſenectute.

5 Dixit autem Dominus ad Ahiam: Ecce uxor Jeroboam ingreditur, ut conſulat te ſuper filio ſuo qui ægrotat. Hæc & hæc loqueris ei. Cum ergo illa intraret, & diſſimularet ſe eſſe quæ erat,

6 Audivit Ahias ſonitum pedum ejus introeuntis per oſtium, & ait: Ingredere uxor Jeroboam: quare aliam te eſſe ſimulas? ego autem miſſus ſum ad te durus nuntius.

7 Vade, & dic Jeroboam: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Quia exaltavi te de medio populi, & dedi te ducem ſuper populum meum Iſrael:

8 Et ſcidi regnum domus David, & dedi illud tibi, & non fuiſti ſicut ſervus meus David, qui cuſtodivit mandata mea, & ſecutus eſt me in toto corde ſuo, faciens quod placitum eſſet in conſpectu meo.

9 Sed operatus es mala ſuper omnes, qui fuerunt ante te, & feciſti tibi deos alienos & conflatiles, ut me ad iracundiam provocares, me autem projeciſti poſt corpus tuum:

10 Idcirco ecce ego inducam mala ſuper domum Jeroboam, & * percutiam de Jeroboam mingentem ad parietem, & clauſum, & noviſſimum in Iſrael: & mundabo reliquias domus Jeroboam, ſicut mundari ſolet ſimus uſque ad purum. * Infra 15. 29.

11 Qui mortui fuerint de Jeroboam in civitate, comedent eos canes, qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aves cæli: quia Dominus locutus eſt.

12 Tu igitur ſurge, & vade in domum tuam: & in ipſo introitu pedum tuorum in urbem, morietur puer.

13 Et planget eum omnis Iſrael, & ſepeliet: iſte enim ſolus inferetur de Jeroboam in ſepulchrum, quia inventus eſt ſuper eo ſermo bonus a Domino Deo Iſrael, in domo Jeroboam.

14 Conſtituit autem ſibi Dominus regem ſuper Iſrael, qui percutiet domum Jeroboam in hac die, & in hoc tempore:

15 Et percutiet Dominus Deus Iſrael, ſicut moveri ſolet arundo in aqua: & evellet Iſrael de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, & ventilabit eos trans Flumen: quia fecerunt ſibi lucos, ut irritarent Dominum.

16 Et tradet Dominus Iſrael propter peccata Jeroboam, qui peccavit, & peccare fecit Iſrael.

17 Surrexit itaque uxor Jeroboam, & abiit, & venit in Therſa: cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus eſt.

18 Et ſepelierunt eum. Et planxit eum omnis Iſrael juxta ſermonem Domini, quem locutus eſt in manu ſervi ſui Ahiæ Prophetæ.

19 Reliqua autem verborum Jeroboam, quomodo pugnaverit, & quomodo regnaverit, ecce ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael.

20 Dies autem, quibus regnavit Jeroboam, viginti duo anni ſunt: & dormivit cum patribus ſuis, regnavitque Nadab filius ejus pro eo.

* 2. Par. 12. 13. 21 * Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Juda. Quadraginta & unius anni erat Roboam, cum regnare cœpiſſet: decem & ſeptem annos regnavit in Jeruſalem civitate, quam elegit Dominus ut poneret nomen ſuum ibi, ex omnibus tribubus Iſrael. Nomen autem matris ejus Naama Ammanitis.

22 Et fecit Judas malum coram Domino, & irritaverunt eum ſuper omnibus, quæ fecerant patres eorum in peccatis ſuis, quæ peccaverunt.

23 Ædificaverunt enim & ipſi ſibi aras, & ſtatuas, & lucos ſuper omnem collem excelſum, & ſubter omnem arborem frondoſam:

24 Sed & effœminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abominationes gentium, quas attrivit Dominus ante faciem filiorum Iſrael.

25

25 In quinto autem anno regni Roboam, aſcendit Seſac Rex Ægypti in Jeruſalem,

26 Et tulit theſauros domus Domini, & theſauros regios, & univerſa diripuit: ſcuta quoque aurea, quæ fecerat Salomon:

27 * Pro quibus fecit rex Roboam ſcuta ærea, & tradidit ea in manum ducum ſcutariorum, & eorum qui excubabant ante oſtium domus regis. * Supra 10. 16.

28 Cumque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: & poſtea reportabant ad armamentarium ſcutariorum.

29 Reliqua autem ſermonum Roboam, & omnia quæ fecit, ecce ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda.

30 Fuitque bellum inter Roboam & Jeroboam cunctis diebus.

31 Dormivitque Roboam cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in civitate David: nomen autem matris ejus Naama Ammanitis: & regnavit Abiam filius ejus pro eo.

CAPUT XV.

Impio Abiæ regi Judæ ſuccedit pius filius Aſa, qui adverſus Baſan regem Iſrael præliatur, impetrato a Benadad rege Syriæ auxilio. Aſæ morienti ſuccedit filius Joſaphat: at Baaſa Nadab filium Jeroboam cum univerſa cognatione occidit, & pro eo regnat ſuper Iſrael viginti quatuor annis, impius poſt impium.

1 IGitur in octavo decimo anno regni Jerobeam filii Nabat, regnavit Abiam ſuper Judam.

2 Tribus annis regnavit in Jeruſalem: * nomen matris ejus Maacha filia Abeſſalom. * 2. Par. 13. 2.

3 Ambulavitque in omnibus peccatis patris ſui, quæ fecerat ante eum: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor David patris ejus.

4 Sed propter David dedit ei Dominus Deus ſuus lucernam in Jeruſalem, ut ſuſcitaret filium ejus poſt eum, & ſtatueret Jeruſalem:

5 Eo quod feciſſet David rectum in oculis Domini, & non declinaſſet ab omnibus, quæ præ-

13 Et planget eum omnis Iſrael, & ſepeliet: iſte enim ſolus inferetur de Jeroboam in ſepulchrum, quia inventus eſt ſuper eo ſermo bonus a Domino Deo Iſrael, in domo Jeroboam.

14 Conſtituit autem ſibi Dominus regem ſuper Iſrael, qui percutiet domum Jeroboam in hac die, & in hoc tempore:

15 Et percutiet Dominus Deus Iſrael, ſicut moveri ſolet arundo in aqua: & evellet Iſrael de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, & ventilabit eos trans Flumen: quia fecerunt ſibi lucos, ut irritarent Dominum.

16 Et tradet Dominus Iſrael propter peccata Jeroboam, qui peccavit, & peccare fecit Iſrael.

17 Surrexit itaque uxor Jeroboam, & abiit, & venit in Therſa: cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus eſt.

18 Et ſepelierunt eum. Et planxit eum omnis Iſrael juxta ſermonem Domini, quem locutus eſt in manu ſervi ſui Ahiæ Prophetæ.

19 Reliqua autem verborum Jeroboam, quomodo pugnaverit, & quomodo regnaverit, ecce ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael.

20 Dies autem, quibus regnavit Jeroboam, viginti duo anni ſunt: & dormivit cum patribus ſuis, regnavitque Nadab filius ejus pro eo.

* 2. Par. 12. 13. 21 * Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Juda. Quadraginta & unius anni erat Roboam, cum regnare cœpiſſet: decem & ſeptem annos regnavit in Jeruſalem civitate, quam elegit Dominus ut poneret nomen ſuum ibi, ex omnibus tribubus Iſrael. Nomen autem matris ejus Naama Ammanitis.

22 Et fecit Judas malum coram Domino, & irritaverunt eum ſuper omnibus, quæ fecerant patres eorum in peccatis ſuis, quæ peccaverunt.

23 Ædificaverunt enim & ipſi ſibi aras, & ſtatuas, & lucos ſuper omnem collem excelſum, & ſubter omnem arborem frondoſam:

24 Sed & effœminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abominationes gentium, quas attrivit Dominus ante faciem filiorum Iſrael.

25

25 In quinto autem anno regni Roboam, aſcendit Seſac Rex Ægypti in Jeruſalem,

26 Et tulit theſauros domus Domini, & theſauros regios, & univerſa diripuit: ſcuta quoque aurea, quæ fecerat Salomon:

27 * Pro quibus fecit rex Roboam ſcuta ærea, & tradidit ea in manum ducum ſcutariorum, & eorum qui excubabant ante oſtium domus regis. * Supra 10. 16.

28 Cumque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: & poſtea reportabant ad armamentarium ſcutariorum.

29 Reliqua autem ſermonum Roboam, & omnia quæ fecit, ecce ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda.

30 Fuitque bellum inter Roboam & Jeroboam cunctis diebus.

31 Dormivitque Roboam cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in civitate David: nomen autem matris ejus Naama Ammanitis: & regnavit Abiam filius ejus pro eo.

CAPUT XV.

Impio Abiæ regi Judæ ſuccedit pius filius Aſa, qui adverſus Baſan regem Iſrael præliatur, impetrato a Benadad rege Syriæ auxilio. Aſæ morienti ſuccedit filius Joſaphat: at Baaſa Nadab filium Jeroboam cum univerſa cognatione occidit, & pro eo regnat ſuper Iſrael viginti quatuor annis, impius poſt impium.

1 IGitur in octavo decimo anno regni Jerobeam filii Nabat, regnavit Abiam ſuper Judam.

2 Tribus annis regnavit in Jeruſalem: * nomen matris ejus Maacha filia Abeſſalom. * 2. Par. 13. 2.

3 Ambulavitque in omnibus peccatis patris ſui, quæ fecerat ante eum: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor David patris ejus.

4 Sed propter David dedit ei Dominus Deus ſuus lucernam in Jeruſalem, ut ſuſcitaret filium ejus poſt eum, & ſtatueret Jeruſalem:

5 Eo quod feciſſet David rectum in oculis Domini, & non declinaſſet ab omnibus, quæ præ-

ceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, * excepto sermone Uriæ Hethæi. * 2. Reg. 11. 14.

6 Attamen bellum fuit inter Roboam, & Jeroboam omni tempore vitæ ejus.

7 Reliqua autem sermonum Abiam, & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda? Fuitque * prælium inter Abiam & inter Jeroboam. * 2. Par. 13. 3.

8 Et dormivit Abiam cum patribus suis, & sepelierunt eum in civitate David: * regnavitque Asa filius ejus pro eo. * 2. Par. 14. 1.

9 In anno ergo vigesimo Jeroboam regis Israel regnavit Asa rex Juda.

10 Et quadraginta & uno anno regnavit in Jerusalem. Nomen matris ejus Maacha, filia Abessalom.

11 Et fecit Asa rectum ante conspectum Domini, sicut David pater ejus:

12 Et abstulit effœminatos de terra, purgavitque universas sordes idolorum, quæ fecerant patres ejus.

13 Insuper & Maacham matrem suam amovit, ne esset princeps in sacris Priapi, & in luco ejus, quem consecraverat: subvertitque specum ejus, & confregit simulacrum turpissimum, & combussit in Torrente Cedron:

14 Excelsa autem non abstulit. Verumtamen cor Asa perfectum erat cum Domino cunctis diebus suis:

15 Et intulit ea, quæ sanctificaverat pater suus, & voverat, in domum Domini, argentum & aurum, & vasa.

16 Bellum autem erat inter Asa, & Baasa regem Israel cunctis diebus eorum.

17 * Ascendit quoque Baasa rex Israel in Judam, & ædificavit Rama, ut non posset quispiam egredi vel ingredi de parte Asa regis Juda. * 2. Par. 17. 1.

18 Tollens itaque Asa omne argentum, & aurum, quod remanserat in thesauris domus Domini, & in thesauris domus regiæ, dedit illud in manus servorum suorum: & misit ad Benadad filium Tabremon filii Hezion, regem Syriæ, qui habitabat in Damasco, dicens:

19 Fœdus est inter me & te, & inter patrem meum, & patrem tuum: ideo misi tibi munera, argentum & aurum: & peto ut venias, & irritum facias fœdus, quod habes cum Baasa rege Israel, & recedat a me.

20 Acquiescens Benadad regi Asa, misit principes exercitus sui in civitates Israel, & percusserunt Ahion, & Dan, & Abel domum Maacha, & universam Cenneroth, omnem scilicet terram Nephthali.

21 Quod cum audisset Baasa, intermisit ædificare Rama, & reversus est in Thersa.

22 Rex autem Asa nuntium misit in omnem Judam, dicens: Nemo sit excusatus: & tulerunt lapides de Rama, & ligna ejus, quibus ædificaverat Baasa, & extruxit de eis rex Asa Gabaa Benjamin, & Maspha.

23 Reliqua autem omnium sermonum Asa, & universæ fortitudines ejus, & cuncta quæ fecit, & civitates, quas extruxit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda? Verumtamen in tempore senectutis suæ doluit pedes.

24 Et dormivit cum patribus suis, & sepultus est cum eis in civitate David patris sui. * Regnavitque Josaphat filius ejus pro eo. * 2. Par. 17. 1.

25 Nadab vero filius Jeroboam regnavit super Israel anno secundo Asa regis Juda: regnavitque super Israel duobus annis.

26 Et fecit quod malum est in conspectu Domini, & ambulavit in viis patris sui & in peccatis ejus, quibus peccare fecit Israel.

27 Insidiatus est autem ei Baasa filius Ahiæ de domo Issachar, & percussit eum in Gebbethon, quæ est urbs Philisthinorum: siquidem Nadab & omnis Israel obsidebant Gebbethon.

28 Interfecit ergo illum Baasa in anno tertio Asa regis Juda, & regnavit pro eo.

29 Cumque regnasset, * percussit omnem domum Jeroboam: non dimisit ne unam quidem animam de semine ejus, donec deleret eum, juxta verbum Domini, * quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiæ Silonitis, * Infra 21. 17. * Supra 14. 10.

30 Propter peccata Jeroboam, quæ peccaverat & quibus peccare fecerat Israel: & propter delictum, quo irritaverat Dominum Deum Israel.

31 Reliqua autem sermonum Nadab, & omnia quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

32 Fuitque bellum inter Asa, & Baasa regem Israel, cunctis diebus eorum.

33 Anno tertio Asa regis Juda, regnavit Baasa filius Ahiæ, super omnem Israel, in Thersa, viginti quatuor annis.

34 Et fecit malum coram Domino, ambulavitque in via Jeroboam, & in peccatis ejus, quibus peccare fecit Israel.

CAPUT XVI.

Jehu propheta prædicit regis Baasa & domus ipsius subversionem, cui mortuo succedit filius Ela, quem impius Zambri occidit, eoque regnum invadente, elegit Israel Amri, quo impio regnum obtinente, Zambri se cum domo regia succendit. Mortuo autem Amri succedit filius impiissimus Achab, qui Jezabel duxit uxorem, & ejus tempore reædificatur Jericho, sed non impune.

1 Factus est autem sermo Domini ad Jehu filium Hanani contra Baasa, dicens:

2 Pro eo quod exaltavi te de pulvere, & posui te ducem super populum meum Israel, tu autem ambulasti in via Jeroboam, & peccare feciſti populum meum Israel, ut me irritares in peccatis eorum,

3 Ecce, ego demetam posteriora Baasa, & posteriora domus ejus: & faciam domum tuam sicut domum Jeroboam filii Nabat.

*Supra 14. 11. 4 * Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, comedent eum canes: & qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres cœli.

*2. Par. 16. 1. 5 * Reliqua autem sermonum Baasa, & quæcumque fecit, & prælia ejus, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel?

6 Dormivit ergo Baasa cum patribus suis, sepultusque est in Thersa: & regnavit Ela filius ejus pro eo.

7 Cum

7 Cum autem in manu Jehu filii Hanani prophetæ verbum Domini factum esset contra Baasa, & contra domum ejus, & contra omne malum, quod fecerat coram Domino, ad irritandum eum in operibus manuum suarum, ut fieret sicut domus Jeroboam: ob hanc causam occidit eum, hoc est, Jehu filium Hanani, prophetam.

8 Anno vigesimo sexto Asa regis Juda, regnavit Ela filius Baasa super Israel in Thersa duobus annis.

9 Et rebellavit contra eum servus suus Zambri, dux mediæ partis equitum: erat autem Ela in Thersa bibens, & temulentus, in domo Arsa præfecti Thersa.

10 * Irruens ergo Zambri, percussit, & occidit eum anno vigesimo septimo Asa regis Juda, & regnavit pro eo. *4. Reg. 9. 31.

11 Cumque regnasset, & sedisset super solium ejus, percussit omnem domum Baasa, & non dereliquit ex ea mingentem ad parietem, & propinquos & amicos ejus.

12 Delevitque Zambri omnem domum Baasa, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Baasa in manu Jehu prophetæ,

13 Propter universa peccata Baasa, & peccata Ela filii ejus, qui peccaverunt, & peccare fecerunt Israel provocantes Dominum Deum Israel in vanitatibus suis.

14 Reliqua autem sermonum Ela, & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

15 Anno vigesimo septimo Asa regis Juda, regnavit Zambri septem diebus in Thersa: porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philisthinorum.

16 Cumque audisset rebellasse Zambri, & occidisse regem, fecit sibi regem omnis Israel Amri, qui erat princeps militiæ super Israel in die illa in castris.

17 Ascendit ergo Amri, & omnis Israel cum eo de Gebbethon, & obsidebant Thersa.

18 Videns autem Zambri quod expugnanda esset civitas, ingressus est palatium, & succendit se cum domo regia: & mortuus est.

19 In peccatis suis, quæ peccaverat faciens malum coram Domino, & ambulans in via Jeroboam, & in peccato ejus, quo fecit peccare Israel.

20 Reliqua autem sermonum Zambri, & infidiarum ejus, & tyrannidis, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

21 Tunc divisus est populus Israel in duas partes: media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth, ut constitueret eum regem: & media pars Amri:

22 Prævaluit autem populus, qui erat cum Amri, populo qui sequebatur Thebni filium Gineth: mortuusque est Thebni, & regnavit Amri.

23 Anno trigesimo primo Asa regis Juda regnavit Amri super Israel, duodecim annis: in Thersa regnavit sex annis.

24 Emitque montem Samariæ a Somer duobus talentis argenti, & ædificavit eum, & vocavit nomen civitatis, quam extruxerat, nomine Somer domini montis, Samariam.

25 Fecit autem Amri malum in conspectu Domini, & operatus est nequiter super omnes, qui fuerunt ante eum.

26 Ambulavitque in omni via Jeroboam filii Nabat, & in peccatis ejus quibus peccare fecerat Israel: ut irritaret Dominum Deum Israel in vanitatibus suis.

27 Reliqua autem sermonum Amri, & prælia ejus, quæ gessit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

28 Dormivitque Amri cum patribus suis, & sepultus est in Samaria: regnavitque Achab filius ejus pro eo.

29 Achab vero filius Amri regnavit super Israel anno trigesimo octavo Asa regis Juda. Et regnavit Achab filius Amri super Israel in Samaria viginti & duobus annis.

30 Et fecit Achab filius Amri malum in conspectu Domini super omnes, qui fuerunt ante eum.

31 Nec sufficit ei ut ambularet in peccatis Jeroboam filii Nabat: insuper duxit uxorem Jezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Et abiit, & servivit Baal, & adoravit eum.

32

32 Et posuit aram Baal in templo Baal, quod ædificaverat in Samaria,

33 Et plantavit lucum: & addidit Achab in opere suo, irritans Dominum Deum Israel super omnes reges Israel, qui fuerunt ante eum.

34 In diebus ejus ædificavit Hiel de Bethel, Jericho: in Abiram primitivo suo fundavit eam, & in Segub novissimo suo posuit portas ejus: juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Josue filii * Nun. * Jos. 6. 26.

CAPUT XVII.

Elias cœlum triennio claudit, primumque pascitur a corvis, deinde a muliere Sarephtana, cujus hydria farinæ & lecythus olei non minuuntur; filius autem ipsius oratione Eliæ resuscitatur.

1 ET dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israel, in cujus conspectu sto: si erit annis his ros & pluvia, nisi juxta oris mei verba. Eccli. 48. 1. Jac. 5. 17.

2 Et factum est verbum Domini ad eum, dicens:

3 Recede hinc, & vade contra Orientem, & absconde te in torrente Carith, qui est contra Jordanem.

4 Et ibi de torrente bibes: corvisque præcepi ut pascant te ibi.

5 Abiit ergo, & fecit juxta verbum Domini: cumque abiisset, sedit in torrente Carith, qui est contra Jordanem.

6 Corvi quoque deferebant ei panem & carnes mane, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat de torrente.

7 Post dies autem siccatus est torrens: non enim pluerat super terram.

8 Factus est ergo sermo Domini ad eum, dicens:

9 Surge, & vade in Sarephta Sidoniorum, & manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduæ ut pascat te.

10 * Surrexit, & abiit in Sarephta. Cumque veniisset ad portam civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, & vocavit eam, dixitque ei: Da mihi paululum aquæ in vase, ut bibam. * Infr. 4. 36.

11 Cumque illa pergeret ut afferret, clamavit

post tergum ejus, dicens: Affer mihi, obsecro, & buccellam panis in manu tua.

12 Quæ respondit: Vivit Dominus Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum pugillus capere potest farinæ in hydria, & paululum olei in lecytho: an colligo duo ligna, ut ingrediar & faciam illum mihi & filio meo, ut comedamus, & moriamur.

13 Ad quam Elias ait: Noli timere, sed vade, & fac sicut dixisti: verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum, & affer ad me: tibi autem & filio tuo facies postea.

14 Hæc autem dicit Dominus Deus Israel: Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei minuetur usque ad diem, in qua Dominus daturus est pluviam super faciem terræ.

15 Quæ abiit, & fecit juxta verbum Eliæ: & comedit ipse, & illa, & domus ejus: & ex illa die

16 Hydria farinæ non defecit, & lecythus olei non est imminutus, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Eliæ.

17 Factum est autem post hæc, ægrotavit filius mulieris matris-familias, & erat languor fortissimus, ita ut non remaneret in eo halitus.

18 Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi & tibi vir Dei? ingressus es ad me, ut rememorarentur iniquitates meæ, & interficeres filium meum?

19 Et ait ad eam Elias: Da mihi filium tuum. Tulitque eum de sinu ejus, & portavit in cœnaculum ubi ipse manebat, & posuit super lectulum suum.

20 Et clamavit ad Dominum, & dixit: Domine Deus meus, etiamne viduam, apud quam ego utcumque sustentor, afflixisti ut interficeres filium ejus?

21 Et expandit se, atque mensus est super puerum tribus vicibus, & clamavit ad Dominum, & ait: Domine Deus meus, revertatur obsecro anima pueri hujus in viscera ejus.

22 Et exaudivit Dominus vocem Eliæ: & reversa est anima pueri intra eum, & revixit.

23 Tulitque Elias puerum, & deposuit eum de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit matri suæ, & ait illi: En vivit filius tuus.

24 Dixitque mulier ad Eliam: Nunc, in isto cognovi quoniam vir Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum est.

CAPUT XVIII.

Increscente fame, Elias Abdiæ herbam pecoribus quærenti occurrit: cui ægre persuadet ut nuntiet Achab se adesse; qui occurrens Eliæ ab ipso corripitur: Dei zelo Elias 450 pseudoprophetas occidi jubet, dato de cœlo igne ad consummationem holocausti; & pluviam a Deo impetrat.

1 Post dies multos factum est verbum Domini ad Eliam, in anno tertio, dicens: Vade & ostende te Achab, ut dem pluviam super faciem terræ.

2 Ivit ergo Elias, ut ostenderet se Achab: erat autem fames vehemens in Samaria.

3 Vocavitque Achab Abdiam dispensatorem domus suæ: Abdias autem timebat Dominum valde.

4 Nam cum interficeret Jezabel prophetas Domini, tulit ille centum prophetas, & abscondit eos quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & pavit eos pane & aqua.

5 Dixit ergo Achab ad Abdiam: Vade in terram ad universos fontes aquarum, & in cunctas valles, si forte possimus invenire herbam, & salvare equos & mulos, & non penitus jumenta intereant.

6 Diviseruntque sibi regiones, ut circuirent eas: Achab ibat per viam unam, & Abdias per viam alteram seorsum.

7 Cumque esset Abdias in via, Elias occurrit ei: qui cum cognovisset eum, cecidit super faciem suam, & ait: Num tu es, domine mi, Elias?

8 Cui ille respondit: Ego. Vade, & dic domino tuo: Adest Elias.

9 Et ille, Quid peccavi, inquit, quoniam tradis me servum tuum in manu Achab, ut interficiat me?

10 Vivit Dominus Deus tuus, quia non est gens

aut regnum, quo non miserit dominus meus te requirens: & respondentibus cunctis: Non est hic: adjuravit regna singula & gentes, eo quod minime reperireris.

11 Et nunc tu dicis mihi: Vade, & dic domino tuo: Adest Elias.

12 Cumque recessero a te, Spiritus Domini asportabit te in locum, quem ego ignoro: & ingressus nuntiabo Achab, & non inveniens te, interficiet me: servus autem tuus timet Dominum ab infantia sua.

13 Numquid non indicatum est tibi domino meo, quid fecerim cum interficeret Jezabel prophetas Domini, quod absconderim de prophetis Domini centum viros, quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & paverim eos pane & aqua?

14 Et nunc tu dicis: Vade, & dic domino tuo: Adest Elias: ut interficiat me?

15 Et dixit Elias: Vivit Dominus exercituum, ante cujus vultum sto, quia hodie apparebo ei.

16 Abiit ergo Abdias in occursum Achab, & indicavit ei: venitque Achab in occursum Eliæ.

17 Et cum vidisset eum, ait: Tune es ille, qui conturbas Israel?

18 Et ille ait: Non ego turbavi Israel, sed tu, & domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, & secuti estis Baalim.

19 Verumtamen nunc mitte, & congrega ad me universum Israel in monte Carmeli, & prophetas Baal quadringentos quinquaginta, prophetasque lucorum quadringentos, qui comedunt de mensa Jezabel.

20 Misit Achab ad omnes filios Israel, & congregavit prophetas in monte Carmeli.

21 Accedens autem Elias ad omnem populum, ait: Usquequo claudicatis in duas partes? si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum.

22 Et ait rursus Elias ad populum: Ego remansi propheta Domini solus: prophetæ autem Baal quadringenti & quinquaginta viri sunt.

23 Dentur nobis duo boves, & illi eligant sibi bovem

bovem unum, & in frusta cædentes, ponant super ligna, ignem autem non supponant: & ego faciam bovem alterum, & imponam super ligna, ignem autem non supponam.

24 Invocate nomina deorum vestrorum, & ego invocabo nomen Domini mei: & Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait: Optima propositio.

25 Dixit ergo Elias prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum, & facite primi, quia vos plures estis, & invocate nomina deorum vestrorum, ignemque non supponatis.

26 Qui cum tulissent bovem, quem dederat eis, fecerunt: & invocabant nomen Baal de mane usque ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox, nec qui responderet: transiliebantque altare quod fecerant.

27 Cumque esset jam meridies, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce majore: Deus enim est, & forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur.

28 Clamabant ergo voce magna, & incidebant se juxta ritum suum cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine.

29 Postquam autem transiit meridies, & illis prophetantibus venerat tempus, quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat, nec attendebat orantes:

30 Dixit Elias omni populo: Venite ad me. Et accedente ad se populo curavit altare Domini, quod destructum fuerat.

31 Et tulit duodecim lapides juxta numerum tribuum filiorum Jacob, ad quem factus est sermo Domini, dicens: * Israel erit nomen tuum. * Gen. 32. 28.

32 Et ædificavit de lapidibus altare in nomine Domini: fecitque aquæductum, quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris.

33 Et composuit ligna: divisitque per membra bovem, & posuit super ligna.

34 Et ait: Impleta quatuor hydrias aqua, & fundite super holocaustum, & super ligna. Rursumque dixit: Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundo, ait: Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque tertio;

35 Et currebant aquæ circum altare, & fossa aquæductus repleta est.

36 Cumque jam tempus esset ut offerretur holocaustum, accedens Elias Propheta, ait: Domine Deus Abraham, & Isaac, & Israel, ostende hodie quia tu es Deus Israel, & ego servus tuus, & juxta præceptum tuum feci omnia verba hæc.

37 Exaudi me Domine, exaudi me: ut discat populus iste, quia tu es Dominus Deus, & tu convertisti cor eorum iterum.

38 Cecidit autem ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna, & lapides, pulverem quoque, & aquam, quæ erat in aquæductu lambens.

39 Quod cum vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam, & ait: Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus.

40 Dixitque Elias ad eos: Apprehendite prophetas Baal, & ne unus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent, duxit eos Elias ad Torrentem Cison, & interfecit eos ibi.

41 Et ait Elias ad Achab: Ascende, comede & bibe: quia sonus multæ pluviæ est.

42 Ascendit Achab ut comederet & biberet: Elias autem ascendit in verticem Carmeli, & pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua.

43 Et dixit ad puerum suum: Ascende, & prospice contra mare. Qui cum ascendisset, & contemplatus esset, ait: Non est quidquam. Et rursum ait illi: Revertere septem vicibus.

44 In septima autem vice, Ecce nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait: Ascende, & dic Achab: Junge currum tuum & descende, ne occupet te pluvia.

45 Cumque se verteret huc atque illuc, ecce cœli contenebrati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluvia grandis. Ascendens itaque Achab, abiit in Jezrahel:

46 Et manus Domini facta est super Eliam, accinctisque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Jezrahel.

CAPUT XIX.

Elias fugiens Jezabel in deserto, a somno excitatus, panem divinitus missum edit, aquamque bibit, & ita ad montem Horeb pervenit; ibique in spelunca quærens se solum Domini prophetam relictum, audit septem millia esse relicta: mittiturque ad ungendum Hazael in regem Syriæ, & Jehu in regem Israel, & Eliseum in prophetam.

1 NUntiavit autem Achab Jezabel omnia quæ fecerat Elias, & quo modo occidisset universos prophetas gladio.

2 Misitque Jezabel nuntium ad Eliam, dicens: Hæc mihi faciant dii, & hæc addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis.

3 Timuit ergo Elias, & surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas: venitque in Bersabee Juda, & dimisit ibi puerum suum.

4 Et perrexit in desertum, viam unius diei. Cumque veniisset, & sederet subter unam juniperum, petivit animæ suæ ut moreretur, & ait: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: neque enim melior sum, quam patres mei.

5 Projecitque se, & obdormivit in umbra juniperi: & ecce Angelus Domini tetigit eum, & dixit illi: Surge, & comede.

6 Respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis, & vas aquæ: comedit ergo, & bibit, & rursum obdormivit.

7 Reversusque est Angelus Domini secundo, & tetigit eum, dixitque illi: Surge, comede: grandis enim tibi restat via.

8 Qui cum surrexisset, comedit & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus & quadraginta noctibus, usque ad montem Dei Horeb.

9 Cumque veniisset illuc, mansit in spelunca: & ecce sermo Domini ad eum, dixitque illi: Quid hic agis Elia?

10 At ille respondit: Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filii Israel: altaria tua destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam, ut auferant eam.

11 Et ait ei: Egredere, & sta in monte coram Do-

Domino : & ecce Dominus transit , & spiritus grandis & fortis subvertens montes , & conterens petras ante Dominum : non in spiritu Dominus. Et post spiritum commotio : non in commotione Dominus.

12 Et post commotionem ignis : non in igne Dominus. Et post ignem sibilus auræ tenuis.

13 Quod cum audisset Elias, operuit vultum suum pallio , & egressus stetit in ostio speluncæ , & ecce vox ad eum dicens : Quid hic agis Elia? Et ille respondit:

14 Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum , * quia dereliquerunt pactum tuum filii Israel : altaria tua destruxerunt , prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam ut auferant eam.

* Rom. 11. 3.

15 Et ait Dominus ad eum: Vade, & revertere in viam tuam per desertum in Damascum: cumque perveneris illuc, unges Hazael regem super Syriam,

16 * Et Jehu filium Namsi unges regem super Israel: Eliseum autem filium Saphat, qui est de Abelmehula , unges prophetam pro te.

* 4. Reg. 9. 1.

17 Et erit, quicumque fugerit gladium Hazael, occidet eum Jehu: & quicumque fugerit gladium Jehu , interficiet eum Eliseus.

18 * Et derelinquam mihi in Israel septem millia virorum , quorum genua non sunt incurvata ante Baal , & omne os, quod non adoravit eum osculans manus.

* Rom. 11. 4.

19 Profectus ergo inde Elias, reperit Eliseum filium Saphat , arantem in duodecim jugis boum, & ipse in duodecim jugis boum arantibus unus erat : cumque veniisset Elias ad eum , misit pallium suum super illum.

20 Qui statim relictis bobus cucurrit post Eliam, & ait : Osculer, oro, patrem meum , & matrem meam , & sic sequar te. Dixitque ei : Vade, & revertere : quod enim meum erat , feci tibi.

21 Reversus autem ab eo , tulit par boum , & mactavit illud, & in aratro boum coxit carnes, & dedit populo , & comederunt: consurgensque abiit, & secutus est Eliam, & ministrabat ei.

CA-

CAPUT XX.

Syri Samariam obsidentes cæduntur a pueris principum provinciarum , rursumque anno altero in campestribus cæduntur : rex autem Achab a propheta reprehenditur, quod fœdus cum Benadad rege Syriæ inierit , illumque vivum dimiserit.

1 POrro Benadad rex Syriæ , congregavit omnem exercitum suum , & triginta duos reges secum , & equos , & currus : & ascendens pugnabat contra Samariam , & obsidebat eam.

2 Mittensque nuntios ad Achab regem Israel in civitatem,

3 Ait: Hæc dicit Benadad: Argentum tuum, & aurum tuum meum est: uxores tuæ, & filii tui optimi, mei sunt.

4 Responditque rex Israel: Juxta verbum tuum, domine mi rex, tuus sum ego , & omnia mea.

5 Revertentesque nuntii, dixerunt: Hæc dicit Benadad , qui misit nos ad te : Argentum tuum, & aurum tuum , & uxores tuas , & filios tuos dabis mihi.

6 Cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te, & scrutabuntur domum tuam , & domum servorum tuorum : & omne , quod eis placuerit, ponent in manibus suis , & auferent.

7 Vocavit autem rex Israel omnes senióres terræ , & ait : Animadvertite , & videte, quoniam insidietur nobis. Misit enim ad me pro uxoribus meis, & filiis, & pro argento & auro : & non abnui.

8 Dixeruntque omnes majores natu , & universus populus ad eum : Non audias, neque acquiescas illi.

9 Respondit itaque nuntiis Benadad : Dicite domino meo regi : Omnia propter quæ misisti ad me servum tuum in initio , faciam: hanc autem rem facere non possum. Reversique nuntii retulerunt ei. Qui remisit, & ait: Hæc faciant mihi dii, & hæc addant, si sufficerit pulvis Samariæ pugillis omnis populi , qui sequitur me.

10

11 Et respondens rex Israel, ait: Dicite ei : Ne glorietur accinctus æque ut discinctus.

12

12 Factum est autem, cum audisset Benadad verbum istud, bibebat ipse & reges in umbraculis, & ait servis suis: Circumdate civitatem. Et circumdederunt eam.

13 Et ecce propheta unus accedens ad Achab regem Israel, ait ei: Hæc dicit Dominus: Certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam? ecce, ego tradam eam in manu tua hodie: ut scias, quia ego sum Dominus.

14 Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei: Hæc dicit Dominus: Per pedissequos principum provinciarum. Et ait: Quis incipiet prœliari? Et ille dixit: Tu.

15 Recensuit ergo pueros principum provinciarum, & reperit numerum ducentorum triginta duorum: & recensuit post eos populum, omnes filios Israel, septem millia:

16 Et egressi sunt meridie. Benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo, & reges triginta duo cum eo, qui ad auxilium ejus venerant.

17 Egressi sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte. Misit itaque Benadad. Qui nuntiaverunt ei, dicentes: Viri egressi sunt de Samaria.

18 Et ille ait: Sive pro pace veniunt, apprehendite eos vivos: sive ut prœlientur, vivos eos capite.

19 Egressi sunt ergo pueri principum provinciarum, ac reliquus exercitus sequebatur.

20 Et percussit unusquisque virum, qui contra se veniebat: fugeruntque Syri, & persecutus est eos Israel. Fugit quoque Benadad rex Syriæ in equo cum equitibus suis.

21 Necnon egressus rex Israel percussit equos & currus, & percussit Syriam plaga magna.

22 (Accedens autem propheta ad regem Israel, dixit ei: Vade & confortare, & scito, & vide quid facias: sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te.)

23 Servi vero regis Syriæ dixerunt ei: Dii montium sunt dii eorum, ideo superaverunt nos: sed melius est ut pugnemus contra eos in campestribus, & obtinebimus eos.

24 Tu ergo verbum hoc fac: Amove reges singulos ab exercitu tuo, & pone principes pro eis:

25 Et instaura numerum militum, qui ceciderunt de tuis, & equos secundum equos pristinos, & currus secundum currus, quos ante habuisti: & pugnabimus contra eos in campestribus, & videbis quod obtinebimus eos. Credidit consilio eorum, & fecit ita.

26 Igitur postquam annus transierat, recensuit Benadad Syros, & ascendit in Aphec ut pugnaret contra Israel.

27 Porro filii Israel recensiti sunt, & acceptis cibariis profecti ex adverso castraque metati sunt contra eos, quasi duo parvi greges caprarum: Syri autem repleverunt terram.

28 (Et accedens unus vir Dei, dixit ad regem Israel: Hæc dicit Dominus: Quia dixerunt Syri: Deus montium est Dominus, & non est Deus vallium: dabo omnem multitudinem hanc grandem in manu tua, & scietis quia ego sum Dominus.)

29 Dirigebantque septem diebus ex adverso hi, atque illi acies, septima autem die commissum est bellum: percusseruntque filii Israel de Syris centum millia peditum in die una.

30 Fugerunt autem qui remanserant in Aphec, in civitatem: & cecidit murus super viginti septem millia hominum, qui remanserant. Porro Benadad fugiens ingressus est civitatem, in cubiculum quod erat intra cubiculum.

31 Dixeruntque ei servi sui: Ecce, audivimus quod reges domus Israel clementes sint: ponamus itaque saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus nostris, & egrediamur ad regem Israel: forsitan salvabit animas nostras.

32 Accinxerunt saccis lumbos suos, & posuerunt funiculos in capitibus suis, veneruntque ad regem Israel, & dixerunt ei: Servus tuus Benadad dicit: Vivat, oro te, anima mea. Et ille ait: Si adhuc vivit, frater meus est.

33 Quod acceperunt viri pro omine, & festinantes rapuerunt verbum ex ore ejus, atque dixerunt: Frater tuus Benadad. Et dixit eis: Ite,

& adducite eum ad me. Egressus est ergo ad eum Benadad, & levavit eum in currum suum.

34 Qui dixit ei: Civitates, quas tulit pater meus a patre tuo, reddam: & plateas fac tibi in Damasco, sicut fecit pater meus in Samaria, & ego fœderatus recedam a te. Pepigit ergo fœdus, & dimisit eum.

35 Tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone Domini: Percute me. At ille noluit percutere.

36 Cui ait: Quia noluisti audire vocem Domini, ecce recedes a me, & percutiet te leo. Cumque paululum recessisset ab eo, invenit eum leo, atque percussit.

37 Sed & alterum inveniens virum, dixit ad eum: Percute me. Qui percussit eum, & vulneravit.

38 Abiit ergo propheta, & occurrit regi in via, & mutavit aspersione pulveris os & oculos suos.

39 Cumque rex transisset, clamavit ad regem, & ait: Servus tuus egressus est ad prœliandum cominus: cumque fugisset vir unus, adduxit eum quidam ad me, & ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima ejus, aut talentum argenti appendes.

40 Dum autem ego turbatus huc illucque me verterem, subito non comparuit. Et ait rex Israel ad eum: Hoc est judicium tuum, quod ipse decrevisti.

41 At ille statim abstersit pulverem de facie sua, & cognovit eum rex Israel, quod esset de prophetis.

* Infra c. 22. 35. 42 Qui ait ad eum: Hæc dicit Dominus: * Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima ejus, & populus tuus pro populo ejus.

43 Reversus est igitur rex Israel in domum suam, audire contemnens, & furibundus venit in Samariam.

CAPUT XXI.

Naboth ob negatam regi Achab vineam a falsis testibus jussu Jezabel accusatus lapidatur: quo facto,

facto, ipsi Achab ad occupandam vineam properanti Elias plurima comminatur mala, quæ tamen Achab se humiliando evadit.

1 Post verba autem hæc, tempore illo vinea erat Naboth Jezrahelitæ, qui erat in Jezrahel, juxta palatium Achab regis Samariæ.

2 Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina est, & prope domum meam, daboque tibi pro ea vineam meliorem: aut si commodius tibi putas, argenti pretium, quanto digna est.

3 Cui respondit Naboth: Propitius sit mihi Dominus, ne dem hæreditatem patrum meorum tibi.

4 Venit ergo Achab in domum suam indignans, & frendens super verbo, quod locutus fuerat ad eum Naboth Jezrahelites, dicens: Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum. Et projiciens se in lectulum suum, avertit faciem suam ad parietem, & non comedit panem.

5 Ingressa est autem ad eum Jezabel uxor sua, dixitque ei: Quid est hoc, unde anima tua contristata est? & quare non comedis panem?

6 Qui respondit ei: Locutus sum Naboth Jezrahelitæ, & dixi ei: Da mihi vineam tuam, accepta pecunia: aut, si tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi vineam meam.

7 Dixit ergo ad eum Jezabel uxor ejus: Grandis auctoritatis es, & bene regis regnum Israel. Surge, & comede panem, & æquo animo esto, ego dabo tibi vineam Naboth Jezrahelitæ.

8 Scripsit itaque litteras ex nomine Achab, & signavit eas annulo ejus, & misit ad majores natu, & optimates, qui erant in civitate ejus, & habitabant cum Naboth.

9 Litterarum autem hæc erat sententia: Prædicate jejunium, & sedere facite Naboth inter primos populi,

10 Et submittite duos viros filios Belial contra eum, & falsum testimonium dicant: Benedixit Deum & regem: & educite eum, & lapidate, sicque moriatur.

11 Fecerunt ergo cives ejus majores natu & optimates, qui habitabant cum eo in urbe, ſicut præceperat eis Jezabel, & ſicut ſcriptum erat in litteris quas miſerat ad eos;

12 Prædicaverunt jejunium, & ſedete fecerunt Naboth inter primos populi.

13 Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt eos ſedere contra eum: at illi, ſcilicet ut viri diabolici, dixerunt contra eum teſtimonium coram multitudine: Benedixit Naboth Deum & regem: quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, & lapidibus interfecerunt.

14 Miſeruntque ad Jezabel, dicentes: Lapidatus eſt Naboth, & mortuus eſt.

15 Factum eſt autem, cum audiſſet Jezabel lapidatum Naboth, & mortuum, locuta eſt ad Achab: Surge, & poſſide vineam Naboth Jezrahelitæ, qui noluit tibi acquieſcere, & dare eam accepta pecunia: non enim vivit Naboth, ſed mortuus eſt.

16 Quod cum audiſſet Achab, mortuum videlicet Naboth, ſurrexit, & deſcendebat in vineam Naboth Jezrahelitæ, ut poſſideret eam.

17 Factus eſt igitur ſermo Domini ad Eliam Thesbithen, dicens:

18 Surge, & deſcende in occurſum Achab regis Iſrael, qui eſt in Samaria: ecce ad vineam Naboth deſcendit, ut poſſideat eam.

19 Et loqueris ad eum, dicens: Hæc dicit Dominus: Occidiſti, inſuper & poſſediſti. Et poſt hæc addes: Hæc dicit Dominus: * In loco hoc, in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth, lambent quoque ſanguinem tuum. * Infra 22. 38.

20 Et ait Achab ad Eliam: Num inveniſti me inimicum tibi? Qui dixit: Inveni, eo quod venundatus ſis, ut faceres malum in conſpectu Domini.

21 * Ecce ego inducam ſuper te malum, & demetam poſteriora tua, & interficiam de Achab mingentem ad parietem, & clauſum & ultimum in Iſrael. * 4. Reg. 9. 8.

22 Et dabo domum tuam ſicut * domum Jeroboam filii Nabat, & ſicut domum * Baaſa filii Ahia: * Supra 15. 29. * Supra 16. 3.

Ahia: quia egiſti, ut me ad iracundiam provocares, & peccare feciſti Iſrael.

23 * Sed & de Jezabel locutus eſt Dominus, dicens: Canes comedent Jezabel in agro Jezrahel. * 4. Reg. 9. 36.

24 Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes: ſi autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres cæli.

25 Igitur non fuit alter talis ſicut Achab, qui venundatus eſt ut faceret malum in conſpectu Domini: concitavit enim eum Jezabel uxor ſua.

26 Et abominabilis factus eſt, in tantum, ut ſequeretur idola, quæ fecerant Amorrhæi, quos conſumpſit Dominus a facie filiorum Iſrael.

27 Itaque cum audiſſet Achab ſermones iſtos, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, jejunavitque & dormivit in ſacco, & ambulavit demiſſo capite.

28 Et factus eſt ſermo Domini ad Eliam Thesbithen, dicens:

29 Nonne vidiſti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus eſt mei cauſa, non inducam malum in diebus ejus, ſed * in diebus filii ſui inferam malum domui ejus. * 4. Reg. 9. 26.

CAPUT XXII.

Achab & Joſaphat reges, pſeudoprophetarum vaticinio decepti, ad pugnam procedunt adverſus Syros pro Ramoth Galaad, ac vincuntur, occiſo Achab, qui Michæam vera prophetantem carcere incluſerat: impio Achab ſuccedit filius impius Ochozias: pio autem Joſaphat ſuccedit impius filius Joram.

1 TRanſierunt igitur tres anni abſque bello inter Syriam & Iſrael. 2. Par. 18. 1.

2 In anno autem tertio, deſcendit Joſaphat rex Juda ad regem Iſrael.

3 (Dixitque rex Iſrael ad ſervos ſuos: Ignoratis quod noſtra ſit Ramoth Galaad, & negligimus tollere eam de manu regis Syriæ?)

4 Et ait ad Joſaphat: Venieſne mecum ad præliandum in Ramoth Galaad?

5 Dixitque Joſaphat ad regem Iſrael: ſicut ego ſum, ita & tu: populus meus, & populus tuus

unum sunt: & equites mei, equites tui. Dixitque Josaphat ad regem Israel: Quære, oro te, hodie sermonem Domini.

6 Congregavit ergo rex Israel prophetas, quadringentos circiter viros, & ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, & dabit eam Dominus in manu regis.

7 Dixit autem Josaphat: Non est hic propheta Domini quispiam, ut interrogemus per eum?

8 Et ait rex Israel ad Josaphat: Remansit vir unus, per quem possumus interrogare Dominum; sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum, Michæas filius Jemla. Cui Josaphat ait: Ne loquaris ita rex.

9 Vocavit ergo rex Israel eunuchum quemdam, & dixit ei: Festina adducere Michæam, filium Jemla.

10 Rex autem Israel, & Josaphat rex Juda sedebant unusquisque in solio suo, vestiti cultu regio, in area juxta ostium portæ Samariæ, & universi prophetæ prophetabant in conspectu eorum.

11 Fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, & ait: Hæc dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec deleas eam.

12 Omnesque prophetæ similiter prophetabant, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, & vade prospere, & tradet Dominus in manus regis.

13 Nuntius vero, qui ierat ut vocaret Michæam, locutus est ad eum, dicens: Ecce sermones prophetarum ore uno regi bona prædicant: sit ergo sermo tuus similis eorum, & loquere bona.

14 Cui Michæas ait: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Dominus, hoc loquar.

15 Venit itaque ad regem, & ait illi rex: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad præliandum, an cessare? Cui ille respondit: Ascende, & vade prospere, & tradet eam Dominus in manus regis.

16 Dixit autem rex ad eum: Iterum atque iterum adjuro te, ut non loquaris mihi nisi quod verum est, in nomine Domini.

17 Et ille ait: Vidi cunctum Israel dispersum in montibus, quasi oves non habentes pastorem, & ait Dominus: Non habent isti Dominum; revertatur unusquisque in domum suam in pace.

18 (Dixit ergo rex Israel ad Josaphat: Numquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, sed semper malum?)

19 Ille vero addens, ait: Propterea audi sermonem Domini: Vidi Dominum sedentem super solium suum, & omnem exercitum cæli assistentem ei a dextris & a sinistris:

20 Et ait Dominus: Quis decipiet Achab regem Israel, ut ascendat, & cadat in Ramoth Galaad? Et dixit unus verba hujuscemodi, & alius aliter.

21 Egressus est autem spiritus, & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo?

22 Et ille ait: Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Et dixit Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita.

23 Nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt, & Dominus locutus est contra te malum.

24 Accessit autem Sedecias filius Chanaana, & percussit Michæam in maxillam, & dixit: Mene ergo dimisit spiritus Domini, & locutus est tibi?

25 Et ait Michæas: Visurus es in die illa, quando ingredieris cubiculum, intra cubiculum ut abscondaris.

26 Et ait rex Israel: Tollite Michæam, & manceat apud Amon principem civitatis, & apud Joas filium Amelech,

27 Et dicite eis: Hæc dicit rex: Mittite virum istum in carcerem, & sustentate eum pane tribulationis, & aqua angustiæ, donec revertar in pace.

28 Dixitque Michæas: Si reversus fueris in pace, non est locutus in me Dominus. Et ait: Audite populi omnes.

29 Ascendit itaque rex Israel, & Josaphat rex Juda in Ramoth Galaad.

30 Dixit itaque rex Israel ad Josaphat: Sume arma, & ingredere prælium, & induere vestibus tuis. Porro rex Israel mutavit habitum suum, & ingressus est bellum.

31 Rex autem Syriæ præceperat principibus curruum triginta duobus, dicens: Non pugnabitis contra minorem, & majorem quempiam, nisi contra regem Israel solum.

32 Cum ergo vidissent principes curruum Josaphat, suspicati sunt quod ipse esset rex Israel, & impetu facto pugnabant contra eum: & exclamavit Josaphat.

33 Intellexeruntque principes curruum quod non esset rex Israel, & cessaverunt ab eo.

34 Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum sagittam dirigens, & casu percussit regem Israel inter pulmonem & stomachum. At ille dixit aurigæ suo: Verte manum tuam, & ejice me de exercitu, quia graviter vulneratus sum.

35 Commissum est ergo prælium in die illa, & rex Israel stabat in curru suo contra Syros, & mortuus est vespere: fluebat autem sanguis plagæ in sinum currus,

36 Et præco insonuit in universo exercitu antequam sol occumberet, dicens: Unusquisque revertatur in civitatem, & in terram suam.

37 Mortuus est autem rex, & perlatus est in Samariam: sepelieruntque regem in Samaria,

38 Et * laverunt currum ejus in piscina Samariæ, & linxerunt canes sanguinem ejus, & habenas laverunt, juxta verbum Domini quod locutus fuerat.

* Supra 21. 19.

39 Reliqua autem sermonum Achab, & universa quæ fecit, & domus eburnea, quam ædificavit, cunctarumque urbium, quas extruxit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

40 Dormivit ergo Achab cum patribus suis, & regnavit Ochozias filius ejus pro eo.

41 Josaphat vero filius Asa regnare cœperat super Judam anno quarto Achab regis Israel.

42

42 Triginta quinque annorum erat cum regnare cœpisset, & viginti quinque annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Azuba filia Salai.

43 Et ambulavit in omni via Asa patris sui, & non declinavit ex ea: fecitque quod rectum erat in conspectu Domini.

44 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus sacrificabat, & adolebat incensum in excelsis.

45 Pacemque habuit Josaphat cum rege Israel.

46 Reliqua autem verborum Josaphat, & opera ejus, quæ gessit, & prælia, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

47 Sed & reliquias effœminatorum, qui remanserant in diebus Asa patris ejus, abstulit de terra.

48 Nec erat tunc rex constitutus in Edom.

49 Rex vero Josaphat fecerat classes in mari, quæ navigarent in Ophir propter aurum: & ire non potuerunt, quia confractæ sunt in Asiongaber.

50 Tunc ait Ochozias filius Achab ad Josaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit Josaphat.

51 Dormivitque Josaphat cum patribus suis, & sepultus est cum eis in Civitate David patris sui: regnavitque Joram filius ejus pro eo.

52 Ochozias autem filius Achab regnare cœperat super Israel in Samaria, anno septimodecimo Josaphat regis Juda, regnavitque super Israël duobus annis.

53 Et fecit malum in conspectu Domini, & ambulavit in via patris sui & matris suæ, & in via Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

54 Servivit quoque Baal, & adoravit eum, & irritavit Dominum Deum Israel, juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

LIBER REGUM
QUARTUS,
SECUNDUM HEBRÆOS
MELACHIM SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

Ochozias rex Israel super ægritudine sua Beelzebub consulere volens ab Elia increpatur, ac morituras prædicitur: duos quinquagenarios principes ad Eliam missos ignis cœlestis devorat cum ipsorum militibus, tertio principe sua modestia servato, cum quo Elias ad Ochoziam descendit: cui mortuo succedit frater Joram.

1 PRævaricatus est autem Moab in Israel, postquam mortuus est Achab.

2 Cecidítque Ochozias per cancellos cœnaculi sui, quod habebat in Samaria, & ægrotavit: misítque nuntios, dicens ad eos: Ite, consulite Beelzebub deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac.

3 Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens: Surge, & ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ, & dices ad eos: Numquid non est Deus in Israel, ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron?

4 Quam ob rem hæc dicit Dominus: De lectulo, super quem ascendisti, non descendes: sed morte morieris. Et abiit Elias.

5 Reversíque sunt nuntii ad Ochoziam. Qui dixit eis: Quare reversi estis?

6 At illi respónderunt ei: Vir occurrit nobis, & dixit ad nos: Ite & revertimini ad regem, qui misit vos, & dicetis ei: Hæc dicit Dominus: Numquid, quia non erat Deus in Israel, mittis, ut consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcirco de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.

7 Qui dixit eis: Cujus figuræ & habitus est vir

vir ille, qui occurrit vobis, & locutus est verba hæc?

8 At illi dixerunt: Vir pilosus, & zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Thesbites est.

9 Misítque ad eum quinquagenarium principem, & quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum, sedentique in vertice montis, ait: Homo Dei, rex præcepit ut descendas.

10 Respondensque Elias, dixit quinquagenario: Si homo Dei sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cœlo, & devoravit eum, & quinquaginta qui erant cum eo.

11 Rursumque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei, hæc dicit rex: Festina, descende.

12 Respondens Elias ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cœlo, & devoravit illum, & quinquaginta ejus.

13 Iterum misit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset, curvavit genua contra Eliam, & precatus est eum, & ait: Homo Dei, noli despicere animam meam, & animas servorum tuorum qui mecum sunt.

14 Ecce descendit ignis de cœlo, & devoravit duos principes quinquagenarios primos, & quinquagenos, qui cum eis erant: sed nunc obsecro, ut misereatis animæ meæ.

15 Locutus est autem Angelus Domini ad Eliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas. Surrexit igitur, & descendit cum eo ad regem,

16 Et locutus est ei: Hæc dicit Dominus: Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.

17 Mortuus est ergo juxta sermonem Domini, quem locutus est Elias, & regnavit Joram frater ejus pro eo, anno secundo Joram filii Josaphat regis Judæ: non enim habebat filium. 18

18 Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel.

CAPUT II.

Eliseus individuus Eliæ comes, Jordanem, aquæ Eliæ pallio divisa, cum illo transit; Elia autem in cœlum igneo curru rapto, duplicem ejus spiritum accipit, ac pallio Eliæ rursum Jordanis aquas dividit, ac per siccum transit. Elias quæsitus non invenitur: aquæ Jericho ac terræ sterilitas immisso per Eliseum sale sanantur: puerique Eliseum irridentes ab ursis lacerantur.

1 FActum est autem, cum levare vellet Dominus Eliam per turbinem in cœlum, ibant Elias & Eliseus de Galgalis.

2 Dixitque Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me usque in Bethel. Cui ait Eliseus: Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque descendissent Bethel,

3 Egressi sunt filii prophetarum, qui erant in Bethel, ad Eliseum, & dixerunt ei: Numquid nosti, quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te? Qui respondit: Et ego novi: silete.

4 Dixit autem Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me in Jericho. Et ille ait: Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque venissent Jericho,

5 Accesserunt filii prophetarum, qui erant in Jericho, ad Eliseum, & dixerunt ei: Numquid nosti quia Dominus hodie, tollet dominum tuum a te? Et ait: Etego novi: silete.

6 Dixit autem ei Elias: Sede hic, quia Dominus misit me usque ad Jordanem. Qui ait: Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter.

7 Et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt eos, qui & steterunt contra longe: illi autem ambo stabant super Jordanem.

8 Tulitque Elias pallium suum, & involvit illud, & percussit aquas, quæ divisæ sunt in utramque partem, & transierunt ambo per siccum.

9 Cumque transissent, Elias dixit ad Eliseum:

Postu-

Postula quod vis, ut faciam tibi, antequam tollar a te. Dixitque Eliseus: Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus.

10 Qui respondit: Rem difficilem postulasti: attamen si videris me, quando tollar a te, erit tibi, quod petisti: si autem non videris, non erit.

11 Cumque pergerent, & incedentes sermocinarentur, ecce currus igneus, & equi ignei diviserunt utrumque: & * ascendit Elias per turbinem in cœlum,

12 Eliseus autem videbat, & clamabat: Pater mi, pater mi, currus Israel, & auriga ejus. Et non vidit eum amplius: apprehenditque vestimenta sua, & scidit illa in duas partes.

13 Et levavit pallium Eliæ, quod ceciderat ei: reversusque stetit super ripam Jordanis,

14 Et pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas, & non sunt divisæ. Et dixit: Ubi est Deus Eliæ etiam nunc? percussitque aquas, & divisæ sunt huc, atque illuc, & transiit Eliseus.

15 Videntes autem filii prophetarum, qui erant in Jericho e contra, dixerunt: Requievit spiritus Eliæ super Eliseum. Et venientes in occursum ejus, adoraverunt eum proni in terram,

16 Dixeruntque illi: Ecce, cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes, possunt ire, & quærere dominum tuum, ne forte tulerit eum Spiritus Domini, & projecerit eum in unum montium, aut in unam vallium. Qui ait: Nolite mittere.

17 Coegeruntque eum, donec acquiesceret, & diceret, Mittite. Et miserunt quinquaginta viros: qui cum quæsissent tribus diebus, non invenerunt.

18 Et reversi sunt ad eum: at ille habitabat in Jericho, & dixiteis: Numquid non dixi vobis: Nolite mittere?

19 Dixerunt quoque viri civitatis ad Eliseum: Ecce habitatio civitatis hujus optima est, sicut tu ipse, domine, perspicis: sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis.

20 At ille ait: Afferte mihi vas novum, & mittite in illud sal. Quod cum attulissent,

21 Egressus ad fontem aquarum, misit in illum

sal,

* 4. Reg. 48. 13. 1. Mach. 2. 58.

sal, & ait: Hæc dicit Dominus: Sanavi aquas has, & non erit ultra in eis mors, neque sterilitas.

22 Sanatæ sunt ergo aquæ usque in diem hanc, juxta verbum Elisei, quod locutus est.

23 Ascendit autem inde in Bethel: cumque ascenderet per viam, pueri parvi egressi sunt de civitate, & illudebant ei, dicentes: Ascende calve, ascende calve.

24 Qui cum respexisset, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini: egressique sunt duo ursi de saltu, & laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros.

25 Abiit autem inde in montem Carmeli, & inde reversus est in Samariam.

CAPUT III.

Ob prævaricatum a rege Moab fœdus, quod cum rege Israel habebat, ascendunt adversus illum rex Israel, rex Juda, & rex Edom: quibus siti pene enectis Dominus per Eliseum aquam sine pluvia promittit; & victoriam de rege Moab, qui suo primogenito immolato urbis excidium arcet.

1 JOram vero filius Achab regnavit super Israel in Samaria anno decimo octavo Josaphat regis Judæ. Regnavitque duodecim annis.

2 Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater; tulit enim statuas Baal, quas fecerat pater ejus.

3 Verumtamen in peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, nec recessit ab eis.

4 Porro Mesa rex Moab, nutriebat pecora multa, & solvebat regi Israel centum millia agnorum, & centum millia arietum cum velleribus suis.

5 Cumque mortuus fuisset Achab, prævaricatus est fœdus, quod habebat cum rege Israel.

6 Egressus est igitur rex Joram in die illa de Samaria, & recensuit universum Israel.

7 Misitque ad Josaphat regem Juda, dicens: Rex Moab recessit a me, veni mecum contra eum ad prælium. Qui respondit: Ascendam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus: & equi mei, equi tui.

8 Di-

8 Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum Idumææ.

9 Perrexerunt igitur rex Israel, & rex Juda, & rex Edom, & circuierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui, & jumentis, quæ sequebantur eos.

10 Dixitque rex Israel: Heu, heu, heu, congregavit nos Dominus tres reges, ut traderet in manus Moab.

11 Et ait Josaphat: Estne hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum per eum? Et respondit unus de servis regis Israel: Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliæ.

12 Et ait Josaphat: Est apud eum sermo Domini. Descenditque ad eum rex Israel, & Josaphat rex Juda, & rex Edom.

13 Dixit autem Eliseus ad regem Israel: Quid mihi & tibi est? vade ad prophetas patris tui, & matris tuæ. Et ait illi rex Israel: Quare congregavit Dominus tres reges hos, ut traderet eos in manus Moab?

14 Dixitque ad eum Eliseus: Vivit Dominus exercituum, in cujus conspectu sto, quod si non vultum Josaphat regis Judæ erubescerem, non attendissem quidem te, nec respexissem.

15 Nunc autem adducite mihi psaltem. Cumque caneret psaltes, facta est super eum manus Domini, & ait:

16 Hæc dicit Dominus: Facite alveum torrentis hujus fossas, & fossas.

17 Hæc enim dicit Dominus: Non videbitis ventum, neque pluviam: & alveus iste replebitur aquis, & bibetis vos, & familiæ vestræ, & jumenta vestra.

18 Parumque est hoc in conspectu Domini: insuper tradet etiam Moab in manus vestras.

19 Et percutietis omnem civitatem munitam, & omnem urbem electam, & universum lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum egregium operietis lapidibus.

20 Factum est igitur mane, quando sacrificium offer-

offerri solet, & ecce, aquæ veniebant per viam Edom, & repleta est terra aquis.

21 Universi autem Moabitæ audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos, convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper, & steterunt in terminis.

22 Primoque mane surgentes, & orto jam sole ex adverso aquarum, viderunt Moabitæ econtra aquas rubras quasi sanguinem,

23 Dixeruntque: Sanguis gladii est: pugnaverunt reges contra se, & cæsi sunt mutuo: nunc perge ad prædam Moab.

24 Perrexeruntque in castra Israel: porro consurgens Israel, percussit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, & percusserunt Moab,

25 Et civitates destruxerunt: & omnem agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleverunt: & universos fontes aquarum obturaverunt: & omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantum fictiles remanerent: & circumdata est civitas a fundibulariis, & magna ex parte percussa.

26 Quod cum vidisset rex Moab, prævaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos viros educentes gladium, ut irrumperent ad regem Edom: & non potuerunt.

27 Arripiensque filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum: & facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo, & reversi sunt in terram suam.

CAPUT IV.

Eliseus viduæ debitis oppressæ oleum impetrat quo solvat creditoribus; Sunamitidi hospitæ suæ filium, quem postea mortuum suscitat; farina quoque pulmento infusa, ipsius aufert amaritudinem, & paucis panibus multos satiat.

1 MUlier autem quædam de uxoribus prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est: & tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum: & ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi.

2 Cui dixit Eliseus: Quid vis ut faciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum olei, quo ungar.

3 Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca.

4 Et ingredere, & claude ostium tuum, cum intrinsecus fueris tu, & filii tui: & mitte inde in omnia vasa hæc: & cum plena fuerint, tolles.

5 Ivit itaque mulier, & clausit ostium super se, & super filios suos: illi offerebant vasa, & illa infundebat.

6 Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum.

7 Venit autem illa, & indicavit homini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum, & redde creditori tuo: tu autem, & filii tui vivite de reliquo.

8 Facta est autem quædam dies, & transibat Eliseus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum ut comederet panem: cumque frequenter inde transiret, divertebat ad eam ut comederet panem.

9 Quæ dixit ad virum suum: Animadverto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter.

10 Faciamus ergo ei cœnaculum parvum, & ponamus ei in eo lectulum, & mensam, & sellam, & candelabrum, ut cum venerit ad nos, maneat ibi.

11 Facta est ergo dies quædam, & veniens divertit in cœnaculum, & requievit ibi.

12 Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitidem istam. Qui cum vocasset eam, & illa stetisset coram eo,

13 Dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce, sedule in omnibus ministrasti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, & vis ut loquar regi, sive principi militiæ? Quæ respondit: In medio populi mei habito.

14 Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixit-

que Giezi: Ne quæras: filium enim non habet, & vir ejus senex est.

15 Præcepit itaque ut vocaret eam: quæcum vocata fuisset, & stetisset ante ostium,

16 Dixit ad eam: In tempore isto, & in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quæso domine mi, vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ.

17 Et concepit mulier, & peperit filium in tempore, & in hora eadem, qua dixerat Eliseus.

18 Crevit autem puer. Et cum esset quædam dies, & egressus isset ad patrem suum, ad messores,

19 Ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, & duc eum ad matrem suam.

20 Qui cum tulisset, & duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, & mortuus est.

21 Ascendit autem, & collocavit eum super lectulum hominis Dei, & clausit ostium: & egressa,

22 Vocavit virum suum, & ait: Mitte mecum, obsecro, unum de pueris, & asinam, ut excurram usque ad hominem Dei, & revertar.

23 Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? hodie non sunt Calendæ, neque Sabbatum. Quæ respondit: Vadam.

24 Stravitque asinam, & præcepit puero: Mina, & propera, ne mihi moram facias in eundo: & hoc age quod præcipio tibi.

25 Profecta est igitur, & venit ad virum Dei in montem Carmeli: cumque vidisset eam vir Dei econtra, ait ad Giezi puerum suum: Ecce Sunamitis illa.

26 Vade ergo in occursum ejus, & dic ei: Rectene agitur circa te, & circa virum tuum, & circa filium tuum? Quæ respondit: Recte.

27 Cumque venisset ad virum Dei in montem, apprehendit pedes ejus: & accessit Giezi ut amoveret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam: anima enim ejus in amaritudine est, & Dominus celavit a me, & non indicavit mihi.

28 Quæ dixit illi: Numquid petivi filium a domino meo? numquid non dixi tibi: Ne illudas me?

29

29 Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, & vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum: & si salutaverit te quispiam, non respondeas illi: & pones baculum meum super faciem pueri.

30 Porro mater pueri ait: Vivit Dominus, & vivit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, & secutus est eam.

31 Giezi autem præcesserat ante eos, & posuerat baculum super faciem pueri, & non erat vox, neque sensus: reversusque est in occursum ejus, & nuntiavit ei, dicens: Non surrexit puer.

32 Ingressus est ergo Eliseus domum, & ecce puer mortuus jacebat in lectulo ejus:

33 Ingressusque clausit ostium super se, & super puerum: & oravit ad Dominum.

34 Et ascendit, & incubuit super puerum: posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus, & manus suas super manus ejus, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri.

35 At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atque illuc: & ascendit, & incubuit super eum: & oscitavit puer septies, aperuitque oculos.

36 At ille vocavit Giezi, & dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Quæ vocata ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum.

37 Venit illa, & corruit ad pedes ejus, & adoravit super terram: tulitque filium suum, & egressa est.

38 Et Eliseus reversus est in Galgala. Erat autem fames in terra, & filii prophetarum habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis: Pone ollam grandem, & coque pulmentum filiis prophetarum.

39 Et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes: invenitque quasi vitem sylvestrem, & collegit ex ea colocynthidas agri, & implevit pallium suum, & reversus concidit in ollam pulmenti: nesciebat enim quid esset.

40 Infuderunt ergo sociis ut comederent: cumque gustassent de coctione, clamaverunt, dicentes:

tes : Mors in olla vir Dei. Et non potuerunt comedere.

41 At ille: Afferte, inquit, farinam. Cumque tuliſſent, miſit in ollam, & ait : Infunde turbæ, ut comedant. Et non fuit amplius quid quam amaritudinis in olla.

42 Vir autem quidam venit de Baalſaliſa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, & frumentum novum in pera ſua. At ille dixit: Da populo, ut comedat.

43 Reſponditque ei miniſter ejus. Quantum eſt hoc, ut apponam centum viris? Rurſum ille ait: Da populo, ut comedat: hæc enim dicit Dominus: Comedent, & ſupererit.

44 Poſuit itaque coram eis: qui comederunt, & ſuperfuit juxta verbum Domini.

CAPUT V.

Scidit rex Iſrael veſtimenta ſua, quod juſſiſſet rex Syriæ ut Naaman leproſum curaret; quem Eliſeus ſeptena in Jordane lotione mundat a lepra, quæ Giezi propter munera mendacio extorta, ab Eliſeo ſpreta, perpetuo adhæſit.

1 NAaman princeps militiæ regis Syriæ, erat vir magnus apud dominum ſuum, & honoratus: per illum enim dedit Dominus ſalutem Syriæ: erat autem vir fortis & dives, ſed leproſus.

2 Porro de Syria egreſſi fuerant latrunculi, & captivam duxerant de Terra Iſrael puellam parvulam, quæ erat in obſequio uxoris Naaman,

3 Quæ ait ad dominam ſuam : Utinam fuiſſet dominus meus ad prophetam, qui eſt in Samaria, profecto curaſſet eum a lepra, quam habet.

4 Ingreſſus eſt itaque Naaman ad dominum ſuum, & nuntiavit ei, dicens: Sic & ſic locuta eſt puella de Terra Iſrael.

5 Dixitque ei rex Syriæ: Vade, & mittam litteras ad regem Iſrael. Qui cum profectus eſſet, & tuliſſet ſecum decem talenta argenti, & ſex millia aureos, & decem mutatoria veſtimentorum,

6 Detulit litteras ad regem Iſrael, in hæc verba: Cum acceperis epiſtolam hanc, ſcito quod miſerim ad te Naaman ſervum meum, ut cures eum a lepra ſua.

7 Cumque legiſſet rex Iſrael litteras, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Numquid Deus ego ſum, ut occidere poſſim, & vivificare, quia iſte miſit ad me, ut curem hominem a lepra ſua? animadvertite, & videte quod occaſiones quærat adverſum me.

8 Quod cum audiſſet Eliſeus vir Dei, ſcidiſſe videlicet regem Iſrael veſtimenta ſua, miſit ad eum, dicens: Quare ſcidiſti veſtimenta tua? veniat ad me, & ſciat eſſe prophetam in Iſrael.

9 Venit ergo Naaman cum equis, & curribus, & ſtetit ad oſtium domus Eliſei.

10 Miſitque ad eum Eliſeus nuntium, dicens: Vade, & lavare ſepties in Jordane, & recipiet ſanitatem caro tua, atque mundaberis.

11 Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam quod egrederetur ad me, & ſtans invocaret nomen Domini Dei ſui, & tangeret manu ſua locum lepræ, & curaret me.

12 Numquid non meliores ſunt Abana, & Pharphar fluvii Damaſci, omnibus aquis Iſrael, ut laver in eis, & munder? Cum ergo vertiſſet ſe, & abiret indignans,

13 Acceſſerunt ad eum ſervi ſui, & locuti ſunt ei: Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi propheta, certe facere debueras: quanto magis quia nunc dixit tibi: Lavare, & mundaberis?

14 * Deſcendit, & lavit in Jordane ſepties juxta ſermonem viri Dei, & reſtituta eſt caro ejus, ſicut caro pueri parvuli, & mundatus eſt. * Luc. 4. 27.

15 Reverſuſque ad virum Dei cum univerſo comitatu ſuo, venit, & ſtetit coram eo, & ait: Vere ſcio quod non ſit alius Deus in univerſa terra, niſi tantum in Iſrael. Obſecro itaque ut accipias benedictionem a ſervo tuo.

16 At ille reſpondit: Vivit Dominus, ante quem ſto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquievit.

17 Dixitque Naaman : Ut vis : ſed, obſecro, concede mihi ſervo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet ultra ſervus

tuus holocaustum, aut victimam diis alienis, nisi Domino.

18 Hoc autem solum est, de quo deprecaris Dominum pro servo tuo, quando ingredietur dominus meus templum Remmon, ut adoret: & illo innitente super manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re.

19 Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terræ tempore.

20 Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo quæ attulit: vivit Dominus, quia curram post eum, & accipiam ab eo aliquid.

21 Et secutus est Giezi post tergum Naaman: quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum ejus, & ait: Rectene sunt omnia?

22 Et ille ait: Recte. Dominus meus misit me ad te, dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum, da eis talentum argenti, & vestes mutatorias duplices.

23 Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, & duplicia vestimenta, & imposuit duobus pueris suis, qui & portaverunt coram eo.

24 Cumque venisset jam vesperi, tulit de manu eorum, & reposuit in domo, dimisitque viros, & abierunt.

25 Ipse autem ingressus, stetit coram domino suo. Et dixit Eliseus: Unde venis Giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam.

26 At ille ait: Nonne cor meum in præsenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum, & accepisti vestes, ut emas oliveta, & vineas, & oves, & boves, & servos, & ancillas.

27 Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo, usque in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

CA-

CAPUT VI.

Eliseus ferrum securis natare facit; regis Syriæ milites ducuntur quasi excæcati in Samariam ab Eliseo, quem ob regis sui secreta regi Israel patefacta capere nitebantur; ac postmodum Syris obsidentibus Samariam, matres ob inediam filios suos comedunt, propter quod Eliseus a rege jubetur occidi.

1 Dixerunt autem filii prophetarum ad Elisæum: Ecce locus, in quo habitamus coram te angustus est nobis.

2 Eamus usque ad Jordanem, & tollant singuli de silva materias singulas, ut ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite.

3 Et ait unus ex illis: Veni ergo & tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam.

4 Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Jordanem, cædebant ligna.

5 Accidit autem, ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, & ait: Heu heu heu domine mi, & hoc ipsum mutuo acceperam.

6 Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Præcidit ergo lignum, & misit illuc: natavitque ferrum,

7 Et ait: Tolle. Qui extendit manum, & tulit illud.

8 Rex autem Syriæ pugnabat contra Israel, consiliumque iniit cum servis suis, dicens: In loco illo, & illo ponamus insidias.

9 Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt.

10 Misit itaque rex Israel ad locum, quem dixerat ei vir Dei, & præoccupavit eum, & observavit se ibi non semel neque bis.

11 Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: & convocatis servis suis, ait: Quare non indicaris mihi quis proditor mei sit apud regem Israel?

12 Dixitque unus servorum ejus: Nequaquam domine mi rex, sed Eliseus propheta, qui est in

Iſrael, indicat regi Iſrael omnia verba quæcumque locutus fueris in conclavi tuo.

13 Dixitque eis: Ite, & videte ubi ſit: ut mittam, & capiam eum. Annuntiaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothan.

14 Miſit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus: qui cum veniſſent nocte, circumdederunt civitatem.

15 Conſurgens autem diluculo miniſter viri Dei, egreſſus, vidit exercitum in circuitu civitatis, & equos & currus: nuntiavitque ei, dicens: Heu heu heu domine mi, quid faciemus?

16 At ille reſpondit: Noli timere: plures enim nobiſcum ſunt, quam cum illis.

17 Cumque oraſſet Eliſeus, ait: Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit: & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum, in circuitu Eliſei.

18 Hoſtes vero deſcenderunt ad eum: porro Eliſeus oravit ad Dominum, dicens: Percute, obſecro, gentem hanc cæcitate. Percuſſitque eos Dominus, ne viderent, juxta verbum Eliſei.

19 Dixit autem ad eos Eliſeus: Non eſt hæc via, neque iſta eſt civitas: ſequimini me, & oſtendam vobis virum, quem quæritis. Duxit ergo eos in Samariam:

20 Cumque ingreſſi fuiſſent in Samariam, dixit Eliſeus: Domine aperi oculos iſtorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt ſe eſſe in medio Samariæ.

21 Dixitque rex Iſrael ad Eliſeum, cum vidiſſet eos: Numquid percutiam eos, pater mi?

22 At ille ait: Non percuties: neque enim cepiſti eos gladio, & arcu tuo, ut percutias, ſed pone panem, & aquam coram eis, ut comedant, & bibant, & vadant ad dominum ſuum.

23 Appoſitaque eſt eis ciborum magna præparatio, & comederunt & biberunt, & dimiſit eos, abieruntque ad dominum ſuum, & ultra non venerunt latrones Syriæ in Terram Iſrael.

24 Factum eſt autem poſt hæc, congregavit Benadad rex Syriæ, univerſum exercitum ſuum, & aſcendit, & obſidebat Samariam.

25

25 Factaque eſt fames magna in Samaria: & tamdiu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis.

26 Cumque rex Iſrael tranſiret per murum, mulier quædam exclamavit ad eum, dicens: Salva me, domine mi rex.

27 Qui ait: Non te ſalvat Dominus: unde te poſſum ſalvare? de area, vel te torculari? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quæ reſpondit:

28 Mulier iſta dixit mihi: Da filium tuum, ut comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

29 Coximus ergo filium meum, & comedimus. Dixique ei die altera: Da filium tuum, ut comedamus eum. Quæ abſcondit filium ſuum.

30 Quod cum audiſſet rex, ſcidit veſtimenta ſua, & tranſibat per murum. Viditque omnis populus cilicium, quo veſtitus erat ad carnem intrinſecus.

31 Et ait rex: Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat, ſi ſteterit caput Eliſei filii Saphat ſuper ipſum hodie.

32 Eliſeus autem ſedebat in domo ſua, & ſenes ſedebant cum eo. Præmiſit itaque virum: & antequam veniret nuntius ille, dixit ad ſenes: Numquid ſcitis quod miſerit filius homicidæ hic, ut præcidatur caput meum? Videte ergo, cum venerit nuntius, claudite oſtium, & non ſinatis eum introire: ecce enim ſonitus pedum domini ejus poſt eum eſt.

33 Adhuc illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum. Et ait: Ecce tantum malum a Domino eſt: quid amplius expectabo a Domino.

CAPUT VII.

Eliſeus in Samaria prædicit fore frumenti abundantiam; quam leproſi quatuor in Samaria annuntiant territis a Deo Syris, ac omnibus relictis obſidionem ſolventibus: dux autem Eliſei verbo incredulus a turba conculcatur in porta Samariæ.

1 DIxit autem Eliseus: Audite verbum Domini: Hæc dicit dominus: In tempore hoc cras modius similæ uno statere erit, & duo modii hordei statere uno, in porta Samariæ.

2 Respondens unus de ducibus super cujus manum rex incumbebat, homini Dei, ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas in cœlo, numquid poterit esse quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, & inde non comedes.

3 Quatuor ergo viri erant leprosi juxta introitum portæ: qui dixerunt ad invicem: Quid hic esse volumus donec moriamur?

4 Sive ingredi voluerimus civitatem, fame moriemur: sive manserimus hic, moriendum nobis est; venite ergo, & transfugiamus ad castra Syriæ. Si pepercerint nobis, vivemus: si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur.

5 Surrexerunt ergo vesperi, ut venirent ad castra Syriæ. Cumque venissent ad principium castrorum Syriæ, nullum ibidem repererunt.

6 Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriæ, curruum & equorum, & exercitus plurimi: dixeruntque ad invicem: Ecce mercede conduxit adversum nos rex Israel reges Hethæorum, & Ægyptiorum, & venerunt super nos.

7 Surrexerunt ergo, & fugerunt in tenebris, & dereliquerunt tentoria sua, & equos & asinos in castris, fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes.

8 Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum, ingressi sunt unum tabernaculum, & comederunt, & biberunt: tuleruntque inde argentum, & aurum, & vestes, & abierunt, & absconderunt: & rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum, & inde similiter auferentes absconderunt.

9 Dixeruntque ad invicem: Non recte facimus: hæc enim dies boni nuntii est. Si tacuerimus, & noluerimus nuntiare usque mane, sceleris arguemur: venite, eamus, & nuntiemus in aula regis.

10 Cumque venissent ad portam civitatis, narraverunt eis, dicentes: Ivimus ad castra Syriæ, & nullum ibidem reperimus hominem nisi equos, & asinos alligatos, & fixa tentoria.

11 Ierunt ergo portarii, & annuntiaverunt in palatio regis intrinsecus.

12 Qui surrexit nocte, & ait ad servos suos: Dico vobis quid fecerint nobis Syri: sciunt quia fame laboramus, & idcirco egressi sunt de castris, & latitant in agris, dicentes: Cum egressi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, & tunc civitatem ingredi poterimus.

13 Respondit autem unus servorum ejus: Tollamus quinque equos, qui remanserunt in urbe (quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israel, alii enim consumpti sunt) & mittentes, explorare poterimus.

14 Adduxerunt ergo duos equos, misitque rex in castra Syrorum, dicens: Ite, & videte.

15 Qui abierunt post eos usque ad Jordanem: ecce autem omnis via plena erat vestibus, & vasis, quæ projecerant Syri, cum turbarentur: reversique nuntii indicaverunt regi.

16 Et egressus populus diripuit castra Syriæ: factulque est modius similæ statere uno, & duo modii hordei statere uno, juxta verbum Domini.

17 Porro rex ducem illum, in cujus manu incumbebat, constituit ad portam: quem conculcavit turba in introitu portæ, & mortuus est, juxta quod locutus fuerat vir Dei, quando descenderat rex ad eum.

18 Factumque est secundum sermonem viri Dei, quem dixerat regi, quando ait: Duo modii hordei statere uno erunt, & modius similæ statere uno, hoc eodem tempore cras in porta Samariæ:

19 Quando respondérat dux ille viro Dei, & dixerat: Etiamsi Dominus fecerit cataractas in cœlo, numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei: Videbis oculis tuis, & inde non comedes.

20 Evenit ergo ei sicut prædictum fuerat, & conculcavit eum populus in porta, & mortuus est.

CAPUT VIII.

Post septennem famem ab Eliseo prædictam, Sunamitis quæ ipsius consilio peregrinata erat, reversa.

sa, suos agros cum fructibus recuperat : Eliseus Benadad ægrotantem prædicit moriturum, & impium Hazael regnaturum : Joram rex Juda percussit Idumæos quod a se recessissent ; cui impio succedit Ochozias filius impius.

* Supra 4. 38. 1 ELiseus autem locutus est ad mulierem, * cujus vivere fecerat filium, dicens : Surge : vade tu & domus tua, & peregrinare ubicumque repereris, vocavit enim Dominus famem, & veniet super terram septem annis.

2 Quæ surrexit, & fecit juxta verbum hominis Dei : & vadens cum domo sua, peregrinata est in Terra Philisthiim diebus multis.

3 Cumque finiti essent anni septem reversa est mulier de Terra Philisthiim, & egressa est ut interpellaret regem pro domo sua, & pro agris suis.

4 Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens : Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Eliseus.

5 Cumque ille narraret regi quo modo mortuum suscitasset, apparuit mulier, cujus vivificaverat filium, clamans ad regem pro domo sua, & pro agris suis. Dixitque Giezi : Domine mi rex, hæc est mulier, & hic est filius ejus, quem suscitavit Eliseus.

6 Et interrogavit rex mulierem : quæ narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum, dicens : Restitue ei omnia quæ sua sunt, & universos reditus agrorum a die, qua reliquit terram usque ad præsens.

7 Venit quoque Eliseus Damascum, & Benadad rex Syriæ ægrotabat : nuntiaveruntque ei, dicentes : Venit vir Dei huc.

8 Et ait rex ad Hazael : Tolle tecum munera, & vade in occursum viri Dei, & consule Dominum per eum, dicens : Si evadere potero de infirmitate mea hac?

9 Ivit igitur Hazael in occursum ejus, habens secum munera, & omnia bona Damasci, onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo, ait : Filius tuus Benadad rex Syriæ misit me ad te, dicens : Si sanari potero de infirmitate mea hac?

10 Dixitque ei Eliseus : Vade, dic ei : Sanaberis : porro ostendit mihi Dominus, quia morte morietur.

11 Stetitque cum eo, & conturbatus est usque ad suffusionem vultus : flevitque vir Dei.

12 Cui Hazael ait : Quare dominus meus flet? At ille dixit : Quia scio quæ facturus sis filiis Israel mala. Civitates eorum munitas igne succendes, & juvenes eorum interficies gladio, & parvulos eorum elides, & prægnantes dividas.

13 Dixitque Hazael : Quid enim sum servus tuus canis, ut faciam rem istam magnam? Et ait Eliseus : Ostendit mihi Dominus te regem Syriæ fore.

14 Qui cum recessisset ab Eliseo, venit ad dominum suum. Qui ait ei : Quid dixit tibi Eliseus? At ille respondit : Dixit mihi : Recipies sanitatem.

15 Cumque venisset dies altera, tulit stragulum, & infudit aquam, & expandit super faciem ejus : quo mortuo, regnavit Hazael pro eo.

16 Anno quinto Joram filii Achab regis Israel, & Josaphat regis Juda, regnavit Joram filius Josaphat rex Juda.

17 * Triginta duorum annorum erat cum regnare cœpisset, & octo annis regnavit in Jerusalem. * 2. Par. 21. 5.

18 Ambulavitque in viis regum Israel, sicut ambulaverat domus Achab : filia enim Achab erat uxor ejus : & fecit, quod malum est in conspectu Domini.

19 Noluit autem Dominus disperdere Judam, propter David servum suum, sicut promiserat ei : ut daret illi lucernam, & filiis ejus cunctis diebus.

20 * In diebus ejus recessit Edom, ne esset sub Juda, & constituit sibi regem. * Gen. 27. 40.

21 Venitque Joram Seira, & omnes currus cum eo : & surrexit nocte, percussitque Idumæos, qui eum circumdederant, & principes curruum, populus autem fugit in tabernacula sua. 2. Par. 21. 8.

22 Recessit ergo Edom ne esset sub Juda, usque ad diem hanc. Tunc recessit & Lobna in tempore illo.

23 Reliqua autem sermonum Joram, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

24 Et dormivit Joram cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David, & regnavit Ochozias filius ejus pro eo.

* 2. Par. 22. 1. 25 * Anno duodecimo Joram filii Achab regis Israel regnavit Ochozias filius Joram regis Juda.

26 Viginti duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, & uno anno regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Athalia filia Amri regis Israel.

27 Et ambulavit in viis domus Achab: & fecit quod malum est coram Domino, sicut domus Achab: gener enim domus Achab fuit.

28 Abiit quoque cum Joram filio Achab, ad præliandum contra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad, & vulneraverunt Syri Joram:

29 Qui reversus est ut curaretur, in Jezrahel: quia vulneraverant eum Syri in Ramoth, præliantem contra Hazael regem Syriæ. Porro Ochozias filius Joram rex Juda, descendit invisere Joram filium Achab in Jezrahel, quia ægrotabat ibi.

CAPUT IX.

Jehu in regem Israel uncto per Prophetam mandat Dominus ut deleat domum Achab: occidit ergo Joram una cum Ochozia rege Juda, & corpus Jezabel a fenestra ipsius jussu præcipitatæ canes devorant, juxta Eliæ vaticinium.

1 ELiseus autem prophetes vocavit unum de filiis prophetarum, & ait illi: Accinge lumbos tuos, & tolle lenticulam olei hanc in manu tua, & vade in Ramoth Galaad.

* 3. Reg. 19. 16. 2 * Cumque veneris illuc, videbis Jehu filium Josaphat filii Namsi: & ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, & introduces in interius cubiculum.

3 Tenensque lenticulam olei, fundes super caput ejus, & dices: Hæc dicit Dominus: Unxi te regem super Israel. Aperiesque ostium, & fugies, & non ibi subsistes.

4 Abiit ergo adolescens puer prophetæ in Ramoth Galaad,

5 Et ingressus est illuc: ecce autem principes exercitus sedebant, & ait: Verbum mihi ad te, o princeps. Dixitque Jehu: Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te, o princeps.

6 Et surrexit & ingressus est cubiculum: at ille fudit oleum super caput ejus, & ait: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Unxi te regem super populum Domini Israel.

7 Et percuties domum Achab domini tui, & ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum, & sanguinem omnium servorum Domini, de manu Jezabel.

8 * Perdamque omnem domum Achab: & interficiam de Achab mingentem ad parietem, & * 3 Reg. 21. 21. clausum, & novissimum in Israel.

9 Et dabo domum Achab, sicut * domum Jeroboam filii Nabat, & sicut domum * Baasa filii Ahia. * 3. Reg. 15. 29. * 3. Reg. 16. 3.

10 Jezabel quoque comedent canes in agro Jezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque ostium, & fugit.

11 Jehu autem egressus est ad servos domini sui: qui dixerunt ei: Rectene sunt omnia? quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis: Nostis hominem, & quid locutus sit.

12 At illi responderunt: Falsum est, sed magis narra nobis. Qui ait eis: Hæc & hæc locutus est mihi, & ait: Hæc dicit Dominus: Unxi te regem super Israel.

13 Festinaverunt itaque, & unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus ejus, in similitudinem tribunalis, & cecinerunt tuba, atque dixerunt: Regnavit Jehu.

14 Conjuravit ergo Jehu filius Josaphat filii Namsi contra Joram. * Porro Joram obsederat * Supra 8. 28. Ramoth Galaad, ipse, & omnis Israel contra Hazael regem Syriæ:

15 Et reversus fuerat ut curaretur in Jezrahel propter vulnera, quia percusserant eum Syri, præliantem contra Hazael regem Syriæ. Dixitque Jehu: Si placet vobis, nemo egrediatur profu-

gus

gus de civitate, ne vadat, & nuntiet in Jezrahel.

16 Et ascendit, & profectus est in Jezrahel: Joram enim ægrotabat ibi, & Ochozias rex Juda descenderat ad visitandum Joram.

17 Igitur speculator qui stabat super turrim Jezrahel, vidit globum Jehu venientis, & ait: Video ego globum. Dixitque Joram: Tolle currum, & mitte in occursum eorum, & dicat vadens: Rectene sunt omnia?

18 Abiit ergo, qui ascenderat currum, in occursum ejus, & ait: Hæc dicit rex: Pacatane sunt omnia? Dixitque Jehu: Quid tibi & paci? transi, & sequere me. Nuntiavit quoque speculator, dicens: Venit nuntius ad eos, & non revertitur.

19 Misit etiam currum equorum secundum: venitque ad eos, & ait: Hæc dicit rex: Numquid pax est? Et ait Jehu: Quid tibi & paci? transi, & sequere me.

20 Nuntiavit autem speculator, dicens: Venit usque ad eos, & non revertitur: est autem incessus quasi incessus Jehu filii Namsi, præceps enim graditur.

21 Et ait Joram: Junge currum. Junxeruntque currum ejus, & egressus est Joram rex Israel, & Ochozias rex Juda, singuli in curribus suis, egressique sunt in occursum Jehu, & invenerunt eum in agro Naboth Jezrahelitæ.

22 Cumque vidisset Joram Jehu, dixit: Pax est Jehu? At ille respondit: Quæ pax? adhuc fornicationes Jezabel matris tuæ, & veneficia ejus multa vigent.

23 Convertit autem Joram manum suam, & fugiens ait ad Ochoziam: Insidiæ Ochozia.

24 Porro Jehu tetendit arcum manu, & percussit Joram inter scapulas: & egressa est sagitta per cor ejus, stadimque corruit in curru suo.

25 Dixitque Jehu ad Badacer ducem: Tolle, projice eum in agro Naboth Jezrahelitæ, memini enim quando ego & tu sedentes in curru sequebamur Achab patrem hujus, quod Dominus onus hoc levaverit super eum, dicens:

* 3. Reg. 21. 20. 26 * Si non pro sanguine Naboth, & pro sanguine

guine filiorum ejus, quem vidi heri, ait Dominus, reddam tibi in agro isto, dicit Dominus. Nunc ergo tolle, & projice eum in agrum, juxta verbum Domini.

27 Ochozias autem rex Juda videns hoc, fugit per viam domus horti: persecutusque est eum Jehu, & ait: Etiam hunc percutite in curru suo: & percusserunt eum in ascensu Gaver, qui est juxta Jeblaam: qui fugit in Mageddo, & mortuus est ibi.

28 Et imposuerunt eum servi ejus super currum suum, & tulerunt in Jerusalem: sepelieruntque eum in sepulchro cum patribus suis in Civitate David.

29 Anno undecimo Joram filii Achab, regnavit Ochozias super Judam,

30 Venitque Jehu in Jezrahel. Porro Jezabel introitu ejus audito, depinxit oculos suos stibio, & ornavit caput suum, & respexit per fenestram

31 Ingredientem Jehu per portam, & ait * Numquid pax potest esse Zambri, qui interfecit dominum suum? * 3. Reg. 16. 10.

32 Levavitque Jehu faciem suam ad fenestram, & ait: Quæ est ista? & inclinaverunt se ad eum duo, vel tres eunuchi.

33 At ille dixit eis: Præcipitate eam deorsum: & præcipitaverunt eam, aspersusque est sanguine paries, & equorum ungulæ conculcaverun eam.

34 Cumque introgressus esset, ut comederet biberetque, ait: Ite, & videte maledictam illam, & sepelite eam: quia filia regis est.

35 Cumque issent, ut sepelirent eam, non invenerunt nisi calvariam, & pedes, & summas manus.

36 Reversique nuntiaverunt ei. Et ait Jehu: * Sermo Domini est, quem locutus est per servum suum Eliam Thesbiten, dicens: In agro Jezrahel comedent canes carnes Jezabel, * 3. Reg. 21. 23.

37 Et erunt carnes Jezabel sicut stercus super faciem terræ in agro Jezrahel, ita ut prætereuntes dicant: Hæccine est illa Jezabel?

CAPUT X.

Jehu 70 filios Achab & 42 fratres Ochoziæ necari jubet, totamque Achab progeniem delet, & omnes sacerdotes Baal callide convocatos occidit,

exusta illius statua, & templo in cloacam verso; attamen in cultu vitulorum aureorum perseverat Jehu, ideo vehementer cæsus est Israel ab Hazael: mortuo autem Jehu, succedit filius ejus Joachaz.

1 ERant autem Achab septuaginta filii in Samaria: scripsit ergo Jehu litteras, & misit in Samariam ad optimates civitatis, & ad majores natu, & ad nutritios Achab, dicens:

2 Statim ut acceperitis litteras has, qui habetis filios domini vestri, & currus, & equos, & civitates firmas, & arma,

3 Eligite meliorem, & eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri, & eum ponite super solium patris sui, & pugnate pro domo domini vestri.

4 Timuerunt illi vehementer, & dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo, & quomodo nos valebimus resistere?

5 Miserunt ergo præpositi domus, & præfecti civitatis, & majores natu, & nutritii, ad Jehu, dicentes: Servi tui sumus, quæcumque jusseris, faciemus, nec constituemus nobis regem: quæcumque tibi placent, fac.

6 Rescripsit autem eis litteras secundo, dicens: Si mei estis, & obeditis mihi, tollite capita filiorum domini vestri, & venite ad me hac eadem hora cras in Jezrahel. Porro filii regis, septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur.

7 Cumque veniissent litteræ ad eos, tulerunt filios regis, & occiderunt septuaginta viros, & posuerunt capita eorum in cophinis, & miserunt ad eum in Jezrahel.

8 Venit autem nuntius, & indicavit ei, dicens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos juxta introitum portæ usque mane.

9 Cumque diluxisset, egressus est, & stans dixit ad omnem populum: Justi estis: si ego conjuravi contra dominum meum, & interfeci eum, quis percussit omnes hos?

* 3. Reg. 21. 29. 10 * Videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram, quos locutus est

est Dominus super domum Achab, & Dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Eliæ.

11 Percussit igitur Jehu omnes, qui reliqui erant de domo Achab in Jezrahel, & universos optimates ejus, & notos, & sacerdotes, donec non remanerent ex eo reliquiæ.

12 Et surrexit, & venit in Samariam: cumque veniisset ad Cameram pastorum in via,

13 Invenit fratres Ochoziæ regis Juda, dixitque ad eos: Quinam estis vos? Qui responderunt: Fratres Ochoziæ sumus, & descendimus ad salutandos filios regis, & filios reginæ.

14 Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos cum comprehendissent vivos, jugulaverunt eos in cisterna juxta Cameram, quadraginta duos viros, & non reliquit ex eis quemquam.

15 Cumque abiisset inde, invenit Jonadab filium Rechab in occursum sibi, & benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Jonadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad se in currum:

16 Dixitque ad eum: Veni mecum, & vide zelum meum pro Domino. Et impositum in curru suo,

17 Duxit in Samariam. Et percussit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria usque ad unum, juxta verbum Domini, quod locutus est per Eliam.

18 Congregavit ergo Jehu omnem populum, & dixit ad eos: * Achab coluit Baal parum, ego autem colam eum amplius. * 1. Reg. 16. 31.

19 Nunc igitur omnes prophetas Baal, & universos servos ejus, & cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me: nullus sit qui non veniat, sacrificium enim grande est mihi Baal: quicumque defuerit, non vivet. Porro Jehu faciebat hoc insidiose, ut disperderet cultores Baal.

20 Et dixit: Sanctificate diem solemnem Baal. Vocavitque,

21 Et misit in universos terminos Israel, & ve-

nerunt cuncti servi Baal: non fuit residuus ne unus quidem, qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: & repleta est domus Baal, a summo usque ad summum.

22 Dixitque his, qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes.

23 Ingressusque Jehu, & Jonadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, & videte, ne quis forte vobiscum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal soli.

24 Ingressi sunt igitur ut facerent victimas & holocausta: Jehu autem præparaverat sibi foris octoginta viros, & dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima ejus erit pro anima illius.

25 Factum est autem, cum completum esset holocaustum, præcepit Jehu militibus & ducibus suis: Ingredimini, & percutite eos, nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, & projecerunt milites & duces: & ierunt in civitatem templi Baal,

26 Et protulerunt statuam de fano Baal, & combusserunt,

27 Et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque ædem Baal, & fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc.

28 Delevit itaque Jehu Baal de Israel:

29 Verumtamen a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, & in Dan.

30 Dixit autem Dominus ad Jehu: Quia studiose egisti quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia quæ erant in corde meo fecisti contra domum Achab: * filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel.

* Infra 15. 12.

31 Porro Jehu non custodivit, ut ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non enim recessit a peccatis Jeroboam, qui peccare fecerat Israel.

32 In diebus illis cœpit Dominus tædere super Israel

Israel: percussitque eos Hazael in universis finibus Israel,

33 A Jordane contra Orientalem plagam, omnem Terram Galaad, & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer, quæ est super Torrentem Arnon, & Galaad, & Basan.

34 Reliqua autem verborum Jehu, & universa quæ fecit, & fortitudo ejus, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel?

35 Et dormivit Jehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in Samaria: & regnavit Joachaz filius ejus pro eo.

36 Dies autem, quos regnavit Jehu super Israel, viginti & octo anni sunt, in Samaria.

CAPUT XI.

Athalia, audita filii morte, omne semen regium, præter Joas, ferro extinguit, & regnum sibi usurpat; sed præcipiente Jojada sacerdote occiditur, & Joas rex Juda constituitur, destructis aris & imaginibus Baal.

1 Athalia vero mater Ochoziæ, videns mortuum filium suum, surrexit, & interfecit omne semen regium. * 2. Par. 22. 10.

2 Tollens autem Josaba filia regis Joram, soror Ochoziæ, Joas filium Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, & nutricem ejus de triclinio: & abscondit eum a facie Athaliæ, ut non interficeretur.

3 Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram.

4 * Anno autem septimo misit Jojada, & assumens centuriones, & milites introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis fœdus, & adjurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis: * 2. Par. 23. 1.

5 Et præcepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis:

6 Tertia pars vestrum introeat sabbato, & observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Sur: & tertia pars sit ad portam, quæ est post habitaculum scutariorum: & custodietis excubias domus Messa.

nerunt cuncti servi Baal: non fuit residuus ne unus quidem, qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: & repleta est domus Baal, a summo usque ad summum.

22 Dixitque his, qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes.

23 Ingressusque Jehu, & Jonadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, & videte, ne quis forte vobiscum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal soli.

24 Ingressi sunt igitur ut facerent victimas & holocausta: Jehu autem præparaverat sibi foris octoginta viros, & dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima ejus erit pro anima illius.

25 Factum est autem, cum completum esset holocaustum, præcepit Jehu militibus & ducibus suis: Ingredimini, & percutite eos, nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, & projecerunt milites & duces: & ierunt in civitatem templi Baal,

26 Et protulerunt statuam de fano Baal, & combusserunt,

27 Et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque ædem Baal, & fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc.

28 Delevit itaque Jehu Baal de Israel:

29 Verumtamen a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, & in Dan.

30 Dixit autem Dominus ad Jehu: Quia studiose egisti quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia quæ erant in corde meo fecisti contra domum Achab: * filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel.

* Infra 15. 12.

31 Porro Jehu non custodivit, ut ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non enim recessit a peccatis Jeroboam, qui peccare fecerat Israel.

32 In diebus illis cœpit Dominus tædere super Israel

Israel: percussitque eos Hazael in universis finibus Israel,

33 A Jordane contra Orientalem plagam, omnem Terram Galaad, & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer, quæ est super Torrentem Arnon, & Galaad, & Basan.

34 Reliqua autem verborum Jehu, & universa quæ fecit, & fortitudo ejus, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel?

35 Et dormivit Jehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in Samaria: & regnavit Joachaz filius ejus pro eo.

36 Dies autem, quos regnavit Jehu super Israel, viginti & octo anni sunt, in Samaria.

CAPUT XI.

Athalia, audita filii morte, omne semen regium, præter Joas, ferro extinguit, & regnum sibi usurpat; sed præcipiente Jojada sacerdote occiditur, & Joas rex Juda constituitur, destructis aris & imaginibus Baal.

1 Athalia vero mater Ochoziæ, videns mortuum filium suum, surrexit, & interfecit omne semen regium. * 2. Par. 22. 10.

2 Tollens autem Josaba filia regis Joram, soror Ochoziæ, Joas filium Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, & nutricem ejus de triclinio: & abscondit eum a facie Athaliæ, ut non interficeretur.

3 Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram.

4 * Anno autem septimo misit Jojada, & assumens centuriones, & milites introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis fœdus, & adjurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis: * 2. Par. 23. 1.

5 Et præcepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis:

6 Tertia pars vestrum introeat sabbato, & observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Sur: & tertia pars sit ad portam, quæ est post habitaculum scutariorum: & custodietis excubias domus Messa.

7 Duæ vero partes e vobis, omnes egredientes ſabbato, cuſtodiant excubias domus Domini circa regem.

8 Et vallabitis eum, habentes arma in manibus veſtris: ſi quis autem ingreſſus fuerit ſeptum templi, interficiatur: eritiſque cum rege introeunte & egrediente.

9 Et fecerunt centuriones juxta omnia, quæ præceperat eis Jojada ſacerdos: & aſſumentes ſinguli viros ſuos, qui ingrediebantur ſabbatum, cum his qui egrediebantur ſabbato, venerunt ad Jojadam ſacerdotem.

10 Qui dedit eis haſtas, & arma regis David, quæ erant in domo Domini.

11 Et ſteterunt ſinguli habentes arma in manu ſua a parte templi dextera, uſque ad partem ſiniſtram altaris & ædis, circum regem.

12 Produxitque filium regis, & poſuit ſuper eum diadema, & teſtimonium: feceruntque eum regem, & unxerunt: & plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex.

13 Audivit autem Athalia vocem populi currentis: & ingreſſa ad turbas in templum Domini,

14 Vidit regem ſtantem ſuper tribunal juxta morem, & cantores, & tubas prope eum, omnemque populum terræ lætantem, & canentem tubis: & ſcidit veſtimenta ſua, clamavitque: Conjuratio, conjuratio.

15 Præcepit autem Jojada centurionibus, qui erant ſuper exercitum, & ait eis: Educite eam extra ſepta templi, & quicumque eam ſecutus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim ſacerdos: Non occidatur in templo Domini.

16 Impoſueruntque ei manus, & impegerunt eam per viam introitus equorum, juxta palatium, & interfecta eſt ibi.

17 Pepigit ergo Jojada fœdus inter Dominum, & inter regem, & inter populum, ut eſſet populus Domini, & inter regem & populum,

18 Ingreſſuſque eſt omnis populus terræ templum Baal, & deſtruxerunt aras ejus, & imagines contriverunt valide: Mathan quoque ſacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et poſuit ſacerdos cuſtodias in domo Domini. 19

19 Tulitque centuriones, & Cerethi & Phelethi legiones, & omnem populum terræ, deduxeruntque regem de domo Domini: & venerunt per viam portæ ſcutariorum in palatium, & ſedit ſuper thronum regum.

20 Lætatuſque eſt omnis populus terræ, & civitas conquievit: Athalia autem occiſa eſt gladio in domo regis:

21 Septemque annorum erat Joas, cum regnare cœpiſſet.

CAPUT XII.

Joas gazophylacii pecuniam ad ſartatecta templi inſtauranda expendit: Hazaeli autem regi Syriæ bellum contra Jeruſalem paranti mittit omnes templi & palatii theſauros, tandemque a ſervis ſuis occiditur, cui ſuccedit filius ejus Amaſias.

1 Anno ſeptimo Jehu regnavit Joas: & quadraginta annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Sebia de Berſabee.

2 Fecitque Joas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus docuit eum Jojada ſacerdos.

3 Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc enim populus immolabat, & adolebat in excelſis incenſum.

4 Dixitque Joas ad ſacerdotes: Omnem pecuniam ſanctorum, quæ illata fuerit in templum Domini a prætereuntibus, quæ offertur pro pretio animæ, & quam ſponte & arbitrio cordis ſui inferunt in templum Domini,

5 Accipiant illam ſacerdotes juxta ordinem ſuum, & inſtaurent ſartatecta domus, ſi quid neceſſarium viderint inſtauratione.

6 Igitur uſque ad vigeſimum tertium annum regis Joas, non inſtauraverunt ſacerdotes ſartatecta templi.

7 Vocavitque rex Joas Jojadam Pontificem & ſacerdotes, dicens eis: Quare ſartatecta non inſtauratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam juxta ordinem veſtrum, ſed ad inſtaurationem templi reddite eam.

8 Prohibitique ſunt ſacerdotes ultra accipere pecuniam a populo, & inſtaurare ſartatecta domus.

9 Tulit Jojada pontifex gazophylacium unum, aperuitque foramen desuper, & posuit illud juxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini, mittebantque in eo sacerdotes, qui custodiebant ostia, omnem pecuniam, quæ deferebatur ad templum Domini.

10 Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophylacio, ascendebat scriba regis, & pontifex, effundebantque & numerabant pecuniam, quæ inveniebatur in domo Domini:

11 Et dabant eam juxta numerum atque mensuram in manu eorum, qui præerant cæmentariis domus Domini: qui impendebant eam in fabris lignorum, & in cæmentariis iis, qui operabantur in domo Domini,

12 Et sartatecta faciebant: & in iis, qui cædebant saxa, & ut emerent ligna, & lapides, qui excidebantur, ita ut impleretur instauratio domus Domini in universis, quæ indigebant expensa ad muniendam domum.

13 Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydriæ templi Domini, & fu cinulæ, & thuribula, & tubæ, & omne vas aureum & argenteum de pecunia, quæ inferebatur in templum Domini.

14 Iis enim, qui faciebant opus, dabatur ut instauraretur templum Domini.

15 Et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus. sed in fide tractabant eam.

16 Pecuniam vero pro delicto, & pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini, quia sacerdotum erat.

17 Tunc ascendit Hazael rex Syriæ, & pugnabat contra Geth, cepitque eam: & direxit faciem suam, ut ascenderet in Jerusalem.

18 Quam ob rem tulit Joas rex Juda omnia sanctificata, quæ consecraverant Josaphat, & Joram, & Ochozias patres ejus reges Juda, & quæ ipse obtulerat: & universum argentum, quod inveniri potuit in thesauris templi Domini, & in palatio regis: misitque Hazaeli, regi Syriæ, & recessit ab Jerusalem.

19

19 Reliqua autem sermonum Joas, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

20 Surrexerunt autem servi ejus, & cooiuraverunt inter se, percusseruntque Joas in domo Mello in descensu Sella.

21 Josachar namque filius Semaath, & Jozabad filius Somer servi ejus, percusserunt eum & mortuus est: & sepelierunt eum cum patribus suis in Civitate David, regnavitque Amasias filius ejus pro eo.

CAPUT XIII.

Joachaz rex Israel propter peccata sua gravissime afflictus a rege Syriæ, conversus ad Dominum liberatur; cui mortuo succedit filius Joas, qui juxta Elisei morientis vaticinium Syros ter devicit; mortui autem Elisei sepulchro injectus quidam mortuus suscitatur.

1 ANno vigesimo tertio Joas filii Ochoziæ regis Juda, regnavit Joachaz filius Jehu super Israel in Samaria decem & septem annis.

2 Et fecit malum coram Domino, secutusque est peccata Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, & non declinavit ab eis.

3 Iratusque est furor Domini contra Israel, & tradidit eos in manu Hazael regis Syriæ, & in manu Benadad filii Hazael cunctis diebus.

4 Deprecatus est autem Joachaz faciem Domini, & audivit eum Dominus: vidit enim angustiam Israel, quia attriverat eos rex Syriæ:

5 Et dedit Dominus salvatorem Israeli, & liberatus est de manu regis Syriæ: habitaveruntque filii Israel in tabernaculis suis sicut heri & nudius tertius.

6 Verumtamen non recesserunt a peccatis domus Jeroboam, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulaverunt: liquidem & lucus permansit in Samaria.

7 Et non sunt derelicti Joachaz de populo nisi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: interfecerat enim eos rex Syriæ, & redegerat quasi pulverem in tritura areæ.

8 Reliqua autem sermonum Joachaz, & univer-

ſa quæ fecit, & fortitudo ejus, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

9 Dormivitque Joachaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Samaria: regnavitque Joas filius ejus pro eo.

10 Anno trigeſimo ſeptimo Joas regis Juda regnavit Joas filius Joachaz ſuper Iſrael in Samaria ſedecim annis,

11 Et fecit quod malum eſt in conſpectu Domini: non declinavit ab omnibus peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael, ſed in ipſis ambulavit.

12 Reliqua autem ſermonum Joas, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus, quomodo pugnaverit contra Amaſiam regem Juda, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

13 Et dormivit Joas cum patribus ſuis: Jeroboam autem ſedit ſuper ſolium ejus. Porro Joas ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael.

14 Eliſeus autem ægrotabat infirmitate, qua & mortuus eſt: deſcenditque ad eum Joas rex Iſrael, & flebat coram eo, dicebatque: Pater mi, pater mi, currus Iſrael & auriga ejus.

15 Et ait illi Eliſeus: Affer arcum, & ſagittas. Cumque attuliſſet ad eum arcum, & ſagittas,

16 Dixit ad regem Iſrael: Pone manum tuam ſuper arcum. Et cum poſuiſſet ille manum ſuam, ſuperpoſuit Eliſeus manus ſuas manibus regis,

17 Et ait: Aperi feneſtram orientalem. Cumque aperuiſſet, dixit Eliſeus: Jace ſagittam. Et jecit. Et ait Eliſeus: Sagitta ſalutis Domini, & ſagitta ſalutis contra Syriam: percutieſque Syriam in Aphec, donec conſumas eam.

18 Et ait: Tolle ſagittas. Qui cum tuliſſet, rurſum dixit ei: Percute jaculo terram. Et cum percuſſiſſet tribus vicibus, & ſtetiſſet,

19 Iratus eſt vir Dei contra eum, & ait: Si percuſſiſſes quinquies, aut ſexies, ſive ſepties, percuſſiſſes Syriam uſque ad conſumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam.

20 Mortuus eſt ergo Eliſeus, & ſepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipſo anno.

21 * Quidam autem ſepelientes hominem, viderunt latrunculos, & projecerunt cadaver in ſepulchro Eliſei. Quod cum tetigiſſet oſſa Eliſei, revixit homo, & ſtetit ſuper pedes ſuos. * Eccli. 48. 14.

22 Igitur Hazael rex Syriæ afflixit Iſrael cunctis diebus Joachaz:

23 Et miſertus eſt Dominus eorum, & reverſus eſt ad eos propter pactum ſuum, quod habebat cum Abraham, & Iſaac, & Jacob: & noluit diſperdere eos, neque projicere penitus uſque in præſens tempus.

24 Mortuus eſt autem Hazael rex Syriæ, & regnavit Benadad filius ejus pro eo.

25 Porro Joas filius Joachaz tulit urbes de manu Benadad filii Hazael, quas tulerat de manu Joachaz patris ſui jure prælii, tribus vicibus percuſſit eum Joas, & reddidit civitates Iſrael.

CAPUT XIV.

Amaſias interfectis occiſoribus patris ſui Joas, percutit Edom, ſed hac victoria factus elatior, provocans ad bellum Joas regem Iſrael, ab eo capitur, & Jeruſalem diripitur: at Joas regi Iſrael ſuccedit filius Jeroboam, qui ab auguſtiis liberat Iſrael, cui ſuccedit filius Zacharias: porro facta conjuratione adverſus Amaſiam regem Juda a ſuis occiditur, cui ſuccedit filius Azarias impius.

1 IN anno ſecundo Joas filii Joachaz regis Iſrael regnavit Amaſias filius Joas regis Juda.

2 * Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpiſſet: viginti autem & novem annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Joadan de Jeruſalem. * 2 Par. 25. 1.

3 Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non ut David pater ejus. Juxta omnia, quæ fecit Joas pater ſuus, fecit:

4 Niſi hoc tantum, quod excelſa non abſtulit: adhuc enim populus immolabat, & adolebat incenſum in excelſis.

5 Cumque obtinuiſſet regnum percuſſit ſervos ſuos, qui interfecerant regem patrem ſuum:

6 Filios autem eorum, qui occiderant, non occidit, juxta quod ſcriptum eſt in libro legis Moyſi, ſicut præcepit Dominus, dicens: * Non mo- * Deut. 24. 16. Ezech. 18. 20.

morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus: sed unusquisque in peccato suo morietur.

7 Ipse percussit Edom in Valle Salinarum decem millia, & apprehendit petram in prælio, vocavitque nomen ejus Jectehel usque in præsentem diem.

8 Tunc misit Amasias nuntios ad Joas filium Joachaz, filii Jehu regis Israel, dicens: Veni, & videamus nos.

9 Remisitque Joas rex Israel ad Amasiam regem Juda, dicens: Carduus Libani misit ad cedrum, quæ est in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Transieruntque bestiæ saltus, quæ sunt in Libano, & conculcaverunt carduum.

10 Percutiens, invaluisti super Edom, & sublevavit te cortuum: contentus esto gloria, & sede in domo tua: quare provocas malum, ut cadas tu & Judas tecum?

11 Et non acquievit Amasias: ascenditque Joas rex Israel, & viderunt se, ipse & Amasias rex Juda in Bethsames oppido Judæ.

12 Percussusque est Juda coram Israel, & fugerunt unusquisque in tabernacula sua.

13 Amasiam vero regem Juda filium Joas filii Ochoziæ cepit Joas rex Israel in Bethsames, & adduxit eum in Jerusalem: & interrupit murum Jerusalem a porta Ephraim usque ad portam anguli, quadringentis cubitis.

14 Tulitque omne aurum, & argentum, & universa vasa, quæ inventa sunt in domo Domini, & in thesauris regis, & obsides, & reversus est in Samariam.

15 Reliqua autem verborum Joas quæ fecit, & fortitudo ejus, qua pugnavit contra Amasiam regem Juda, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

16 Dormivitque Joas cum patribus suis, & sepultus est in Samaria cum regibus Israel: & regnavit Jeroboam filius ejus pro eo.

17 Vixit autem Amasias, filius Joas, rex Juda postquam mortuus est Joas filius Joachaz regis Israel, quindecim annis.

18

18 Reliqua autem sermonum Amasiæ, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

19 Factaque est contra eum conjuratio in Jerusalem: at ille fugit in Lachis. Miseruntque post eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

20 Et asportaverunt in equis, sepultusque est in Jerusalem cum patribus suis in Civitate David.

21 * Tulit autem universus populus Judæ Azariam annos natum sedecim, & constituerunt eum regem pro patre ejus Amasia. * 2 Par. 26. 1.

22 Ipse ædificavit Ælath, & restituit eam Judæ, postquam dormivit rex cum patribus suis.

23 Anno quinto decimo Amasiæ filii Joas regis Juda regnavit Jeroboam filius Joas regis Israel in Samaria, quadraginta & uno anno:

24 Et fecit quod malum est coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

25 Ipse restituit terminos Israel ab introitu Emath, usque ad mare solitudinis, juxta sermonem Domini Dei Israel, quem locutus est per servum suum * Jonam filium Amathi Prophetam, qui erat de Geth, quæ est in Opher. * Jon. 1. 1.

26 Vidit enim Dominus afflictionem Israel amaram nimis, & quod consumpti essent usque ad clausos carcere, & extremos, & non esset qui auxiliaretur Israeli.

27 Nec locutus est Dominus ut deleret nomen Israel de sub cœlo, sed salvavit eos in manu Jeroboam filii Joas.

28 Reliqua autem sermonum Jeroboam, & universa quæ fecit, & fortitudo ejus, qua præliatus est, & quomodo restituit Damascum, & Emath Judæ in Israel, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

29 Dormivitque Jeroboam cum patribus suis regibus Israel, & regnavit Zacharias filius ejus pro eo.

CAPUT XV.

Azariæ leproso succedit filius Joathan in Juda: Zachariæ autem in Israel succedit Sellum, & huic Mi-

Manahem qui fit tributarius regi Assyriorum, & huic Phaceia, & huic Phacee: cujus temporibus Theglathphalasar devictam magnam partem Israëlitarum transtulit in Assyrios: huic succedit Osee: in Juda autem mortuo Joathan succedit filius Achaz.

1 ANno vigesimo septimo Jeroboam regis Israel regnavit Azarias filius Amasiæ regis Juda.

2 Sedecim annorum erat cum regnare cœpisset, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem.

3 Fecitque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quæ fecit Amasias pater ejus.

4 Verumtamenexcelsa non est demolitus: adhuc populus sacrificabat, & adolebat incensum in excelsis.

* 2. Par. 26. 21. 5 *Percussit autem Dominus regem, & fuit leprosus usque in diem mortis suæ, & habitabat in domo libera seorsum: Joathan vero filius regis gubernabat palatium, & judicabat populum terræ.

6 Reliqua autem sermonum Azariæ, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

7 Et dormivit Azarias cum patribus suis: sepelieruntque eum cum majoribus suis in civitate David, & regnavit Joathan filius ejus pro eo.

8 Anno trigesimo octavo Azariæ regis Juda, regnavit Zacharias filius Jeroboam super Israel in Samaria sex mensibus:

9 Et fecit quod malum est coram Domino, sicut fecerant patres ejus: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

10 Conjuravit autem contra eum Sellum filius Jabes: percussitque eum palam, & interfecit, regnavitque pro eo.

11 Reliqua autem verborum Zachariæ, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

* Supra 10. 30. 12 * Iste est sermo Domini, quem locutus est ad Jehu, dicens: Filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel. Factumque est ita.

13 Sellum filius Jabes regnavit trigesimo nono anno

anno Azariæ regis Judæ: regnavit autem uno mense in Samaria.

14 Et ascendit Manahem filius Gadi de Thersa venitque in Samariam, & percussit Sellum filium Jabes in Samaria, & interfecit eum, regnavitque pro eo.

15 Reliqua autem verborum Sellum, & conjuratio ejus, per quam tetendit insidias, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

16 Tunc percussit Manahem Thapsam, & omnes qui erant in ea, & terminos ejus de Thersa. Noluerant enim aperire ei: & interfecit omnes prægnantes ejus, & scidit eas.

17 Anno trigesimo nono Azariæ regis Juda regnavit Manahem filius Gadi super Israel decem annis in Samaria.

18 Fecitque quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel cunctis diebus ejus.

19 Veniebat Phul rex Assyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, ut esset ei in auxilium, & firmaret regnum ejus.

20 Indixitque Manahem argentum super Israel cunctis potentibus & divitibus, ut daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos: reversusque est rex Assyriorum & non est moratus in terra.

21 Reliqua autem sermonum Manahem, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

22 Et dormivit Manahem cum patribus suis: regnavitque Phaceia filius ejus pro eo.

23 Anno quinquagesimo Azariæ regis Juda regnavit Phaceia filius Manahem super Israel in Samaria biennio:

24 Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

25 Conjuravit autem adversus eum Phacee filius Romeliæ, dux ejus, & percussit eum in Samaria in turre domus regiæ juxta Argob, & juxta Arie, & cum eo quinquaginta viros de filiis

Gal

Galaaditarum, & interfecit eum, regnavitque pro eo.

26 Reliqua autem sermonum Phaceia, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

27 Anno quinquagesimo secundo Azariæ regis Juda regnavit Phacee filius Romeliæ super Israel in Samaria viginti annis.

28 Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

29 In diebus Phacee regis Israel venit Theglathphalasar rex Assur, & cepit Aion, & Abel Domum Maacha, & Janoe, & Cedes, & Asor, & Galaad, & Galilæam, & universam terram Nephthali, & transtulit eos in Assyrios.

30 Conjuravit autem, & tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ, & percussit eum, & interfecit: regnavitque pro eo vigesimo anno Joatham filii Oziæ.

31 Reliqua autem sermonum Phacee, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

* 2. Par. 27. 1. 32 * Anno secundo Phacee filii Romeliæ regis Israel, regnavit Joatham filius Oziæ regis Juda.

33 Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jerusa, filia Sadoc.

34 Fecitque quod erat placitum coram Domino: juxta omnia, quæ fecerat Ozias pater suus, operatus est.

35 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc populus immolabat, & adolebat incensum in excelsis: ipse ædificavit portam domus Domini sublimissimam.

36 Reliqua autem sermonum Joatham, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

37 In diebus illis cœpit Dominus mittere in Judam Rasin regem Syriæ, & Phacee filium Romeliæ.

38 Et dormivit Joatham cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David patris sui, & regnavit Achaz filius ejus pro eo. CA-

CAPUT XVI.

Achaz filium suum per ignem consecrat idolis; regibus quoque Israel & Syriæ Jerusalem obsidentibus, auxilium a rege Assyriorum missis muneribus obtinet; in cujus gratiam ablato Dei cultu, diis Assyriorum sacrificat; cui succedit pius filius Ezechias.

1 ANno decimo septimo Phacee filii Romeliæ, regnavit Achaz filius Joatham regis Juda.

2 * Viginti annorum erat Achaz cum regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui, sicut David pater ejus. * 2. Par. 28. 1.

3 Sed ambulavit in via regum Israel: insuper & filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idola Gentium: quæ dissipavit Dominus coram filiis Israel.

4 Immolabat quoque victimas, & adolebat incensum in excelsis, & in collibus, & sub omni ligno frondoso.

5 * Tunc ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel in Jerusalem ad præliandum: cumque obsiderent Achaz, non valuerunt superare eum. * Isai. 7. 1.

6 In tempore illo restituit Rasin rex Syriæ, Ailam Syriæ, & ejecit Judæos de Aila: & Idumæi venerunt in Ailam, & habitaverunt ibi usque in diem hanc.

7 Misit autem Achaz nuntios ad Theglathphalasar regem Assyriorum, dicens: Servus tuus, & filius tuus ego sum: ascende, & salvum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Israel, qui consurrexerunt adversum me.

8 Et cum collegisset argentum & aurum, quod inveniri potuit in domo Domini, & in thesauris regis, misit regi Assyriorum munera.

9 Qui & acquievit voluntati ejus: ascendit enim rex Assyriorum in Damascum, & vastavit eam: & transtulit habitatores ejus Cyrenen, Rasin autem interfecit.

10 Perrexitque rex Achaz in occursum Theglatphalasar regi Assyriorum in Damascum. Cum-

que vidisset altare Damasci, misit rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar ejus, & similitudinem juxta omne opus ejus.

11 Extruxitque Urias sacerdos altare juxta omnia, quæ præceperat rex Achaz, de Damasco, ita fecit sacerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damasco.

12 Cumque venisset rex de Damasco, vidit altare, & veneratus est illud: ascenditque & immolavit holocausta, & sacrificium suum,

13 Et libavit libamina & fudit sanguinem pacificorum, quæ obtulerat super altare.

14 Porro altare æreum, quod erat coram Domino, transtulit de facie templi, & de loco altaris, & de loco templi Domini: posuitque illud ex latere altaris ad Aquilonem.

15 Præcepit quoque rex Achaz Uriæ sacerdoti, dicens: Super altare majus offer holocaustum matutinum, & sacrificium vespertinum, & holocaustum regis, & sacrificium ejus, & holocaustum universi populi terræ, & sacrificia eorum, & libamina eorum: & omnem sanguinem holocausti, & universum sanguinem victimæ super illud effundes: altare vero æreum erit paratum ad voluntatem meam.

16 Fecit igitur Urias sacerdos juxta omnia, quæ præceperat rex Achaz.

17 Tulit autem rex Achaz cælatas bases, & luterem, qui erat desuper: & mare deposuit de bobus æreis, qui sustentabant illud, & posuit super pavimentum stratum lapide.

18 Musach quoque sabbati, quod ædificaverat in templo: & ingressum regis exterius convertit in templum Domini propter regem Assyriorum.

19 Reliqua autem verborum Achaz, quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

20 Dormivitque Achaz cum patribus suis, & sepultus est cum eis in Civitate David, & regnavit Ezechias filius ejus pro eo.

CAPUT XVII.

Post multa filiorum Israel, quæ commemorantur,

tur, facinora, Salmanasar sub Osee recusante antiquum Assyrio pendere tributum, transfert Israel in Assyrios: & quia Assyrii in Samariam missi cultum Dei ignorantes devorabantur a leonibus, mittitur eis sacerdos Israeliticus qui ipsos instituat: sicque factum est, ut & Deo & idolis servirent.

1 Anno duodecimo Achaz regis Juda, regnavit Osee filius Ela in Samaria super Israel novem annis.

2 Fecitque malum coram Domino: sed non sicut reges Israel, qui ante eum fuerant.

3 * Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum, & factus est ei Osee servus, reddebatque illi tributa. * *Infra* 18. 9. *Tob.* 1. 3.

4 Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Ægypti, ne præstaret tributa regi Assyriorum, sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, & vinctum misit in carcerem.

5 Pervagatusque est omnem terram: & ascendens Samariam, obsedit eam tribus annis.

6 * Anno autem nono Osee, cepit rex Assyriorum Samariam, & transtulit Israel in Assyrios: posuitque eos in Hala & in Habor juxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum. * *Infra* 18. 10.

7 Factum est enim, cum peccassent filii Israel Domino Deo suo, qui eduxerat eos de Terra Ægypti, de manu Pharaonis regis Ægypti, coluerunt deos alienos.

8 Et ambulaverunt juxta ritum Gentium, quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israel, & regum Israel: quia similiter fecerant.

9 Et offenderunt filii Israel verbis non rectis Dominum Deum suum: & ædificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem munitam.

10 Feceruntque sibi statuas, & lucos in omni colle sublimi, & subter omne lignum nemorosum:

11 Et adolebant ibi incensum super aras in morem Gentium, quas transtulerat Dominus a facie eorum: feceruntque verba pessima irritantes Dominum,

12 Et coluerunt immunditias, de quibus præcepit eis Dominus, ne facerent verbum hoc.

13 Et teſtificatus eſt Dominus in Iſrael & in Juda per manum omnium Prophetarum, & Videntium, dicens: * Revertimini a viis veſtris peſſimis, & cuſtodite præcepta mea, & cæremonias juxta omnem legem, quam præcepi patribus veſtris: & ſicut miſi ad vos in manu ſervorum meorum prophetarum.

* Jerem. 25. 5.

14 Qui non audierunt, ſed induraverunt cervicem ſuam juxta cervicem patrum ſuorum, qui noluerunt obedire Domino Deo ſuo.

15 Et abjecerunt legitima ejus, & pactum, quod pepigit cum patribus eorum, & teſtificationes, quibus conteſtatus eſt eos: ſecutique ſunt vanitates, & vane egerunt: & ſecuti ſunt Gentes, quæ erant per circuitum eorum, ſuper quibus præceperat Dominus eis, ut non facerent, ſicut & illæ faciebant.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei ſui: feceruntque ſibi conflatiles duos vitulos, & lucos, & adoraverunt univerſam militiam cœli: ſervieruntque Baal,

17 Et conſecraverunt filios ſuos, & filias ſuas per ignem: & divinationibus inſerviebant & auguriis: & tradiderunt ſe, ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum.

18 Iratuſque eſt Dominus vehementer Iſraeli, & abſtulit eos a conſpectu ſuo, & non remanſit niſi tribus Juda tantummodo.

19 Sed nec ipſe Juda cuſtodivit mandata Domini Dei ſui: verum ambulavit in erroribus Iſrael, quos operatus fuerat.

20 Projecitque Dominus omne ſemen Iſrael, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec projiceret eos a facie ſua:

21 * Ex eo jam tempore, quo ſciſſus eſt Iſrael a domo David, & conſtituerunt ſibi regem Jeroboam filium Nabat: ſeparavit enim Jeroboam Iſrael a Domino, & peccare eos fecit peccatum magnum.

* 3. Reg. 12. 19.

22 Et ambulaverunt filii Iſrael in univerſis peccatis Jeroboam quæ fecerat: & non receſſerunt ab eis,

23

23 * Uſquequo Dominus auferret Iſrael a facie ſua, ſicut locutus fuerat in manu omnium ſervorum ſuorum prophetarum: translatuſque eſt Iſrael de terra ſua in Aſſyrios, uſque in diem hanc.

* Jerem. 25. 9.

24 Adduxit autem rex Aſſyriorum viros de Babylone, & de Cutha, & de Avah, & de Emath, & de Sepharvaim: & collocavit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Iſrael: qui poſſederunt Samariam, & habitaverunt in urbibus ejus.

25 Cumque ibi habitare cœpiſſent, non timebant Dominum: & immiſit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.

26 Nuntiatumque eſt regi Aſſyriorum, & dictum: Gentes quas transtuliſti, & habitare feciſti in civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ, & immiſit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eo quod ignorent ritum Dei terræ.

27 Præcepit autem rex Aſſyriorum, dicens: Ducite illuc unum de ſacerdotibus, quos inde captivos adduxiſtis, & vadat, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei terræ.

28 Igitur cum veniſſet unus de ſacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, & docebat eos, quomodo colerent Dominum.

29 Et unaquæque Gens fabricata eſt Deum ſuum: poſueruntque eos in fanis excelſis, quæ fecerant Samaritæ, Gens & Gens in urbibus ſuis, in quibus habitabat.

30 Viri enim Babylonii fecerunt Sochothbenoth: viri autem Chutæi fecerunt Nergel: & viri de Emath fecerunt Aſima.

31 Porro Hevæi fecerunt Nebahaz & Tharthac. Hi autem, qui erant de Sepharvaim, comburebant filios ſuos igni, Adramelech & Anamelech diis Sepharvaim.

32 Et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt autem ſibi de noviſſimis ſacerdotes excelſorum, & ponebant eos in fanis ſublimibus.

33 Et cum Dominum colerent, diis quoque ſuis ſerviebant juxta conſuetudinem Gentium, de quibus translati fuerant Samariam:

34 Uſque in præſentem diem morem ſequuntur

tur antiquum: non timent Dominum, neque cuſtodiunt cæremonias ejus, judicia, & legem, & mandatum, quod præceperat Dominus filiis Jacob, * quem cognominavit Iſrael:

* Gen. 33. 28.

35 Et percuſſerat cum eis pactum, & mandaverat eis, dicens: Nolite timere deos alienos, & non adoretis eos, neque colatis eos, & non immoletis eis:

36 Sed Dominum Deum veſtrum, qui eduxit vos de Terra Ægypti in fortitudine magna & in brachio extento, ipſum timete, & illum adorate, & ipſi immolate.

37 Cæremonias quoque, & judicia, & legem, & mandatum, quod ſcripſit vobis, cuſtodite ut faciatis cunctis diebus: & non timeatis deos alienos.

38 Et pactum, quod percuſſit vobiſcum, nolite obliviſci: nec colatis deos alienos,

39 Sed Dominum Deum veſtrum timete, & ipſe eruet vos de manu omnium inimicorum veſtrorum.

40 Illi vero non audierunt, ſed juxta conſuetudinem ſuam priſtinam perpetrabant.

41 Fuerunt igitur Gentes iſtæ timentes quidem Dominum, ſed nihilominus & idolis ſuis ſervientes: nam & filii eorum, & nepotes, ſicut fecerunt patres ſui, ita faciunt uſque in præſentem diem.

CAPUT XVIII.

Ezechias pietate eximius, diſſipatis idolorum delubris, ac æneo Moyſi ſerpente confracto, percutit Edom; & cum Aſſyriis rebellaſſet, rex Aſſyriorum expugnatis civitatibus Juda Ezechiæ veniam precanti, magnam pecuniæ vim imponit, miſſa quoque manu valida Jeruſalem obſidet, multis probris in Ezechiam & blaſphemiis in Deum per Rabſacen jactatis.

1 Anno * tertio Oſee filii Ela regis Iſrael, regnavit Ezechias filius Achaz regis Juda.

* 4. Par. 28. 27. & 29. 1.

2 Viginti quinque annorum erat, cum regnare cœpiſſet: & viginti novem annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Abi filia Zachariæ,

3

3 Feciſque quod erat bonum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus.

4 Ipſe diſſipavit excelſa, & contrivit ſtatuas, & ſuccidit lucos, confregitque ſerpentem æneum, * quem fecerat Moyſes: ſiquidem uſque ad illud tempus filii Iſrael adolebant ei incenſum: vocavitque nomen ejus Noheſtan.

* Num. 21. 9.

5 In Domino Deo Iſrael ſperavit: itaque poſt eum non fuit ſimilis ei de cunctis regibus Juda, ſed neque in his, qui ante eum fuerunt:

6 Et adhæſit Domino, & non receſſit a veſtigiis ejus, fecitque mandata ejus, quæ præceperat Dominus Moyſi.

7 Unde & erat Dominus cum eo, & in cunctis, ad quæ procedebat, ſapienter ſe agebat. Rebellavit quoque contra regem Aſſyriorum, & non ſervivit ei.

8 Ipſe percuſſit Philiſthæos uſque ad Gazam, & omnes terminos eorum, a Turre cuſtodum uſque ad Civitatem munitam.

9 Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat annus ſeptimus Oſee filii Ela regis Iſrael, aſcendit Salmanaſar rex Aſſyriorum in Samariam, & oppugnavit eam,

10 Et cepit. Nam poſt annos tres, anno ſexto Ezechiæ, id eſt * nono anno Oſee regis Iſrael, capta eſt Samaria.

* Supra 17. 8. Tob. 1. 2.

11 Et transtulit rex Aſſyriorum Iſrael in Aſſyrios, collocavitque eos in Hala, & in Habor fluviis Gozan in civitatibus Medorum:

12 Quia non audierunt vocem Domini Dei ſui, ſed prætergreſſi ſunt pactum ejus: omnia quæ præceperat Moyſes ſervus Domini, non audierunt, neque fecerunt.

13 * Anno quartodecimo regis Ezechiæ, aſcendit Sennacherib rex Aſſyriorum ad univerſas civitates Juda munitas: & cepit eas.

* 2. Par. 32. 1. Eccli. 48. 22. Iſa. 36. 1.

14 Tunc miſit Ezechias rex Juda nuntios ad regem Aſſyriorum in Lachis, dicens: Peccavi, recede a me: & omne, quod impoſueris mihi, feram. Indixit itaque rex Aſſyriorum Ezechiæ regi Judæ trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.

15 Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in thesauris regis.

16 In tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini, & laminas auri, quas ipse affixerat, & dedit eas regi Assyriorum.

17 Misit autem rex Assyriorum Tharthan, & Rabsaris, & Rabsacen de Lachis ad regem Ezechiam, cum manu valida, Jerusalem: qui cum ascendissent, venerunt Jerusalem, & steterunt juxta aquæductum piscinæ superioris, quæ est in via Agri fullonis.

18 Vocaveruntque regem: egressus est autem ad eos Eliacim filius Helciæ præpositus domus, & Sobna Scriba, & Joahe filius Asaph a commentariis.

19 Dixitque ad eos Rabsaces: Loquimini Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia, qua niteris?

20 Forsitan inisti consilium, ut præpares te ad prælium. In quo confidis, ut audeas rebellare?

21 An speras in baculo arundineo atque confracto Ægypto, super quem, si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum ejus, & perforabit eam? sic est Pharao rex Ægypti omnibus, qui confidunt in se.

22 Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam: nonne iste est, cujus abstulit Ezechias excelsa & altaria: & præcepit Judæ & Jerusalem: Ante altare hoc adorabitis in Jerusalem?

23 Nunc igitur transite ad dominum meum, regem Assyriorum, & dabo vobis duo millia equorum, & videte, an habere valeatis ascensores eorum.

24 Et quomodo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis? An fiduciam habes in Ægypto propter currus & equites?

25 Numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, ut demolirer eum? Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, & demolire eam.

26 Dixerunt autem Eliacim filius Helciæ, & Sobna, & Joahe Rabsaci: Precamur, ut loquaris no-

nobis servis tuis Syriace: siquidem intelligimus hanc linguam: & non loquaris nobis Judaice, audiente populo, qui est super murum.

27 Respondit que eis Rabsaces, dicens: Numquid ad dominum tuum, & ad te misit me dominus meus, ut loquerer sermones hos, & non potius ad viros, qui sedent super murum, ut comedant stercora sua, & bibant urinam suam vobiscum?

28 Stetit itaque Rabsaces, & exclamavit voce magna Judaice, & ait: Audite verba regis magni, regis Assyriorum.

29 Hæc dicit rex: Non vos seducat Ezechias: non enim poterit eruere vos de manu mea.

30 Neque fiduciam vobis tribuat super Dominum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, & non tradetur civitas hæc in manu regis Assyriorum.

31 Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum quod vobis est utile, & egredimini ad me: & comedet unusquisque de vinea sua, & de ficu sua: & bibetis aquas de cisternis vestris,

32 Donec veniam, & transferam vos in terram, quæ similis est terræ vestræ, in terram fructiferam, & fertilem vini, terram panis & vinearum, terram olivarum, & olei ac mellis, & vivetis, & non moriemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos.

33 Numquid liberaverunt dii Gentium terram suam de manu regis Assyriorum?

34 Ubi est Deus Emath, & Arphad? ubi est Deus Sepharvaim, Ana, & Ava? numquid liberaverunt Samariam de manu mea?

35 Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui eruerunt regionem suam de manu mea, ut possit eruere Dominus Jerusalem de manu mea?

36 Tacuit itaque populus, & non respondit ei quidquam: siquidem præceptum regis acceperant, ut non responderent ei.

37 Venitque Eliacim filius Helciæ, præpositus domus, & Sobna scriba, & Joahe filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus, & nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

CAPUT XIX.

Ezechia & Isaia conversis ad Dominum, & pro liberatione precantibus propter Rabsacis blasphemias, percutit angelus Domini 185000 Assyriorum, quare fugiens Sennacherib, in templo idolorum suorum a filiis suis occiditur.

Isa. 37. 1. 1 QUæ cum audisset Ezechias rex, scidit vestimenta sua, & opertus est sacco, ingressusque est domum domini.

2 Et misit Eliacim præpositum domus, & Sobnam scribam, & senes de sacerdotibus opertos saccis, ad Isaiam prophetam filium Amos.

3 Qui dixerunt: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis, & increpationis, & blasphemiæ dies iste: venerunt filii usque ad partum, & vires non habet parturiens.

4 Si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus, ut exprobaret Deum viventem, & argueret verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus: & fac orationem pro reliquiis, quæ repertæ sunt.

5 Venerunt ergo servi regis Ezechiæ ad Isaiam.

6 Dixitque eis Isaias: Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum, quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me.

7 Ecce, ego immittam ei spiritum, & audiet nuntium, & revertetur in terram suam, & dejiciam eum gladio in terra sua.

8 Reversus est ergo Rabsaces, & invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam: audierat enim quod recessisset de Lachis.

9 Cumque audisset de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes: Ecce egressus est, ut pugnet adversum te: & iret contra eum, misit nuntios ad Ezechiam, dicens:

10 Hæc dicite Ezechiæ regi Juda: Non te seducat Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas: Non tradetur Jerusalem in manus regis Assyriorum.

11 Tu enim ipse audisti, quæ fecerunt reges Assyrio-

syriorum universis terris, quo modo vastaverunt eas, num ergo solus poteris liberari?

12 Numquid liberaverunt dii Gentium singulos, quos vastaverunt patres mei, Gozan videlicet, & Haran, & Reseph, & filios Eden, qui erant in Thelassar?

13 Ubi est rex Emath, & rex Arphad, & rex civitatis Sepharvaim, Ana, & Ava?

14 Itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum, & legisset eas, ascendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino.

15 Et oravit in conspectu ejus, dicens: Domine Deus Israel, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus regum omnium terræ: tu fecisti cœlum & terram.

16 Inclina aurem tuam, & audi: aperi Domine oculos tuos, & vide: audi omnia verba Sennacherib, qui misit, ut exprobraret nobis Deum viventem.

17 Vere Domine dissipaverunt reges Assyriorum Gentes, & terras omnium.

18 Et miserunt deos eorum in ignem: non enim erant dii, sed opera manuum hominum ex ligno & lapide, & perdiderunt eos.

19 Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos fac de manu ejus, ut sciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus.

20 Misit autem Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quæ deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum, audivi.

21 Iste est sermo, quem locutus est Dominus de eo: Sprevit te, & subsannavit te virgo filia Sion: post tergum tuum caput movit, filia Jerusalem.

22 Cui exprobrasti, & quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam, & elevasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israel.

23 Per manum servorum tuorum exprobrasti Domino, & dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani, & succidi sublimes cedros ejus, & electas abietes illius. Et ingressus sum usque ad terminos ejus, & saltum carmeli ejus

24

24 Ego succidi. Et bibi aquas alienas, & siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas.

25 Numquid non audisti; quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud, & nunc adduxi: eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitæ.

26 Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt & confusi sunt, facti sunt velut fœnum agri, & virens herba tectorum, quæ arefacta est, antequam veniret ad maturitatem.

27 Habitaculum tuum, & egressum tuum, & introitum tuum, & viam tuam ego præscivi, & furorem tuum contra me.

28 Insanisti in me, & superbia tua ascendit in aures meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, & camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per quam venisti.

29 Tibi autem Ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno, quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascuntur: porro in tertio anno seminate & metite: plantate vineas, & comedite fructum earum.

30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Juda, mittet radicem deorsum, & faciet fructum sursum.

31 De Jerusalem quippe egredientur reliquiæ, & quod salvetur de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet hoc.

32 Quam ob rem hæc dicit Dominus de rege Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munitio.

33 Per viam, qua venit, revertetur: & civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34 Protegamque urbem hanc, & salvabo eam propter me & propter David servum meum.

35 * Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octogintaquinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum: & recedens abiit,

36 Et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & mansit in Nineve.

* *Tob.* 1. 21. *Eccli.* 38. 24. *Isai.* 37. 36. 1. *Mach.* 7. 41. 2. *Mach.* 8. 19.

37 * Cumque adoraret in templo Nesroch deum suum, Adramelech & Sarasar filii ejus percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, & regnavit Asarhaddon filius ejus pro eo. * *Tob.* 1. 24.

CAPUT XX.

Isaias ægrotantem Ezechiam moriturum denuntiat; at ille sua oratione sanitatem cum porogatione vitæ ad quindecim annos a Deo impetrat, dato sanitatis signo per Solis regressum; Assyriis autem munera deferentibus thesauros ostendit, & ob id per Isaiam reprehensio, captivitas Babylonica denuntiatur: cui impius succedit filius Manasses.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem: & venit ad eum Isaias filius Amos, propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris enim tu, & non vives. 2 *Par.* 32. 22. *Isai.* 38. 1.

2 Qui convertit faciem suam ad parietem, & oravit Dominum, dicens:

3 Obsecro Domine, memento quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno.

4 Et antequam egrederetur Isaias mediam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens:

5 Revertere, & dic Ezechiæ duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: & ecce sanavi te, die tertio ascendes templum Domini.

6 Et addam diebus tuis quindecim annos: sed & de manu regis Assyriorum liberabo te, & civitatem hanc, & protegam urbem istam, propter me, & propter David servum meum.

7 Dixitque Isaias: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, & posuissent super ulcus ejus, curatus est.

8 Dixerat autem Ezechias ad Isaiam: Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, & quia ascensurus sum die tertia templum Domini:

9 Cui ait Isaias: Hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locu-

24 Ego succidi. Et bibi aquas alienas, & siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas.

25 Numquid non audisti; quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud, & nunc adduxi: eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitæ.

26 Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt & confusi sunt, facti sunt velut fœnum agri, & virens herba tectorum, quæ arefacta est, antequam veniret ad maturitatem.

27 Habitaculum tuum, & egressum tuum, & introitum tuum, & viam tuam ego præscivi, & furorem tuum contra me.

28 Insanisti in me, & superbia tua ascendit in aures meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, & camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per quam venisti.

29 Tibi autem Ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno, quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascuntur: porro in tertio anno seminate & metite: plantate vineas, & comedite fructum earum.

30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Juda, mittet radicem deorsum, & faciet fructum sursum.

31 De Jerusalem quippe egredientur reliquiæ, & quod salvetur de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet hoc.

32 Quam ob rem hæc dicit Dominus de rege Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munitio.

33 Per viam, qua venit, revertetur: & civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34 Protegamque urbem hanc, & salvabo eam propter me & propter David servum meum.

35 * Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octogintaquinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum: & recedens abiit,

36 Et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & mansit in Nineve.

* *Tob.* 1. 21. *Eccli.* 38. 24. *Isai.* 37. 36. 1. *Mach.* 7. 41. 2. *Mach.* 8. 19.

37 * Cumque adoraret in templo Nesroch deum suum, Adramelech & Sarasar filii ejus percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, & regnavit Asarhaddon filius ejus pro eo. * *Tob.* 1. 24.

CAPUT XX.

Isaias ægrotantem Ezechiam moriturum denuntiat; at ille sua oratione sanitatem cum porogatione vitæ ad quindecim annos a Deo impetrat, dato sanitatis signo per Solis regressum; Assyriis autem munera deferentibus thesauros ostendit, & ob id per Isaiam reprehensio, captivitas Babylonica denuntiatur: cui impius succedit filius Manasses.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem: & venit ad eum Isaias filius Amos, propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris enim tu, & non vives. 2 *Par.* 32. 22. *Isai.* 38. 1.

2 Qui convertit faciem suam ad parietem, & oravit Dominum, dicens:

3 Obsecro Domine, memento quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno.

4 Et antequam egrederetur Isaias mediam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens:

5 Revertere, & dic Ezechiæ duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: & ecce sanavi te, die tertio ascendes templum Domini.

6 Et addam diebus tuis quindecim annos: sed & de manu regis Assyriorum liberabo te, & civitatem hanc, & protegam urbem istam, propter me, & propter David servum meum.

7 Dixitque Isaias: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, & posuissent super ulcus ejus, curatus est.

8 Dixerat autem Ezechias ad Isaiam: Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, & quia ascensurus sum die tertia templum Domini:

9 Cui ait Isaias: Hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locu-

tus est: Vis ut ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus?

10 Et ait Ezechias: Facile est, umbram crescere decem lineis: nec hoc volo ut fiat: sed ut revertatur retrorsum decem gradibus.

11 Invocavit itaque Isaias propheta Dominum, & reduxit umbram per lineas, quibus jam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.

* Isai. 39. 1. 12 In tempore illo misit Berodach * Baladan, filius Baladan, rex Babyloniorum litteras & munera ad Ezechiam: audierat enim, quod ægrotasset Ezechias.

13 Lætatus est autem in adventu eorum Ezechias, & ostendit eis domum aromatum, & aurum & argentum, & pigmenta varia, unguenta quoque, & domum vasorum suorum, & omnia, quæ habere poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate sua.

14 Venit autem Isaias propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti? aut unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone.

15 At ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia, quæcumque sunt in domo mea, viderunt: nihil est, quod non monstraverim eis in thesauris meis.

16 Dixit itaque Isaias Ezechiæ: Audi sermonem Domini.

17 Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus.

18 Sed & de filiis tuis, qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, & erunt eunuchi in palatio regis Babylonis.

19 Dixit Ezechias ad Isaiam: Bonus sermo Domini, quem locutus es: si pax & veritas in diebus meis.

20 Reliqua autem sermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo ejus, & quomodo fecerit piscinam, & aquæductum, & introduxerit aquas in civitatem, nonne

nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

21 Dormivitque Ezechias cum patribus suis, & regnavit Manasses filius ejus pro eo.

CAPUT XXI.

Propter abominandam Manassis impietatem prædicit Dominus se Judam ac Jerusalem deleturum: cui mortuo succedit impius filius Amon; & hoc a servis occiso, regnat super Judam pius filius Josias.

1 Duodecim annorum erat Manasses cum regnare cœpisset, & quinquaginta quinque annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Haphsiba. 2. Par. 33. 1.

2 Fecitque malum in conspectu Domini, juxta idola Gentium, quas delevit Dominus a facie filiorum Israel.

3 * Conversusque est, & ædificavit excelsa; quæ dissipaverat Ezechias pater ejus: & erexit aras Baal, & fecit lucos, sicut fecerat Achab rex Israel, & adoravit omnem militiam cœli, & coluit eam. * 2. Par. 33. 3.

4 Extruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: * In Jerusalem ponam nomen meum. * 2. Reg. 7. 10.

5 Et extruxit altaria universæ militiæ cœli in duobus atriis templi Domini.

6 Et traduxit filium suum per ignem: & ariolatus est, & observavit auguria, & fecit pythones, & aruspices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, & irritaret eum.

7 Posuit quoque idolum luci, quem fecerat in templo Domini, * super quod locutus est Dominus ad David, & ad Salomonem filium ejus: In templo hoc, & in Jerusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. * 2. Reg. 7. 26. 3. Reg. 8. 16. & 9. 3.

8 Et ultra non faciam commoveri pedem Israel de terra, quam dedi patribus eorum: si tamen custodierint opera omnia, quæ præcepi eis, & universam legem, quam mandavit eis servus meus Moyses.

9 Illi vero non audierunt: sed seducti sunt a Ma-

Manasse, ut facerent malum super Gentes, quas contrivit Dominus a facie filiorum Israel.

10 Locutusque est Dominus in manu servorum suorum prophetarum, dicens:

Jer. 15. 4. 11 * Quia fecit Manasses rex Juda abominationes istas pessimas, super omnia quæ fecerunt Amorrhæi ante eum, & peccare fecit etiam Judam in immunditiis suis:

12 Propterea hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego inducam mala super Jerusalem & Judam: ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures ejus.

13 Et extendam super Jerusalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab? & delebo Jerusalem, sicut deleri solent tabulæ: & delens vertam, & ducam crebrius stilum super faciem ejus.

14 Dimittam vero reliquias hæreditatis meæ, & tradam eas in manus inimicorum ejus: eruntque in vastitatem, & in rapinam cunctis adversariis suis:

15 Eo quod fecerint malum coram me, & perseveraverint irritantes me, ex die qua egressi sunt patres eorum ex Ægypto, usque ad hanc diem.

** Infra. 24. 4.* 16 Insuper & sanguinem innoxium * fudit Manasses multum nimis, donec impleret Jerusalem usque ad os: absque peccatis suis, quibus peccare fecit Judam, ut faceret malum coram Domino.

17 Reliqua autem sermonum Manasse, universa quæ fecit, & peccatum ejus, quod peccavit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

18 Dormivitque Manasses cum patribus suis, & sepultus est in horto domus suæ, in horto Oza: & regnavit Amon filius ejus pro eo.

19 Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cœpisset: duobus quoque annis regnavit in Jerusalem. Nomen matris ejus Messalemeth filia Harus de Jeteba.

20 Fecitque malum in conspectu Domini sicut fecerat Manasses pater ejus.

21 Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater ejus: servivitque immunditiis, quibus servierat pater ejus, & adoravit eas,

22 Et dereliquit Dominum Deum patrum suorum, & non ambulavit in via Domini.

23 Tetenderuntque ei insidias servi sui, & interfecerunt regem in domo sua.

24 Percussit autem populus terræ omnes, qui conjuraverant contra regem Amon: & constituerunt sibi regem Josiam filium ejus pro eo.

25 Reliqua autem sermonum Amon quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

26 Sepelieruntque eum in sepulchro suo, in horto Oza: & regnavit Josias filius ejus pro eo.

CAPUT XXII.

Josias templum ac Dei cultum instaurat; Dominum super reperto Deuteronomii libro consulens, prædictis in eo minis & pœnis exterritus, responsum ex prophetide accipit, inducenda super Judam scripta in eo mala propter neglectum a patribus Dei cultum, ipsum tamen prius in pace moriturum.

1 OCto annorum erat Josias cum regnare cœpisset, triginta & uno anno regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Idida, filia Hadaja de Besecath. *2. Par. 34. 1.*

2 Fecitque quod placitum erat coram Domino, & ambulavit per omnes vias David patris sui: non declinavit ad dexteram, sive ad sinistram.

3 Anno autem octavo decimo regis Josiæ, misit rex Saphan filium Assia, filii Messulam scribam templi Domini, dicens ei:

4 Vade ad Helciam sacerdotem magnum, ut consletur pecunia, quæ illata est in templum Domini, quam collegerunt janitores templi a populo,

5 Deturque fabris per præpositos domus Domini: qui & distribuant eam his qui operantur in templo Domini, ad instauranda sartatecta templi:

6 Tignariis videlicet & cæmentariis, & iis, qui interrupta componunt: & ut emantur ligna, & lapides de lapicidinis ad instaurandum templum Domini.

7 Verumtamen non supputetur eis argentum quod accipiunt, sed in potestate habeant, & in fide.

8 Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam: Librum Legis reperi in domo Domini: deditque Helcias volumen Saphan, qui & legit illud.

9 Venit quoque Saphan scriba ad regem, & renuntiavit ei quod præceperat, & ait: Conflaverunt servi tui pecuniam, quæ reperta est in domo Domini: & dederunt ut distribueretur fabris a præfectis operum templi Domini.

10 Narravit quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias sacerdos. Quem cum legisset Saphan coram rege,

11 Et audisset rex verba Libri Legis Domini, scidit vestimenta sua.

12 Et præcepit Helciæ sacerdoti, & Ahicam filio Saphan, & Achobor filio Micha, & Saphan scribæ, & Asajæ servo regis, dicens:

13 Ite & consulite Dominum super me, & super populo, & super omni Juda, de verbis voluminis istius, quod inventum est: magna enim ira Domini succensa est contra nos: quia non audierunt patres nostri verba Libri hujus, ut facerent omne, quod scriptum est nobis.

14 Ierunt itaque Helcias sacerdos, & Ahicam, & Achobor, & Saphan, & Asaja ad Holdam prophetidem uxorem Sellum filii Thecuæ, filii Araas custodis vestium, quæ habitabat in Jerusalem in Secunda: locutique sunt ad eam.

15 Et illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Dicite viro, qui misit vos ad me:

16 Hæc dicit Dominus: Ecce, ego adducam mala super locum istum, & super habitatores ejus, omnia verba legis quæ legit rex Juda:

17 Quia dereliquerunt me, & sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum: & succendetur indignatio mea in loco hoc, & non extinguetur.

18 Regi autem Juda, qui misit vos ut consuleretis Dominum, sic dicetis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Pro eo quod audisti verba voluminis,

19 Et perterritum est cor tuum, & humiliatus

tus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum, & habitatores ejus, quod videlicet fierent in stuporem & in maledictum: & scidisti vestimenta tua, & flevisti coram me, & ego audivi, ait Dominus:

20 Idcirco colligam te ad patres tuos, & colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quæ inducturus sum super locum istum.

CAPUT XXIII.

Josias Deuteronomium coram populo legit, percussoque cum Domino fœdere, ac destructis abominationibus, præcipit Pascha celebrari; quo in Mageddo occiso, succedit impius filius Joachaz, quem Pharao captum ducit in Ægyptum, substituto Eliacim, quem Joakim nominat, & ei gravem mulctam imponit.

1 ET renuntiaverunt regi quod dixerat. Qui misit: & congregati sunt ad eum omnes senes Juda & Jerusalem. 2. Par. 34. 28.

2 Ascenditque rex templum Domini, & omnes viri Juda, universique qui habitabant in Jerusalem cum eo sacerdotes & prophetæ, & omnis populus a parvo usque ad magnum: legitque cunctis audientibus omnia verba libri fœderis, qui inventus est in domo Domini.

3 Stetitque rex super gradum: & fœdus percussit coram Domino, ut ambularent post Dominum, & custodirent præcepta ejus, & testimonia, & cæremonias in omni corde, & in tota anima, & suscitarent verba fœderis hujus, quæ scripta erant in libro illo: acquievitque populus pacto.

4 Et præcepit rex Helciæ pontifici, & sacerdotibus secundi ordinis, & janitoribus, * ut proicerent de templo Domini omnia vasa, quæ facta fuerant Baal, & in luco, & universæ militiæ cœli: & combussit ea foris Jerusalem in Convalle Cedron, & tulit pulverem eorum in Bethel. * Eccli. 49. 2.

5 Et delevit aruspices, quos posuerant reges Juda ad sacrificandum in excelsis per civitates Juda, & in circuitu Jerusalem: & eos, qui ado-

lebant incenſum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim ſignis, & omni militiæ cœli.

6 Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Jeruſalem in Convalle Cedron, & combuſſit eum ibi, & redegit in pulverem, & projecit ſuper ſepulchra vulgi.

7 Deſtruxit quoque ædiculas effœminatorum, qui erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quaſi domunculas luci.

8 Congregavitque omnes ſacerdotes de civitatibus Juda: & contaminavit excelſa, ubi ſacrificabant ſacerdotes de Gabaa uſque Berſabee: & deſtruxit aras portarum in introitu oſtii Joſue principis civitatis, quod erat ad ſiniſtram portæ civitatis.

9 Verumtamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Domini in Jeruſalem: ſed tantum comedebant azyma in medio fratrum ſuorum.

10 Contaminavit quoque Topheth, quod eſt in convalle filii Ennom: ut nemo conſecraret filium ſuum aut filiam per ignem, Moloch.

11 Abſtulit quoque equos, quos dederant reges Juda, Soli, in introitu templi Domini juxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combuſſit igni.

12 Altaria quoque, quæ erant ſuper tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Juda, & altaria quæ fecerat Manaſſes in duodus atriis templi Domini, deſtruxit rex: & cucurrit inde, & diſperſit cinerem eorum in Torrentem Cedron.

13 Excelſa quoque, quæ erant in Jeruſalem ad dexteram partem Montis offenſionis, * quæ ædificaverat Salomon rex Iſrael Aſtaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offenſioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex. * 3. Reg. 11. 7.

14 Et contrivit ſtatuas, & ſuccidit lucos: replevitque loca eorum oſſibus mortuorum.

15 * Inſuper & altare, quod erat in Bethel, & excelſum, quod fecerat Jeroboam filius Nabath, qui peccare fecit Iſrael: & altare illud, & ex- * 3. Reg. 13. 32.

celſum deſtruxit, atque combuſſit, & comminuit in pulverem, ſuccenditque etiam lucum.

16 Et converſus Joſias, vidit ibi ſepulchra, quæ erant in monte: miſitque & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſſit ea ſuper altare, & polluit illud juxta verbum Domini, quod locutus eſt vir Dei, qui prædixerat verba hæc.

17 * Et ait: Quis eſt titulus ille, quem video? Reſponderuntque ei cives urbis illius: Sepulchrum eſt hominis Dei, qui venit de Juda, & prædixit verba hæc, quæ feciſti ſuper altare Bethel. * 3. Reg. 13. 2.

18 Et ait: Dimitte eum, nemo commoveat oſſa ejus. Et intacta manſerunt oſſa illius cum oſſibus prophetæ, qui venerat de Samaria.

19 Inſuper & omnia fana excelſorum, quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Iſrael ad irritandum Dominum, abſtulit Joſias: & fecit eis ſecundum omnia opera, quæ fecerat in Bethel.

20 Et occidit univerſos ſacerdotes excelſorum, qui erant ibi ſuper altaria: & combuſſit oſſa humana ſuper ea: reverſuſque eſt Jeruſalem.

21 * Et præcepit omni populo, dicens: Facite Phaſe Domino Deo veſtro, ſecundum quod ſcriptum eſt in libro fœderis hujus. * 2. Par. 35. 1.

22 Nec enim factum eſt Phaſe tale a diebus judicum, qui judicaverunt Iſrael, & omnium dierum regum Iſrael, & regum Juda,

23 Sicut in octavo decimo anno regis Joſiæ factum eſt Phaſe iſtud Domino in Jeruſalem.

24 Sed & pythones, & ariolos, & figuras idolorum, & immunditias, & abominationes, quæ fuerant in terra Juda & Jeruſalem, abſtulit Joſias: ut ſtatueret verba legis, quæ ſcripta ſunt in Libro quem invenit Helcias ſacerdos in templo Domini.

25 Similis illi non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde ſuo, & in tota anima ſua, & in univerſa virtute ſua juxta omnem legem Moyſi: neque poſt eum ſurrexit ſimilis illi.

26 Verumtamen non eſt averſus Dominus ab ira furoris ſui magni, quo iratus eſt furor ejus contra Judam: propter irritationes, quibus provocaverat eum Manaſſes.

* *Infra* 24. 2. 27 * Dixit itaque Dominus: Etiam Judam auferam a facie mea, ſicut abſtuli Iſrael: & projiciam civitatem hanc, quam elegi, Jeruſalem, & domum, de qua dixi: Erit nomen meum ibi.

28 Reliqua autem ſermonum Joſiæ, & univerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda?

* 2. Par. 35. 20. 29 * In diebus ejus aſcendit Pharao Nechao rex Ægypti, contra regem Aſſyriorum ad flumen Euphraten: & abiit Joſias rex in occurſum ejus: & occiſus eſt in Maggeddo, cum vidiſſet eum.

30 Et portaverunt eum ſervi ſui mortuum de Mageddo: & pertulerunt in Jeruſalem, & ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo. Tulitque populus terræ Joachaz filium Joſiæ: & unxerunt eum, & conſtituerunt eum regem pro patre ſuo.

* 2. Par. 36. 2. 31 * Viginti trium annorum erat Joachaz cum regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Amital, filia Jeremiæ, de Lobna.

32 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerant patres ejus.

33 Vinxitque eum Pharao Nechao in Rebla, quæ eſt in terra Emath, ne regnaret in Jeruſalem: & impoſuit mulctam terræ, centum talentis argenti, & talento auri.

34 Regemque conſtituit Pharao Nechao Eliacim filium Joſiæ pro Joſia patre ejus: vertitque nomen ejus Joakim: porro Joachaz tulit, & duxit in Ægyptum, & mortuus eſt ibi.

35 Argentum autem & aurum dedit Joakim Pharaoni, cum indixiſſet terræ per ſingulos, ut conferretur juxta præceptum Pharaonis: & unumquemque juxta vires ſuas exegit, tam argentum quam aurum de populo terræ, ut daret Pharaoni Nechao.

36 Viginti quinque annorum erat Joakim cum regnare cœpiſſet: & undecim annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Zebida filia Phadaja de Ruma.

37 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerant patres ejus.

CA-

CAPUT XXIV.

Joakim triennio ſervit regi Babylonis: deinde varios patitur latrunculos: quo mortuo, ſuccedit filius Joachin; quem cum theſauris templi ac domus regiæ univerſoque robore habitatorum Jeruſalem ducit Nabuchodonoſor in Babylonem, ſuffecto in regem illius patruo Matthania, quem vocavit Sedeciam.

1 IN diebus ejus aſcendit Nabuchodonoſor rex Babylonis, & factus eſt ei Joakim ſervus tribus annis: & rurſum rebellavit contra eum.

2 Immiſitque ei Dominus latrunculos Chaldæorum, & latrunculos Syriæ, & latrunculos Moab, & latrunculos filiorum Ammon: & immiſit eos in Judam, ut diſperderent eum, * juxta verbum Domini, quod locutus fuerat per ſervos ſuos prophetas. * *Supra* 22. 27.

3 Factum eſt autem hoc per verbum Domini contra Judam, ut auferret eum coram ſe, propter peccata Manaſſe univerſa quæ fecit,

4 Et propter ſanguinem innoxium, quem effudit, & implevit Jeruſalem cruore innocentium: & ob hanc rem noluit Dominus propitiari.

5 Reliqua autem ſermonum Joakim, & univerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Juda? Et dormivit Joakim cum patribus ſuis:

6 Et regnavit Joachin filius ejus pro eo.

7 Et ultra non addidit rex Ægypti, ut egrederetur de terra ſua: tulerat enim rex Babylonis a rivo Ægypti uſque ad fluvium Euphraten, omnia quæ fuerant regis Ægypti.

8 Decem & octo annorum erat Joachin cum regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Noheſta filia Elnathan de Jeruſalem.

9 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

10 * In tempore illo aſcenderunt ſervi Nabuchodonoſor regis Babylonis in Jeruſalem, & circumdata eſt urbs munitionibus. * *Dan.* 1. 1.

11 Venitque Nabuchodonoſor rex Babylonis

ad civitatem cum servis suis, ut oppugnarent eam.

12 Egressusque est Joachin rex Juda ad regem Babylonis, ipse & mater ejus, & servi ejus, & principes ejus, & eunuchi ejus: & suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui.

13 Et protulit inde omnes thesauros domus Domini, & thesauros domus regiæ: & concidit universa vasa aurea, quæ fecerat Salomon rex Israel in templo Domini juxta verbum Domini.

14 Et transtulit omnem Jerusalem, & universos principes, & omnes fortes exercitus, decem millia, in captivitatem; & omnem artificem & clusorem: nihilque relictum est, exceptis pauperibus populi terræ.

* 2. Par. 36. 10. Esth. 2. 6. & 11. 4.

15 * Transtulit quoque Joachin in Babylonem, & matrem regis, & uxores regis, & eunuchos ejus, & judices terræ duxit in captivitatem de Jerusalem in Babylonem.

16 Et omnes viros robustos, septem millia, & artifices, & clusores mille, omnes viros fortes & bellatores: duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem.

* Jer. 37. 1. & 52. 1.

17 * Et constituit Matthaniam patruum ejus pro eo: imposuitque nomen ejus Sedeciam.

18 Vigesimum & primum annum ætatis habebat Sedecias cum regnare cœpisset, & undecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus erat Amital, filia Jeremiæ, de Lobna.

19 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat Joakim.

20 Irascebatur enim Dominus contra Jerusalem & contra Judam, donec projiceret eos a facie sua: recessitque Sedecias a rege Babylonis.

CAPUT XXV.

Obsessa a Nabuchodonosor Jerusalem, Sedecias cæcus ac vinctus, necatis coram se filiis, in Babylonem ducitur cum reliquo populo, quibusdam tamen ad exercendam terram relictis: post exusta una cum templo omnia magnifica ædificia, præfecit Nabuchodonosor Godoliam; quo ab Ismaele interempto, fugit populus in Ægyptum, Joachin autem in captivitate sublimatur a rege Babylonis.

1 Factum est autem anno nono regni ejus, mense decimo, decima die mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & omnis exercitus ejus in Jerusalem, & circumdederunt eam: & extruxerunt in circuitu ejus munitiones.

Jerem. 39. 1. & 52. 4.

2 Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedeciæ,

3 Nona die mensis: prævaluitque fames in civitate, nec erat panis populo terræ.

4 Et interrupta est civitas: & omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portæ, quæ est inter duplicem murum ad hortum regis (porro Chaldæi obsidebant in circuitu civitatem.) Fugit itaque Sedecias per viam, quæ ducit ad campestria solitudinis.

5 Et persecutus est exercitus Chaldæorum regem, comprehenditque eum in planitie Jericho: & omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, & reliquerunt eum.

6 Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha: qui locutus est cum eo judicium.

7 Filios autem Sedeciæ occidit coram eo, & oculos ejus effodit, vinxitque eum catenis, & adduxit in Babylonem.

8 Mense quinto, septima die mensis, ipse est annus nonus decimus regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps exercitus, servus regis Babylonis, in Jerusalem.

9 * Et succendit domum Domini, & domum regis: & domos Jerusalem, omnemque domum combussit igni.

Psalm. 73. 7.

10 Et muros Jerusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldæorum, qui erat cum principe militum.

11 Reliquam autem populi partem, quæ remanserat in civitate, & perfugas, qui transfugerant ad regem Babylonis, & reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militiæ.

12 Et de pauperibus terræ reliquit vinitores, & agricolas.

13 * Columnas autem æreas, quæ erant in templo Domini, & bases, & mare æreum, quod erat

* *Jerem.* 27. 19.

in domo Domini, confregerunt Chaldæi, & transtulerunt æs omne in Babylonem.

14 Ollas quoque æreas, & trullas, & tridentes, & scyphos, & mortariola, & omnia vasa ærea, in quibus ministrabant, tulerunt.

15 Necnon & thuribula, & phialas: quæ aurea, aurea: & quæ argentea, argentea, tulit princeps militiæ:

16 Id est, columnas duas, mare unum, & bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium vasorum.

* 3. Reg. 7. 15. 2. Par. 3. 15. Jerem. 52. 21.

17 *Decem & octo cubitos altitudinis habebat columna una: & capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: & retiaculum, & malogranata super capitellum columnæ, omnia ærea: similem & columna secunda habebat ornatum.

18 Tulit quoque princeps militiæ Sarajam sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres janitores.

19 Et de civitate eunuchum unum, qui erat præfectus super bellatores viros: & quinque viros de his, qui steterant coram rege, quos reperit in civitate: & Sopher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terræ & sexaginta viros e vulgo, qui inventi fuerant in civitate.

20 Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha.

21 Percussitque eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & translatus est Juda de terra sua.

22 Populo autem qui relictus erat in terra Juda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan.

23 Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi & viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in Maspha Ismahel filius Nathaniæ, & Johanan filius Caree, & Saraja filius Thanehumeth, Netophathites, & Jesonias filius Maachati, ipsi & socii eorum.

24 Juravitque Godolias ipsis & sociis eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldæis: manete in terra, & servite regi Babylonis, & bene erit vobis.

25

25 Factum est autem in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ, filii Elisama de semine regio, & decem viri cum eo: percusseruntque Godoliam, qui & mortuus est: sed & Judæos & Chaldæos, qui erant cum eo in Maspha.

26 Consurgensque omnis populus a parvo usque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptum timentes Chaldæos.

27 Factum est vero in anno trigesimo septimo transmigrationis Joachin regis Juda, mense duodecimo, vigesima septima die mensis: sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Joachin regis Juda de carcere.

28 Et locutus est benigne: & posuit thronum ejus super thronum regum, qui erant cum eo in Babylone.

29 Et mutavit vestes ejus, quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu ejus cunctis diebus vitæ suæ.

30 Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quæ dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON

HEBRAICE DIBRE HAIAMIN.

CAPUT PRIMUM.

Genealogia ab Adam usque ab Abram, & generationes filiorum Abrahæ una cum filiis ac posteris Esau, & regibus ac ducibus terræ Edom, antequam essent reges super filios Israel.

1

in domo Domini, confregerunt Chaldæi, & transtulerunt æs omne in Babylonem.

14 Ollas quoque æreas, & trullas, & tridentes, & scyphos, & mortariola, & omnia vasa ærea, in quibus ministrabant, tulerunt.

15 Necnon & thuribula, & phialas: quæ aurea, aurea: & quæ argentea, argentea, tulit princeps militiæ:

16 Id est, columnas duas, mare unum, & bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium vasorum.

* 3. Reg. 7. 15. 2. Par. 3. 15. Jerem. 52. 21.

17 *Decem & octo cubitos altitudinis habebat columna una: & capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: & retiaculum, & malogranata super capitellum columnæ, omnia ærea: similem & columna secunda habebat ornatum.

18 Tulit quoque princeps militiæ Sarajam sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres janitores.

19 Et de civitate eunuchum unum, qui erat præfectus super bellatores viros: & quinque viros de his, qui steterant coram rege, quos reperit in civitate: & Sopher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terræ & sexaginta viros e vulgo, qui inventi fuerant in civitate.

20 Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha.

21 Percussitque eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & translatus est Juda de terra sua.

22 Populo autem qui relictus erat in terra Juda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan.

23 Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi & viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in Maspha Ismahel filius Nathaniæ, & Johanan filius Caree, & Saraja filius Thanehumeth, Netophathites, & Jesonias filius Maachati, ipsi & socii eorum.

24 Juravitque Godolias ipsis & sociis eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldæis: manete in terra, & servite regi Babylonis, & bene erit vobis.

25

25 Factum est autem in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ, filii Elisama de semine regio, & decem viri cum eo: percusseruntque Godoliam, qui & mortuus est: sed & Judæos & Chaldæos, qui erant cum eo in Maspha.

26 Consurgensque omnis populus a parvo usque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptum timentes Chaldæos.

27 Factum est vero in anno trigesimo septimo transmigrationis Joachin regis Juda, mense duodecimo, vigesima septima die mensis: sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Joachin regis Juda de carcere.

28 Et locutus est benigne: & posuit thronum ejus super thronum regum, qui erant cum eo in Babylone.

29 Et mutavit vestes ejus, quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu ejus cunctis diebus vitæ suæ.

30 Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quæ dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON

HEBRAICE DIBRE HAIAMIN.

CAPUT PRIMUM.

Genealogia ab Adam usque ab Abram, & generationes filiorum Abrahæ una cum filiis ac posteris Esau, & regibus ac ducibus terræ Edom, antequam essent reges super filios Israel.

1

Gen. 2. 7. & 4. 25. & 5. 6. 9.

1 ADAM, Seth, Enos,
2 Cainan, Malaleel, Jared,
3 Henoch, Mathusale, Lamech,
4 Noe, Sem, Cham, & Japheth.
5 Filii Japheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Javan, Thubal, Mosoch, Thiras.
6 Porro filii Gomer: Ascenez, & Riphath, & Thogorma.
7 Filii autem Javan: Elisa, & Tharsis, Cethim & Dodanim.
8 Filii Cham: Chus, & Mesraim, & Phut, & Chanaan,
9 Filii autem Chus: Saba, & Hevila, Sabatha, & Regma, & Sabathacha. Porro filii Regma: Saba, & Dadan.
* Gen. 10. 8. 10 Chus autem genuit * Nemrod: iste cœpit esse potens in terra.
11 Mesraim vero genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, & Nepthuim,
12 Phetrusim quoque & Casluim; de quibus egressi sunt Philisthiim, & Caphtorim.
13 Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum suum, Hethæum quoque,
14 Et Jebusæum, & Amorrhæum, & Gergesæum,
15 Hevæumque, & Aracæum, & Sinæum.
16 Aradium quoque, & Samaræum, & Hamathæum.
* Gen. 10. 22. & 11. 10. 17 Filii * Sem: Ælam, & Assur, & Arphaxad, & Lud, & Aram, & Hus, & Hul, & Gether, & Mosoch.
18 Arphaxad autem genuit Sale, qui & ipse genuit Heber.
19 Porro Heber nati sunt duo filii, nomen uni Phaleg, quia in diebus ejus divisa est terra; & nomen fratris ejus Jectan.
20 Jectan autem genuit Elmodad, & Saleph & Asarmoth, & Jare,
21 Adoram quoque, & Huzal, & Decla,
22 Hebal etiam, & Abimael, & Saba, necnon
23 Et Ophir, & Hevila, & Jobab, omnes isti filii Jectan:
24 Sem, Arphaxad, Sale,

25 Heber, Phaleg, Ragau,
26 Serug, Nachor, Thare,
27 Abram, * iste est Abraham,
28 Filii autem Abraham, Isaac & Ismahel.
29 Et hæ generationes eorum. Primogenitus * Ismahelis, Nabaioth, & Cedar, & Adbeel, & Mabsam,
30 Et Masma, & Duma, Massa, Hadad, & Thema,
31 Jetur, Naphis, Cedma. Hi sunt filii Ismahelis.
32 Filii autem Ceturæ concubinæ Abraham, quos genuit: Zamran, Jecsan, Madan, Madian, Jesboc, & Sue. Porro filii Jecsan: Saba, & Dadan. Filii autem Dadan: Assurim, & Latussim, & Laomim.
33 Filii * autem Madian: Epha, & Epher, & Henoc, & Abida, & Eldaa. Omnes hi, filii Ceturæ.
34 Genuit * autem Abraham Isaac: cujus fuerunt filii Esau, & Israel.
35 Filii * Esau: Eliphaz, Rahuel, Jehus, Ihelom, & Core.
36 Filii Eliphaz: Theman, Omar, Sephi, Gathan, Genez, Thamna, Amalec.
37 Filii Rahuel: Nabath, Zara, Samma, Meza.
38 Filii Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Dison, Eser, Disan.
39 Filii Lotan: Hori, Homam. Soror autem Lotan fuit Thamna.
40 Filii Sobal: Alian, & Manahath, & Ebal, Sephi, & Onam. Filii Sebeon: Aia & Ana. Filii Ana: Dison.
41 Filii Dison: Hamram, & Esehan, & Jethran, & Charan.
42 Filii Eser: Balaan, & Zavan, & Jacan. Filii Disan: Hus & Aran.
43 Isti sunt reges, qui imperaverunt in Terra Edom antequam esset rex super filios Israel: Bale filius Beor: & nomen civitatis ejus, Denaba.
44 Mortuus est autem Bale, & regnavit pro eo Jobab filius Zare de Bosra.

* Gen. 11. 26.
* Gen. 25. 13.
* Gen. 25. 4.
* Gen. 25. 19.
* Gen. 36. 10.

45 Cumque & Jobab fuiſſet mortuus, regnavit pro eo Huſam de Terra Themanorum.

46 Obiit quoque & Huſam, & regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percuſſit Madian in terra Moab: & nomen civitatis ejus Avith.

47 Cumque & Adad fuiſſet mortuus, regnavit pro eo Semla de Maſreca.

48 Sed & Semla mortuus eſt, & regnavit pro eo Saul de Rohoboth, quæ juxta amnem ſita eſt.

49 Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Balanan filius Achobor.

50 Sed & hic mortuus eſt, & regnavit pro eo Adad: cujus urbis nomen fuit Phau, & appellata eſt uxor ejus Meetabel filia Matred filiæ Mezaab.

51 Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom eſſe cœperunt: dux Thamna, dux Alva, dux Jetheth.

52 Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon,

53 Dux Cenez, dux Theman, dux Mabſar,

54 Dux Magdiel, dux Hiram. Hi duces Edom.

CAPUT II.

Genealogia Judæ Patriarchæ uſque ad Iſai patrem David, fratrumque ac ſororum ejus.

Gen. 29. 32 & 30. 5. & 35. 22.

1 FIlii autem Iſrael: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Iſſachar, & Zabulon,

2 Dan, Joſeph, Benjamin, Nephtali, Gad & Aſer.

* Gen. 38. 3 & 46. 12

3 Filii * Juda: Her, Onan, & Sela. Hi tres nati ſunt ei de filia Sue Chananitide. Fuit autem Her primogenitus Juda, malus coram Domino, & occidit eum.

* Infra 4. 1. Matth. 1. 3.

4 * Thamar autem nurus ejus peperit ei Phares & Zara: omnes ergo filii Juda, quinque.

5 Filii autem Phares: Heſron & Hamul.

6 Filii quoque Zaræ: Zamri, & Ethan, & Eman, Chalchal quoque, & Dara, ſimul quinque.

* Joſ. 7. 1.

7 Filii * Charmi: Achar: qui turbavit Iſrael, & peccavit in furto anathematis,

8 Filii Ethan: Azarias.

9 Fi-

9 Filii * autem Heſron qui nati ſunt ei: Jera- * Ruth 4. meel, & Ram, & Calubi. 19.

10 Porro Ram genuit Aminadab, Aminadab autem genuit Nahaſſon, principem filiorum Juda.

11 Nahaſſon quoque genuit Salma, de quo ortus eſt Booz.

12 Booz vero genuit Obed, qui & ipſe genuit Iſai.

13 * Iſai autem genuit primogenitum Eliab, ſe- * 1. Reg. 16. cundum Abinadab, tertium Simmaa, 6. 8. 9. & 17. 12.

14 Quartum Nathanael, quintum Raddai,

15 Sextum Aſom, ſeptimum David.

16 Quorum ſorores fuerunt Sarvia, & Abigail. Filii Sarviæ: Abiſai, Joab, & Aſael, tres.

17 Abigail autem genuit Amaſa, cujus pater fuit Jether Iſmahelites.

18 Caleb vero filius Heſron accepit uxorem nomine Azuba, de qua genuit Jerioth: fueruntque filii ejus Jaſer, & Sobab, & Ardon.

19 Cumque mortua fuiſſet Azuba, accepit uxorem Caleb, Ephrata: quæ peperit ei Hur.

20 Porro Hur genuit Uri: & Uri genuit Bezeleel.

21 Poſt hæc ingreſſus eſt Heſron ad filiam Machir patris Galaad, & accepit eam cum eſſet annorum ſexaginta: quæ peperit ei Segub.

22 Sed & Segub genuit Jair, & poſſedit viginti tres civitates in terra Galaad.

23 Cepitque Geſſur, & Aram oppida Jair, & Canath, & viculos ejus ſexaginta civitatum: omnes iſti, filii Machir patris Galaad.

24 Cum autem mortuus eſſet Heſron, ingreſſus eſt Caleb ad Ephrata. Habuit quoque Heſron uxorem Abia, quæ peperit ei Aſhur patrem Thecuæ.

25 Nati ſunt autem filii Jerameel primogeniti Heſron, Ram primogenitus ejus, & Buna, & Aram, & Aſom, & Achia.

26 Duxit quoque uxorem alteram Jerameel nomine Atara, quæ fuit mater Onam.

27 Sed & filii Ram primogeniti Jerameel, fuerunt Moos, Jamin, & Achar.

28 Onam autem habuit filios Semei, & Jada. Filii autem Semei: Nadab, & Abiſur.

29

29 Nomen vero uxoris Abisur, Abihail, quæ peperit ei Ahobban, & Molid.

30 Filii autem Nadab fuerunt Saled, & Apphaim. Mortuus est autem Saled absque liberis.

31 Filius vero Apphaim, Jesi: qui Jesi genuit Sesan. Porro Sesan genuit Oholai.

32 Filii autem Jada fratris Semei: Jether & Jonathan. Sed & Jether mortuus est absque liberis.

33 Porro Jonathan genuit Phalet, & Ziza. Isti fuerunt filii Jerameel.

34 Sesan autem non habuit filios, sed filias: & servum Ægyptium nomine Jeraa.

35 Deditque ei filiam suam uxorem: quæ peperit ei Ethei.

36 Ethei autem genuit Nathan, & Nathan genuit Zabad.

37 Zabad quoque genuit Ophlal, & Ophlal genuit Obed.

38 Obed genuit Jehu: Jehu genuit Azariam,

39 Azarias genuit Helles, & Helles genuit Elasa,

40 Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit Sellum,

41 Sellum genuit Icamiam, Icamia autem genuit Elisama.

42 Filii autem Caleb fratris Jerameel: Mesa primogenitus ejus, ipse est pater Ziph, & filii Maresa patris Hebron.

43 Porro filii Hebron, Core, & Taphua, & Recem, & Samma.

44 Samma autem genuit Raham, patrem Iercam, & Recem genuit Sammai.

45 Filius Sammai, Maon: & Maon pater Bethsur.

46 Epha autem concubina Caleb peperit Haran, & Mosa, & Gezez. Porro Haran genuit Gezez.

47 Filii autem Jahaddai, Regom, & Joathan, & Gesan, & Phalet, & Epha, & Saaph.

48 Concubina Caleb Maacha, peperit Saber, & Tharana.

49 Genuit autem Saaph pater Madmena, Sue patrem Machbena, & patrem Gabaa. Filia vero Caleb, fuit Achsa.

50 Hi erant filii Caleb, filii Hur primogeniti, Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.

51 Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader.

52 Fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim, qui videbat dimidium requietionum.

53 Et de cognatione Cariathiarim, Jethrei, & Aphuthei, & Semathei, & Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, & Esthaolitæ.

54 Filii Salma, Bethlehem, & Netophathi, Coronæ domus Joab, & Dimidium requietionis Sarai.

55 Cognationes quoque scribarum habitantium in Jabes, Canentes atque Resonantes, & in tabernaculis commorantes. Hi sunt Cinæi, qui venerunt de Calore patris domus Rechab.

CAPUT III.

Generationes David & regum Judæ ex progenie David, cum filiis ac filiabus eorum.

1 DAvid vero hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron; primogenitum Amnon ex Achinoam Jezrahelitide, secundum Daniel de Abigail Carmelitide, 2 Reg. 3. 2 14.

2 Tertium Absalom filium Maacha filiæ Tholmai regis Gesur, quartum Adonian filium Aggith,

3 Quintum Saphatiam ex Abital, sextum Jethraham de Egla uxore sua.

4 Sex ergo nati sunt ei in Hebron, ubi regnavit septem annis, & sex mensibus. Triginta autem & tribus annis regnavit in Jerusalem.

5 * Porro in Jerusalem nati sunt ei filii Simmaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon, quatuor de Bethsabee filia Ammiel, * 2. Reg. 5 14.

6 Jebaar quoque & Elisama,

7 Et Eliphaleth, & Noge, & Nepheg, & Japhia,

8 Nec non Elisama, & Eliada, & Eliphelet, novem:

9 Omnes hi, filii David absque filiis concubinarum: habueruntque sororem Thamar.

10 Filius autem Salomonis, Roboam: cujus

Abia filius genuit Asa. De hoc quoque natus est Josaphat,

11 Pater Joram: qui Joram genuit Ochoziam, ex quo ortus est Joas:

12 Et hujus Amazias filius genuit Azariam. Porro Azariæ filius Joathan.

13 Procreavit Achaz patrem Ezechiæ, de quo natus est Manasses.

14 Sed & Manasses genuit Amon patrem Josiæ.

15 Filii autem Josiæ fuerunt, primogenitus Johanan, secundus Joakim, tertius Sedecias, quartus Sellum.

* Matth. 1. 11. 16 * De Joakim natus est Jechonias, & Sedecias.

17 Filii Jechoniæ fuerunt, Asir, Salathiel,

18 Melchiram, Phadaia, Senneser, & Jecemia, Sama, & Nadabia.

19 De Phadaia orti sunt Zorobabel & Semei. Zorobabel genuit Mosollam, Hananiam, & Salomith sororem eorum:

20 Hasaban quoque, & Ohol, & Barachian, & Hasadian, Josabhesed, quinque.

21 Filius autem Hananiæ, Phaltias pater Jesiæ, cujus filius Raphaia: hujus quoque filius, Arnan de quo natus est Obdia, cujus filius fuit Sechenias.

22 Filius Secheniæ, Semeia: cujus filii Hattus, & Jegeal, & Baria, & Naaria, & Saphat, & Sesa sex numero.

23 Filius Naariæ, Elioenai, & Ezechias, & Ezricam, tres

24 Filii Elioenai, Oduia, & Eliasub, & Pheleia, & Accub, & Johanan, & Dalaia, & Anani, septem.

CAPUT IV.

Rursum posteritas Judæ ac Simeonis, & habitationes eorum: stirps Cham deletur a filiis Simeonis, Amalecitæ quoque ab ipsis percutiuntur.

Genes. 38. 3. & 46. 12. 1 FIlii Juda: Phares, Hesron, & Charmi, & Hur, & Sobal.

Sap. 2. 4. Matth. 1. 3. 2 Raia vero filius Sobal genuit Johath, de quo nati sunt Ahumai, & Laad. Hæ cognationes Sarathi.

3 Ista

3 Ista quoque stirps Etam: Jezrael, & Jesema, & Jedebos. Nomen quoque fororis eorum, Asselphuni.

4 Phanuel autem pater Gedor, & Ezer pater Hosa: isti sunt filii Hur primogeniti Ephratha patris Bethlehem.

5 Assur vero patri Thecuæ erant duæ uxores, Halaa, & Naara.

6 Peperit autem ei Naara, Oozam, & Hepher, & Themani, & Ahasthari: isti sunt filii Naara.

7 Porro filii Halaa, Sereth, Isaar, & Ethnan.

8 Cos autem genuit Anob, & Soboba, & cognationem Aharehel filii Arum.

9 Fuit autem Jabes inclytus præ fratribus suis, & mater ejus vocavit nomen illius Jabes, dicens: Quia peperi eum in dolore.

10 Invocavit vero Jabes Deum Israel, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, & dilataveris terminos meos, & fuerit manus tua mecum, & feceris me a malitia non opprimi. Et præstitit Deus quæ precatus est.

11 Caleb autem frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Esthon.

12 Porro Esthon genuit Bethrapha, & Phesse, & Tehinna patrem urbis Naas: hi sunt viri Recha.

13 Filii autem Cenez, Othoniel, & Saraia. Porro filii Othoniel, Hathath, & Maonathi.

14 Maonathi genuit Ophra, Saraia autem genuit Joab patrem Vallis artificum: ibi quippe artifices erant.

15 Filii vero Caleb filii Jephone, Hir, & Ela, & Naham. Filii quoque Ela: Cenez.

16 Filii quoque Jaleleel: Ziph, & Zipha, Thiria, & Asrael

17 Et filii Ezra, Jether, & Mereb, & Epher, & Jalon, genuitque Mariam, & Sammai, & Jesba patrem Esthamo.

18 Uxor quoque ejus Judaia, peperit Jared patrem Gedor, & Heber patrem Socho, & Icuthiel patrem Zanoe: hi autem filii Bethiæ filiæ Pharaonis, quam accepit Mered.

19 Et filii uxoris Odaiæ sororis Naham patris Ceila, Garmi, & Esthamo, qui fuit de Machathi.

20 Filii quoque Simon, Amnon, & Rinna filius Hanan, & Thilon. Et filii Jesi, Zoheth, & Benzoheth.

* Gen. 38. 5. 21 Filii * Sela, filii Juda: Her pater Lecha, & Laada pater Maresa, & cognationes domus operantium byssum in domo juramenti.

22 Et qui stare fecit Solem, virique Mendacii, & Securus, & Incendens, qui principes fuerunt in Moab, & qui reversi sunt in Lahem: hæc autem verba vetera.

23 Hi sunt figuli habitantes in Plantationibus, & in Sepibus, apud regem in operibus ejus, commoratique sunt ibi.

* Gen. 46. 10. 24 Filii * Simeon: Namuel & Jamin, Jarib, Zara, Saul.

25 Sellum filius ejus, Mapsan filius ejus, Masma filius ejus.

26 Filii Masma: Hamuel filius ejus, Zachur filius ejus, Semei filius ejus.

27 Filii Semei sedecim, & filiæ sex: fratres autem ejus non habuerunt filios multos, & universa cognatio non potuit adæquare summam filiorum Juda.

28 Habitaverunt autem in Bersabee, & Molada, & Hasarsuhal,

29 Et in Bala, & in Asom, & in Tholad,

30 Et in Bathuel, & in Horma, & in Siceleg,

31 Et in Bethmarchaboth, & in Hasarsusim, & in Bethberai, & in Saarim. Hæ civitates eorum usque ad regem David.

32 Villæ quoque eorum: Etam, & Æn, Remmon, & Thochen, & Asan, civitates quinque.

33 Et universi viculi eorum per circuitum civitatum istarum usque ad Baal. Hæc est habitatio eorum, & sedium distributio.

34 Mosobab quoque & Jemlech, & Josa filius Amasiæ,

35 Et Joel, & Jehu filius Josabiæ filii Saraiæ filii Asiel,

36 Et Elioenai, & Jacoba, & Isuhaia, & Asaia, & Adiel, & Ismiel, & Banaia,

37 Ziza quoque filius Sephei filii Allon filii Idaia filii Semri filii Samaia.

38 Isti sunt nominati principes in cognationibus suis, & in domo affinitatum suarum multiplicati sunt vehementer.

39 Et profecti sunt ut ingrederentur in Gador usque ad Orientem vallis, & ut quærerent pascua gregibus suis.

40 Inveneruntque pascuas uberes, & valde bonas, & terram latissimam & quietam & fertilem, in qua ante habitaverant de stirpe Cham.

41 Hi ergo venerunt, quos supra descripsimus nominatim, in diebus Ezechiæ regis Juda: & percusserunt tabernacula eorum, & habitatores qui inventi fuerant ibi, & deleverunt eos usque in præsentem diem: habitaveruntque pro eis, quoniam uberrimas pascuas ibidem repererunt.

42 De filiis quoque Simeon abierunt in montem Seir viri quingenti, habentes principes Phaltiam, & Naariam, & Raphaiam, & Oziel filios Jesi:

43 Et percusserunt reliquias, quæ evadere potuerant, Amalecitarum, & habitaverunt ibi pro eis usque ad diem hanc.

CAPUT V.

Catalogus filiorum Ruben, Gad, & dimidiæ tribus Manasse, & habitatio eorum qui percusserunt Agareos: sed tandem ducti sunt ab Assyriis ob idololatriam ipsorum in captivitatem.

1 FILII quoque Ruben primogeniti Israel (Ipse quippe fuit primogenitus ejus: sed * cum violasset thorum patris sui, data sunt primogenita ejus filiis Joseph filii Israel, & non est ille reputatus in primogenitum. * Gen. 35. 22. & 49. 4.

2 Porro Judas, qui erat fortissimus inter fratres suos, de stirpe ejus principes germinati sunt: primogenita autem reputati sunt Joseph.)

3 Filii * ergo Ruben primogeniti Israel: Enoch, & Phallu, Esron, & Carmi. * Gen. 46. 9. Exod. 6. 14. Num. 26. 5.

4 Filii Joel: Samaia filius ejus, Gog filius ejus, Semei filius ejus.

5 Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus.

6 Beera filius ejus, quem captivum duxit Thelgathphalnasar rex Assyriorum, & fuit princeps in tribu Ruben.

7 Fratres autem ejus, & universa cognatio ejus, quando numerabantur per familias suas, habuerunt principes Jehiel, & Zachariam.

8 Porro Bala, filius Azaz, filii Samma, filii Joel, ipse habitavit in Aroer, usque ad Nebo, & Beelmeon.

9 Contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum eremi, & flumen Euphraten. Multum quippe jumentorum numerum possidebant in Terra Galaad.

10 In diebus autem Saul præliati sunt contra Agareos, & interfecerunt illos, habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum, in omni plaga, quæ respicit ad Orientem Galaad.

11 Filii vero Gad e regione eorum habitaverunt in terra Basan usque Selcha:

12 Joel in capite, & Saphan secundus: Janai autem, & Saphat in Basan.

13 Fratres vero eorum secundum domos cognationum suarum, Michael, & Mosollam, & Sebe, & Jorai, & Jachan, & Zie, & Heber, septem.

14 Hi filii Abihail, filii Huri, filii Jara, filii Galaad, filii Michael, filii Jesesi, filii Jeddo, filii Buz.

15 Fratres quoque filii Abdiel, filii Guni, princeps domus in familiis suis.

16 Et habitaverunt in Galaad, & in Basan, & in viculis ejus, & in cunctis suburbanis Saron, usque ad terminos.

17 Omnes hi numerati sunt in diebus Joathan regis Juda, & in diebus Jeroboam regis Israel.

18 Filii Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse viri bellatores, scuta portantes, & gladios, & tendentes arcum, eruditique ad prælia, quadraginta quatuor millia, & septingenti sexaginta, procedentes ad pugnam.

19 Dimicaverunt contra Agareos: Ituræi vero, & Naphis, & Nodab,

20 Præbuerunt eis auxilium. Traditique sunt in manus eorum Agarei, & universi, qui fuerant cum eis, quia Deum invocaverunt cum præliarentur: & exaudivit eos, eo quod credidissent in eum.

21 Ceperuntque omnia quæ possederant, camelorum quinquaginta millia, & ovium ducenta quinquaginta millia, & asinos duo millia, & animas hominum centum millia.

22 Vulnerati autem multi corruerunt: fuit enim bellum Domini. Habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem.

23 Filii quoque dimidiæ tribus Manasse possederunt terram a finibus Basan usque ad Baal, Hermon, & Sanir, & montem Hermon, ingens quippe numerus erat.

24 Et hi fuerunt principes domus cognationis eorum, Epher, & Jesi, & Eliel, & Ezriel, & Jeremia, & Odoia, & Jediel viri fortissimi & potentes, & nominati duces in familiis suis.

25 Reliquerunt autem Deum patrum suorum, & fornicati sunt post deos populorum terræ, quos abstulit Deus coram eis.

26 Et suscitavit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, & spiritum Thelgathphalnasar regis Assur: & transtulit Ruben, & Gad, & dimidiam tribum Manasse, & adduxit eos in Lahela, & in Habor, & Ara, & fluvium Gozan, usque ad diem hanc.

CAPUT VI.

Genealogia filiorum Levi, & quos ex eis constituerat David cantores ac ministros in domo Domini: item generatio filiorum Aaron cum urbibus suis in singulis tribubus Israel, & quæ fuerint civitates refugii.

1 Filii Levi; Gerson, Caath, & Merari. *Gen. 46. 11. Infra 23. 3.*

2 Filii Caath: Amram, Isaar, Hebron, & Oziel.

3 Filii Amram: Aaron, Moyses, & Maria. Filii Aaron: Nadab & Abiu, Eleazar, & Ithamar.

4 Eleazar genuit Phinees, & Phinees genuit Abisue.

5 Abisue vero genuit Bocci, & Bocci genuit Ozi.

6 Ozi genuit Zaraiam, & Zaraias genuit Meraioth.

7 Porro Meraioth genuit Amariam, & Amarias genuit Achitob.

8 Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Achimaas.

9 Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Johanan.

10 Johanan genuit Azariam, ipse est qui sacerdotio functus est in domo, quam ædificavit Salomon in Jerusalem.

11 Genuit autem Azarias Amariam, & Amarias genuit Achitob.

12 Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Sellum.

13 Sellum genuit Helciam, & Helcias genuit Azariam,

14 Azarias genuit Saraiam, & Saraias genuit Josedec.

15 Porro Josedec egressus est, quando transtulit Dominus Judam, & Jerusalem per manus Nabuchodonosor.

* Exod. 6. 16. 16 Filii * ergo Levi: Gerson, Caath, & Merari.

17 Et hæc nomina filiorum Gerson: Lobni & Semei.

18 Filii Caath: Amram, & Isaar, & Hebron, & Oziel.

19 Filii Merari: Moholi & Musi. Hæ autem cognationes Levi secundum familias eorum.

20 Gerson, Lobni filius ejus, Jahath filius ejus, Zamma filius ejus,

21 Joah filius ejus, Addo filius ejus: Zara filius ejus, Jethrai filius ejus.

22 Filii Caath. Aminadab filius ejus, Core filius ejus, Asir filius ejus.

23 Elcana filius ejus, Abiasaph filius ejus, Asir filius ejus.

24 Thahath filius ejus. Uriel filius ejus, Ozia filius ejus, Saul filius ejus.

25 Filii Elcana: Amasai & Achimoth

26 Et Elcana: Filii Elcana: Sophai filius ejus, Nahath filius ejus,

27 Eliab filius ejus, Jeroham filius ejus, Elcana filius ejus.

28 Filii Samuel: primogenitus Vasseni, & Abia.

29 Filii autem Merari, Moholi: Lobni filius ejus, Semei filius ejus, Oza filius ejus,

30 Sammaa filius ejus, Haggia filius ejus, Asaia filius ejus.

31 Isti sunt, quos constituit David super cantores domus Domini, ex quo collocata est arca:

32 Et ministrabant coram tabernaculo testimonii, canentes, donec ædificaret Salomon domum Domini in Jerusalem: stabant autem juxta ordinem suum in ministerio.

33 Hi vero sunt qui assistebant cum filiis suis, de filiis Caath, Hemam cantor filius Johel, filii Samuel,

34 Filii Elcana, filii Jeroham, filii Eliel, filii Thohu,

35 Filii Suph, filii Elcana, filii Mahath, filii Amasai,

36 Filii Elcana, filii Johel, filii Azariæ, filii Sophoniæ,

37 Filii Thahath, filii Asir, filii Abiasaph, filii Core,

38 Filii Isaar, filii Caath, filii Levi, filii Israel.

39 Et frater ejus Asaph, qui stabat a dextris ejus, Asaph filius Barachiæ, filii Samaa,

40 Filii Michael, filii Basaiæ, filii Melchiæ,

41 Filii Athanai, filii Zara, filii Adaia,

42 Filii Ethan, filii Zamma, filii Semei,

43 Filii Jeth, filii Gerson, filii Levi.

44 Filii autem Merari fratres eorum, ad sinistram, Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch,

45 Filii Hasabiæ, filii Amasiæ, filii Helciæ,

46 Filii Amasai, filii Boni, filii Somer,

47 Filii Moholi, filii Musi, filii Merari, filii Levi.

48 Fratres quoque eorum Levitæ, qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini.

49 Aaron vero, & filii ejus adolebant incensum super altare holocausti, & super altare thimiamatis, in omne opus Sancti Sanctorum, & ut precarentur pro Israel juxta omnia, quæ præceperat Moyses servus Dei.

50 Hi sunt autem filii Aaron Eleazar filius ejus, Phinees filius ejus, Abisue filius ejus.

51 Bocci filius ejus, Ozi filius ejus, Zarahia filius ejus.

52 Meraioth filius ejus, Amarias filius ejus, Achitob filius ejus,

53 Sadoc filius ejus, Achimaas filius ejus.

54 Et hæc habitacula eorum per vicos atque confinia, filiorum scilicet Aaron, juxta cognationes Caathitarum: ipsis enim sorte contigerant.

55 Dederunt igitur eis Hebron in terra Juda, & suburbana ejus per circuitum:

* Jos. 21. 12. 56 * Agros autem civitatis, & villas Caleb filio Jephone.

57 Porro filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum, Hebron, & Lobna, & suburbana ejus,

58 Jether quoque, & Esthemo cum suburbanis suis, sed & Helon, & Dabir cum suburbanis suis,

59 Asan quoque, & Bethsemes & suburbana earum.

60 De tribu autem Benjamin, Gabee, & suburbana ejus, & Almath cum suburbanis suis. Anathoth quoque cum suburbanis suis. Omnes civitates tredecim, per cognationes suas.

61 Filiis autem Caath reliquis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem.

62 Porro filiis Gersom per cognationes suas de tribu Issachar, & de tribu Aser, & de tribu Nephtali, & de tribu Manasse in Basan, urbes tredecim

63 Filiis autem Merari per cognationes suas, de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon, dederunt sorte civitates duodecim.

64 Dederunt quoque filii Israel Levitis civitates, & suburbana earum:

65 Dederuntque per sortem, ex tribu filiorum Juda, & ex tribu filiorum Simeon, & ex tribu filiorum Benjamin urbes has, quas vocaverunt nominibus suis,

* Jos. 21. 66 Et his, qui erant de cognatione filiorum Caath, * fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim,

67 Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, & Gazer cum suburbanis suis,

68 Iecmaan quoque cum suburbanis suis, & Bethoron similiter?

69 Necnon & Helon cum suburbanis suis, & Gethremmon in eumdem modum.

70 Porro ex dimidia tribu Manasse, Aner & suburbana ejus, Baalam & suburbana ejus: his videlicet, qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant.

71 Filiis autem Gersom, de cognatione dimidiæ tribus Manasse, Gaulon in Basan, & suburbana ejus, & Astharoth cum suburbanis suis.

72 De tribu Issachar, Cedes & suburbana ejus, & Dabereth cum suburbanis suis,

73 Ramoth quoque & suburbana ejus, & Anem cum suburbanis suis.

74 De tribu vero Aser, Masal cum suburbanis suis, & Abdon similiter,

75 Hucac quoque & suburbana ejus, & Rohob cum suburbanis suis.

76 Porro de tribu Nephthali, Cedes in Galilæa & suburbana ejus, Hamon cum suburbanis suis, & Cariathaim, & suburbana ejus.

77 Filiis autem Merari reliquis: de tribu Zabulon, Remmono & suburbana ejus, & Thabor cum suburbanis suis:

78 Trans Jordanem quoque ex adverso Jericho contra Orientem Jordanis, de tribu Ruben, Bosor in solitudine cum suburbanis suis, & Jassa cum suburbanis suis,

79 Cademoth quoque & suburbana ejus, & Mephaat cum suburbanis suis,

80 Nec non & de tribu Gad: Ramoth in Galaad & suburbana ejus, & Manaim cum suburbanis suis,

81 Sed & Hesebon cum suburbanis suis, & Jezer cum suburbanis suis.

CAPUT VII.

Posteri Issachar, Benjamin, Nephtali, Manasse, Ephraim & Aser.

1 Por-

Gen. 46. 13. 1 PORro filii Iſſachar: Thola, & Phua, Jaſub, & Simeron, quatuor.

2 Filii Thola: Ozi & Raphaia, & Jeriel, & Jemai, & Jebſem, & Samuel: principes per domos cognationum ſuarum. De ſtirpe Thola viri fortiſſimi numerati ſunt in diebus David, viginti duo millia ſexcenti.

3 Filii Ozi: Izrahia, de quo nati ſunt Michael, & Obadia, & Johel, & Joſia, quinque omnes principes.

4 Cumque eis per familias, & populos ſuos, accincti ad prælium, viri fortiſſimi, triginta ſex millia: multas enim habuerunt uxores, & filios.

5 Fratres quoque eorum per omnem cognationem Iſſachar robuſtiſſimi ad pugnandum, octoginta ſeptem millia numerati ſunt.

* Gen. 46. 21. 6 Filii * Benjamin: Bela, & Bechor, & Jadiel, tres.

7 Filii Bela: Esbon, & Ozi, & Oziel, & Jerimoth, & Urai, quinque principes familiarum, & ad pugnandum robuſtiſſimi: numerus autem eorum, viginti duo millia & triginta quatuor.

8 Porro filii Bechor: Zamira, & Joas, & Eliezer, & Elioenai, & Amri, & Jerimoth, & Abia, & Anathoth, & Almath: omnes hi filii Bechor.

9 Numerati ſunt autem per familias ſuas principes cognationum ſuarum, ad bella fortiſſimi, viginti millia & ducenti.

10 Porro filii Jadihel: Balan. Filii autem Balan: Jehus, & Benjamin, & Aod, & Chanana, & Zethan, & Tharſis, & Ahiſahar.

11 Omnes hi filii Jadihel, principes cognationum ſuarum, viri fortiſſimi, decem & ſeptem millia & ducenti, ad prælium procedentes.

12 Sepham quoque, & Hapham filii Hir: & Haſim filii Aher.

* Gen. 46. 24. 13 * Filii autem Nephthali: Jaſiel, & Guni, & Jeler, & Sellum, filii Bala.

14 Porro filius Manaſſe, Eſriel concubinaque ejus Syra peperit Machir patrem Galaad.

15 Machir autem accepit uxores filiis ſuis Happhim, & Saphan; & habuit ſororem nomine Maacha: nomen autem ſecundi, Salphaad, natæque ſunt Salphaad filiæ. 16

16 Et peperit Maacha uxor Machir filium, vocavitque nomen ejus Phares: porro nomen fratris ejus Sares; & filii ejus, Ulam, & Recen.

17 Filius autem Ulam, Badan. Hi ſunt filii Galaad, filii Machir, filii Manaſſe.

18 Soror autem ejus Regina peperit Virum decorum, & Abiezer, & Mohola.

19 Erant autem filii Semida, Ahin, & Sechem, & Leci, & Aniam.

20 Filii autem Ephraim: Suthala, Bared filius ejus, Thahath filius ejus, Elada filius ejus, Thahath filius ejus, hujus filius Zabad,

21 Et hujus filius Suthala, & hujus filius Ezer & Eldad: occiderunt autem eos viri Geth indigenæ, quia deſcenderant ut invaderent poſſeſſiones eorum.

22 Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus, & venerunt fratres ejus, ut conſolarentur eum.

23 Ingreſſuſque eſt ad uxorem ſuam: quæ concepit, & peperit filium, & vocavit nomen ejus Beria, eo quod in malis domus ejus ortus eſſet,

24 Filia autem ejus fuit Sara, quæ ædificavit Bethoron inferiorem & ſuperiorem, & Ozenſara.

25 Porro filius ejus Rapha, & Reſeph, & Thale, de quo natus eſt Thaan,

26 Qui genuit Laadan: hujus quoque filius Ammiud, qui genuit Elizama,

27 De quo ortus eſt Nun, qui habuit filium Joſue.

28 Poſſeſſio autem eorum & habitatio, Bethel, cum filiabus ſuis, & contra Orientem Noran, ac occidentalem plagam Gazer & filiæ ejus, Sichem quoque cum filiabus ſuis, uſque ad Aza cum filiabus ejus.

29 Juxta filios quoque Manaſſe, Bethſan & filias ejus, Thanach, & filias ejus, Mageddo & filias ejus, Dor & filias ejus: in his habitaverunt filii Joſeph, filii Iſrael.

30 Filii * Aſer: Jemna, & Jeſua, & Jeſſui, & Baria, & Sara ſoror eorum. * Gen. 46. 17.

31 Filii autem Baria: Heber, & Melchiel: ipſe eſt pater Barſaith.

32

32 Heber autem genuit Jephlat, & Somer, & Hotham, & uaa fororem eorum.

33 Filii Jephlat: Phoſech, & Chamaal, Aſoth: hi filii Jephlat.

34 Porro filii Somer: Ahi, & Roaga, & Haba, & Aram.

35 Filii autem Helem fratris ejus: Supha, & Jemna, & Selles, & Amal.

36 Filii Supha: Sue, Harnapher, & Sual, & Beri, & Jamra,

37 Boſor, & Hod, & Samma, & Saluſa, & Jethran, & Bera.

38 Filii Jether: Jephone, & Phaſpha & Ara.

39 Filii autem Olla: Aree, & Haniel, & Reſia.

40 Omnes hi filii Aſer, principes cognationum, electi atque fortiſſimi duces ducum: numerus autem eorum ætatis, quæ apta eſſet ad bellum, viginti ſex millia.

CAPUT VIII.

Rurſum genealogia Benjamin & Saul filiorumque ipſius.

1 BEnjamin autem genuit Bale primogenitum ſuum, Asbel ſecundum, Ahara tertium, * Gen. 46. 21. Supra 7. 6.

2 Nohaa quartum, & Rapha quintum.

3 Fueruntque filii Bale: Addar, & Gera, & Abiud,

4 Abiſue quoque & Naaman, & Ahoe,

5 Sed & Gera, & Sephuphan, & Huram.

6 Hi ſunt filii Ahod, principes cognationum habitantium in Gabaa, qui translati ſunt in Manahath.

7 Naaman autem, & Achia, & Gera ipſe tranſtulit eos, & genuit Oza, & Ahiud.

8 Porro Saharaim genuit in regione Moab poſtquam dimiſit Huſim & Bara uxores ſuas.

9 Genuit autem de Hodes uxore ſua Jobab, & Sebia, & Moſa, & Melchom,

10 Jehus quoque, & Sechia, & Marma. Hi ſunt filii ejus, principes in familiis ſuis.

11 Mehuſim vero genuit Abitob, & Elphaal.

12 Porro Filii Elphaal: Heber, & Miſaam, & Samad: hic ædificavit Ono, & Lod, & filias ejus.

13

13 Baria autem, & Sama, principes cognationum habitantium in Aialon: hiſugaverunt habitatores Geth.

14 Et Ahio, & Seſac, & Jerimoth,

15 Et Zabadia, & Arod, & Heder,

16 Michael quoque, & Jeſpha, & Joha, filii Baria.

17 Et Zabadia, & Moſollam, & Hezeci, & Heber.

18 Et Jeſamari, & Jezlia, & Jobab, filii Elphaal,

19 Et Jacim, & Zechri, & Zabdi,

20 Et Elioenai, & Selethai, & Eliel,

21 Et Adaia, & Baraia, & Samarath filii Semei.

22 Et Jeſpham, & Heber, & Eliel,

23 Et Abdon, & Zechri, & Hanan,

24 Et Hanania, & Ælam, & Anathothia,

25 Et Jephdaia, & Phanuel filii Seſac.

26 Et Samſari, & Soboria, & Othoſia,

27 Et Jerſia, & Elia, & Zechri, filii Jeroham.

28 Hi patriarchæ, & cognationum principes qui habitaverunt in Jeruſalem.

29 In * Gabaon autem habitaverunt Abigabaon, & nomen uxoris ejus Maacha: * Infra 9. 35.

30 Filiuſque ejus primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.

31 Gedor quoque, & Ahio, & Zacher, & Macelloth:

32 Et Macelloth genuit Samaa: habitaveruntque ex adverſo fratrum ſuorum in Jeruſalem cum fratribus ſuis.

33 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit Saul. Porro Saul genuit Jonathan, & Melchiſua, & Abinadab, & Esbaal. * 1. Reg. 14. 51. Infra 9. 39.

34 Filius autem Jonathan, Meribbaal, & Meribbaal genuit Micha.

35 Filii Micha, Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz.

36 Et Ahaz genuit Joada: & Joada genuit Alamath, & Azmoth, & Zamri; porro Zamri genuit Moſa,

37 Et Moſa genuit Banaa, cujus filius fuit Rapha, de quo ortus eſt Elaſa, qui genuit Aſel.

38

38 Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus, Ezricam, Bocru, Ismael, Saria, Obdia, & Hanan. Omnes hi filii Asel.

39 Filii autem Esec fratris ejus, Ulam primogenitus, & Jehu secundus, & Eliphalet tertius.

40 Fueruntque filii Ulam viri robustissimi, & magno robore tendentes arcum: & multos habentes filios ac nepotes, usque ad centum quinquaginta. Omnes hi, filii Benjamin.

CAPUT IX.

Qui primi filiorum Israel habitaverint in Jerusalem, & officia sacerdotum ac Levitarum, generationes quoque Saul ac filiorum ejus repetuntur.

1 UNiversus ergo Israel dinumeratus est: & summa eorum scripta est in Libro regum Israel, & Juda: translatique sunt in Babylonem propter delictum suum.

2 Qui autem habitaverunt primi in possessionibus, & in urbibus suis: Israel, & Sacerdotes, & Levitæ, & Nathinæi.

3 Commorati sunt in Jerusalem de filiis Juda, & de filiis Benjamin, de filiis quoque Ephraim, & Manasse.

4 Othei filius Ammiud, filii Amri, filii Omrai filii Bonni, de filiis Phares filii Juda.

5 Et de Siloni: Asaia primogenitus, & filii ejus.

6 De filiis autem Zara: Jehuel, & fratres eorum, sexcenti nonaginta.

7 Porro de filiis Benjamin; Salo filius Mosollam, filii Oduia, filii Asana:

8 Et Jobania filius Jeroham: & Ela filius Ozi, filii Mochori: & Mosollam filius Saphatiæ, filii Rahuel filii Jebaniæ:

9 Et fratres eorum per familias suas, nongenti sex. Omnes hi, principes cognationum per domos patrum suorum.

10 De sacerdotibus autem: Jedaja, Jojarib, & Jachin:

11 Azarias quoque filius Helciæ, filii Mosollam, filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob, pontifex domus Dei.

12 Porro Adaias filius Jeroham, filii Phassur, filii Melchiæ: & Maasai filius Adiel, filii Jezra, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Emmer.

13 Fratres quoque eorum principes per familias suas, mille septingenti sexaginta, fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei.

14 De Levitis autem: Semeia filius Hassub filii Ezricam, filii Hasebia de filiis Merari.

15 Bacbacar quoque carpentarius, & Galal, & Mathania filius Micha, filii Zechri, filii Asaph:

16 Et Obdia filius Semeiæ, filii Galal, filii Idithun: & Barachia filius Asa, filii Elcana, qui habitavit in atriis Netophati.

17 Janitores autem: Sellum, & Accub, & Thelmon, & Ahimam: & frater eorum Sellum princeps:

18 Usque ad illud tempus, in porta regis ad Orientem, observabant per vices suas de filiis Levi.

19 Sellum vero filius Core filii Abiasaph, filii Core cum fratribus suis, & domo patris sui, hi sunt Coritæ super opera ministerii, custodes vestibulorum tabernaculi: & familiæ eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum.

20 Phinees autem filius Eleazari, erat dux eorum coram Domino.

21 Porro Zacharias filius Mosollamia, janitor portæ tabernaculi testimonii.

22 Omnes hi electi in ostiarios per portas ducenti duodecim: & descripti in villis propriis: quos constituerunt David, & Samuel Videns, in fide sua

23 Tam ipsos, quam filios eorum in ostiis domus Domini, & in tabernaculo vicibus suis.

24 Per quatuor ventos erant ostiarii: id est ad Orientem, & ad Occidentem, & ad Aquilonem, & ad Austrum.

25 Fratres autem eorum in viculis morabantur; & veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus.

26 His quatuor Levitis creditus erat omnis numerus janitorum, & erant super exedras, & thesauros domus domini,

27 Per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis: ut cum tempus fuisset, ipsi mane aperirent fores.

28 De horum genere erant & super vasa ministerii: ad numerum enim & inferebantur vasa, & efferebantur.

29 De ipsis, & qui credita habebant utensilia sanctuarii, præerant similæ, & vino, & oleo, & thuri, & aromatibus.

30 Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant.

31 Et Mathathias Levites primogenitus Sellum Coritæ, præfectus erat eorum, quæ in sartagine frigebantur.

32 Porro de filiis Caath fratribus eorum super panes erant propositionis, ut semper novos per singula sabbata præpararent.

33 Hi sunt principes cantorum per familias Levitarum, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte jugiter suo ministerio deservirent.

34 Capita Levitarum, per familias suas principes, manserunt in Jerusalem.

* Supra 2. 29. 35 In * Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Jehiel, & nomen uxoris ejus Maacha.

36 Filius primogenitus ejus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Ner, & Nadab.

37 Gedor quoque, & Ahio, & Zacharias, & Macelloth

38 Porro Macelloth genuit Salmaan: isti habitaverunt e regione fratrum suorum in Jerusalem cum fratribus suis.

* Supra 2. 33. 39 * Ner autem genuit Cis: & Cis genuit Saul, & Saul genuit Jonathan, & Melchisua, & Abinadab, & Esbaal.

* 2. Reg. 4. 4. 40 Filius autem Jonathan, Meribbaal *: & Meribbaal genuit Micha.

41 Porro filii Micha, Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz.

42 Ahaz autem genuit Jara, & Jara genuit Alamath, & Azmoth, & Zamri, Zamri autem genuit Mosa.

43 Mosa vero genuit Banaa: cujus filius Raphaia, genuit Elasa: de quo ortus est Asel.

44

44 Porro Asel sex filios habuit his nominibus, Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, Hanan. Hi sunt filii Asel.

CAPUT X.

Saul reprobatur a Deo propter varias iniquitates, a Philisthæis occiditur cum filiis, ejusque capite a Philisthæis amputato, reliquum corpus cum filiis sepelitur a viris Jabes Galaad.

1 PHilisthiim autem pugnabant contra Israel, fugeruntque viri Israel Palæsthinos, & ceciderunt vulnerati in monte Gelboe. 1. Reg. 31. 1.

2 Cumque appropinquassent Philisthæi persequentes Saul, & filios ejus, percusserunt Jonathan, & Abinadab, & Melchisua filios Saul.

3 Et aggravatum est prælium contra Saul, inveneruntque eum sagittarii, & vulneraverunt jaculis.

4 Et dixit Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, & interfice me: ne forte veniant incircumcisi isti, & illudant mihi. Noluit autem armiger ejus hoc facere, timore perterritus: arripuit ergo Saul ensem, & irruit in eum.

5 Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet mortuum esse Saul, irruit etiam ipse in gladium suum, & mortuus est.

6 Interiit ergo Saul, & tres filii ejus, & omnis domus illius pariter concidit.

7 Quod cum vidissent viri Israel, qui habitabant in campestribus, fugerunt: & Saul ac filiis ejus mortuis, dereliquerunt urbes suas, & huc illuc que dispersi sunt: veneruntque Philisthiim, & habitaverunt in eis.

8 Die igitur altero detrahentes Philisthiim spolia cæsorum, invenerunt Saul, & filios ejus jacentes in monte Gelboe.

9 Cumque spoliassent eum, & amputassent caput, armisque nudassent, miserunt in terram suam, ut circumferretur, & ostenderetur idolorum templis, & populis:

10 Arma autem ejus consecraverunt in fano Dei sui, & caput affixerunt in templo Dagon.

11 Hoc cum audiſſent viri Jabes Galaad, omnia ſcilicet quæ Philiſthiim fecerant ſuper Saul,

12 Conſurrexerunt ſinguli virorum fortium, & tulerunt cadavera Saul & filiorum ejus: attuleruntque ea in Jabes, & ſepelierunt oſſa eorum ſubter quercum, quæ erat in Jabes, & jejunaverunt ſeptem diebus.

13 Mortuus eſt ergo Saul propter iniquitates ſuas, eo quod prævaricatus ſit mandatum Domini * quod præceperat, & non cuſtodierit illud: * Exod. 17. 14. 1. Reg. 15. 3. ſed * inſuper etiam Pythoniſſam conſuluerit,

14 Nec ſperaverit in Domino: propter quod * 1. Reg. 28. 8. interfecit eum, & transtulit regnum ejus ad David filium Iſai.

CAPUT XI.

Unctus David in regem, expulſis ex arce Sionis Jebuſæis, habitavit in Jeruſalem, ſtipatus potentiſſimis ac ſtrenuiſſimis militibus, quorum heroica geſta narrantur: noluit David deſideratam bibere aquam, eo quod cum fortium ſuorum periculo allata eſſet.

2. Reg. 5. 1. 1 COngregatus eſt igitur omnis Iſrael ad David in Hebron, dicens: Os tuum ſumus, & caro tua.

2 Heri quoque, & nudiustertius, cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, & introducebas Iſrael: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu paſces populum meum Iſrael, & tu eris princeps ſuper eum.

3 Venerunt ergo omnes majores natu Iſrael ad regem in Hebron, & iniit David cum eis fœdus coram Domino: unxeruntque eum regem ſuper Iſrael, juxta ſermonem Domini, quem locutus eſt in manu Samuel.

* 2. Reg. 5. 6. 4 Abiit quoque David, & omnis Iſrael * in Jeruſalem. Hæc eſt Jebus, ubi erant Jebuſæi habitatores terræ.

5 Dixeruntque qui habitabant in Jebus ad David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quæ eſt Civitas David.

6 Dixitque: Omnis qui percuſſerit Jebuſæum in primis, erit princeps & dux. Aſcendit igitur primus

mus Joab filius Sarviæ; & factus eſt princeps.

7 Habitavit autem David in arce, & idcirco appellata eſt Civitas David,

8 Ædificavitque urbem in circuitu a Mello uſque ad gyrum, Joab autem reliqua urbis extruxit.

9 Proficiebatque David vadens & creſcens, & Dominus exercituum erat cum eo.

10 * Hi principes virorum fortium David, qui * 2. Reg. 23. 8. adjuverunt eum ut rex fieret ſuper omnem Iſrael, juxta verbum Domini, quod locutus eſt ad Iſrael.

11 Et iſte numerus robuſtorum David: Jesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iſte levavit haſtam ſuam ſuper trecentos vulneratos una vice.

12 Et poſt eum Eleazar filius patrui ejus Ahohites, qui erat inter tres potentes.

13 Iſte fuit cum David in Phesdomim, quando Philiſthiim congregati ſunt ad locum illum in prælium: & erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philiſthinorum.

14 Hi ſteterunt in medio agri, & defenderunt eum: cumque percuſſiſſent Philiſthæos, dedit Dominus ſalutem magnam populo ſuo.

15 Deſcenderunt * autem tres de triginta principibus ad petram, in qua erat David, ad ſpe- * 2. Reg. 23. 13. luncam Odollam, quando Philiſthiim fuerant caſtrametati in Valle Raphaim.

16 * Porro David erat in præſidio, & ſtatio * 2. Reg. Philiſthinorum in Bethlehem. 23. 14.

17 Deſideravit igitur David, & dixit: O ſi quis daret mihi aquam de ciſterna Bethlehem, quæ eſt in porta.

18 Tres ergo iſti per media caſtra Philiſthinorum perrexerunt, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethlehem, quæ erat in porta, & attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, ſed magis libavit illam Domino,

19 Dicens: Abſit ut in conſpectu Dei mei hoc faciam, & ſanguinem iſtorum virorum bibam: quia in periculo animarum ſuarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc cauſam noluit bibere: hæc fecerunt tres robuſtiſſimi.

20 Abiſai quoque frater Joab ipſe erat princeps

11 Hoc cum audiſſent viri Jabes Galaad, omnia ſcilicet quæ Philiſthiim fecerant ſuper Saul,

12 Conſurrexerunt ſinguli virorum fortium, & tulerunt cadavera Saul & filiorum ejus: attuleruntque ea in Jabes, & ſepelierunt oſſa eorum ſubter quercum, quæ erat in Jabes, & jejunaverunt ſeptem diebus.

13 Mortuus eſt ergo Saul propter iniquitates ſuas, eo quod prævaricatus ſit mandatum Domini * quod præceperat, & non cuſtodierit illud: * Exod. 17. 14. 1. Reg. 15. 3. ſed * inſuper etiam Pythoniſſam conſuluerit,

14 Nec ſperaverit in Domino: propter quod * 1. Reg. 28. 8. interfecit eum, & transtulit regnum ejus ad David filium Iſai.

CAPUT XI.

Unctus David in regem, expulſis ex arce Sionis Jebuſæis, habitavit in Jeruſalem, ſtipatus potentiſſimis ac ſtrenuiſſimis militibus, quorum heroica geſta narrantur: noluit David deſideratam bibere aquam, eo quod cum fortium ſuorum periculo allata eſſet.

2. Reg. 5. 1. 1 COngregatus eſt igitur omnis Iſrael ad David in Hebron, dicens: Os tuum ſumus, & caro tua.

2 Heri quoque, & nudiustertius, cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, & introducebas Iſrael: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu paſces populum meum Iſrael, & tu eris princeps ſuper eum.

3 Venerunt ergo omnes majores natu Iſrael ad regem in Hebron, & iniit David cum eis fœdus coram Domino: unxeruntque eum regem ſuper Iſrael, juxta ſermonem Domini, quem locutus eſt in manu Samuel.

* 2. Reg. 5. 6. 4 Abiit quoque David, & omnis Iſrael * in Jeruſalem. Hæc eſt Jebus, ubi erant Jebuſæi habitatores terræ.

5 Dixeruntque qui habitabant in Jebus ad David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quæ eſt Civitas David.

6 Dixitque: Omnis qui percuſſerit Jebuſæum in primis, erit princeps & dux. Aſcendit igitur primus

mus Joab filius Sarviæ; & factus eſt princeps.

7 Habitavit autem David in arce, & idcirco appellata eſt Civitas David,

8 Ædificavitque urbem in circuitu a Mello uſque ad gyrum, Joab autem reliqua urbis extruxit.

9 Proficiebatque David vadens & creſcens, & Dominus exercituum erat cum eo.

10 * Hi principes virorum fortium David, qui * 2. Reg. 23. 8. adjuverunt eum ut rex fieret ſuper omnem Iſrael, juxta verbum Domini, quod locutus eſt ad Iſrael.

11 Et iſte numerus robuſtorum David: Jesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iſte levavit haſtam ſuam ſuper trecentos vulneratos una vice.

12 Et poſt eum Eleazar filius patrui ejus Ahohites, qui erat inter tres potentes.

13 Iſte fuit cum David in Phesdomim, quando Philiſthiim congregati ſunt ad locum illum in prælium: & erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philiſthinorum.

14 Hi ſteterunt in medio agri, & defenderunt eum: cumque percuſſiſſent Philiſthæos, dedit Dominus ſalutem magnam populo ſuo.

15 Deſcenderunt * autem tres de triginta principibus ad petram, in qua erat David, ad ſpe- * 2. Reg. 23. 13. luncam Odollam, quando Philiſthiim fuerant caſtrametati in Valle Raphaim.

16 * Porro David erat in præſidio, & ſtatio * 2. Reg. Philiſthinorum in Bethlehem. 23. 14.

17 Deſideravit igitur David, & dixit: O ſi quis daret mihi aquam de ciſterna Bethlehem, quæ eſt in porta.

18 Tres ergo iſti per media caſtra Philiſthinorum perrexerunt, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethlehem, quæ erat in porta, & attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, ſed magis libavit illam Domino,

19 Dicens: Abſit ut in conſpectu Dei mei hoc faciam, & ſanguinem iſtorum virorum bibam: quia in periculo animarum ſuarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc cauſam noluit bibere: hæc fecerunt tres robuſtiſſimi.

20 Abiſai quoque frater Joab ipſe erat princeps

ceps trium, & ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos, & ipse erat inter tres nominatissimus,

21 Et inter tres secundos inclytus, & princeps eorum: verumtamen usque ad tres primos non pervenerat.

22 Banaias filius Jojadæ viri robustissimi, qui multa opera perpetrarat, de Cabseel: ipse percussit duos Ariel Moab: & ipse descendit, & interfecit leonem in media cisterna tempore nivis.

23 Et ipse percussit virum Ægyptium, cujus statura erat quinque cubitorum, & habebat lanceam ut liciatorium texentium: descendit igitur ad eum cum virga, & rapuit hastam, quam tenebat manu: & interfecit eum hasta sua.

24 Hæc fecit Banaias filius Jojadæ, qui erat inter tres robustos nominatissimus,

25 Inter triginta primus, verumtamen ad tres usque non pervenerat: posuit autem eum David ad auriculam suam.

26 Porro fortissimi viri in exercitu, Asael frater Joab, & Elchanam filius patrui ejus de Bethlehem,

27 Sammoth Arorites, Helles Phalonites,

28 Ira filius Acces Thecuites, Abiezer Anathothites,

29 Sobbochai Husathites, Ilai Ahohites,

30 Maharai Netophathites, Heled filius Baana Netophatites,

31 Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin, Banaia Pharatonites,

32 Hurai de Torrente Gaas, Abiel Arbathites,

Azmoth Bauramites, Eliaba Salabonites,

33 Filii Assem Gezonites, Jonathan filius Sage Ararites,

34 Ahiam filius Sachar Ararites,

35 Eliphal filius Ur,

36 Hepher Mecherathites, Ahia Phelonites,

37 Hesro Carmelites, Naarai filius Asbai,

38 Joel frater Nathan, Mibahar filius Agarai,

39 Selec Ammonites, Naarai Berothites, armiger Joab filii Sarviæ,

40 Ira Jethræus, Gareb Jethræus,

41 Urias Hethæus, Zabad filius Oholi,

42 Adina filius Siza, Rubenites princeps Rubenitarum, & cum eo triginta:

43 Hanan filius Maacha, & Josaphat Mathanites,

44 Ozia Astarothites, Samma, & Jehiel filii Hothan Arorites,

45 Jedihel filius Samri, & Joha frater ejus Thosaites,

46 Eliel Mahumites, & Jeribai, & Josaia filii Elnaem, & Jethma Moabites, Eliel, & Obed, & Jasiel de Masobia.

CAPUT XII.

Qui David fuerant secuti cum fugeret Saulem: & qui postea ex omnibus tribubus venerunt ut eum regem constituerent in Hebron.

1 HI quoque venerunt ad David in Siceleg, cum adhuc fugeret Saul filium Cis, qui erant fortissimi & egregii pugnatores,

2 Tendentes arcum, & utraque manu fundis saxa jacientes, & dirigentes sagittas: de fratribus Saul ex Benjamin.

3 Princeps Ahiezer, & Joas filii Samaa Gabaathites, & Jaziel, & Phallet, filii Azmoth, & Baracha, & Jehu Anathotites.

4 Samaias quoque Gabaonites fortissimus inter triginta & super triginta. Jeremias, & Jeheziel, & Johanan, & Jezabad Gaderothites.

5 Et Eluzai, & Jerimuth, & Baalia, & Samaria, & Saphatia Haruphites.

6 Eleana, & Jesia, & Azareel, & Joeser, & Jesbaam de Carehim.

7 Joela quoque, & Zabadia filii Jeroham de Gedor.

8 Sed & de Gaddi transfugerunt ad David, cum lateret in deserto, viri robustissimi, & pugnatores optimi, tenentes clypeum & hastam: facies eorum quasi facies leonis, & veloces quasi capreæ in montibus:

9 Ezer princeps, Obdias secundus, Eliab tertius,

10 Masmana quartus, Jeremias quintus,

11 Ethi sextus, Eliel septimus,

12 Johanan octavus, Elzebad nonus,
13 Jeremias decimus, Machbanai undecimus.
14 Hi de filiis Gad principes exercitus: noviſſimus centum militibus præerat, & maximus, mille.

15 Iſti ſunt qui tranſierunt Jordanem menſe primo, quando inundare conſuevit ſuper ripas ſuas: & omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam & occidentalem.

16 Venerunt autem & de Benjamin, & de Juda ad præſidium, in quo morabatur David.

17 Egreſſuſque eſt David obviam eis, & ait: Si pacifice veniſtis ad me ut auxiliemini mihi, cor meum jungatur vobis: ſi autem inſidiamini mihi pro adverſariis meis, cum ego iniquitatem in manibus non habeam, videat Deus patrum noſtrorum, & judicet.

18 Spiritus vero induit Amaſai principem inter triginta, & ait: Tui ſumus o David, & tecum fili Iſai: pax, pax tibi, & pax adjutoribus tuis: te enim adjuvat Deus tuus. Suſcepit ergo eos David, & conſtituit principes turmæ.

19 Porro de Manaſſe tranſfugerunt ad David, quando veniebat cum Philiſthiim adverſus Saul, ut pugnaret: & non dimicavit cum eis: * quia inito conſilio remiſerunt eum principes Philiſthinorum, dicentes: Periculo capitis noſtri revertetur ad dominum ſuum Saul.

* 1. Reg. 29. 4.

20 Quando igitur reverſus eſt in Siceleg, tranſfugerunt ad eum de Manaſſe, Ednas, & Jozadab, & Jedihel, & Michael, & Ednas, & Jozabad, & Eliu: & Salathi, principes millium in Manaſſe.

21 Hi præbuerunt auxilium David adverſus latrunculos: omnes enim erant viri fortiſſimi, & facti ſunt principes in exercitu.

22 Sed & per ſingulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei, uſque dum fieret grandis numerus, quaſi exercitus Dei.

23 Iſte quoque eſt numerus principum exercitus, qui venerunt ad David, cum eſſet in Hebron, ut transferrent regnum Saul ad eum, juxta verbum Domini.

24 Filii Juda portantes clypeum & haſtam, ſex millia octingenti expediti ad prælium.

25 De filiis Simeon virorum fortiſſimorum ad pugnandum, ſeptem millia centum.

26 De filiis Levi, quatuor millia ſexcenti.

27 Jojada quoque princeps de ſtirpe Aaron, & cum eo tria millia ſeptingenti.

28 Sadoc etiam puer egregiæ indolis, & domus patris ejus, principes viginti duo.

29 De filiis autem Benjamin fratribus Saul, tria millia: magna enim pars eorum adhuc ſequebatur domum Saul.

30 Porro de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortiſſimi robore, viri nominati in cognationibus ſuis.

31 Et ex dimidia tribu Manaſſe, decem & octo millia, ſinguli per nomina ſua venerunt ut conſtituerent regem David.

32 De filiis quoque Iſſachar viri eruditi, qui noverant ſingula tempora ad præcipiendem quid facere deberet Iſrael, principes ducenti: omnis autem reliqua tribus eorum conſilium ſequebatur.

33 Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prælium, & ſtabant in acie inſtructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium, non in corde duplici.

34 Et de Nephthali, principes mille: & cum eis inſtructi clypeo & haſta, triginta & ſeptem millia.

35 De Dan etiam præparati ad prælium, viginti octo millia ſexcenti.

36 Et de Aſer egredientes ad pugnam, & in acie provocantes, quadraginta millia.

37 Trans Jordanem autem de filiis Ruben, & de Gad, & dimidia parte tribus Manaſſe inſtructi armis bellicis, centum viginti millia.

38 Omnes iſti viri bellatores expediti ad pugnandum, corde perfecto venerunt in Hebron, ut conſtituerent regem David ſuper univerſum Iſrael: ſed & omnes reliqui ex Iſrael uno corde erant, ut rex fieret David.

39 Fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes & bibentes: præparaverant enim eis fratres ſui.

40 Sed & qui juxta eos erant, uſque ad Iſſa-

char & Zabulon, & Nephthali, afferebant panes in asinis, & camelis, & mulis, & bobus, ad vescendum: farinam, palathas, uvam passam: vinum, oleum, boves, arietes ad omnem copiam. Gaudium quippe erat in Israel.

CAPUT XIII.

A Cariathiarim reducitur arca Domini de domo Abinadab, omni Israel cum David ante eam ludentibus: sed quia Oza arcam contingens a Domino percussus est, avertit eam David in domum Obededom, cui ex eo tempore benedixit Dominus.

1 INiit autem consilium David cum tribunis, & centurionibus, & universis principibus,

2 Et ait ad omnem cœtum Israel: Si placet vobis; & a Domino Deo nostro egreditur sermo, quem loquor: mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israel, & ad sacerdotes, & Levitas, qui habitant in suburbanis urbium, ut congregentur ad nos,

3 Et reducamus arcam Dei nostri ad nos: non enim requisivimus eam in diebus Saul.

4 Et respondit universa multitudo ut ita fieret: placuerat enim sermo omni populo.

* 2. Reg. 6. 2. 5 Congregavit ergo David cunctum Israel a Sihor Ægypti, usque dum ingrediaris Emath, * ut adduceret arcam Dei de Cariathiarim.

6 Et ascendit David, & omnis vir Israel ad collem Cariathiarim, qui est in Juda, ut afferret inde arcam Domini Dei sedentis super cherubim, ubi invocatum est nomen ejus.

7 Imposueruntque arcam Dei super plaustrum novum, de domo Abinadab: Oza autem & frater ejus minabant plaustrum,

8 Porro David, & universus Israel, ludebant coram Deo omni virtute in canticis, & in citharis, & psalteriis, & tympanis, & cymbalis, & tubis.

9 Cum autem perveniissent ad Aream Chidon, tetendit Oza manum suam, ut sustentaret arcam: bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam.

10 Iratus est itaque Dominus contra Ozam, & percussit eum, eo quod tetigisset arcam: & mortuus est ibi coram Domino.

11 Contristatusque est David, eo quod divisisset Dominus Ozam: vocavitque locum illum: Divisio Ozæ, usque in præsentem diem.

12 Et timuit Deum tunc temporis, dicens: Quomodo possum ad me introducere arcam Dei?

13 Et ob hanc causam non adduxit eam ad se, hoc est, in Civitatem David, sed avertit in domum Obededom Gethæi.

14 Mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus: & benedixit Dominus domui ejus, & omnibus quæ habebat.

CAPUT XIV.

David acceptis a rege Tyri lignis & artificibus ad extruendam sibi domum, alias ducit uxores, ac multos gignit liberos; & consulto Domino bis cædit Philisthæos.

1 MIsit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, & ligna cedrina, & artifices parietum, lignorumque: ut ædificarent ei domum: 2. Reg. 5. 11.

2 Cognovitque David quod confirmasset eum Dominus in regem super Israel, & sublevatum esset regnum suum super populum ejus Israel.

* 2. Reg. 5. 13. 3 * Accepit quoque David alias uxores in Jerusalem: genuitque filios & filias.

4 Et hæc nomina eorum, qui nati sunt ei in Jerusalem: Samua, & Sobad, Nathan, & Salomon,

5 Jebalsar, & Elisua, & Eliphalet,

6 Noga quoque, & Napheg, & Japhia,

7 Elisama, & Baaliada, & Eliphalet.

* 2. Reg. 5. 17. 8 * Audientes autem Philisthiim eo quod unctus esset David in regem super universum Israel, ascenderunt omnes, ut quærerent eum: quod cum audisset, David egressus est obviam eis.

9 Porro Philisthiim venientes, diffusi sunt in Valle Raphaim,

10 Consuluitque David Dominum, dicens: Si ascendam ad Philisthæos, & si trades eos in manu mea? Et dixit ei Dominus: Ascende, & tradam eos in manu tua.

11 Cumque illi ascendissent in Baalpharasim, percussit eos ibi David, & dixit: Divisit Deus inimicos

micos meos per manum meam, ſicut dividuntur aquæ, & idcirco vocatum eſt nomen illius loci Baalpharaſim.

12 Dereliqueruntque ibi deos ſuos, quos David juſſit exuri.

13 Alia etiam vice Philiſthiim irruerunt, & diffuſi ſunt in valle.

14 Conſuluitque rurſum David Deum, & dixit ei Deus: Non aſcendas poſt eos, recede ab eis, & venies contra illos ex adverſo pyrorum.

15 Cumque audieris ſonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc egredieris ad bellum. Egreſſus eſt enim Deus ante te, ut percutiat caſtra Philiſthiim.

16 Fecit ergo David ſicut præceperat ei Deus, & percuſſit caſtra Philiſthinorum, de Gabaon uſque Gazera.

17 Divulgatumque eſt nomen David in univerſis regionibus, & Dominus dedit pavorem ejus ſuper omnes gentes.

CAPUT XV.

Parato tabernaculo, deducitur magno cum apparatu arca Dei in Jeruſalem, comitante omni Iſrael, ſacerdotibus vero ac Levitis juxta ſua officia miniſtrantibus, & Michol deſpicit David coram arca ſaltantem, indutum ſtola byſſina, & Ephod lineo.

1 Fecit quoque ſibi domos in Civitate David: & ædificavit locum arcæ Dei, tetenditque ei tabernaculum

2 Tunc dixit David: Illicitum eſt ut a quocumque portetur arca Dei niſi a Levitis, quos elegit Dominus ad portandum eam, & ad miniſtrandum ſibi uſque in æternum

3 Congregavitque univerſum Iſrael in Jeruſalem, ut afferretur arca Dei in locum ſuum, quem præparaverat ei.

4 Nec non & filios Aaron, & Levitas.

5 De filiis Caath, Uriel princeps fuit, & fratres ejus centum viginti

6 De filiis Merari, Aſaia princeps, & fratres ejus ducenti viginti.

7 De filiis Gerſom, Joel princeps, & fratres ejus centum triginta.

8 De filiis Eliſapham, Semeias princeps, & fratres ejus ducenti.

9 De filiis Hebron, Eliel princeps, & fratres ejus octoginta.

10 De filiis Oziel, Abinadab princeps, & fratres ejus centum duodecim.

11 Vocavitque David Sadoc, & Abiathar Sacerdotes, & Levitas, Uriel, Aſaiam, Joel, Semeiam, Eliel, & Aminadab.

12 Et dixit ad eos: Vos qui eſtis principes familiarum Leviticarum, ſanctificamini cum fratribus veſtris, & afferte arcam Domini Dei Iſrael ad locum, qui ei præparatus eſt:

13 * Ne ut a principio, quia non eratis præſentes, percuſſit nos Dominus; ſic & nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus. * Supra 13. 10.

14 Sanctificati ſunt ergo ſacerdotes, & Levitæ, ut portarent arcam Domini Dei Iſrael.

15 * Et tulerunt filii Levi arcam Dei, ſicut præceperat Moyſes juxta verbum Domini, humeris ſuis, in vectibus. * Num. 4. 15.

16 Dixitque David principibus Levitarum, ut conſtituerent de fratribus ſuis cantores in organis muſicorum, nablis videlicet, & lyris, & cymbalis, ut reſonaret in excelſis ſonitus lætitiæ.

17 Conſtitueruntque Levitas: Hemam filium Johel, & de fratribus ejus Aſaph filium Barachiæ: de filiis vero Merari, fratribus eorum, Ethan filium Caſaiæ;

18 Et cum eis fratres eorum; in ſecundo ordine, Zachariam, & Ben, & Jaziel, & Semiramoth, & Jahiel, & Ani, Eliab, & Banaiam, & Maaſiam, & Mathathiam, & Eliphalu, & Maceniam, & Obededom, & Jehiel, janitores.

19 Porro cantores, Heman, Aſaph, & Ethan in cymbalis æneis concrepantes.

20 Zacharias autem, & Oziel, & Semiramoth, & Jahiel, & Ani, & Eliab, & Maaſias, & Banaias in nablis arcana cantabant.

21 Porro Mathathias, & Eliphalu, & Macenias, & Obededom, & Jehiel, & Ozaziu, in citharis pro octava canebant opinicion.

22 Chonenias autem princeps Levitarum, prophe-

phetiæ præerat, ad præcinendam melodiam: erat quippe valde sapiens.

23 Et Barachias, & Elcana: janitores arcæ.

24 Porro Sebenias, & Josaphat, & Nathanael, & Amasai, & Zacharias, & Banaias, & Eliezer sacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei: & Obededom, & Jehias erant janitores arcæ.

* 2. Reg. 6. 12. 25 * Igitur David & omnes majores natu Israel, & tribuni ierunt ad deportandam arcam fœderis Domini de domo Obededom cum lætitia.

26 Cumque adjuvisset Deus Levitas, qui portabant arcam fœderis Domini, immolabantur septem tauri, & septem arietes.

27 Porro David erat indutus stola byssina, & universi Levitæ qui portabant arcam, cantoresque & Chonenias princeps prophetiæ inter cantores, David autem etiam indutus erat ephod lineo.

28 Universusque Israel deducebant arcam fœderis Domini in jubilo, & sonitu buccinæ, & tubis, & cymbalis, & nablis, & citharis, concrepantes.

29 Cumque perveniisset arca fœderis Domini usque ad Civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit regem David saltantem atque ludentem, & despexit eum in corde suo.

CAPUT XVI.

Constituitur arca in tabernaculo fœderis, oblatisque victimis, & populo a David benedicto epulum præbetur; ordinantur varia Levitarum ministeria coram arca, interposito cantico divinæ laudis.

2. Reg. 6. 17. 1 ATtulerunt igitur arcam Dei, & constituerunt eam in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David: & obtulerunt holocausta, & pacifica coram Deo.

2 Cumque complesset David offerens holocausta, & pacifica, benedixit populo in nomine Domini.

3 Et divisit universis per singulos, a viro usque ad mulierem tortam panis, & partem assæ carnis bubulæ, & frixam oleo similam.

4 Constituitque coram arca Domini de Levitis, qui ministrarent, & recordarentur operum ejus, & glorificarent, atque laudarent Dominum Deum Israel:

5 Asaph principem: & secundum ejus Zachariam: Porro Jahiel, & Semiramoth, & Jehiel, & Mathathiam, & Eliab, & Banaiam, & Obededom; Jehiel super organa psalterii, & lyras: Asaph autem ut cymbalis personaret;

6 Banaiam vero, & Jaziel sacerdotes canere tuba jugiter coram arca fœderis Domini.

7 In illo die fecit David principem ad confitendum Domino Asaph, & fratres ejus.

8 * Confitemini Domino, & invocate nomen ejus: notas facite in populis adinventiones ejus. * Psal. 104. 1. Isaiæ. 12. 4.

9 Cantate ei, & psallite ei: & narrate omnia mirabilia ejus.

10 Laudate nomen sanctum ejus: lætetur cor quærentium Dominum.

11 Quærite Dominum, & virtutem ejus: quærite faciem ejus semper.

12 Recordamini mirabilium ejus, quæ fecit: signorum illius, & judiciorum oris ejus.

13 Semen Israel servi ejus: filii Jacob electi ejus.

14 Ipse Dominus Deus noster: in universa terra judicia ejus.

15 Recordamini in sempiternum pacti ejus: sermonis, quem præcepit in mille generationes.

16 Quem pepigit cum Abraham: & juramenti illius cum Isaac.

17 Et constituit illud Jacob in præceptum: & Israel in pactum sempiternum,

18 Dicens: Tibi dabo Terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ.

19 Cum essent pauci numero, parvi & coloni ejus,

20 Et transierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum.

21 Non dimisit quemquam calumniari eos, sed increpavit pro eis reges.

22 * Nolite tangere christos meos: & in prophetis meis nolite malignari. * Psal. 104. 15.

23 * Cantate Domino omnis terra: annuntiate ex die in diem salutare ejus. * Psal. 95. 1.

24 Narrate in gentibus gloriam ejus: in cunctis populis mirabilia ejus.

25 Quia magnus Dominus, & laudabilis nimis: & horribilis super omnes deos.

26 Omnes enim dii populorum, idola: Dominus autem cœlos fecit.

27 Confessio & magnificentia coram eo: fortitudo & gaudium in loco ejus.

28 Afferte Domino familiæ populorum: afferte Domino gloriam & imperium.

29 Date Domino gloriam, nomini ejus, levate sacrificium, & venite in conspectu ejus: & adorate Dominum in decore sancto.

30 Commoveatur a facie ejus omnis terra: ipse enim fundavit orbem immobilem.

31 Lætentur cœli, & exultet terra: & dicant in nationibus: Dominus regnavit.

32 Tonet mare, & plenitudo ejus: exultent agri, & omnia quæ in eis sunt.

33 Tunc laudabunt ligna saltus coram Domino: quia venit judicare terram.

34 Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in æternum misericordia ejus.

35 Et dicite: Salva nos Deus salvator noster, & congrega nos, & erue de gentibus, ut confiteamur nomini sancto tuo, & exultemus in carminibus tuis.

36 Benedictus Dominus Deus Israel ab æterno usque in æternum: & dicat omnis populus: Amen, & hymnum Domino.

37 Reliquit itaque ibi coram arca fœderis Domini Asaph, & fratres ejus, ut ministrarent in conspectu arcæ jugiter per singulos dies, & vices suas.

38 Porro Obededom, & fratres ejus sexaginta octo; & Obededom filium Idithum, & Hosa constituit janitores.

39 Sadoc autem sacerdotem, & fratres ejus sacerdotes, coram tabernaculo Domini in excelso, quod erat in Gabaon,

40 Ut offerrent holocausta Domino super altare holocautomatis jugiter, mane & vespere, juxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini, quam præcepit Israeli,

41 Et post eum Heman, & Idithun, & reliquos electos, unumquemque vocabulo suo ad confitendum Domino: Quoniam in æternum misericordia ejus.

42 Heman quoque, & Idithun canentes tuba, & quatientes cymbala, & omnia musicorum organa ad canendum Deo: filios autem Idithun fecit esse portarios.

43 Reversusque est omnis populus in domum suam: & David, ut benediceret etiam domui suæ.

CAPUT XVII.

Cogitanti David ædificare domum Domino, promittitur filius qui illam sit ædificaturus; unde David gratias agit, Dei erga se bonitatem extollens.

1 CUm autem habitaret David in domo sua, dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina: arca autem fœderis Domini sub pellibus est. 2. Reg. 7. 2.

2 Et ait Nathan ad David: Omnia, quæ in corde tuo sunt, fac: Deus enim tecum est.

3 Igitur nocte illa factus est sermo Dei ad Nathan, dicens:

4 Vade, & loquere David servo meo: Hæc dicit Dominus: Non ædificabis tu mihi domum ad habitandum.

5 Neque enim mansi in domo ex eo tempore, quo eduxi Israel, usque ad diem hanc: sed fui semper mutans loca tabernaculi, & in tentorio

6 Manens cum omni Israel. Numquid locutus sum saltem uni judicum Israel, quibus præceperam, ut pascerent populum meum, & dixi: Quare non ædificastis mihi domum cedrinam?

7 Nunc itaque sic loqueris ad servum meum David: Hæc dicit Dominus exercituum: Ego tuli te, cum in pascuis sequereris gregem, ut esses dux populi mei Israel,

8 Et fui tecum quocumque pertexisti: & interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecique tibi nomen quasi unius magnorum, qui celebrantur in terra.

9 Et dedi locum populo meo Israel: plantabitur, & habitabit in eo, & ultra non commo-

vebitur: nec filii iniquitatis atterent eos ſicut a principio,

10 Ex diebus quibus dedi judices populo meo Iſrael, & humiliavi univerſos inimicos tuos. Annuntio ergo tibi, quod ædificaturus ſit ſibi Dominus domum.

11 Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod erit de filiis tuis, & ſtabiliam regnum ejus.

12 Ipſe ædificabit mihi domum, & firmabo ſolium ejus uſque in æternum.

13 Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium: & miſericordiam meam non auferam ab eo, ſicut abſtuli ab eo, qui ante te fuit.

14 Et ſtatuam eum in domo mea, & in regno meo uſque in ſempiternum: & thronus ejus erit firmiſſimus in perpetuum.

15 Juxta omnia verba hæc, & juxta univerſam viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathan ad David.

16 Cumque veniſſet rex David, & ſediſſet coram Domino, dixit: Quis ego ſum Domine Deus, & quæ domus mea, ut præſtares mihi talia?

17 Sed & hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo, ideoque locutus es ſuper domum ſervi tui etiam in futurum: & feciſti me ſpectabilem ſuper omnes homines, Domine Deus.

18 Quid ultra addere poteſt David, cum ita glorificaveris ſervum tuum, & cognoveris eum?

19 Domine propter famulum tuum juxta cor tuum feciſti omnem magnificentiam hanc, & nota eſſe voluiſti univerſa magnalia.

20 Domine non eſt ſimilis tui: & non eſt alius Deus abſque te, ex omnibus, quos audivimus auribus noſtris.

21 Quis enim eſt alius, ut populus tuus Iſrael, gens una in terra, ad quam perrexit Deus, ut liberaret, & faceret populum ſibi, & magnitudine ſua atque terroribus ejiceret nationes a facie ejus, quem de Ægypto liberarat?

22 Et poſuiſti populum tuum Iſrael tibi in populum uſque in æternum, & tu Domine factus es Deus ejus.

23 Nunc igitur Domine, ſermo quem locutus es famulo tuo, & ſuper domum ejus, confirmetur in perpetuum, & fac ſicut locutus es.

24 Permaneatque & magnificetur nomen tuum uſque in ſempiternum: & dicatur: Dominus exercituum Deus Iſrael, & domus David ſervi ejus permanens coram eo.

25 Tu enim Domine Deus meus revelaſti auriculam ſervi tui, ut ædificares ei domum: & idcirco invenit ſervus tuus fiduciam, ut oret coram te.

26 Nunc ergo Domine, tu es Deus: & locutus es ad ſervum tuum tanta beneficia.

27 Et cœpiſti benedicere domui ſervi tui, ut ſit ſemper coram te: te enim Domine benedicente, benedicta erit in perpetuum.

CAPUT XVIII.

Prælia & victoriæ David, & tributa gentibus impoſita, atque officiarii ejus.

1 FActum eſt autem poſt hæc, ut percuteret David Philiſthiim, & humiliaret eos, & tolleret Geth, & filias ejus, de manu Philiſthiim. 2. Reg. 8. 1.

2 Percuteretque Moab, & fierent Moabitæ ſervi David, offerentes ei munera.

3 Eo tempore percuſſit David etiam Adarezer regem Soba regionis Hemath, quando perrexit ut dilataret imperium ſuum uſque ad flumen Euphraten.

4 Cepit ergo David mille quadrigas ejus, & ſeptem millia equitum, ac viginti millia virorum peditum, ſubnervavitque omnes equos curruum, exceptis centum quadrigis, quas reſervavit ſibi

5 Supervenit autem & Syrus Damaſcenus, ut auxilium præberet Adarezer regi Soba: ſed & hujus percuſſit David viginti duo millia virorum.

6 Et poſuit milites in Damaſco, ut Syria quoque ſerviret ſibi, & offerret munera. Adjuvitque eum Dominus in cunctis ad quæ perrexerat.

7 Tulit quoque David pharetras aureas, quas habuerant ſervi Adarezer, & attuliteas in Jeruſalem.

8 Nec non de Thebath & Chun, urbibus Adarezer æris plurimum, de quo fecit Salomon mare æneum, & columnas, & vasa ænea.

9 Quod cum audisset Thou rex Hemath, percussisse videlicet David omnem exercitum Adarezer regis Soba,

10 Misit Adoram filium suum ad regem David, ut postularet ab eo pacem, & congratularetur ei, quod percussisset & expugnasset Adarezer: adversarius quippe erat Thou Adarezer.

11 Sed & omnia vasa aurea, & argentea, & ænea consecravit David rex Domino, cum argento & auro, quod tulerat ex universis gentibus, tam de Idumæa, & Moab, & filiis Ammon, quam de Philisthiim & Amalec.

12 Abisai vero filius Sarviæ percussit Edom in Valle Salinarum, decem & octo millia:

13 Et constituit in Edom præsidium, ut serviret Idumæa David: salvavitque Dominus David in cunctis, ad quæ perrexerat.

14 Regnavit ergo David super universum Israel, & faciebat judicium atque justitiam cuncto populo suo.

15 Porro Joab filius Sarviæ erat super exercitum, & Josaphat filius Ahilut a commentariis.

16 Sadoc autem filius Achitob, & Achimelec, filius Abiathar, sacerdotes: & Susa, scriba,

17 Banaias quoque filius Jojadæ super legiones Cerethi, & Phelethi: porro filii David primi ad manum regis.

CAPUT XIX.

Hanon rex Ammon, servis David, qui ad consolandum de patris morte venerant, contumeliæ affectis, a David invaditur, ac vincitur una cum Syris auxiliaribus.

2. Reg. 10. 1. 1 ACcidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon, & regnaret filius ejus pro eo.

2 Dixitque David: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas: præstitit enim mihi pater ejus gratiam. Misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon, ut consolarentur Hanon,

3 Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forsitan putas, quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te: nec animadvertis quod ut explorent, & investigent, & scrutentur terram tuam, venerint ad te servi ejus.

4 Igitur Hanon pueros David decalvavit, & rasit, & præcidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes, & dimisit eos.

5 Qui cum abiissent, & hoc mandassent David, misit in occursum eorum (grandem enim contumeliam sustinuerant) & præcepit ut manerent in Jericho, donec cresceret barba eorum, & tunc reverterentur.

6 Videntes autem filii Ammon, quod injuriam fecissent David, tam Hanon, quam reliquus populus, miserunt mille talenta argenti, ut conducerent sibi de Mesopotamia, & de Syria Maacha, & de Soba, currus & equites.

7 Conduxeruntque triginta duo millia curruum, & regem Maacha cum populo ejus. Qui cum venissent, castrametati sunt e regione Medaba. Filii quoque Ammon congregati de urbibus suis, venerunt ad bellum.

8 Quod cum audisset David, misit Joab, & omnem exercitum virorum fortium:

9 Egressique filii Ammon, direxerunt aciem juxta portam civitatis: reges autem, qui ad auxilium ejus venerant, seorsum in agro steterunt.

10 Igitur Joab intelligens bellum ex adverso, & post tergum contra se fieri, elegit viros fortissimos de universo Israel, & perrexit contra Syrum.

11 Reliquam autem partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui; & perrexerunt contra filios Ammon.

12 Dixitque: Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: si autem superaverint te filii Ammon, ero tibi in præsidium.

13 Confortare, & agamus viriliter pro populo nostro, & pro urbibus Dei nostri: Dominus autem, quod in conspectu suo bonum est, faciet.

14 Perrexit ergo Joab, & populus qui cum

eo erat, contra Syrum ad prælium: & fugavit eos.

15 Porro filii Ammon videntes quod fugisset Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem ejus, & ingressi sunt civitatem: reversusque est etiam Joab in Jerusalem.

16 Videns autem Syrus quod cecidisset coram Israel, misit nuntios, & adduxit Syrum, qui erat trans fluvium: Sophach autem princeps militiæ Adarezer, erat dux eorum.

17 Quod cum nuntiatum esset David, congregavit universum Israel, & transivit Jordanem, irruitque in eos, & direxit ex adverso aciem, illis contra pugnantibus.

18 Fugit autem Syrus Israel: & interfecit David de Syris septem millia curruum, & quadraginta millia peditum, & Sophach exercitus principem.

19 Videntes autem servi Adarezer se ab Israel esse superatos, transfugerunt ad David, & servierunt ei: noluitque ultra Syria auxilium præbere filiis Ammon.

CAPUT XX.

Bella David prospere acta adversum Ammonitas, ac Philisthæos; & in his occiduntur prodigiosi gigantes.

2. Reg. 10. 7. & 11. 1. 1 FActum est autem post anni circulum, eo tempore, quo solent reges ad bella procedere, congregavit Joab exercitum, & robur militiæ, & vastavit terram filiorum Ammon; perrexitque & obsedit Rabba. Porro David manebat in Jerusalem, quando Joab percussit Rabba, & destruxit eam.

2 Tulit autem David coronam Melchom de capite ejus, & invenit in ea auri pondo talentum, & pretiosissimas gemmas, fecitque sibi inde diadema: manubias quoque urbis plurimas tulit:

3 Populum autem, qui erat in ea, eduxit: & fecit super eos tribulas, & trahas, & ferrata carpenta transire, ita ut dilacerentur, & contererentur: sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon: & reversus est cum omni populo suo in Jerusalem.

4 * Post hæc initum est bellum in Gazer adversum Philisthæos: in quo percussit Sobochai Husathites, Saphai de genere Raphaim, & humiliavit eos. * 2. Reg. 21. 18.

5 Aliud quoque bellum gestum est adversus Philisthæos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites fratrem Goliath Gethæi, cujus hastæ lignum erat quasi liciatorium texentium.

6 Sed & aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus, senos habens digitos, id est simul viginti quatuor: qui & ipse de Rapha fuerat stirpe generatus.

7 Hic blasphemavit Israel: & percussit eum Jonathan filius Samaa fratris David. Hi sunt filii Rapha in Geth, qui ceciderunt in manu David & servorum ejus.

CAPUT XXI.

David populum numerando Deum offendit, peste, quam ex tribus elegerat, percutiuntur plurima millia, donec Deum oratione placaret, & altare in area Ornan Jebusæi erigeret.

2. Reg. 24. 1. Infra 27. 24. 1 COnsurrexit autem Satan contra Israel: & concitavit David ut numeraret Israel.

2 Dixitque David ad Joab, & ad principes populi: Ite, & numerate Israel a Bersabee usque Dan: & afforte mihi numerum ut sciam.

3 Respondit que Joab: Augeat Dominus populum suum centuplum, quam sunt: nonne domine mi rex, omes servi tui sunt: quare hoc quærit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israeli?

4 Sed sermo regis magis prævaluit: egressusque est Joab, & circuivit universum Israel, & reversus est Jerusalem:

5 Deditque Davidi numerum eorum, quos circuierat: & inventus est omnis numerus Israel, millia mille & centum millia virorum educentium gladium, de Juda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum.

6 Nam Levi, & Benjamin non numeravit: eo quod Joab invitus exequeretur regis imperium.

7 Displicuit autem Deo quod jussum erat, & percussit Israel.

8 Dixitque David ad Deum peccavi nimis ut hoc facerem: obsecro aufer iniquitatem servi tui, quia insipienter egi.

9 Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Davidis, dicens:

10 Vade, & loquere ad David, & dic ei: Hæc dicit Dominus: Trium tibi optionem do; unum,
* 2. Reg. 24. 13. quod volueris, elige, & faciam tibi.

11 Cumque venisset Gad ad David, dixit ei: Hæc dicit Dominus: Elige quod volueris:

12 Aut tribus annis famem*: aut tribus mensibus te fugere hostes tuos, & gladium eorum non posse evadere: aut tribus diebus gladium Domini, & pestilentiam versari in terra, & Angelum Domini interficere in universis finibus Israel: nunc igitur vide quid respondeam ei, qui misit me.

13 Et dixit David ad Gad: Ex omni parte me angustiæ premunt: sed melius mihi est, ut incidam in manus Domini, quia multæ sunt miserationes ejus, quam in manus hominum.

14 Misit ergo Dominus pestilentiam in Israel: & ceciderunt de Israel septuaginta millia virorum.

15 Misit quoque Angelum in Jerusalem, ut percuteret eam: cumque percuteretur, vidit Dominus, & misertus est super magnitudine mali; & imperavit Angelo, qui percutiebat: Sufficit, jam cessat manus tua. Porro Angelus Domini stabat juxta aream Ornan Jebusæi.

16 Levansque David oculos suos, vidit Angelum Domini stantem inter cœlum & terram, & evaginatum gladium in manu ejus, & versum contra Jerusalem: & ceciderunt tam ipse quam majores natu vestiti ciliciis, proni in terram.

17 Dixitque David ad Deum: Nonne ego sum, qui jussi ut numeraretur populus? Ego, qui peccavi: Ego, qui malum feci: iste grex quid commeruit? Domine Deus meus vertatur, obsecro, manus tua in me, & in domum patris mei: populus autem tuus non percutiatur.

18 Angelus autem Domini præcepit Gad, ut diceret David ut ascenderet, extrueretque altare Domino Deo in area Ornan Jebusæi.

19 Ascendit ergo David juxta sermonem Gad, quem locutus ei fuerat ex nomine Domini.

20 Porro Ornan cum suspexisset, & vidisset Angelum, quatuorque filii ejus cum eo, abscon-

de-

derunt se: nam eo tempore terebat in area triticum,

21 Igitur cum veniret David ad Ornan, conspexit eum Ornan, & processit ei obviam de area, & adoravit eum pronus in terram.

22 Dixitque ei David: Da mihi locum areæ tuæ, ut ædificem in ea altare Domino: ita ut quantum valet argenti accipias, & cesset plaga a populo.

23 Dixit autem Ornan ad David: Tolle, & faciat dominus meus rex quodcumque ei placet: sed & boves do in holocaustum, & tribulas in ligna, & triticum in sacrificium: omnia libens præbebo.

24 Dixitque ei rex David: Nequaquam ita fiet, sed argentum dabo quantum valet: neque enim tibi auferre debeo, & sic offerre Domino holocausta gratuita.

25 Dedit ergo David Ornan pro loco siclos auri justissimi ponderis sexcentos.

* 1. Par. 3. 1.

26 * Et ædificavit ibi altare Domino: obtulitque holocausta, & pacifica, & invocavit Dominum, & exaudivit eum in igne de cœlo super altare holocausti.

27 Præcepitque Dominus Angelo: & convertit gladium suum in vaginam.

28 Protinus ergo David, videns quod exaudisset eum Dominus in area Ornan Jebusæi, immolavit ibi victimas.

* Exod. 30. 1.

29 Tabernaculum autem Domini, * quod fecerat Moyses in deserto, & altare holocaustorum, ea tempestate erat in excelso Gabaon.

30 Et non prævaluit David ire ad altare, ut ibi obsecraret Deum: nimio enim fuerat timore perterritus, videns gladium Angeli Domini.

CAPUT XXII.

Præparat David necessaria ad ædificandum templum Domini, quod Salomoni præcipit ut extruat, Deumque semper sedulo colat, exhortans principes ut illi sint auxilio.

1 DIxitque David: Hæc est domus Dei, & hoc altare in holocaustum Israel.

2 Et præcepit ut congregarentur omnes proselyti de Terra Israel, & constituit ex eis latomos ad cædendos lapides & poliendos, ut ædificaretur domus Dei.

3 Ferrum quoque plurimum ad clavos januarum, & ad comissuras atque juncturas præparavit David: & æris pondus innumerabile.

4 Ligna quoque cedrina non poterant æstimari, quæ Sidonii, & Tyrii deportaverant ad David.

5 Et dixit David: Salomon filius meus puer parvulus est & delicatus: domus autem, quam ædificari volo Domino, talis esse debet, ut in cunctis regionibus nominetur: præparabo ergo ei necessaria: & ob hanc causam ante mortem suam omnes præparavit impensas.

6 Vocavitque Salomonem filium suum, & præcepit ei ut ædificaret domum Domino Deo Israel,

7 Dixitque David ad Salomonem: Fili mi, voluntatis meæ fuit, ut ædificarem domum nomini Domini Dei mei.

8 Sed factus est sermo Domini ad me, dicens: Multum sanguinem effudisti, & plurima bella bellasti: non poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuso sanguine coram me:

9 Filius, qui nascetur tibi, erit vir quietissimus: faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum: & ob hanc causam, pacificus vocabitur: & pacem & otium dabo in Israel cunctis diebus ejus.

* 2. Reg. 7. 13. 1. Par. 22. 10. * Ipse ædificabit domum nomini meo, & * ipse erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem: firmaboque solium regni ejus super Israel in æternum.

Hebr. 1. 5.

11 Nunc ergo, fili mi, sit Dominus tecum, & prosperare, & ædifica domum Domino Deo tuo, sicut locutus est de te.

12 Det quoque tibi Dominus prudentiam & sensum, ut regere possis Israel, & custodire legem Domini Dei tui.

13 Tunc enim proficere poteris, si custodieris mandata & judicia, quæ præcepit Dominus Moysi ut doceret Israel: confortare & viriliter age, ne timeas, neque paveas:

14 Ecce ego in paupertate mea præparavi impensas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum: æris vero, & ferri non est pondus, vincitur enim numerus magnitudine: ligna & lapides præparavi ad universa impendia.

15 Habes quoque plurimos artifices, latomos & cæmentarios, artificesque lignorum, & omnium artium ad faciendum opus prudentissimos,

16 In auro, & argento, & ære, & ferro, cujus non est numerus. Surge igitur, & fac, & erit Dominus tecum.

17 Præcepit quoque David cunctis principibus Israel, ut adjuvarent Salomonem filium suum.

18 Cernitis, inquiens, quod Dominus Deus vester vobiscum sit, & dederit vobis requiem per circuitum, & tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras, & subjecta sit terra coram Domino, & coram populo ejus.

19 Præbete igitur corda vestra & animas vestras, ut quæratis Dominum Deum vestrum: & consurgite, & ædificate sanctuarium Domino Deo, ut introducatur arca fœderis Domini, & vasa Domino consecrata, in domum, quæ ædificatur nomini Domini.

CAPUT XXIII.

David senex, Salomone rege designato, numeratorum Levitarum officia designat; Moysique filii Levitis annumerantur.

1 IGitur David senex & plenus dierum, regem constituit Salomonem filium suum, super Israel.

2 Et congregavit omnes principes Israel, & Sacerdotes atque Levitas.

3 Numeratique sunt Levitæ a triginta annis, & supra: & inventa sunt triginta octo millia virorum.

4 Ex his electi sunt, & distributi in ministerium domus Domini viginti quatuor millia: præpositorum autem & judicum sex millia.

5 Porro quatuor millia janitores: & totidem psaltæ canentes Domino in organis, quæ fecerat ad canendum.

6 * Et distribuit eos David per vices filiorum Levi, Gerson videlicet, & Caath, & Merari. * Supra 6. 1.

7 Filii Gerson: Leedan, & Semei.

8 Filii Leedan: princeps Jahiel, & Zethan, & Joel, tres.

9

9 Filii Semei: Salomith, & Hoſiel, & Aran, tres: iſti principes familiarum Leedan.

10 Porro filii Semei, Leheth, & Ziza, & Jaus, & Baria: iſti filii Semei: quatuor.

11 Erat autem Leheth prior, Ziza ſecundus: porro Jaus & Baria non habuerunt plurimos filios, & idcirco in una familia, unaque domo computati ſunt.

12 Filii Caath: Amram, & Iſaar, Hebron, & Oziel, quatuor.

13 * Filii Amram: Aaron, & Moyſes. * Separatuſque eſt Aaron ut miniſtraret in Sancto Sanctorum, ipſe & filii ejus in ſempiternum, & adoleret incenſum Domino ſecundum ritum ſuum, ac benediceret nomini ejus in perpetuum.

14 Moyſi quoque hominis Dei, filii annumerati ſunt in tribu Levi.

15 Filii * Moyſi: Gerſom, & Eliezer.

16 Filii Gerſom: Subuel primus.

17 Fuerunt autem filii Eliezer: Rohobia primus: & non erant Eliezer filii alii. Porro filii Rohobia multiplicati ſunt nimis.

18 Filii Iſaar: Salomith primus.

19 Filii Hebron: Jeriau primus, Amarias ſecundus, Jahaziel tertius, Jecmaan quartus.

20 Filii Oziel: Micha primus, Jeſia ſecundus.

21 Filii Merari: Moholi, & Muſi. Filii Moholi: Eleazar, & Cis.

22 Mortuus eſt autem Eleazar, & non habuit filios, ſed filias; acceperuntque eas filii Cis fratres earum.

23 Filii Muſi: Moholi, & Eder, & Jerimoth, tres.

24 Hi filii Levi in cognationibus, & familiis ſuis, principes per vices, & numerum capitum ſingulorum, qui faciebant opera miniſterii domus Domini a viginti annis, & ſupra.

25 Dixit enim David: Requiem dedit Dominus Deus Iſrael populo ſuo, & habitationem Jeruſalem uſque in æternum.

26 Nec erit officii Levitarum ut ultra portent tabernaculum, & omnia vaſa ejus ad miniſtrandum.

27

27 Juxta præcepta quoque David noviſſima ſupputabitur numerus filiorum Levi a viginti annis & ſupra.

28 Et erunt ſub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, in veſtibulis, & in exedris, & in loco purificationis, & in ſanctuario, & in univerſis operibus miniſterii templi Domini.

29 Sacerdotes autem, ſuper panes propoſitionis, & ad ſimilæ ſacrificium, & ad lagana azyma, & ſartaginem, & ad torrendum, & ſuper omne pondus atque menſuram.

30 Levitæ vero ut ſtent mane ad confitendum, & canendum Domino: ſimiliterque ad veſperam,

31 Tam in oblatione holocauſtorum Domini, quam in ſabbatis & calendis & ſolemnitatibus reliquis juxta numerum, & cæremonias uniuſcujusque rei, jugiter coram Domino.

32 Et cuſtodiant obſervationes tabernaculi fœderis, & ritum ſanctuarii, & obſervationem filiorum Aaron fratrum ſuorum, ut miniſtrent in domo Domini.

CAPUT XXIV.

Familiarum Eleazar & Ithamar claſſes ſeu vices 24. in miniſterio Domini a David deſignantur, reliquarumque Levitarum familiæ ſimiliter ſorte diſtribuuntur.

1 PORro filiis Aaron hæ partitiones erant: Filii Aaron: Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.

2 * Mortui ſunt autem Nadab, & Abiu ante patrem ſuum abſque liberis: ſacerdotioque functus eſt Eleazar & Ithamar.

3 Et diviſit eos David, id eſt, Sadoc de filiis Eleazari, & Ahimelech de filiis Ithamar, ſecundum vices ſuas & miniſterium.

4 Inventique ſunt multo plures filii Eleazar in principibus viris, quam filii Ithamar. Diviſit autem eis, hoc eſt filiis Eleazar principes per familias ſedecim: & filiis Ithamar principes per familias & domos ſuas octo.

5 Porro diviſit utraſque inter ſe familias ſortibus: erant enim principes ſanctuarii, & principes

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN ® DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

9 Filii Semei: Salomith, & Hoſiel, & Aran, tres: iſti principes familiarum Leedan.

10 Porro filii Semei, Leheth, & Ziza, & Jaus, & Baria: iſti filii Semei: quatuor.

11 Erat autem Leheth prior, Ziza ſecundus: porro Jaus & Baria non habuerunt plurimos filios, & idcirco in una familia, unaque domo computati ſunt.

12 Filii Caath: Amram, & Iſaar, Hebron, & Oziel, quatuor.

13 * Filii Amram: Aaron, & Moyſes. * Separatuſque eſt Aaron ut miniſtraret in Sancto Sanctorum, ipſe & filii ejus in ſempiternum, & adoleret incenſum Domino ſecundum ritum ſuum, ac benediceret nomini ejus in perpetuum.

14 Moyſi quoque hominis Dei, filii annumerati ſunt in tribu Levi.

15 Filii * Moyſi: Gerſom, & Eliezer.

16 Filii Gerſom: Subuel primus.

17 Fuerunt autem filii Eliezer: Rohobia primus: & non erant Eliezer filii alii. Porro filii Rohobia multiplicati ſunt nimis.

18 Filii Iſaar: Salomith primus.

19 Filii Hebron: Jeriau primus, Amarias ſecundus, Jahaziel tertius, Jecmaan quartus.

20 Filii Oziel: Micha primus, Jeſia ſecundus.

21 Filii Merari: Moholi, & Muſi. Filii Moholi: Eleazar, & Cis.

22 Mortuus eſt autem Eleazar, & non habuit filios, ſed filias; acceperuntque eas filii Cis fratres earum.

23 Filii Muſi: Moholi, & Eder, & Jerimoth, tres.

24 Hi filii Levi in cognationibus, & familiis ſuis, principes per vices, & numerum capitum ſingulorum, qui faciebant opera miniſterii domus Domini a viginti annis, & ſupra.

25 Dixit enim David: Requiem dedit Dominus Deus Iſrael populo ſuo, & habitationem Jeruſalem uſque in æternum.

26 Nec erit officii Levitarum ut ultra portent tabernaculum, & omnia vaſa ejus ad miniſtrandum.

27

27 Juxta præcepta quoque David noviſſima ſupputabitur numerus filiorum Levi a viginti annis & ſupra.

28 Et erunt ſub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, in veſtibulis, & in exedris, & in loco purificationis, & in ſanctuario, & in univerſis operibus miniſterii templi Domini.

29 Sacerdotes autem, ſuper panes propoſitionis, & ad ſimilæ ſacrificium, & ad lagana azyma, & ſartaginem, & ad torrendum, & ſuper omne pondus atque menſuram.

30 Levitæ vero ut ſtent mane ad confitendum, & canendum Domino: ſimiliterque ad veſperam,

31 Tam in oblatione holocauſtorum Domini, quam in ſabbatis & calendis & ſolemnitatibus reliquis juxta numerum, & cæremonias uniuſcujusque rei, jugiter coram Domino.

32 Et cuſtodiant obſervationes tabernaculi fœderis, & ritum ſanctuarii, & obſervationem filiorum Aaron fratrum ſuorum, ut miniſtrent in domo Domini.

CAPUT XXIV.

Familiarum Eleazar & Ithamar claſſes ſeu vices 24. in miniſterio Domini a David deſignantur, reliquarumque Levitarum familiæ ſimiliter ſorte diſtribuuntur.

1 PORro filiis Aaron hæ partitiones erant: Filii Aaron: Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.

2 * Mortui ſunt autem Nadab, & Abiu ante patrem ſuum abſque liberis: ſacerdotioque functus eſt Eleazar & Ithamar.

3 Et diviſit eos David, id eſt, Sadoc de filiis Eleazari, & Ahimelech de filiis Ithamar, ſecundum vices ſuas & miniſterium.

4 Inventique ſunt multo plures filii Eleazar in principibus viris, quam filii Ithamar. Diviſit autem eis, hoc eſt filiis Eleazar principes per familias ſedecim: & filiis Ithamar principes per familias & domos ſuas octo.

5 Porro diviſit utraſque inter ſe familias ſortibus: erant enim principes ſanctuarii, & principes

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN ® DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

cipes Dei, tam de filiis Eleazar, quam de filiis Ithamar.

6 Descripsitque eos Semeias filius Nathanael scriba Levites, coram rege & principibus, & Sadoc sacerdote, & Ahimelech filio Abiathar, principibus quoque familiarum sacerdotalium & Leviticarum: unam domum, quæ cæteris præerat, Eleazar: & alteram domum, quæ sub se habebat cæteros, Ithamar.

7 Exivit autem sors prima Jojarib, secunda Jedei,

8 Tertia Harim, quarta Seorim,

9 Quinta Melchia, sexta Maiman,

10 Septima Accos, octava Abia,

11 Nona Jesua, decima Sechenia,

12 Undecima Eliasib, duodecima Jacim,

13 Tertiadecima Hoppha, decimaquarta Isbaab,

14 Decimaquinta Belga, decimasexta Emmer,

15 Decimaseptima Hezir, decimaoctava Aphses,

16 Decimanona Phetaia, vigesima Hezechiel,

17 Vigesimaprima Jachin, vigesimasecunda Gamul,

18 Vigesimatertia Dalajau, vigesimaquarta Maaziau.

19 Hæ vices eorum secundum ministeria sua, ut ingrediantur domum Domini, & juxta ritum suum sub manu Aaron patris eorum: sicut præceperat Dominus Deus Israel.

20 Porro filiorum Levi, qui reliqui fuerant, de filiis Amram erat Subael, & de filiis Subael, Jehedeia.

21 De filiis quoque Rohobiæ princeps Jesias.

22 Isaari vero filius Salemoth, filiusque Salemoth Jahath:

23 Filiusque ejus Jeriau primus, Amarias secundus, Jahaziel tertius, Jecmaan quartus.

24 Filius Oziel, Micha: filius Micha, Samir.

25 Frater Micha, Jesia: filiusque Jesiæ, Zacharias.

26 Filii Merari: Moholi & Musi. Filius Oziau: Benno.

27 Filius quoque Merari: Oziau, & Soam, & Zachur, & Hebri.

28 Porro, Moholi filius Eleazar, qui non habebat liberos.

29 Filius vero Cis, Jerameel.

30 Filii Musi: Moholi, Eder, & Jerimoth; isti filii Levi secundum domus familiarum suarum.

31 Miseruntque & ipsi sortes contra fratres suos filios Aaron, coram David rege, & Sadoc, & Ahimelech, & principibus familiarum Sacerdotalium & Leviticarum, tam majores quam minores. Omnes sors æqualiter dividebat.

CAPUT XXV.

Ex filiis Asaph, Heman & Idithun, cantoribus psaltis ac citharœdis, vigintiquatuor familiæ ad vices sorte distribuuntur.

1 IGitur David, & magistratus exercitus segregaverunt in ministerium filios Asaph, & Heman, & Idithun: qui prophetarent in citharis, & psalteriis, & cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio servientes.

2 De filiis Asaph: Zachur, & Joseph, & Nathania, & Asarela, filii Asaph: sub manu Asaph prophetantis juxta regem.

3 Porro Idithun: filii Idithun, Godolias, Sori, Jesaias, & Hasabias, & Mathathias, sex, sub manu patris sui Idithun, qui in cithara prophetabat super confitentes & laudantes Dominum.

4 Heman quoque: filii Heman, Bocciau, Mathaniau, Oziel, Subuel, & Jerimoth, Hananias, Hanani, Eliatha, Geddelthi, & Romemthiezer, & Jesbacassa, Mellothi, Othir, Mahazioth:

5 Omnes isti filii Heman Videntis regis in sermonibus Dei, ut exaltaret cornu: dedit que Deus Heman filios quatuordecim, & filias tres.

6 Universi sub manu patris sui ad cantandum in templo Domini distributi erant, in cymbalis, & psalteriis, & citharis, in ministeria domus Domini juxta regem: Asaph videlicet, & Idithun, & Heman.

7 Fuit autem numerus eorum cum fratribus suis, qui erudiebant canticum Domini, cuncti Doctores, ducenti octoginta octo.

8 Miseruntque sortes per vices suas, ex æquo

tam

tam major quam minor, doctus pariter, & indoctus.

9 Egressaque est sors prima Joseph, qui erat de Asaph. Secunda Godoliæ, ipsi & filiis ejus & fratribus ejus duodecim.

10 Tertia Zachur, filiis & fratribus ejus duodecim.

11 Quarta Isaari, filiis & fratribus ejus duodecim.

12 Quinta Nathaniæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

13 Sexta Bocciau, filiis & fratribus ejus duodecim.

14 Septima Isreela, filiis & fratribus ejus duodecim.

15 Octava Jesaiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

16 Nona Mathaniæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

17 Decima Semeiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

18 Undezima Azareel, filiis & fratribus ejus duodecim.

19 Duodecima Hasabiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

20 Tertiadecima Subael, filiis & fratribus ejus duodecim.

21 Quartadecima Mathathiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

22 Quintadecima Jerimoth, filiis & fratribus ejus duodecim.

23 Sextadecima Hananiæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

24 Septimadecima Jesbacassæ, filiis & fratribus ejus duodecim.

25 Octavadecima Hanani, filiis & fratribus ejus duodecim.

26 Nonadecima Mellothi, filiis & fratribus ejus duodecim.

27 Vigesima Eliatha, filiis & fratribus ejus duodecim.

28 Vigesimaprima Othir, filiis & fratribus ejus duodecim.

29 Vigesimasecunda Geddelthi, filiis & fratribus ejus duodecim.

30 Vigesimatertia Machazioth, filiis & fratribus ejus duodecim.

31

31 Vigesimaquarta Romemthiezer, filiis & fratribus ejus duodecim.

CAPUT XXVI.

Templi janitorum ex Levitis variæ classes designantur, & quæ porta a qua familia sit custodienda sorte disponitur, item qui thesauros & vasa sacra custodiant.

1 Divisiones autem janitorum: de Coritis Meselemia, filius Core, de filiis Asaph.

2 Filii Meselemiæ: Zacharias primogenitus, Jadihel secundus, Zabadias tertius, Jathanael quartus.

3 Ælam quintus, Johanan sextus, Elioenai septimus.

4 Filii autem Obededom: Semeias primogenitus, Jozabad secundus, Joaha tertius, Sachar quartus, Nathanael quintus,

5 Ammiel sextus, Issachar septimus, Pholathi octavus: quia benedixit illi Dominus.

6 Semei autem filio ejus nati sunt filii præfecti familiarum suarum: erant enim viri fortissimi.

7 Filii ergo Semeiæ: Othni, & Raphael, & Obed, Elzabad, fratres ejus fortissimi: Eliu quoque, & Samachias.

8 Omnes hi, de filiis Obededom: ipsi, & filii, & fratres eorum fortissimi ad ministrandum, sexaginta duo de Obededom.

9 Porro Meselemiæ filii, & fratres eorum robustissimi, decem & octo.

10 De Hosa autem, id est, de filiis Merari: Semri princeps (non enim habuerat primogenitum, & idcirco posuerat eum pater ejus in principem)

11 Helcias secundus, Tabelias tertius, Zacharias quartus. Omnes hi filii, & fratres Hosa, tredecim.

12 Hi divisi sunt in janitores, ut semper principes custodiarum, sicut & fratres eorum, ministrarent in domo Domini.

13 Missæ sunt ergo sortes ex æquo, & parvis, & magnis, per familias suas in unamquamque portarum.

14 Cecidit ergo sors Orientalis, Selemiæ. Por-

ro Zachariæ filio ejus, viro prudentissimo, & erudito, sortito obtigit plaga Septentrionalis.

15 Obededom vero & filiis ejus ad Austrum: in qua parte domus erat seniorum concilium.

16 Sephin, & Gosa ad Occidentem, juxta portam, quæ ducit ad viam ascensionis: custodia contra custodiam.

17 Ad Orientem vero Levitæ sex: & ad Aquilonem quatuor per diem: atque ad Meridiem similiter in die quatuor: & ubi erat concilium, bini & bini.

18 In cellulis quoque janitorum ad Occidentem quatuor in via, binique per cellulas.

19 Hæ sunt divisiones janitorum, filiorum Core & Merari.

20 Porro Achias erat super thesauros domus Dei, & vasa sanctorum.

21 Filii Ledan, filii Gersonni: de Ledan principes familiarum, Ledan, & Gersonni, Jehieli.

22 Filii Jehieli: Zathan, & Joel fratres ejus, super thesauros domus Domini.

23 Amranitis, & Isaaritis, & Hebronitis, & Ozihelitis.

24 Subael autem filius Gersom, filii Moysi, præpositus thesauris.

25 Fratres quoque ejus Eliezer, cujus filius Rahabia, & hujus filius Isaias, & hujus filius Joram, hujus quoque filius Zechri, & hujus filius Selemith.

26 Ipse Selemith, & fratres ejus super thesauros sanctorum, quæ sanctificavit David rex, & principes familiarum, & tribuni, & centuriones, & duces exercitus.

27 De bellis, & manubiis præliorum, quæ consecraverant ad instaurationem, & supellectilem templi Domini.

28 Hæc autem universa sanctificavit Samuel Videns, & Saul filius Cis, & Abner filius Ner, & Joab filius Sarviæ: omnes, qui sanctificaverant ea per manum Selemith, & fratrum ejus.

29 Isaaritis vero præerat Chonenias, & filii ejus ad opera forinsecus super Israel, ad docendum & judicandum eos.

30 Por-

30 Porro de Hebronitis Hasabias, & fratres ejus viri fortissimi, mille septingenti præerant Israel trans Jordanem contra Occidentem, in cunctis operibus Domini, & in ministerium regis.

31 Hebronitarum autem princeps fuit Jeria secundum familias & cognationes eorum. Quadragesimo anno regni David recensiti sunt, & inventi sunt viri fortissimi in Jazer Galaad,

32 Fratresque ejus robustioris ætatis, duo millia septingenti principes familiarum. Præposuit autem eos David rex Rubenitis, & Gaditis, & dimidiæ tribui Manasse, in omne ministerium Dei, & regis.

CAPUT XXVII.

Recensentur duodecim principes, quorum singuli suo mense viginti quatuor millibus præerant, ad hæc principes seu præfecti tribuum, thesaurorum, reliquæque substantiæ regis recensentur.

1 FIlii autem Israel secundum numerum suum, principes familiarum, tribuni, & centuriones, & præfecti, qui ministrabant regi juxta turmas suas, ingredientes & egredientes per singulos menses in anno, viginti quatuor millibus singuli præerant.

2 Primæ turmæ in primo mense Jesboam præerat filius Zabdiel, & sub eo viginti quatuor millia.

3 De filiis Phares, princeps cunctorum principum in exercitu mense primo.

4 Secundi mensis habebat turmam Dudia Ahohites, & post se alter nomine Macelloth, qui regebat partem exercitus viginti quatuor millium.

5 Dux quoque turmæ tertiæ in mense tertio, erat Banajas filius Jojadæ sacerdos: & in divisione sua viginti quatuor millia.

6 Ipse est Banajas fortissimus inter triginta, & super triginta. Præerat autem turmæ ipsius Amizabad filius ejus.

7 Quartus, mense quarto, Asahel frater Joab, & Zabadias filius ejus post eum, & in turma ejus viginti quatuor millia.

8 Quintus, mense quinto, princeps Samaoth

Jezerites: & in turma ejus viginti quatuor millia.

9 Sextus, menſe ſexto, Hira filius Acces Thecuites: & in turma ejus viginti quatuor millia.

10 Septimus, menſe ſeptimo, Helles Phallonites de filiis Ephraim: & in turma ejus viginti quatuor millia.

11 Octavus, menſe octavo, Sobochai Huſathites de ſtirpe Zarahi: & in turma ejus viginti quatuor millia.

12 Nonus, menſe nono, Abiezer Anathothites de filiis Jemini: & in turma ejus viginti quatuor millia.

13 Decimus, menſe decimo, Marai, & ipſe Netophathites de ſtirpe Zarahi: & in turma ejus viginti quatuor millia.

14 Undecimus, menſe undecimo, Banajas Pharathonites de filiis Ephraim: & in turma ejus viginti quatuor millia.

15 Duodecimus, menſe duodecimo, Holdai Netophathites, de ſtirpe Gothoniel: & in turma ejus viginti quatuor millia.

16 Porro tribubus præerant Iſrael, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri, Simeonitis dux Saphatias filius Maacha:

17 Levitis, Haſabias filius Camuel: Aaronitis, Sadoc:

18 Juda, Eliu frater David: Iſſachar, Amri filius Michael:

19 Zabulonitis, Jeſmajas, filius Abdiæ: Nephthalitibus, Jerimoth filius Ozriel:

20 Filiis Ephraim, Oſee filius Ozaziu: dimidiæ tribui Manaſſe, Joel filius Phadajæ:

21 Et dimidiæ tribui Manaſſe in Galaad, Jaddo filius Zachariæ: Benjamin autem, Jaſiel filius Abner.

22 Dan vero, Ezriel filius Jeroham: hi principes filiorum Iſrael.

23 Noluit autem David numerare eos a viginti annis inferius, quia dixerat Dominus ut multiplicaret Iſrael quaſi ſtellas cœli.

* *Supra* 21. 2. 24 * Joab filius Sarviæ cœperat numerare, nec complevit: quia ſuper hoc ira irruerat in Iſrael: & idcirco numerus eorum qui fuerant recenſiti, non eſt relatus in faſtos regis David. 25

25 Super theſauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel. His autem theſauris, qui erant in urbibus, & in vicis, & in turribus, præſidebat Jonathan filius Oziæ.

26 Operi autem ruſtico, & agricolis, qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub:

27 Vinearumque cultoribus, Semeias Romathites: cellis autem vinariis, Zabdias Aphonites.

28 Nam ſuper oliveta & ficeta, quæ erant in campeſtribus, Balanan Gederites: ſuper Apothecas autem olei, Joas.

29 Porro armentis, quæ paſcebantur in Saron, præpoſitus fuit Setrai Saronites: & ſuper boves in vallibus Saphat filius Adli:

30 Super camelos vero, Ubil Iſmahelites: & ſuper aſinos, Jadias Meronathites.

31 Super oves quoque Jaziz Agareus. Omnes hi principes ſubſtantiæ regis David.

32 Jonathan autem patruus David conſiliarius, vir prudens & litteratus: ipſe & Jahiel filius Hachamoni erant cum filiis regis.

33 Achitophel etiam conſiliarius regis, & Chuſai Arachites amicus regis.

34 Poſt Achitophel fuit Jojada filius Banajæ, & Abiathar. Princeps autem exercitus regis erat Joab.

CAPUT XXVIII.

David præparatis ad templi ædificationem omnibus neceſſariis Salomonem univerſoſque principes convocatos exhortatur ad mandata Dei cuſtodienda, præſcribitque traditam ſibi a Deo formam templi ædificandi.

1 Convocavit igitur David omnes principes Iſrael, duces tribuum, & præpoſitos turmarum, qui miniſtrabant regi: tribunos quoque & centuriones, qui præerant ſubſtantiæ & poſſeſſionibus regis, filioſque ſuos cum eunuchis, & robuſtiſſimos quoſque in exercitu Jeruſalem.

2 Cumque ſurrexiſſet rex, & ſtetiſſet, ait: Audite me fratres mei, & populus meus: Cogitavi ut ædificarem domum, in qua requieſceret arca fœderis Domini, & ſcabellum pedum Dei noſtri: & ad ædificandum, omnia præparavi.

3 Deus autem dixit mihi: * Non ædificabis domum nomini meo, eo quod sis vir bellator, & sanguinem fuderis. * 3. Reg. 7. 13.

4 Sed elegit Dominus Deus Israel me de universa domo patris mei, ut essem rex super Israel in sempiternum: de Juda enim elegit principes: porro de domo Juda, domum patris mei: & de filiis patris mei, placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Israel.

5 * Sed & de filiis meis (filios enim mihi multos dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Domini super Israel. * Cap. 2. 7.

6 Dixitque mihi: Salomon filius tuus ædificabit domum meam, & atria mea: ipsum enim elegi mihi in filium, & ego ero ei in patrem.

7 Et firmabo regnum ejus usque in æternum, si perseveraverit facere præcepta mea, & judicia, sicut & hodie.

8 Nunc ergo coram universo cœtu Israel, audiente Deo nostro, custodite, & perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri: ut possideatis Terram bonam, & relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum.

9 Tu autem Salomon fili mi, scito Deum patris tui, & servito ei corde perfecto, & animo voluntario*: omnia enim corda scrutatur Dominus, & universas mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, invenies: si autem dereliqueris eum, projiciet te in æternum. * Isa. 7. 12.

10 Nunc ergo quia elegit te Dominus ut ædificares domum sanctuarii, confortare, & perfice.

11 Dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticus, & templi, & cellariorum, & cœnaculi, & cubiculorum in adytis, & domus propitiationis,

12 Necnon & omnium quæ cogitaverat atriorum, & exedrarum per circuitum in thesauros domus Domini, & in thesauros sanctorum,

13 Divisionumque Sacerdotalium, & Leviticarum, in omnia opera domus Domini, & in universa vasa ministerii templi Domini:

14 Aurum in pondere per singula vasa ministerii

sterii. Argenti quoque pondus pro vasorum & operum diversitate.

15 Sed & in candelabra aurea, & ad lucernas eorum, aurum pro mensura uniuscujusque candelabri & lucernarum. Similiter & in candelabra argentea, & in lucernas eorum, pro diversitate mensuræ, pondus argenti tradidit.

16 Aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum: similiter & argentum in alias mensas argenteas.

17 Ad fuscinulas quoque, & phialas, & thuribula ex auro purissimo, & leunculos aureos, pro qualitate mensuræ pondus distribuit in leunculum & leunculum. Similiter & in leones argenteos diversum argenti pondus separavit.

18 Altari autem, in quo adoletur incensum, aurum purissimum dedit: ut ex ipso fieret similitudo quadrigæ cherubim, extendentium alas, & velantium arcam fœderis Domini.

19 Omnia, inquit, venerunt scripta manu Domini ad me, ut intelligerem universa opera exemplaris.

20 Dixit quoque David Salomoni filio suo: Viriliter age, & confortare, & fac: ne timeas, & ne paveas: Dominus enim Deus meus tecum erit, & non dimittet te, nec derelinquet, donec perficias omne opus ministerii domus Domini.

21 Ecce divisiones Sacerdotum & Levitarum, in omne ministerium domus Domini assistunt tibi, & parati sunt, & noverunt tam principes quam populus facere omnia præcepta tua.

CAPUT XXIX.

Recensentur impensæ a David in ædificium templi præparatæ: quibus principes ac populus plurima adjiciunt donaria: David benedicens Dominum orat pro Salomone ac populo; & sacrificiis cum ingenti lætitia oblatis, ungitur secundo Salomon in regem pro patre David, qui anno regni quadragesimo in pace quievit.

1 LOcutusque est David rex ad omnem Ecclesiam: Salomonem filium meum unum elegit Deus, adhuc puerum & tenellum: opus nam-

que grande est, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo.

2 Ego autem totis viribus meis præparavi impensas domus Dei mei. Aurum ad vasa aurea, & argentum in argentea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad lignea: & lapides onychinos & quasi fibinos, & diversorum colorum, omnemque pretiosum lapidem, & marmor Parium abundantissime:

3 Et super hæc, quæ obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum & argentum, do in templum Dei mei, exceptis his, quæ præparavi in ædem sanctam,

4 Tria millia talenta auri de auro Ophir: & septem millia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi.

5 Et, ubicumque opus est aurum de auro, & ubicumque opus est argentum de argento, opera fiant per manus artificum: & si quis sponte offert, impleat manum suam hodie, & offerat quod voluerit Domino.

6 Polliciti sunt itaque principes familiarum, & proceres tribuum Israel, tribuni quoque & centuriones, & principes possessionum regis.

7 Dederuntque in opera domus Dei auri talenta quinque millia, & solidos decem millia: argenti talenta decem millia: & æris talenta decem & octo millia: ferri quoque centum millia talentorum.

8 Et apud quemcumque inventi sunt lapides, dederunt in thesauros domus Domini, per manum Jahiel Gersonitis.

9 Lætatusque est populus, cum vota sponte promitterent: quia corde toto offerebant ea Domino: sed & David rex lætatus est gaudio magno.

10 Et benedixit Domino coram universa multitudine, & ait: Benedictus es Domine Deus Israel patris nostri ab æterno in æternum.

11 Tua est Domine magnificentia, & potentia, & gloria, atque victoria: & tibi laus: cuncta enim quæ in cœlo sunt, & in terra, tua sunt: tuum Domine regnum, & tu es super omnes principes.

12 Tuæ divitiæ, & tua est gloria: tu dominaris omnium, in manu tua virtus & potentia: in manu tua magnitudo, & imperium omnium. 13

13 Nunc igitur Deus noster confitemur tibi, & laudamus nomen tuum inclytum.

14 Quis ego, & quis populus meus, ut possimus hæc tibi universa promittere? tua sunt omnia: & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.

15 Peregrini enim sumus coram te, & advenæ, sicut omnes patres nostri. * Dies nostri quasi umbra super terram, & nulla est mora. * Sap. 2. 5.

16 Domine Deus noster, omnis hæc copia, quam paravimus ut ædificaretur domus nomini sancto tuo, de manu tua est, & tua sunt omnia.

17 Scio Deus meus quod probes corda, & simplicitatem diligas, unde & ego in simplicitate cordis mei lætus obtuli universa hæc: & populum tuum, qui hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria.

18 Domine Deus Abraham, & Isaac, & Israel patrum nostrorum, custodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, & semper in venerationem tui mens ista permaneat.

19 Salomoni quoque filio meo da cor perfectum, ut custodiat mandata tua, testimonia tua & cæremonias tuas, & faciat universa: & ædificet ædem, cujus impensas paravi.

20 Præcepit autem David universæ Ecclesiæ: Benedicite Domino Deo nostro. Et benedixit omnis Ecclesia Domino Deo patrum suorum: & inclinaverunt se, & adoraverunt Deum, & deinde regem.

21 Immolaverunt que victimas Domino: & obtulerunt holocausta die sequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille, cum libaminibus suis, & universo ritu abundantissime in omnem Israel.

22 Et comederunt, & biberunt coram Domino in die illo cum grandi lætitia. * Et unxerunt secundo Salomonem filium David. Unxerunt autem eum Domino in principem, & Sadoc in pontificem. * 3. Reg. 1. 34.

23 Seditque Salomon super solium Domini in regem pro David patre suo, & cunctis placuit: & paruit illi omnis Israel.

24 Sed & universi principes, & potentes, & cuncti filii regis David dederunt manum, & subjecti fuerunt Salomoni regi. 25

25 Magnificavit ergo Dominus Salomonem super omnem Israel: & dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit ante eum rex Israel.

26 Igitur David filius Isai regnavit super universum Israel.

* 3. Reg. 2. 11. 27 * Et dies, quibus regnavit super Israel, fuerunt quadraginta anni: in Hebron regnavit septem annis, & in Jerusalem annis triginta tribus.

28 Et mortuus est in senectute bona, plenus dierum, & divitiis, & gloria: & regnavit Salomon filius ejus pro eo.

29 Gesta autem David regis priora, & novissima scripta sunt in libro Samuelis Videntis, & in Libro Nathan Prophetæ, atque in volumine Gad Videntis,

30 Universique regni ejus, & fortitudinis, & temporum, quæ transierunt sub eo, sive in Israel, sive in cunctis regnis terrarum.

LIBER SECUNDUS PARALIPOMENON,

HEBRAICE

DIBRE HAIAMIN.

CAPUT PRIMUM.

Oblatis mille hostiis a Salomone in Gabaon, Dominus illi nocte apparens dat ei petitam sapientiam, additis divitiis & gloria; post quæ, currus & equites congregat.

3 Reg. 3. 1. 1 CONFORTATUS est ergo Salomon filius David in regno suo, & Dominus Deus ejus erat cum eo, & magnificavit eum in excelsum.

2 Præcepitque Salomon universo Israeli, tribunis

bunis, & centurionibus, & ducibus, & judicibus omnis Israel, & principibus familiarum:

3 Et abiit cum universa multitudine in Excelsum Gabaon, ubi erat tabernaculum fœderis Dei, quod fecit Moyses famulus Dei in solitudine.

4 Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum, quem præparaverat ei, & ubi fixerat illi tabernaculum, hoc est, in Jerusalem.

5 Altare quoque æneum, * quod fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filii Hur, ibi erat coram tabernaculo Domini: quod & requisivit Salomon, & omnis Ecclesia. Exod. 1. 1.

6 Ascenditque Salomon ad altare æneum, coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hostias.

7 Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus, dicens: Postula quod vis, ut dem tibi.

8 Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam: & constituisti me regem pro eo.

9 Nunc ergo Domine Deus, impleatur sermo tuus, quem pollicitus es David patri meo: tu enim me fecisti regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est, quam pulvis terræ.

10 * Da mihi sapientiam & intelligentiam, ut ingrediar & egrediar coram populo tuo: quis enim potest, hunc populum tuum digne, qui tam grandis est, judicare? * Sap. 9. 10.

11 Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc magis placuit cordi tuo, & non postulasti divitias, & substantiam, & gloriam, neque animas eorum qui te oderant, sed nec dies vitæ plurimos: petisti autem sapientiam & scientiam, ut judicare possis populum meum, super quem constitui te regem,

12 Sapientia & scientia data sunt tibi: divitias autem & substantiam & gloriam dabo tibi, ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui.

13 Venit ergo Salomon ab Excelso Gabaon in Jerusalem coram tabernaculo fœderis, & regnavit super Israel.

25 Magnificavit ergo Dominus Salomonem super omnem Israel: & dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit ante eum rex Israel.

26 Igitur David filius Isai regnavit super universum Israel.

* 3. Reg. 2. 11. 27 * Et dies, quibus regnavit super Israel, fuerunt quadraginta anni: in Hebron regnavit septem annis, & in Jerusalem annis triginta tribus.

28 Et mortuus est in senectute bona, plenus dierum, & divitiis, & gloria: & regnavit Salomon filius ejus pro eo.

29 Gesta autem David regis priora, & novissima scripta sunt in libro Samuelis Videntis, & in Libro Nathan Prophetæ, atque in volumine Gad Videntis,

30 Universique regni ejus, & fortitudinis, & temporum, quæ transierunt sub eo, sive in Israel, sive in cunctis regnis terrarum.

LIBER SECUNDUS PARALIPOMENON,

HEBRAICE

DIBRE HAIAMIN.

CAPUT PRIMUM.

Oblatis mille hostiis a Salomone in Gabaon, Dominus illi nocte apparens dat ei petitam sapientiam, additis divitiis & gloria; post quæ, currus & equites congregat.

3 Reg. 3. 1. 1 CONFORTATUS est ergo Salomon filius David in regno suo, & Dominus Deus ejus erat cum eo, & magnificavit eum in excelsum.

2 Præcepitque Salomon universo Israeli, tribunis

bunis, & centurionibus, & ducibus, & judicibus omnis Israel, & principibus familiarum:

3 Et abiit cum universa multitudine in Excelsum Gabaon, ubi erat tabernaculum fœderis Dei, quod fecit Moyses famulus Dei in solitudine.

4 Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum, quem præparaverat ei, & ubi fixerat illi tabernaculum, hoc est, in Jerusalem.

5 Altare quoque æneum, * quod fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filii Hur, ibi erat coram tabernaculo Domini: quod & requisivit Salomon, & omnis Ecclesia. Exod. 1. 1.

6 Ascenditque Salomon ad altare æneum, coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hostias.

7 Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus, dicens: Postula quod vis, ut dem tibi.

8 Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam: & constituisti me regem pro eo.

9 Nunc ergo Domine Deus, impleatur sermo tuus, quem pollicitus es David patri meo: tu enim me fecisti regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est, quam pulvis terræ.

10 * Da mihi sapientiam & intelligentiam, ut ingrediar & egrediar coram populo tuo: quis enim potest, hunc populum tuum digne, qui tam grandis est, judicare? * Sap. 9. 10.

11 Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc magis placuit cordi tuo, & non postulasti divitias, & substantiam, & gloriam, neque animas eorum qui te oderant, sed nec dies vitæ plurimos: petisti autem sapientiam & scientiam, ut judicare possis populum meum, super quem constitui te regem,

12 Sapientia & scientia data sunt tibi: divitias autem & substantiam & gloriam dabo tibi, ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui.

13 Venit ergo Salomon ab Excelso Gabaon in Jerusalem coram tabernaculo fœderis, & regnavit super Israel.

3. Reg. 10. 26. 14 * Congregavitque sibi currus & equites, & facti sunt ei mille quadringenti currus, & duodecim millia equitum: & fecit eos esse in urbibus quadrigarum, & cum rege in Jerusalem.

15 Præbuitque rex argentum & aurum in Jerusalem quasi lapides, & cedros quasi sycomoros, quæ nascuntur in campestribus multitudine magna.

16 Adducebantur autem ei equi de Ægypto, & de Coa a negotiatoribus regis, qui ibant, & emebant pretio.

17 Quadrigam equorum sexcentis argenteis, & equum centum quinquaginta: similiter de universis regnis Hethæorum, & a regibus Syriæ, emptio celebrabatur.

CAPUT II.

Ordinatis pro templo ædificando architectis & operariis, Salomon cum rege Hiram convenit de mittendo erudito artifice, lignisque ad templi structuram cædendis.

1 DEcrevit autem Salomon ædificare domum nomini Domini, & palatium sibi.

2 Et numeravit septuaginta millia virorum portantium humeris, & octoginta millia qui cæderent lapides in montibus, præpositosque eorum tria millia sexcentos.

3 * Misit quoque ad Hiram regem Tyri, dicens: Sicut egisti cum David patre meo, & misisti ei ligna cedrina, ut ædificaret sibi domum, in qua & habitavit:

4 Sic fac mecum ut ædificem domum nomini Domini Dei mei, ut consecrem eam ad adolendum incensum coram illo, & fumiganda aromata, & ad propositionem panum sempiternam, & ad holocautomata mane, & vespere, sabbatis quoque, & neomeniis, & solemnitatibus Domini Dei nostri in sempiternum, quæ mandata sunt Israeli.

5 Domus enim, quam ædificare cupio, magna est: magnus est enim Deus noster super omnes deos.

6 Quis ergo poterit prævalere, ut ædificet ei dignam domum? si cœlum, & cœli cœlorum capere eum nequeunt: quantus ego sum, ut possim

sim ædificare ei domum? sed ad hoc tantum, ut adoleatur incensum coram illo.

7 Mitte ergo mihi virum eruditum, qui noverit operari in auro, & argento, ære, & ferro, purpura, coccino, & hyacintho, & qui sciat sculpere cælaturas cum his artificibus, quos mecum habeo in Judæa, & Jerusalem, quos præparavit David pater meus.

8 Sed & ligna cedrina mitte mihi, & arceuthina, & pinea de Libano: scio enim quod servi tui noverint cædere ligna de Libano, & erunt servi mei cum servis tuis,

9 Ut parentur mihi ligna plurima. Domus enim, quam cupio ædificare, magna est nimis, & inclyta.

10 Præterea operariis, qui cæsuri sunt ligna, servis tuis dabo in cibaria tritici coros viginti millia, & hordei coros totidem, & vini viginti millia metretas, olei quoque lata viginti millia.

11 Dixit autem Hiram rex Tyri per litteras, quas miserat Salomoni: Quia dilexit Dominus populum suum, idcirco te regnare fecit super eum.

12 Et addidit, dicens: Benedictus Dominus Deus Israel, qui fecit cœlum & terram, qui dedit David regi filium sapientem & eruditum & sensatum atque prudentem, ut ædificaret domum Domino, & palatium sibi.

13 Misi ergo tibi virum prudentem, & scientissimum Hiram, patrem meum,

14 Filium mulieris de filiabus Dan, cujus pater fuit Tyrius, qui novit operari in auro, & argento, ære, & ferro, & marmore, & lignis, in purpura quoque, & hyacintho, & byisso, & coccino: & qui scit cælare omnem sculpturam, & adinvenire prudenter quodcumque in opere necessarium est, cum artificibus tuis, & cum artificibus domini mei David patris tui.

15 Triticum ergo, & hordeum, & oleum, & vinum, quæ pollicitus es domine mi, mitte servis tuis.

16 Nos autem cædemus ligna de Libano, quot necessaria habueris, & applicabimus ea ratibus per mare in Joppe: tuum autem erit transferre ea in Jerusalem.

17

17 Numeravit igitur Salomon omnes viros proselytos, qui erant in terra Israel, post dinumerationem, quam dinumeravit David pater ejus, & inventi sunt centum quinquaginta millia, & tria millia sexcenti.

18 Fecitque ex eis septuaginta millia, qui humeris onera portarent, & octoginta millia, qui lapides in montibus cæderent: tria autem millia & sexcentos præpositos operum populi.

CAPUT III.

Templum extruitur cum porticu, velo, & duabus columnis æneis ante fores templi.

3. Reg. 6. 1. 1 ET cœpit Salomon ædificare domum Domini in Jerusalem, in monte Moria, qui demonstratus fuerat David patri ejus, in loco quem paraverat David in * area Ornan Jebusæi.

* 2. Reg. 24. 25. 1. Par. 21. 26. 2 Cœpit autem ædificare mense secundo, anno quarto regni sui.

3 Et hæc sunt fundamenta, quæ jecit Salomon, ut ædificaret domum Dei, longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta, latitudinis cubitos viginti.

4 Porticum vero ante frontem, quæ tendebatur in longum juxta mensuram latitudinis domus, cubitorum viginti: porro altitudo centum viginti cubitorum erat: & deauravit eam intrinsecus auro mundissimo.

5 Domum quoque majorem texit tabulis ligneis abiegnis, & laminas auri obrizi affixit per totum: sculpsitque in ea palmas, & quasi catenulas se invicem complectentes,

6 Stravit quoque pavimentum templi pretiosissimo marmore, decore multo.

7 Porro aurum erat probatissimum, de cujus laminis texit domum, & trabes ejus, & postes, & parietes, & ostia: & cælavit cherubim in parietibus.

8 Fecit quoque domum Sancti sanctorum: longitudinem juxta latitudinem domus, cubitorum viginti: & latitudinem similiter viginti cubitorum: & laminis aureis texit eam, quasi talentis sexcentis.

9 Sed & clavos fecit aureos, ita ut singuli clavi

vi siclos quinquagenos appenderent: cœnacula quoque texit auro.

10 Fecit etiam in domo Sancti sanctorum cherubim duos, opere statuario: & texit eos auro.

11 Alæ cherubim viginti cubitis extendebantur, ita ut una ala haberet cubitos quinque, & tangeret parietem domus: & altera quinque cubitos habens, alam tangeret alterius cherub.

12 Similiter cherub alterius ala, quinque habebat cubitos, & tangebat parietem: & ala ejus altera quinque cubitorum, alam cherub alterius contingebat.

13 Igitur alæ utriusque cherubim expansæ erant, & extendebantur per cubitos viginti: ipsi autem stabant erectis pedibus, & facies eorum erant versæ ad exteriorem domum.

14 * Fecit quoque velum ex hyacintho, purpura, cocco, & byssо: & intexuit ei cherubim. * Matth. 27. 51.

15 * Ante fores etiam templi duas columnas, quæ triginta & quinque cubitos habebant altitudinis: porro capita earum, quinque cubitorum. * Jerem. 52. 22.

16 Necnon & quasi catenulas in oraculo, & superposuit eas capitibus columnarum: malogranata etiam centum, quæ catenulis interposuit.

17 Ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi, unam a dextris, & alteram a sinistris: eam, quæ a dextris erat, vocavit Jachin: & quæ ad lævam, Booz.

CAPUT IV.

Constructio altaris æneі, maris fusilis, decem concharum, candelabrorum aureorum, mensarum, phialarum, ac cæterorum quæ ad templum ejusque ornatum pertinebant.

1 FEcit quoque altare æneum viginti cubitorum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.

2 * Mare etiam fusile decem cubitis a labio usque ad labium, rotundum per circuitum: quinque cubitos habebat altitudinis, & funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum ejus. * 3. Reg. 7. 23.

3 Similitudo quoque boum erat subter illud, & decem cubitis quædam extrinsecus cælaturæ,

quasi

quasi duobus versibus alvum maris circuibant. Boves autem erant fusiles:

4 Et ipsum mare super duodecim boves impositum erat, quorum tres respiciebant ad Aquilonem, & alii tres ad Occidentem: porro tres alii Meridiem, & tres qui reliqui erant, Orientem, habentes mare superpositum: posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari.

5 Porro vastitas ejus habebat mensuram palmi, & labium illius erat quasi labium calicis, vel repandi lilii: capiebatque tria millia metretas.

6 Fecit quoque conchas decem: & posuit quinque a dextris, & quinque a sinistris, ut lavarent in eis omnia, quæ in holocaustum oblaturi erant: porro in mari sacerdotes lavabantur.

7 Fecit autem & candelabra aurea decem secundum speciem qua jussa erant fieri: & posuit ea in templo, quinque a dextris, & quinque a sinistris.

8 Necnon & mensas decem: & posuit eas in templo, quinque a dextris, & quinque a sinistris, phialas quoque aureas centum.

9 Fecit etiam atrium sacerdotum, & basilicam grandem: & ostia in basilica, quæ texit ære.

10 Porro mare posuit in latere dextro contra Orientem ad Meridiem.

11 Fecit autem Hiram lebetes, & creagras, & phialas: & complevit omne opus regis in domo Dei:

12 Hoc est, columnas duas, & epistylia, & capita, & quasi quædam retiacula, quæ capita tegerent super epistylia,

13 Malogranata quoque quadringenta, & retiacula duo, ita ut bini ordines malogranatorum singulis retiaculis jungerentur, quæ protegerent epistylia & capita columnarum.

14 Bases etiam fecit, & conchas, quas superposuit basibus:

15 Mare unum, boves quoque duodecim sub mari;

16 Et lebetes, & creagras, & phialas. Omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater ejus in domo Domini ex ære mundissimo.

17 In

17 In regione Jordanis fudit ea rex in argillosa terra, inter Sochot, & Saredatha.

18 Erat autem multitudo vasorum innumerabilis, ita ut ignoraretur pondus æris.

19 Fecitque Salomon omnia vasa domus Dei, & altare aureum, & mensas, & super eas panes propositionis:

20 Candelabra quoque cum lucernis suis, ut lucerent ante oraculum juxta ritum, ex auro purissimo:

21 Et florentia quædam, & lucernas, & forcipes aureos: omnia de auro mundissimo facta sunt.

22 Thymiateria quoque, & thuribula, & phialas, & mortariola ex auro purissimo. Et ostia cælavit templi interioris, id est, in Sancta sanctorum: & ostia templi forinsecus aurea. Sicque completum est omne opus, quod fecit Salomon in domo Domini.

CAPUT V.

Illatis in templum vasis sacris, & oblatis plurimis donariis, arca continens tabulas Moysi in oraculum inducitur, unde gloria Domini implet templum.

1 INtulit igitur Salomon omnia, quæ voverat David pater suus, argentum & aurum, & universa vasa posuit in thesauris domus Dei. 3. Reg. 7. 51.

2 * Post quæ congregavit majores natu Israel, & cunctos principes tribuum, & capita familiarum de filiis Israel in Jerusalem, ut adducerent arcam fœderis Domini de Civitate David, quæ est Sion. * 3. Reg. 8. 1.

3 Venerunt itaque ad regem omnes viri Israel in die solemni mensis septimi.

4 Cumque venissent cuncti seniorum Israel, portaverunt Levitæ arcam,

5 Et intulerunt eam, & omnem paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii, quæ erant in tabernaculo, portaverunt Sacerdotes cum Levitis.

6 Rex autem Salomon, & universus cœtus Israel, & omnes qui fuerunt congregati ante arcam, immolabant arietes, & boves absque ullo

numero: tanta enim erat multitudo victimarum.

7 Et intulerunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, id est ad oraculum templi, in Sancta sanctorum subter alas cherubim:

8 Ita ut cherubim expanderent alas suas super locum, in quo posita erat arca, & ipsam arcam tegerent cum vectibus suis.

9 Vectium autem, quibus portabatur arca, quia paululum longiores erant, capita parebant ante oraculum: si vero quis paululum fuisset extrinsecus, eos videre non poterat. Fuit itaque arca ibi usque in præsentem diem.

10 Nihilque erat aliud in arca, nisi duæ tabulæ, quas posuerat Moyses in Horeb, quando legem dedit Dominus filiis Israel egredientibus ex Ægypto,

11 Egressis autem Sacerdotibus de sanctuario (Omnes enim Sacerdotes, qui ibi potuerant inveniri, sanctificati sunt: nec adhuc in illo tempore vices, & ministeriorum ordo inter eos divisus erat)

12 Tam Levitæ quam cantores, id est, & qui sub Asaph erant, & qui sub Heman, & qui sub Idithun, filii, & fratres eorum, vestiti byssinis, cymbalis, & psalteriis, & citharis concrepabant, stantes ad Orientalem plagam altaris, & cum eis Sacerdotes centum viginti canentes tubis.

13 Igitur cunctis pariter, & tubis, & voce, & cymbalis, & organis, & diversi generis musicorum concinentibus, & vocem in sublime tollentibus, longe sonitus audiebatur, ita ut cum Dominum laudare cœpissent & dicere: Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus: impleretur domus Dei nube.

14 Nec possent Sacerdotes stare & ministrare propter caliginem. Compleverat enim gloria Domini domum Dei.

CAPUT VI.

Benedicit Salomon populo Israel, & gratias Deo agit de impletione promissionis factæ Davidi, oratque supplex, coram multitudine, ut orantium in eo templo vota Deus exaudiat. 1

1 TUnc Salomon ait: Dominus pollicitus est 3. Reg. ut habitaret in caligine: 8. 12.

2 Ego autem ædificavi domum nomini ejus, ut habitaret ibi in perpetuum.

3 Et convertit rex faciem suam, & benedixit universæ multitudini Israel: nam omnis turba stabat intenta, & ait:

4 Benedictus Dominus Deus Israel, qui quod locutus est David patri meo, opere complevit, dicens:

5 A die, qua eduxi populum meum de Terra Ægypti, non elegi civitatem de cunctis tribubus Israel, ut ædificaretur in ea domus nomini meo: neque elegi quemquam alium virum, ut esset dux in populo meo Israel.

6 Sed elegi Jerusalem, ut sit nomen meum in ea, & elegi David, ut constituerem eum super populum meum Israel.

7 Cumque fuisset voluntatis David patris mei, ut ædificaret domum nomini Domini Dei Israel:

8 Dixit Dominus ad eum: Quia hæc fuit voluntas tua, ut ædificares domum nomini meo, bene quidem fecisti hujusmodi habere voluntatem:

9 Sed non tu ædificabis domum, verum filius tuus, qui egredietur de lumbis tuis, ipse ædificabit domum nomini meo.

10 Complevit ergo Dominus sermonem suum, quem locutus fuerat: & ego surrexi pro David patre meo, & sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: & ædificavi domum nomini Domini Dei Israel.

11 Et posui in ea arcam, in qua est pactum Domini, quod pepigit cum filiis Israel.

12 Stetit ergo coram altari Domini ex adverso universæ multitudinis Israel, & extendit manus suas.

13 Siquidem fecerat Salomon basim æneam, & posuerat eam in medio basilicæ, habentem quinque cubitos longitudinis, & quinque cubitos latitudinis, & tres cubitos altitudinis, stetitque super eam: & delinceps flexis genibus contra

tra universam multitudinem Israël, & palmis in cœlum levatis,

14 Ait: * Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in cœlo & in terra: qui custodis pactum & misericordiam cum servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo:

* 2. Machab. 2. 2.

15 Qui præstitisti servo tuo David patri meo quæcumque locutus fueras ei: & quæ ore promiseras, opere complesti, sicut & præsens tempus probat.

16 Nunc ergo Domine Deus Israel, imple servo tuo patri meo David quæcumque locutus es dicens: Non deficiet ex te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel: ita tamen si custodierint filii tui vias suas, & ambulaverint in lege mea, sicut & tu ambulasti coram me.

17 Et nunc Domine Deus Israel, firmetur sermo tuus, quem locutus es servo tuo David.

18 Ergone credibile est, ut habitet Deus cum hominibus super terram? Si cœlum & cœli cœlorum non te capiunt, quanto magis domus ista, quam ædificavi?

19 Sed ad hoc tantum facta est, ut respicias orationem servi tui, & obsecrationem ejus Domine Deus meus: & audias preces, quas fundit famulus tuus coram te:

20 Ut aperias oculos tuos super domum istam diebus ac noctibus, super locum, in quo pollicitus es, ut invocaretur nomen tuum,

21 Et exaudires orationem, quam servus tuus orat in eo: & exaudias preces famuli tui, & populi tui Israel. Quicumque oraverit in loco isto, exaudi de habitaculo tuo, id est, de cœlis, & propitiare.

22 Si peccaverit quispiam in proximum suum, & jurare contra eum paratus venerit, seque maledicto constrinxerit coram ara tua in domo ista:

23 Tu audies de cœlo, & facies judicium servorum tuorum, ita ut reddas iniquo viam suam in caput proprium, & ulciscaris justum, retribuens ei secundum justitiam suam.

24 Si superatus fuerit populus tuus Israel ab inimicis (peccabunt enim tibi) & converti egerint

rint pœnitentiam, & obsecraverint nomen tuum, & fuerint deprecati in loco isto,

25 Tu exaudies de cœlo, & propitiare peccato populi tui Israel, & reduc eos in terram, quam dedisti eis, & patribus eorum.

26 Si clauso cœlo pluvia non fluxerit propter peccata populi, & deprecati te fuerint in loco isto, & confessi nomini tuo, & conversi a peccatis suis, cum eos afflixeris,

27 Exaudi de cœlo, Domine, & dimitte peccata servis tuis & populi tui Israel, & doce eos viam bonam, per quam ingrediantur: & da pluviam terræ, quam dedisti populo tuo ad possidendum.

28 * Fames si orta fuerit in terra & pestilentia, ærugo, & aurugo, & locusta, & bruchus, & hostes, vastatis regionibus, portas obsederint civitatis, omnisque plaga & infirmitas præsserit:

* Infra 20. 9.

29 Si quis de populo tuo Israel fuerit deprecatus, cognoscens plagam & infirmitatem suam, & expanderit manus suas in domo hac,

30 Tu exaudies de cœlo, de sublimi scilicet habitaculo tuo, & propitiare, & redde unicuique secundum vias suas, quas nosti eum habere in corde suo: (tu enim solus nosti corda filiorum hominum)

31 Ut timeant te, & ambulent in viis tuis cunctis diebus, quibus vivunt super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris.

32 Externum quoque, qui non est de populo tuo Israel, si venerit de terra longinqua, propter nomen tuum magnum, & propter manum tuam robustam, & brachium tuum extentum, & adoraverit in loco isto,

33 Tu exaudies de cœlo firmissimo habitaculo tuo, & facies cuncta, pro quibus invocaverit te ille peregrinus: ut sciant omnes populi terræ nomen tuum, & timeant te sicut populus tuus Israel, & cognoscant quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam ædificavi.

34 Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra adversarios suos per viam in qua miseris eos, adorabunt te contra viam, in qua civitas

hæc est, quam elegisti, & domus, quam ædificavi nomini tuo:

35 Tu exaudies de cælo preces eorum, & obsecrationem, & ulciscaris.

* 3 Reg. 8. 46. Eccl. 7. 21. 1. Joann. 1. 8. 36 Si autem peccaverint tibi (* neque enim est homo, qui non peccet) & iratus fueris eis, & tradideris hostibus, & captivos duxerint eos in terram longinquam, vel certe quæ juxta est,

37 Et conversi in corde suo in terra, ad quam captivi ducti fuerant, egerint pœnitentiam & deprecati te fuerint in terra captivitatis suæ, dicentes: Peccavimus, inique fecimus, injuste egimus:

38 Et reversi fuerint ad te in toto corde suo, & in tota anima sua, & in terra captivitatis suæ, ad quam ducti sunt, adorabunt te contra viam terræ suæ, quam dedisti patribus eorum, & urbis quam elegisti, & domus, quam ædificavi nomini tuo;

39 Tu exaudies de cælo, hoc est, de firmo habitaculo tuo preces eorum, & facias judicium, & dimittas populo tuo, quamvis peccatori:

* Psal. 33. 8. 40 Tu es enim Deus meus: * aperiantur, quæso, oculi tui, & aures tuæ intentæ sint ad orationem quæ fit in loco isto.

41 Nunc igitur consurge Domine Deus in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: Sacerdotes tui Domine Deus, induantur salutem, & sancti tui lætentur in bonis.

42 Domine Deus ne averteris faciem christi tui: memento misericordiarum David servi tui.

CAPUT VII.

Post devorata cælesti igne sacrificia, Dei majestas templum implet, & plurimis immolatis hostiis, templi dedicatio septem diebus celebratur, dieque octavo fit collecta; Dominus autem Salomoni revelat se ipsius orationem exaudisse.

1 CUmque complesset Salomon fundens preces, ignis descendit de cælo, & devoravit holocausta & victimas: * & majestas Domini implevit domum. * 2. Machab. 2. 8.

2 Nec poterant sacerdotes ingredi templum Domini, eo quod implesset majestas Domini, templum Domini.

3 Sed & omnes filii Israel videbant descendentem ignem, & gloriam Domini super domum: & corruentes proni in terram super pavimentum stratum lapide, adoraverunt, & laudaverunt Dominum: Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.

4 Rex autem, & omnis populus immolabant victimas coram Domino.

5 * Mactavit igitur rex Salomon hostias, boum viginti duo millia, arietum centum viginti millia: & dedicavit domum Dei rex, & universus populus. * 3. Reg. 8. 63.

6 Sacerdotes autem stabant in officiis suis: & Levitæ in organis carminum Domini, quæ fecit David rex ad laudandum Dominum: Quoniam in æternum misericordia ejus, hymnos David canentes per manus suas: porro Sacerdotes canebant tubis ante eos, cunctusque Israel stabat.

7 Sanctificavit quoque Salomon medium atrii ante templum Domini: obtulerat enim ibi holocausta & adipes pacificorum: quia altare æneum, quod fecerat, non poterat sustinere holocausta & sacrificia & adipes.

8 Fecit ergo Salomon solemnitatem in tempore illo septem diebus, & omnis Israel cum eo, Ecclesia magna valde, ab introitu Emath usque ad Torrentem Ægypti.

9 Fecitque die octavo collectam, eo quod dedicasset altare septem diebus, & solemnitatem celebrasset diebus septem.

10 Igitur in die vigesimotertio mensis septimi dimisit populos ad tabernacula sua, lætantes atque gaudentes super bono, quod fecerat Dominus Davidi, & Salomoni, & Israeli populo suo.

11 * Complevitque Salomon domum Domini, & domum regis, & omnia quæ disposuerat in corde suo, ut faceret in domo Domini, & in domo sua, & prosperatus est. * 3. Reg. 9. 1.

12 Apparuit autem ei Dominus nocte, & ait: Audivi orationem tuam, & elegi locum istum mihi in domum sacrificii.

13 Si clausero cælum, & pluvia non fluxerit, & mandavero & præcepero locustæ, ut devoret terram, & misero pestilentiam in populum meum:

14 Conversus autem populus meus, super quos invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam a viis suis pessimis: & ego exaudiam de cœlo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum.

15 Oculi quoque mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit.

16 Elegi enim, & sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.

17 Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulavit David pater tuus, & feceris juxta omnia, quæ præcepi tibi, & justitias meas judiciaque servaveris:

18 Suscitabo thronum regni tui, sicut pollicitus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur de stirpe tua vir, qui sit princeps in Israel.

19 Si autem aversi fueritis, & dereliqueritis justitias meas, & præcepta mea, quæ proposui vobis, & abeuntes servieritis diis alienis, & adoraveritis eos,

20 Evellam vos de terra mea, quam dedi vobis: & domum hanc, quam sanctificavi nomini meo, projiciam a facie mea, & tradam eam in parabolam, & in exemplum cunctis populis.

21 Et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus, & dicent stupentes: Quare fecit Dominus sic terræ huic, & domui huic?

22 Respondebuntque: Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxit eos de Terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos, & adoraverunt eos, & coluerunt: Idcirco venerunt super eos universa hæc mala.

CAPUT VIII.

Ædificatis Salomon variis civitatibus, reliquas gentium sibi facit tributarias; offert holocausta, & sacerdotum ac Levitarum ministeria juxta dispositionem David constituit: missaque classe plurimum auri ex Ophir refertur ad Salomonem.

1 EXpletis autem viginti annis postquam ædificavit Salomon domum Domini & domum suam: 3 Reg. 9. 10.

2 Civitates, quas dederat Hiram Salomoni, ædificavit, & habitare ibi fecit filios Israel.

3 Abiit quoque in Emath Suba, & obtinuit eam.

4 Et ædificavit Palmiram in deserto, & alias civitates munitissimas ædificavit in Emath.

5 Extruxitque Bethoron superiorem, & Bethoron inferiorem, civitates muratas habentes portas & vectes & seras:

6 Balaath etiam & omnes urbes firmissimas, quæ fuerunt Salomonis, cunctasque urbes quadrigarum, & urbes equitum. Omnia quæcumque voluit Salomon atque disposuit, ædificavit in Jerusalem & in Libano, & in universa terra potestatis suæ.

7 Omnem Populum, qui derelictus fuerat de Hethæis, & Amorrhæis, & Pherezæis, & Hevæis, & Jebusæis, qui non erant de stirpe Israel,

8 De filiis eorum, & de posteris, quos non interfecerant filii Israel, subjugavit Salomon in tributarios, usque in diem hanc.

9 Porro de filiis Israel non posuit ut servirent operibus regis: ipsi enim erant viri bellatores, & duces primi, & principes quadrigarum & equitum ejus.

10 Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum.

11 Filiam vero Pharaonis transtulit de Civitate David in domum, quam ædificaverat ei. Dixit enim rex: Non habitabit uxor mea in domo David regis Israel, eo quod sanctificata sit; quia ingressa est in eam arca Domini.

12 Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod extruxerat ante porticum,

13 Ut per singulos dies offerretur in eo juxta

præceptum Moysi in sabbatis, & in calendis, & in festis diebus, ter per annum, id est, in solemnitate azymorum, & in solemnitate hebdomadarum, & in solemnitate tabernaculorm.

14 Et constituit juxta dispositionem David patris sui officia Sacerdotum in ministeriis suis, & Levitas in ordine suo, ut laudarent, & ministrarent coram Sacerdotibus juxtà ritum uniuscujusque diei: & janitores in divisionibus suis per portam & portam: sic enim præceperat David homo Dei.

15 Nec prætergressi sunt de mandatis regis tam Sacerdotes, quam Levitæ ex omnibus, quæ præceperat, & in custodiis thesaurorum.

16 Omnes impensas præparatas habuit Salomon ex eo die, quo fundavit domum Domini usque in diem, quo perfecit eam.

17 Tunc abiit Salomon in Asiongaber, & in Ailath ad oram Maris rubri, quæ est in Terra Edom.

18 Misit autem ei Hiram per manus servorum suorum naves, & nautas gnaros maris, & abierunt cum servis Salomonis in Ophir, tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri, & attulerunt ad regem Salomonem.

CAPUT IX.

Regina Saba Salomonis admirata sapientiam, datis acceptisque muneribus discessit: pondus auri quod Salomoni quot annis adferebatur: hastas, scuta, omniaque convivii vasa aurea, & solium eburneum auro vestitum extruxit: describitur quoque amplitudo divitiarum, sapientiæ, potestatis Salomonis, qui anno regni sui quadragesimo moritur, succedente filio Roboam.

3 Reg. 10. 1 Matth. 12. 42. Luc. 11. 31.

1 REgina quoque Saba, cum audisset famam Salomonis, venit ut tentaret eum in ænigmatibus in Jerusalem, cum magnis opibus & camelis qui portabant aromata, & auri plurimum, gemmasque pretiosas. Cumque venisset ad Salomonem, locuta est ei quæcumque erant in corde suo.

2 Et exposuit ei Salomon omnia quæ propo-

fuerat, nec quidquam fuit, quod non perspicuum ei fecerit.

3 Quæ postquam vidit, sapientiam scilicet Salomonis, & domum quam ædificaverat,

4 Necnon & cibaria mensæ ejus, & habitacula servorum, & officia ministrorum ejus, & vestimenta eorum, pincernas quoque & vestes eorum, & victimas, quas immolabat in domo Domini: non erat præ stupore ultra in ea spiritus.

5 Dixitque ad regem: Verus est sermo, quem audieram in terra mea de virtutibus & sapientia tua.

6 Non credebam narrantibus, donec ipsa veniissem, & vidissent oculi mei, & probassem vix medietatem sapientiæ tuæ mihi fuisse narratam: vicisti famam virtutibus tuis.

7 Beati viri tui, & beati servi tui, qui assistunt coram te omni tempore, & audiunt sapientiam tuam.

8 Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronum suum, regem Domini Dei tui. Quia diligit Deus Israel, & vult servare eum in æternum, ideirco posuit te super eum regem, ut facias judicia atque justitiam.

9 Dedit autem regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretiosissimas: non fuerunt aromata talia ut hæc, quæ dedit regina Saba regi Salomoni.

10 Sed & servi Hiram cum servis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, & ligna thyina, & gemmas pretiosissimas:

11 De quibus fecit rex, de lignis scilicet thyinis gradus in domo Domini, & in domo regia, citharas quoque, & psalteria cantoribus, nunquam visa sunt in Terra Juda ligna talia.

12 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba cuncta quæ voluit, & quæ postulavit, & multo plura quam attulerat ad eum: quæ reversa, abiit in terram suam cum servis suis.

13 Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per singulos annos, sexcenta sexaginta sex talenta auri:

14 Excepta ea summa, quam legati diversarum gentium, & negotiatores afferre consueverant, omnesque reges Arabiæ, & satrapæ terrarum, qui comportabant aurum, & argentum Salomoni.

15 Fecit igitur rex Salomon ducentas hastas aureas de summa sexcentorum aureorum, qui in singulis hastis expendebantur:

16 Trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur singula scuta: posuitque ea rex in armamentario, quod erat constitum nemore.

17 Fecit quoque rex solium eburneum grande, & vestivit illud auro mundissimo.

18 Sex quoque gradus, quibus ascendebatur ad solium, & scabellum aureum, & brachiola duo altrinsecus, & duos leones stantes juxta brachiola,

19 Sed & alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte: non fuit tale solium in universis regnis.

20 Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea, & vasa domus saltus Libani ex auro purissimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur.

21 Siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram, semel in annis tribus: & deferebant inde aurum & argentum, & ebur, & simias, & pavos.

22 Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terræ præ divitiis & gloria.

23 Omnesque reges terrarum desiderabant videre faciem Salomonis, ut audirent sapientiam, quam dederat Deus in corde ejus:

24 Et deferebant ei munera, vasa argentea, & aurea, & vestes, & arma, & aromata, equos, & mulos, per singulos annos.

25 Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in stabulis, & curruum, equitumque duodecim millia, constituitque eos in urbibus quadrigarum, & ubi erat rex in Jerusalem.

26 Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine Euphrate usque ad terram Philisthinorum, & usque ad terminos Ægypti.

27

27 Tantamque copiam præbuit argenti in Jerusalem quasi lapidum: & cedrorum tantam multitudinem velut sycomororum, quæ gignuntur in campestribus.

28 Adducebantur autem ei equi de Ægypto, cunctisque regionibus.

29 Reliqua autem operum Salomonis priorum & novissimorum scripta sunt in verbis Nathan Prophetæ, & in libris Ahiæ Silonitis, in visione quoque Addo Videntis, contra Jeroboam filium Nabat.

30 Regnavit autem Salomon in Jerusalem super omnem Israel quadraginta annis.

31 Dormivitque cum patribus suis, & sepelierunt eum in Civitate David: regnavitque Roboam filius ejus pro eo.

CAPUT X.

Roboam spreto seniorum consilio, juvenile secutus, scidit regnum in duo; ipse duabus, Jeroboam, decem tribubus imperat.

1 PRofectus est autem Roboam in Sichem: illuc enim cunctus Israel convenerat, ut constituerent eum regem. 3 Reg. 12. 1.

2 Quod cum audisset Jeroboam filius Nabat, qui erat in Ægypto (fugerat quippe illuc ante Salomonem) statim reversus est.

3 Vocaveruntque eum, & venit cum universo Israel, & locuti sunt ad Roboam, dicentes:

4 Pater tuus durissimo jugo nos pressit, tu leviora impera patre tuo, qui nobis imposuit gravem servitutem, & paululum de onere sublevа, ut serviamus tibi.

5 Qui ait: Post tres dies revertimini ad me. Cumque abiisset populus,

6 Iniit consilium cum senibus, qui steterant coram patre ejus Salomone dum adhuc viveret, dicens: Quid datis consilii ut respondeam populo?

7 Qui dixerunt ei: Si placueris populo huic, & leniveris eos verbis clementibus, servient tibi omni tempore.

8 At ille reliquit consilium senum, & cum juvenibus tractare cœpit, qui cum eo nutriti fuerant, & erant in comitatu illius.

9

9 Dixitque ad eos: Quid vobis videtur? vel respondere quid debeo populo huic, qui dixit mihi: Subleva jugum, quod imposuit nobis pater tuus?

10 At illi responderunt ut juvenes, & nutriti cum eo in deliciis, atque dixerunt: Sic loqueris populo, qui dixit tibi: Pater tuus aggravavit jugum nostrum, tu subleva: & sic respondebis ei: Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei.

11 Pater meus imposuit vobis grave jugum, & ego majus pondus apponam: pater meus cecidit vos flagellis, ego vero cædam vos scorpionibus.

12 Venit ergo Jeroboam, & universus populus ad Roboam die tertio, sicut præceperat eis.

13 Responditque rex dura, derelicto consilio seniorum:

14 Locutusque est juxta juvenum voluntatem: Pater meus grave vobis imposuit jugum, quod ego gravius faciam: pater meus cecidit vos flagellis, ego vero cædam vos scorpionibus.

15 Et non acquievit populi precibus: erat enim voluntatis Dei, ut compleretur sermo ejus, *quem locutus fuerat per manum Ahiæ Silonitis ad Jeroboam filium Nabat. *3. Reg. 12. 1.

16 Populus autem universus rege duriora dicente, sic locutus est ad eum: Non est nobis pars in David, neque hæreditas in filio Isai. Revertere in tabernacula tua Israel: tu autem pasce domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua.

17 Super filios autem Israel, qui habitabant in civitatibus Juda, regnavit Roboam.

18 Misitque rex Roboam Aduram, qui præerat tributis, & lapidaverunt eum filii Israel, & mortuus est: porro rex Roboam currum festinavit ascendere, & fugit in Jerusalem.

19 Recessitque Israel a domo David, usque ad diem hanc.

CAPUT XI.

Roboam, dum vult armis integrum regnum paternum recuperare, per Semeiam prædicit Deus, ne pugnet contra Israel: extructis autem a Roboam multis civitatibus, confluunt ad eum Levitæ ac sacerdotes abjecti a Jeroboam, cæterique Dei cultores. Roboam autem multas duxit uxores ac concubinas.

1 VENit autem Roboam in Jerusalem, & convocavit universam domum Juda & Benjamin, centum octoginta millia electorum atque bellantium, ut dimicaret contra Israel, & converteret ad se regnum suum. *3. Reg. 12. 21.

2 Factusque est sermo Domini ad Semejam hominem Dei, dicens:

3 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, & ad universum Israel, qui est in Juda & Benjamin:

4 Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque pugnabitis contra fratres vestros: revertatur unusquisque in domum suam, quia mea hoc gestum est voluntate. Qui cum audissent sermonem Domini, reversi sunt, nec perrexerunt contra Jeroboam.

5 Habitavit autem Roboam in Jerusalem, & ædificavit civitates muratas in Juda.

6 Extruxitque Bethlehem, & Etam, & Thecue,

7 Bethsur quoque, & Socho, & Odollam,

8 Necnon & Geth, & Maresa, & Ziph,

9 Sed & Aduram, & Lachis, & Azeca,

10 Saraa quoque, & Aialon, & Hebron, quæ erant in Juda & Benjamin, civitates munitissimas.

11 Cumque claussisset eas muris, posuit in eis principes, ciborumque horrea, hoc est, olei, & vini.

12 Sed & in singulis urbibus fecit armamentarium scutorum & hastarum, firmavitque eas summa diligentia, & imperavit super Judam & Benjamin.

13 Sacerdotes autem & Levitæ, qui erant in universo Israel, venerunt ad eum de cunctis sedibus suis,

14 Relinquentes suburbana, & possessiones suas, & transeuntes ad Judam, & Jerusalem: eo quod abjecisset eos Jeroboam, & posteri ejus, ne sacerdotio Domini fungerentur.

15 Qui constituit sibi sacerdotes excelsorum, & dæmoniorum, vitulorumque, quos fecerat. 16

16 Sed & de cunctis tribubus Israel, quicumque dederant cor suum, ut quærerent Dominum Deum Israel, venerunt in Jerusalem ad immolandum victimas suas coram Domino Deo patrum suorum.

17 Et roboraverunt regnum Juda, & confirmaverunt Roboam filium Salomonis per tres annos: ambulaverunt enim in viis David & Salomonis, annis tantum tribus.

18 Duxit autem Roboam uxorem Mahalath, filiam Jerimoth, filii David: Abihail quoque filiam Eliab filii Isai,

19 Quæ peperit ei filios Jehus, & Somoriam, & Zoom.

20 Post hanc quoque accepit Maaha filiam Abſalom, quæ peperit ei Abia, & Ethai, & Ziza, & Salomith.

21 Amavit autem Roboam Maacha filiam Abſalom ſuper omnes uxores ſuas, & concubinas: nam uxores decem & octo duxerat, concubinas autem ſexaginta: & genuit viginti octo filios, & ſexaginta filias.

22 Conſtituit vero in capite, Abiam filium Maacha, ducem ſuper omnes fratres ſuos: ipſum enim regem facere cogitabat,

23 Quia ſapientior fuit, & potentior ſuper omnes filios ejus, & in cunctis finibus Juda, & Benjamin, & in univerſis civitatibus muratis: præbuitque eis eſcas plurimas, & multas petivit uxores.

CAPUT XII.

Propter peccata Roboam ac populi Juda, quinto anno regni ejus tradit illos Deus Seſac regi Ægypti: qui captis munitiſſimis civitatibus Juda, diripit Jeruſalem, ſublato regis ac templi theſauro, ſcutis quoque aureis & argenteis, pro quibus ænea fecit Roboam: quo mortuo, ſuccedit filius Abia.

1 CUmque roboratum fuiſſet regnum Roboam & confortatum, dereliquit legem Domini, & omnis Iſrael cum eo.

2 Anno autem quinto regni Roboam, aſcendit Seſac rex Ægypti in Jeruſalem (quia peccaverant Domino)

3 Cum mille ducentis curribus, & ſexaginta millibus equitum: nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex Ægypto, Libyes ſcilicet & Troglodytæ, & Æthiopes.

4 Cepitque civitates munitiſſimas in Juda, & venit uſque in Jeruſalem.

5 Semejas autem propheta ingreſſus eſt ad Roboam, & principes Juda, qui congregati fuerant in Jeruſalem, fugientes Seſac, dixitque ad eos: Hæc dicit Dominus: Vos reliquiſtis me, & ego reliqui vos in manu Seſac.

6 Conſternatique principes Iſrael & rex dixerunt: Juſtus eſt Dominus.

7 Cumque vidiſſet Dominus, quod humiliati eſſent, factus eſt ſermo Domini ad Semejam, dicens: Quia humiliati ſunt, non diſperdam eos, daboque eis pauxillum auxilii, & non ſtillabit furor meus ſuper Jeruſalem per manum Seſac.

8 Verumtamen ſervient ei, ut ſciant diſtantiam ſervitutis meæ, & ſervitutis regni terrarum.

9 Receſſit itaque Seſac rex Ægypti ab Jeruſalem, ſublatis theſauris domus Domini, & domus regis, omniaque ſecum tulit, & clypeos aureos, quos fecerat Salomon.

10 Pro quibus fecit rex æneos, & tradidit illos principibus ſcutariorum, qui cuſtodiebant veſtibulum palatii.

11 Cumque introiret rex domum Domini, veniebant ſcutarii, & tollebant eos, iterumque referebant eos ad armamentarium ſuum.

12 Verumtamen quia humiliati ſunt, averſa eſt ab eis ira Domini, nec deleti ſunt penitus: ſiquidem & in Juda inventa ſunt opera bona.

13 * Confortatus eſt ergo rex Roboam in Jeruſalem, atque regnavit: quadraginta autem & unius anni erat cum regnare cœpiſſet, & decem & ſeptem annis regnavit in Jeruſalem, urbe, quam elegit Dominus, ut confirmaret nomen ſuum ibi, de cunctis tribubus Iſrael: nomen autem matris ejus Naama Ammanitis. * 3. Reg. 14. 21.

14 Fecit autem malum, & non præparavit cor ſuum, ut quæreret Dominum.

15 Opera vero Roboam prima & noviſſima,

scripta sunt in Libris Semejæ prophetæ, & Addo Videntis, & diligenter exposita : pugnaveruntque adversum se Roboam, & Jeroboam cunctis diebus.

16 Et dormivit Roboam cum patribus suis, sepultusque est in Civitate David. Et regnavit Abia filius ejus pro eo.

CAPUT XIII.

Abia ad bellum contra Jeroboam accedens, dehortatur exercitum Jeroboam a bello contra se, cum Deum haberent ducem, quem illi abjecerant, & sperans in Domino victor evadit, ac diversas capit civitates, & ex 14. uxoribus procreat libros 38.

3. Reg. 15. 1. 1 ANno octavodecimo regis Jeroboam, regnavit Abia super Judam.

2 Tribus annis regnavit in Jerusalem, nomenque matris ejus Michaja, filia Uriel de Gabaa: & erat bellum inter Abiam & Jeroboam.

* 3. Reg. 15. 7. 3 * Cumque iniisset Abia certamen, & haberet bellicosissimos viros, & electorum quadringenta millia: Jeroboam instruxit econtra aciem octingenta millia virorum, qui & ipsi electi erant & ad bella fortissimi.

4 Stetit ergo Abia super montem Semeron, qui erat in Ephraim, & ait: Audi Jeroboam, & omnis Israel.

5 Num ignoratis quod Dominus Deus Israel dederit regnum David super Israel in sempiternum ipsi & filiis ejus in pactum salis?

* 3. Reg. 11. 26. 6 Et surrexit Jeroboam filius Nabat, servus Salomonis filii David: * & rebelluvit contra dominum suum.

7 Congregatique sunt ad eum viri vanissimi, & filii Belial: & prævaluerunt contra Roboam filium Salomonis Porro Roboam erat rudis, & corde pavido, nec potuit resistere eis.

8 Nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno Domini, quod possidet per filios David, habetisque grandem populi multitudinem, atque vitulos aureos, quos fecit vobis Jeroboam in deos.

* 3 Reg. 12. 31. 9 * Et ejecistis Sacerdotes Domini, filios Aaron, atque Levitas: & fecistis vobis Sacerdotes sicut

sicut omnes populi terrarum: quicumque venerit, & initiaverit manum suam in tauro de bobus, & in arietibus septem, sit sacerdos eorum, qui non sunt dii.

10 Noster autem Dominus, Deus est, quem non relinquimus, Sacerdotesque ministrant Domino de filiis Aaron, & Levitæ sunt in ordine suo:

11 Holocausta quoque offerunt Domino per singulos dies mane & vespere, & thymiama juxta legis præcepta confectum, & proponuntur panes in mensa mundissima, estque apud nos candelabrum aureum, & lucernæ ejus, ut accendantur semper ad vesperam: nos quippe custodimus præcepta Domini Dei nostri, quem vos reliquistis.

12 Ergo in exercitu nostro dux Deus est, & Sacerdotes ejus qui clangunt tubis, & resonant contra vos: filii Israel, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non vobis expedit.

13 Hæc illo loquente, Jeroboam retro moliebatur insidias. Cumque ex adverso hostium staret ignorantem Judam suo ambiebat exercitu.

14 Respicienque Judas vidit instare bellum ex adverso & post tergum, & clamavit ad Dominum: ac Sacerdotes tubis canere cœperunt.

15 Omnesque viri Juda vociferati sunt: & ecce illis clamantibus, perterruit Deus Jeroboam, & omnem Israel, qui stabat ex adverso Abia & Juda.

16 Fugeruntque filii Israel Judam, & tradidit eos Deus in manu eorum.

17 Percussit ergo eos Abia, & populus ejus plaga magna: & corruerunt vulnerati ex Israel quingenta millia virorum fortium.

18 Humiliatique sunt filii Israel in tempore illo, & vehementissime confortati filii Juda, eo quod speraverint in Domino Deo patrum suorum.

19 Persecutus est autem Abia fugientem Jeroboam, & cepit civitates ejus, Bethel & filias ejus, & Jesana cum filiabus suis, Ephron quoque & filias ejus:

20 Nec valuit ultra resistere Jeroboam in die-

bus Abia: quem percussit Dominus, & mortuus est.

21 Igitur Abia, confortato imperio suo, accepit uxores quatuordecim: procreavitque viginti duos filios, & sedecim filias.

22 Reliqua autem sermonum Abia, viarumque & operum ejus, scripta sunt diligentissime in libro Addo Prophetæ.

CAPUT XIV.

Abiæ succedit filius Asa, qui pace a Deo concessa idolorum cultum subvertit, & civitates Juda ædificat ac munit, Zaramque regem Æthiopum cum exercitu mille millium divino auxilio concidit ad internecionem.

3. Reg. 15. 8.

1 DOrmivit autem Abia cum patribus suis, & sepelierunt eum in Civitate David: regnavitque Asa filius ejus pro eo, in cujus diebus quievit terra annis decem.

2 Fecit autem Asa quod bonum & placitum erat in conspectu Dei sui, & subvertit altaria peregrini cultus, & excelsa,

3 Et confregit statuas, lucosque succidit,

4 Et præcepit Judæ, ut quæreret Dominum Deum patrum suorum, & faceret legem, & universa mandata:

5 Et abstulit de cunctis urbibus Juda aras, & fana, & regnavit in pace.

6 Ædificavit quoque urbes munitas in Juda, quia quietus erat, & nulla temporibus ejus bella surrexerant, pacem Domino largiente.

7 Dixit autem Judæ: Ædificemus civitates istas, & vallemus muris, & roboremus turribus, & portis, & seris, donec a bellis quieta sunt omnia, eo quod quæsierimus Dominum Deum patrum nostrorum, & dederit nobis pacem per gyrum. Ædificaverunt igitur, & nullum in extruendo impedimentum fuit.

8 Habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta & hastas de Juda trecenta millia, de Benjamin vero scutariorum & sagittariorum ducenta octoginta millia, omnes isti viri fortissimi.

9 Egressus est autem contra eos Zara Æthiops cum exercitu suo, decies centena millia, & curribus trecentis: & venit usque Maresa. 10

10 Porro Asa perrexit obviam ei, & instruxit aciem ad bellum in Valle Sephata, quæ est juxta Maresa:

11 Et invocavit Dominum Deum, & ait: * Domine non est apud te ulla distantia, utrum in paucis auxilieris, an in pluribus: adjuva nos Domine Deus noster: in te enim, & in tuo nomine habentes fiduciam, venimus contra hanc multitudinem. Domine, Deus noster tu es, non prævaleat contra te homo. * 1. Reg. 24. 6.

12 Exterruit itaque Dominus Æthiopes coram Asa & Juda: fugeruntque Æthiopes.

13 Et persecutus est eos Asa, & populus, qui cum eo erat, usque Gerara: & ruerunt Æthiopes usque ad internecionem, quia Domino cædente contriti sunt, & exercitu illius præliante. Tulerunt ergo spolia multa,

14 Et percusserunt civitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror invaserat: & diripuerunt urbes, & multam prædam asportaverunt.

15 Sed & caulas ovium destruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, & camelorum: reversique sunt in Jerusalem.

CAPUT XV.

Azarias prophetat Israelem futurum multo tempore absque Dei veri cultu, sacerdotio & lege, cujus prophetæ exhortatione confortatus Asa, aufert sordes idolorum, suamque matrem idololatram imperio privat; populus autem jurat se Deo serviturum.

1 AZarias autem filius Oded, facto in se spiritu Dei,

2 Egressus est in occursum Asa, & dixit ei: Audite me Asa, & omnis Juda & Benjamin: Dominus vobiscum, quia fuistis cum eo. Si quæsieritis eum, invenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.

3 Transibunt autem multi dies in Israel absque Deo vero, & absque sacerdote doctore, & absque lege.

4 Cumque reversi fuerint in angustia sua ad

bus Abia: quem percussit Dominus, & mortuus est.

21 Igitur Abia, confortato imperio suo, accepit uxores quatuordecim: procreavitque viginti duos filios, & sedecim filias.

22 Reliqua autem sermonum Abia, viarumque & operum ejus, scripta sunt diligentissime in libro Addo Prophetæ.

CAPUT XIV.

Abiæ succedit filius Asa, qui pace a Deo concessa idolorum cultum subvertit, & civitates Juda ædificat ac munit, Zaramque regem Æthiopum cum exercitu mille millium divino auxilio concidit ad internecionem.

3. Reg. 15. 8.

1 DOrmivit autem Abia cum patribus suis, & sepelierunt eum in Civitate David: regnavitque Asa filius ejus pro eo, in cujus diebus quievit terra annis decem.

2 Fecit autem Asa quod bonum & placitum erat in conspectu Dei sui, & subvertit altaria peregrini cultus, & excelsa,

3 Et confregit statuas, lucosque succidit,

4 Et præcepit Judæ, ut quæreret Dominum Deum patrum suorum, & faceret legem, & universa mandata:

5 Et abstulit de cunctis urbibus Juda aras, & fana, & regnavit in pace.

6 Ædificavit quoque urbes munitas in Juda, quia quietus erat, & nulla temporibus ejus bella surrexerant, pacem Domino largiente.

7 Dixit autem Judæ: Ædificemus civitates istas, & vallemus muris, & roboremus turribus, & portis, & seris, donec a bellis quieta sunt omnia, eo quod quæsierimus Dominum Deum patrum nostrorum, & dederit nobis pacem per gyrum. Ædificaverunt igitur, & nullum in extruendo impedimentum fuit.

8 Habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta & hastas de Juda trecenta millia, de Benjamin vero scutariorum & sagittariorum ducenta octoginta millia, omnes isti viri fortissimi.

9 Egressus est autem contra eos Zara Æthiops cum exercitu suo, decies centena millia, & curribus trecentis: & venit usque Maresa. 10

10 Porro Asa perrexit obviam ei, & instruxit aciem ad bellum in Valle Sephata, quæ est juxta Maresa:

11 Et invocavit Dominum Deum, & ait: * Domine non est apud te ulla distantia, utrum in paucis auxilieris, an in pluribus: adjuva nos Domine Deus noster: in te enim, & in tuo nomine habentes fiduciam, venimus contra hanc multitudinem. Domine, Deus noster tu es, non prævaleat contra te homo. * 1. Reg. 24. 6.

12 Exterruit itaque Dominus Æthiopes coram Asa & Juda: fugeruntque Æthiopes.

13 Et persecutus est eos Asa, & populus, qui cum eo erat, usque Gerara: & ruerunt Æthiopes usque ad internecionem, quia Domino cædente contriti sunt, & exercitu illius præliante. Tulerunt ergo spolia multa,

14 Et percusserunt civitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror invaserat: & diripuerunt urbes, & multam prædam asportaverunt.

15 Sed & caulas ovium destruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, & camelorum: reversique sunt in Jerusalem.

CAPUT XV.

Azarias prophetat Israelem futurum multo tempore absque Dei veri cultu, sacerdotio & lege, cujus prophetæ exhortatione confortatus Asa, aufert sordes idolorum, suamque matrem idololatram imperio privat; populus autem jurat se Deo serviturum.

1 AZarias autem filius Oded, facto in se spiritu Dei,

2 Egressus est in occursum Asa, & dixit ei: Audite me Asa, & omnis Juda & Benjamin: Dominus vobiscum, quia fuistis cum eo. Si quæsieritis eum, invenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.

3 Transibunt autem multi dies in Israel absque Deo vero, & absque sacerdote doctore, & absque lege.

4 Cumque reversi fuerint in angustia sua ad

Dominum Deum Iſrael, & quæſierint eum, reperient eum.

5 In tempore illo non erit pax egredienti, & ingredienti, ſed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum:

6 Pugnabit enim gens contra gentem, & civitas contra civitatem: quia Dominus conturbabit eos in omni anguſtia.

7 Vos ergo confortamini, & non diſſolvantur manus veſtræ: erit enim merces operi veſtro.

8 Quod cum audiſſet Aſa, verba ſcilicet & prophetiam Azariæ filii Oded prophetæ, confortatus eſt, & abſtulit idola de omni terra Juda, & de Benjamin, & ex urbibus, quas ceperat, montis Ephraim, & dedicavit altare Domini quod erat ante porticum Domini.

9 Congregavitque univerſum Judam & Benjamin, & advenas cum eis de Ephraim, & de Manaſſe, & de Simeon: plures enim ad eum confugerant ex Iſrael, videntes quod Dominus Deus illius eſſet cum eo.

10 Cumque veniſſent in Jeruſalem menſe tertio, anno decimoquinto regni Aſa,

11 Immolaverunt Domino in die illa de manubiis, & præda, quam adduxerant, boves ſeptingentos, & arietes ſeptem millia.

12 Et intravit ex more ad corroborandum fœdus, ut quærerent Dominum Deum patrum ſuorum in toto corde, & in tota anima ſua.

13 Si quis autem, inquit, non quæſierit Dominum Deum Iſrael, moriatur a minimo uſque ad maximum, a viro uſque ad mulierem.

14 Juraveruntque Domino voce magna in jubilo, & in clangore tubæ, & in ſonitu buccinarum

15 Omnes qui erant in Juda cum execratione: in omni enim corde ſuo juraverunt, & in tota voluntate quæſierunt eum, & invenerunt: præſtititque eis Dominus requiem per circuitum.

16 Sed & Maacham matrem Aſa regis ex auguſto depoſuit imperio, eo quod feciſſet in luco ſimulachrum Priapi: quod omne contrivit, & in fruſta comminuens combuſſit in Torrente Cedron.

17 Excelſa autem derelicta ſunt in Iſrael: attamen cor Aſa erat perfectum cunctis diebus ejus.

18 Eaque quæ voverat pater ſuus, & ipſe intulit in domum Domini, argentum & aurum, vaſorumque diverſam ſupellectilem.

19 Bellum vero non fuit uſque ad trigeſimum, quintum annum regni Aſa.

CAPUT XVI.

Pugnante Baaſa rege Iſrael contra Aſa, vocavit Aſa Benadad regem Syriæ in auxilium, & Hanani prophetam, ipſum ob id increpantem, in nervum conjecit; ac dolore pedum cruciatus, in medicorum arte ſpem ponens, anno regni ſui quadrageſimo primo moritur.

1 ANno autem trigeſimo ſexto regni ejus, aſcendit Baaſa rex Iſrael in Judam, & muro circumdabat Rama, ut nullus tute poſſet egredi & ingredi de regno Aſa.

2 Protulit ergo Aſa argentum & aurum de theſauris domus Domini, & de theſauris regis, miſitque ad Benadad regem Syriæ, qui habitabat in Damaſco, dicens:

3 Fœdus inter me & te eſt, pater quoque meus & pater tuus habuere concordiam: quam ob rem miſi tibi argentum & aurum, ut rupto fœdere, quod habes cum Baaſa rege Iſrael, facias eum a me recedere.

4 Quo comperto, Benadad miſit principes exercituum ſuorum ad urbes Iſrael: qui percuſſerunt Ahion, & Dan, & Abelmaim, & univerſas urbes Nephthali muratas.

5 Quod cum audiſſet Baaſa, deſiit ædificare Rama, & intermiſit opus ſuum.

6 Porro Aſa rex aſſumpſit univerſum Judam, & tulerunt lapides de Rama, & ligna quæ ædificationi præparaverat Baaſa: ædificavitque ex eis Gabaa, & Maſpha,

7 In tempore illo venit Hanani propheta ad Aſa regem Juda, & dixit ei: Quia habuiſti fiduciam in rege Syriæ, & non in Domino Deo tuo, idcirco evaſit Syriæ regis exercitus de manu tua.

* Supra 14. 9.

8 * Nonne Æthiopes, & Libyes multò plures erant quadrigis & equitibus, & multitudine nimia: quos, cum Domino credidisses, tradidit in manu tua?

9 Oculi enim Domini contemplantur universam terram, & præbent fortitudinem his, qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti, & propter hoc ex præsenti tempore adversum te bella consurgent.

10 Iratusque Asa adversus Videntem, jussit eum mitti in nervum: valde quippe super hoc fuerat indignatus: & interfecit de populo in tempore illo plurimos.

11 Opera autem Asa prima & novissima scripta sunt in Libro regum Juda & Israel.

12 Ægrotavit etiam Asa anno trigesimo nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, & nec in infirmitate sua quæsivit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est.

13 Dormivitque cum patribus suis: & mortuus est anno quadragesimo primo regni sui.

14 Et sepelierunt eum in sepulchro suo quod fuderat sibi in Civitate David: posueruntque eum super lectum suum plenum aromatibus & unguentis meretriciis, quæ erant pigmentariorum arte confecta, & combusserunt super eum ambitione nimia.

CAPUT XVII.

Pius Josaphat patri Asa succedens divitiis potens & armis mittit doctores legis per universum Judam; cujus principes recensentur cum numero subjectorum militum.

1 REgnavit autem Josaphat filius ejus pro eo, & invaluit contra Israel.

2 Constituitque militum numeros in cunctis urbibus Juda, quæ erant vallatæ muris. Præsidiaque dispositi in terra Juda, & in civitatibus Ephraim, quas ceperat Asa pater eius.

3 Et fuit Dominus cum Josaphat, quia ambulavit in viis David patris sui primis: & non speravit in Baalim,

4 Sed in Deo patris sui, & perrexit in præceptis illius, & non juxta peccata Israel.

5 Confirmavitque Dominus regnum in manu ejus, & dedit omnis Juda munera Josaphat: factæque sunt ei infinitæ divitiæ, & multa gloria.

6 Cumque sumpsisset cor ejus audaciam propter vias Domini, etiam excelsa & lucos de Juda abstulit.

7 Tertio autem anno regni sui, misit de principibus suis Benhail, & Obdiam, & Zachariam, & Nathanael, & Michæam, ut docerent in civitatibus Juda:

8 Et cum eis Levitas Semejam, & Nathaniam, & Zabadiam, Asael quoque, & Semiramoth, & Jonathan, Adoniamque & Thobiam, & Thobadoniam, Levitas, & cum eis Elisama & Joram Sacerdotes.

9 Docebantque populum in Juda, habentes librum legis Domini, & circuibant cunctas urbes Juda, atque erudiebant populum.

10 Itaque factus est pavor Domini super omnia regna terrarum, quæ erant per gyrum Juda, nec audebant bellare contra Josaphat.

11 Sed & Philisthæi Josaphat munera deferebant, & vectigal argenti. Arabes quoque adducebant pecora: arietum septem millia septingenta, & hircorum totidem.

12 Crevit ergo Josaphat, & magnificatus est usque in sublime: atque ædificavit in Juda domos ad instar turrium, urbesque muratas,

13 Et multa opera paravit in urbibus Juda: viri quoque bellatores, & robusti erant in Jerusalem.

14 Quorum iste numerus per domos atque familias singulorum: In Juda principes exercitus, Ednas dux, & cum eo robustissimi viri trecenta millia.

15 Post hunc Johanan princeps, & cum eo ducenta octoginta millia.

16 Post istum quoque Amasias filius Zechri consecratus Domino, & cum eo ducenta millia virorum fortium.

17 Hunc sequebatur robustus ad prælia Eliada, & cum eo tenentium arcum & clypeum ducenta millia.

18 Post istum etiam Jozabad, & cum eo centum octoginta millia expeditorum militum.

19 Hi omnes erant ad manum regis, exceptis aliis, quos posuerat in urbibus muratis, in universo Juda.

CAPUT XVIII.

Josaphat impio Achab affinitate junctus, sumpta filio Joram in uxorem filia Achabi, ascendit cum eo contra Ramoth Galaad 400. pseudoprophetis victoriam promittentibus: Michæas autem contrarium prophetans, incarceratur; sed Achab juxta Michææ prophetiam in bello occiditur.

1 FUit ergo Josaphat dives & inclytus multum, & affinitate conjunctus est Achab.

2 Descenditque post annos ad eum in Samariam: ad cujus adventum mactavit Achab arietes, & boves plurimos, ipsi, & populo qui venerat cum eo: persuasitque illi, ut ascenderet in Ramoth Galaad.

3 Dixitque Achab rex Israel ad Josaphat regem Juda: Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille respondit: Ut ego, & tu: sicut populus tuus, sic & populus meus: tecumque erimus in bello.

4 Dixitque Josaphat ad regem Israel: Consule obsecro impræsentiarum sermonem Domini.

5 Congregavit igitur rex Israel prophetarum quadringentos viros, & dixit ad eos: In Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus, an quiescere? At illi: Ascende, inquiunt, & tradet Deus in manu regis.

6 Dixitque Josaphat: Numquid non est hic propheta Domini, ut ab illo etiam requiramus?

7 Et ait rex Israel ad Josaphat: Est vir unus a quo possumus quærere Domini voluntatem: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum omni tempore: est autem Michæas filius Jemla. Dixitque Josaphat: Ne loquaris rex hoc modo.

8 Vocavit ergo rex Israel unum de Eunuchis, & dixit ei: Voca cito Michæam filium Jemla.

9 Porro rex Israel, & Josaphat rex Juda uterque sedebant in solio suo, vestiti cultu regio: sedebant autem in area juxta portam Samariæ, omnesque prophetæ vaticinabantur coram eis.

10 Sedecias vero filius Chanaana fecit sibi cornua ferrea, & ait: Hæc dicit dominus: His ventilabis Syriam, donec conteras eam.

11 Omnesque prophetæ similiter prophetabant, atque dicebant: Ascende in Ramoth Galaad, & prosperaberis, & tradet eos Dominus in manu regis.

12 Nuntius autem, qui ierat ad vocandum Michæam, ait illi: En verba omnium prophetarum uno ore bona regi annuntiant: quæso ergo te ut & sermo tuus ab eis non differat, loquarisque prospera.

13 Cui respondit Michæas: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Deus meus, hoc loquar.

14 Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Cui ille respondit: Ascendite: cuncta enim prospera evenient, & tradentur hostes in manus vestras.

15 Dixitque rex: Iterum, atque iterum te adjuro, ut mihi non loquaris, nisi quod verum est, in nomine Domini.

16 At ille ait: Vidi universum Israel dispersum in montibus, sicut oves absque pastore: & dixit Dominus: Non habent isti dominos: revertatur unusquisque in domum suam in pace.

17 Et ait rex Israel ad Josaphat: Nonne dixi tibi, quod non prophetaret ille mihi quidquam boni, sed ea quæ mala sunt?

18 At ille ideirco, ait: Audite verbum Domini: Vidi Dominum sedentem in solio suo, & omnem exercitum cœli assistentem ei a dextris & a sinistris.

19 Et Dixit Dominus: Quis decipiet Achab regem Israel, ut ascendat & corruat in Ramoth Galaad? Cumque diceret unus hoc modo, & alter alio:

20 Processit spiritus, & stetit coram Domino & ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus: In quo inquit, decipies?

21 At ille respondit: Egrediar, & ero spiritus men-

mendax in ore omnium prophetarum ejus. Dixitque Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita.

22 Nunc igitur, ecce Dominus dedit spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, & Dominus locutus est de te mala.

23 Accessit autem Sedecias filius Chanaana, & percussit Michææ maxillam, & ait: Per quam viam transivit Spiritus Domini a me, ut loqueretur tibi?

24 Dixitque Michæas: Tu ipse videbis in die illo, quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo, ut abscondaris.

25 Præcepit autem rex Israel, dicens: Tollite Michæam, & ducite eum ad Amon principem civitatis, & ad Joas filium Amelech.

26 Et dicetis: Hæc dicit rex: Mittite hunc in carcerem, & date ei panis modicum, & aquæ pauxillum, donec revertar in pace.

27 Dixitque Michæas: Si reversus fueris in pace, non est locutus Dominus in me. Et ait: Audite omnes populi.

28 Igitur ascenderunt rex Israel, & Josaphat rex Juda in Ramoth Galaad.

29 Dixitque rex Israel ad Josaphat: Mutabo habitum, & sic ad pugnam vadam, tu autem induere vestibus tuis. Mutatoque rex Israel habitu, venit ad bellum.

30 Rex autem Syriæ præceperat ducibus equitatus sui, dicens: Ne pugnetis contra minimum, aut contra maximum, nisi contra solum regem Israel.

31 Itaque cum vidissent principes equitatus Josaphat, dixerunt: Rex Israel est iste. Et circumdederunt eum dimicantes: at ille clamavit ad Dominum, & auxiliatus est ei, atque avertit eos ab illo:

32 Cum enim vidissent duces equitatus, quod non esset rex Israel, reliquerunt eum.

33 Accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum jaceret, & percuteret regem Israel inter cervicem & scapulas: at ille aurigæ suo ait: Converte manum tuam, & educ me de acie, quia vulneratus sum.

34

34 Et finita est pugna in die illo: porro rex Israel stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam, & mortuus est occidente sole.

CAPUT XIX.

Josaphat ex infelici prælio reversus, a Jehu prophetæ correptus de præstito auxilio Achab, constitutos a se judices admonet de servanda justitia, sacerdotes & Levitas de promovendo cultu divino, populoque recte instituendo.

1 REversus est autem Josaphat rex Juda in domum suam pacifice in Jerusalem.

2 Cui occurrit Jehu filius Hanani Videns, & ait ad eum: Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia jungeris, & idcirco iram quidem Domini merebaris:

3 Sed bona opera inventa sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Juda, & præparaveris cor tuum, ut requireres Dominum Deum patrum tuorum.

4 Habitavit ergo Josaphat in Jerusalem: rursumque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim, & revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum.

5 Constituitque judices terræ in cunctis civitatibus Juda munitis per singula loca,

6 Et præcipiens judicibus: Videte, ait, quod faciatis: non enim hominis exercetis judicium, sed Domini: & quodcumque judicaveritis, in vos redundabit.

7 Sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, * nec personarum acceptio, nec cupido munerum.

8 In Jerusalem quoque constituit Josaphat Levitas, & Sacerdotes, & principes familiarum ex Israel, ut judicium & causam Domini judicarent habitatoribus ejus.

9 Præcepitque eis, dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter & corde perfecto.

10 Omnem causam, quæ venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis inter cognationem, & cognationem, ubicumque quæstio est de

lege,

* *Deut. 10. 17. Sap. 6. 8. Eccli. 35. 15. Act. 10. 34. Rom. 2. 11. Gal. 2. 6. Eph. 6. 9. Coloss. 3. 25. 1. Pet. 1. 17.*

lege, de mandato, de cæremoniis, de justificationibus, ostendite eis, ut non peccent in Dominum, & ne veniat ira super vos & super fratres vestros: sic ergo agentes non peccabitis.

11 Amarias autem sacerdos & pontifex vester, in his, quæ ad eum pertinent, præsidebit: porro Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad regis officium pertinent: habetisque magistros Levitas coram vobis, confortamini, & agite diligenter, & erit Dominus vobiscum in bonis.

CAPUT XX.

Ammonitis, Moabitis ac Syris contra Josaphat insurgentibus: ipse prædicato jejunio una cum populo suo supplex ad Deum confugit, neque ab eis se mutuo cædentibus liberatus spolia colligit: verum ob fœdus cum impio Ochozia initum a propheta corripitur, & punitur a Deo.

1 Post hæc congregati sunt filii Moab, & filii Ammon, & cum eis de Ammonitis ad Josaphat, ut pugnarent contra eum.

2 Veneruntque nuntii, & indicaverunt Josaphat, dicentes: Venit contra te multitudo magna de his locis, quæ trans mare sunt, & de Syria, & ecce consistunt in Asasonthamar, quæ est Engaddi.

3 Josaphat autem timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum, & prædicavit jejunium universo Juda.

4 Congregatusque est Judas ad deprecandum Dominum: sed & omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum.

5 Cumque stetisset Josaphat in medio cœtu Juda, & Jerusalem, in domo Domini ante atrium novum,

6 Ait: Domine Deus patrum nostrorum, tu es Deus in cœlo, & dominaris cunctis regnis Gentium, in manu tua est fortitudo & potentia, nec quisquam tibi potest resistere.

7 Nonne tu Deus noster interfecisti omnes habitatores terræ hujus coram populo tuo Israel, & dedisti eam semini Abraham amici tui in sempiternum?

8 Ha-

8 Habitaveruntque in ea, & extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo, dicentes:

9 Si irruerint super nos mala, gladius judicii, pestilentia, & fames, stabimus coram domo hac in conspectu tuo, in qua invocatum est nomen tuum: & clamabimus ad te in tribulationibus nostris, & exaudies, salvosque facies.

10 Nunc igitur ecce filii Ammon, & Moab, & mons Seir, * per quos non concessisti Israel ut transirent, quando egrediebantur de Ægypto, sed declinaverunt ab eis, & non interfecerunt illos: * Deut. 2. 1.

11 Econtrario agunt, & nituntur ejicere nos de possessione, quam tradidisti nobis.

12 Deus noster, ergo non judicabis eos? In nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos. Sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.

13 Omnis vero Juda stabat coram Domino, cum parvulis, & uxoribus, & liberis suis.

14 Erat autem Jahaziel filius Zachariæ, filii Banaja, filii Jehiel, filii Mathaniæ, Levites de filiis Asaph, super quem factus est Spiritus Domini in medio turbæ,

15 Et ait: Attendite omnis Juda, & qui habitatis Jerusalem, & tu rex Josaphat: Hæc dicit Dominus vobis: Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem, non est enim vestra pugna, sed Dei.

16 Cras descendetis contra eos: ascensuri enim sunt per clivum nomine Sis, & invenietis illos in summitate torrentis, qui est contra solitudinem Jeruel.

17 Non eritis vos qui dimicabitis, sed tantummodo confidenter state, & videbitis auxilium Domini super vos, o Juda, & Jerusalem: nolite timere, nec paveatis: cras egredimini contra eos, & Dominus erit vobiscum.

18 Josaphat ergo, & Juda, & omnes habitatores Jerusalem ceciderunt proni in terram coram Domino, & adoraverunt eum.

19

19 Porro Levitæ de filiis Caath, & de filiis Core laudabant Dominum Deum Israel voce magna, in excelsum.

20 Cumque mane surrexissent, egressi sunt per desertum Thecue: profectisque eis, stans Josaphat in medio eorum, dixit: Audite me viri Juda, & omnes habitatores Jerusalem: credite in Domino Deo vestro, & securi eritis: credite prophetis ejus, & cuncta evenient prospera.

21 Deditque consilium populo, & statuit cantores Domini, ut laudarent eum in turmis suis, & antecederent exercitum, ac voce consona dicerent: * Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia ejus.

* Psal. 135. 1.

22 Cumque cœpissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, & Moab, & montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Judam, & percussi sunt.

23 Namque filii Ammon, & Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent & delerent eos: cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi, mutuis concidere vulneribus.

24 Porro Juda cum venisset ad speculam, quæ respicit solitudinem, vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus, nec superesse quemquam, qui necem potuisset evadere.

25 Venit ergo Josaphat, & omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum: invenerunt-que inter cadavera variam supellectilem, vestes quoque, & vasa pretiosissima, & diripuerunt, ita ut omnia portare non possent, nec per tres dies spolia auferre præ præda magnitudine.

26 Die autem quarto congregati sunt in Valle benedictionis: etenim, quoniam ibi benedixerant Domino, vocaverunt locum illum Vallis benedictionis usque in præsentem diem.

27 Reversusque est omnis vir Juda, & habitatores Jerusalem, & Josaphat ante eos in Jerusalem cum lætitia magna, eo quod dedisset eis Dominus gaudium de inimicis suis.

28 Ingressique sunt in Jerusalem cum psalteriis, & citharis, & tubis in domum Domini.

29

29 Irruit autem pavor Domini super universa regna terrarum, cum audissent quod pugnasset Dominus contra inimicos Israel.

30 Quievitque regnum Josaphat, & præbuit ei Deus pacem per circuitum.

31 Regnavit igitur Josaphat super Judam, & erat trigintaquinque annorum cum regnare cœpisset: viginti autem & quinque annis regnavit in Jerusalem, & nomen matris ejus Azuba filia Selahi.

32 Et ambulavit in via patris sui Asa, nec declinavit ab ea, faciens quæ placita erant coram Domino.

33 Verumtamen excelsa non abstulit, & adhuc populus non direxerat cor suum ad Dominum Deum patrum suorum.

34 Reliqua autem gestorum Josaphat priorum & novissimorum, scripta sunt in verbis Jehu filii Hanani; quæ digessit in Libros regum Israel.

35 Post hæc iniit amicitias Josaphat rex Juda cum Ochozia rege Israel, cujus opera fuerunt impiissima.

36 Et particeps fuit ut facerent naves, quæ irent in Tharsis: feceruntque classem in Asiongaber.

37 Prophetavit autem Eliezer filius Dodau de Maresa ad Josaphat, dicens: Quia habuisti fœdus cum Ochozia, percussit Dominus opera tua, contritæque sunt naves, nec potuerunt ire in Tharsis.

CAPUT XXI.

Impius Joram filius Josaphat occidit fratres suos, & quosdam principes Juda, cui Elias per litteras pessimam ægritudinem, ac mortem, & domus suæ ac regni direptionem prædicit, quæ tandem subsecuta sunt.

1 DOrmivit autem Josaphat cum patribus suis, & sepultus est cum eis in Civitate David: regnavitque Joram filius ejus pro eo. 3. Reg. 22. 5.

2 Qui habuit fratres, filios Josaphat, Azariam, & Jahiel, & Zachariam, & Azariam, & Michael, & Saphatiam, omnes hi, filii Josaphat regis Juda.

3 Deditque eis pater suus multa munera argenti, & auri, & pensitationes, cum civitatibus munitissimis in Juda: regnum autem tradidit Joram, eo quod esset primogenitus.

4 Surrexit ergo Joram super regnum patris sui: cumque se confirmasset, occidit omnes fratres suos gladio, & quosdam de principibus Israel.

5 Triginta duorum annorum erat Joram cum regnare cœpisset: & octo annis regnavit in Jerusalem.

6 Ambulavitque in viis regum Israel, sicut egerat domus Achab: filia quippe Achab erat uxor ejus, & fecit malum in conspectu Domini.

7 Noluit autem Dominus disperdere domum David, propter pactum quod inierat cum eo: & quia promiserat, ut daret ei lucernam, & filiis ejus omni tempore.

8 In diebus illis rebellavit Edom, ne esset subditus Judæ, & constituit sibi regem.

9 Cumque transisset Joram cum principibus suis, & cuncto equitatu, qui erat secum, surrexit nocte, & percussit Edom qui se circumdederat, & omnes duces equitatus ejus.

10 Attamen rebellavit Edom, ne esset sub dicione Juda, usque ad hanc diem: eo tempore & Lobna recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim Dominum Deum patrum suorum:

11 Insuper & excelsa fabricatus est in urbibus Juda, & fornicari fecit habitatores Jerusalem, & prævaricari Judam.

12 Allatæ sunt autem ei litteræ ab Elia propheta, in quibus scriptum erat: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Quoniam non ambulasti in viis Josaphat patris tui, & in viis Asa regis Juda,

13 Sed incessisti per iter regum Israel, & fornicari fecisti Judam, & habitatores Jerusalem imitatus fornicationem domus Achab, insuper & fratres tuos, domum patris tui, meliores te occidisti:

14 Ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo, & filiis, & uxoribus tuis, universaque substantia tua.

15

15 Tu autem ægrotabis pessimo languore uteri tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies.

16 Suscitavit ergo Dominus contra Joram spiritum Philisthinorum, & Arabum, qui confines sunt Æthiopibus.

17 Et ascenderunt in Terram Juda, & vastaverunt eam, diripueruntque cunctam substantiam, quæ inventa est in domo regis, insuper & filios ejus, & uxores: nec remansit ei filius nisi Joachaz, qui minimus natu erat.

18 Et super hæc omnia percussit eum Dominus alvi languore insanabili.

19 Cumque diei succederet dies, & temporum spatia volverentur, duorum annorum expletus est circulus: & sic longa consumptus tabe, ita ut egereret etiam viscera sua, languore pariter, & vita caruit. Mortuusque est in infirmitate pessima, & non fecit ei populus secundum morem combustionis, exequias, sicut fecerat majoribus ejus.

20 Triginta duorum annorum fuit, cum regnare cœpisset, & octo annis regnavit in Jerusalem. Ambulavitque non recte, & sepelierunt eum in Civitate David: verumtamen non in sepulchro regum.

CAPUT XXII.

Impium Ochoziam filium Joram regem Juda occidit Jehu, simul & Joram regem Israel: cum occideret autem Athalia filios regis, servavit Josabeth Joas natu minimum.

1 Constituerunt autem habitatores Jerusalem Ochoziam filium ejus minimum, regem pro eo: omnes enim majores natu, qui ante eum fuerant, interfecerant latrones Arabum, qui irruerant in castra: regnavitque Ochozias filius Joram regis Juda. 4. Reg. 8. 25.

2 * Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, & uno anno regnavit in Jerusalem, & nomen matris ejus Athalia filia Amri. 4. Reg. 8. 26.

3 Sed & ipse ingressus est per vias domus Achab: mater enim ejus impulit eum, ut impie ageret.

4 Fecit igitur malum in conſpectu Domini, ſicut domus Achab: ipſi enim fuerunt ei conſiliarii poſt mortem patris ſui, in interitum ejus.

5 Ambulavitque in conſiliis eorum. Et perrexit cum Joram filio Achab rege Iſrael, in bellum contra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad: vulneraveruntque Syri Joram.

6 Qui reverſus eſt ut curaretur in Jezrahel: multas enim plagas acceperat in ſupradicto certamine. Igitur Ochozias filius Joram rex Juda, deſcendit ut inviſeret Joram filium Achab in Jezrahel ægrotantem.

7 Voluntatis quippe fuit Dei adverſus Ochoziam, ut veniret ad Joram: & cum veniſſet, & egrederetur cum eo adverſus Jehu filium Namſi, quem unxit Dominus ut deleret domum Achab.

8 Cum ergo everteret Jehu domum Achab, invenit principes Juda, & filios fratrum Ochoziæ, qui miniſtrabant ei, & interfecit illos.

9 Ipſum quoque perquirens Ochoziam, comprehendit latitantem in Samaria: adductumque ad ſe, occidit, & ſepelierunt eum: eo quod eſſet filius Joſaphat, qui quæſierat Dominum in toto corde ſuo: nec erat ultra ſpes aliqua, ut de ſtirpe quis regnaret Ochoziæ.

* 4. Reg. 11. 1. 10 * Siquidem Athalia mater ejus, videns quod mortuus eſſet filius ſuus, ſurrexit, & interfecit omnem ſtirpem regiam domus Joram.

11 Porro Joſabeth filia regis tulit Joas filium Ochoziæ, & furata eſt eum de medio filiorum regis, cum interficerentur: abſconditque eum cum nutrice ſua in cubiculo lectulorum: Joſabeth autem, quæ abſconderat eum, erat filia regis Joram, uxor Jojadæ pontificis, ſoror Ochoziæ, & idcirco Athalia non interfecit eum.

12 Fuit ergo cum eis in domo Dei abſconditus ſex annis, quibus regnavit Athalia ſuper terram.

CAPUT XXIII.

Jojada pontifex unxit Joas ſeptennem in regem Juda, curavitque ut Athalia occideretur, & cultus Dei reſtitueretur; populus autem deſtruxit domum, altaria ac ſimulachra Baal.

1

1 ANno autem ſeptimo confortatus Jojada, affumpſit centuriones Azariam videlicet filium Jeroham, & Iſmahel filium Johanan, Azariam quoque filium Obed, & Maaſiam filium Adaiæ, & Eliſaphat filium Zechri: & iniit cum eis fœdus. 4 Reg. 11. 4.

2 Qui circumeuntes Judam, congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Juda, & principes familiarum Iſrael, veneruntque in Jeruſalem.

3 Iniit ergo omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege: dixitque ad eos Jojada: Ecce filius regis regnabit, ſicut locutus eſt Dominus ſuper filios David.

4 Iſte eſt ergo ſermo quem facietis:

5 Tertia pars veſtrum qui venerunt ad Sabbatum, Sacerdotum, & Levitarum, & Janitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: & tertia ad portam, quæ appellatur Fundamenti: omne vero reliquum vulgus ſit in atriis domus Domini.

6 Nec quiſpiam alius ingrediatur domum Domini, niſi Sacerdotes, & qui miniſtrant de Levitis: ipſi tantummodo ingrediantur, quia ſanctificati ſunt: & omne reliquum vulgus obſervet cuſtodias Domini.

7 Levitæ autem circumdent regem, habentes ſinguli arma ſua: (& ſi quis alius ingreſſus fuerit templum, interficiatur) ſintque cum rege & intrante & egrediente.

8 Fecerunt ergo Levitæ, & univerſus Juda juxta omnia, quæ præceperat Jojada pontifex: & aſſumpſerunt ſinguli viros qui ſub ſe erant, & veniebant per ordinem Sabbati, cum his qui impleverant ſabbatum, & egreſſuri erant: ſiquidem Jojada pontifex non dimiſerat abire turmas, quæ ſibi per ſingulas hebdomadas ſuccedere conſueverant.

9 Deditque Jojada ſacerdos centurionibus lanceas, clypeoſque & peltas regis David, quas conſecraverat in domo Domini.

10 Conſtituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra, uſque ad partem templi ſiniſtram coram altari, & templo, per circuitum regis.

11 Et eduxerunt filium regis, & impoſuerunt ei diadema, & teſtimonium, dederuntque in manu ejus tenendam legem, & conſtituerunt eum regem: unxit quoque illum Jojada pontifex, & filii ejus: imprecatique ſunt ei, atque dixerunt: Vivat rex.

12 Quod cum audiſſet Athalia, vocem ſcilicet currentium atque laudantium regem, ingreſſa eſt ad populum in templum Domini.

13 Cumque vidiſſet regem ſtantem ſuper gradum in introitu, & principes, turmaſque circa eum, omnemque populum terræ gaudentem, atque clangentem tubis, & diverſi generis organis concinentem, vocemque laudantium, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Inſidiæ, inſidiæ.

14 Egreſſus autem Jojada pontifex ad centuriones, & principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra ſepta templi, & interficiatur foris gladio. Præcepitque ſacerdos ne occideretur in domo Domini.

15 Et impoſuerunt cervicibus ejus manus: cumque intraſſet portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi.

16 Pepigit autem Jojada fœdus inter ſe, univerſumque populum, & regem, ut eſſet populus Domini.

17 Itaque ingreſſus eſt omnis populus domum Baal, & deſtruxerunt eam: & altaria ac ſimulacra illius confregerunt: Mathan quoque ſacerdotem Baal interfecerunt ante aras.

18 Conſtituit autem Jojada præpoſitos in domo Domini, ſub manibus Sacerdotum, & Levitarum, quos diſtribuit David in domo Domini, ut offerrent holocauſta Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, in gaudio & canticis, juxta diſpoſitionem David.

19 Conſtituit quoque janitores in portis domus Domini, ut non ingrederetur eam immundus in omni re.

20 Aſſumpſitque centuriones, & fortiſſimos viros ac principes populi, & omne vulgus terræ, & fecerunt deſcendere regem de domo Domini, & introire per medium portæ ſuperioris in domum

mum regis, & collocaverunt eum in ſolio regali.

21 Lætatuſque eſt omnis populus terræ, & urbs quievit: porro Athalia interfecta eſt gladio.

CAPUT XXIV.

Joas vivente Jojada bonus ac pius, juſſit ad ſartatecta templi congregari pecuniam: deinde, eo mortuo, factus impius, jubet occidi Zachariam filium Jojadæ; anno ſequenti Juda & Jeruſalem a Syriis diripiuntur, & Joas a ſervis ſuis occiditur.

1 SEptem annorum erat Joas cum regnare cœpiſſet: & quadraginta annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Sebia de Berſabee. 4. Reg. 11. 21. & 12. 1.

2 Fecitque quod bonum eſt coram Domino cunctis diebus Jojadæ ſacerdotis.

3 Accepit autem ei Jojada uxores duas, e quibus genuit filios & filias.

4 Poſt quæ placuit Joas ut inſtauraret domum Domini.

5 Congregavitque Sacerdotes, & Levitas, & dixit eis: Egredimini ad civitates Juda, & colligite de univerſo Iſrael pecuniam ad ſartatecta templi Dei veſtri, per ſingulos annos, feſtinatoque hoc facite: porro Levitæ egere negligentius.

6 Vocavitque rex Jojadam principem, & dixit ei: Quare tibi non fuit curæ, ut cogeres Levitas inferre de Juda, & de Jeruſalem pecuniam, quæ conſtituta eſt a Moyſe ſervo Domini, ut inferret eam omnis multitudo Iſrael in tabernaculum teſtimonii?

7 Athalia enim impiiſſima, & filii ejus deſtruxerunt domum Dei; & de univerſis, quæ ſanctificata fuerant in templo Domini, ornaverunt fanum Baalim.

8 Præcepit ergo rex, & fecerunt arcam: poſueruntque eam juxta portam domus Domini forinſecus.

9 Et prædicatum eſt in Juda & Jeruſalem ut, deferrent ſinguli pretium Domino, * quod conſtituit Moyſes ſervus Dei ſuper omnem Iſrael in deſerto. Exod. 30. 12.

10 Lætatique ſunt cuncti principes, & omnis po-

populus: & ingressi contulerunt in arcam Domini, atque miserunt ita ut impleretur.

11 Cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum (videbant enim multam pecuniam) ingrediebatur scriba regis, & quem primus sacerdos constituerat: effundebantque pecuniam, quæ erat in arca: porro arcam reportabant ad locum suum: sicque faciebant per singulos dies, & congregata est infinita pecunia.

12 Quam dederunt rex & Jojada his, qui præerant operibus domus Domini: at illi conducebant ex ea cæsores lapidum, & artifices operum singulorum ut instaurarent domum Domini: fabros quoque ferri & æris, ut quod cadere cœperat, fulciretur.

13 Egeruntque hi qui operabantur industrie, & obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum, & firmiter eam stare fecerunt.

14 Cumque complessent omnia opera, detulerunt coram rege & Jojada reliquam partem pecuniæ: de qua facta sunt vasa templi in ministerium, & ad holocausta, phialæ quoque, & cætera vasa aurea & argentea: & offerebantur holocausta in domo Domini jugiter cunctis diebus Jojadæ.

15 Senuit autem Jojada plenus dierum, & mortuus est cum esset centum triginta annorum.

16 Sepelieruntque eum in civitate David cum regibus, eo quod feciset bonum cum Israel, & cum domo ejus.

17 Postquam autem obiit Jojada: ingressi sunt principes Juda, & adoraverunt regem, qui delinitus obsequiis eorum, acquievit eis.

18 Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum, servieruntque lucis & sculptilibus, & facta est ira contra Judam, & Jerusalem propter hoc peccatum.

19 Mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum, quos protestantes, illi audire nolebant.

20 Spiritus itaque Dei induit Zachariam filium Jojadæ sacerdotem, & stetit in conspectu po-

populi, & dixit eis: Hæc dicit Dominus Deus: Quare transgredimini præceptum Domini, quod vobis non proderit, & dereliquistis Dominum ut derelinqueret vos?

21 Qui congregati adversus eum, miserunt lapides juxta regis imperium in atrio domus Domini.

22 Et non est recordatus Joas rex misericordiæ, quam fecerat Jojada pater illius secum, * sed interfecit filium ejus. Qui cum moreretur, ait: Videat Dominus, & requirat. * Matth. 23. 35.

23 Cumque evolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syriæ: venitque in Judam & Jerusalem, & interfecit cunctos principes populi, atque universam prædam miserunt regi in Damascum.

24 Et certe cum permodicus veniisset numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eo quod dereliquissent Dominum Deum patrum suorum: in Joas quoque ignominosa exercuere judicia.

25 Et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis: surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Jojadæ sacerdotis, & occiderunt eum in lectulo suo, & mortuus est: sepelieruntque eum in civitate David, sed non in sepulchris regum.

26 Insidiati vero sunt ei Zabad filius Semmaath Ammanitidis, & Jozabad filius Semarith Moabitidis.

27 Porro filii ejus, ac summa pecuniæ, quæ adunata fuerat sub eo, & instauratio domus Dei scripta sunt diligentius in Libro regum: regnavit autem Amasias filius ejus pro eo.

CAPUT XXV.

Amasias patri Joas succedens interfecit eos qui patrem occiderant; & post habitam de Idumæis victoriam, adoravit deos illorum, & ob id capitur a Joas rege Israel, quem ad prælium provocaverat; ac Jerusalem diripitur; tandemque Joas in Lachis fugiens occiditur.

1 VIginti quinque annorum erat Amasias cum regnare cœpisset, & viginti novem annis re-

regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus Joadan de Jerusalem.

2 Fecitque bonum in conspectu Domini: verumtamen non in corde perfecto.

3 Cumque roboratum sibi videret imperium, jugulavit servos, qui occiderant regem patrem suum.

4 Sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in Libro legis Moysi, ubi præcepit Dominus, dicens: * Non occidentur patres pro filiis, neque filii pro patribus suis, sed unusquisque in suo peccato morietur.

* Deut. 24. 16. 4. Reg. 14. 6. Ezech. 18. 20.

5 Congregavit igitur Amasias Judam, & constituit eos per familias, tribunosque & centuriones in universo Juda, & Benjamin: & recensuit a viginti annis supra, invenitque trecenta millia juvenum, qui egrederentur ad pugnam, & tenerent hastam & clypeum:

6 Mercede quoque conduxit de Israel centum millia rubustorum, centum talentis argenti.

7 Venit autem homo Dei ad illum, & ait: O rex, ne egrediatur tecum exercitus Israel: non est enim Dominus cum Israel, & cunctis filiis Ephraim:

8 Quod si putas in robore exercitus bella consistere, superari te faciet Deus ab hostibus: Dei quippe est adjuvare, & in fugam convertere.

9 Dixitque Amasias ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talentis, quæ dedi militibus Israel? Et respondit ei homo Dei: Habet Dominus unde tibi dare possit multo his plura.

10 Separavit itaque Amasias exercitum, qui venerat ad eum ex Ephraim, ut reverteretur in locum suum: at illi contra Judam vehementer irati, reversi sunt in regionem suam.

11 Porro Amasias confidenter eduxit populum suum, & abiit in Vallem salinarum, percussitque filios Seir decem millia.

12 Et alia decem millia virorum ceperunt filii Juda, & adduxerunt ad præruptum cujusdam petræ, præcipitaveruntque eos de summo in præceps, qui universi crepuerunt.

13 At ille exercitus, quem remiserat Amasias ne secum iret ad prælium, diffusus est in civitatibus

tibus Juda a Samaria usque ad Bethoron, & interfectis tribus millibus, diripuit prædam magnam.

14 Amasias vero post cædem Idumæorum, & allatos deos filiorum Seir, statuit illos in deos sibi, & adorabat eos, & illis adolebat incensum.

15 Quam ob rem iratus Dominus contra Amasiam, misit ad illum propheram, qui diceret ei: Cur adorasti deos, qui non liberaverunt populum suum de manu tua?

16 Cumque hæc ille loqueretur, respondit ei: Num consiliarius regis es? quiesce ne interficiam te. Discedensque propheta: Scio, inquit, quod cogitaverit Deus occidere te, quia fecisti hoc malum, & insuper non acquievisti consilio meo.

17 Igitur Amasias rex Juda inito pessimo consilio, misit ad Joas filium Joachaz filii Jehu, regem Israel, dicens: Veni, videamus nos mutuo.

18 At ille remisit nuntios, dicens: Carduus, qui est in Libano, misit ad cedrum Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem: & ecce bestiæ, quæ erant in silva Libani, transierunt, & conculcaverunt carduum.

19 Dixisti: Percussi Edom, & idcirco erigitur cor tuum in superbiam: sede in domo tua, cur malum adversum te provocas, ut cadas & tu, & Juda tecum?

20 Noluit audire Amasias, eo quod Domini esset voluntas ut traderetur in manus hostium propter deos Edom.

21 Ascendit igitur Joas rex Israel, & mutuos sibi præbuere conspectus: Amasias autem rex Juda erat in Bethsames Juda:

22 Corruitque Judas coram Israel, & fugit in tabernacula sua.

23 Porro Amasiam regem Juda, filium Joas filii Joachaz, cepit Joas rex Israel in Bathsames, & adduxit in Jerusalem: destruxitque murum ejus a porta Ephraim usque ad portam anguli quadringentis cubitis.

24 Omne quoque aurum, & argentum, & universa vasa, quæ repererat in Domo Dei, & apud Obededom, in thesauris etiam domus regiæ, necnon & filios obsidum reduxit in Samariam.

25

25 Vixit autem Amasias filius Joas rex Juda, postquam mortuus est Joas filius Joachaz rex Israel, quindecim annis,

26 Reliqua autem sermonum Amasiæ priorum & novissimorum scripta sunt in Libro regum Juda & Israel.

27 Qui postquam recessit a Domino, tetenderunt ei insidias in Jerusalem. Cumque fugisset in Lachis, miserunt, & interfecerunt eum ibi.

28 Reportantesque super equos, sepelierunt eum cum patribus suis in Civitate David.

CAPUT XXVI.

Oziæ seu Azariæ filii Amasiæ pietas commendatur, qui de Philisthiim, Arabibus & Ammonitis triumphat, multasque extruit civitates: ac postmodum ob nimiam felicitatem elatus præsumpsit incensum adolere; quam ob rem ad diem usque mortis a Domino lepra percussus est, gubernante regnum filio Joathan, qui successit in regnum.

4. Reg. 14. 21. 1 OMnis autem populus Juda filium ejus Oziam annorum sedecim, constituit regem pro Amasia patre suo.

2 Ipse ædificavit Ailath, & restituit eam ditioni Juda, postquam dormivit rex cum paribus suis.

3 Sedecim annorum erat Ozias, cum regnare cœpisset, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem.

4 Fecitque quod erat rectum in oculis Domini, juxta omnia quæ fecerat Amasias pater ejus.

5 Et exquisivit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum: cumque requireret Dominum, direxit eum in omnibus.

6 Denique egressus est, & pugnavit contra Philisthiim, & destruxit murum Geth, & murum Jabniæ, murumque Azoti, ædificavit quoque oppida in Azoto, & in Philisthiim.

7 Et adjuvit eum Deus contra Philisthiim, & contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, & contra Ammonitas.

8 Appendebantque Ammonitæ munera Oziæ: &

& divulgatum est nomen ejus usque ad introitum Ægypti propter crebras victorias.

9 Ædificavitque Ozias turres in Jerusalem super portam anguli, & super portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas.

10 Extruxit etiam turres in solitudine, & effodit cisternas plurimas, eo quod haberet multa pecora, tam in campestribus, quam in eremi vastitate: vineas quoque habuit & vinitores in montibus, & in Carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus.

11 Fuit autem exercitus bellatorum ejus, qui procedebant ad prælia sub manu Jahiel scribæ, Maasiæque doctoris, & sub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis.

12 Omnisque numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium sexcentorum.

13 Et sub eis universus exercitus, trecentorum & septem millium quingentorum: qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant.

14 Præparavit quoque eis Ozias, id est, cuncto exercitui, clypeos, & hastas, & galeas, & loricas, arcusque & fundas ad jaciendos lapides.

15 Et fecit in Jerusalem diversi generis machinas, quas in turribus collocavit, & in angulis murorum, ut mitterent sagittas, & saxa grandia: egressumque est nomen ejus procul, eo quod auxiliaretur ei Dominus, & corroborasset illum.

16 Sed cum roboratus esset, elevatum est cor ejus in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum: ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis.

17 Statimque ingressus post eum Azarias Sacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi

18 Restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officii Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujuscemodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo.

19 Iratusque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incensum, minabatur Sacerdotibus

25 Vixit autem Amasias filius Joas rex Juda, postquam mortuus est Joas filius Joachaz rex Israel, quindecim annis,

26 Reliqua autem sermonum Amasiæ priorum & novissimorum scripta sunt in Libro regum Juda & Israel.

27 Qui postquam recessit a Domino, tetenderunt ei insidias in Jerusalem. Cumque fugisset in Lachis, miserunt, & interfecerunt eum ibi.

28 Reportantesque super equos, sepelierunt eum cum patribus suis in Civitate David.

CAPUT XXVI.

Oziæ seu Azariæ filii Amasiæ pietas commendatur, qui de Philisthiim, Arabibus & Ammonitis triumphat, multasque extruit civitates: ac postmodum ob nimiam felicitatem elatus præsumpsit incensum adolere; quam ob rem ad diem usque mortis a Domino lepra percussus est, gubernante regnum filio Joathan, qui successit in regnum.

4. Reg. 14. 21. 1 OMnis autem populus Juda filium ejus Oziam annorum sedecim, constituit regem pro Amasia patre suo.

2 Ipse ædificavit Ailath, & restituit eam ditioni Juda, postquam dormivit rex cum paribus suis.

3 Sedecim annorum erat Ozias, cum regnare cœpisset, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem.

4 Fecitque quod erat rectum in oculis Domini, juxta omnia quæ fecerat Amasias pater ejus.

5 Et exquisivit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum: cumque requireret Dominum, direxit eum in omnibus.

6 Denique egressus est, & pugnavit contra Philisthiim, & destruxit murum Geth, & murum Jabniæ, murumque Azoti, ædificavit quoque oppida in Azoto, & in Philisthiim.

7 Et adjuvit eum Deus contra Philisthiim, & contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, & contra Ammonitas.

8 Appendebantque Ammonitæ munera Oziæ: &

& divulgatum est nomen ejus usque ad introitum Ægypti propter crebras victorias.

9 Ædificavitque Ozias turres in Jerusalem super portam anguli, & super portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas.

10 Extruxit etiam turres in solitudine, & effodit cisternas plurimas, eo quod haberet multa pecora, tam in campestribus, quam in eremi vastitate: vineas quoque habuit & vinitores in montibus, & in Carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus.

11 Fuit autem exercitus bellatorum ejus, qui procedebant ad prælia sub manu Jahiel scribæ, Maasiæque doctoris, & sub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis.

12 Omnisque numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium sexcentorum.

13 Et sub eis universus exercitus, trecentorum & septem millium quingentorum: qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant.

14 Præparavit quoque eis Ozias, id est, cuncto exercitui, clypeos, & hastas, & galeas, & loricas, arcusque & fundas ad jaciendos lapides.

15 Et fecit in Jerusalem diversi generis machinas, quas in turribus collocavit, & in angulis murorum, ut mitterent sagittas, & saxa grandia: egressumque est nomen ejus procul, eo quod auxiliaretur ei Dominus, & corroborasset illum.

16 Sed cum roboratus esset, elevatum est cor ejus in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum: ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis.

17 Statimque ingressus post eum Azarias Sacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi

18 Restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officii Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujuscemodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo.

19 Iratusque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incensum, minabatur Sacerdotibus

bus. Statimque orta est lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus, in domo Domini super altare thymiamatis,

20 Cumque respexisset eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, & festinato expulerunt eum. Sed & ipse perterritus, acceleravit egredi, eo quod sensisset illico plagam Domini.

* 4. Reg. 15. 5. 21 * Fuit igitur Ozias rex leprosus usque ad diem mortis suæ, & habitavit in domo separata plenus lepra, ob quam ejectus fuerat, de domo Domini. Porro Joatham filius ejus rexit domum regis, & judicabat populum terræ.

22 Reliqua autem sermonum Oziæ priorum & novissimorum, scripsit Isaias filius Amos, propheta.

23 Dormivitque Ozias cum patribus suis, & sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum, eo quod esset leprosus: regnavitque Joatham filius ejus pro eo.

CAPUT XXVII.

Joatham pietas commendatur, qui devicto rege Ammon magnam ab eo mulctam accepit; cui succedit impius filius Achaz.

4. Reg. 15. 33. 1 VIginti quinque annorum erat Joatham cum regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jerusa filia Sadoc.

2 Fecitque quod rectum erat coram Domino juxta omnia quæ fecerat Ozias pater suus, excepto quod non est ingressus templum Domini, & adhuc populus delinquebat.

3 Ipse ædificavit portam domus Domini excelsam, & in muro Ophel multa construxit.

4 Urbes quoque ædificavit in montibus Juda, & in saltibus castella & turres.

5 Ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon, & vicit eos, dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti, & decem millia coros tritici, ac totidem coros hordei: hæc ei præbuerunt filii Ammon, in anno secundo & tertio.

6 Corroboratusque est Joatham eo' quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo.

7 Reliqua autem sermonum Joatham, & omnes pugnæ ejus, & opera, scripta sunt in Libro regum Israel & Juda.

8 Vigintiquinque annorum erat cum regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem.

9 Dormivitque Joatham cum patribus suis, & sepelierunt eum in Civitate David: & regnavit Achaz filius ejus pro eo.

CAPUT XXVIII.

Propter scelera Achaz, multipliciter affligitur Juda, primum ab Assyriis, deinde a filiis Israel (qui ob id crudelitatis arguti a Propheta, remittunt Judæos captivos cum præda) rursum etiam ab Idumæis & Philisthæis: Achaz tamen post omnem plagam adhuc auget impietatem; cui pius succedit filius Ezechias.

1 VIginti annorum erat Achaz cum regnare cœpisset: & sedecim annis regnavit in Jerusalem: non fecit rectum in conspectu Domini sicut David pater ejus: 4. Reg. 16. 2.

2 Sed ambulavit in viis regum Israel, insuper & statuas fudit Baalim.

3 Ipse est, qui adolevit incensum in Valle Benennom, & lustravit filios suos in igne, juxta ritum gentium, quas interfecit Dominus in adventu filiorum Israel.

4 Sacrificabat quoque, & thymiama succendebat in excelsis, & in collibus, & sub omni ligno frondoso.

5 Tradiditque eum Dominus Deus ejus, in manu regis Syriæ, qui percussit eum, magnamque prædam cepit de ejus imperio, & adduxit in Damascum: manibus quoque regis Israel traditus est, & percussus plaga grandi.

6 Occiditque Phacee, filius Romeliæ, de Juda centum viginti millia in die uno, omnes viros bellatores: eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum.

7 Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim, Maasiam filium regis, & Ezricam du-

ducem domus ejus, Elcanam quoque secundum a rege.

8 Ceperuntque filii Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum, & puellarum, & infinitam prædam: pertuleruntque eam in Samariam.

9 Ea tempestate erat ibi propheta Domini, nomine Oded: qui egressus obviam exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Juda, tradidit eos in manibus vestris, & occidistis eos atrociter, ita ut ad cœlum pertingeret vestra crudelitas.

10 Insuper filios Juda, & Jerusalem vultis vobis subjicere in servos & ancillas: quod nequaquam facto opus est: peccastis enim super hoc Domino Deo vestro.

11 Sed audite consilium meum, & reducite captivos, quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor Domini imminet vobis.

12 Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Johanan, Barachias filius Mosollamoth, Ezechias filius Sellum, & Amasa filius Adali, contra eos, qui veniebant de prælio,

13 Et dixerunt eis: Non introducetis huc captivos, ne peccemus Domino. Quare vultis adjicere super peccata nostra, & vetera cumulare delicta? grande quippe peccatum est, & ira furoris Domini imminet super Israel.

14 Dimiseruntque viri bellatores prædam, & universa quæ ceperant, coram principibus, & omni multitudine.

15 Steteruntque viri, quos supra memoravimus, & apprehendentes captivos, omnesque qui nudi erant, vestierunt de spoliis: cumque vestissent eos, & calceassent, & refecissent cibo ac potu, unxissentque propter laborem, & adhibuissent eis curam: quicumque ambulare non poterant, & erant imbecillo corpore, imposuerunt eos jumentis, & adduxerunt Jericho Civitatem palmarum ad fratres eorum, ipsique reversi sunt in Samariam.

16 Tem-

16 Tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum, postulans auxilium.

17 Veneruntque Idumæi, & percussérunt multos ex Juda, & ceperunt prædam magnam.

18 Philisthiim quoque diffusi sunt per urbes campestres, & ad Meridiem Juda: ceperuntque Bethsames, & Ajalon, & Gaderoth, Socho quoque, & Thamnan, & Gamzo, cum viculis suis & habitaverunt in eis.

19 Humiliaverat enim Dominus Judam propter Achaz regem Juda, eo quod nudasset eum auxilio, & contemptui habuisset Dominum.

20 Adduxitque contra eum Thelgathphalnasar regem Assyriorum, qui & afflixit eum, & nullo resistente vastavit.

21 Igitur Achaz spoliata domo Domini & domo regum, ac principum, dedit regi Assyriorum munera, & tamen nihil ei profuit.

22 Insuper & tempore angustiæ suæ auxit contemptum in Dominum, ipse per se rex Achaz,

23 Immolavit diis Damasci victimas percussoribus suis, & dixit: Dii regum Syriæ auxiliantur eis, quos ego placabo hostiis, & aderunt mihi, cum e contrario ipsi fuerint ruinæ ei, & universo Israel.

24 Direptis itaque Achaz omnibus vasis domus Dei, atque confractis, clausit januas templi Dei, & fecit sibi altaria in universis angulis Jerusalem.

25 In omnibus quoque urbibus Juda extruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum patrum suorum.

26 Reliqua autem sermonum ejus, & omnium operum suorum priorum & novissimorum scripta sunt in Libro regum Juda & Israel.

27 Dormivitque Achaz cum patribus suis, & sepelierunt eum in civitate Jerusalem: neque enim receperunt eum in sepulchra regum Israel. Regnavitque Ezechias filius ejus pro eo.

CAPUT XXIX.

Ezechias abolitum Dei cultum, aperto templo restitutisque sacerdotibus, Levitis & cantoribus in-

ſtauravit; oblatis plurimis holocauſtis & ſacrificiis cum ingenti lætitia.

4. Reg. 18. & 1. 1 IGitur Ezechias regnare cœpit, cum viginti quinque eſſet annorum, & viginti novem annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Abia, filia Zachariæ.

2 Fecitque quod erat placitum in conſpectu Domini, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus.

3 Ipſe anno, & menſe primo regni ſui, aperuit valvas domus Domini, & inſtauravit eas.

4 Adduxitque Sacerdotes atque Levitas, & congregavit eos in plateam Orientalem.

5 Dixitque ad eos: Audite me Levitæ, & ſanctificamini: mundate domum Domini Dei patrum veſtrorum, & auferte omnem immunditiam de ſanctuario.

6 Peccaverunt patres noſtri, & fecerunt malum in conſpectu Domini Dei noſtri, derelinquentes eum: averterunt facies ſuas a tabernaculo Domini, & præbuerunt dorſum.

7 Clauſerunt oſtia, quæ erant in porticu, & extinxerunt lucernas, incenſumque non adoleverunt, & holocauſta non obtulerunt in ſanctuario Deo Iſrael.

8 Concitatus eſt itaque furor Domini ſuper Judam & Jeruſalem, tradiditque eos in commotionem, & in interitum, & in ſibilum, ſicut ipſi cernitis oculis veſtris.

9 En, corruerunt patres noſtri gladiis; filii noſtri, & filiæ noſtræ, & conjuges captivæ ductæ ſunt propter hoc ſcelus.

10 Nunc ergo placet mihi, ut ineamus fœdus cum Domino Deo Iſrael, & avertet a nobis furorem iræ ſuæ.

11 Filii mei nolite negligere: vos elegit Dominus ut ſtetis coram eo, & miniſtretis illi, collatiſque eum, & cremetis ei incenſum.

12 Surrexerunt ergo Levitæ: Mahath filius Amaſai, & Joel filius Azariæ de filiis Caath. Porro de filiis Merari. Cis filius Abdi, & Azarias filius Jalaleel. De filiis autem Gerſom, Joha filius Zemma, & Eden filius Joha.

13

13 At vero de filiis Eliſaphan, Samri, & Jahiel. De filiis quoque Aſaph, Zacharias, & Mathanias:

14 Nec non de filiis Heman, Jahiel, & Semei: ſed & de filiis Idithun, Semeias, & Oziel.

15 Congregaveruntque fratres ſuos, & ſanctificati ſunt, & ingreſſi ſunt juxta mandatum regis & imperium Domini, ut expiarent domum Dei.

16 Sacerdotes quoque ingreſſi templum Domini ut ſanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam, quam intro repererant in veſtibulo domus Domini, quam tulerunt Levitæ, & aſportaverunt ad torrentem Cedron, foras.

17 Cœperunt autem prima die menſis primi mundare, & in die octavo ejuſdem menſis ingreſſi ſunt porticum templi Domini, expiaveruntque templum diebus octo, & in die ſexta decima menſis ejuſdem, quod cœperant, impleverunt.

18 Ingreſſi quoque ſunt ad Ezechiam regem, & dixerunt ei: Sanctificavimus omnem domum Domini & altare holocauſti, vaſaque ejus, nec non & menſam propoſitionis cum omnibus vaſis ſuis,

19 Cunctamque templi ſuppellectilem, quam polluerat rex Achaz in regno ſuo, poſtquam prævaricatus eſt: & ecce expoſita ſunt omnia coram altari Domini.

20 Conſurgenſque diluculo Ezechias rex, adunavit omnes principes civitatis, & aſcendit in domum Domini:

21 Obtuleruntque ſimul tauros ſeptem, & arietes ſeptem, agnos ſeptem, & hircos ſeptem pro peccato, pro regno, pro ſanctuario, pro Juda, dixitque ſacerdotibus filiis Aaron, ut offerrent ſuper altare Domini.

22 Mactaverunt igitur tauros, & ſuſceperunt ſanguinem Sacerdotes, & fuderunt illum ſuper altare, mactaverunt etiam arietes, & illorum ſanguinem ſuper altare fuderunt, immolaveruntque agnos, & fuderunt ſuper altare ſanguinem.

23 Applicuerunt hircos pro peccato coram rege & univerſa multitudine, impoſueruntque manus ſuas ſuper eos:

24 Et immolaverunt illos Sacerdotes, & aſper-

ferunt sanguinem eorum coram altari pro piaculo universi Israelis: pro omni quippe Israel præceperat rex ut holocaustum fieret, & pro peccato.

25 Constituit quoque Levitas in domo Domini, cum cymbalis, & psalteriis, & citharis, secundum dispositionem David regis, & Gad Videntis, & Nathan prophetæ: siquidem Domini præceptum fuit per manum prophetarum ejus.

26 Steteruntque Levitæ tenentes organa David, & Sacerdotes tubas.

27 Et jussit Ezechias, ut offerent holocausta, super altare: cumque offerentur holocausta, cœperunt laudes canere Domino, & clangere tubis, atque in diversis organis, quæ David rex Israel præparaverat, concrepare.

28 Omni autem turba adorante, cantores, & ii qui tenebant tubas, erant in officio suo, donec compleretur holocaustum.

29 Cumque finita esset oblatio, incurvatus est rex, & omnes qui erant cum eo, & adoraverunt.

30 Præcepitque Ezechias & principes Levitis, ut laudarent Dominum sermonibus David, & Asaph Videntis: qui laudaverunt eum magna lætitia, & incurvato genu adoraverunt.

31 Ezechias autem etiam hæc addidit: Implestis manus vestras Domino, accedite, & offerte victimas, & laudes in domo Domini. Obtulit ergo universa multitudo hostias, & laudes, & holocausta, mente devota.

32 Porro numerus holocaustorum, quæ obtulit multitudo, hic fuit: Tauros septuaginta, arietes centum, agnos ducentos.

33 Sanctificaveruntque Domino boves sexcentos, & oves tria millia.

34 Sacerdotes vero pauci erant, nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent: unde & Levitæ fratres eorum adjuverunt eos, donec impleretur opus, & sanctificarentur antistites: Levitæ quippe faciliori ritu sanctificantur, quam Sacerdotes.

35 Fuerunt ergo holocausta plurima, adipes pacificorum, & libamina holocaustorum: & completus est cultus domus Domini.

36 Lætatusque est Ezechias, & omnis populus, eo quod ministerium Domini esset expletum. Derepente quippe hoc fieri placuerat.

CAPUT XXX.

Ezechias missis in omnem Israel & Judam nuntiis, populum convocat, & sua oratione exhortatur ad immolandum Phase; quo facto, celebrarunt solemnitatem azymorum 14. diebus cum ingenti lætitia, plurimis oblatis victimis.

1 Misit quoque Ezechias ad omnem Israel & Judam: scripsitque epistolas ad Ephraim & Manassen, ut venirent ad domum Domini in Jerusalem, & facerent Phase Domino Deo Israel.

2 Inito ergo consilio regis & principum, & universi cœtus Jerusalem, decreverunt, ut facerent Phase mense secundo.

3 Non enim potuerant facere in tempore suo, quia sacerdotes, qui possent sufficere, sanctificati non fuerant, & populus nondum congregatus fuerat in Jerusalem.

4 Placuitque sermo regi, & omni multitudini.

5 Et decreverunt, ut mitterent nuntios in universum Israel, de Bersabee usque Dan, ut venirent, & facerent Phase Domino Deo Israel in Jerusalem: multi enim non fecerant sicut lege præscriptum est.

6 Perrexeruntque cursores cum epistolis ex regis imperio, & principum ejus, in universum Israel & Judam, juxta id, quod rex jusserat, prædicantes: Filii Israel revertimini ad Dominum Deum Abraham, & Isaac, & Israel: & revertetur ad reliquias, quæ effugerunt manum regis Assyriorum.

7 Nolite fieri sicut patres vestri & fratres, qui recesserunt a Domino Deo patrum suorum, qui tradidit eos in interitum, ut ipsi cernitis.

8 Nolite indurare cervices vestras, sicut patres vestri: tradite manus Domino, & venite ad sanctuarium ejus, quod sanctificavit in æternum: servite Domino Deo patrum vestrorum, & avertetur a vobis ira furoris ejus.

9 Si enim vos reversi fueritis ad Dominum:

fratres vestri, & filii habebunt misericordiam coram dominis suis, qui illos duxerunt captivos, & revertentur in terram hanc: pius enim & clemens est Dominus Deus vester, & non avertet faciem suam a vobis, si reversi fueritis ad eum.

10 Igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram Ephraim, & Manasse usque ad Zabulon, illis irridentibus & subsannantibus eos.

11 Attamen quidam viri ex Aser, & Manasse, & Zabulon, acquiescentes consilio, venerunt Jerusalem.

12 In Juda vero facta est manus Domini, ut daret eis cor unum, ut facerent juxta præceptum regis & principum, verbum Domini.

13 Congregatique sunt in Jerusalem populi multi ut facerent solemnitatem azymorum in mense secundo:

14 Et surgentes destruxerunt altaria, quæ erant in Jerusalem, atque universa, in quibus idolis adolebatur incensum, subvertentes, projecerunt in Torrentem Cedron.

15 Immolaverunt autem Phase quarta decima die mensis secundi: Sacerdotes quoque, atque Levitæ tandem sanctificati, obtulerunt holocausta in domo Domini.

16 Steteruntque in ordine suo juxta dispositionem, & legem Moysi hominis Dei: Sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum,

17 Eo quod multa turba sanctificata non esset: & idcirco immolarent Levitæ Phase his, qui non occurrerant sanctificari Domino.

18 Magna etiam pars populi de Ephraim, & Manasse, & Issachar, & Zabulon, quæ sanctificata non fuerat, comedit Phase, non juxta quod scriptum est: & oravit pro eis Ezechias, dicens: Dominus bonus propitiabitur

19 Cunctis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum: & non imputabit eis quod minus sanctificati sunt

20 Quem exaudivit Dominus, & placatus est populo,

21

21 Feceruntque filii Israel, qui inventi sunt Jerusalem, solemnitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, laudantes Dominum per singulos dies: Levitæ quoque, & Sacerdotes per organa, quæ suo officio congruebant.

22 Et locutus est Ezechias ad cor omnium Levitarum, qui habebant intelligentiam bonam super Domino: & comederunt septem diebus solemnitatis, immolantes victimas pacificorum, & laudantes Dominum Deum patrum suorum.

23 Placuitque universæ multitudini, ut celebrarent etiam alios dies septem: quod & fecerunt cum ingenti gaudio.

24 Ezechias enim rex Juda præbuerat multitudini mille tauros, & septem millia ovium: principes vero dederant populo tauros mille, & oves decem millia: sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo.

25 Et hilaritate perfusa omnis turba Juda tam Sacerdotum & Levitarum, quam universæ frequentiæ, quæ venerat ex Israel: proselytorum quoque de Terra Israel, & habitantium in Juda,

26 Factaque est grandis celebritas in Jerusalem, qualis a diebus Salomonis filii David regis Israel in ea urbe non fuerat.

27 Surrexerunt autem Sacerdotes atque Levitæ benedicentes populo: & exaudita est vox eorum, pervenitque oratio in habitaculum sanctum cœli.

CAPUT XXXI.

Populus idola lucosque in Juda & Ephraim demolitur; Ezechias sacerdotes & Levitas componit in ordinem ministerii: populo autem abundantissime offerente constituuntur, factis horreis, qui servarent ac distribuerent Levitico generi quæ oblata erant.

1 CUmque hæc fuissent rite celebrata, egressus est omnis Israel, qui inventus fuerat in urbibus Juda, & fregerunt simulacra, succiderunque lucos, demoliti sunt excelsa, & altaria destruxerunt, non solum de universo Juda & Benjamin, sed & de Ephraim quoque & Manasse, donec penitus

nitus everterent: reversique sunt omnes filii in possessiones & civitates suas.

2 Ezechias autem constituit turmas sacerdotales & Leviticas per divisiones suas, unumquemque in officio proprio, tam Sacerdotum videlicet quam Levitarum, ad holocausta & pacifica, ut ministrarent & confiterentur, canerentque in portis castrorum Domini.

3 Pars autem regis erat, ut de propria ejus substantia offerretur holocaustum, mane semper & vespere. Sabbatis quoque, & Calendis, & solemnitatibus cæteris, sicut scriptum est in lege Moysi.

4 Præcepit etiam populo habitantium Jerusalem, ut darent partes Sacerdotibus, & Levitis, ut possent vacare legi Domini.

5 Quod cum percrebuisset in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filii Israel frumenti, vini & olei, mellis quoque, & omnium, quæ gignit humus, decimas obtulerunt.

6 Sed & filii Israel & Juda, qui habitabant in urbibus Juda, obtulerunt decimas boum & ovium, decimasque sanctorum, quæ voverant Domino Deo suo; atque universa portantes, fecerunt acervos plurimos.

7 Mense tertio cœperunt acervorum jacere fundamenta, & mense septimo compleverunt eos.

8 Cumque ingressi fuissent Ezechias, & principes ejus, viderunt acervos, & benedixerunt Domino ac populo Israel.

9 Interrogavitque Ezechias Sacerdotes & Levitas, cur ita jacerent acervi.

10 Respondit illi Azarias Sacerdos primus de stirpe Sadoc, dicens: Ex quo cœperunt offerri primitiæ in domo Domini, comedimus, & saturati sumus, & remanserunt plurima, eo quod benedixerit Dominus populo suo: reliquiarum autem copia est ista, quam cernis.

11 Præcepit igitur Ezechias, ut præpararent horrea in domo Damini. Quod cum fecissent,

12 Intulerunt tam primitias, quam decimas, & quæcumque voverant, fideliter. Fuit autem præfectus eorum Chonenias Levita, & Semei frater ejus secundus,

13

13 Post quem Jahiel, & Azarias, & Nahath, & Asael, & Jerimoth, Jozabad quoque & Eliel, & Jesmachias, & Mahath, & Banajas, præpositi sub manibus Choneniæ, & Semei fratris ejus, ex imperio Ezechiæ regis & Azariæ pontificis domus Dei, ad quos omnia pertinebant.

14 Core vero filius Jemna Levites & janitor Orientalis portæ, præpositus erat iis, quæ sponte offerebantur Domino, primitiisque & consecratis in Sancta sanctorum.

15 Et sub cura ejus Eden, & Benjamin, Jesue, & Semejas, Amarias quoque & Sechenias in civitatibus Sacerdotum, ut fideliter distribuerent fratribus suis partes, minoribus atque majoribus:

16 Exceptis maribus ab annis tribus & supra, cunctis qui ingrediebantur templum Domini, & quidquid per singulos dies conducebat in ministerio, atque observationibus juxta divisiones suas,

17 Sacerdotibus per familias, & Levitis a vigesimo anno & supra, per ordines & turmas suas,

18 Universæque multitudini, tam uxoribus, quam liberis eorum utriusque sexus, fideliter cibi, de his quæ sanctificata fuerant, præbebantur.

19 Sed & filiorum Aaron per agros, & suburbana urbium singularum dispositi erant viri, qui partes distribuerent universo sexui masculino de de Sacerdotibus & Levitis.

20 Fecit ergo Ezechias universa, quæ diximus, in omni Juda: operatusque est bonum & rectum, & verum coram Domino Deo suo.

21 In universa cultura ministerii domus Domini, juxta legem & cæremonias, volens requirere Deum suum in toto corde suo: fecitque & prosperatus est.

CAPUT XXXII.

Senacherib Judam invadente & Deum cœli blasphemante, Ezechias populum hortatur fidere in Domino, a quo ille minis & blasphemiis nititur eum avertere: orantibus autem Ezechia & Isaia, Angelus dissipat exercitum Sennacherib, qui fugiens a filiis occiditur. Porro Ezechias nimia felicitate elatus

tus Deum offendit, cui impius filius Manasses succedit.

1 POst quæ & hujuscemodi veritatem, venit Sennacherib rex Assyriorum, & ingressus Judam, obsedit civitates munitas, volens eas capere.

4. Reg. 18. v. 13. Eccli. 48. 20. Isa. 36. 1.

2 Quod cum vidisset Ezechias, venisse scilicet Sennacherib, & totum belli impetum verti contra Jerusalem,

3 Inito cum principibus consilio, virisque fortissimis, ut obturarent capita fontium, qui erant extra urbem: & hoc omnium decernente sententia,

4 Congregavit plurimam multitudinem, & obturaverunt cunctos fontes, & rivum, qui fluebat in medio terræ, dicentes: Ne veniant reges Assyriorum, & inveniant aquarum abundantiam.

5 Ædificavit quoque, agens industrie, omnem murum, qui fuerat dissipatus, & extruxit turres desuper, & forinsecus alterum murum; instauravitque Mello in Civitate David, & fecit universi generis armaturam & clypeos:

6 Constituitque principes bellatorum in exercitu: & convocavit universos in platea portæ civitatis, ac locutus est ad cor eorum, dicens:

7 Viriliter agite, & confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Assyriorum, & universam multitudinem quæ est cum eo: multo enim plures nobiscum sunt, quam cum illo.

8 Cum illo enim est brachium carneum: nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnatque pro nobis. Confortatusque est populus hujuscemodi verbis Ezechiæ regis Juda.

9 Quæ postquam gesta sunt, misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos in Jerusalem (ipse enim cum universo exercitu obsidebat Lachis) ad Ezechiam regem Juda, & ad omnem populum, qui erat in urbe, dicens:

10 Hæc dicit Senacherib rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam sedetis obsessi in Jerusalem?

11 Num Ezechias decepit vos, ut tradat morti in fame & siti, affirmans quod Dominus Deus

Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum?

12 Numquid non iste Ezechias, qui destruxit excelsa illius, & altaria, & præcepit Juda & Jerusalem, dicens: Coram altari uno adorabitis, & in ipso cumburetis incensum?

13 An ignora is, quæ ego fecerim, & patres mei cunctis terrarum populis? numquid prævaluerunt dii gentium, omniumque terrarum, liberare regionem suam de manu mea?

14 Quis est de universis diis gentium, quas vastaverunt patres mei, qui potuerit eruere populum suum de manu mea, ut possit etiam Deus vester eruere vos de hac manu?

15 Non vos ergo decipiat Ezechias, nec vana persuasione deludat, neque credatis ei. Si enim nullus potuit Deus cunctarum gentium atque regnorum liberare populum suum de manu mea, & de manu patrum meorum, consequenter nec Deus vester poterit eruere vos de manu mea.

16 Sed & alia multa locuti sunt servi ejus contra Dominum Deum, & contra Ezechiam servum ejus.

17 Epistolas quoque scripsit plenas blasphemiæ in Dominum Deum Israel, & locutus est adversus eum: Sicut dii gentium cæterarum non potuerunt liberare populum suum de manu mea, sic & Deus Ezechiæ eruere non poterit populum suum de manu ista.

18 Insuper & clamore magno, lingua Judaica contra populum, qui sedebat in muris Jerusalem, personabat, ut terreret eos, & caperet civitatem.

19 Locutusque est contra Deum Jerusalem, sicut adversum deos populorum terræ, opera manuum hominum.

20 Oraverunt igitur Ezechias rex, & Isaias filius Amos prophetes, adversum hanc blasphemiam, ac vociferati sunt usque in cœlum.

21 * Et misit Dominus Angelum, qui percussit omnem virum robustum, & bellatorem, & principem exercitus regis Assyriorum, reversusque est cum ignominia in terram suam. Cumque ingressus esset domum dei sui, filii qui egressi fuerant de utero ejus, interfecerunt eum gladio. 22

**Tob. 1 21.*

22 Salvavitque Dominus Ezechiam & habitatores Jerusalem de manu Sennacherib regis Assyriorum, & de manu omnium, & præstitit eis quietem per circuitum.

23 Multi etiam deferebant hostias, & sacrificia Domino in Jerusalem, & munera Ezechiæ regi Juda: qui exaltatus est post hæc coram cunctis gentibus.

* 4. Reg. 20. 1. Isa. 38. 1. 24 * In diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem, & oravit Dominum: exaudivitque eum, & dedit ei signum.

25 Sed non juxta beneficia, quæ acceperat, retribuit, quia elevatum est cor ejus: & facta est contra eum ira, & contra Judam & Jerusalem.

26 Humiliatusque est postea, eo quod exaltatum fuisset cor ejus, tam ipse, quam habitatores Jerusalem: & idcirco non venit super eos ira Domini in diebus Ezechiæ.

27 Fuit autem Ezechias dives, & inclytus valde, & thesauros sibi plurimos congregavit argenti & auri & lapidis pretiosi, aromatum, & armorum universi generis, & vasorum magni pretii,

28 Apothecas quoque frumenti, vini, & olei, & præsepia omnium jumentorum, caulasque pecorum,

29 Et urbes ædificavit sibi: habebat quippe greges ovium & armentorum innumerabiles, eo quod dedisset ei Dominus substantiam multam nimis.

30 Ipse est Ezechias, qui obturavit superiorem fontem aquarum Gihon, & avertit eas subter ad Occidentem Urbis David: in omnibus operibus suis fecit prospere quæ voluit.

31 Attamen in legatione principum Babylonis, qui missi fuerant ad eum, ut interrogarent de portento, quod acciderat super terram, dereliquit eum Deus, ut tentaretur, & nota fierent omnia, quæ erant in corde ejus.

32 Reliqua autem sermonum Ezechiæ, & misericordiarum ejus; scripta sunt in visione Isaiæ filii Amos Prophetæ, & in Libro regum Juda & Israel.

33 Dormivitque Ezechias cum patribus suis, &

& sepelierunt eum super sepulchra filiorum David: & celebravit ejus exequias universus Juda, & omnes habitatores Jerusalem: regnavitque Manasses filius ejus pro eo.

CAPUT XXXIII.

Manasses ob suas impietates captivus in Babylonem ducitur, in qua afflictione ad Deum conversus, suo regno restituitur, & idolis abjectis Dei cultum restaurat: cui impius filius Amon succedit: & hoc a suis interfecto, regnat pius ejus filius Josias.

4. Reg. 21. 1. 1 DUodecim annorum erat Manasses cum regnare cœpisset, & quinquaginta quinque annis regnavit in Jerusalem.

2 Fecit autem malum coram Domino juxta abominationes gentium, quas subvertit Dominus coram filiis Israel.

3 Et conversus instauravit excelsa, quæ demolitus fuerat Ezechias pater ejus: construxitque aras Baalim, & fecit lucos, & adoravit omnem militiam cœli, & coluit eam.

4 Ædificavit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus: * In Jerusalem erit nomen meum in æternum. * 2. Reg. 7. 10.

5 Ædificavit autem ea cuncto exercitui cœli in duobus atriis domus Domini.

6 Transireque fecit filios suos per ignem in Valle Benennom: observabat somnia, sectabatur auguria, maleficis artibus inserviebat, habebat secum magos, & incantatores: multaque mala operatus est coram Domino, ut irritaret eum.

7 Sculptile quoque, & conflatile signum posuit in domo Dei, * de qua locutus est Deus ad David, & ad Salomonem filium ejus, dicens: In domo hac & in Jerusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. * 3. Reg. 8. 17.

8 Et moveri non faciam pedem Israel de terra, quam tradidi patribus eorum, ita dumtaxat si custodierint facere, quæ præcepi eis, cunctamque legem & cæremonias, atque judicia per manum Moysi.

9 Igi-

9 Igitur Manasses seduxit Judam, & habitatores Jerusalem, ut facerent malum super omnes gentes, quas subverterat Dominus a facie filiorum Israel.

10 Locutusque est Dominus ad eum, & ad populum illius, & attendere noluerunt.

11 Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum: ceperuntque Manassen, & vinctum catenis, atque compedibus duxerunt in Babylonem.

12 Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum: & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorum.

13 Deprecatusque est eum, & obsecravit intente: & exaudivit orationem ejus, reduxitque eum Jerusalem in regnum suum. & cognovit Manasses, quod Dominus ipse esset Deus.

14 Post hæc ædificavit murum extra civitatem David ad Occidentem Gihon in convalle, ab introitu portæ piscium per circuitum usque ad Ophel, & exaltavit illum vehementer: constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Juda munitis:

15 Et abstulit deos alienos, & simulacrum de domo Domini: aras quoque, quas fecerat in monte domus Domini, & in Jerusalem, & projecit omnia extra urbem.

16 Porro instauravit altare Domini, & immolavit super illud victimas, & pacifica, & laudem: præcepitque Judæ, ut serviret Domino Deo Israel.

17 Attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo.

18 Reliqua autem gestorum Manasse, & obsecratio ejus ad Deum suum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israel, continentur in sermonibus regum Israel.

19 Oratio quoque ejus & exauditio, & cuncta peccata atque contemptus, loca etiam in quibus ædificavit excelsa, & fecit lucos, & statuas antequam ageret pœnitentiam, scripta sunt in sermonibus Hozai.

20 Dormivit ergo Manasses cum patribus suis, &

& sepelierunt eum in domo sua: regnavitque pro eo filius ejus Amon.

21 Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cœpisset, & duobus annis regnavit in Jerusalem.

22 Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater ejus: & cunctis idolis, quæ Manasses fuerat fabricatus, immolavit atque servivit.

23 Et non est reveritus faciem Domini, sicut reveritus est Manasses pater ejus: & multo majora deliquit.

24 Cumque conjurassent adversus eum servi sui, interfecerunt eum in domo sua.

25 Porro reliqua populi multitudo, cæsis iis qui Amon percusserant, constituit regem Josiam filium ejus pro eo.

CAPUT XXXIV.

Josias idolorum cultu sublato, templum instaurat, repertoque legis libro conterritus est, ex illius præscripto omnia constituit, & convocato populo lectoque libro fœdus cum Domino percussit.

1 OCto annorum erat Josias cum regnare cœpisset, & triginta & uno anno regnavit in Jerusalem. 4. Reg. 22. 1.

2 Fecitque quod erat rectum in conspectu Domini, & ambulavit in viis David patris sui: non declinavit neque ad dexteram, neque ad sinistram.

3 Octavo autem anno regni sui, cum adhuc esset puer, cœpit quærere Deum patris sui David: & duodecimo anno postquam regnare cœperat, mundavit Judam & Jerusalem ab excelsis, & lucis simulacrisque & sculptilibus.

4 Destruxeruntque coram eo aras Baalim: & simulacra, quæ superposita fuerant, demoliti sunt; lucos etiam, & sculptilia succidit atque comminuit: & super tumulos eorum, qui eis immolare consueverant, fragmenta dispersit.

5 Ossa præterea sacerdotum combussit in altaribus idolorum, mundavitque Judam & Jerusalem.

6 Sed

9 Igitur Manasses seduxit Judam, & habitatores Jerusalem, ut facerent malum super omnes gentes, quas subverterat Dominus a facie filiorum Israel.

10 Locutusque est Dominus ad eum, & ad populum illius, & attendere noluerunt.

11 Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum: ceperuntque Manassen, & vinctum catenis, atque compedibus duxerunt in Babylonem.

12 Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum: & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorum.

13 Deprecatusque est eum, & obsecravit intente: & exaudivit orationem ejus, reduxitque eum Jerusalem in regnum suum. & cognovit Manasses, quod Dominus ipse esset Deus.

14 Post hæc ædificavit murum extra civitatem David ad Occidentem Gihon in convalle, ab introitu portæ piscium per circuitum usque ad Ophel, & exaltavit illum vehementer: constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Juda munitis:

15 Et abstulit deos alienos, & simulacrum de domo Domini: aras quoque, quas fecerat in monte domus Domini, & in Jerusalem, & projecit omnia extra urbem.

16 Porro instauravit altare Domini, & immolavit super illud victimas, & pacifica, & laudem: præcepitque Judæ, ut serviret Domino Deo Israel.

17 Attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo.

18 Reliqua autem gestorum Manasse, & obsecratio ejus ad Deum suum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israel, continentur in sermonibus regum Israel.

19 Oratio quoque ejus & exauditio, & cuncta peccata atque contemptus, loca etiam in quibus ædificavit excelsa, & fecit lucos, & statuas antequam ageret pœnitentiam, scripta sunt in sermonibus Hozai.

20 Dormivit ergo Manasses cum patribus suis, &

& sepelierunt eum in domo sua: regnavitque pro eo filius ejus Amon.

21 Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cœpisset, & duobus annis regnavit in Jerusalem.

22 Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater ejus: & cunctis idolis, quæ Manasses fuerat fabricatus, immolavit atque servivit.

23 Et non est reveritus faciem Domini, sicut reveritus est Manasses pater ejus: & multo majora deliquit.

24 Cumque conjurassent adversus eum servi sui, interfecerunt eum in domo sua.

25 Porro reliqua populi multitudo, cæsis iis qui Amon percusserant, constituit regem Josiam filium ejus pro eo.

CAPUT XXXIV.

Josias idolorum cultu sublato, templum instaurat, repertoque legis libro conterritus est, ex illius præscripto omnia constituit, & convocato populo lectoque libro fœdus cum Domino percussit.

1 OCto annorum erat Josias cum regnare cœpisset, & triginta & uno anno regnavit in Jerusalem. 4. Reg. 22. 1.

2 Fecitque quod erat rectum in conspectu Domini, & ambulavit in viis David patris sui: non declinavit neque ad dexteram, neque ad sinistram.

3 Octavo autem anno regni sui, cum adhuc esset puer, cœpit quærere Deum patris sui David: & duodecimo anno postquam regnare cœperat, mundavit Judam & Jerusalem ab excelsis, & lucis simulacrisque & sculptilibus.

4 Destruxeruntque coram eo aras Baalim: & simulacra, quæ superposita fuerant, demoliti sunt; lucos etiam, & sculptilia succidit atque comminuit: & super tumulos eorum, qui eis immolare consueverant, fragmenta dispersit.

5 Ossa præterea sacerdotum combussit in altaribus idolorum, mundavitque Judam & Jerusalem.

6 Sed

6 Sed & in urbibus Manaſſe, & Ephraim, & Simeon, uſque Nephthali cuncta ſubvertit.

7 Cumque altaria diſſipaſſet, & lucos, & ſculptilia contriviſſet in fruſta, cunctaque delubra demolitus eſſet de univerſa terra Iſrael, reverſus eſt in Jeruſalem.

8 Igitur anno octavo decimo regni ſui, mundata jam terra, & templo Domini, miſit Saphan filium Eſeliæ, & Maaſiam principem civitatis, & Joha filium Joachaz, a commentariis, ut inſtaurarent domum Domini Dei ſui.

9 Qui venerunt ad Helciam Sacerdotem magnum: acceptamque ab eo pecuniam, quæ illata fuerat in domum Domini, & quam congregaverant Levitæ, & janitores de Manaſſe, & Ephraim, & univerſis reliquiis Iſrael, ab omni quoque Juda, & Benjamin, & habitatoribus Jeruſalem,

10 Tradiderunt in manibus eorum, qui præerant operariis in domo Domini, ut inſtaurarent templum, & infirma quæque ſarcirent.

11 At illi dederunt eam artificibus, & cæmentariis, ut emerent lapides de lapicidinis, & ligna ad commiſſuras ædificii, & ad contignationem domorum, quas deſtruxerant reges Juda.

12 Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpoſiti operantium, Jahath & Abdias de filiis Merari, Zacharias & Moſollam de filiis Caath, qui urgebant opus: omnes Levitæ ſcientes organis canere.

13 Super eos vero, qui ad diverſos uſus onera portabant, erant ſcribæ, & magiſtri de Levitis janitores.

14 Cumque efferrent pecuniam, quæ illata fuerat in templum Domini, reperit Helcias ſacerdos Librum legis Domini per manum Moyſi.

15 Et ait ad Saphan ſcribam: Librum legis inveni in domo Domini. Et tradidit ei.

16 At ille intulit volumen ad regem, & nuntiavit ei, dicens: Omnia quæ dediſti in manu ſervorum tuorum, ecce complentur.

17 Argentum, quod repertum eſt in domo Domini, conflaverunt: datumque eſt præfectis artificum, & diverſa opera fabricantium.

18 Præterea tradidit mihi Helcias ſacerdos hunc librum. Quem cùm rege præſente recitaſſet,

19 Audiſſetque ille verba legis, ſcidit veſtimenta ſua:

20 Et præcepit Helciæ, & Ahicam filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan quoque ſcribæ, & Aſaæ ſervo regis dicens:

21 Ite, & orate Dominum pro me, & pro reliquiis Iſrael, & Juda, ſuper univerſis ſermonibus Libri iſtius, qui repertus eſt: magnus enim furor Domini ſtillavit ſuper nos, eo quod non cuſtodierint patres noſtri verba Domini, ut facerent omnia quæ ſcripta ſunt in iſto volumine.

22 Abiit ergo Helcias, & hi qui ſimul a rege miſſi fuerant, ad Oldam prophetidem uxorem Sellum filii Thecuath, filii Hafra cuſtodis veſtium, quæ habitabat in Jeruſalem in Secunda: & locuti ſunt ei verba, quæ ſupra narravimus.

23 At illa reſpondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Dicite viro, qui miſit vos ad me:

24 Hæc dicit Dominas: Ecce ego inducam mala ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores ejus, cunctaque maledicta, quæ ſcripta ſunt in Libro hoc, quem legerunt coram rege Juda,

25 Quia dereliquerunt me, & ſacrificaverunt diis alienis, ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum ſuarum, idcirco ſtillabit furor meus ſuper locum iſtum, & non extinguetur.

26 Ad regem autem Juda, qui miſit vos pro pro Domino deprecando, ſic loquimini: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Quoniam audiſti verba voluminis,

27 Atque emollitum eſt cor tuum, & humiliatus es in conſpectu Dei ſuper his, quæ dicta ſunt contra locum hunc, & habitatores Jeruſalem, reverituſque faciem meam, ſciſti veſtimenta tua, & flevisti coram me: ego quoque exaudivi te, dicit Dominus

28 Jam enim colligam te ad patres tuos, & infereris in ſepulchrum tuum in pace: nec videbunt

bunt oculi tui omne malum, quod ego inducturus sum super locum istum, & super habitatores ejus. Retulerunt itaque regi cuncta quæ dixerat.

29 At ille convocatis universis majoribus natu Juda & Jerusalem,

30 Ascendit in domum Domini, unaque omnes viri Juda & habitatores Jerusalem, Sacerdotes & Levitæ, & cunctus populus a minimo usque ad maximum. Quibus audientibus in domo Domini, legit rex omnia verba voluminis:

31 Et stans in tribunali suo, percussit fœdus coram Domino, ut ambularet post eum, & custodiret præcepta, & testimonia, & justificationes ejus in toto corde suo, & in tota anima sua, faceretque, quæ scripta sunt in volumine illo, quod legerat.

32 Adjuravit quoque super hoc omnes, qui reperti fuerant in Jerusalem, & Benjamin: & fecerunt habitatores Jerusalem, juxta pactum Domini Dei patrum suorum.

33 Abstulit ergo Josias cunctas abominationes de universis regionibus filiorum Israel: & fecit omnes, qui residui erant in Israel, servire Domino Deo suo. Cunctis diebus ejus non recesserunt a Domino Deo patrum suorum.

CAPUT XXXV.

Immolato Phase maxima cum solemnitate plurimisque victimis, Josias festum azymorum septem diebus celebravit: deinde contra regem Ægypti pugnare tentans, graviterque vulneratus, moritur cum ingenti omnium luctu, & præsertim Jeremiæ prophetæ.

4 Reg. 23. 21. 1 FEcit autem Josias in Jerusalem Phase Domino, quod immolatum est quartadecima die mensis primi:

2 Et constituit Sacerdotes in officiis suis, hortatusque est eos ut ministrarent in domo Domini.

3 Levitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Domino, locutus est: Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificavit Salomon filius David rex Israel; nequaquam enim eam ultra portabitis: nunc autem ministrate Domino Deo vestro, & populo ejus Israel.

4 Et præparate vos per domos, & cognationes vestras, in divisionibus singulorum, sicut præcepit David rex Israel, & descripsit Salomon filius ejus.

5 Et ministrate in sanctuario per familias turmasque Leviticas,

6 Et sanctificati immolate Phase: fratres etiam vestros, ut possint juxta verba, quæ locutus est Dominus in manu Moysi, facere, præparate.

7 Dedit præterea Josias omni populo, qui ibi fuerat inventus in solemnitate Phase, agnos & hædos de gregibus, & reliqui pecoris triginta millia, boum quoque tria millia. Hæc de regis universa substantia.

8 Duces quoque ejus, sponte quod voverant, obtulerunt, tam populo, quam Sacerdotibus & Levitis. Porro Helcias, & Zacharias, & Jahiel principes domus Domini, dederunt Sacerdotibus ad faciendum Phase pecora commixtim duo millia sexcenta, & boves trecentos.

9 Chonenias autem, & Someias, etiam Nathanael fratres ejus, nec non Hasabias, & Jehiel, & Jozabad principes Levitarum, dederunt cæteris Levitis ad celebrandum Phase quinque millia pecorum, & boves quingentos.

10 Præparatumque est ministerium, & steterunt Sacerdotes in officio suo: Levitæ quoque in turmis, juxta regis imperium.

11 Et immolatum est Phase: asperseruntque Sacerdotes manu sua sanguinem, & Levitæ detraxerunt pelles holocaustorum:

12 Et separaverunt ea, ut darent per domos & familias singulorum, & offerrentur Domino, sicut scriptum est in Libro Moysi: de bobus quoque fecerunt similiter.

13 Et assaverunt Phase super ignem, juxta quod in lege scriptum est: pacificas vero hostias coxerunt in lebetibus, & cacabis, & ollis, & festinato distribuerunt universæ plebi:

14 Sibi autem, & Sacerdotibus postea paraverunt: nam in oblatione holocaustorum & adipum usque ad noctem Sacerdotes fuerunt occupati:

pati: unde Levitæ sibi, & Sacerdotibus filiis Aaron paraverunt novissimis.

15 Porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo, juxta præceptum David, & Asaph, & Heman, & Idithun prophetarum regis: janitores vero per portas singulas observabant, ita ut nec puncto quidem discederent a ministerio: quam ob rem & fratres eorum Levitæ paraverunt eis cibos.

16 Omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa, ut facerent Phase, & offerrent holocausta super altare Domini, juxta præceptum regis Josiæ.

17 Feceruntque filii Israel, qui reperti fuerant ibi, Phase in tempore illo, & solemnitatem azymorum septem diebus.

18 Non fuit Phase simile huic in Israel a diebus Samuelis prophetæ; sed nec quisquam de cunctis regibus Israel fecit Phase sicut Josias, Sacerdotibus, & Levitis, & omni Judæ & Israel qui repertus fuerat, & habitantibus in Jerusalem.

19 Octavo decimo anno regni Josiæ hoc Phase celebratum est.

* 4. Reg. 22. 29. 20 * Postquam instauraverat Josias templum, ascendit Nechao rex Ægypti ad pugnandum in Charcamis juxta Euphraten: & processit in occursum ejus Josias.

21 At ille, missis ad eum nuntiis, ait: Quid mihi & tibi est rex Juda? non adversum te hodie venio, sed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus festinato ire præcepit: desine adversum Deum facere, qui mecum est, interficiat te.

22 Noluit Josias reverti, sed præparavit contra eum bellum, nec acquievit sermonibus Nechao ex ore Dei: * verum perrexit, ut dimicaret in campo Mageddo.

* Zachar. 12. 11.

23 Ibique vulneratus a sagittariis, dixit pueris suis: Educite me de prælio, quia oppido vulneratus sum.

24 Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum, qui sequebatur eum more regio, & asportaverunt eum in Jerusalem, mortuusque est, & sepultus in mausoleo patrum suorum: & universus Juda & Jerusalem luxerunt eum,

25 Jeremias maxime: cujus omnes cantores atque cantatrices, usque in * præsentem diem lamentationes super Josiam replicant, & quasi lex obtinuit in Israel: Ecce scriptum fertur in lamentationibus.

26 Reliquæ autem sermonum Josiæ & misericordiarum ejus: quæ lege præcepta sunt Domini:

27 Opera quoque illius prima & novissima, scripta sunt in Libro regum Juda & Israel,

CAPUT XXXVI.

Josiæ succedit ejus filius Joachaz, quem Nechao rex Ægypti transfert in Ægyptum, fratremque Eliakim quem Joakim nominat, substituit: quo in, in Babylonem ducto a Nabuchodonosor, regnat filius Joachin; & hunc rex Assyriorum una cum vasis templi in Babylonem abducit, patruumque illius impium Sedeciam substituit: qui Assyriis rebellans, templo ac Jerusalem incensis, transfertur una cum populo in Babylonem, propter regum & populi peccata; donec per Cyrum regem Persarum primo anno regni ejus redeundi datur facultas.

* Reg. 23. 30. 1 TULIT ergo populus terræ Joachaz filium Josiæ, & constituit regem pro patre suo in Jerusalem.

2 Viginti trium annorum erat Joachaz cum regnare cœpisset, & tribus mensibus regnavit in Jerusalem.

3 Amovit autem eum rex Ægypti, cum venisset in Jerusalem, & condemnavit terram centum talentis argenti, & talento auri.

4 Constituitque pro eo regem, * Eliakim fratrem ejus, super Judam & Jerusalem: & vertit nomen ejus Joakim: ipsum vero Joachaz tulit secum, & abduxit in Ægyptum.

* Matt. 1. 11.

5 Viginti quinque annorum erat Joakim cum regnare cœpisset, & undecim annis regnavit in Jerusalem: fecitque malum coram Domino Deo suo.

6 Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldæorum, & vinctum catenis duxit in Babylonem.

7 Ad quam & vasa Domini transtulit, & posuit ea in templo suo,

8 Reliqua autem verborum Joakim, & abominationum ejus, quas operatus est, & quæ inventa sunt in eo, continentur in Libro regum Juda & Israel. Regnavit autem Joachin filius ejus pro eo.

9 Octo annorum erat Joachin cum regnare cœpisset, & tribus mensibus, ac decem diebus regnavit in Jerusalem, fecitque malum in conspectu Domini.

10 Cumque anni circulus volveretur, misit Nabuchodonosor rex, qui adduxerunt eum in Babylonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini. * Regem vero constituit Sedeciam patruum ejus super Judam & Jerusalem.

* 4. Reg. 24. 17. Jerem. 37. 1.

11 Viginti & unius anni erat Sedecias cum regnare cœpisset, & undecim annis regnavit in Jerusalem.

12 Fecitque malum in oculis Domini Dei sui, nec erubuit faciem Jeremiæ prophetæ, loquentis ad se ex ore Domini.

13 A rege quoque Nabuchodonosor recessit, qui adjuraverat eum per Deum: & induravit cervicem suam & cor, ut non reverteretur ad Dominum Deum Israel.

14 Sed & universi principes sacerdotum, & populus, prævaricati sunt inique juxta universas abominationes Gentium, & polluerunt domum Domini, quam sanctificaverat sibi in Jerusalem.

15 Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens, &. quotidie commonens, eo quod parceret populo & habitaculo suo.

16 At illi subsannabant nuntios Dei, & parvipendebant sermones ejus, illudebantque prophetis, donec ascenderet furor Domini in populum ejus, & esset nulla curatio.

17 Adduxit enim super eos regem Chaldæorum, & interfecit juvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui: non est misertus adolescentis, & virginis, & senis, nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus ejus.

18 Universaque vasa domus Domini tam majora, quam minora, & thesauros templi, & regis, & principum, transtulit in Babylonem.

19 Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Jerusalem, universas turres combusserunt, & quidquid pretiosum fuerat, demoliti sunt.

20 Si quis evaserat gladium, ductus in Babylonem servivit regi & filiis ejus, donec imperaret rex Persarum,

21 Et compleretur sermo Domini ex ore Jeremiæ, & celebraret terra sabbata sua: cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum, usque dum complerentur septuaginta anni.

22 * Anno autem primo Cyri regis Persarum ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Jeremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, qui jussit prædicari in universo regno suo, etiam per scripturam, dicens:

* 1. Esd. 1. 1. & 6. 3. Jerem. 25. 12. & 29. 10.

23 Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cœli, & ipse præcepit mihi, ut ædificarem ei domum in Jerusalem, quæ est in Judæa; quis ex vobis est in omni populo ejus? sit Dominus Deus suus cum eo, & ascendat.

Finis Tomi Secundi.

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
ALERE FLAMMAM VERITATIS
UANL
UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS